

MACEDONIAN

Македонски Јазик

**A COURSE FOR BEGINNING AND
INTERMEDIATE STUDENTS**

SECOND EDITION

CHRISTINA E. KRAMER

The University of Wisconsin Press

Contents

Acknowledgments	ix
Introduction	xi
Selected Bibliography	xii
1. Macedonian Pronunciation and the Macedonian Alphabet	1
1.1 The Macedonian alphabet	1
1.2 Notes on the alphabet and pronunciation.....	3
1.3 Stress.....	6
1.4 Cognates.....	8
1.5 Alphabetical order.....	9
1.6 Writing Macedonian	11
2. Introductions.....	12
✗ 2.1 Subject pronouns	13
2.2 The present tense of the verb 'to be'.....	13
2.3 Gender of nouns	14
2.4 Interrogatives.....	17
2.5 Conjunctions	19 *
3. Occupations	26
3.1 Plural of masculine and feminine nouns.....	27
3.2 Adjectives.....	30
3.3 Plural of adjectives	32
3.4 Present tense of verbs.....	33
3.5 Negation of verbs	36
3.6 има / нема	38
3.7 Numbers 0-20	39
4. Daily Routines	47
4.1 Adverbs, introduction.....	48
4.2 Plural of neuter nouns	49
✗ 4.3 Demonstrative adjectives.....	50
4.4 Definite articles.....	51
4.5 Definite direct objects.....	53
4.6 Possession	56
4.7 Conjunctions	57 *
5. Food.....	64
5.1 Definiteness of adjective plus noun phrases.....	66
✗ 5.2 Direct object pronouns, continued.....	69
5.3 Prepositions with personal pronouns.....	73
5.4 Introduction to да constructions.	74
5.5 во vs. на	79

* 5.6	Forms of 'whose'	79
	5.7 Embedded questions.....	80
	5.8 Conjunctions и...и, или...или, ни...ни.....	81
	6. Music	88
* 6.1	Indirect objects.....	89
	6.2 Indirect and direct object clitics	92
	6.3 Uses of на.	94
	6.4 Verbal aspect.....	95
	6.5 Future constructions	96
	6.6 Future tense of сум.....	99
	6.7 Aspectual pairs and predicting aspect	101
	6.8 Subordination with дека.....	102
	7. Cities, Giving directions, Skopje, Free time	108
	7.1 Comparatives and superlatives.....	110
* 7.2	Possessive pronominal adjectives.....	113
	7.3 Imperatives	116
	7.4 Verbal auxiliary треба.....	122
	7.5 Numbers from 0-100	123
	7.6 Telling time, introduction.....	125
	8. Education	136
	8.1 Aorist, introduction.....	138
	8.2 Review of subordinate clauses.....	147
	8.3 Subordinate clauses headed by дали	148
* 8.4	Relative clauses.....	150
	8.5 Intransitive verbs with се	156
	9. Vacations, Birthdays	165
	9.1 Aorist, continued.....	169
	9.2 Quantitative plural.....	170
	9.3 Hundreds, thousands, millions, billions	171
	9.4 Numbers designating male human beings and mixed gender groups.....	173
	9.5 Telling time, continued.....	176
	9.6 Days of the week	177
	9.7 Months of the year; dates, ordinal numbers	179
	9.8 Verb of liking	183
	9.9 Order of clitics, review.....	184
	9.10 Diminutives, introduction	185
	9.11 Vocative, introduction	185
	10. Weather	191
	10.1 Imperfect, introduction.....	198
	10.2 Proximate and distance forms of the definite article.....	200
* 10.3	Interrogatives, pronominal adjectives, and adverbs of quantity and quality	202

10.4 Impersonal constructions, introduction	207
10.5 Imperatives, continued: нека and да constructions	208
11. Appearance, Character, Relatives.....	217
* 11.1 Expectative conditionals	222
11.2 Perfective imperfect and future-in-the-past.....	226
11.3 Indirect speech, introduction.....	230
11.4 Verbal nouns, introduction.....	232
11.5 Verbal adverbs.....	234
12. Health.....	242
12.1 Verbal I-forms and formation of the I-past.....	248
12.2 Approximate numbers.....	256
12.3 Compound conjunctions: без да, за да, пред да.....	257 *
12.4 The emphatic verb нејќе.....	258
12.5 The conjunction штом.....	259 *
12.6 The verbal prefix по- and verbs of lying, sitting, standing.....	259
12.7 Aorist, continued.....	260
12.8 Reflexive verbs, continued	260
13. Housing	270
* 13.1 Hypothetical constructions with би.....	277
13.2 Other uses of the verbal I-forms: admirative and dubitative	283
13.3 Indirect speech, continued.....	284
13.4 Suppositional or reported forms of perfective imperfect constructions.....	287
13.5 The use of треба with nominal subject	288
13.6 Optatives	290
14. Geography of Macedonia, Travel.....	297
14.1 Verbal adjectives, introduction.. ..	300
14.2 Word order.....	310
14.3 Passive and inactive constructions with the particle се, introduction.....	312
14.4 The conjunctions дури (да, не), додека (да, не).....	315 *
15. Airport arrival, Sports.....	324
15.1 Има perfects, introduction	326
15.2 Dependent form of masculine personal names	331
15.3 Review of aspect distinctions and imperfective derivation	334
15.4 Introduction to verbal prefixes.....	336
* 15.5 Pronominal adjectives, pronouns, and adverbs prefixed with не-, ни-, се-.....	338
* 15.6 Indefinite pronouns: кој било, кој и да е, кој-годе.....	340
15.7 The conjunction како да.	341 *

16. Cultural sites in Macedonia	348
16.1 Pluperfects	350
16.2 Constructions with имал plus neuter verbal adjective	354
16.3 Diminutives, continued.	355
16.4 Review of prepositions.	357
16.5 Collective plurals.....	361
Appendix 1 - Supplementary Readings	368
1. „Причина”, Неџати Зекерија.....	368
2. <i>Пиреј</i> (извадок), Петре Андреевски	370
3. „Колку е сладок медот” (извадок), Мето Јовановски	372
4. „Учебници и книги на македонски народен јазик” (извадок) <i>Историја за III клас гимназија</i> , Алекснадар Трајановски.....	375
5. Свадби во Македонија.....	377
А. Традиционална штиска свадба (адаптирано од <i>Фолклорното богатство на Штип</i>), Александар Донски	377
Б. Како се прави свадба денес во Скопје, Лилјана Митковска	378
6. „Широк Сокак, Празниците, Знамињата и Панта Реи” (извадок), Константин Дораковски	384
Appendix 2 - Grammatical Summaries	388
Glossary of Basic Grammatical Terminology	401
Macedonian-English Glossary	404
English-Macedonian Glossary	456
Answer Key	504
Index	524

ACKNOWLEDGMENTS

Over the past three years, I have had the good fortune to consult with many people on this project. Without their help and good wishes, I am sure this book would never have been completed. First, I wish to thank Professor Victor Friedman for fostering my lasting interest in Balkan linguistics and Macedonian studies. He provided tremendous help and support in the completion of this grammar. I am also deeply indebted to Professor Ronelle Alexander for inspiring this textbook. I know that many of my explanations and ideas for this book owe a great deal to her clarity of thought and creativity.

I consulted with a number of people in Macedonia whose help has been crucial. In particular, I would like to thank Liljana Mitkovska for her kindness, generosity and creativity. She contributed a number of supplementary exercises to this textbook, probably the ones the students will most enjoy. I will never forget working with her in Ohrid in the shade of the kiwi vines. I am grateful also to Elena Petrovska and Blagoja Mitkovski for proofreading the manuscript and offering numerous useful suggestions.

I thank my North American colleagues for reviewing and field testing early editions of this manuscript, in particular Professor Jane Hacking at the University of Kansas, Professor Grace Fielder at the University of Arizona, Professor Robert Greenberg at the University of North Carolina-Chapel Hill, and Kim Gareiss at the University of Chicago. Each of them has contributed ideas, corrections, and encouragement. I am grateful as well to their students.

My students and colleagues at the University of Toronto were most instrumental in the completion of this textbook. I wish to thank the students who survived years of Macedonian courses with various versions of these chapters. This textbook project grew out of the University of Toronto course, and I hope through this book to be able to thank the Toronto Macedonian community for their generous support of my work.

Friends and colleagues in Toronto and Skopje helped in numerous ways with this project, and I owe all of them thanks for sharing with me photographs, stories, and customs which have enriched this book.

A special debt of gratitude is owed to two graduate students at the University of Toronto: Elisabeth Elliott helped with proofreading, suggested ideas for vocabulary, exercises and readings, and in general contributed in numerous ways to the completion of this project. I thank Brian Cook for his patient help proofreading the glossaries---there will always be errors that creep into a manuscript, but there would have been many more without his assistance. George Stackpole, a graduate student at the University of North Carolina-Chapel Hill, provided editorial assistance in the final stages of this project; many grammatical points are clearer thanks to his suggestions.

I also wish to thank my colleague Joseph Schallert for helping me with various thorny issues in grammar.

Special thanks are due Steve Salemsen at the University of Wisconsin Press, who guided this project through production from beginning to end, and whose unflagging support was crucial to its completion. Little did he suspect what he was getting himself into!

Illustrations for chapters 11, 12, 13, and 16 were done by my friend John Fraser.

I wish to thank Eran Fraenkel for permission to use the photographs on pages 106 and 400, Jane Sugarman for the photo on page 484, Gwen Rust for the photo on page 89, Chris Stefanovich for the photo on page 308, and Novica Aleksovski for the photos on pages 379 and 380. Also, thanks to the publisher Prosvetno Delo in Skopje for permission to reproduce a simplified version of their map of Macedonia on the inside front cover.

Finally, I wish to extend my thanks to Richard, Paul and Marisa Franz for helping with the textbook. Throughout the writing and developing of the book, they contributed ideas, drawings, photographs, criticism and encouragement. It helped me to see Macedonia through their eyes.

ACKNOWLEDGMENTS

Second Edition

During the past three years I have received many comments from students and teachers using this textbook. I am grateful for their suggestions and corrections. In addition to corrections of errors, this edition also contains some updated cultural information and, most importantly, an answer key to the exercises. I had not realized that so many readers would embark on a self-study course, and for them an answer key is essential.

I would like to thank first and foremost my students at the University of Toronto and students at the University of Chicago and the University of North Carolina. Many errors were corrected due to their careful study. For additional comments and corrections I wish to thank Elisabeth Elliott, Grace Fielder, Victor Friedman, Kim Gareiss, Robert Greenberg, Leonid Livak, Kate Minnis, Daniel Peluso, Elena Petroska, and Kat Tancock.

Steve Salemsen at the University of Wisconsin Press has provided continuous support at every stage of this project.

I owe special thanks to Liljana Mitkovska for her help in answering my many questions, and for her invaluable help and guidance on producing the answer key. I also thank her and her family for their kind hospitality in Macedonia.

Wayles Browne read the first edition with great care and provided me with numerous corrections, helpful comments, and advice, all of which contribute to a clearer presentation in this second edition. Everyone should be fortunate enough to have such a careful reader.

To David Kramer I owe thanks for advice in formatting the glossaries and for dealing with corrupted files. I could never have produced the revised glossaries without him.

Finally, I thank Richard, Paul, and Marisa Franz for, once again, living daily with my troubles in editing this book.

The custom TransCyrillic Font used to print this work is available from Linguist's Software, Inc., P.O. Box 580, Edmonds, WA 98020-0580, USA.
Telephone (206) 775-1130.

INTRODUCTION

This textbook is intended for students with no prior knowledge of standard Macedonian, and will provide them with an all-skills foundation in that language. In North America, Macedonian is taught to disparate audiences: graduate students with an in-depth knowledge of another Slavic language who wish to learn Macedonian for reading knowledge and research; people of Macedonian heritage who may have rudimentary spoken language skills but are unable to read and write; ethnographers interested in Macedonian culture. It is an impossible task to write a textbook that appeals directly to each of these target audiences, but it is my sincere hope that this work can be useful to different types of students.

Every chapter contains reading selections, grammatical drill exercises, communicative exercises, and cultural commentary. Each also contains a list of words used in the texts and exercises which are required as *active* vocabulary. As students begin a new lesson, they should familiarize themselves with this list. Most chapters have additional readings that have their own *supplementary* vocabulary lists. These words are not required for active knowledge, but they too are listed in the glossary at the end of the book. Appendix 1 contains supplementary readings, which can be used to help students who have completed the sixteen lessons expand their reading knowledge.

I have tried to cover the basic grammar without overburdening students with numerous exceptions. Appendix 2 contains grammatical summaries, including an overview of all verb forms and a review of clitic placement rules. Following the glossaries there is an answer key of selected exercises.

There are several important reference works in English that cover Macedonian grammar in greater detail, and I direct those students interested in acquiring a more in-depth knowledge to consult these works, which are cited on page xii.

There is a companion CD that can be purchased separately which provides interactive exercises for self-study, listening comprehension, and photos, music, and video clips. The CD runs on Windows 95/98 and ME.

A tape recording of the dialogues can be purchased from the author:
ce.kramer@utoronto.ca

SELECTED BIBLIOGRAPHY

This short bibliography is intended as an introduction to the study of Macedonian. It is not intended to be exhaustive, merely representative. I have included only works on the standard language written in English, so dialect descriptions have not been included here. Check the bibliographies of the works listed for references to other works.

- de Bray, Reginald G.A. 1980. Macedonian. *Guide to the South Slavonic Languages* (*Guide to the Slavic Languages, 3rd edition, Revised and expanded, Part 1*), Columbus, OH: Slavica, 137-308.
- Elson, Mark J. 1989. *Macedonian Verbal Morphology: A Structural Analysis*, Columbus, OH: Slavica.
- Englund, Birgitta. 1977. *Yes/no-questions in Bulgarian and Macedonian*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Fraenkel, Eran and Christina Kramer, editors. 1993. *Language Contact---Language Conflict*. New York: Peter Lang, Inc.
- Friedman, Victor A. 1977. *The Grammatical Categories of the Macedonian Indicative*. Columbus, OH: Slavica.
- _____. 1985. "The Sociolinguistics of Literary Macedonian". *International Journal of the Sociology of Language* 52:31-57.
- _____. 1993. Macedonian. *The Slavonic Languages*, ed. Bernard Comrie and Greville G. Corbett. London: Routledge.
- Hacking, Jane. 1997. *Coding the Hypothetical: A Comparative Typology of Russian and Macedonian Conditionals*. Amsterdam: John Benjamins.
- Hill, Peter, et al.. 1998. *Macedonian-English Dictionary*. London:Routledge.
- Koneski, Blaže. 1983. *Macedonian Historical Phonology*, with a survey of Macedonian dialects and a map by Božidar Vidoeski, translated by Victor A. Friedman (Historical Phonology of the Slavic Languages, 12, series editor George Shevelov). Heidelberg: Carl Winter.
- _____. "Macedonia". 1980. *The Slavic Literary Languages: Formation and Development*, pp. 53-63, edited by Alexander M. Schenker and Edward Stankiewicz. New Haven: Yale East European Publications (No. 1), 1980.
- Kramer, Christina. 1986. *Analytic Modality in Macedonian*. München: Sagner.
- Lunt, Horace. 1952. *A Grammar of the Macedonian Literary Language*. Skopje: Državno knigoizdatelstvo.
- _____. 1986. "On Macedonian Language and Nationalism". *Slavic Review* 45:4, 729-734.
- Mišeska Tomić, Olga et al. 1994. *English-Macedonian Dictionary*. Skopje:Kultura
- Murgoski, Zoze. 1996. *Македонско-англиски речник, Англиско-македонски речник* (Macedonian-English English-Macedonian Dictionary) Skopje:Kliment Oxridski.

Лекција 1

1. Macedonian Pronunciation and the Macedonian Alphabet
 - 1.1 The Macedonian alphabet
 - 1.2 Notes on the alphabet and pronunciation
 - 1.3 Stress
 - 1.4 Cognates
 - 1.5 Alphabetical order
 - 1.6 Writing Macedonian

Fresco of Saints Cyril and Methodius, St. Jovan Bigorski Monastery (the lower scroll shows the old Cyrillic alphabet)

1.1 The Macedonian alphabet (Македонската азбука)

The Macedonian alphabet is a form of the Cyrillic alphabet. Variations of the Cyrillic alphabet are used also in writing Russian, Ukrainian, Belorussian, Bulgarian, and Serbian. It is much easier to learn to read and write Macedonian than English because, in general, each letter corresponds to a single sound. Once you have mastered a few simple rules of pronunciation, words are pronounced as they are spelled. Macedonian is also written on occasion in Latin letters in a standard system of transliteration. This system is used when, for example, a person does not have access to Cyrillic type-fonts.

Лекција 1

The Macedonian alphabet has thirty-one letters. Their sequence in the alphabet, standard transliteration in Roman letters, and approximate pronunciation are given in the table below:

Cyrillic		Pronunciation	Standard transliteration	
А	а	a	father	A a
Б	б	b	boy	B b
В	в	v	van	V v
Г	г	g	girl	G g
Д	д	d	dog	D d
Ѓ	ѓ	gy	argue	G' g'
Е	е	e	pet	E e
Ж	ж	zh	azure, pleasure	Z ž
З	з	z	zebra	Z z
С	с	dz	beds, adze	Dz dz
И	и	i	pizza	I i
Ј	ј	y	yard, toy	J j
К	к	k	skin	K k
Л	л	l	look	L l
Љ	љ	soft l	leaf, magnolia	Lj Lj (L l)
М	м	m	moon	M m
Н	н	n	nut	N n
Њ	њ	ny	onion, canyon	Nj nj
О	о	o	boat	O o
П	п	p	spider	P p
Р	р	r	flapped r similar to sound in English butter	R r
С	с	s	sun	S s
Т	т	t	stop	T t
Ќ	ќ	ky	cute	K' k'
У	у	u	boot	U u
Ф	ф	f	fig	F f
Х	х	kh	as in German Bach or English yech!	H h
Ц	ц	ts	cats, tsetse	C c
Ч	ч	ch	cheese	C č
Џ	џ	j	judge, jump	Dž dž
Ш	ш	sh	shoe	S š

Лекција 1

1.2 Notes on the alphabet and pronunciation

1. In addition to the five vowels а, е, и, о, and у, Macedonian р also functions as a vowel, e.g., прст, крст, црква, прв. This looks odd to an English speaker, but the use of р as a vowel is similar to the vowel+r sequences in English words such as bird and computer. When a syllabic р occurs in word-initial or root initial position, it is preceded in writing by an apostrophe: 'рж, за'ржи. Note: Some dialects, but not the standard language, also have the vowel schwa, as in English Columbus. In writing, this is shown with the apostrophe, e.g. к'смет 'fate' (касмет in the standard language).

Вежба 1: Practice saying the following words:

врв, врба, срп, срт, срчен, пастрмка, обрне, крпа, калдрма

2. Special attention must be given to the following: њ, ѓ, ќ. At the same time as you pronounce each of these sounds, you simultaneously flatten your tongue against the hard palate, i.e. the roof of your mouth, approximating a y sound. The sound of њ is similar to the pronunciation in the English words: onion, canyon.

The velars ѓ and ќ are pronounced somewhat like the g and c/k in argue, regulate, and cute, cue, key. There is a great deal of dialect variation in the pronunciation. In some dialects the sounds approach those of English j, as in jeep, and ch, as in cheap. Before the letter i, we normally write к and з, but the sound is the same, as in the word килим below. (If we add и to words that already have ѓ or ќ, then ѓ or ќ remains, e.g. ноќ 'night' + и = ноќи 'nights', туѓ 'foreign' + ина = туѓина 'foreign lands'.)

Вежба 2: Practice the pronunciation of the following words:

коњ, бања, прашање

ќерка, куќа, ќоше, килим, веќе

ѓердан, ѓеврек, ѓавол, ѓубре, меѓу

3. л and љ. The pronunciation of Macedonian л and љ is not uniform among Macedonian speakers. Pronunciation is reflected in the orthography, and the differences will be summarized here.

Orthographic л: According to the prescribed norm, л before back vowels -а, -о, and -у and before another consonant (except -ј) is pronounced as a "dark" l, as in the English words table or look. When л is followed by the front vowels -и, -е, or the consonant -ј, it is pronounced like a "clear" or European l, as in the English words leaf and lip. This is summarized in the table on the next page:

ли, ле, лј: clear l

ла, ло, лу, л at the end of a word, and л before a consonant (except j): dark l

Most younger speakers of the language, however, employ the "dark" l pronunciation in all positions except before j.

Orthographic љ: In the prescribed norm, orthographic љ represents the clear l pronunciation before the back vowels a, o, u, in word-final position, and before consonants, except j. Younger speakers have lost this distinction and pronounce the letter as a palatal consonant, as in the English words million and billiards. This pronunciation merges with that of the sequence lj, and, as a consequence, many young speakers do not always know whether a word is written with љ or лј.

Вежба 3: Pronounce the following words:

л before the front vowels и and е

лице, лесно, лекар

љ before the back vowels а, о, and у

лага, лош, лоза, луѓе

љ before the back vowels а, о, у and
in syllable final position

љубов, вљубен, тељ, бе.ља

4. In English, when we pronounce k, p, and t we produce a puff of air at the moment of release of the sound. This aspiration is not present when k, p, and t are preceded by s. If you place your hand in front of your mouth and pronounce the pairs of words pit - spit, kit - skit, tick - stick, you will be able to detect the difference. In Macedonian, these sounds are never accompanied by aspiration.

5. In order to learn Macedonian pronunciation and to understand many spelling conventions, it is imperative that you understand the difference between *voiced* and *voiceless* consonants. Your voice is produced by the vibration of your vocal chords, which are located in your larynx. When we make vowel sounds, our vocal chords vibrate. If you put your hand over your larynx at the front of your neck while pronouncing a long vowel sound, you can feel this vibration. When we make consonant sounds, the vocal chords may or may not vibrate, producing two different sounds; compare, for example, [s] and [z]. If you make these sounds with your fingers on your larynx, you can feel the difference. In other words, when we make so-called voiced consonants we are allowing our vocal chords to vibrate, whereas there is no vibration in the pronunciation of voiceless consonants. In the following consonant pairs, the first member of each pair is voiced, while the second is voiceless:

б-п, в-ф, г-к, д-т, ѓ-ќ, ж-ш, з-с, с-ц, ц-ч

Лекција 1

There are two very important rules of Macedonian pronunciation based on the voiced/voiceless opposition:

1. At the ends of words, voiced consonants become voiceless:

б--п	
роб	[rop]
леб	[lep]
в--ф	
лав	[laf]
играв	[igraf]
г--к	
брег	[brek]
миг	[mik]
д--т	
град	[grat]
млад	[mlat]
ж--ш	
маж	[maš]
нож	[noš]
з--с	
праз	[pras]
мраз	[mras]

Note that the letter **s** never occurs in word-final position, and the letters **ц**, **џ** almost never occur in word-final position.

Лекција 1

Вежба 4: Pronounce the following words, paying attention to final devoicing:

гулаб, заб, боб, здрав, плав, орев, круг, сопруг, југ,
труд, луд, вид, багаж, еж, 'рж, воз, отказ

2. When consonants occur next to one another in a word, in general they must all be either voiced or voiceless, depending on the last consonant. This is called regressive assimilation of voicing, because it operates "backward" from the end of the group of consonants and makes all the consonants similar to the last one, being either all voiced or all voiceless. In Macedonian, this influences both pronunciation and spelling. Let us look at a few examples where the spelling of a root changes when a suffix is added:

рог	'horn'	рокче	'little horn'
рид	'hill'	ритче	'hillock'
град	'town'	гатче	'small town'
сват	'groom'	свадба	'wedding'

There are, however, several exceptions to this rule. The spelling of the consonant does not change even though the pronunciation does:

1. The consonant **в** is always retained, e.g., **втори** [ftori], **оревче** [orefčel].
[Note also that although /v/ is voiced, it does not cause voicing of a preceding consonant: [svoj] not *[zvoj] or [zatvor] not *[zadvor]
2. **д** is retained before the suffix **-ски**: **градски** [gratski]
3. The feminine definite article **-та** does not alter the spelling of feminine nouns ending in a consonant, e.g., **'ржта**, **зобта**.

1.3 Stress (accent)

In general, Macedonian has fixed antepenultimate (i.e., third-from-the-last syllable) stress on words of three or more syllables, and on the first or only syllable of shorter words, e.g., **ра́бота**, **де́војка**, **препи́шува**, **кни́га**, **си́д**. The placement of the stress on the antepenultimate syllable is so central to Macedonian that when suffixes, such as the plural ending or definite article, are added to the word, the stress will move, e.g.:

про́давач	'salesman'	прода́вачи	'salesmen'
продава́чите	'the salesmen'		

Лекција 1

There are, however, exceptions to the antepenultimate rule, primarily due to borrowings from other languages, e.g., телефонира, виола, догматизам, etc. The shift of stress to the antepenult in such foreign words, e.g., литература, is considered substandard. In borrowed nouns in which the stress is on a syllable other than the antepenultimate, the stress will not shift when suffixes are added, e.g.:

парламѐнт 'parliament' парламѐнти 'parliaments'
парламѐнтите 'the parliaments'

In the vocabularies for each chapter, stress will not be marked on nouns which have antepenultimate stress. On words which have stress on other syllables, the accented vowel will be typed in bold face.

Вежба 5 : Look at the list of temperatures in European cities given in a Macedonian newspaper and answer the following questions:

Европа:	
Белград	18
Атина	20
Букурешт	13
Берлин	18
Истанбул	17
Лондон	11
Москва	3
Мадрид	28
Париз	14
Рим	20
Стокхолм	17
Софија	15

1. Is the temperature higher in Stockholm or Paris?
2. What is the temperature in Belgrade?
3. What English city is listed?
4. Which city has the lowest temperature? Which the highest?

Лекција 1

Who are these famous people?

Јохан Себастијан Бах
Бил Клинтон
Киро Глигоров (The first president of Independent Macedonia)
Пласидо Доминго
Би Би Кинг
Мик Џегер
Силвестер Сталоне
Пол МакКартни
Мао Цедунг
Федерико Фелини

1.4 Cognates

Macedonian shares many words with English. Some of these words are cognates, that is, they are descended from the same Indo-European source, while other words were borrowed into Macedonian from various western European languages.

Вежба 6: Read the following words. If the stress does not fall on the antepenultimate syllable, the stressed vowel is in boldface:

универзитет	парк	хокеј	драгстор	архитект
компјутер	брат	алергија	сестра	јогурт
ѓеврек	концерт	инженер	саксофон	студент
гитара	џез	колега	инструмент	декември
радио	компакт диск	професор	сендвич	кафе
хамбургер	ресторан	октомври	професија	телефон
банка	театар	мотор	сигурен	агенција
шок	телевизија	банана	виола	чек

✂ Compare the same list in italics:

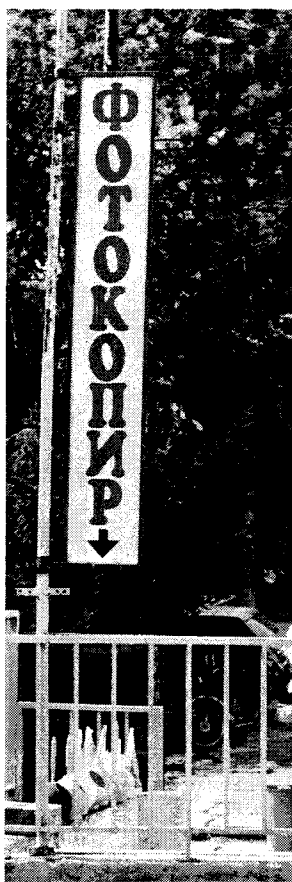
<i>универзитет̄</i>	<i>џарк</i>	<i>хокеј</i>	<i>драгст̄ор</i>	<i>архит̄ект̄</i>
<i>ком̄п̄јут̄ер</i>	<i>бр̄ат̄</i>	<i>алергија</i>	<i>сест̄ра</i>	<i>јогурт̄</i>
<i>ѓеврек</i>	<i>концерт̄</i>	<i>инженер</i>	<i>саксофон</i>	<i>студент̄</i>
<i>гитара</i>	<i>џез</i>	<i>колега</i>	<i>инструмент̄</i>	<i>декември</i>
<i>радио</i>	<i>ком̄п̄акт̄ диск</i>	<i>џрофесор</i>	<i>сендвич</i>	<i>кафе</i>
<i>хамбургер</i>	<i>рест̄оран</i>	<i>окт̄омври</i>	<i>џрофесија</i>	<i>телефон</i>
<i>банка</i>	<i>теат̄ар</i>	<i>мот̄ор</i>	<i>сигурен</i>	<i>агенција</i>
<i>шок</i>	<i>телевизија</i>	<i>банана</i>	<i>виола</i>	<i>чек</i>

Лекција 1

1.5 Alphabetical order

If you are not familiar with the order of the letters in the alphabet, it will be extremely difficult and time-consuming to use a dictionary. Therefore, you should take some time now to master the alphabet.

А	а
Б	б
В	в
Г	г
Д	д
Ѓ	ѓ
Е	е
Ж	ж
З	з
С	с
И	и
Ј	ј
К	к
Л	л
Љ	љ
М	м
Н	н
Њ	њ
О	о
П	п
Р	р
С	с
Т	т
Ќ	ќ
У	у
Ф	ф
Х	х
Ц	ц
Ч	ч
Џ	џ
Ш	ш

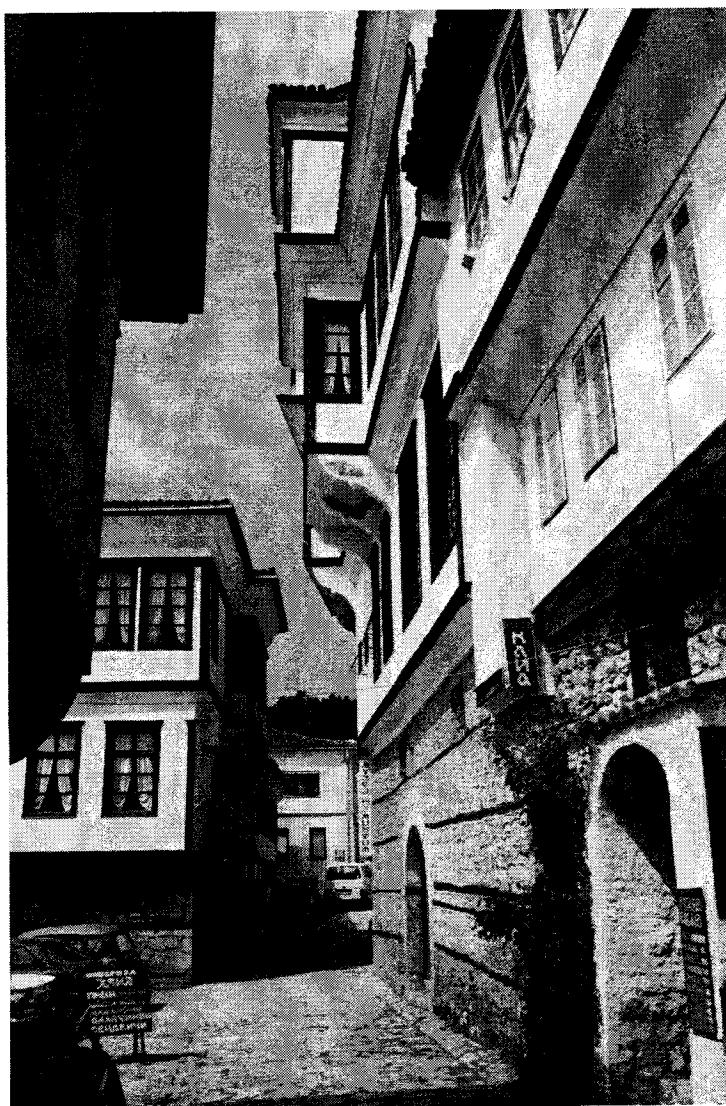

Note the position in the alphabet of Ѓ, Љ, Њ, and Ќ. These letters arose from the combination of Д, Л, Н, and Т, with ј respectively, so they occur in predictable sequences: Д-Ѓ, Л-Љ, Н-Њ, Т-Ќ.

Лекција 1

Вежба 7: Put the following words into alphabetical order:

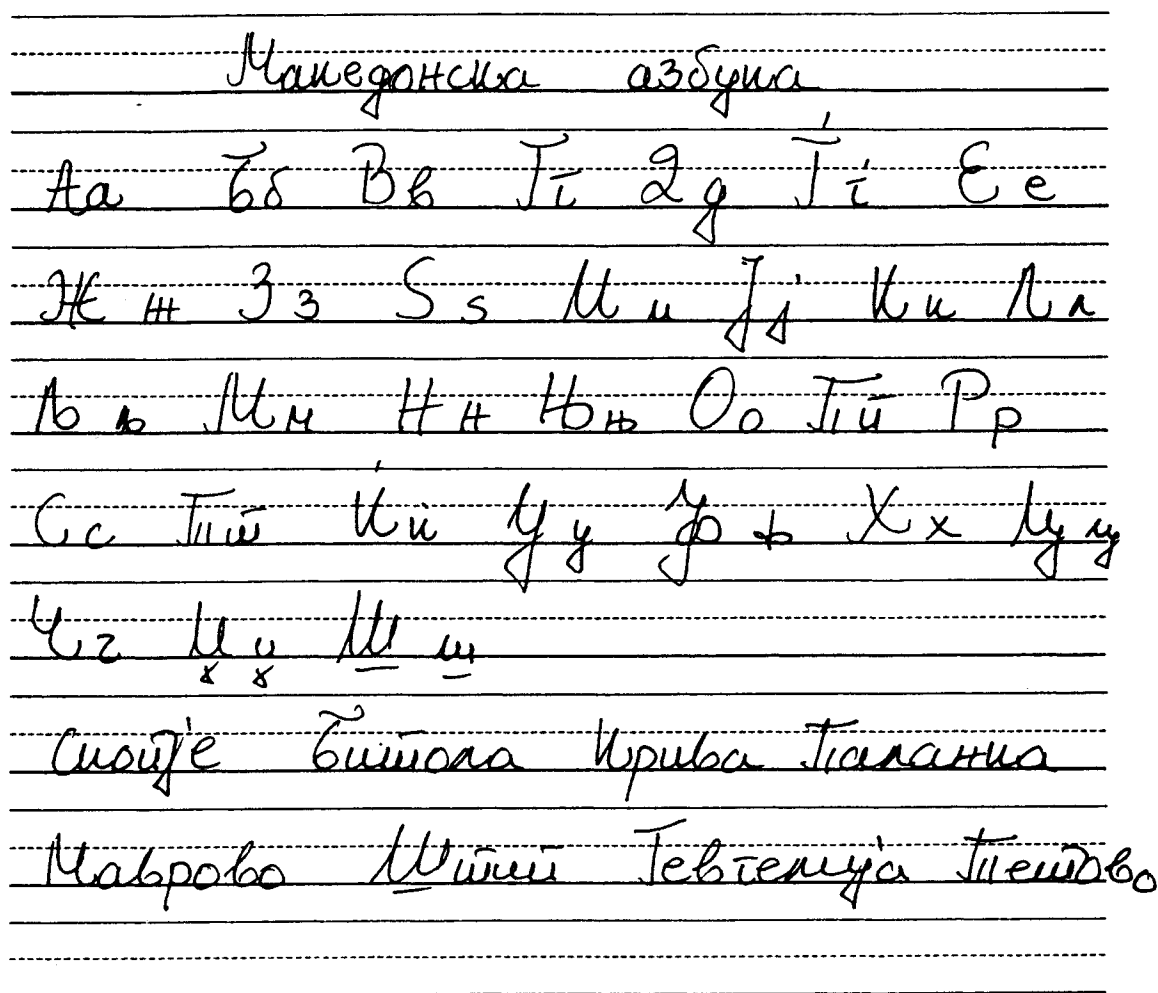
брат, џабе, сестра, дедо, баба, универзитет, судија, лекар, хокеј,
архитект, да, не, од, каде, татко, мајка, чичко, црн, ќерка, гулаб,
љубов, ѓеврек, шутка, њујоршки, вампир, елек, земја, и, пинг-понг,
работа, фантом, свезда

Ohrid street scene

Лекција 1

1.6 Writing Macedonian

Вежба 8: 1. Study the Macedonian handwriting in the table above and then write the names of the Macedonian cities given below:

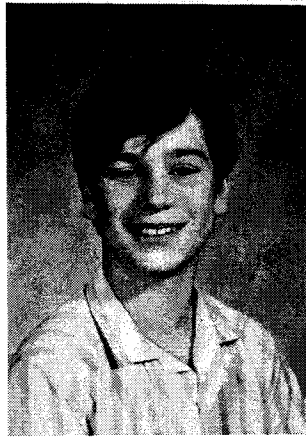
Скопје, Битола, Крива Паланка, Маврово, Штип,
Гевгелија, Тетово.

2. Write the cities and names in *Вежба 5* in script.

Лекција 2

2. Introductions

- 2.1 Subject pronouns
- 2.2 The present tense of the verb 'to be'
- 2.3 Gender of nouns
- 2.4 Interrogatives
- 2.5 Conjunctions

Branko

8 2013 2013

Здраво! Јас се викам Бранко Наумовски. Ученик сум. Мајка ми се вика Лилјана. Таа е Македонка. Татко ми се вика Танас. Тој е Македонец. Брат ми се вика Стојан. Сестра ми се вика Билјана. Таа е студентка. Ние сме во Торонто. Ние сме Канаѓани. Баба ми се вика Елена. Таа е од Буф, Егејска Македонија. Дедо ми се вика Петре. Тој е од Битола. Тие се Македонци.

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:
Answer the following questions:

- Од каде е баба Елена?
- Од каде е дедо Петре?
- Од каде сте/си?
- Како се вика дедо ви/ти?
- Од каде е мајка ви/ти?
- Како се вика татко ви/ти?

Лекција 2

2.1 Subject pronouns

	singular		plural	
1st person	јас	I	ние	we
2nd person	ти	you	вие	you
3rd person	тој	he	тие	they
	таа	she		
	тоа	it		

Macedonian, unlike English, but similar to other European languages, has two different words for 'you'. **Ти** is used when addressing close friends, children, animals, God. **Вие** is used when addressing elders, teachers, people with whom you are not acquainted. The usage roughly corresponds to our first-name basis, i.e., if you would address someone by first name, you probably will address them as **ти**, but if you address them by last name and title, e.g., Dr. Markovski, Prof. Ivanovska, you will address that person by **Вие**. The **Вие** form is also used to address more than one person, cf. 'you guys' or 'you all' in colloquial English.

2.2 The present tense of the verb 'to be'

	singular		plural	
1st person	јас	сум	ние	сме
2nd person	ти	си	вие	сте
3rd person	тој	е	тие	се
	таа	е		
	тоа	е		

You will notice that each person has its own special form of the verb. This is not so in English.

You are here. We are here. You are here. They are here.
Ти си тука. Ние сме тука. Вие сте тука. Тие се тука.

In each of the following sentences, it is clear from the Macedonian verb form who is the subject of the sentence. Comparable sentences in English do not make sense:

are here? [who is?]
Тука си. Тука сме. Тука сте. Тука се.

Лекција 2

Because the Macedonian verb itself signals who the subject of the verb is, the personal pronouns generally are omitted. They are used only if the pronoun is being stressed in some way or in the third person when it is not clear from the context who is the subject of the verb. Note, however, that forms of the verb 'to be' do not usually occur as the first word in a sentence.

Вежба 2: Пополнете според примерот:
Fill in according to the example:

(ти) _____ (ти) си

1. (тој) _____
2. (ние) _____
3. Ана _____
4. (вие) _____
5. Бранко и Стојан _____
6. Дедо Петре _____
7. Баба и јас _____
8. (јас) _____
9. Ти и Драган _____
10. (тие) _____

2.3 Gender of nouns

The noun is a grammatical term which traditionally has been defined as the name of a person, place or thing. In fact, the term is broader and also covers words designating concepts and actions, e.g., beauty, running.

In English, gender is based for the most part on reality, and is grammatically marked only in the third-person singular pronouns. This means that in English, male beings are masculine and referred to as he, female beings are feminine and referred to as she, and everything else is neuter and is referred to as it. In Macedonian, as in French, German, Spanish, Russian, and many other languages, nouns have grammatical gender; that is, each noun is considered masculine, feminine or neuter. You must know the gender of each noun, since gender helps determine the form of the definite article, the form of the plural, the shape of adjectives, pronouns, and some verb forms.

In Macedonian, nouns belong to one of three grammatical genders: masculine (МАШКИ), feminine (ЖЕНСКИ), or neuter (СРЕДЕН). For the most part, gender is determined by the final letter of the word. Most exceptions are masculine nouns ending in a vowel designating male relations, male proper names, or occupations.

Лекција 2

2.3.1. Masculine nouns

We can group masculine nouns into six categories. **Keep in mind that most masculine nouns belong to the first three groups, while the others involve a very few words.** You will not need to know all the words given here, but you should learn the different categories of nouns now, since all types will be covered in later vocabulary lists.

1. Masculine nouns most typically end in a consonant, e.g.:

универзитет, брат, инженер, студент, Македонец

2. Masculine nouns may end in the vowel -a. These nouns will be marked in the vocabulary (М) [for машки род 'masculine gender'] . Nouns in this category include some professions (many ending in -ија) and personal names, but **in all instances they refer to human subjects.**

Илија, Никола, судија 'judge', роднина 'relative', колега 'colleague'

3. A small number of masculine kinship terms, several personal names, and a few pejoratives (nicknames with negative qualities) ending in -ко and -ло are masculine:

дедо, татко, Марко, ушко 'big-ears', мрзло 'lazy-bones'

4. Masculine nouns may end in -e. This group includes a small number of masculine nouns, typically diminutives (i.e., special forms for expressing emotional coloring, usually smallness, youth, affection; cf. Pauly, Susie, Daddy); also personal names, and some foreign borrowings:

тате 'daddy', male personal names: Миле, Гоце, Јане; аташе 'attache'

5. All the months of the year are masculine, including those ending in -и:

јануари, февруари, (март, април, мај), јуни, јули, (август), септември, октомври, ноември, декември

6. A very small group of borrowings into Macedonian belong to the masculine gender but end in vowels other than those listed above. These words often refer to humans, e.g.:

гуру 'guru'

2.3.2 Neuter nouns

1. Almost all neuter nouns end in -o or -e:

радио, кино, дете 'child'

2. Foreign words which end in a vowel and which do not refer to humans are typically neuter, e.g.:

интервју, такси, киви 'kiwi'

2.3.3. Feminine nouns

1. The vast majority of feminine nouns end in -a:

сестра, баба, мајка, Македонка, телевизија

2. There is a small class of feminine nouns ending in a consonant. These must be memorized, and will be designated (Ж) [for женски род 'feminine gender' in the vocabulary lists. Abstract nouns ending in -ост, e.g., националност, constitute a sizable class of nouns in this category. Note also several words designating times of day or seasons:

националност, ноќ 'night', вечер 'evening',
пролет 'spring', есен 'autumn'

Вежба 3: Identify the gender of the following nouns and put the list in alphabetical order:

професор
роман
задача
клуб
република
удар
можност
село

победа
саатчија 'watchmaker'
аптека
вино
време
Марко (man's name)
Илија (man's name)
работа

Лекција 2

2.4 Interrogatives

There are several ways to form questions in Macedonian:

2.4.1 Questions can begin with a question word such as **who, what, when, where**, etc.

Кoj е ова? Ова е Бранко.
Who is this? This is Branko.

Каде е тој? Тој е во Торонто.
Where is he? He is in Toronto.

Што е ова? Ова е универзитет.
What is this? This is a university.

As you can see in the above questions, the question word typically comes at the beginning of the sentence. While in English a preposition can come at the end of a question---e.g., *Where are you from?*---in Macedonian the preposition will precede the question word: *Од каде сте вие?* Notice also that the subject will come after the verb in neutral interrogative sentence word order:

Од каде сте вие?
Вие сте од Торонто.

2.4.2. Yes-No questions are questions which invite **yes** or **no** as a response. They are formed in three ways:

1. A declarative sentence can be turned into a question by simply using rising intonation, cf.

Тој е во Торонто.
He is in Toronto.

Тој е во Торонто?
Is he in Toronto?

2. The sentence can begin with the word *дали*. Usually the verb will follow the question word:

Дали е тој во Торонто?

3. The interrogative particle **ли** can be inserted after the verb:

Се вика ли Бранко? Is he called/is his name Branko?

The particle **ли** can also be used to emphasize a particular element in the sentence. In this case, the part of the sentence emphasized will be put at the beginning of the sentence, then followed by **ли**:

Бранко ли се вика? Is Branko what he's called?/Is Branko his name?

It is extremely important that you pay attention to the use of the interrogative particles **дали** and **ли**. These interrogative particles are actively used in Macedonian. English has no equivalent expressions for these and while the words are not translatable into English, you must be aware of the different ways they can be used to emphasize a particular sentence element and the way they change word order.

2.4.3 Negative answers

When a yes-no question is answered negatively, the negative word **не** (no) is used, followed by a short pause, then the negative particle **не** is placed before the verb, e.g.:

Бранко ли се вика? Is his name Branko?
Не, не се вика Бранко. No, his name isn't Branko.

Дали е тој во Торонто? Is he in Toronto?
Не, не е во Торонто. No, he isn't in Toronto.

Тој е Македонец? Is he Macedonian?
Не, не е Македонец. No, he isn't Macedonian.

Вежба 4: Прочитајте ги следниве дијалози:
Read the following dialogues:

- А. Како се викаш?
- Б. Јас се викам Кати.
- А. Што си по националност?
- Б. Канаѓанка.
- А. Што си по професија?
- Б. Јас сум студентка.

Лекција 2

- А. Како се викате?
Б. Јас се викам Томе Марков.
А. Од каде сте вие?
Б. Од Македонија.
А. Што сте по националност?
Б. Македонец.
А. Вие сте студент?
Б. Не, не сум студент. По професија сум архитект.

- А. Како се викаат тие?
Б. Елизабета и Томас.
А. Од каде се?
Б. Од Австралија.
А. Што се по националност?
Б. Тие се Австралијци.
А. Што се по професија?
Б. Адвокати.

Now, working according to the above models, read the following sentences and then create dialogues based on the four texts by asking questions and then answering them with the information provided:

1. Дедо ми се вика Илија. Тој е од Битола. Тој е Македонец. Тој е лекар.
2. Баба ми се вика Марија. Таа е од Буф. Таа е Македонка. Таа е професорка.
3. Се викам Том. Јас сум од САД. По националност сум Американец. По професија сум инженер.
4. Таа се вика Лара. Таа е од Австралија. Таа е студентка.

2.5 Conjunctions

There are two conjunctions which express the idea of "and" in Macedonian. If the two things to be conjoined are considered to be equivalent, the conjunction **и** is used; if there is some sort of contrast, the conjunction **а** is used. A comma always precedes the conjunction **а**. Compare the following:

Јас сум студентка **и** тој е студент.
I am a student and he is a student.

Јас сум студентка, а тој е ученик.

I am a college student and/but he is a [primary or secondary school] student.

Note that in the second example a can be translated as 'and' or 'but' in English. There are contexts in which the conjunction a is best translated as 'and' and others in which it is best translated as 'but'. The conjunction a is also used to introduce questions, as in the following:

Јас се викам Кристина, а ти?

По професија тој е професор, а таа?

Вежба 5: Пополнете според примерот (Remember to add a comma before the conjunction a) :

модел: Јас сум студент _____ тој е студент.

Јас сум студент и тој е студент.

1. Тој е архитект _____ таа е архитект.
2. Билјана е студентка _____ Стојан е ученик.
3. По националност Марија е Американка ____ Том е Американец.
4. Стојан е Канаѓанец _____ Бранко е Канаѓанец.
5. Билјана е Канаѓанка _____ Илија е Македонец.

Нови зборови и изрази (New words and expressions)

Именки nouns

Австралиец, Австралијка ¹	Australian
Австралијци	Australians
адвокат	lawyer
Американец, Американка ¹	American
Американци	Americans
архитект	architect
баба	grandmother
брат	brother
град	city
дедо	grandfather

Лекција 2

земја	country ·
име	name ·
инженер	engineer
Канаѓанец, Канаѓанка ¹	Canadian
Канаѓани	Canadians
кино	movie theater
лекар(ка) ¹	doctor ·
мајка	mother ·
Македонец, Македонка ¹	Macedonian
Македонци	Macedonians
националност ²	nationality
презиме	last name
професија	profession ·
професор(ка) ¹	high school teacher, professor
радио	radio
сестра	sister ·
студент(ка) ¹	student ·
судија (м)	judge ·
татко	father ·
телевизија	television
ученик, ученичка ¹	student (primary and secondary) ·
учител, учителка ¹	teacher ·

Глаголи verbs

сум, си, е, сме, сте, се

I am, you are, (s)he is, we are,
you are, they are

Предлози prepositions

во, в

in

од

from

по

by, along (see по професија,
по националност)

Изрази expressions

здраво!

Hello, hi!

Што си/сте по националност?

What is your nationality?

Што си/сте по професија?

What is your profession?

Како се викаш?³

What is your name?

Како се викате?

What is your name? (formal)

Лекција 2

Лични заменки personal pronouns

јас, ти, тој, таа, тоа,⁴

ние, вие, тие

ми, ти, ви⁵

I, you, he, she, it

we, you, they

short form pronouns

Други зборови other words

а

да

дали

Егејска Македонија⁶

и

каде

како

кој

ли

место на живеење

не

ова

САД

што

and, but

yes

interrogative particle; whether

Aegean Macedonia

and

where

how

who

interrogative particle

place of residence

no; marker of negation

this (neuter singular)

USA (note the Macedonian is pronounced as one word)

what

Notes on the vocabulary:

1. You will notice that many, but not all, terms designating professions and nationalities have separate forms for male and female gender. Most often the suffix **-ка** is added to the masculine form to yield the corresponding feminine form, e.g.: студент - студентка, лекар - лекарка, професор - професорка. If the noun ends in **-к**, the **-к** changes to a **ч** before the suffix is added: ученик - ученичка. Although there are these male/female designations, in some contexts the masculine form will be used if there is no special emphasis on the gender of the referent, cf. the use of English: She is an actor.

2. The noun **НАЦИОНАЛНОСТ** can also mean 'ethnic minority' when talking about different ethnic groups in Macedonia.

3. There are many verbs in Macedonian like **се вика** which are made up of two parts: the verb and the particle **се**. This is not related to the verb 'to be', e.g., тие се. These are called reflexive verbs and you will learn more about them later; for now just learn the verbs and expressions as listed in the vocabulary.

Лекција 2

4. There is a great deal of regional variation in all forms of the pronouns. For example, in Skopje and other regions you will hear in place of the subject pronouns given here, the forms: он 'he' она 'she' оно 'it' они 'they'. This introductory textbook cannot cover all variation, but you should be aware of the fact that pronoun usage will vary across Macedonian linguistic territory.

5. The short form pronouns ми, ти, ви will be treated in greater detail in a later chapter. Learn them now in their use as possessive pronouns with close relatives, e.g., баба ми 'my grandmother,' мајка ти 'your mother,' дедо ви 'your grandfather.'

6. Grandmother is from Aegean Macedonia. Since the partition of Macedonia after the second Balkan War in 1913, the region of Macedonia located in Greece is termed Aegean Macedonia - Егејска Македонија. The region located in Bulgaria is termed Pirin Macedonia - Пиринска Македонија. The region now the Republic of Macedonia is termed Vardar Macedonia - Вардарска Македонија.

Вежба 6: Преведете ги следниве реченици на македонски:
Translate the following sentences into Macedonian:

1. My mother is an American. By profession she is a teacher.
2. Is your sister's name Marija? Yes.
3. What nationality is your grandfather? He is Canadian. He is in Toronto.
4. What is your name? Tom McDonald.
What is your nationality? I am Canadian.
What is your profession? I am a doctor.
Who is this? This is my brother. He is a judge.
5. Where are you from? We are from the USA.
6. Stojan is a student and Branko is a student, but Biljana is a (university) student.

Лекција 2

Вежба 7: Пополнувајте го формуларот.
Fill in the questionnaire.

Име _____
Презиме _____
Националност _____
Место на живеење _____ (град, земја)
Професија _____
.....
Име на мајка _____
Презиме _____
Националност _____
Место на живеење _____ (град, земја)
Професија _____
.....
Име на татко _____
Презиме _____
Националност _____
Место на живеење _____ (град, земја)
Професија _____

Cultural note: Names

In Macedonia, as in North America, some names are traditional and tend to cross generations, while other names move in and out of fashion within a generation. The following list gives some of the more popular and traditional Macedonian names. Variations of the name and nicknames are noted in parentheses. The characters you will meet in the textbook have traditional Macedonian names---some common, some less common.

Female names:

Александра (Сашка)
Билјана
Валентина
Весна
Виолета
Даниела
Елена (Ленче, Лена, Ленка)
Зора (Зорица, Зорка)
Катерина (Кате)

Лекција 2

Лидија
Лилјана (Лиле)
Марија (Марика, Мара, Маре, Марица, Мери)
Мирјана (Мира)
Нада
Наташа
Љубица (Љупка)
Снежана (Жане)
Соња
Сузана (Сузе)
Светлана (Светле)

Male names:

Александар (Ацо, Сашо, Сашко)
Ангел
Благоја (Благе, Блаже)
Бранко (Бране)
Васил (Васе, Васко)
Владимир (Владо, Влатко)
Драган
Душан (Душко)
Ѓорѓи (Ѓорѓија)
Гоце
Горан
Зоран
Игор
Илија
Кирил (Киро)
Милан (Миле)
Наум
Никола (Коле)
Јован (Ванчо)
Љупчо
Павле
Петар (Петре)
Ристо
Стојан
Томислав (Томе, Тони)
Трајко (Трајче)

Лекција 3

3. Occupations

- 3.1 Plural of masculine nouns and feminine nouns
- 3.2 Adjectives
- 3.3 Plural of adjectives
- 3.4 Present tense of verbs
- 3.5 Negation of verbs
- 3.6 има/нема
- 3.7 Numbers 0-20

Stojan

9 28/37 70/3

Ова е Стојан. Тој има девет години. Тој живее во Торонто на улица Гарден. Има една сестра и еден брат. Сестра му се вика Билјана. Таа има деветнаесет години. Брат му се вика Бранко. Тој има единаесет години. Сега Стојан е гладен. Јаде вкусен сендвич и пие Кока-кола.

Одговорете на следниве прашања:

1. Кој е ова?
2. Каде живее Стојан?
3. Има ли Стојан сестра и брат?
4. Како се вика сестра му?
5. Гладен ли е?
6. Што прави?
7. Што пие?

Mira

10 28/37 70/3

Ова е Мира. Таа е од Македонија. Живее во Скопје во нов стан во висока зграда. По професија таа е адвокат. Сестра ѝ се вика Лилјана. Таа живее во Торонто. Денеска Мира не работи, изморена е. Сега пие кафе во еден убав ресторан и зборува со Андреј.

Лекција 3

Одговорете на следниве прашања:

1. Кој е ова?
2. Дали е таа Канаѓанка?
3. Дали живее во Торонто?
4. Каде живее?
5. Што е по професија?
6. Што прави сега?
7. Со кого зборува?

3.1 Plural of masculine and feminine nouns

There are a number of possible endings for the plural of nouns. In this chapter, we will introduce the plural forms for masculine and feminine nouns. There is a small number of very common irregular nouns whose endings must be learned separately. Irregular plurals will be given in the vocabulary lists in parentheses marked **мн.** for **множина** 'plural'.

You have learned that the majority of Macedonian words have stress on the antepenultimate syllable, that is, the third syllable from the end of the word. Keep this in mind as you learn the plural forms of nouns. When a new syllable is added at the end of the word, this will have an effect on the placement of stress, since the stress will move to the antepenultimate. This rule does not typically apply to recent borrowings, which tend to maintain a fixed stress. Words which have fixed stress, or which have irregular stress, will have the stress marked in bold face in the vocabularies.

3.1.1. Masculine nouns

1. The vast majority of masculine nouns belong to group one. These nouns end in a consonant and the noun itself is more than one syllable. These nouns add the ending **-и** directly to the singular form:

студент - студенти, продавач - продавачи, лекар - лекари

One common exception to this rule must be memorized:

човек - луѓе
person - people

Note here the three-syllable word **продавач**. In the singular the first syllable is stressed. When the plural suffix **-и** is added, the stress will shift:
продавачи.

Лекција 3

There is an important consonant change which affects nouns in this category, one which reflects a historical change in Macedonian. If the singular form of the masculine noun ends in the velar consonants **-К**, **-Г**, or **-Х**, these consonants will change to **-Ц**, **-З**, and **-С** respectively before adding the plural ending. While you must learn all three mutations, bear in mind that the alternation **-К** to **-Ц** is by far the most common. Below are examples of all three:

ученик - ученици
прилог 'adverb' - прилози
успех 'success' - успеси

Вежба 1: Ставете ги следниве именки во множина:

Put the following nouns into the plural:

инженер
адвокат
архитект
лекар
работник
бизнисмен
човек
продавач
ресторан
театар
хотел
сендвич
хамбургер
предлог

2. The ending **-И** is also used for forming the plural of masculine nouns in group 2, those which end in **-а**. The **-а** suffix is dropped and replaced by **-И**. The velar consonants do not mutate.

колега - колеги (note that change of Г to З does not occur here)
судија - судии (note the letter j is dropped before the ending и)

3. Masculine nouns of only one syllable add the ending **-ови**, (or **-еви**, see below):

град - градови леб - лебови парк - паркови

Лекција 3

There are two nouns of more than one syllable which also take this ending. Note the loss of the vowel in the final syllable of the noun when the plural suffix is added:

оган 'fire' - огнови ветар 'wind' - ветрови

There are several very common monosyllabic nouns which are exceptions to this rule. In this lesson you will learn two:

брат - браќа
brother - brothers

маж - мажи
husband; man - husbands; men

There is an important subclass of this group, namely, nouns ending in -ч, -ж, -ш, -ј. Nouns ending in -ч, -ж, and -ш may take either the -ови or -еви ending: НОЖ 'knife' has plural НОЖОВИ or НОЖЕВИ. Nouns ending in -ј take only the ending -еви and drop the -ј before the ending, e.g.:

чај (tea) - чаеви

4. The final group of masculine nouns is the class ending in -о, made up primarily of male terms of relation. These nouns take the plural ending -овци:

татко - татковци чичко - чичковци

Вежба 2: Ставете ги следниве именки во множина и наредете ги по азбучен ред:
Put the following nouns into the plural and then in alphabetical order:

глагол, чичко, стан, работник, дедо, архитект, брат, сендвич, судија, ресторан, ветар, човек

3.1.2 Plural of feminine nouns

Feminine nouns take the plural ending -и; those ending in -а drop the -а before adding the ending -и:

книга - книги
девојка - девојки
националност - националности
новост - новости

Лекција 3

Note that the consonant mutations affecting masculine nouns do not apply to feminine nouns.

There are two exceptional forms in the feminine which must be learned:

рака 'hand, arm' --> раце
нога 'foot, leg' --> нозе

Вежба 3: Ставете ги следниве именки во множина и наредете ги по азбучен ред:

книга, зграда, девојка, жена, болест, рака, глава, нога, ќерка,
слика, можност

3.2 Adjectives

Adjectives must agree with the gender and number of the noun they modify. In English, we do not have grammatical gender so we are not concerned about agreement between adjective and noun, cf. a **green** house, **green** houses; a **young** man, a **young** woman, **young** people. In each of these phrases, the adjective **green** or **young** does not change. In Macedonian, adjectives must be the same gender as the noun they modify, and they must be the same number, i.e., either singular or plural.

Let us take a few adjectives and see how they change to agree with nouns of each gender:

<u>ВИСОК</u> 'tall'	<u>убав</u> 'beautiful'	<u>НОВ</u> 'new'
ВИСОК ученик	убав град	НОВ брат
ВИСОКА ученичка	убава куќа	НОВА сестра
ВИСОКО момче	убаво село	НОВО радио

As you can see in the above examples, adjectives will generally end in a consonant if they refer to a masculine noun, an -a if they refer to a feminine noun, an -o if they refer to a neuter noun. Adjectives also have a plural form, which will be discussed later in this chapter.

3.2.1 Fleeting vowels

There are a number of adjectives, and some nouns, which have a so-called fleeting vowel. This is best explained after looking at several examples:

Лекција 3

добар маж, добра жена, добро село
гладен маж, гладна жена, гладно дете

In the masculine form, there is a vowel which comes between the final two consonants. This vowel disappears, or "flees", before adding the feminine and neuter endings. In the vocabulary lists, fleeting vowels will be underlined, e.g.: добар. Fleeting vowels are fairly easy to predict. Most adjectives ending in -ар, -ен (but not those derived from verbs, which will be discussed later), and -ок will have a fleeting vowel. (There are several exceptions, e.g., висок, given above.)

добар маж	добра жена	добро дете
гладен човек	гладна сестра	гладно дете
сладок чај [sweet tea]	слатка Кока-кола	слатко кафе

In the last example you will notice the change of д to т. This is due to the spelling rule cited in the first chapter, namely, when two consonants occur beside each other in a word, both must be voiced or voiceless. This is reflected in the spelling. Consult Лекција 1 for more details.

3.2.2 Masculine adjectives ending in -и

There is a class of adjectives that end in -и in the masculine singular form, but which are otherwise regular:

македонски јазик, македонска куќа, македонско дете

Вежба 4: Make the adjective agree in gender with the noun it modifies:

добар	нов	македонски
човек	куќа	филм
татко	улица	село
баба	стан	роман
книга	место	кафе
море	град	куќа

3.2.3 The number one

The number one---еден---is an adjective with a fleeting vowel. It agrees in gender with the noun it modifies: еден брат, една сестра, едно дете. The number one also functions in some contexts as the indefinite article 'a, a certain'. You will encounter this usage in later chapters.

Лекција 3

Вежба 5: Преведете ги следниве реченици на македонски:
Translate the following sentences into Macedonian:

1. My grandmother is old.
2. Your grandfather is old.
3. My sister is young.
4. I am a Macedonian.
5. You are in Toronto.
6. They are in Skopje.
7. Chicago is a big city.
8. Skopje is an old city.
9. Brajčino is a small village.
10. Stojan is a good brother.
11. Toronto is a good city.
12. This is sweet coffee.

3.3 Plural of adjectives

In the plural, there is no longer a distinction in gender. The same plural adjective form will be used with masculine, feminine, and neuter plural nouns, namely, the ending **-и** is added. If the adjective has a fleeting vowel, it will drop out before adding the **-и** suffix. Adjectives ending in **-ски**, e.g., **македонски**, have the same form in the masculine singular and in the plural:

добар студент - добри студенти
добра студентка - добри студентки
нов професор - нови професори
млад татко - млади татковци
македонски град - македонски градови
висок човек - високи луѓе
висока зграда - високи згради

Вежба 6: Ставете ги следниве фрази во множина:
Put the following phrases into the plural:

1. млад студент	7. стар татко
2. нов универзитет	8. висок ученик
3. голема банка	9. уморен човек
4. добар брат	10. нова професија
5. убава куќа	11. голем град
6. стара зграда	12. канадски лекар

Лекција 3

13. убав син
14. вкусен леб
15. македонски професор
16. силен ветар

3.4. Present tense of verbs

Macedonian has lost the infinitive form of the verb, that is, the form which corresponds to the English *to read*, *to write*, the Russian *читать*, *писать*, or the Spanish *leer*, *escribir*. Macedonian verbs can be divided into three groups, or stem classes, according to the final vowel of the third-person singular, that is, the form which corresponds to '(s)he reads'. These three classes are:

a-stem, и-stem, and e-stem

Examples: чита, зборува, прави, стои, јаде, пие

Macedonian does not have a special verb form which corresponds to the English present progressive, e.g., 'He is working'. The same present tense Танас работи could mean either 'Tanas works' or 'Tanas is working'.

Verbs are listed in dictionaries according to the form of the third-person singular. This is the citation form of the verb, and all verbs will be given in the vocabulary lists in this form. The only exception to this rule is the verb *to be*, which you learned in Лекција 2, which has the first person singular, *сум*, as the citation form.

The present tense endings of Macedonian verbs are highly regular and you will have little difficulty in conjugating verbs. The following endings are added to the basic stem, which is the third-person form mentioned above.

	Singular	Plural
1st person	-ам	-ме
2nd person	-ш	-те
3rd person	-#	-ат

Note: the symbol # is used to designate a zero ending, i.e., nothing is added to the stem. See the conjugations on the following pages for examples.

Лекција 3

To form the first-person singular, the **јас** form, the stem vowel is dropped before adding the ending **-ам**:

чита -- (јас) читам
јаде -- (јас) јадам
прави -- (јас) правам

The stem vowels **и** and **е**, **but not -а**, also truncate, i.e., are dropped, before the ending **-ат** in the third-plural **тие** form:

чита -- (тие) читаат
јаде -- (тие) јадат
прави -- (тие) прават

The only irregularities in the present tense conjugation are the verb **сум**, which you have already mastered, and the verb **знае**, 'to know', which has the first singular form **знам**, rather than the expected form **знаам**.

Study the following examples before completing the exercise:

чита 'read'

зборува 'talk, speak'

читам	читаме	зборувам	зборуваме
читаш	читате	зборуваш	зборувате
чита	читаат	зборува	зборуваат

прави 'do, make'

оди 'go'

правам	правиме	одам	одиме
правиш	правите	одиш	одите
прави	прават	оди	одат

стои 'stand'

стојам	стоиме
стоиш	стоите
стои	стојат

Лекција 3

јаде 'eat'

пие 'drink'

јадам	јадеме	пијам	пиеме
јадеш	јадете	пиеш	пиете
јаде	јадат	пие	пијат

In these sample conjugations you will notice that there are some spelling conventions which must be observed:

1. j is always written in Macedonian between и and a, as in the јас and тие forms of the verb пие: пијам, пијат. But, j is not written before e and и: пие, стои.

2. In verbal conjugation, j is also written between o and a, as in the јас and тие forms of стои: стојам, стојат. Similarly, j is written between y and a, e.g., труе 'to poison': јас трујам, ти труеш, тие трујат.

In pronouncing the third-plural of a-stem verbs, keep in mind that both a's are separate syllables; thus, the third plural of зборуваат is pronounced with the stress on -ру:

збо-ру-ва-ат.

Вежба 7: Ставете ги глаголите во заградата во сегашно време:
Put the verbs in parentheses into the present tense:

1. Бранко _____ (живее) во Торонто.
2. Баба и дедо не _____ (зборува) англиски.
3. Мајка _____ (работи) денеска.
4. Ние _____ (работи) овде.
5. Вие _____ (живее) во Скопје.
6. Тие _____ (прави) нешто.
7. Таа _____ (чита) сега.
8. Ние _____ (чита) сега.
9. Тие _____ (стои) овде.
10. Јас _____ (пие) кафе.

3.5 Negation of verbs

To negate most verbs, place the negative particle **не** before the verb. In answering questions, the typical response is:

не pause, **не** + verb:

Дали зборуваш македонски? **Не, не зборувам македонски.**
Do you speak Macedonian? No, I don't speak Macedonian.

Дали знаеш каде е мајка ти? **Не, не знам.**
Do you know where your mother is? No, I don't know.

Notice the placement of **не** with verbs like **се вика**:

Дали таа се вика Ленче? **Не, не се вика Ленче, се вика Виолета.**

Дали тој се вика Марјан? **Не, не се вика Марјан, се вика Андреј.**

The only exception to this rule of negation is the verb **има** 'have'. The negative form of this verb is **нема**.

Имаш работа денеска?
Не, немам.
Do you have work today?
No, I don't.

Имате ново радио?
Не, немаме.
Do you have a new radio?
No, we don't.

Вежба 8: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. I speak English and Macedonian.
2. Where is Branko going? I don't know.
3. They live in a beautiful house on Garden Street.
4. Mira lives in a new apartment in Skopje. Her sister lives in Toronto in an old house.
5. What are you doing? Nothing.

Лекција 3

6. What are Biljana and Branko doing? They are reading something.
7. What are you doing today? I am working.
8. Your grandmother and grandfather are standing here.
9. We are drinking coffee with your grandfather in a Macedonian restaurant.
10. Mira and Andrej are hungry. They are eating sandwiches.

Вежба 9: Еден роднина разговара со Бранко, тој го прашува за неговото семејство. Одговорете за Бранко:
A relative is conversing with Branko, and asks him about his family. Answer the questions below for Branko:

1. --Ти Стојан ли си?
Бранко: Не, јас сум Бранко.
2. --Мира ли се вика мајка ти?
Бранко: _____
3. --Дали е татко ти од Америка ?
Бранко: _____
4. --Вие во Монреал сте?
Бранко: _____
5. --Сестра ти професорка ли е?
Бранко: _____
6. --Од Скопје ли се баба ти и дедо ти?
Бранко: _____

Вежба 10: 1. Одговорете за Вас:

1. Пиете ли Кока-кола?
2. Јадете ли хамбургер?
3. Зборувате ли италијански?
4. Дали работите или студирате?
5. Каде живеете, во куќа или во висока зграда?
6. Одите ли на театар?

Лекција 3

Now ask people in the class the same questions and fill in the blanks below:

Најдете еден студент/ една студентка во групата што:

Find a student in the group who:

-не пие Кока-кола. _____

-не јаде хамбургер. _____

-зборува италјански. _____

-работи. _____

-живее во висока зграда. _____

3.6 има/нема

Macedonian uses the third person singular of the verb 'to have' to express the existence of something. This Macedonian expression corresponds to German es gibt, French il y a, Spanish hay. The verb is singular regardless of the number of the noun phrase. The negative form is **нема**.

Look at the following sentences:

Во Торонто има добри ресторани. Има големи паркови и високи згради, а нема стари згради.

In Toronto there are good restaurants. There are large parks and tall buildings, but there aren't old buildings.

Во Брајчино нема добри ресторани. Нема високи згради. Има убави куќи и стари улици.

In Brajčino there aren't good restaurants. There aren't tall buildings. There are beautiful houses and old streets.

Вежба 11: Одговорете на следниве прашања во одречна форма според примерот
Answer the following questions in the negative according to the model:

пример: Пиете ли Кока-кола? Не, не пијам Кока-кола.

1. Имате ли нов стан?
2. Бранко ли се вика?
3. Тие живеат во Скопје?
4. Дали пишеш слатко кафе?
5. Има ли Андреј работа денеска?

Лекција 3

6. Има ли добри ресторани во Торонто?
7. Дали ти се викаш Снежана?
8. Дали зборувате македонски?
9. Пишува ли дедо Петре англиски?
10. Јаде ли баба Елена вкусен сендвич?

Вежба 12: Write ten sentences describing what you have or do not in your city using the following vocabulary in the singular (еднина) and plural (множина).

голема куќа
мала куќа
добар ресторан
висока зграда
ниска зграда
дуќан
драгстор
убав парк
театар
банка

3.7 Numbers (броеви) 0-20

The Macedonian word for 'zero' is нула. The number one is an adjective and takes the gender of the noun it modifies:

еден син, едно дете, една ќерка

There is also a plural form, едни, which means 'several'.

The number 'two' has two forms:

два is used with masculine nouns;

две is used with feminine and neuter nouns.

The numbers three and up are invariant; they do not have special forms for different genders. Notice that the numbers eleven through nineteen are derived historically from the following: еден на десет (one on ten), два на десет (two on ten), etc.

Because masculine nouns take a special counting form after numbers (which will be introduced in Лекција 9), e.g., два сина, два дена, два денара, you will only be expected to use numbers now for arithmetic problems like those given on the next page.

Лекција 3

0-20:

нула	zero		
еден, една, едно	one	единаесет	eleven
два, две	two	дванаесет	twelve
три	three	тринаесет	thirteen
четири	four	четиринаесет	fourteen
пет	five	петнаесет	fifteen
шест	six	шеснаесет	sixteen
седум	seven	седумнаесет	seventeen
осум	eight	осумнаесет	eighteen
девет	nine	деветнаесет	nineteen
десет	ten	дваесет	twenty

Вежба 13: Напишете ги задачите со зборови:

Write the exercises in words:

Пример:

$3 + 1 =$ три и еден се четири

$5 - 3 =$ пет минус три е два

$7 + 4 =$

$8 + 9 =$

$4 + 2 =$

$6 + 6 =$

$2 + 13 =$

$3 + 5 =$

$11 + 9 =$

$3 + 15 =$

$18 + 1 =$

$4 + 14 =$

$20 - 13 =$

$5 - 4 =$

$10 - 8 =$

$15 - 8 =$

$19 - 8 =$

$16 - 5 =$

$17 - 14 =$

$9 - 7 =$

$6 - 3 =$

$12 - 8 =$

Лекција 3

Вежба 14: The folk dance club is on tour and the performers are staying in a hotel. The following is the list with the names and the numbers of the rooms they are occupying.

Разговарајте по двајца, како во примерот:
Discuss in groups of two, according to the model:

A: Кој е во соба десет? или A: Во која соба е Горан?
B: Нада и Виолета B: Во (соба број) дванаесет.

A: Who is in room ten A: In which room is Goran?
B: Nada and Violeta. B: In (room number) twelve.

1. Билјана и Даниела	15
2. Соња и Елена	9
3. Светлана	19
4. Лидија	10
5. Горан и Илија	12
6. Весна и Мира	7
7. Ангел	13
8. Љубица и Катерина	14
9. Драган и Васил	6
10. Зорица и Александра	20
11. Лилјана	11
12. Марија	17
13. Божо	5
14. Наташа	4
15. Сузана	2

Именки nouns

аптека	drugstore
банка	bank
бизнисмен	businessman
брат (мн. браќа)	brother (brothers)
број (мн. броеви)	number
ветар (мн. ветрови)	wind (winds)
вечер (ж)	evening
господин (г.)	Mr.
госпоѓа (г-ѓа)	Mrs.

Лекција 3

госпоѓица (г-ца)	Miss
дете (мн. деца)	child (children)
драгстор	convenience store
дуќан	shop, store
жена	wife, woman
зграда	building
кафе	coffee
Кока-кола ¹	Coca-Cola
куќа	house
леб	bread
маж (мн. мажи)	husband, man (husbands, men)
парк	park
продавница ¹	store
продавач(ка)	salesclerk
работа	work
работник, работничка	worker
ресторан	restaurant
роднина (м, ж) ²	relative
село	village
сендвич ¹	sandwich
соба	room
стан	apartment
театар ³	theater
тетка	aunt
улица	street
утро	morning
хамбургер ¹	hamburger
чичко	uncle
човек (мн. луѓе)	person (people)

Заменки pronouns

и ⁴	her (short pronoun)
му ⁴	his (short pronoun)
нешто	something
ништо	nothing

Глаголи verbs

се вика	be called
живее	live

Лекција 3

зборува	talk
знае (јас знам)	know
има/нема	have/don't have; there is/there isn't
јаде	eat
мисли	think
оди	go
пие	drink
пишува	write
прави	make, do
работи	work
стои	stand
чита	read

Придавки adjectives

англиски	English
висок	tall
вкусен	tasty
добар	good
гладен	hungry
голем	large
еден	one
изморен	tired
канадски	Canadian
кој, која, кое, кои	which
македонски ⁵	Macedonian
мал	small
млад	young
низок	low, short
нов	new
силен	strong
сладок	sweet
стар	old
убав	pretty
уморен	tired

Прилози adverbs

денес/денеска ⁶	today
овде	here
сега	now

Лекција 3

Предлози prepositions

на
со

on
with

Изрази expressions

Добро утро!
Добар ден!
Добра вечер! Добровечер!
Мило ми е. Мило ми е што се запознавме.
Пријатно!⁷
Со кого зборува?
Тој има десет години⁸

Good morning!
Good day!
Good evening!
I'm pleased. Pleased to meet you.

Good-bye; Enjoy! -
With whom is she speaking?
He is ten years old.

Броеви

нула
еден, едно, една
два, две
три
четири
пет
шест
седум
осум
девет
десет
единаесет
дванаесет
тринаесет
четиринаесет
петнаесет
шеснаесет
седумнаесет
осумнаесет
деветнаесет
дваесет

zero
one
two
three
four
five
six
seven
eight
nine
ten
eleven
twelve
thirteen
fourteen
fifteen
sixteen
seventeen
eighteen
nineteen
twenty

Лекција 3

Notes on the vocabulary:

1. Macedonian vocabulary has been enriched from a number of different languages during its history. There are many words of Turkish, Arabic, and Persian origin, which entered the language through Turkish during the Ottoman period. In many instances, there exist doublets, words with similar meanings, such as дуќан and продавница, where one is of Turkish origin, the other, Slavic. In general, the Turkish word will have more colloquial coloring. In this lesson, дуќан is of Turkish origin, продавница Slavic. English is the source of many new borrowings. In this vocabulary, note сендвич, Кока-кола, and хамбургер.

2. There are a handful of nouns in Macedonian which have dual gender, i.e., they can be modified by either masculine or feminine adjectives, depending on the gender of the person to which they refer: еден роднина or една роднина.

3. In this chapter, you learned that some adjectives have a fleeting vowel. There are some nouns that have a fleeting vowel as well. In this lesson, you learned the word театар, which loses the final -a when the plural ending is added. In the last chapter, you learned other nouns which have fleeting vowels: Македонец, Македонци. Nouns with a fleeting vowel lose this vowel only when the plural suffix is added. As with adjectives, the fleeting vowel will be underlined.

4. The short pronouns my and й will be discussed in greater detail in a later chapter. For now, learn them with their possessive meaning with close relatives, for example: сестра й 'her sister'. Remember to mark the accent on й. This spelling convention is used to make a distinction between the short pronoun й and the conjunction и 'and'.

5. In Macedonian, names for nationalities are capitalized, but adjectives derived from nationalities, countries, city names, etc., are not. Compare the English and Macedonian: He is Macedonian. He speaks Macedonian.

Тој е Македонец. Тој зборува македонски.

6. The two forms of 'today'---денес and денеска---have the same meaning. The form денеска may be slightly more colloquial.

7. The word пријатно is derived from the adjective пријатен 'pleasant'. It is used in a variety of ways. Some of its most common uses are: before starting to eat, to wish everyone at the table a pleasant meal, cf., French bon appétit! It is used also when departing, and when finishing a telephone conversation.

8. In English, we say we are a certain number of years old; in Macedonian, one has a certain number of years, cf.:

How old is Stojan?

Stojan is nine years old.

Колку години има Стојан? Стојан има девет години.

Лекција 3

Вежба 15: Запознајте се со другите студенти!

Get acquainted with the other students!

Read the following introductions and then introduce yourself to others in your class:

Мира: Лилјана, ова е Андреј.

Л: Мило ми е.

А: Мило ми е.

Андреј: Јас се викам Андреј. Јас сум од Македонија. Како се викаш ти/како се викате вие?

Стив: Се викам Стив. Јас сум од Канада. Мило ми е што се запознавме.

As you meet the others in your class, you may wish to ask them their names, where they are from, where they live, and what their profession is. You may need the following titles:

Господин	Mr.
Госпоѓа	Mrs.
Госпоѓица	Miss

Лекција 4

4. Daily Routines

- 4.1 Adverbs, introduction
- 4.2 Plural of neuter nouns
- 4.3 Demonstrative adjectives
- 4.4 Definite articles
- 4.5 Definite direct objects
- 4.6 Possession
- 4.7 Conjunctions

11 08 2013 20:13

-Лилјана, што читаш?

-Имам писмо од сестра ми, Мира, од Скопје.

-Што пишува?

-Драга Лилјана,

Како си? Како се децата и маж ти? Што има ново во Торонто? Студира ли Билјана оваа година на Универзитетот „Торонто“?

Во Брајчино, на село, сè е во ред. Мама и тато се здрави, работат, мислат на вас. Оваа година времето на село е убаво и веќе прават туршија за зима.

Во Скопје имам нов стан во убава зграда во центар. Одам на работа пеш. На улицата има неколку продавници и ново приватно кафанче, Кафе Ли. Блиску до зградата има добра книжарница. Читам добар роман од Петре Андреевски. Купувам англиски книги, но не ги читам. Немам време! Во центарот сега има многу нови приватни кафеани, ресторани, книжарници.

И да ти кажам, сега имам куче! Се вика Мурџо.

Имам и нов пријател, Андреј се вика. Работи со компјутери.

Многу поздрав,

Мира

View of downtown Skopje and Mt. Vodno

12 2013 2013

Бранко зборува со мајка му:

- А зошто ние немаме куче? И јас сакам куче.
- Бранко, имаш работа. Не е време сега за кучиња!
- А мачка? Зошто немаме мачка?
- Затоа што Стојан има алергии.
- А зошто Стојан не живее во Брајчино, или во станот на тетка Мира?
- Бранко! Имаш работа. Каде се книгите? Каде е учебникот? Зошто не ја читаш книгата?
- Ја читам, ама сакам куче.

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Што чита Лилјана?
2. Како се вика сестра ѝ?
3. Каде живее Мира? Дали има куќа?
4. Кој живее во Брајчино?
5. Има ли Мира нов пријател?
6. Се вика ли тој Боби?
7. Што има ново во Скопје?
8. Што сака Бранко?
9. Зошто тие немаат мачка?
10. Дали Бранко ја чита книгата?

4.1 Adverbs

Adverbs are words which tell how, when, or where an action takes place. In Macedonian, many adverbs are identical to the neuter singular adjectival form. Compare the following sentences:

Стојан е добро дете. Тој добро зборува македонски.
Stojan is a good child. He speaks Macedonian well.

Лилјана чита интересно писмо од Мира. Таа интересно пишува.
Liljana is reading an interesting letter from Mira. She writes interestingly.

Лекција 4

4.2 Plural of neuter nouns

1. The plural of neuter nouns ending in -o is -a. The singular -o suffix is dropped before adding -a:

село - села ПИСМО - ПИСМА

2. Neuter nouns ending in -e generally drop the -e and add the suffix -иња:

маче (diminutive of мачка) - мачиња
куче - кучиња

You have already learned an important exception to this rule:

дете - деца

3. Neuter nouns ending in e preceded by ц, и, шт, or њ drop the -e suffix and add -a:

јајце - јајца 'egg - eggs'
училиште - училишта 'school - schools'
прашање - прашања 'question - questions'

Remember: If the noun ends in -ие, when the -e changes to -a you must insert j between the vowels according to Macedonian spelling rules:

списание - списанија 'magazine - magazines'

Вежба 2: Ставете ги следниве именки во множина и наредете ги по азбучен ред:

машки род: балкон, билет, чичко, град, возач, гроб,
човек, ученик, маж, кревет, јазик,
куфер, татко

женски род: куќа, река, капа, сестра, баба, тетка, книжарница,
улица, зграда, можност, националност

среден род: бебе, дете, јајце, јаболко, пенкало, списание

4.3 Demonstrative adjectives

Demonstrative adjectives are used to point out which object is the focus of our attention. In English, we use only this or that: I am reading this book. Please give me that cup. In Macedonian, there are three different forms: ОВОЈ, ОНОЈ, and ТОЈ. These correspond roughly to:

Кoj - which?

ОВОЈ - this (close to the speaker)

ОНОЈ - that (far from the speaker and listener)

ТОЈ - that (far from the speaker but close to the listener, but see note below)

The demonstrative adjective ТОЈ is the most neutral of the three and often will be used in a narrative to mean that which we are talking about, rather than to designate a spatial relationship. The forms of these adjectives are slightly different from regular adjectives. Note the forms below carefully:

м.	кој?	овој	оној	тој
с.	кое?	ова	она	тоа
ж.	која?	оваа	онаа	таа
мн.	кои?	овие	оние	тие

Овие луѓе се Македонци.

Оние луѓе се Американци.

Тие луѓе се Канаѓани.

Оваа книга е интересна, а онаа книга не е интересна.

Ова списание е ново, а тоа е старо.

Ова село е убаво.

Она село не е убаво.

Вежба 3: Преведете на македонски:

Because English does not differentiate ОНОЈ and ТОЈ, use the demonstrative given in parentheses for translating the English that, those.

1. These brothers are in Toronto.
2. Those people are Macedonians. (ОНОЈ)
3. This book is interesting, but that one is not interesting. (ОНОЈ)
4. This university is new.
5. These fathers are young.

Лекција 4

6. This city is beautiful.
7. Those cities are beautiful. (ОНОЈ)
8. That professor is an interesting person. (ТОЈ)
9. Who are those people? (ТОЈ)
10. This village is small, but that one is big. (ОНОЈ)

4.3.1 The neuter singular forms are used in sentences in which the speaker is defining something, e.g., This is my grandmother: Ова е баба ми. In this usage, the neuter form does not agree with gender and number since it stands alone as the subject of the sentence. Look at the following examples:

Ова е Бранко.
Тоа е книга.
Ова се Елена и Петре.
Што е ова? Тоа е млеко.
Што е ова? Тоа се списанија.
Кој е ова? Тоа е баба ми, Марија.

4.4 Definite articles

A noun, or noun phrase, is definite when it has been already specified or defined in a conversation. In English, nouns that are viewed as definite are preceded by the definite article the. It occurs as a separate word before the noun or the noun phrase:

The book is on the table. The students are waiting. The flowering trees are in blossom. The quick brown fox jumps over the lazy dog.

Macedonian nouns, and noun phrases, can also be made definite. However, unlike the English definite article, the definite article is attached to the end of a word. In Macedonian, selection of the appropriate form of the definite article is based on a combination of form and gender, i.e., the final vowel of the word, its gender and number. In addition, Macedonian makes a three-way opposition in the definite article, corresponding to the demonstrative adjectives ОВОЈ, ОНОЈ, and ТОЈ. Because the forms in -Т are most neutral and most frequently used, we will describe them first in some detail; the others will be treated later. In this chapter, you will learn how to make nouns definite. In later chapters we will discuss how to make noun phrases definite.

Forms of the definite article:

-ОТ	
-ТА	-ТЕ
-ТО	

Лекција 4

The addition of the article does not cause the loss of a fleeting vowel:

Македонец - Македонецот

1. Masculine nouns ending in a consonant take the singular ending -от:
masc. студентот, столот

2. All nouns ending in -а, *regardless of gender or number*, add the suffix -та:

fem. книгата, вратата

masc. судијата

plural селата, прашањата

3. Feminine nouns ending in a consonant add -та:
крвта 'the blood', вечерта 'the evening'.

If the noun ends in -т, and there is a vowel, including vocalic -р, before the -т, then -т is doubled. Otherwise, a single -т is written, compare: смртта 'the death' and националноста 'the nationality'

4. All remaining singulars, i.e., neuter nouns in -о/-е, foreign words ending in -и or -у, masculine nouns in -о, and collectives, including луѓе, 'people', add -то:

neuter селото, интервјуто, таксито

masculine таткото, чичкото

collective plura луѓето

5. In the plural, all nouns except those given above, take the article -те.

студентите, учениците, зградите, книгите, рацете 'hands'

In general, these forms will correspond to English nouns preceded by the definite article the. Compare the following sentences and their translations into English:

The student lives in the house.

Студентот живее во куќата.

A student lives in the house.

Еден студент живее во куќата.

The student lives in a house.

Студентот живее во куќа.

Лекција 4

Вежба 4: Преведете на македонски:

1. The student is a Canadian.
2. The people are watching television.
3. Those textbooks are on the table.
4. These children are eating hamburgers.
5. That apartment is new.
6. These cities are large.
7. The fathers are drinking coffee.
8. The brothers are reading books.
9. The apartments are old.
10. That house is beautiful.

4.5 Definite direct objects

Verbs which describe an action often have a direct object. The direct object of a verb is the noun which is acted on by the subject of the sentence. The action of the verb is directed towards it. Look at the following sentences:

1. We bake cookies.
2. Milan opened the door.
3. Stojan is reading a book.
4. We see Steve.

1. What are we baking? - Cookies.
2. What did Milan open? - The door.
3. What is Stojan reading? - A book.
4. Whom do we see? - Steve.

The answer to the four questions above is the direct object. Not every verb takes a direct object, and some take an indirect object as well, which will be discussed in more detail in a later chapter.

Read the following sentences and determine whether there is a direct object. If so, what is it?

1. We are eating bread.
2. Jovan is reading a book.
3. Jovan is reading.
4. Andrej likes Mira.
5. Biljana gave the novel to Petre.
6. Mother is watching television.
7. Grandmother is sleeping.

Лекција 4

In Macedonian, an important distinction is made between definite and indefinite direct objects. If the direct object is indefinite, then you may simply add the noun phrase:

Читам книги. I read books.
Тој пишува писмо. He is writing a letter.
Ние пиеме млеко. We are drinking milk.

If, however, the direct object is definite, then a special grammatical marker called a direct object clitic must be used. A clitic is a word which carries no stress of its own and has a set syntactic position, that is, it has a fixed position in the sentence structure. In Macedonian, the direct object clitic must be placed directly before the verb. There are two exceptions to this rule which will be discussed later. The full set of clitics will be given in the next chapter; here we will give just the forms for the third person. Note that there is only one form for both masculine and neuter nouns, and only one form for the third person plural:

	<u>еднина</u>	<u>множина</u>
машки/среден	го	ги
женски	ја	

Remember, nouns in Macedonian have gender, so the selection of the appropriate form of the clitic depends upon the gender of the noun. If we wish to say in Macedonian 'Branko is reading the book', we must remember that **книга** is a feminine noun and insert the appropriate clitic before the verb. This signals that a definite feminine noun is the direct object.

Бранко ја чита книгата.

This means something like: Branko it is reading the book. Obviously, the clitic will not be translated into English, but it must be there in Macedonian.

These clitics are also used if a pronoun is the direct object, e.g.:

This is a letter. I am reading it.
Ова е писмо. Го читам.

I love Marko. I love him.
Го сакам Марко. Го сакам.

Here are some more examples:

Го знам човекот. Го сакам.
I know the man I like him.

Лекција 4

Мајката ја сака ќерката. Мајката ја сака.
The mother loves the daughter. The mother loves her.

Каде е книгата? Ја читам.
Where is the book? I am reading it.

Го читаш ли романот од Андреевски? Да, го читам.
Are you reading the novel by Andreevski? Yes, I am reading it.

If the verb is negated, the negative marker precedes the direct object clitic.

Не го сакам професорот.
I don't like the professor.

Бранко и Стојан не ги сакаат учебниците.
Branko and Stojan don't like the textbooks.

Вежба 5: Преведете на англиски:

1. Лилјана го чита писмото од Мира.
2. Мира го чита романот од Петре Андреевски.
3. Танас ја чита книгата.
4. Кого го бараш? Го барам професорот.
5. Дали ги купувате книгите?
6. Не ги сакам учебниците.
7. Стојан го јаде сендвичот.
8. Не ја знаеме работничката.
9. Баба Елена го пие кафето.
10. Тие не ги сакаат овие деца.

Вежба 6: Пополнете ги следниве реченици со го, ја, или ги:

1. Тоа е писмо. Тие го читаат.
2. Тие се Македонци. Не _____ знаеме.
3. Ова е книга. _____ читам.
4. Ова е роман. Кој _____ чита?
5. Ова е брат ми. _____ сакаме.
6. Ова е сестра ти. Дали _____ сакаш?
7. Тие луѓе се Канаѓани. _____ знаете ли?

Лекција 4

8. Ова е сендвич. Бранко _____ јаде.
9. Билјана чита писма. Таа _____ чита.
10. Кој е тој? Не _____ знаеме.

Вежба 7: Преведете на македонски:

1. I know these students.
2. Aunt Mira has English books. She doesn't read them. She doesn't have time.
3. The brothers are standing in the restaurant.
4. The parents are drinking the coffee.
5. Biljana is eating a sandwich.
6. Biljana is eating the sandwich.
7. Branko and Stojan are eating the pizzas.
8. Grandmother Elena is writing the letter.
9. Grandfather Petre is writing letters.
10. I like sweet coffee but my brothers don't like sweet coffee.

Вежба 8: Прочитајте го разговорот и потцртајте ги показните придавки. Read the dialogue and underline the demonstrative adjectives.

Каде е книгата?

- Баба Елена: Што бараш, Бранко?
Бранко: Ја барам книгата по географија.
Баба Елена: Еве една книга овде. Оваа ли ја бараш?
Бранко: Не, таа е по математика.
Баба Елена: А онаа книга таму, на масата?
Бранко: Не! Онаа книга е на Стојан.
Баба Елена: Овде на компјутерот има една книга. Оваа ли ја бараш?
Бранко: Е, таа е. Фала многу!

4.6 Possession

In English, we can say 'the book of the student' or 'the student's book'. In Macedonian, possessive constructions are formed according to the model: the book of the student. In other words, the object possessed comes first, followed by the preposition *на* or *од* and then the possessor. Both *на* and *од*, which is typical of western dialect areas, are accepted in the literary standard.

Лекција 4

Look at the following sentences:

Книгата на студентката е на масата.

The book of the student is on the table.

The student's book is on the table.

Мажот на Марија работи во книжарницата.

The husband of Marija works in the bookstore.

Marija's husband works in the bookstore.

Дали ги знаеш децата на сестра ми?

Do you know the children of my sister?

Do you know my sister's children?

Neutral word order is as above: the item possessed comes first, followed by the preposition, then the possessor. However, in colloquial speech, it is very common to begin with the preposition and the possessor, followed by the item possessed:

На сестра ми децата 'my sister's children'

Од сестра ми мажот 'my sister's husband'

Вежба 9: Одговорете на следниве прашања:

1. Како се вика сестрата на Мира?
2. Како се вика синот на дедо Петре?
3. Како се вика жената на Танас?
4. Како се викаат браќата на Билјана?
5. Како се вика мажот на Лилјана?
6. Каде живеат родителите на Мира и Лилјана?
7. Како се вика мајката на Стојан?
8. Како се вика тетката на Билјана?

4.7 Conjunctions

In this chapter, we have introduced the conjunction ама 'but'. Macedonian has two words that correspond to the conjunction 'but': ама and но. The two are stylistically differentiated. The former, ама, a borrowing from Turkish, is used in spoken, colloquial language; the latter, но, is more formal and is used in both formal speech and the written language. There is no difference in meaning. These conjunctions express a stronger contrast than the conjunction а.

Лекција 4

Note that you have already learned the conjunctions и and а. The former links two similar ideas and is translated as 'and'. When и occurs at the beginning of a sentence or clause, it means 'also, too'. Compare the following sentences:

Стојан и Бранко се ученици. И Стив е ученик.
Stojan and Branko are students. Steve is also a student

Мира има стан. И Вера има стан.
Mira has an apartment. Vera has an apartment, too.

The conjunction а designates a contrast, but not as sharp a contrast as ама/но, e.g., Тој е студент, а таа е ученичка. This conjunction can be translated by either 'and' or 'but'.

Именки

алергија	allergy
викенд	weekend
време ¹	time; weather
географија	geography
година	year
зима	winter
историја	history
историчар	historian
кафанче ²	café
кафеана ²	café, pub, bar
книга	book
книжарница	bookstore
колега (м.), колешка	colleague, co-worker
компјутер	computer
куче	dog
лето	summer
мама	mom
маса	table
математика	mathematics
мачка	cat
музеј	museum
нога (мн. нозе) ³	foot, leg
писмо	letter
пица	pizza
пријател(ка)	friend
рака (мн. раце) ³	hand, arm

Лекција 4

родител	parent
роман	novel
син	son
странец	foreigner
тато	dad
турист	tourist
туршија ⁴	pickled foods
ќерка	daughter
учебник	textbook
Факултет за туризам	Faculty of tourism
центар	center; downtown

Глаголи

бара	look for; seek
гледа	watch, look at
доаѓа	come, arrive
купува	buy
разговара	converse
сака	want; love, like
слуша	hear, listen to
студира	study

Заменки

вас ⁵	object form of 'you' (Plural and formal); see below
го, ја, ги	direct object clitics: him, her, them

Придавки

драг	dear
здрав	healthy
кој, кое, која, кои?	which?
некој, некое, некоја, некои	some sort, a certain...
овој, оној, тој	this, that, that (see 4.3 on page 50)
приватен	private

Прилози

блиску	nearby
веќе	already
зошто	why

Лекција 4

малку	little, few
многу	many, much; very
надвор	outside
неколку	several
обично	usually
пеш, пешки ⁶	on foot
секогаш	always
срдечно	sincerely
таму	there

Предлози⁷

до	by, up to, beside
за	for
на	of, about; in, to, on
од	from, by
по	about; along

Изрази

во центар	downtown
еве (го, ја, ги)! ⁸	here is
И да ти кажам	and I should tell you; let me tell you
нема проблем	no problem
Одам на работа пеш(ки).	I go to work on foot.
Сè е во ред.	everything is okay (lit., everything is in order).
си оди	to leave, depart
Фала многу!	Thanks a lot!
Што има ново?	What's new?

Сврзници conjunctions

ама	but
и	and; also
затоа што	because
но	but

Notes on the vocabulary and text:

1. Note that време means both 'time' and 'weather'.

Времето е убаво. The weather is beautiful.

Лекција 4

Имаш ли време? Одиме во едно ново кафанче.
Do you have time? We are going to a new cafe.

2. Little cafes are currently very popular in Macedonia. There are various terms used to describe these places: **кафанче**, **кафуле**, **кафич**. The first term is colloquial, the second is higher style, and the third is Skopje slang. There also is a word **кафеана**, which refers to a small restaurant where you can get things to drink as well as eat a meal.

3. The words **рака** and **нога** do not correspond exactly to 'hand' and 'foot', since they can also refer to 'arm' and 'leg', respectively. It is generally clear from the context what is meant.

4. Mira and Liljana's parents live in the village of Brajčino in southwestern Macedonia. They are preparing **туршија** for the winter. People put up many foods for the winter, including pickled vegetables and relishes. This activity is not, of course, restricted to village people. In Skopje, just as in Toronto, there are people who can foods and relishes in the late summer and fall.

5. Mira writes: **Мама и тато мислат на вас**. The forms of the pronouns used after prepositions will all be learned in chapter five. In this lesson, just learn the form **вас**.

6. The form **пешки** is colloquial and means the same thing as **пеш**.

7. Prepositions have many different meanings. Context is the key to determining the correct meaning. For example, in the past chapters you learned **од** meaning 'from'. In this text, **од** is also used as 'by' in the sense of 'written by': **роман од Петре Андреевски** 'a novel by Petre Andreevski'. [Petre Andreevski is a twentieth-century Macedonian author.]

Also in this chapter you learn the preposition **по** with the meaning 'about', e.g., **Јас ја барам книгата по географија**. 'I am looking for the book about geography [the geography book].'

The preposition **на** has many meanings. In this lesson it is used with three separate meanings:

- A. Possession: **Сестрата на Танас.**
Книгата на студентот.
- B. Location: **Родителите се на село.**
- C. Motion **Одам на работа пеш.**

Лекција 4

8. The particle *eve* is used to point out something close by. If used with a pronoun, it is followed by the direct object clitic:

Каде е Стојан? Еве го!
Where is Stojan? Here he is !

Каде е книгата? Еве ја!
Where is the book? Here it is!

You will encounter more examples of this particle later in the textbook.

Вежба 10: Ставете ги глаголите во заградата во сегашно време:

1. Ние _____ (купува) книги.
2. Бранко _____ (зборува) со мајка ти.
3. Мира и Андреј _____ (пие) кафе.
4. Билјана и Стојан _____ (јаде) сендвичи.
5. Дали ти _____ (знае) каде е Бранко?
6. Јас _____ (мисли) на вас.
7. Вие ја _____ (купува) книгата.
8. Тие _____ (прави) туршија.
9. Со кого _____ (разговара) дедо ти?
10. Танас и Лилјана не _____ (работи) денеска.

Вежба 11: Ставете ги глаголите каде што треба во точна форма во сегашно време.

Place the verbs where they belong in the correct form in the present tense.

има, прави, живее, студира, си оди, јаде

1. Јас сум од Струмица, а во Охрид _____ на Факултетот за туризам. _____ во соба со една колешка од Штип. Ние _____ многу работа на факултетот и малку време сме во собата. Обично _____ надвор - буреќ, хамбургери, сендвичи. За викендот _____ дома, а мајка ми секогаш _____ некој добар специјалитет.

Лекција 4

работи, доаѓа, разговара, има, знае, зборува

2. Боро и Вера _____ убава куќа блиску до центарот на Охрид. Во лето во Охрид _____ многу туристи. Сега Боро и Вера _____ со еден странец. Тој е историчар и _____ во музејот. Тој _____ многу за историјата на Охрид. А и македонски добро _____.

Вежба 12: Write a short letter to someone. Include the following things:

Ask how they are and what is new.

It is already winter but the weather is fine.

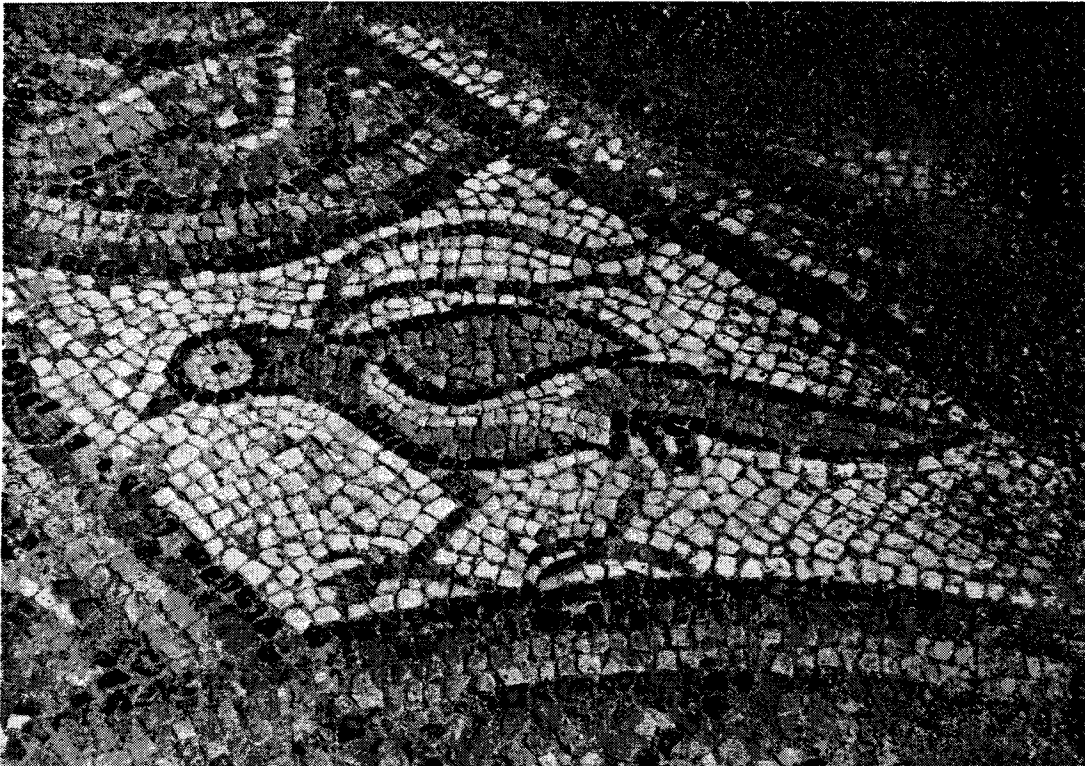
You are studying at the university this year.

You live downtown in a tall building.

Near the university there is a new Macedonian restaurant.

Your sister has a new friend. He is Canadian and is a teacher.

You are reading an interesting Macedonian novel by Petre Andreevski.

Mosaic, Ohrid

Лекција 5

5. Food

- 5.1 Definiteness of adjective plus noun phrases
- 5.2 Direct object pronouns, continued
- 5.3 Prepositions with personal pronouns
- 5.4 Introduction to да constructions
- 5.5 во vs. на
- 5.6 Forms of 'whose'
- 5.7 Embedded questions
- 5.8 Conjunctions и...и, или...или, ни...ни

Бранко: Може Стив да јаде со нас?

Лилјана: Да, нема проблем.

Бранко: Што имаме за вечера?

Лилјана: Правам полнети пиперки.

Бранко: Полнети пиперки? Мораш да правиш нешто друго. Стив не е Македонец. Не сака македонски специјалитети.

Лилјана: Бранко, од каде знаеш ти? Како не може да јаде пиперки? Дали јаде салата? Правам и салата од домати, краставици и пиперки.

Бранко: Пиперките се лути или благи?

Лилјана: Благи се. Имаме и леб, а за десерт - сладолед.

Бранко: Зошто не јадеме нешто нормално? Хамбургер или пица? А за пиење, има ли Кока-кола?

Лилјана: За вечера, Бранко, секогаш пиеш млеко.

Бранко: Е, добро. А може јас да вечерам кај него?

Pizzeria Klia, Ohrid

Лекција 5

14 2830 2013

Ристо: Билјана, Ристо е на телефон. Одиме во нов македонски ресторан. Знаеш каде е библиотеката, нели? Новиот ресторан се наоѓа на кошето карши.

Таму за јадење има добри сендвичи, хамбургери и пици. Има и македонски специјалитети.

Билјана: Немам ни пари ни време.

Не можам да одам.

Учам затоа што утре имам испит.

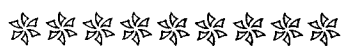
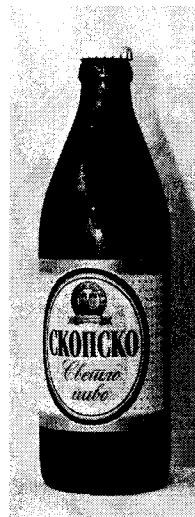
Ристо: Нема проблем, јас имам пари, а ти веќе сè знаеш.

Билјана: Важи. Со кого одиме?

Ристо: Со Боби и Кате.

Билјана: Добро. Пријатно.

Ристо: Чао.

15 2830 2013

Келнер: Повелете!

Ристо: Што има за вечера?

Келнер: За предјадење има бело сирење, печени пиперки, шопска салата и салата од кисела зелка. Имаме македонски специјалитети: скара, тавче гравче, има и пици и сендвичи.

Билјана: Не сакам да јадам месо. Може една пица и салата за сите заедно?

Боби: Добра идеја. Шопска салата за сите и една голема пица со сирење, пиперки, и печурки.

Кате: Одлично. А за пиење, Кока-кола за сите, или пиво?

Билјана: Кока-кола за мене. Утре имам испит.

Лекција 5

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Што јадете за појадок?

леб, сирење, јогурт, кисело млеко, овошје, јаболко,
банана, путер, јајца, житарици

2. Што пиете?

овошен сок, кафе, чај, млеко, вода

3. Што јадете за ручек?

сирење, сендвич, хамбургер, салата, супа, чорба,
пица, зеленчук, буреќ

4. Што пиете?

млеко, сок, кисела вода, кафе, чај

5. Што јадете за вечера?

тавче-гравче, полнети пиперки, риба, месо, шпагети,
зеленчук, салата, манџа

6. Што пиете?

млеко, вода, кисела вода, пиво, вино (црно, црвено, бело)

5.1 Definiteness of adjective plus noun phrases

You have learned how to attach the forms of the definite article to nouns. Here you will learn how to attach them to adjectives. Look at the following two English sentences. You will notice that the definite article occurs only once in a noun phrase---i.e., the noun plus any adjectives modifying it---and that it occurs at the beginning of the phrase:

The big, green monster is in the kitchen.

The new Macedonian book is on the table.

Лекција 5

In Macedonian, the definite article is also used only once in a noun phrase, but it is attached to the end of the first modifier:

Големото, зелено, чудовиште е во кујната.

Новата македонска книга е на масата.

The definite article is attached directly to the adjective, which agrees in number and gender with the noun it modifies.

There is one slight modification to masculine singular adjectives, namely: masculine singular adjectives add an -и and then the definite article. The addition of this suffix will cause a fleeting vowel to drop:

Добар човек.

Добриот човек.

нов учебник

новиот учебник

Добра жена.

Добрата жена.

Добро дете.

Доброто дете.

Добри луѓе

Добрите луѓе.

You will recall that when the definite article is attached to a noun, it is important to keep in mind both form and gender. For example, all nouns ending in -o, regardless of gender, take the definite article -то, and all nouns ending in -a, regardless of gender and number, take the definite article -та:

селото	(neuter singular)
таткото	(masculine singular)
жената	(feminine singular)
колегата	(masc. sing.)
селата	(neuter plural)

When adjectives precede a noun, they must agree with the noun in gender and number. The article attached to the adjective will more clearly show gender and number than the article attached to the noun. This becomes clear when we add adjectives to the nouns given above:

Лекција 5

neuter	селото - доброто село
masculine	таткото - добриот татко колегата - добриот колега
feminine	жената - добрата жена
plural	селата - добрите села

The stress will move after the addition of the definite article to stay on the antepenultimate syllable, e.g.:

голема куќа -- големата куќа

Вежба 2: Ставете ги следниве фрази во определена форма:
Put the following noun phrases into the definite form:

модел:

голема куќа -- големата куќа

1. бело сирење
2. црно вино
3. добри студенти
4. печена пиперка
5. мало село
6. голема зграда
7. низок човек
8. нова година
9. македонски студенти
10. гладен ученик
11. добар татко
12. уморни студенти
13. висока зграда
14. убав парк
15. младо дете

Лекција 5

5.2 Direct object pronouns, continued

In the last chapter, you were introduced to the third person direct object clitic forms used when there is a definite direct object in the sentence. The table below provides all the direct object forms for pronouns. In this table, the subject pronouns are followed by the direct object long forms and direct object clitic forms. In addition to the forms for first, second, and third person, included here are also the reflexive direct object pronouns, which are used when the subject is speaking about him or herself. The forms *себе/себеси* are interchangeable. Examples will be given below. In general, the long forms are only used for emphasis or contrast. When they are used, the short form clitic must also be used.

Remember, the direct object clitic must come directly before the verb. The long form may be placed at the beginning of the sentence or after the verb.

<u>subject</u>	<u>long direct</u>	<u>clitic</u>	<u>subject</u>	<u>long direct</u>	<u>clitic</u>
јас	мене	ме	ние	нас	нè
ти	тебе	те	вие	вас	ве
тој	него	го	тие	нив	ги
тоа	него	го			
таа	неа	ја			
-----	себе/	се			
	себеси				
кој	кого	го			

Note the direct object form for us, нè, is written with a mark ` to distinguish it from the negative, не.

Тој ме сака.
He loves me.

Мене ме сака, а не тебе.
Ме сака мене, а не тебе.
He loves me, but not you.

Професорот нè гледа.
The professor is looking at us.

Нас нè гледа.
Нè гледа нас.
He's looking at us./It's us he's looking at.

Лекција 5

Дали го знаеш Стојан? Не го знам него, ама го знам Бранко.
Do you know Stojan? I don't know him, but I know Branko.

Ве бараат.
They are looking for you.

Вас ве бараат, а не нас.
It's you they're looking for, not us.

Тој многу се сака себе/себеси.
He really likes himself.

Бранко добро се знае себеси.
Branko knows himself well.

Кого го сакате?
Whom do you love?

When we speak of definite direct objects, there are several types of phrases which are considered definite and which demand the use of the clitic before the verb. These include:

1. Definite noun phrases:

Го гледам новиот професор.
Го знам директорот.
Ја читаме книгата.
Ги читаме новите весници.

2. Noun phrases containing a demonstrative adjective:

Дали го знаете оној човек?
Не ги сакаме тие луѓе.
Ја слушаме оваа програма.

3. Proper nouns:

Ја знам Марија.
Дали го знаеш Павле?
Ги чекаме Петре и Лилјана.

Лекција 5

4. Close terms of relation with the possessive clitics:

Го знаеме брат ти.
Ја сакам баба ми.
Дали го сакаш чичко ти?

5. Long forms of pronouns:

Нас нè чекате.
Неа ја сакам.

The direct object clitics are also used in the following contexts:

6. The particles еве 'Here is!', ене, ете 'There is!'

Каде е Бранко? Еве го!
Каде е Мира? Ене ја!
Каде се децата? Ете ги!

7. The negated verb нема when talking about the absence of something specific, e.g.:

Каде е Славица? Ја нема.
Каде е Ристо? Го нема.
Каде се книгите? Ги нема.
Го нема кучето. Ја нема книгата.

Вежба 3: Пополнете ги следниве реченици со соодветните заменки за директен објект, куса форма:

Fill in the correct form of the short direct object pronoun:

1. Не _____ (тој) сакаме.
2. _____ (ние) гледаат.
3. _____ читам книгата.
4. _____ купувам книгите.
5. _____ читате писмото.
6. _____ (вие) знаеме.
7. _____ знаеме Мира и Лилјана.
8. _____ јадеш овој сендвич.
9. _____ (ти) сакам.
10. _____ јадеме пиперките.

Лекција 5

Вежба 4: Пополнете го прашалникот за вас, а потоа разговарајте со некој друг од групата и пополнете за него/неа.

Fill in the questionnaire about yourself, and then talk with someone else from the group and fill it out about him/her.

	Вие	-----
омилена пејачка	_____	_____
омилен пејач	_____	_____
омилена група	_____	_____
омилен филм	_____	_____
омилена книга	_____	_____
омилено списание	_____	_____
омилен ресторан	_____	_____
омилено пиво/вино	_____	_____

Разговарајте по двајца како во примерот. Внимавајте да употребите точна замена според родот на именката.

Converse in groups of two, as in the example. Be careful to use the correct pronoun according to the gender of the noun.

А. Која пејачка ја сакаш? Кој пејач го сакаш? Кое пиво го сакаш?

Б. _____

Вежба 5: Пополнете со го, ја, ги или #:

Fill in the blanks with го, ја, ги or # (i.e., nothing if there is no definite direct object):

Денес семејството Наумовски (the Naumovski family) се дома. Бранко _____ гледа филмот „Аладин“. Танас и Лилјана _____ пијат кафе и разговараат. Билјана _____ чита писмото од Мира, а баба Елена и дедо Петре _____ гледаат сликите од Македонија. А каде е Стојан? „Не _____ гледам Стојан, вели баба Елена, но _____ слушам.“ Стојан е гладен. Таму во фрижидерот _____ има една голема торта. Стојан стои пред фрижидерот и _____ гледа. Тој _____ сака сега, но тортата е за вечера.

Лекција 5

Вежба 6: Составете десет реченици со следниве глаголи:
Compose ten sentences with the following verbs:

јаде, чита, пишува, гледа, купува, има, нема, сака

Be sure to use adjective noun combinations and include definite direct objects, e.g.: *Добрите студенти ги читаат македонските учебници.*

5.3 Prepositions with personal pronouns

You have already learned several prepositions: *в, во, за, кај, на, од, со, без*. When prepositions are followed by pronouns, the long form direct object pronouns are used, and the stress typically moves to the preposition (exceptions to this rule include the preposition *освен* 'except' and prepositions longer than two syllables, which you will learn later in the course).

Зборувам со неа.
I am speaking with her.

Одиме со нив.
We are going with them.

Не ручаме без вас.
We are not eating lunch without you.

Мислат на вас.
They are thinking of you.

Зборуваат за него.
They are talking about him.

Зборува за себе.
She is talking about herself. / He is talking about himself.

Young speakers, notably in Skopje, typically do not move the stress back to the preposition and you will hear, for example: *Зборувам со неа. Одиме со нив.*

Вежба 7: Пополнете ги следниве реченици со соодветните заменки за директен објект, долги форми:
Fill in the correct form of the long direct object pronoun:

1. Зборуваме со _____ (таа).

Лекција 5

2. Одиме со _____ (вие).
3. Нè гледаат _____ (ние), а не вас.
4. Не одиме на село без _____ (тие).
5. Професорката зборува со _____ (ние).
6. Мира зборува со _____ (тој).
7. Не те сакам _____ (ти).
8. Тие одат без _____ (вие).
9. Не ме сакаат _____ (јас).
10. Андреј ја сака _____ (таа).

5.4 Introduction to да constructions

Macedonian does not have an infinitive. In contexts where English uses an infinitive after another verb, e.g., I want to go, We want to write, etc., Macedonian frequently uses the following sequence:

conjugated verb + да + conjugated verb
--

Сакам да одам.

In a word-for-word translation, this means roughly: 'I want that I go'. Of course, that is not English, so we must translate it as 'I want to go'.

Here are some more examples:

Можеме да читаме македонски.
We can read Macedonian.

Сакаме да зборуваме со тебе.
We want to speak with you.

Баба и дедо не сакаат да зборуваат англиски.
Grandmother and Grandfather do not like to speak English.

Вежба 8: Составете десет реченици за денешните планови на Бранко, Стојан, Лилјана, Танас, дедо Петре и баба Елена, според примерот:
Compose ten sentences describing what Branko, Stojan, Liljana, Tanas, Grandpa Petre, and Grandma Elena want to do today, e.g.:

Дедо Петре и баба Елена сакаат да пијат кафе.
Стојан сака да чита нешто.
Бранко сака да ја чита новата книга.

Лекција 5

In the preceding examples, both verbs have the same subject, but this is not always the case. Consider the following sentences in English, in which we use an infinitive:

I want you to go.
She wants you to speak with him.
They want us to go with them.

In Macedonian, we can translate these sentences with a *да* construction as well. In these examples, you will notice that again, the verbs on either side of *да* must be conjugated and agree with their intended subjects:

Сакам (ти) да одиш.
I want you to go.

Сака (вие) да зборувате со него.
She wants you to speak with him.

Сакаат (ние) да одиме со нив.
They want us to go with them.

In normal conversation the pronoun in parentheses is deleted. If the speaker wishes to emphasize who is to perform the action, then the personal pronoun is used. For example:

Сакаат **ние** да одиме со нив.
They want us to go with them.

In this example, there is special emphasis on the fact that it is we, not someone else, that are wanted. Pay close attention to the word order. The pronoun (or noun) can either precede *да*, as in the above examples, or it can follow the verb in the second clause. This latter method is used when the pronoun is even more emphatically stressed:

Сакам да одиш **ти**.
I want that you go.
You're the one I want to go.

Сака да зборувате **вие** со него.
He wants that you speak with him.
You're the one he wants to speak with him.

Сакаат да одиме **ние** со нив.
They want that we go with them.
We're the ones that they want to go with them.

Лекција 5

If a noun or proper noun is used, it will most often be placed directly before да:

Сакаме Весна да го чита писмото.
We want Vesna to read the letter.

Да is also used after the verbs може 'can, be able' and мора 'must'. In English, the word 'to' is omitted after these verbs: I can read. I must read this book.

Можам да читам, а ти не можеш.
I can read but you can't.

Мораш денес да ја читаш книгата.
You must read the book today.

The verb може has two meanings. When it expresses 'can, be able', the verb conjugates for all persons: јас можам да читам, ти можеш да читаш, тие можат да читаат. When, however, the verb is used to ask permission, 'is it possible/it is possible', the verb is invariant and може is used for all persons:

Може ли да вечерам кај Стив?
May I eat at Steve's?

Може ли Стив да вечера кај нас?
May Steve eat dinner at our house?

Both може and мора are followed by a да clause:

1. Можам да читам македонски книги.
I can read Macedonian books.

2. Можеш да ги читаш овие писма?
Can you read these letters?

3. Можете да одите со нас на кино?
Are you able to come with us to the movies?

4. Бранко и Стојан можат да зборуваат македонски со баба Елена и дедо Петре.
Branko and Stojan can speak Macedonian with Grandmother Elena and Grandfather Petre.

Лекција 5

5. Морам да ја читам оваа книга.
I must read this book.

6. Мораме да одиме.
We must go.

Вежба 9: Составете реченици со следниве зборови:
Combine the following words to make sentences:

Remember to add the direct object clitics where necessary and to delete pronouns if there is no special emphasis on them.

Бранко/сака/вие/зборува/со/таа
Бранко сака да зборувате со неа.

1. Лилјана/сака/чита/писмото
2. Стојан/не/може/чита/книгата
3. Танас/може/прави/полнет/пиперки
4. Бранко/мора/чита/книгата
5. Тие/не/може/оди/со/ние
6. Дедо Петре/сака/баба Елена/гледа/телевизија/со/тој
7. Билјана и Ристо/сака/јаде/шопска салата/со/тие
8. Стив/сака/Бранко/оди/со/тој/во/кино
9. Сакам/ти/зборува/со/таа
10. Ристо и Кате/не/сака/Билјана/да/оди/со/тие

Вежба 10: You can now use the verbs сака, може, мора + да for inviting, accepting, and refusing.

1. Поврзете ги речениците од 1-5 со оние од а.-д.:
Connect the sentences from 1-5 with those from a-d:

1. Ристо и Билјана одат во новиот ресторан.	а. Можеш ли да зборуваш со него?
2. Денес Билјана има роденден.	б. Можеш ли да вечераш кај мене?
3. Правам еден македонски специјалитет.	в. Сакаш ли да одиме со нив?
4. Има убав филм во кино „Вардар“	г. Сакаш ли да одиме кај неа?
5. Ристо е на телефон.	д. Сакаш ли да го гледаме?

Лекција 5

2. Дополнете ги разговорите: прифатете или одбијте и кажете ја причината.

Complete the dialogues above: Accept or refuse and tell the reason.

пример: А. Ристо и Билјана одат во новиот ресторан. Сакаш ли да одиме со нив?

Б. Сакам, но морам да учам. Утре имам испит.

ДА

НЕ

Добро, доаѓам.

Сакам, се разбира.

Одлична идеја. Веднаш доаѓам.

Да, секако. Благодарам.

Извини, не можам.....

Сакам, но морам да.....

Не сега. Морам да.....

Не сакам,

Вежба 11: In the exercise below, use invariant *може* to ask for permission:

Бранко: Може Стив да јаде со нас?

Лилјана: Да, нема проблем.

Правете слични разговори меѓу Бранко и мајка му. Бранко сака:

Write similar dialogues between Branko and his mother. Branko wants:

- да телефонира во Македонија.	- Стојан да живее со тетка Мира.
- Билјана да оди со него на кино.	- да руча кај Стив.
- да оди во ресторан со Стив.	- да пие кафе.
- да јаде сладолед.	- баба Елена да прави пита за ручек.

Изберете некои од овие изрази и продолжете ги разговорите.

Choose some of these expressions and continue the dialogues. An example is given below.

ДА

НЕ

-Добро.

-Да, може.

-Се разбира/Сигурно.

-Добро, но прво....

-Нема проблем.

-Не може.

-Извини, но...

-Не сега.

-Не.

Лекција 5

пример: Бранко: Може да телефонирам во Македонија?

Лилјана: Не сега. Сега тетка ти е на работа,
а зошто сакаш да телефонираш?

Бранко: Сакам да знам како е Мурџо.

5.5 во vs. на

The preposition **во** has the basic meaning of 'in'. The preposition **на** has the basic meaning of 'on' or 'at'. When used with a verb of motion, however, both the prepositions **во** and **на** can mean 'to'. You must learn which nouns take which preposition. There are some generalizations which can be made, but they do not apply in all cases. Geographical locations take **во**, while events and institutions tend to take **на**. There is a variant of **во**, namely **в**, but in most instances the forms are in free variation, i.e., there is no difference in meaning, and choice may be dependent on individual speakers. There are differences in certain specific contexts, which will be noted.

Examples of nouns with **во**: банка, град, куќа, зграда, стан, институт,
ресторан, книжарница, центар

With **на**: пошта, филм, испит, театар, концерт,
работа, универзитет, училиште

5.6 Forms of 'whose'

The interrogative 'whose' agrees in number and gender with the noun it modifies:

Masculine: Чиј е овој учебник?

Feminine: Чија е оваа книга?

Neuter: Чие е ова дете?

Plural: Чии се тие списанија (magazines)?

Вежба 12: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма од „чиј”:

Fill in the correct form of 'whose':

1. _____ е ова дете?

2. _____ е оваа тетка?

3. _____ е оној хамбургер?

4. _____ е овој стан?

5. _____ е таа куќа?

6. _____ се тие деца?

7. _____ се овие книги?

8. _____ е ова кафе?

Лекција 5

9. _____ се оние писма?
10. _____ е тој учебник?

5.7 Embedded questions

You have already learned a number of question words: кој, каде, што, чиј. These question words can be used to embed a question into another sentence. Look at the following English examples:

1. *Where* is Branko? Do you know *where* Branko is? I don't know *where* Branko is.
2. *Who* is talking to the architect? Do you know *who* is talking to the architect? No, I don't know *who* is talking to the architect.
3. *Why* is Stojan eating ice cream? Do you know *why* Stojan is eating ice cream? I don't know *why* Stojan is eating ice cream.
4. *Whose* books are these? Do you know *whose* books these are? No, I don't know *whose* books these are.

Now compare the Macedonian translations:

1. *Каде* е Бранко? Дали знаете *каде* е Бранко?
Не знам *каде* е Бранко.
2. *Кој* зборува со архитектот? Дали знаеш *кој* зборува со архитектот? Не, не знам *кој* зборува со архитектот.
3. *Зошто* Стојан јаде сладолед? Дали знаеш *зошто* Стојан јаде сладолед? Не, не знам *зошто* Стојан јаде сладолед.
4. *Чии* се овие книги? Дали знаеш *чии* се овие книги?
Не, не знам *чии* се овие книги.

Вежба 13: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. Liljana doesn't know where Branko is.
2. Biljana doesn't know why she is watching television.
3. Excuse me, do you know where the library is? Of course. There it is!
4. We don't know whose money is on the table.
5. I don't know why Risto is talking with Biljana.
6. She doesn't know who is working in the library today.

Лекција 5

7. Do you know where Grandfather Petre is from?
8. We do not know what this is.
9. Steve doesn't know where Kate lives.
10. They don't know whose books these are.

5.8 The conjunctions **и...и, или...или, ни...ни**

The conjunctions above correspond to English 'both.....and', 'either....or', and 'neither....nor', respectively. Look at the following sentences:

Сакам да јадам и салата и пиперки.
I want to eat both salad and peppers.

Сакам да јадам или салата или пиперки.
I want to eat either salad or peppers.

Не сакам да јадам ни салата ни пиперки.
I want to eat neither salad nor peppers.

Таа сака и да чита и да гледа телевизија.
She likes/wants both to read and to watch television.

Таа сака или да чита или да гледа телевизија.
She likes/wants either to read or to watch television.

Таа не сака ни да чита ни да гледа телевизија.
She likes/wants neither to read nor to watch television.

Pay special attention to the negative sentences. In Macedonian, unlike English, the main verb must also be negated. English does not permit double negatives, but the negation of the verb is required in Macedonian. Compare also the following:

Не сакам ништо.
I don't want anything.

Именки

агол ¹	corner
банана	banana
библиотека	library
бурек	burek, a meat or cheese filled pastry
вечера ²	dinner, supper, evening meal
вода	water
група	group

Лекција 5

десерт	dessert
дом	home ·
домат ³	tomato
житарици	cereal
зеленчук ⁴	vegetables
идеја	idea ·
испит	test
јаболко	apple ·
јадење	food ·
јајце	egg
јогурт ⁵	liquid, drinkable yogurt
келнер	waiter
кисела вода	mineral water
кисело млеко ⁵	yogurt
кисела зелка	pickled cabbage
краставица	cucumber
кромид	onion ·
лук	garlic
манџа	type of stew
месо	meat ·
млеко	milk ·
(овошен) сок	(fruit) juice
овошје ⁴	fruit ·
пари (мн.)	money ·
патлиџан ³	tomato
пејач(ка)	singer
печурка	mushroom
пиво	beer ·
пиење	drink ·
пиперка	pepper ·
пита	a meat or cheese filled pastry similar to burek
појадок	breakfast ·
предјадење	appetizers
проблем	problem ·
путер	butter ·
риба	fish ·
роденден	birthday
ручек	lunch ·
салата	salad

Лекција 5

сирење ⁶	cheese
скара	grilled meat
сладолед	ice cream
специјалитет	specialty
списание	magazine
супа ⁷	soup
тавче гравче	baked bean casserole
торта	cake
ќоше ¹	corner
филм	movie
фрижидер	refrigerator
чај	tea
чорба ⁷	thick soup; chowder
шопска салата ⁸	chopped vegetable salad
шпагети	spaghetti

Глаголи

вели	say
вечера	eat dinner
може	can; be able; may
мора	must; have to
се наоѓа	to be located
руча	eat lunch
телефонира	phone
учи ⁹	study

Придавки

бел	white
благ ¹⁰	sweet
кисел	sour
лут ¹⁰	spicy; angry
нормален	normal
одличен	excellent
омилен	favorite
печен ¹¹	roasted
полнет ¹¹	stuffed, filled
пржен ¹¹	fried
црвен ¹²	red
црн ¹²	Black

Лекција 5

чиј, чија, чие; чии

whose

Предлози

кај¹³
карши
пред
спроти

by; at someone's place
opposite
before, in front of
opposite

Прилози

веднаш
дома
заедно
можеби
одлично
прво
секако
сигурно
утре

immediately
at home; homeward
together
perhaps
excellent
firstly, first of all
indeed, by all means
surely
tomorrow

Заменки

сè
сите¹⁴

everything
all, everyone, everything

Изрази

благодарам
важи
извини, извинете
нели
нема проблем
Од каде знаеш/знаете?
повелете
се разбира
чао¹⁵

thank you
fine, ok, agreed
excuse me
tag question asking for confirmation
no problem
How do you know?
please; you're welcome; help yourself
of course; it's understood
ciao

Сврзници

и....и
или....или
ни....ни

both....and
either....or
neither....nor

Лекција 5

Notes on the vocabulary:

1. The doublets агол - ќоше and спроти - карши are again comprised of a more formal Slavic word and a more colloquial Turkism.
2. In Macedonia, the midday meal is the biggest one of the day. In this chapter, Liljana is preparing the big meal for the evening, according to Canadian custom.
3. Many Macedonians call tomatoes патлиџани in colloquial speech, but the standard written form of the word is домати. It is that form which will appear in printed recipes. For those wishing to expand their culinary vocabulary and who love eggplant (aubergine) as much as the author of this book, the word for *eggplant* is модар 'purple' or црни 'black' патлиџан.
4. The nouns овошје and зеленчук are singular in form but collective plural in meaning, i.e., fruits and vegetables. The noun зеленчук also forms a plural, зеленчуци.
5. In Macedonia, there are two different kinds of yogurt: кисело млеко is thick and eaten with a spoon, and is most similar to North American yogurt. Јогурт is also a cultured dairy product, but is a thick liquid.
6. The word for cheese is сирење. The most common type of cheese is feta or white cheese, бело сирење.
7. There are two words for soup: супа refers to a soup with a water-based broth; чорба refers to a thick soup, typically with a cream- or milk-based broth with more pieces of meat and vegetables in it.
8. Шопска салата is a typical Balkan salad made with chopped tomatoes, peppers, cucumbers, onion (кромид), and crumbled feta cheese.
9. The verb учи refers to the act of studying: Билјана е студентка и студира на Универзитетот, а сега учи затоа што утре има испит.
10. Peppers are either hot or sweet: лут или благ. The word for spicy also means angry: Тој е лут 'He is angry'
11. The adjectives печен, пржен, and полнет are derived from the verbs пече 'to roast', пржи 'to fry', and полни 'to fill'. Because they are derived from verbs, the -e does not drop out in the non-masculine forms: печена пиперка, печени пиперки, пржени пиперки, пржено јајце, полнета пиперка, полнети пиперки.
12. Dark red wine is referred to as 'black wine': црно вино. Lighter red wines are called 'red wine': црвено вино.
13. The word кај is used colloquially for the adverb 'where' but as a preposition it means 'by; at someone's home'.
14. Note that the pronoun сите takes a plural verb, cf. English:

Лекција 5

Everyone is here. Сите се тука.

15. The use of чао 'ciao' is very common among young speakers.

Вежба 14: You have gone with some friends to the Macedonian restaurant Македонска куќа. Look over the menu given below and the notes on the following page, then decide what each of you will order.

Што ќе порачате?
What will you order?

Што сакате за пиење?
What do you want to drink?

За јадење?
To eat?

▣ ▾ □ Македонска Куќа □ ▾ ▣

Предјадење

бело сирење
печени пиперки
пита со месо
пита со месо и печурки
пита со сирење

Риби

бела риба
пастрмка на охридски начин
печен крап

Јадења на скара

свински кременадли
мешано месо на скара
плескавица
ќебапчиња

Слатки

баклава
овошје
кадаиф
сладолед

Супи и Чорби

јагнешка чорба
пилешка супа
говедска супа

Леб

Месо

ќофте
печено свинско месо
печено јагнешко месо
печено пилешко месо

Салати

шопска салата
салата од кисела зелка
салата од домати
туршија
салата од краставици

Пијалоци

кисела вода
сок од јаболка
Кока-кола
турско кафе
чај
бело и црно вино
пиво

Лекција 5

Notes about the menu:

1. The names for types of meat are typically used in adjectival form in the neuter, modifying the noun месо: свинско 'pork', јагнешко 'lamb', пилешко 'chicken', говедско 'beef'.
2. пита is a dish made with a dough similar to phyllo which is then stuffed with various fillings. Буреk is similar and is sold in many take-out stands.
3. пастрмка is a type of trout indigenous to Lake Ohrid.
4. крап is carp.
5. Јадења на скара is 'food on the grill'. Grilled meat, скара, is very popular. Мешано месо is 'mixed grill'.
6. кременадли are pork chops.
7. плескавица is a patty of spiced ground beef, not too different from a hamburger.
8. баклава is a type of pastry made with nuts and honey.
9. кадаиф is a pastry made of shredded wheat with a sweet syrup.

Fresh burek

Лекција 6

- 6. **Music**
- 6.1 Indirect objects
- 6.2 Indirect and direct object clitics
- 6.3 Uses of на
- 6.4 Verbal aspect
- 6.5 Future constructions
- 6.6 Future tense of сум
- 6.7 Aspectual pairs and predicting aspect
- 6.8 Subordination with дека

16 28/30 2013

Бранко: Дедо, можеш да ми кажеш нешто за македонската музика?
Сакам да свирам на нешто македонско.

Дедо: Во Македонија има секаква музика.
Има филхармонија, има опера, современа музика, поп,
рок и џез. Сакам разни стилови, ама повеќе сакам да
слушам македонска народна музика.

Бранко: Свириш на нешто?

Дедо: Не, јас играм ора, другите свират. Баба ти Елена
одлично пее. На село во Македонија свират на гајда, на
кавал, на тамбура. Ќе ти ги покажам сликите во една
книга за народни инструменти на Балканот.
Прво, ајде да слушаме касети заедно. Тетка ти Мира ни
испраќа касети од Македонија и на нив свират не само
на овие инструменти, туку и на зурли и тапани.

Баба: Ќе ви ја донесам книгата. Многу сакам да зборувам за
музика.

Бранко: Имам пријатели и тие свират или на клавир, или на
гитара. Стив свири на труба. А јас сакам да свирам
на нешто друго.

Баба: Можеш да свириш на кларинет. На тој инструмент
можеш сè да свириш, и македонска народна музика,
класична музика, и џез.

Бранко: Можеби, но сакам нешто гласно. Дали можете да ми
кажете нешто за зурлата и за гајдата?

Лекција 6

Дедо: Подобро да ги слушаш касетите, а потоа можеме да зборуваме пак и ќе ми го кажеш изборот.

Tapan and zurlas

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Свири ли дедо Петре на некој инструмент?
2. Дали баба Елена сака да зборува за музика?
3. Каква музика има во Македонија?
4. Дали вие свирите на некој инструмент? На кој?
клавир (пијано), гитара, хармоника, кларинет, труба, виолина, виола, виолончело, обоа, саксофон, тромбон, тапан, гајда, флејта
5. Каква музика слушате најмногу? класична, народна, џез, кантри музика...
6. Дали сакате повеќе да пеете, да играте, или да свирите на некој инструмент?
7. Што мислите, на кој инструмент ќе свири Бранко?

6.1 Indirect objects

The indirect object expresses to whom or for whom an action is performed. Look at the following sentences in English:

I am baking a cake for my mother.

We will buy you the paper.

He will bring you the books.

They will bring the papers to you.

Лекција 6

In each of the preceding sentences, the indirect object is underlined. In English, we can designate the indirect object in two different ways: one is with the use of the prepositions to and for; the other is to place the indirect object after the verb and before the direct object. Compare the following:

We are telling you the story = We are telling the story to you.
 I give him the money = I give the money to him.
 They bought us a cake = They bought a cake for us.

In Macedonian, the indirect object is most often expressed by the preposition на followed by the indirect object and an indirect object clitic placed before the verb.

In most instances, if a sentence expresses an indirect object, you must use an indirect object clitic. For now, all sentences with an indirect object will contain a short form pronominal clitic.

Below are the forms of the indirect object pronouns; the subject pronouns and direct object pronouns are also given for comparison. You will recognize some of the short form indirect objects because you were using them for expressing possession, e.g., мајка му:

Subject	Direct	Clitic	Indirect	Clitic
јас	мене	ме	мене	ми
ти	тебе	те	тебе	ти
тој	него	го	нему	му
тоа	него	го	нему	му
таа	неа	ја	нејзе	ѝ
ние	нас	не	нам	ни
вие	вас	ве	вам	ви
тие	нив	ги	ним	им
-----	себе(си)	се	себе(си)	си
кој	кого	го	кому	му

Look at the following examples:

Му давам пари на Иван.
 I give money to Ivan.

Им читам писма на баба и дедо.
 I read letters to my grandmother and grandfather.

Ѓ носам кафе на Билјана.
 I bring coffee to Biljana.

Gajda player

Лекција 6

Учителот им чита книги на децата.
The teacher reads books to the children.

As you can see in these examples, if the indirect object is named, you **must** place the indirect object clitic before the verb.

If the indirect object is a pronoun, then typically the indirect object clitic is used alone:

Бранко е тука. Му давам пари.
Branko is here. I am giving him money.

Ми носиш кафе.
You bring me coffee.

Билјана си купува весници.
Biljana is buying herself newspapers.

If, however, you wish to emphasize the pronoun or to express contrast with another pronoun, then there are two possible constructions:

1. Use the long form of the indirect object pronoun and the clitic. The clitic must be placed before the verb, while the long form may occur in a variety of positions:

Мене ми носиш кафе, а не нему.
Ми носиш мене кафе, а не нему.
Ми носиш кафе мене, а не нему.
You are bringing coffee to me, not to him.

2. It is more common to use the preposition на followed by the long form direct object pronoun, which is used with all prepositions:

Ми носиш кафе на мене, а не на него.
На мене ми носиш кафе, а не на него.

3. In colloquial speech some younger speakers use the feminine form нејзе in place of неа after a preposition, e.g. со нејзе in place of со неа. This is not standard usage, however.

Вежба 2: Пополнете ги следниве реченици со заменките за индиректен објект, куса форма.
Fill in these sentences with the short form indirect object pronouns.

1. _____ даваме пари на Бранко и Стив.

2. Елена _____ (јас) дава кафе.

Лекција 6

3. Танас _____ чита писмо на Лилјана.
4. Ристо _____ дава книги на нив.
5. Баба _____ носи кафе на нас.
6. Петре _____ (вие) покажува слики.

Вежба 3: Пополнете ги следниве реченици со заменките за индиректен објект, долги форми:
In the following sentences, fill in the long form indirect object pronoun:

1. _____ ти носам книга.
2. _____ ѝ носам книга.
3. _____ ми дава пари.
4. Му давам кафе _____.
5. Ви даваме кафе _____.
6. Им покажуваме слики _____.
7. _____ ни покажуваат слики.

Now rewrite the above sentences substituting *на* plus the long form direct object pronoun for the long form indirect object. Compare:

Нему му носам книга. - Му носам книга на него.

6.2 Indirect and direct object clitics

In all of the above examples, the direct object is indefinite and therefore there is only one clitic, the indirect object clitic. If the direct object is definite, then the sentence will contain two clitics, one each for the direct and indirect objects. The indirect object will precede the direct, and both clitics precede the verb.

Indirect + Direct + Verb

Look at the following examples:

Марија ѝ ја носи книгата на учителката.
Marija is bringing the book to the teacher.

Лекција 6

Му ги давам парите на татко ми.
I give the money to my father.

If the sentences are negated, the negative particle не precedes both clitics:

Марија не ѝ ја носи книгата на учителката.
Не му ги давам парите на татко ми.

When you are writing or speaking Macedonian, or when you are translating from English into Macedonian, you must remember the following:

1. If the direct object is definite, you must use a direct object clitic.
2. If there is an indirect object in the sentence, definite or indefinite, you most often use an indirect object clitic.
3. If both object clitics occur in the sentence, indirect precedes direct.
4. If the sentence is negated, не comes before both clitics.

Bear in mind that the use of clitics allows for much freer word order. While the clitics have a fixed sentence position, other elements in the sentence may move to shift emphasis. For example, the subject will often come after the verb if it carries special emphasis. Look at the following variants of the above sentences:

Ѓ ја носи Марија книгата на учителката.
На учителката Марија ѝ ја носи книгата.
Марија книгата ѝ ја носи на учителката.

If the sentences are negated, the negative particle не precedes both clitics:

Не ѝ ја носи Марија книгата на учителката.
На учителката Марија не ѝ ја носи книгата.
Марија книгата не ѝ ја носи на учителката.

Лекција 6

Вежба 4: Fill in the correct forms of both direct and indirect objects.
Remember: indirect before direct.

1. Лилјана _____ чита писмото на Танас.
2. Баба _____ носи книгата на дедо.
3. Бранко _____ пее народната песна на мајка му.
4. Билјана _____ дава кафето на Ристо.
5. Детето _____ дава касетата на мајка му.
6. Синот _____ испраќа писмото на татко му.
7. Андреј _____ испраќа тапанот на себеси.
8. Таа _____ покажува сликите на студентите.
9. Јас _____ давам парите на тебе.
10. Мира _____ испраќа касетите на сестра ѝ.

Now rewrite the above sentences making them negative.

Вежба 5: Завршете ги речениците:
Complete the sentences:

1. Немам повеќе кафе. (купи) Можеш ли да ми купиш?
2. Дедо ти не гледа добро. (прочита/писмото од Мира)
Можеш ли да _____
3. Весникот е на масата. (даде/на баба ти)
Можеш ли да _____
4. Ние не знаеме да правиме полнети пиперки. (покаже)
Можеш ли да _____
5. Децата се гладни. (даде/вечера)
Можеш ли да _____
6. Одиш на пошта? Имам писмо за Македонија. (испрати)
Можеш ли да _____

6.3 Uses of на

You have already seen many examples of на. It has many possible translations in English, including 'on', 'at', 'of', 'to'. You must pay attention to context in order to determine the function of the preposition на in the sentence.

Лекција 6

Вежба 6: Translate the following sentences, paying special attention to the changing translation of the preposition на.

1. Одиме на концерт.
2. Наум е на концерт.
3. Мажот на Лилјана му го дава писмото на соседот на Јован.
4. Мајката на Марија сака да живее во куќата на сестрата на Елена.
5. Учебниците на братот на Стојан се на масата.

6.4 Verbal Aspect

Nearly every verbal action in Macedonian is expressed by two verbs. The verbs, though expressing the same action, are differentiated in the way they describe it. One of these verbs conveys the idea of an action as general, basic, and unbounded, and the other implies an action which is in some way bounded or limited. A speaker can often choose to describe an action using one verb or the other, depending on the focus of the narrative. The grammatical term for this verbal distinction is "aspect". Aspect refers to the point of view a speaker takes of a particular action. The two aspects are called "imperfective" (general, unbounded) and "perfective" (bounded). So far, all of the verbs you have used are imperfective because all present tense verbs are imperfective.

Imperfective verbs are used most often if: 1) the action is an on-going process; 2) the action is habitual or repeated; or 3) it is simply the name of an action, e.g.:

1. Сега читам, а брат ми пишува.
I am reading now, and my brother is writing.
2. Секој ден купуваме весници.
Every day we buy newspapers.
3. Многу сакате да зборувате.
You like to talk a lot.

Perfective verbs are used most often to express a single, one-time action which is viewed as complete. In Macedonian, the perfective verbs in non-past tenses *must* be preceded by one of a small group of modal words, or particles. You have already had one of them---да. In this chapter, you will get a second particle which can precede a perfective verb, namely ќе. Here, the particle ќе will be used to express a future meaning.

Лекција 6

A perfective verb may focus on: 1) the start of an action; 2) the conclusion or result of an action; or 3) the action in its totality. For example:

1. Децата сакаат да запеат.
The children want to begin to sing.
2. Планираме да ги напишеме писмата денес.
We are planning to write (and finish writing) the letters today.
3. Дали можеш да го прочиташ писмото?
Can you read through the letter?
4. Дали сакаш да ги изедеш лутите пиперки?
Would you like to eat up the hot peppers?

When learning verbs, it is best to learn both members of an aspect pair at the same time. At the end of this chapter are listed some of the aspect partners for the verbs you have already learned. There are a number of patterns in the relations between aspect pairs. Some of the main types of paired verbs and rules for predicting aspect are given at the end of this chapter.

6.5 Future constructions

Macedonian does not have a future tense per se. Instead, it has an invariant particle, ќе, which forms many types of modal constructions. One of its most frequent uses is to express actions which will occur after the moment of speech, which in traditional grammars is called a future tense meaning. The particle ќе is invariant, it does not change to show a different person, number or tense. This particle is placed before the verb. The verb endings in future constructions are the same as the present tense endings which you have already learned.

Читам. Ќе читам.
I am reading. I will be reading.

Пишуваме. Ќе пишуваме.
We are writing. We will be writing.

Гледаш филм. Ќе гледаш филм.
You are watching a movie. You will be watching a movie.

If there are direct or indirect pronominal clitics, they will come between ќе and the verb. Remember, indirect will precede direct:

Лекција 6

Ќе + Indirect + Direct + Verb

Лилјана ќе ти ги покаже сликите.
Liljana will show you the pictures.

Ќе ја читам книгата.
I will read/be reading the book.

Им ја читам книгата на децата.
I am reading the book to the children.

Ќе им ја читам книгата на децата.
I will read the book to the children.

The verb following the particle *ќе* can be either perfective or imperfective, depending on the focus of the action. If the speaker wishes to view the action as bounded in some way, e.g., completed, focusing on the start or end of an action, or its result, then the perfective aspect will be used. If the action is viewed by the speaker as being in progress in the future, repeated, habitual, or---in other words---unbounded, then the imperfective aspect will be chosen. Often there are temporal adverbs which give clues about which aspect to use. If the sentence contains words such as always, usually, or every day, then the imperfective will be used. Compare the following sentences:

Кога ти ќе читаш, ние ќе гледаме телевизија.
While you are reading, we will watch television

Кога ќе ја прочитам книгата, ќе ти ја дадам.
When I am finished reading the book, I will give it to you.

Секој ден ќе им пишувам писмо на родителите.
Every day I will write my parents a letter.

Утре ќе им напишам писмо.
Tomorrow I will write them a letter.

Вежба 7: In the sentences below, choose the correct aspect of the verb in parentheses. The imperfective verb is given first. In some sentences, both aspects may be possible. If so, explain the difference in meaning.

1. Утре јас ќе му го _____ (дава/даде) македонскиот учебник.

Лекција 6

2. Секој ден мајка ми ни _____ (носи/донесе) кафе.
3. Кога ќе _____ (доаѓа/дојде) Билјана од библиотеката?
4. Бранко секогаш _____ (доаѓа/дојде) кај нас.
5. Дали ти _____ (гледа/види) телевизија?
6. Дедо Петре сака да _____ (игра/заигра).
7. Кога _____ (пее/запее) децата, ние ги слушаме.
8. Секој ден јас си _____ весници, и утре пак ќе си _____ весник(купува/купи).
9. Кога сестра ми испраќа писма јас ги _____ (чита/прочита).
10. Утре кога ќе имаме време, ќе го _____ (чита/прочита) писмото од Мира.

6.5.1 Negated future constructions

The future tense can be negated by placing the negative particle *не* before the particle *ќе*:

Не ќе читам.
Не ќе ја читам книгата.
Не ќе им ја читам книгата на децата.

Не ќе пишуваме.
Не ќе им пишуваме писмо на нив.
Не ќе им го пишуваме писмото на нив.

The future tense also can be negated by using the negative, impersonal form of *има*, i.e., *нема*, plus *да* plus the conjugated form of the verb:

нема + да + clitics + conjugated form of the verb

Нема да читам.
Нема да ја читам книгата.
Нема да им ја читам книгата на децата.

Нема да пишуваме.
Нема да им пишуваме писмо на нив.
Нема да им го пишуваме писмото на нив.

Лекција 6

Вежба 8: Ставете ги следниве реченици во одречна форма. Употребете ги двете варијанти.
Put the following sentences into negative futures. Use both variants:

пример: Танас ќе ѝ даде кафе на Лилјана.
Танас не ќе ѝ даде кафе на Лилјана.
Танас нема да ѝ даде кафе на Лилјана.

1. Баба му ќе дојде од Прилеп.
2. Ќе одиме на концерт.
3. Ќе му ги дадеме парите на татко ни.
4. Ќе ѝ го прочитам писмото на Весна.
5. Утре ќе ви ги покажеме сликите од Македонија.
6. Децата ќе гледаат телевизија.
7. Билјана и Ристо ќе јадат шопска салата и ќе пијат чај.
8. Ќе пиете бело вино.
9. Ќе ми го донесеш романот од Петре Андреевски.
10. Баба ќе запее.

6.6 Future tense of сум

The future tense of the verb **сум** is derived from a different verb, **биде**:

јас ќе бидам	ние ќе бидеме
ти ќе бидеш	вие ќе бидете
тој ќе биде	тие ќе бидат
таа ќе биде	
тоа ќе биде	

In most future constructions, this is the form of the verb сум which is used. There are contexts where one can say, for example, тој ќе е кај нив вечерва, but these alternate constructions will not be treated.

Вежба 9: Ставете ги следниве реченици во идно време:
Change the following sentences into the future:

пример: Тој е во Струга. Тој ќе биде во Струга.

1. Јас сум во Битола.
2. Вера и Олга се во Охрид.
3. Марија е овде.
4. Стојан е таму.
5. Вие сте на село.
6. Тие се пријатели.
7. По професија Мира е адвокат.
8. Ние сме на концерт.
9. Ти си кај мене.
10. Каде е професорот денеска?

Вежба 10: Идно време - планирање: Прочитајте го разговорот. Направете слични разговори со дадените зборови.
Future tense - planning: Read the dialogue. Make similar dialogues with the words given.

A.

1. што/прави/вечерва [this evening] кино/видео касета
A. Што ќе правиме вечерва?
Б. Ајде да одиме во кино.
A. Не можам. Уморна сум.
Б. Нема проблем, ќе земам [take; get] видео касета и ќе гледаме дома.
A. Важи.
2. што/јаде/за вечера/ прави хамбургери/ купи риба
3. што/испрати Мира за станот/ слика/книги
4. што/купи баба за роденден/ саат/касета
5. што/покаже/на гостите од Канада/ центарот на градот/музејот

Лекција 6

Б. Разговарајте по двајца. Кои од овие работи ќе ги правите, а кои не во текот на следната недела?

Converse in pairs. Which of these activities will you do and which won't you do in the course of the following week?

-оди на концерт	-учи за испит	-прави пица
-оди на театар	-купи нова книга	-има гости
-чита роман	-свири на инструмент	-напише писмо
некому

Пример: А. Дали ќе одиш / Ќе одиш ли на концерт во текот на следната недела?

Б. Да, ќе одам на концерт.

или

Не, (сигурно / мислам дека) нема да одам на концерт.

6.7 Aspectual pairs and predicting aspect

A complete inventory of types of perfective pairs is unnecessary at this point. However, some basic guidelines will help you to recognize the aspect of a verb. In general, certain suffixes are associated with the imperfective aspect, others with the perfective aspect. Prefixes are associated with perfective aspect. In addition, there are pairs of consonants which mark aspect pairs.

The difference between perfective and imperfective may be expressed through the following means:

1. non-prefixed imperfective vs. prefixed perfective
2. difference in suffix
3. different prefix and suffix
4. completely different verb
5. in a few instances, the same verb can be both perfective and imperfective, and context determines meaning.

Examples of different types of aspect pairs are:

1. non-prefixed imperfective vs. prefixed perfective

пее - запее 'sing / begin to sing'

чита - прочита 'read / read through'

прави - направи 'make, do / finish making, complete'

Лекција 6

2. difference in suffix

The suffix -ува is the imperfectivizing suffix *par excellence*.

кажува - каже 'say, tell'

купува - купи 'buy'

The suffix -не is a frequent indicator of a perfective verb.

почнува - почне 'begin'

слуша - слушне 'hear'

3. difference in both prefix and suffix:

пишува - напише 'write'

4. completely different verb:

гледа - види

слуша - чуе

вели - рече

Often, if you know both aspectual pairs it will be easy to predict which is imperfective and which is perfective: if a verb is prefixed, it is perfective. If the verb has the consonant pair *ќ* vs. *т*, e.g., *испраќа* - *испрати*, the form with *ќ* will be imperfective. Similarly, if the verbs have the consonant pair *ѓ* vs. *д*, the form with *ѓ* will be imperfective, e.g., *доаѓа* - *дојде* 'to come'.

6.8 Subordination with *дека*

Compare the following sentences with *да* and *дека*. You can see that clauses subordinated to *да* are potential in meaning, an expression of a desired action, while clauses subordinated to *дека* are factual in meaning, an expression of an action that is taking place. The conjunction *дека* is best translated as 'that', and is used as a subordinating conjunction, e.g.:

Мислам дека Наум ќе дојде.
I think that Naum will come.

Знам дека Лилјана прави полнети пиперки.
I know that Liljana is making stuffed peppers.

Петре сака Танас да игра. Петре знае дека Танас игра.
Petre wants Tanas to dance. Petre knows that Tanas is dancing.

Андреј знае да свира на тапан. Андреј знае дека свира на тапан.
Andrej knows how to play tapan. Andrej knows that he is playing tapan.

Лекција 6

Именки

Балкан	The Balkans, the Balkan peninsula
број (мн. броеви)	number ·
весник	newspaper ·
видео касета	video cassette
виола	viola
виолина	violin
виолончело	cello
гајда ¹	gajda (bagpipe)
гитара	guitar
гостин(ка), (мн. гости)	guest ·
зурла ¹	zurla (double-reed instrument, similar to the oboe)
избор	choice
инструмент	instrument
кавал	kaval (end-blown flute)
касета	cassette tape
клавир	piano
кларинет	clarinet
комшија (м)	neighbor ·
музика	music
недела	week; Sunday ·
обоа	oboe
опера	opera
оро	dance ·
песна	song ·
пијано	piano
саат	watch; hour ·
саксофон	saxophone
слика	picture ·
сосед	neighbor ·
стил	style
тамбура	tambura (stringed instrument, similar to the guitar)
тапан	tapan (large drum)
тек, во текот на...	course, in the course of...
хармоника	accordion
тромбон	trombone
труба	trumpet

Лекција 6

фестивал	festival
филхармонија	philharmonic
флејта	flute (transverse)
џез	jazz

Глаголи

вели/рече	say
сум/биде	future of 'to be'
гледа/види	see
дава/даде	give
доаѓа/дојде	come
игра/заигра	dance; play/begin to dance; play
испраќа/испрати	send
јаде/изеде	eat
кажува/каже	tell
купува/купи	buy
мисли/помисли	think
носи/донесе ²	bring
оди/отиде	go
пее/запее	sing/begin to sing
пие/испие	drink/drink up
пишува/напише	write
покажува/покаже	show
прави/направи	do, make
свири/засвири	play/start to play an instrument
слуша/слушне, чуе	listen
учи/научи	study/learn
чита/прочита	read

Придавки

гласен	loud, noisy; aloud
друг	other, different
каков	what kind of?
народен	folk; national
одличен	excellent
разен	various, different
секаков	all sorts of
секој	each, every
сигурен	certain, sure, assured
следен	following

Лекција 6

современ contemporary

Прилози

пак	again
повеќе	more, greater
подобро	better
потоа	later
само	only
сигурно	surely

Сврзници

дека	that
и..и	both...and
меѓутоа	however
ни...ни	neithernor
туку и	and even

Други зборови

ајде ³	come on!
ќе	future/modal particle

Notes on the vocabulary:

1. In the opening dialogue, Branko wants a loud instrument. The zurla and gajda are both loud, but the zurla, unlike the gajda, is never played indoors. Other Macedonian musical instruments include the tapan, kaval, accordion, clarinet, and tambura.

2. The perfective verb донесе 'to bring' has an imperfective partner донесува, but донесува is much less used in the contexts given here than носи.

3. The interjection ајде, from Turkish, is used with да constructions to form a type of imperative: Come on, let's... ајде да пееме! Come on, let's sing! Ајде да одиме! Come on, let's go! Ајде can be used by itself to mean 'come on (it's time to go)'.

Cultural note: The Valandovo festival

In the letter on page 106, Mira plans to go to a concert to hear songs from the Valandovo festival. This folk festival sponsors newly-composed songs, often in the style of folk songs.

Kaval players at the 1980 Ilindenski Denovi Festival, Bitola

Вежба 11: Прочитајте го писмото од Скопје:

In each blank, fill in the appropriate aspect of the verb.

Драга Лиле,

Како сте сите? Во Скопје сè е во ред. Утре ќе одам во Битола со Андреј. Знаеш дека татко му и мајка му живеат таму. Имаат стара куќа во една мала улица без високи згради. Во близината има убав парк. Андреј има разни интереси и во Битола сака да си _____ (купува/купи) тапан. Не знам дали веќе знае да _____ (свири/засвири) на тапан или сака да научи да свири!

Денес ќе одиме на концерт во Универзална сала. Ќе ги _____ (пеат/запеат) новите песни од фестивалот Валандово. Традиционалните народни песни повеќе ги сакам, но мислам дека концертот ќе ни биде интересен. Андреј секогаш пее, меѓутоа не пее многу добро. Секогаш кога пее и Мурџо _____ (пее/запее). Знаам дека мајката на Танас одлично пее. Кога ќе _____ (доаѓате/дојдете) во Македонија, ќе пееме сите заедно. Или можеби, подобро да пееме без Андреј. Тој ќе ни _____ (свири/засвири) на тапанот!

Лекција 6

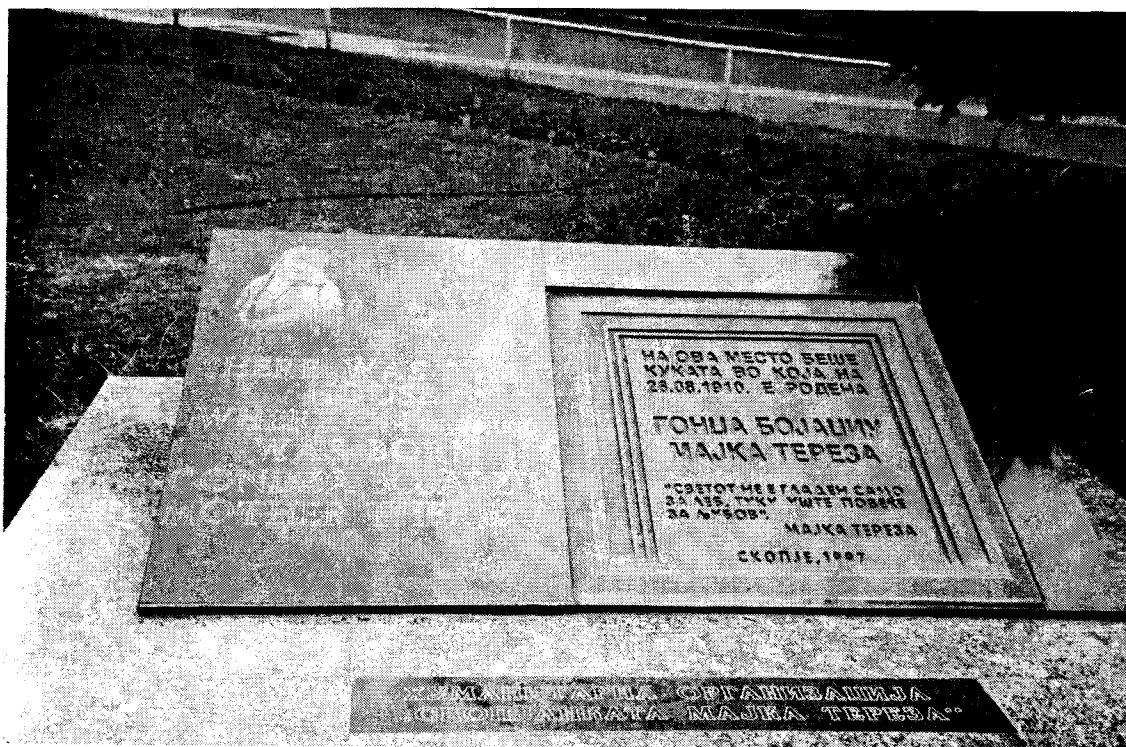
Дали можеш да ни _____ (испраќаш/испратиш) некои касети со современ џез или кантри музика? Овде ги нема, а многу сакам да слушнам што има ново.

На работа сè оди добро. Немам време, но тоа не е ништо ново. Во весник читам дека кај вас времето е добро. Кога ќе ми напишеш, сакам да ми испратиш и нови слики од децата.

Многу поздрави,
Мира

Вежба 12:

1. Using the constructions and vocabulary you have learned so far, write a short composition (at least ten sentences) describing life at the Naumovskis'.
2. Write a letter back to Mira explaining Branko's interest in music, and explain that you will buy the tapes and will send them, but now you have no time.

Monument in Skopje to Mother Teresa

Лекција 7

7. Cities, Giving directions, Skopje, Free time

7.1 Comparatives and superlatives

7.2 Possessive pronominal adjectives

7.3 Imperatives

7.4 Auxiliary verb треба

7.5 Numbers from 0 - 100

7.6 Telling time, introduction

17 28132 2013

Во Македонија има многу убави и интересни градови и села. Веќе знаете дека Скопје е најголемиот град во Република Македонија. Скопје не е само најголем град, туку и главен град на земјата. Во Скопје живеат и разни националности како: Албанци, Турци, Власи, Роми и Срби. Луѓето во Скопје зборуваат разни јазици, на пример: македонски, албански, турски, влашки, ромски и српски. Низ градот минува голема, широка река---реката Вардар. На реката има неколку мостови, но најпознат и најстар е Камениот мост. На левата страна од реката се наоѓа постариот дел на градот. Таму е Старата чаршија и Бит-пазар. Во чаршијата има тесни улички, мали дуќани и ресторани. На Бит-пазар можете да купите овошје и зеленчук. Има и други пазари во Скопје, но Бит-пазар е најголем. На десната страна на реката има посовремени згради, а секаде има цркви, џамии, кафеани, трговски центри, книжарници и зеленило. Во близината на градот се наоѓа планината Водно.

Кога имаат слободно време, некои луѓе шетаат по кејот на реката или во Градскиот парк. Некои други сакаат да се качуваат на планината Водно. Голем број луѓе во слободното време седат со пријатели во кафулиња.

Денес Мира има слободно време и треба да си купи нова облека. Нејзината пријателка Весна сака Мира да оди со неа во една нова продавница во трговскиот центар во Карпош, но Мира не знае каде се наоѓа и не знае како да стигне таму.

М: Ало?!

В: Мира, здраво. Весна на телефон. Ајде со мене. Ќе одам во еден нов бутик во трговскиот центар во Карпош. Треба да си купам нови чевли.

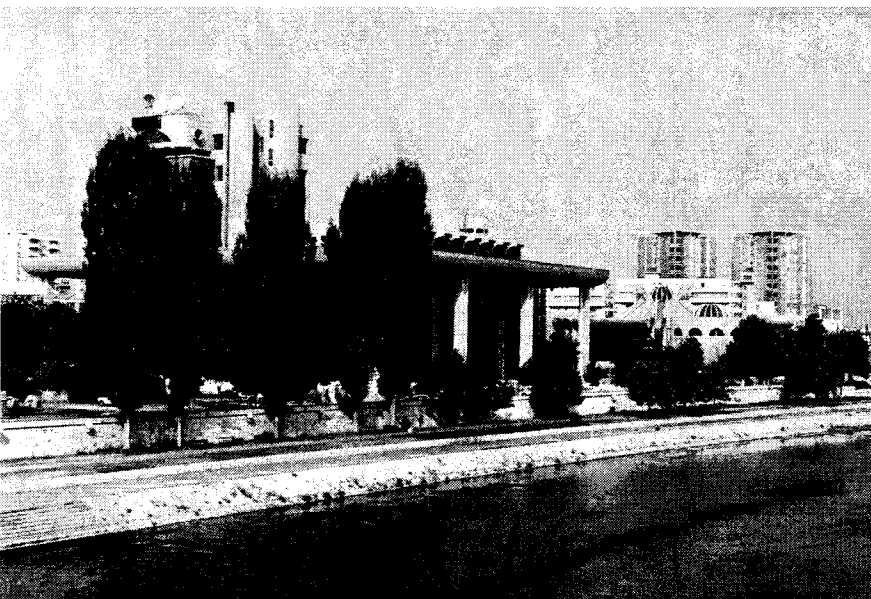
М: Добро, ама кажи ми каде се наоѓа продавницата.

В: Знаеш каде е станот на Зоран, во онаа нова, висока, црвена зграда, нели? Качи се на автобус и оди до неговата зграда. На

Лекција 7

таа раскрсница има семафори. Помини ги семафорите и од десната страна ќе видиш пошта. Оди право по таа улица до кошето и таму на лево е продавницата. Ќе те чекам пред влезот на продавницата во 10.00 (десет). Важи?

М: Важи. Чао.

Views of old and new Skopje

Лекција 7

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

Кога имате слободно време што сакате да правите?

да одите на кино? Какви филмови сакате?

на пример: драма, комедија, хорор, цртан филм (animated film),
игран филм (live action film)

да читате весници, книги, романи?

да гледате телевизија?

да слушате музика (џез, класична, кантри, современа, народна, поп)?

да шетате низ град?

да се качувате на планина?

да јадете во ресторан?

да пиете нешто?

Како одите на работа?

пеш, со автобус, со кола, со велосипед, со метро?

Што треба да си купите и што сакате да си купите?

Книги, нова облека, чевли, касети, весници, радио, компјутер,
копмпакт дискови, овошје, зеленчук, месо, сирење, леб, млеко?

7.1 Comparatives and Superlatives

In Macedonian, it is quite simple to form the comparatives and superlatives of adjectives, i.e., the former corresponding to English smarter, younger, older, more beautiful, and the latter to smartest, youngest, oldest, most beautiful.

7.1.1 Comparatives

To form the comparative, the prefix **по-** is attached to the adjective:

Мето е стар, но Горан е постар.

Meto is old, but Goran is older.

Лилјана е млада, но Билјана е помлада.

Liljana is young, but Biljana is younger.

Лекција 7

Macedonian uses the preposition од to express English 'than', as in

Горан е постар од Мето. Зоран е постар од Горан.
Goran is older than Meto. Zoran is older than Goran.

"He is older than I am" is expressed: Тој е постар од мене.

Вежба 2 а: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма во компаратив:
Fill in the correct form of the comparative:

пример: Скопје е голем град, но Торонто е поголем.

1. Куќата на Зоран е нова, но куќата на Олга е _____.
2. Сестра ми е ниска, но сестра ти е _____.
3. Скопје е убав град, но Битола е _____.
4. Пелистер е висока планина, но Шар Планина е _____ планина.
5. Баба Елена е стара, а дедо Петре е _____.
6. Бранко е мало дете, а Стојан е _____ дете.
7. Сокот е сладок, а Кока-колата е _____.
8. Мира е уморна, а Лилјана е _____.
9. Дојранско езеро 'lake' е големо езеро, но Охридското е _____.
10. Англискиот јазик е тежок јазик, но кинескиот (Chinese) е _____.

Вежба 2 б. Compose five more sentences according to the model given above.

Вежба 3: Разговарајте по двајца. Кажете што мислите за овие работи.

- пример: А. Јас мислам дека Ајфеловата кула (Eiffel Tower) е попозната од Таџ Махал. Што мислиш ти?
Б. Мислам дека е така *или* Јас мислам дека не е така, Таџ Махал е попознат.
- А. За мене овошниот сок е подобар од Кока-колата.
Б. И за мене *или* За мене не. Кока-колата е подобра.

7.1.3 Comparative and superlative markers with adverbs

The prefixes **по-** and **нај-** can also be attached freely to adverbs, e.g.:

Стојан зборува македонски добро, Бранко зборува македонски подобро, а Билјана зборува најдобро.

Stojan speaks Macedonian well, Branko speaks Macedonian better, but Biljana speaks best.

Ние ќе одиме на концерт доцна, а тие ќе одат подоцна.

We are going to the concert late, but they are going later.

7.1.4 Irregular comparatives and superlatives

The only irregular forms are:

многу 'many, much' повеќе 'more' најмногу 'most'

(Two variant superlative forms **најповеќе** and **највеќе** occur frequently in colloquial speech.)

7.2 Possessive pronominal adjectives

The possessive pronominal adjectives correspond to the English possessives 'my', 'your', etc. In Macedonian, these possessive forms are adjectives because, like other adjectives, they agree in number and gender with the noun they modify. In most instances, the possessive adjective will also be definite. Examples will be given below. This differs from English, in which the possessive forms are invariant. Let us compare examples in English and Macedonian:

My chair
My chairs

My dog
My dogs

My book
My books

Мојот стол

Моето куче

Мојата книга

Моите столови

Моите кучиња

Моите книги

In other words, the specific form of the possessive adjective in Macedonian is determined by the noun that is possessed. These forms are listed in the tables on page 114.

Лекција 7

Tables of Possessive pronominal adjectives

<u>Indefinite</u>	<u>masculine</u>	<u>feminine</u>	<u>neuter</u>	<u>plural</u>
Whose	чиј	чија	чие	чи
1st singular 'my'	мој	моја	мое	мои
2nd singular 'your'	твој	твоја	твое	твои
3rd singular masculine 'his' and neuter 'its'	негов	негова	негово	негови
3rd singular feminine 'her'	нејзин	нејзина	нејзино	нејзини
1st plural 'our'	наш	наша	наше	наши
2nd plural 'your'	ваш	ваша	ваше	ваши
3 rd plural 'their'	нив ен *	нивна	нивно	нивни
Reflexive 'one's own'	свој	своја	свое	свои

<u>Definite</u>	<u>masculine</u>	<u>feminine</u>	<u>neuter</u>	<u>plural</u>
1st singular 'my'	мојот	мојата	моето	моите
2nd singular 'your'	твојот	твојата	твоето	твоите
3rd singular masculine 'his' and neuter 'its'	неговиот	неговата	неговото	неговите
3rd singular feminine 'her'	нејзиниот	нејзината	нејзиното	нејзините
1st plural 'our'	нашиот	нашата	нашето	нашите
2nd plural 'your'	вашиот	вашата	вашето	вашите
3rd plural 'their'	нивниот*	нивната	нивното	нивните
Reflexive 'one's own'	својот	својата	своето	своите

*Note that there is a fleeting vowel in the masculine form of the third person plural which will drop out when the definite form is added to the masculine singular, e.g.:

Нивниот син

Because the thing that is possessed is usually a known quantity to the possessor, possessive adjectives tend to occur most frequently in the definite form.

Вежба 6: Преведете ги следниве реченици на англиски:

1. Мојата мајка живее во Лондон.
2. Неговата куќа е убава.
3. Нивното дете се вика Ангел.
4. Моите пријатели ќе одат на кино.
5. Твојата сестра не сака да учи.
6. Вашиот дедо живее во Калифорнија.

Лекција 7

7. Неговото село е мало.
8. Твоите книги се на масата.
9. Нејзиниот брат работи овде.
10. Нашата куќа е убава.
11. Нејзиното куче се вика Алекс.
12. Нејзините очи (eyes) се зелени.
13. Нивниот стан е голем.
14. Мојот чичко не зборува англиски.
15. Твоето дете се вика Јован.
16. Неговите браќа живеат во Скопје.

Вежба 7: Fill in the correct form of the possessive pronoun:

1. _____ (her) ќерка ќе си купи нова облека.
2. _____ (our) синови ќе одат заедно на поштата.
3. _____ (his) пријателка е адвокат по професија.
4. _____ (whose) куче шета по улицата?
5. _____ (your) чевли се нови.
6. _____ (my) професори зборуваат англиски.
7. _____ (their) ресторан е добар.
8. _____ (her) облека е зелена.
9. _____ (his) татко е млад.
10. _____ (your) касети се таму на масата.
11. _____ (our) зграда се наоѓа на оваа улица.
12. _____ (their) тетка живее во Кавадарци.
13. _____ (my) компјутер не работи.
14. _____ (her) учебници се таму.
15. _____ (whose) план е побар од нашиот?

Indefinite forms of the possessive adjective most often occur in sentences of the type shown below, where the possessive adjective is alone in the predicate and serves to assign possession of that which is described in the subject:

Ова дете е мое. Оние деца се нивни.
This child is mine. Those children are theirs.

Лекција 7

The indefinite form is also used in answering the question whose?, e.g.:

Чие е она дете? Нејзино.

7.3 Imperatives

Imperatives are used when the speaker wishes to command the listener to perform some action, or to refrain from performing some action:

Open the door!	Don't go in there!
Close your books!	Don't talk!

The formation of the imperative is based on the present stem, that is, the third singular form. There are separate rules for a-stems on the one hand and и- and e-stems on the other, as follows:

1. The stem vowel **-a** is retained and to this stem is added **-j** for the singular imperative, i.e., when only one person is addressed, and **-jте** for both the plural imperative and the singular polite form, that is, used with people whom you address as **вие**.

Читај!	Читајте!
Зоран, читај!	Студенти, читајте!

2. For both **и-** and **e-stems**, the final stem vowel is dropped; if the form left ends with a vowel, then the endings are the same as for a-stems, namely **-j** and **-jте**.

Examples: **СТОИ**: Drop the final **-и**; now, to the form **СТО-** add **-j** for the singular and **-jте** for the plural and polite:

Стојте!	Стој!
---------	-------

ПИЕ : Drop the final **-е**; now, to the form **ПИ-** add **-j** for the singular, **-jте** for the plural and polite:

Пиј!	Пијте!
------	--------

3. If, after the **-и** or **-е** stem vowel has been dropped, the resulting form ends in a consonant, **-и** is added for the singular and **-ете** for the plural and polite form.

Лекција 7

прави: Drop the final -и; now, to the form прав- add -и for the singular -ете for the plural and polite:

Прави!	Правете!
--------	----------

јаде: Drop the final -е; now, to the form јад- add -и for the singular, -ете for the plural and polite:

Јади!	Јадете!
-------	---------

Table for imperative formation

A, И, and E stems ending in a vowel:

verbal group	А	И	Е
present stem	чита	стои	пие
stem for imperative (a-retained и, e dropped)	чита-	сто-	пи-
singular (ТИ): add -j	читај	стој	пиј
plural/polite (ВИЕ): add -jте	читајте	стојте	пијте

И, and E stems ending in a consonant:

verbal group	И	Е
present stem	прави	јаде
stem for imperative (и, e dropped)	прав-	јад-
singular (ТИ): add -и	прави	јади
plural/polite (ВИЕ): add -ете	правете	јадете

Exceptions: There are only two verb stems that do not follow the above rules. Since they are common, their forms should be memorized:

Даде 'give':	Дај!	Дајте!
Кладе 'put':	Клај!	Клајте!

Лекција 7

The imperative of the verb *сум* is based on the verb *биде* and is regular:

Биди!	Бидете!
-------	---------

Вежба 8: Пополнете ги следниве реченици со соодветната императивна форма:

Fill in the correct form of the imperative:

1. (ти) _____ (доаѓа) секој ден во десет!
2. (вие) _____ (запее)!
3. (вие) _____ (чека)!
4. (ти) _____ (даде) ми ја книгата!
5. (ти) _____ (купи) ми нешто!
6. (вие) _____ (дојде) денес кај нас!
7. (ти) _____ (пие) млеко!
8. (вие) _____ (пее)!
9. (ти) _____ (јаде)!
10. (ти) _____ (чита)!

7.3.1 Aspect in the imperative

Imperatives can be made from verbs of either the perfective or imperfective aspect. Imperatives are most often formed from perfective verbs if the command is given to fulfill an action once; imperatives are most often formed from the imperfective if the command is given to carry out an action repeatedly, or with the focus not on the completion but on the action itself:

Читајте македонски секој ден!
Прочитајте ја оваа книга!

Бранко, пишувај го писмото!
Бранко, напиши ѝ го писмото на баба ти!

7.3.2 Order of clitics with the imperative

You have learned so far that clitics precede the verb, but there are several exceptions to this rule. The imperative is the first of these verbal forms you will learn which cause the clitics to move directly after the verb. Again, indirect will precede direct. Compare the following sentences:

Наум му ги чита писмата на дедо му.
Naum is reading the letters to his grandfather.

Лекција 7

Наум, читај му ги писмата на дедо ти!
Naum, read the letters to your grandfather!

Секој ден Марија ѝ ја дава книгата на професорката.
Every day Marija gives the book to the teacher.

Марија, секој ден давај ѝ ја книгата на професорката!
Marija, give the teacher the book every day!

Вежба 9: Change the following indicative sentences to imperatives; if there are clitics, be sure to move them after the verb:

Пример: Ти ќе му го донесеш кафето на дедо Петре.
Донеси му го кафето на дедо Петре!

1. Вие ќе им ги покажете сликите на Бранко и на Стојан.
2. Ти пиеш млеко секој ден.
3. Вие ќе дојдете утре.
4. Ти ѝ ја читаш интересната книга на ќерка ми.
5. Вие ќе ми ги дадете парите.
6. Ти ќе ни го купиш весникот.
7. Вие им ги пеете народните песни.
8. Ти ќе му ја покажеш сликата на Танас.
9. Вие правите вечера сега.
10. Ти ќе ми кажеш.

Church of St. Pantelejmon, Skopje

Лекција 7

7.3.2.1 Accentual units of imperatives and clitics

When the clitics move after the verb, the whole phrase is read as one accentual unit. This means that when placing the accent third syllable from the end, the clitics have to be counted! Compare the following:

Чи́тај ја книгата!
Чи́тај ми ја книгата!
Чи́тајте ја книгата!
Чи́тајте ми ја книгата!

7.3.3 Negative imperatives

1. не is used most often to form negative imperatives of imperfective verbs. When used with perfective verbs, не plus the imperative takes on a slightly different meaning, that of a threat, prohibition, or warning:

Не отиди таму па ќе видиш!
Don't go there, or you'll see what you get!

If the imperative is only two-syllables, there is a strong tendency for the phrasal stress to move back onto the negative не:

Не́ читај! Не́ гледај!

Although the standard grammars prescribe the placement of clitics after the verb, some speakers move them before the imperative in negative constructions. This is not considered standard, e.g.:

Не читај му го писмото!
Не му го читај писмото!

2. немој! немојте! 'Don't!' can be used by itself to express a negative imperative, or it can be followed by a да clause containing either a perfective or imperfective verb:

Немој да дојдеш!
Немојте да зборувате!
Немојте да го читате ова писмо!

Лекција 7

Вежба 10: Пополнете ги следниве реченици со соодветните заменски форми:

1. А: Немој да ___ купуваш таа блуза за Билјана.
Б: Зошто?
А: Тие не се веќе модерни. Подобро купи ____ онаа зелената.
Б: Добро.
2. А: За пиење ќе _____ купам Кока-кола на децата.
Б: Мислам дека не треба да _____ даваш многу Кока-кола.
Подобро купи _____ сок.
3. А: Не можам да дојдам со вас на Водно утре. Треба да _____ направам ручек на Филип.
Б: Направи _____ ручекот денес. Полнети пиперки, на пример, ќе бидат добри и за утре.
А: Добро, ќе видам.

Вежба 11: Grandmother is trying to sleep, but Branko and Stojan are driving everyone in the household crazy, doing all sorts of naughty things. Using the verbs that you already know, issue commands using *ти* and *вие* command forms to either Branko or Stojan, or to both of them together, telling them what to do and what not to do. Remember--- if your sentence contains clitic pronouns, they will follow the verb.

модел:

Стојан, дај му го оној учебник на брат ти!

Деца, немојте да се карате! (Children, don't argue!)

Напишете ѝ писмо на тетка ти!

Вежба 12: Read the recipe below and fill in the correct form of imperatives using the form for *вие*:

Чорба од риба

(земе) _____ : 500 гр. риба, 1 л. вода, фиде, киселина, 2 јајца
(Исчисти) _____ ја добро рибата и (исече) _____ ја на парчиња.
(Залее) _____ ја со студена вода и (вари) _____ ја. Откако ќе се свари, (додаде) _____ фиде и киселина по вкус. Додека се вари фидето (измати) _____ две јајца, (додаде) _____ малку ладна вода и мешајќи (става) _____ по малку од чорбата во

Лекција 7

садот со јајцата. Потоа (стави) _____ ги јајцата во чорбата и мешајќи (повари) _____ ја уште малку на тивок оган.

Непознати зборови

гр. (грам)	gram
додава/додаде	add
додека	while
залева/залее	pour
зема/земе	take
изматува/измати	mix
исече	cut
исчистува/исчисти	clean
киселина	vinegar
ладен	cold
л. (литар)	litre
мешајќи	while mixing
на тивок оган	on low heat
откако	after
парче	piece
(по)вари	boil; cook
по вкус	to taste
сад	container, vessel, dish
се сварува/се свари	boil down
става/стави	place
студен	cold
уште малку	a little longer
фиде	noodles

7.4 Verbal auxiliary треба

Macedonian uses the verbal auxiliary треба to express need or obligation to carry out an action: I need to/ought to/should. The modal verb треба is unusual because in this meaning it does not change form for any person, e.g.:

<u>Јас</u> треба да одам.	<u>Ние</u> треба да одиме.
<u>Ти</u> треба да одиш.	<u>Вие</u> треба да одите.
<u>Тој</u> треба да оди.	<u>Тие</u> треба да одат.

Ти треба да ми ги покажеш сликите.
Ние треба да ти пееме народни песни.
Таа треба да ја прочита книгата.

As you can see from the above examples, it is the second verb which grammatically marks the subject.

Лекција 7

You have now learned two different modal verbs for expressing obligation, *мора* and *треба*. Of the two, *мора* is stronger and expresses an external obligation to perform an action, whereas *треба* often expresses more an internal sense that the action should be carried out.

Вежба 13: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. Branko should read his textbook.
2. Stojan, you must give your brother his book.
3. You need to write your grandfather a letter.
4. We need to bring our friends the letter from Skopje.
5. I need to buy myself new shoes.
6. They have to tell Branko when he should come to our place today.
7. You need to eat up that tasty sandwich.
8. She has to tell us where the restaurant is.
9. I must go to work today
10. They must tell us when they will come.

7.5 The numbers from 0 - 100

- 0 нула
- 1 еден, една, едно
- 2 два (m.) две (f. and n.)
- 3 три
- 4 четири
- 5 пет
- 6 шест
- 7 седум
- 8 осум
- 9 девет
- 10 десет
- 11 единаесет
- 12 дванаесет
- 13 тринаесет
- 14 четиринаесет
- 15 петнаесет
- 16 шеснаесет
- 17 седумнаесет
- 18 осумнаесет
- 19 деветнаесет
- 20 дваесет
- 30 триесет
- 40 четириесет
- 50 педесет

Лекција 7

60 шеесет
70 седумдесет
80 осумдесет
90 деведесет
100 сто

Notes on the formation of the numbers from one to one hundred:

7.5.1 Special remarks on the number 1

The number one, when used alone or at the end of a compound number, such as 151, behaves like an adjective, i.e., the form of the number agrees with the gender of the noun it modifies. In addition, the noun following will often, though not always, be singular if the compound number ends with one:

еден град
една куќа
едно село

дваесет и еден град
дваесет и една куќа
дваесет и едно село

сто педесет и еден град
сто педесет и една куќа
сто педесет и едно село

Forms of the number one sometimes function as the indefinite article, particularly when denoting a specific, certain one. This use of еден as an indefinite article, meaning a certain one, can sometimes trigger the use of the definite object clitic, particularly in colloquial speech, e.g.:

Го познавам еден човек...
I know a [certain] man...

Лекција 7

7.5.2 Special remarks on the number 2

The number two has two different forms, два for masculine nouns, две for both feminine and neuter nouns.

	<u>masculine</u>	<u>feminine</u>	<u>neuter</u>
one	еден	една	едно
two	два	две	две

7.5.3 Special remarks on the numbers 11-19

The numbers from eleven to nineteen derive historically from the formulation 1 on 10, 2 on 10, etc. The number ten occurs in a shortened form in these compounds: -есет.

7.5.4 Special remarks on the numbers 20-90

The tens are based on a formulation which derives historically from two tens, three tens, etc. Note that in the numbers 70, 80, and 90, the full form of десет appears. Note also the spelling of 50 and 60. Compound numbers have the conjunction и 'and' between the last two numbers, e.g.:

дваесет и еден
четириесет и три
сто дваесет и еден

7.6 Telling time, introduction

Official time in Macedonian is based on the twenty-four hour clock, but commonly the twelve-hour system is used. The word саат, derived from Turkish, means both hour and clock. The Slavic words час 'hour' and часовник 'clock' are used in the written language and in more formal speech situations.

Clock time in Macedonian traditionally is written with a period, not a colon, between the hour and the minutes, e.g., 7.30 (not 7:30), although this distinction is not always observed. The flight schedule shown on page 179 uses both forms.

In answering what time it is, the hour is given followed by the minutes up to the half hour:

Колку е саатот/часот? What is the time?

Лекција 7

Седум Седум и дваесет
7.00 7.20

A quarter after the hour is expressed either:

Седум и петнаесет Седум и четврт
7.15 7.15

Another word for a quarter which you may hear in colloquial speech or dialect is черек: Седум и черек.

The time on the half hour is expressed:

Седум и пол.
7.30

The stress is on the conjunction: седум и пол.

After the half hour, the following three methods may be used:

1. the minutes until the next hour, e.g., пет до десет (literally: five before ten, i.e., 9:55)
2. the next hour minus the minutes, e.g., Десет без пет (literally: ten without five, i.e., 9:55)
3. time may also be read as the hour plus the minutes, e.g., девет педесет и пет (literally: nine fifty-five, i.e., 9:55)

In answering at what time, the preposition во is used.

Кога ќе дојде Елена? Во два саатот/часот.

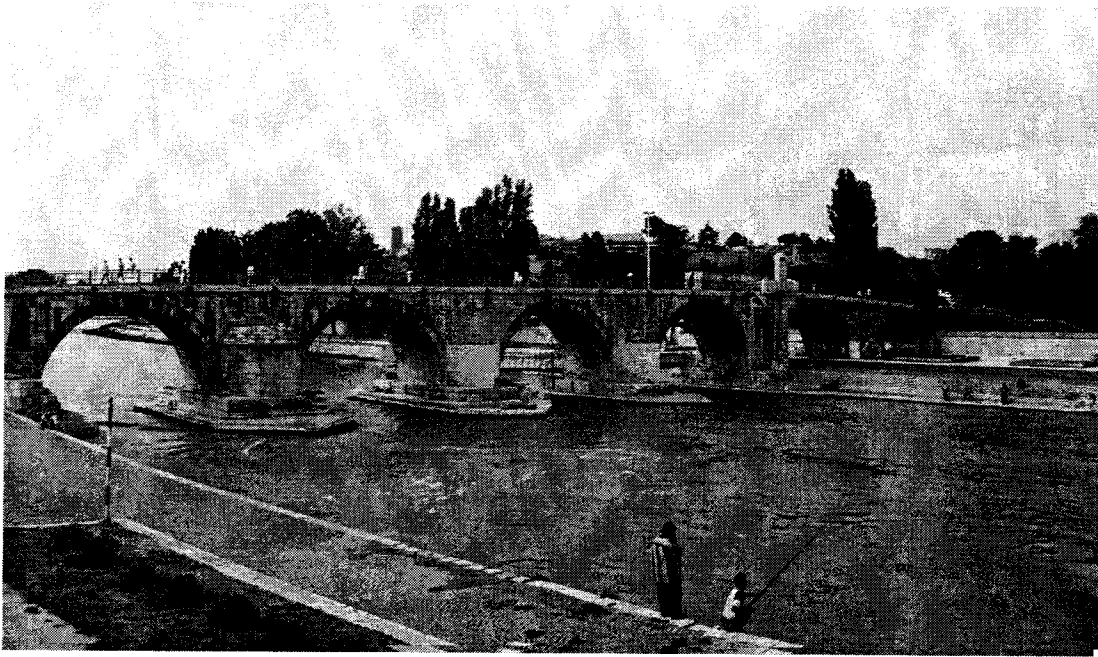
18 > 23 > 703

Вежба 14: Една група туристи се наоѓаат во Гранд Хотел (note: The Grand Hotel has become a Holiday Inn), на улица Моша Пијаде, до мостот на Вардар. Нивниот водич им го кажува планот за утре.

Водичот: Утре одиме во 10.00 часот. Ве молам, бидете точно во десет тука пред влезот на хотелот. Утре ќе одиме на левата страна на Вардар во стариот дел на градот. Тука покрај Вардар ќе одиме до Камениот мост. Ќе го поминеме мостот и после сто (100) метри од десната страна е Даут пашиниот амам (photo page 347). Тоа е стара турска бања, но сега е уметничка галерија и сала за концерти. Ќе го

Лекција 7

видиме и потоа ќе продолжиме кон Старата чаршија, преку мостот над булеварот „Гоце Делчев”.

The Stone Bridge, Skopje

Таму, по уличката лево има една црква што морате да ја видите - црквата Свети Спас (photo page 321). Во неа се наоѓа еден од најубавите иконостаси од дрво. Во дворот на црквата е гробот на македонскиот херој Гоце Делчев. На спротивната страна од улицата ќе ја видиме Тврдината Кале (photo page 128), а потоа по улицата Самоилова ќе дојдеме до Мустафапашината џамија (photo page 367). Таа е една од најстарите и најубавите џамии во Скопје.

Оттаму ќе одиме до Музејот на Македонија. Не е многу далеку. Ќе свртиме десно по улицата, па лево и веднаш тука е музејот. Во него има интересна изложба на македонски народни носии.

Тогаш сигурно ќе бидете уморни и гладни. Ќе се вратиме назад до улицата Битпазарска. Таму на почетокот е Бит-пазар, најголемиот пазар во Скопје. Можете да си купите овошје, а потоа ќе одиме на ручек во еден ресторан во чаршијата.

Лекција 7

The Fortress, Skopje

Некои од туристите имаат прашања за водичот.
Напишете го неговиот одговор.

пример: Т: Се извинувам, на десната страна на реката ли ќе
 одиме утре?
 В: Утре нема да одиме на десната страна, туку на левата.
 Таму е старата чаршија.

1. Т: Значи утре ќе одиме во црквата „Климент Охридски“?
 В: _____

2. Т: И Музејот на град Скопје ли ќе го посетиме?
 В: _____

3. Т: Ќе видиме ли и некоја џамија?
 В: _____

Лекција 7

4. Т: Ќе може ли некаде да купиме овошје?

В: _____

5. Т: А ручекот ќе биде во Трговскиот центар, нели?

В: _____

6. Т: А тука ли, во уметничката галерија ќе ги видиме народните носии?

В: _____

Именки

автомобил	automobile, car
автобус	bus
Албанец/Албанка (мн. Албанци)	Albanian
амам	Turkish bath
бања	bath
Бит-пазар	market (flea market) •
блуза	blouse
булевар	boulevard
бутик	boutique
велосипед	bicycle
Влав, Влаинка (мн. Власи) ¹	Vlah
водич	guide
врата	door •
главен град	capital
гроб	grave, tomb •
двор	courtyard
дел	part; region •
драма	drama
дрво	wood •
зеленило	greenery
игран филм	live action movie
изложба	exhibit
иконостас	iconostasis (wall of icons in an Orthodox church)
јазик	language, tongue •
кале	fortress, citadel •
кантри музика	country music
кеј (мн. кејови)	quay
кола	car

Лекција 7

комедија	comedy
компакт диск (мн. компакт дискови)	compact disc
крај (мн. краеве)	edge; end
место	place
метар	meter
метро	subway
мост	bridge
народна носија	folk costume/traditional clothing
облека	clothing
пазар	market
план	plan
планина	mountain
поп музика	pop music
почеток	beginning
пошта (на)	post office
пример	example
проспект	prospectus, brochure
раскрсница	intersection
река	river
Ром(ка) (мн. Роми) ¹	Rom (Gypsy)
сала за концерти	concert hall
семафор	traffic light
Србин(ка) (мн. Срби) ¹	Serb
страна	side
тврдина	fortification; fortress
точак ²	bicycle
трговски центар	shopping center
трилер	thriller
Турчин(ка) (мн. Турци) ¹	Turk
уличка	narrow street, alleyway
уметничка галерија	art gallery
херој	hero
хорор	horror (film)
хотел	hotel
црква	church
цртан филм	animated film
чаршија	market place
часовник	clock
чевел	shoe

Лекција 7

четврт	quarter
џамија	mosque

Глаголи

се враќа/се врати	return
се качува/се качи	climb up; ascend; get on
минува/мине	pass, go through
моли/замоли, Ве молам	beg; I beg you, i.e., please
поминува/помине	pass by, pass along
посетува/посети	visit
продолжува/продолжи	continue
свртува/сврти	turn
треба	should; ought to; need to
чека/почека	wait
шета/прошета	stroll; go for walk

Придавки

главен	main
градски	city, urban
десен	right
ефтин	inexpensive
зелен	green
интересен	interesting
камен	stone
класичен	classical
корисен	useful
лев	left
лош	bad
модерен	modern
познат	known; famous
скап	expensive
слободен	free; unoccupied
спротивен	opposite
тежок (тешко)	difficult; heavy
тесен	narrow
црвен	red
широк	wide

Лекција 7

Прилози

веднаш	immediately
далеку (од)	far (from)
десно	right
доцна	late
лево	left
назад	back, backward
најмногу	most
некаде	somewhere
оттаму	from there
пол	half
после	after
рано	early
секаде	everywhere
така	so, in that manner
точно	exactly
тука	here

Предлози

кон	toward
над	above
низ	through
по	along, after
покрај	along side
преку	across

Сврзник

за да	in order to
па	and, well, so

Броеви

нула	zero
еден, една, едно	one
два (м.) две (ж., с.)	two
три	three
четири	four
пет	five
шест	six
седум	seven
осум	eight

Лекција 7

девет	nine
десет	ten
единаесет	eleven
дванаесет	twelve
тринаесет	thirteen
четиринаесет	fourteen
петнаесет	fifteen
шеснаесет	sixteen
седумнаесет	seventeen
осумнаесет	eighteen
деветнаесет	nineteen
дваесет	twenty
триесет	thirty
четириесет	forty
педесет	fifty
шеесет	sixty
седумдесет	seventy
осумдесет	eighty
деведесет	ninety
сто	one hundred

Notes on the vocabulary:

1. In this chapter, you were introduced to the main ethnic groups in Skopje. While the terms for people and language are not part of the active vocabulary, you should be familiar with these peoples. Macedonians and Serbs speak South Slavic languages, while Albanian is an Indo-European language it is unrelated to the other languages, Romany is an Indic language, Vlah is a Romance language related to Romanian, and Turkish is a Turkic language, unrelated to the other languages, which are all Indo-European.

Below are the terms for describing people of these nationalities:

Албанец, Албанка, мн. Албанци	Албанците зборуваат албански.
Влав, Влаинка, мн. Власи	Власите зборуваат влашки.
Турчин, Турчинка, мн. Турци	Турците зборуваат турски.
Србин, Србинка, мн. Срби	Србите зборуваат српски.
Ром, Ромка, мн. Роми	Ромите зборуваат ромски.

2. The word *точак*, bicycle, is widely used for *велосипед* in colloquial speech.

Лекција 7

Вежба 15: Прочитајте го следниот текст:

Како се забавуваат младите во Скопје

Скопје не е голем град, но има многу места за забава. Тоа се најчесто разни кафулиња, клубови и дискотеки. Ноќниот живот почнува некаде во десет часот, а трае до рано наутро. Не мораш да имаш автомобил за да останеш доцна. Има градски автобуси што работат цела ноќ. А и таксито не е скапо.

Местата се поделени по теми и интереси. Можете да видите рокери, панкери, технации. И кај нас има градски крем. Тоа се оние што носат облека од Benetton, мобилни телефони, пеиџери и возат скапи коли. Тие слушаат музика што е хит во моментот.

Ви претставуваме неколку млади луѓе од Скопје.

Тања: Имам 19 години. Студирам шумарство, а во слободното време работам во еден ексклузивен ресторан. Слушам рок музика, а најмногу ја сакам групата Oasis. Во лето излегувам во дискотеката во Градскиот парк. Таа е на отворено. Во зима одам во „Багдад Кафе“ „Lady Blue“ и „Менада“. Таму се собираат многу рокери.

Боби: Имам 20 години. Студирам физика. Во слободното време свирам на гитара во една музичка група. Навечер често свириме во еден клуб кај Градскиот парк. Слушам рок, метал, а во последно време и џез. Сакам да се качувам на планина и да возам велосипед, но малку време имам за тоа.

- Дали животот на младите во вашиот град е различен?

- Напишете за себе.

Непознати зборови

автомобил	automobile
во моментот	at present
во последно време	lately
доцна	late
градски крем	urban elite
дискотека	discotheque
ексклузивен	exclusive

Лекција 7

живот	life
забава	entertainment
се забавува	enjoy oneself
излегува/излезе	go out
клуб	club
метал	metal, (here) fan of heavy metal music
мобилен	mobile
на отворено	outside, outdoors
новокомпониран	newly composed
ноќниот живот	night life
облека	clothing
останува/остане	remain
панкер	punk music fan
пеиџер	pager
поделен	divided
почнува/почне	begin
претставува	introduce
различен	different, varied
рокер	rock music fan
се собира/се собере	gather
скап	expensive
стил	style
такси	taxi
тема	theme
технација	techno music fan
трае	last, persist
физика	physics
хит	a hit (e.g. music, film, etc.)
шумарство	forestry

Лекција 8

8. Education

8.1 Aorist, introduction

8.2 Review of subordinate clauses

8.3 Subordinate clauses headed by дали

8.4 Relative clauses

8.5 Intransitive verbs with ce

19 2830 2013

Денес е сабота и Билјана има слободно време па реши да ѝ напише писмо на тетка ѝ Мира во Скопје:

Драга Тетка Мира,

Од мајка ми слушнав дека сакаш да знаеш дали сум студент на Универзитетот „Торонто“ оваа година. Средното училиште го завршив лани и се пријавив на овој универзитет оти во иднина сакам да студирам Фармација. Универзитетот „Торонто“ е најголем во Канада и е еден од најпознатите. Се наоѓа во центарот на градот. Бев многу среќна кога дознав дека сум примена и дека ќе добијам одлична стипендија. Сакам да работам во аптека кога ќе завршам. Сакам да работам со луѓе и да им помагам. Учењето е тешко. Треба оваа година да слушам предавања по хемија, математика, биологија, и физика. Имам и часови по светска историја и канадска литература од дваесеттиот век. Се разбира, многу сум зафатена, ама ги сакам предавањата. Во февруари треба уште еднаш да пополнам посебна пријава за Фармацевтскиот факултет. Може ти е чудно што не се пријавуваме од почетокот на факултет, ама има разлики меѓу системот на високо образование овде и во Македонија. Ако ме примат, ќе треба да студирам уште четири години.

Се преселив во студентски дом затоа што овде е помирно. Знаеш како Бранко и Стојан се караат! Имам само една цимерка и заедно учиме. Кога имаме слободно време многу сакаме да пиеме кафе во едно кафанче и понекогаш да одиме на концерти или на кино. Се запознав со група Македонци и имам добри пријатели со кои можам да зборувам македонски.

Веќе е декември, доаѓа зимскиот распуст. Треба да купам подароци за Божиќ. Мајка ми и баба ми сигурно ќе ја направат празничната вечера, сарми.

Поради испитите не ќе имам време пред празниците, затоа сега ти ги честитам празникот Божиќ и Новата година!

Најсрдечни поздрави,
Билјана

Лекција 8

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Зошто Билјана ѝ пишува на тетка ѝ?
2. Каде учи годинава?
3. Какви курсеви има?
4. Дали живее дома?
5. Каде живее и зошто?
6. Зборува ли таа македонски? Со кого?
7. Дали има цимерка?
8. Каде ќе биде за зимскиот распуст?
9. Зошто ќе биде зафатена пред празниците?
10. А Вие, што студирате? На кој факултет?

Филолошки, Медицински, Правен, Економски, Филозофски, Земјоделски (agriculture), Архитектонски, Градежен (engineering), Математички, Факултет за физичка култура, Факултет за драмски уметности (theater arts), Факултет за музичка уметност (music), Факултет за ликовни уметности (fine arts), Педагошки (education)...

11. Дали живеете дома или во студентски дом?
12. Дали имате цимер или цимерка?

Cultural Note: Holiday celebrations

In Macedonia, people celebrate New Year's on January 1st, but Christmas is celebrated on January 7th, according to the old Julian Calendar. There are customs associated with the day before Christmas, **Коледе**, Christmas eve, **Бадник**, and Christmas Day, **Божик**. Customs vary from place to place, but the following description of traditional celebrations in one village will highlight some typical events. Early in the morning of January 6th, groups of children gathered and traveled from house to house singing special songs, **коледарски песни**. People gave the singers something to eat, e.g., **ореви** 'walnuts', **костени** 'chestnuts', **бонбончиња** 'candies', **јаболка** 'apples'. In the afternoon, children went out and found a large oak branch for the Yule log. As they brought the log back to the village, the oldest child walked straddling the log while the others followed making noises of various domestic animals. As they arrived home, the oldest would call out: **Добро-вечер! Да се роди у поле берикет! Да се множи стоката! Да се роди пченката!**, итн. "Good evening! May the fields bear harvest! May the flocks increase! May the corn grow!, etc." While calling out these greetings, he spread the log with fat while the other children continued making animal noises. Then the oak log was put in the fire, and later the charred log was set aside until **Василица**, i.e., New

Лекција 8

Year's, on January 14th according to the old calendar . Families lit candles out in the stables, one for each member of the family. The person whose candle burned the longest would have the most luck in the new year. Then they prepared a special holiday meal. First, they cut a loaf of bread in which a coin had been baked, and the person who received the coin would have luck in the new year. The rest of the meal consisted of lenten food, i.e., no meat or dairy products: **грав** 'beans', **посна сарма** 'lenten sarma' (no meat in the filling), **туршија од зеленчук**. After the meal, they ate fruit and nuts, e.g., **костени**, **јаболка**, **круши** 'pears', **суви смокви** 'dried figs', **сливи** 'plums', **ореви**, **лешници** 'hazlenuts'.

On January 7th, Christmas day, they had a special breakfast consisting of roast poultry, fritters, and warm rakija (grape brandy). Meat was eaten for lunch. The men went to church, and after the service they ate and drank together. On the following day, the women went to church and celebrated together.

On all three days of the Christmas holiday, there was a dance in the village center, **сред село**. When people met, they said: **Ристос се роди** 'Christ is born', to which the response is: **Ваистина се роди** 'In truth he is born'.

Many of these customs have disappeared, but both in Macedonia and in émigré communities, some of these traditions are preserved. Families still gather on Christmas eve and eat bread with a coin hidden inside. An oak branch is still part of the decorations. Those who still eat a lenten meal on Christmas eve eat **грав** and **посна сарма**. And the table still holds a wide variety of fresh fruit, nuts, and dried fruit. The custom of **коледе** is also being revived.

Greetings for the holidays:

Среќен Божиќ
Среќна Нова Година
Среќни божиќни и новогодишни празници

8.1 Aorist, introduction

The aorist, called in Macedonian either **аорист** or **минато определено свршено време**, i.e., past definite complete tense, is a form which refers to a completed action in the past tense. It most often corresponds to the simple past in English: I read the book, I wrote the letter, I ate my supper, etc. In contemporary standard Macedonian, the aorist is formed almost exclusively from perfective verbs.

Лекција 8

The formation of the aorist for most verbs is not complex, but there are numerous small subcategories which must be learned. While all verbs in the aorist (except *сум*) take the same endings, there are complexities in the aorist stem vowel and possible consonant alternations. In this lesson we will restrict discussion to the more regular and frequent forms.

All verbs (except *сум*, see below) take the following endings in the aorist :

јас	-в	ние	-вме
ти	-#	вие	-вте
тој	-#	тие	-а

The sign # means that there is a zero ending, i.e., nothing is added after the stem vowel.

8.1.2 A-stem

All members of this group preserve the stem vowel *-а* and add the aorist endings; in other words, there is no change in stem vowel. Compare the future and the aorist forms in the table below:

Идно време		Прочита		Аорист	
ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	прочитав	прочитавме
ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	прочита	прочитавте
ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	ќе прочита	прочита	прочитаа
ќе прошетам	ќе прошетам	ќе прошетам	ќе прошетам	прошетав	прошетавме
ќе прошеташ	ќе прошеташ	ќе прошеташ	ќе прошеташ	прошета	прошетавте
ќе прошета	ќе прошета	ќе прошета	ќе прошета	прошета	прошетаа

Вежба 2: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на аорист и потоа преведете ги речениците на англиски:

1. (Јас) го _____ (прочита) македонскиот весник.
2. (Мира) _____ (прошета) низ чаршијата.
3. (Дедо Петре и баба Елена) _____ (заигра).
4. (Вие) ме _____ (почека).
5. (Ти) го _____ (прочита) писмото од Скопје.
6. (Ние) _____ (заигра).

Лекција 8

7. (Бранко и Стојан) _____ (прошета) низ градскиот парк.
8. (Билјана) го _____ (почека) Ристо.
9. (Вие) го _____ (прочита) нивното писмо.
10. (Весна и Љупчо) ја _____ (прочита) оваа книга.

8.1.3 И-stem

Most, but not all, *и*-stem verbs keep the stem vowel **-и**. There are several classes of exceptions to this rule, which we will treat in the next chapter.

Note the insertion of j between stem vowel and ending in the third plural due to spelling rules.

Направи			
Идно време			Аорист
ќе направам	ќе направиме	направив	направивме
ќе направиш	ќе направите	направи	направивте
ќе направи	ќе направат	направи	направија
ќе испратам	ќе испратиме	испратив	испративме
ќе испратиш	ќе испратите	испрати	испративте
ќе испрати	ќе испратат	испрати	испратија

Вежба 3: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на аорист и потоа преведете ги на англиски:

1. (Тој) _____ (пополни) пријава.
2. (Јас) му го _____ (испрати) писмото.
3. (Ние) си _____ (купи) нови чевли.
4. (Вие) _____ (помисли) за тоа.
5. (Кате) ни _____ (купи) хамбургери.
6. (Танас и Лилјана) ѝ ги _____ (испрати) касетите на Мира.
7. (Ти) го _____ (направи) тоа.
8. (Јас) им _____ (купи) турско кафе и сок.
9. (Тие) ни _____ (купи) одлични сендвичи.
10. Универзитетот Ве _____ (прими).

Лекција 8

8.1.4 E-stem

Most e-stem verbs change the stem vowel **-e** to **-a**. This includes the large class of perfective verbs ending in **-не**. There are several sizable subgroups of e-stem verbs to which many common verbs belong. Some of these subgroups will be treated later in this chapter, others will be examined in later chapters. The table below shows two verbs which make the change of stem vowel from **-e** to **-a**:

Идно време	Помине		Аорист
ќе поминам	ќе поминеме	поминав	поминавме
ќе поминеш	ќе поминете	помина	поминавте
ќе помине	ќе поминат	помина	поминаа
ќе слушнам	ќе слушне	слушнав	слушнавме
ќе слушнеш	ќе слушнете	слушна	слушнавте
ќе слушне	ќе слушнат	слушна	слушнаа

Вежба 4: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на аорист и потоа преведете ги на англиски:

1. (Ние) ги _____ (помине) семафорите.
2. Мира ги _____ (помине) семафорите.
3. Мендо му _____ (каже) на Ристо.
4. Ние ѝ ги _____ (покаже) сликите на баба Елена.
5. Ти ми го _____ (покаже) писмото.
6. (Вие) не _____ (слушне).
7. Тие ја _____ (помине) зимата на село.
8. Јас ти ја _____ (покаже) сликата.
9. Дедо му ги _____ (покаже) сликите на Бранко.
10. (Ние) ја _____ (сретне) вчера.

8.1.5 Three subcategories of e-stem aorists

1. e-stem with o alternation
2. e-stem with o alternation and velar alternation
3. e-stem with #-stem vowel

Лекција 8

1. You have already encountered a number of very high frequency verbs which belong to the **e-stem with o alternation** group. These verbs preserve the **-e** stem vowel only in the second and third person singular (ти, тој). In all other forms, the stem vowel changes to **-o**. In the third person plural, there is no **-j** before the **-a**. The perfective verbs in this subgroup which you have already learned are: даде, дојде, донесе, изеде, отиде.

Донесе		Отиде	
донесов	донесовме	отидов	отидовме
донесе	донесовте	отиде	отидовте
донесе	донесоа	отиде	отидоа

You will notice that as with a-stem and и-stem verbs, the third-singular form is identical to the non-past. You will know that it is past both from the context and from the absence of one of the particles, i.e., ќе, да:

Тој дојде синоќа.
He came last night.

Тој ќе дојде утре.
He will come tomorrow.

Тој сака да дојде.
He wants to come.

Note the following exception: the verb **види**, although an **-и** stem verb, behaves in the aorist like one of the e-group with o alternation, and therefore it will be included here:

Види	
видов	видовме
виде	видовте
виде	видоа

Вежба 5: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на аорист и потоа преведете ги на англиски:

1. (Јас) _____ (отиде) во Скопје.
2. Мето ми ја _____ (даде) книгата.
3. Дали (ти) го _____ (види) Стојан?
4. Ние те _____ (види).
5. Тие му го _____ (донесе) кафето на дедо.

Лекција 8

6. Вие ми ги _____ (даде) парите.
7. Учителката им ги _____ (даде) учебниците на студентите.
8. Нејзините пријатели _____ (дојде) вчера.
9. (Јас) не те _____ (види) на игранката.
10. Тие ги _____ (изеде) сармите од кисела зелка.
11. Татковците им _____ (даде) подароци на нивните деца.

2. E-stem with both o alternation and velar alternation

There are a number of common verbs in this subgroup which display the alternation -e/-o as in the previous category. In addition, the velars -к and -г alternate with -ч and -з respectively. In this chapter, you will learn one of the most frequently encountered verbs in past narrative, the verb **рече** 'to say'. Also given here is the verb **влезе** 'to enter', which will be learned in the next lesson. In the future tense, these verbs are regular e-stem verbs.

Рече			
Идно време		Аорист	
ќе речам	ќе речеме	реков	рековме
ќе речеш	ќе речете	рече	рековте
ќе рече	ќе речат	рече	рекоа

Влезе			
Идно време		Аорист	
ќе влезам	ќе влеземе	влегов	влеговме
ќе влезеш	ќе влезете	влезе	влеговте
ќе влезе	ќе влезат	влезе	влегоа

3. E-stem with #-stem vowel

In e-stem verbs in this category, the stem-vowel **e** is preceded by a vowel. You have already had several verbs in this subgroup: **добие**, **испие**, **дознае**, **чуе**. Verbs in this subgroup drop the stem vowel -e before adding the aorist endings. Note the insertion of j in the third plural due to spelling rules.

Добие		Испије	
добив	добивме	испив	испивме
доби	добивте	испи	испивте
доби	добија	испи	испија

8.1.6 The verb сум

The verb сум has only one form for both the aorist and imperfect (see Лекција 10). Compare the following forms:

Сегашно време		Идно време		Аорист	
сум	сме	ќе бидам	ќе бидеме	бев	бевме
си	сте	ќе бидеш	ќе бидете	беше	бевте
е	се	ќе биде	ќе бидат	беше	беа

Additional notes on the aorist:

1. The aorist second and third singular forms are identical. These forms are distinguished from context or, if the meaning is ambiguous, by personal pronouns. Pay close attention to the examples below:

а. Марија! Кога пристигна? Пристигнав синоќа.
Marija! When did you arrive? I arrived last night.

б. Кога пристигна Весна? Пристигна синоќа.
When did Vesna arrive? She arrived last night.

2. The third singular aorist forms of all a-stems, and of those и-stem and e-stem verbs which do not change their stem vowel, are identical to the forms of the perfective non-past. You will always be able to distinguish an aorist from a perfective non-past because, as you will recall, the non-past cannot be used independently in a sentence, but must be preceded by a particle, i.e., да or ќе.

Елена ја прочита книгата.
Elena read the book.

Елена сака да ја прочита книгата.
Elena wants to read the book.

Елена ќе ја прочита книгата.
Elena will read the book.

Вежба 6: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на аорист и потоа преведете ги на англиски:

1. (тој) го _____ (прочита) списанието.
2. (ние) ја _____ (прочита) оваа книга.
3. (вие) _____ (пристигне) вчера.

Лекција 8

4. (јас) _____ (пристигне) вчера.
5. (ти) го _____ (направи) тоа.
6. (тие) го _____ (направи) тоа.
7. (јас) го _____ (прочита) писмото од неа.
8. Марија и Билјана _____ (пристигне).
9. (таа) ми го _____ (напише) писмото.
10. (ние) му ги _____ (напише) писмата.
11. (Баба ти) _____ (пристигне) вчера.
12. (таа) _____ (сум) во Скопје.
13. (ние) го _____ (испие) кафето.
14. (кој) ти _____ (рече)?
15. (тие) ми _____ (рече).
16. (вие) _____ (дојде) со него.
17. (ти) _____ (дојде) со нив.
18. (јас) ги _____ (изеде) пиперките.
19. (тие) ги _____ (прочита) писмата.
20. (вие) им _____ (каже).

Вежба 7: Ставете ги следниве реченици во аорист:

1. Учителката ќе му го даде учебникот по македонски.
2. Мајка ми ќе ми донесе кафе.
3. Билјана ќе дојде.
4. Бранко и Стојан ќе отидат во 7.00.
5. Ќе го видиш Бранко?
6. Вие ќе заиграте оро.
7. Децата ќе запеат.
8. Кога ќе дојдете во Скопје?
9. Ние ќе купиме весници.
10. Јас ќе ги прочитам писмата.
11. Ние ќе ви испратиме слики.
12. Ќе бидеме таму.
13. Таа ќе биде овде.
14. Ќе бидам во Охрид.
15. Ќе бидат кај нас.

Лекција 8

Вежба 8: Reread Biljana's letter at the beginning of the chapter. Underline all the aorist forms and identify to what group they belong.

Вежба 9:

1. Во следниот текст Весна зборува за своето образование. Ставете ги глаголите што се во заградата во точна форма во аорист:

In the following text, Vesna is talking about her education. Put the verbs in parentheses into the correct form of the aorist:

Јас _____ (почне) да одам на училиште на седум години во основното училиште „Коле Неделковски“. Следната година ние _____ (се пресели) во друг дел на градот. Таму го _____ (заврши) основното училиште и потоа _____ (се запише) во гимназијата „Цветан Димов“. Матурирав во 1974 година. Тогаш најмногу од моите другари и другарки _____ (се запише) на економски и на правен факултет, но јас _____ (реши) да студирам на филолошкиот, англиски јазик и литература. Ги _____ (поднесе) документите и веднаш ме _____ (прими). Студиите ги _____ (заврши) за четири години* и веднаш потоа _____ (почне) да работам како професор по англиски јазик.

* When a perfective verb is followed by за plus an expressed amount of time, it means that the action was or will be completed in this time, e.g., Завршив за четири години 'I graduated in four years'. Ќе завршам за четири години 'I will graduate in four years'.

2. Во следниот разговор со Весна ги имате одговорите. Напишете ги прашањата.

1. Вие: _____

Весна: Кога имав седум години.

2. Вие: _____

Весна: Во гимназијата „Цветан Димов“.

3. Вие: _____

Весна: На филолошкиот.

Лекција 8

4. Вие: _____

Весна: Да, ги завршив за четири години.

5. Вие: _____

Весна: Во едно училиште како професор по англиски јазик.

3. Разговарајте по двајца за вашето образование. Прашувајте и одговарајте.

8.2 Review of subordinate clauses

As you already know, a clause is a group of words containing a subject and a conjugated verb. There are two types of clauses: main (or independent) clauses and subordinate (or dependent) clauses. A main clause can stand alone as a simple sentence: We live in Skopje. They eat dinner at 7:00. A subordinate clause, on the other hand, cannot stand alone, but must be combined with a main clause. In the sentences below, the subordinate clauses are underlined:

I know that he lives in Toronto.

Branko thinks that he knows more than his brother.

We know where they are.

A subordinate clause in Macedonian is introduced by a subordinating, linking word, i.e., a conjunction or relative word, a term which will be explained below.

You have already encountered a number of types of subordinate clauses, including those beginning with the following conjunctions:

1. да

Сакам (ти) да дојдеш.

I want you to come.

2. дека

Мислам дека баба сака да гледа телевизија.

I think that grandmother wants to watch television.

Мислиме дека Мендо ќе дојде утре.

We think that Mendo will come tomorrow.

Лекција 8

3. Interrogative words introducing embedded questions:

Знам кога ќе стигне мајка ми од работа.
I know when my mother will arrive from work.

Не знаеме каде живее Наум.
We don't know where Naum lives.

Дали знаеш кој зборува на телефон?
Do you know who is talking on the phone?

Не знам што има денес на телевизија.
I don't know what is on television today.

Не знаеме зошто не зборуваш македонски.
We don't know why you don't speak Macedonian.

In this chapter you will learn two new types of subordinate clauses.

8.3 Subordinate clauses headed by дали

The conjunction *дали* is used to introduce a subordinate clause which contains an embedded yes/no question. Look at the English sentences below:

Does Branko live in Skopje?
I don't know whether Branko lives in Skopje.

Does your mother read Macedonian newspapers?
I don't know whether my mother reads Macedonian newspapers.

Macedonian sentences employ the conjunction *дали*:

Живее ли Бранко во Скопје?
Не знам дали Бранко живее во Скопје.

Чита ли мајка ти весници на македонски?
Не знам дали мајка ми чита весници на македонски.

Вежба 10: Одговорете на следниве прашања како во примерот.

Пример: Ќе дојде ли Коле вечерва?
Не знам дали Коле ќе дојде вечерва.

Лекција 8

1. Му ги покажува ли дедо Петре сликите на Бранко?
2. Ќе отидат ли Вера и Олга?
3. Ќе имаме ли испит утре?
4. Дали е Кирил кај нив?
5. Има ли Билјана цимерка?
6. Дали се тие постари од нас?
7. Студира ли Билјана оваа година?
8. Свири ли Бранко на тапан?
9. Дали е Танас на работа денес?
10. Дали е дедо Петре од Битола?

Вежба 11: Преведете ги следниве реченици од англиски на македонски:

1. I don't know whether Stojan is in the third grade.
2. Do you know whether Liljana received a letter from her sister?
3. I don't know whether I will pass the test.
4. Do you know why the children are arguing?
5. The students do not know that this is a difficult lesson.
6. We don't know whether Steve can help us.
7. Do you know whose textbook this is?
8. Grandma Elena doesn't know whether Branko likes to listen to folk music.
9. Do your parents know that you didn't pass the exam?
10. Do you know whether Mira has a dog or a cat?

Вежба 12: When asking for directions in formal situations we use indirect questions which sound more polite than direct questions, e.g.:

Директно прашање:

Каде има банка?

Индириектно прашање:

Извинете, дали знаете каде има банка?

Ве молам, можете ли да ми кажете каде има банка?

Може ли да ве прашам, каде има банка?

Поставете ги следните прашања на поучтив начин
Pose the following questions in a more polite fashion.

Што мислите, каде можете да ги поставите овие прашања?
Where do you think you would ask these questions?

(пошта, кино, автобуска станица, аеродром, банка,
продавница, ресторан, театар)

1. Кога почнува филмот?
2. Колку чини билет за театар?
3. Дали има денес претстава?
4. Може ли да телефонирам во Канада?
5. Колку чини марка за обично писмо за Канада?
6. Дали може да платам со чек?
7. Дали авионот доаѓа на време?
8. Дали имате слободно место?
9. Кога има автобус за Струга?
10. Каде е железничката станица?

8.4 Relative clauses

Read the following section carefully. There are numerous examples which should help you understand the explanations. You use relative clauses all the time, but may never have thought about how they are used or constructed!

A relative clause is a special type of subordinate clause which is not introduced by a conjunction but by a relative pronoun (e.g., who, whose, that) or WH word (i.e., an interrogative word such as 'where' or 'when' in English, *кога* or *каде* in Macedonian). The relative clause refers back to someone or something already mentioned, called the antecedent, and provides further information about that noun or noun phrase. Relative clauses are used to combine two ideas about the same person or thing.

Look at the following examples from English given below.

- a. Branko lives in a house. The house is located on Garden Avenue.
- b. Branko lives in a house which is located on Garden Avenue.

- a. We are speaking with the professor. The professor is from Macedonia.
- b. We are speaking with the professor who is from Macedonia.

- a. The child is my cousin. The child is speaking.
- b. The child who is speaking is my cousin.

Лекција 8

In the preceding sentences, we combined two separate ideas into one sentence. In the a. examples the repeated noun was underlined. In the b. examples one of the nouns was deleted and replaced by a relative pronoun. In each sentence b., the relative clause is underlined.

We can state the rule for forming relative clauses as follows:

Delete the word which is repeated when the two sentences are combined and replace the second with a relative word, e.g., 'which'

The relative word must come at the beginning of the clause unless it is preceded by a preposition, as in the following examples:

- a. There is the person. We spoke with the person.
- b. There is the person with whom we spoke.

In English, relative clauses are introduced by one of the relative pronouns who, which, and that. In colloquial English, where and when can replace which, as in the sentences below:

That is the time at which he will come.
That is the time when he will come.

This is the part in which the villain is defeated.
This is the part where the villain is defeated

The particular form of the relative pronoun depends on its function in the clause. Look at the following sentences in English:

This is the woman who lives on our street.
This is the woman whose husband plays the tapan.
This is the woman about whom we were speaking.

Relative Clauses in Macedonian:

Now let us look at how relative clauses are formed in Macedonian. In Macedonian, all WH words, i.e., interrogatives, can be used to introduce relative clauses. In this chapter, we will introduce the most frequent, namely:

кој	'who, which'
каде	'where'
кога	'when'
што	'which, that' also 'who'
чиј	'whose'

Лекција 8

When these words function as a relative word they can, but do not have to, be indicated by adding the word **ШТО**. The norms for the use of these relative words are changing, but according to the most recent grammar published for advanced studies in Macedonia, the following tendencies are given:

1. **ШТО** is never followed by **ШТО**
2. **КОГА** is rarely followed by **ШТО**.
3. **КОЈ** and **ЧИЈ** may be followed by **ШТО**, but are more frequently used without it.
4. **КАДЕ** is more likely to be followed by **ШТО**.

If **ШТО** is added, it is written as one word with **КОЈ** and **ЧИЈ**, but as a separate word with all the others, as in the examples below:

Зборувам со еден човек кој знае македонски.
Зборувам со еден човек **КОЈШТО** знае македонски.
I am speaking with a person who knows Macedonian.

Дали ја знаеш студентката чиј татко е од Брајчино?
Дали ја знаеш студентката **ЧИЈШТО** татко е од Брајчино?
Do you know the student whose father is from Brajčino?

Зборуваме за ресторанот каде бевме вчера.
Зборуваме за ресторанот **КАДЕ ШТО** бевме вчера.
We are speaking about the restaurant where we were last night.

Note carefully the differences between **ШТО** and **КОЈ** in the following examples:

1. **ШТО** cannot be used with a preposition. It can only serve as the subject or direct object of the relative clause. *When it is the direct object, a direct object clitic will occur with the verb, as in example b. below. A clitic will be used in the relative clause whether the antecedent is definite or not:*

- a. Зборувам со студентот **ШТО** е од Македонија.
I am speaking with the student who is from Macedonia.
- b. Зборувам со студентот **ШТО ГО** видовме вчера.
I am speaking with the student whom we saw yesterday.

2. **КОЈ** can be used in all grammatical positions and with all prepositions. If it refers to a masculine animate noun, it can take the direct object form **КОГО** and the indirect object form **КОМУ** or **НА КОГО** (though in colloquial speech both **КОЈ** and **НА КОЈ** are also used). If **КОЈ** is the direct object or indirect object of the relative clause, a clitic will occur with the verb, as in examples c. below.

Лекција 8

Carefully compare the different forms of кој in sentences a-c.

- a. Зборувам со студентот, кој е од Македонија.
I am speaking with the student, who is from Macedonia.
- a. Зборувам со студентката, која е од Македонија.
I am speaking with the [female] student, who is from Macedonia.
- b. Студентот, за кого зборуваме, е од Македонија.
The student about whom we are speaking is from Macedonia.
- b. Студентката, за која зборуваме, е од Македонија.
The [female] student about whom we are speaking is from Macedonia.
- c. Каде е студентот кому му ги дадовме книгите?
Каде е студентот на кого му ги дадовме книгите?
Каде е студентот на кој му ги дадовме книгите?
Where is the student to whom we gave the books?
- c. Каде е студентката на која ѝ ги дадовме книгите?
Where is the [female] student to whom we gave the books?

Note also that кој and којшто are used after prepositions, whereas што is not:

Студентот што беше кај нас вчера има сестра.
The student who was at our house yesterday has a sister.

Студентот со когошто зборуваш има сестра.
The student with whom you are speaking has a sister.

Further remarks on the relative word кој:

There are two words кој.

1. The interrogative **pronoun** кој means who. As you saw in the examples above, when it refers to a masculine animate noun it changes its form to show direct and indirect object, i.e. КОЈ, КОГО, КОМУ.
2. The interrogative **adjective** кој means which. It agrees in gender and number with its antecedent, e.g:

Го сакаме градот во кој живееме.
We like the city in which we live.

Лекција 8

Ја сакаме куќата во која живееме.
We like the house in which we live.

Го сакаме селото во кое живееме.
We like the village in which we live.

Ги сакаме становите во кои живееме.
We like the apartments in which we live.

Вежба 13: Овие места ги посетија туристите во Лекција 7. Дали се сеќавате како се викаат? Напишете ги испуштените релативни заменки и имињата на местата.
The tourists in Лекција 7 visited these places. Do you recall what they are called? Fill in the missing relative words and the names of the places.

1. Мостот на Вардар _____ го поминаа се вика _____.
2. Старата турска бања _____ е сега уметничка галерија се вика _____.
3. Црквата во _____ двор е гробот на Гоце Делчев се вика _____.
4. Музејот во _____ ги видоа народните носии е _____.
5. Пазарот _____ купија овошје се вика _____.
6. Џамијата покрај _____ поминаа на патот за музејот се вика _____.

Вежба 14: Потцртајте ги релативните заменки и најдете на кој збор се однесуваат.
Underline the relative pronouns and find the word to which they refer:

20 08 2013

Драга Соња,

Како што знаеш оваа година почнав да студирам на медицинскиот факултет. Сега не е како во средно, немам многу предмети и не морам да учам за секој час. Имам предмети што многу ги сакам, како на пример хемија, и такви коишто не ги сакам (социологија и физика). Студентскиот живот е убав сега кога немаме испити. Првите колоквиуми се после зимскиот распуст.

Дружењето е супер. Сретнав многу нови пријатели. Колегата со кого работам вежби по хемија сака да експериментира, исто како мене. Еднаш веќе направивме експлозија.

Навечер излегувам на старите места, каде што ги сретнувам другарите од средно. Освен Марија и Мирко, коишто исто така студираат на мојот факултет, другите малку ги гледам преку ден. Понекогаш кај мене доаѓа Елена, која се запиша на право, но сега не е многу среќна.

Како си ти? Пиши ми како се студиите таму.

Многу поздрав,
Горан

Вежба 15: Поврзете ги дадените реченици во една сложена реченица. Потцртаниот збор заменете го со соодветната релативна замена.
Combine the sentences below into one complex sentence.
Replace the underlined word with the correct relative pronoun.

пример:

Во Скопје има градски автобуси. Некои автобуси работат цела ноќ.
Во Скопје има градски автобуси коишто работат цела ноќ.

1. Тања оди во „Багдат Кафе”. Во него доаѓаат многу рокери.
2. Скопскиот крем слуша само таква музика. Таа музика е хит во моментот.
3. Владо свири во еден клуб. Клубот се наоѓа до Градскиот парк.
4. Дискотеката во Градскиот парк е многу позната. Таму оди Тања.
5. Ова е мојот другар Борис. Со него често одам на Водно.
6. Емилија студира на филолошкиот факултет. Таа знае многу јазици.
7. Гоце секаде се шета со пеиџер. Неговиот брат е познат бизнисмен.

8.5 Intransitive verbs with *ce*

You have by now encountered a number of verbs formed with the intransitive marker *ce*: *ce* вика, *ce* качува, *ce* кара, *ce* преселува, *ce* сретнува. All these verbs share the notion of intransitiveness, i.e., they cannot be followed by a direct object. There are numerous verbs in Macedonian which take the intransitive marker *ce*. In later chapters, we will discuss other functions of these verbs. For now, just learn the verbs together with the particle, which is an integral part of the verb. The particle follows the syntactic rules of other direct object clitics: immediately before a finite verb as in the a. examples, but after the imperative as in the b. examples.:

a. Ти ќе се качиш на автобус.
You will get on the bus.	b. Качи се на автобус!
Get on the bus!
a. Ќе ти се јавам.
I will call you	b. Јави ми се!
Call me!

Системот на образование во Македонија

Во Македонија децата почнуваат да одат на училиште кога имаат шест или седум години. Сите деца во Македонија треба да учат основно училиште осум години. Учениците одат во средно училиште четири години. Кога ќе матурираат, оние коишто сакаат, можат да полагаат приемен испит за на факултет. Најголем универзитет во Македонија е Универзитетот „Свети Кирил и Методиј,” што се наоѓа во Скопје. Таму има разни факултети, на пример: Медицински факултет, Филолошки факултет, Правен факултет и други. Има и други универзитети, во Битола, во Тетово, и во Охрид, но тие се многу помали.

Во Канада Стојан е во трето одделение. Сака да чита, а од предметите најмногу ги сака математика и фискултура. Секоја вечер има домашна работа. Не сака да пишува навечер, сака или да си игра со другарчињата или да гледа телевизија. Бранко е веќе во шесто одделение. Бранко не сака да оди на училиште затоа што не му е интересно. Не сака математика, но сака да чита романи и книги од историја. Одлично пишува и веќе сака да биде студент како сестра му!

Лекција 8

University of Sts. Cyril and Methodius, Skopje

Вежба 16: Одговорете на следниве прашања:

1. Кои предмети ги сакате вие?
историја, математика, физкултура, јазици, литература,
географија, политика, хемија, физика, музика
2. Дали имате испити? Дали испитите се усни или писмени?
3. Дали добивате стипендија?
4. На која година сте на факултет?
прва, втора, трета, четврта, петта?
или дали сте веќе на постдипломски студии?
5. Дали имате и летен и зимски распуст? Што ќе правите за летниот распуст?
6. Што можете да кажете за системот на образование кај вас?

Именки

автобуска станица

bus station

биологија

biology

Божиќ

Christmas

вежба

exercise, drill

век

century

Лекција 8

гимназија	high school
декември (м)	December
другар(ка), другарче	friend, friend (diminutive)
дружење	friendship
експлозија	explosion
железничка станица	train station
игранка	dance
иднина	the future
колоквиум	mid-year exam
курс (мн. курсеви)	course
литература	literature
марка	stamp
образование	education
одделение	class, grade in school
основно училиште	primary school
подарок	present
политика	politics
постдипломски студии	post-graduate study
празник	holiday
предавање	lecture
предмет	subject
претстава	performance
пријава	application
програма	program
разлика	difference
распуст	vacation; school break
сабота	Saturday
сарма ¹	sarma (stuffed vegetables, such as cabbage or grape leaves)
систем	system
социологија	sociology
средно училиште	high school
станица	station
стипендија	fellowship award
студентски дом	dormitory
студија, студии	study, studies
универзитет	university
училиште	school

Лекција 8

факултет:	department or college within a university:
архитектонски, градежен,	architecture, engineering,
економски, земјоделски,	economics, agriculture,
медицински, правен,	medicine, law,
филолошки	philology (languages and literature)
Факултет за: драмски уметности,	Department of: dramatic arts,
ликовни уметности,	fine arts,
музичка уметност	music
февруари (м)	February
физика	physics
филологија	languages and literature
фискултура	physical education
хемија	chemistry
цимер(ка)	roommate
час	hour; class
чек	check

Глаголи

добива/добие (аор. добив, доби)	receive
дознава/дознае (аор. дознав, дозна)	find out
експериментира	experiment
завршува/заврши	complete
се запишува/се запише	register; enroll
се кара/се скара	argue; quarrel
матурира	graduate from high school
плаќа/плати	pay
поднесува/поднесе	submit
пожелува/пожели	wish for; desire
полага/положи (испит)	write/take (an exam)
помага/помогне (кому)	help (give help to someone)
пополнува/пополни	fill out
се преселува/се пресели	move; change residence
се пријавува/се пријави	apply
прима/прими	accept; receive; admit
решава/реша	decide
се сретнува/се сретне	meet
честита	congratulate
чини	cost

Лекција 8

Предлози

заради	on account of; for the sake of
освен	except
поради	due to; on account of
преку	through, across

Придавки

дваесетти ²	twentieth
зафатен	busy, occupied
зимски ³	winter
ист	same
лесен	easy
летен ³	summer
обичен	usual, normal
писмен	written
посебен	special; separate
правен	law
примен	admitted, accepted
светски ³	world
следен	next, following
(не)среќен	(un)fortunate, (un)lucky, (un)happy
супер (invariant) ⁴	super
таков	such, that kind of
тежок	difficult
устен, усна, усно, усни	oral
учтив	polite
фармацевтски [факултет]	pharmacy [department]
филолошки	philological (language and literature)
чуден	strange, curious

Прилози

еднаш	once
исто така	likewise
лани	last year
навечер	in the evening
наутро	in the morning
понекогаш	sometimes
сосема	completely, entirely
уште	still; yet
често	often

Лекција 8

Сврзници

ако	if
бидејќи	because, since
затоа	therefore
оти ⁵	that; because

Изрази

уште еднаш	once again
------------	------------

Notes on the vocabulary:

1. Stuffed cabbage leaves are traditional at New Year's.

2. In this lesson, you learned the ordinal number for twentieth. A separate section will be devoted to them in the next chapter. Here you will be given ordinal numbers up to tenth :

1st	прв	6th	шести
2nd	втор	7th	седми
3rd	трет	8th	осми
4th	четврти	9th	деветти
5th	петти	10th	десетти

3. A number of the adjectives above are derived from common nouns; note in particular **лето** 'summer' -- **летен**; **зима** 'winter' -- **зимски**; **свет** 'world' -- **светски**. In English, a noun can be used as an adjective when placed before another noun, e.g., world literature, summer vacation. In Macedonian, adjectives, with the exception of some foreign borrowings (such as **супер**, **тазе** 'fresh'), must have an adjectival ending and agree with the gender and number of the noun they modify.

4. The invariant adjective **супер** is typical of young people's speech.

5. **ОТИ** is used colloquially for because and why. When used in the sense of because it replaces the more literary forms **затоа што**, **зашто**, **бидејќи**:
Билјана студира фармација затоа што/бидејќи сака да работи во аптека vs. Билјана студира фармација оти сака да работи во аптека.
When used in the sense of why it replaces the literary **зошто**: **Зошто не дојде? Оти не дојде?**

Cultural note: Choosing a major in university

In Macedonia, students write entrance exams to a specific department, whereas in North America, students typically apply to a university or college and decide after a year or two what area they will major in.

Вежба 17: Прочитајте го следниот текст:

Драга Билјана,

Благодарам за писмото, многу ми беше мило што го добив од тебе. Честитам за твоето успешно запишување. Мислам дека ќе ти биде интересно да знаеш како е кај нас. Синот на мојата колешка сега во јуни заврши средно училиште и е во тек на конкурирање на факултет. Ја пополни пријавата и ја поднесе на Медицинскиот факултет. Таму примаат сто студенти без плаќање на општа медицина, а од оваа година има и триесет места за студенти што ќе сакаат да студираат со плаќање. Читавме* во весник дека скоро на сите факултети има околу три студенти за секое место. Има десет студенти за секое место на Групата за психологија на Филозофскиот факултет.

Кога ја прашав колешката дали ќе го примат синот, ми рече дека сè зависи од приемниот испит. Сигурно не знаеш дека сè зависи од бодовите. Триесет проценти се од успехот во средното училиште, а седумдесет проценти од приемниот испит. Испитот има два дела, едниот е стручен и тој носи педесет проценти, а другиот е општ и носи дваесет проценти.

Тој мисли дека има добри шанси за Медицинскиот бидејќи одлично знае биологија. Кога ќе дојдеш во Македонија ќе можеш со него да зборуваш за следната година на факултет. Пиши ми пак како ти оди студирањето.

Поздрави ги сите од мене.

Те сака,

Тетка Мира

* Читавме is an imperfective verb in the past tense. This verb form, the imperfect, is treated in Лекција 10. In this context, the verb should be translated by a simple past: we read.

Лекција 8

Непознати зборови

бод	point, mark (on a test)
во тек на	in the course/process of
дел	part
зависи од	depend on
запишување	registration, enrollment
јуни	June
конкурирање	application procedure
мило ми беше	I was pleased
општ	general
општа медицина	general medicine
пише	write (this is an alternate perfective of the verb пишува)
плаќање	paying, payment
поднесува/поднесе	submit, present
приемен испит	entrance exam
пријава	application
пријавување	application, applying
прима/прими	accept, admit
процент	percent
психологија	psychology
секој	each
скоро	soon, nearly
следен	following
стручен	technical, here: narrowly focused on a specific field
успех (мн. успеси)	success
филозофски факултет	College of Arts and Sciences
шанса	chance

Вежба 18: Мира зборува со Андреј за писмото од Билјана. Што му кажува таа?

1. Завршете ги речениците:
Complete the sentences:

М: Андреј, добив писмо од Билјана, ќерката на сестра ми од Торонто. Ми пишува дека е примена на Универзитетот Торонто.

А: Навистина? Браво! А што ќе студира?

Лекција 8

М: Таа вели дека во иднина _____

А: Одлично. А што прави сега?

М: Таа вели дека _____
а потоа во февруари _____.

А: Дали живее дома?

М: Билјана вели дека _____

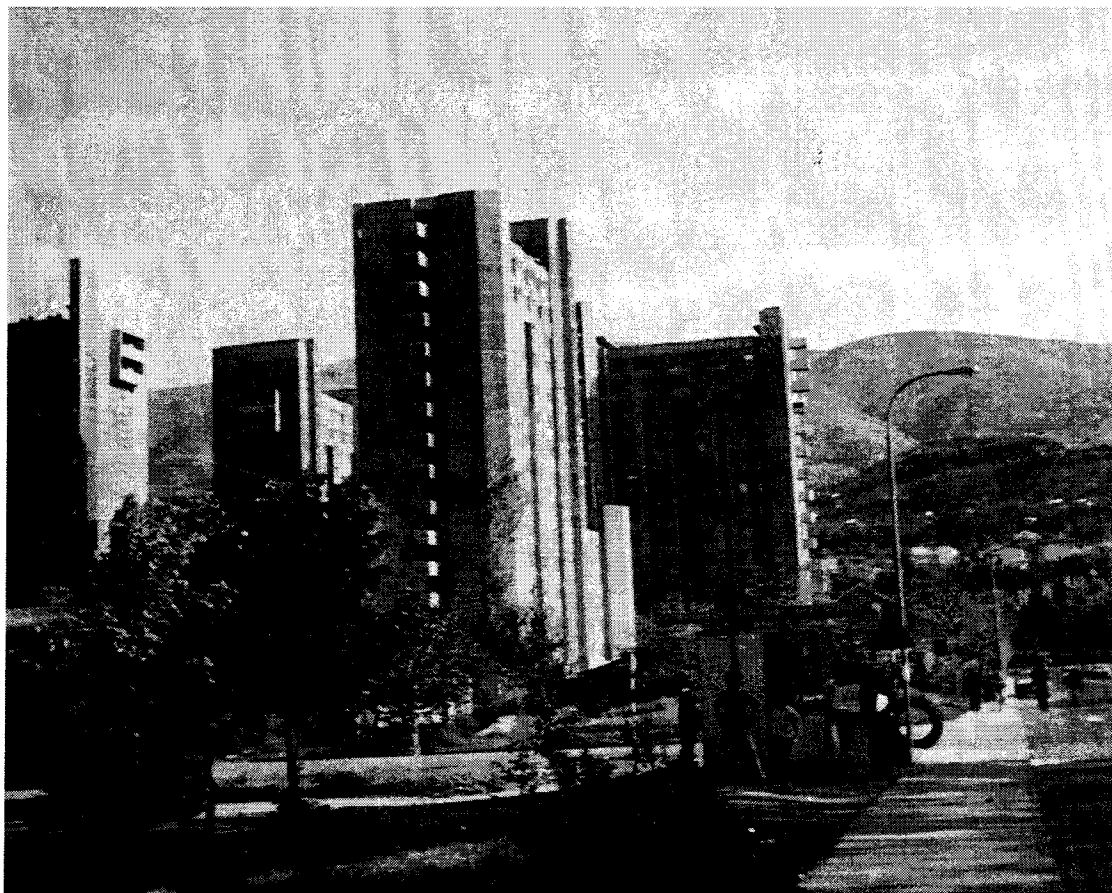
А: Добро ли е во студентскиот дом?

М: Мислам дека ѝ е добро. Ми пишува дека _____.

2. Што прашува Андреј за Билјана. Пренесете ги неговите прашања.

пример: Андреј сака да знае што ќе студира Билјана.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

"Goce Delčev" Student Dormitory, Skopje

Лекција 9

9. Vacations, Birthdays

- 9.1 Aorist, continued
- 9.2 Quantitative plural
- 9.3 Hundreds, thousands, millions, billions
- 9.4 Numbers designating male human beings and mixed gender groups
- 9.5 Telling time, continued
- 9.6 Days of the week
- 9.7 Months of the year; dates
- 9.8 Verb of liking
- 9.9 Order of clitics, review
- 9.10 Diminutives, introduction
- 9.11 Vocative, introduction

21 2023 2023

Секоја година за време на зимските празници семејството Наумовски почнува да мисли за летниот одмор. Речиси секоја година патуваат некаде. Танас и Лилјана сакаат да зборуваат со ќерка им Билјана, која ќе биде дома за зимскиот одмор од дваесетти декември до осми јануари. Тие знаат дека во иднина таа не ќе може да патува со нив затоа што ќе треба да студира. Понекогаш семејството оди во Соединетите Американски Држави (САД). Лани беа седум дена во Њујорк. Многу им се допадна. Пред пет години ги посетија сите во родниот крај, во Македонија, а оваа година мислат да останат во Канада. На децата им се допаѓа канадскиот брег и затоа сакаат летово да го минат крај океанот. А Танас и Лилјана сакаат или да останат во градот или да минат неколку дена на север, каде што има убави езера и паркови. Во иднина планираат да ги видат високите планини, коишто се наоѓаат на запад. Ги дискутираат плановите за ова лето кога еве, телефонот засвонува.

- Ало? Мира! Како си? Кај си, во Скопје си? Навистина? Честитам! Слушај, Танас! Мира ќе се мажи за Андреј. Свadbата ќе ја прават во август во Скопје! Па, како нема да дојдеме? Мира, се разбира дека ќе бидеме таму. Знаам дека е скапо, ама не грижи се. Добро, поздрави го Андреј од нас. Ќе ти се јавам по празниците. Ајде, пријатно.

-Танас, треба да планираме сега. Скопје, со сите, леле...А, некој влегува...

Л: -Билјана, влез! Како си? Мило ми е што те гледам!

Б: -Здраво, мамо!

Л: -Што имаш во кутијата?

Лекција 9

Б: -Па, имав* идеја.

Л: -Каква идеја?

Б: -Купив подарок за Бранко.

Л: -Каков подарок, Билјана?

* This is an imperfective verb in the imperfect tense (see Лекција 10). In this context, translate the verb as a simple past: I had an idea.

Кутијата почнува да лае. Стојан влегува во собата, ја гледа кутијата, и трча кон сестра си:

С: Билјана, имаш куче? За мене?

Б: Стојан, кути, не сакам Бранко да знае, ова му е подарок за неговиот роденден.

Л: Куче?! Билјана, зошто ништо не ни кажа? Не нè праша? Што ќе правиме со кучето?

Б: Не грижете се. Едно кученце - голема работа. Бранко ќе се грижи за него.

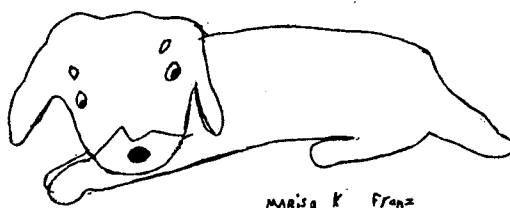
С: Како се вика? Дали јас можам да му дадам име?

Б: Не, Стојче. Бранко ќе треба да му го даде името. Кучето ќе остане кај соседите вечерва, а утре сабајле ќе го земам. Тие ми рекоа дека нема проблем само за една ноќ.

Л: За нив нема проблем. Ќе имаат куче само една ноќ, а ние?

С: Мамо, супер е. Кучето ќе ни биде другар, а јас ќе го шетам.

Л: Фала, Стојче, ќе видиме...

Следниот ден...

Танас: Бранко, среќен ти роденден. Ти се роди пред дванаесет години, на дваесет и први декември, а гледај, уште малку па ќе бидеш повисок од мајка ти.

Билјана: Дванаесет години и сè уште си будала.

Бранко: Билјано, зошто секогаш ми зборуваш така? Зошто...Што лае? Што имаш во рацете?

Лекција 9

Билјана: Нешто за тебе, будалче. Среќен ти роденден.

Бранко: Куче?! За мене? Ти си најдобрата сестра на светот! Дај ми го кучето! Лав, како си?

Стојан: Лав? Лав е глупаво име. Билјана, глупаво име е, нели? Јас мислам дека Зоки е подобро име. Зоки, Зоки, ела!

Бранко: Зоки? Добро, Стојан. Ќе се вика Зоки, ама кучето е мое, да знаеш.

Cultural Note: Birth of children, birthdays, and name days

In Macedonia, there are special customs that are associated with the birth of a child. The day after the child is born the mother-in-law makes a type of sweet yeast bun, called a мекица or тиганица. The rising of the yeast is to symbolize the hope that the child will grow big. Relatives and friends come and congratulate the new parents. Although rifles are no longer shot to signify the birth of a male child, there is still pride attached to the birth of a son, particularly a first born. When the mother and child return from the hospital, female neighbors, close friends, and relatives come на повојница, that is, the first visit to a newborn. Traditionally, guests bring gifts for the child and something sweet, e.g., колачи 'cookies', торта или бонбониера 'cake or box of chocolates'. If the baby is to be christened, the ceremony takes place when the child is six weeks old.

Here are some typical congratulatory remarks and responses:

Честито син/ќерка	Congratulations on your son/daughter!
Голем(а) да порасне	May (s)he grow big!
И ти да си дочекаш/ Да ти се врати!	The same to you (literally: may you await it as well/may it return to you).
Да ви е жив(а) и здрав(а) синот/ќерката	May your son/daughter be alive and healthy!
На свадба да му/ѝ играме!	May we dance at his/her wedding!

or, if responding to the good wishes of an older person, one might say:
Да дочекаш од син/ќерка May you have the same from your
son/daughter.

The usual response:

Фала or Благодарам. Thank you.

In Macedonia, birthday parties are typically for children. Unlike in North America, where children's birthday parties usually have only the child's friends as guests, in Macedonia, sometimes extended family and friends will come as well. The birthday celebrant gets presents and a cake with candles. In Skopje, and perhaps elsewhere, people may even sing "Happy Birthday" in English.

Лекција 9

Adults do not normally celebrate birthdays but may celebrate their именден 'name day'. The *name day* is the day which is dedicated to the saint whose name you carry, for example, November 19th is St. Nicholas Свети Никола, and July 12th is St. Peter Петровден. On this occasion, friends may call and ask if you are celebrating the day, or they may simply drop by. The celebrant does not usually invite anyone, and so does not know how many people will come. Friends know which saint's day it is and they simply arrive to extend their good wishes. It is not uncommon for them to bring some flowers or a bottle of wine or brandy, but usually not larger gifts. Some families, or even a whole village, may celebrate a particular name day and hold a слава in honor of the household or village saint on that day.

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Кога почнуваат Танас и Лилјана да мислат за летниот одмор?
2. Кога ќе биде дома Билјана ?
3. Зошто во иднина Билјана нема да патува со семејството?
4. Кога беше семејството Наумовски во Њујорк?
5. Им се допадна ли таму?
6. Каде сакаат децата да одат на летен одмор? А Танас и Билјана?
7. Кој е на телефон?
8. Што има ново во Скопје?
9. За кого ќе се мажи Мира? Кога?
10. Со кого ќе се жени Андреј?
11. Ќе има ли свадба? Каде?
12. Што купи Билјана? Зошто?
13. Дали Лилјана мисли дека куче е добар подарок?
14. Зошто Билјана ништо не им кажа и не ги праша?
15. Како се вика кучето? Кој му го даде името?
16. Ви се допаѓа ли името?
17. Дали имате куче или мачка? Како се вика? Како го доби името?
18. Дали има високи планини во Канада? Каде?
19. Сакате ли да патувате?
20. Каде сакате да патувате?
21. Како патувате? Со авион? Со воз? Со кола? Со брод?
22. Што сакате најмногу: планини, паркови, градови, музеи, езера, океан...
23. Дали планирате да патувате летово? Каде? Со кого?
24. Кога Ви е роденден? Добивате ли подароци? Колку години имате?
25. Дали сте мажена/женет?

Лекција 9

9.1 Aorist, continued

In this chapter we will introduce three more subgroups of aorists, two belonging to the и-stem and one to the е-stem.

9.1.1 и-stem with change of и to е

There is a small group of verbs which may change the stem vowel и to е in the aorist; both forms of the aorist occur:

Засвири			
засвирев	засвиревме	засвири	засвири
засвири	засвири	засвири	засвири
засвири	засвири	засвири	засвири

There is a growing tendency for these verbs to keep the stem vowel и, but you should learn the aorist in -е as well.

There is a class of verbs that describes a process of becoming, for example, to get better, to turn red, to blacken. Many verbs of this type, which have an и-stem, also have an aorist with the stem-vowel -е:

Оздрави 'to get better'		Разболи 'to get sick'	
оздравев	оздравевме	разболе	разболе
оздраве	оздравевте	разболе	разболе
оздраве	оздравеа	разболе	разболеа

9.1.2 и-stem with change of и to а

The remaining subgroup of и-група verbs to be discussed here involves the change from -и to -а. Verbs in this group have either a palatal consonant (namely ж or ч) or an -о before the stem vowel, e.g.

забележи 'to note'	
забележав	забележавме
забележа	забележавте
забележа	забележаа

Лекција 9

Many of the verbs with -o before the stem vowel also have a tendency to become regular и-група aorists which keep the stem vowel и. Both forms below are accepted.

Изброи 'to count'			
избројав	избројавме	изброив	изброивме
изброја	избројавте	изброи	изброивте
изброја	избројаа	изброи	изброија

Note that -j is present before all the aorist endings in the -a type above. When -и remains и, remember that -j is inserted in the third plural between и and -а.

9.1.3 e-stem, -epe type

E-stem verbs ending in -epe change the -epe to -pa in the aorist:

разбере 'to understand'	
разбрав	разбравме
разбра	разбравте
разбра	разбраа

Вежба 2: Fill in the correct form of the aorist in the following sentences using the verbs learned above:

1. Тие не ме _____ (разбере).
2. Јас не _____ (разбере).
3. Тие ги _____ (изброи) книгите.
4. Вие ги _____ (разбере).
5. Знаеме колку студенти беа таму затоа што ги (изброи) _____.
6. Андреј _____ (засвири) на тапан.
7. Тие луѓе _____ (засвири) на зурла и на тапан.
8. Зошто ти не ме _____ (разбере)?
9. Баба ми веќе _____ (оздрави).
10. Нејзините деца _____ (оздрави).

9.2 Quantitative plural

In earlier chapters, you learned how to form the plural of nouns. In addition to those forms, there is a special plural form used with masculine nouns after a number. The suffix -а is added to the masculine noun. Note that the addition of this suffix does not cause the loss of a fleeting vowel. Not all speakers

Лекција 9

of Macedonian use the quantitative plural consistently; often, the regular plural form is used instead. There are, however, certain environments (listed below) where the quantitative plural is more likely to be used.

1. The quantitative plural should be used after the number two and the quantifier *неколку* 'several'.
2. The quantitative plural may be used with other numbers; this is particularly common when counting monosyllabic masculine nouns between two and ten.
3. The quantitative plural is particularly common with frequently used counted masculine nouns, such as:

час, саат 'hour'	два часа, три саата
ден 'day'	пет дена, неколку дена
месец 'month':	три месеца

9.3 Hundreds, thousands, millions, billions

Below are samples of numbers in the hundreds, thousands, millions, and billions. Special notes follow.

100	сто	1.000.000 милион
200	двесте	2.000.000 два милиона
300	триста	3.000.000 три милиона
400	четирстотини	1.000.000.000 милијарда
500	петстотини	2.000.000.000 две милијарди
600	шестотини	3.000.000.000 три милијарди
700	седумстотини	
800	осумстотини	
900	деветстотини	
1.000	илјада	
2.000	две илјади	
3.000	три илјади	

- Notes:
1. Two hundred and three hundred have special forms unlike 400-900
 2. The number *сто* changes to *stotini* beginning with four hundred. Note how the hundreds are written as compound words.
 3. A thousand and a billion are feminine nouns and, therefore, the numbers one and two are in the feminine form. Also, the plural ends in *-i*.
 4. Million is a masculine noun, so one and two are in the masculine form. The special counting form of the noun is used with the numbers two and up.

Лекција 9

- Вежба 3:** 1. Be prepared to count from one to one hundred by twos, fives, tens.
2. Translate the following phrases, writing out all numbers (You may wish to refer back to pages 123-125):

two new books
twenty-one large buildings
one hundred and thirty-five children
six sweet peppers
eighty-seven tasty sandwiches
forty days and forty nights
one hundred and one dogs
seventy-six instruments
twelve months

- Вежба 4:** Read the following text and answer the questions below. Vocabulary is given on the next page.

Мира и Андреј отидоа со некои пријатели во Кафе Ли да ја прослават веридбата. Мира, Андреј и Весна порачаа по една чаша вино, три мали порции сладолед и три еспресо. Нивниот пријател Љупчо порача чаша минерална вода, голема порција сладолед и капучино. На крајот Андреј порача шише шампањско.

кисела вода.....	30
еспресо.....	30
капучино.....	50
вино	250
шампањ.....	750
сладолед голем.....	120
сладолед мал	80
кикиритки.....	60

- Колку денари вкупно ќе платат?
Колку чинат три чаши вино? А три мали порции сладолед?
Колку чини кафе за сите?
Колку денари чини киселата вода?
Колку денари чинат кикиритките?

Лекција 9

непознати зборови

веридба	engagement
вкупно	altogether
кикиритки	peanuts
порција	portion
прославува/прослави	celebrate
чаша	glass
шише	bottle

In the above text, the preposition **по** is used with a distributive meaning. **Мира, Андреј и Весна порачаа по една чаша вино** means they ordered a glass of wine each.

Cultural note: Throwing a party

In Macedonia, if you have cause to celebrate, *you* pay the bill. For example, when you pass an exam at the university, buy a new car, get engaged, or graduate, *you* throw the party. This is different from North America, where one's friends usually organize the celebration.

9.4 Numbers designating male human beings and mixed gender groups

The special counting forms that you learned in 9.2 above are most often used with inanimate nouns. Macedonian also has a special set of numbers used for designating male human beings and mixed gender groups which include at least one male. These numbers are given below:

еден/една/едно/едни	шестмина
двајца	седуммина
тројца	осуммина
четворица	деветмина
петмина	десетмина

There are additional forms for higher numbers, but these are rarely encountered. These forms will be recognized in writing by the suffix **-мина**, e.g., **дваесетмина**, **илјадамина**. In some areas the suffix **-ица** is used for additional numbers, e.g. **петорица**, **шесторица**. For large groups one can also use **душа** 'soul, person', e.g. **петнаесет души**, **сто души**.

Лекција 9

Note: The nouns following these forms are in the plural form, not the special male counting form, compare:

два дена, три часа but двајца мажи, тројца студенти

These special number forms are not used consistently, and one will hear both variants, e.g.:

Имам два брата.

Имам двајца браќа.

I have two brothers.

Два студента дојдоа.

Двајца студенти дојдоа.

Two students came.

While there is no difference in meaning, you should learn to use these forms, particularly for the numbers 1-10. Двајца is the most frequently encountered form in this class of numbers.

Вежба 5: Read the following article about the Atlanta Olympics and be prepared to read the numbers out loud.

Атланта 96 - рекордно

Ќе известуваат 15.000 акредитирани новинари. Ќе помагаат 42.500 волонтери. На отворањето ќе присуствуваат 83.100 гледачи.

Грандиозноста на олимписките игри ја потврдуваат и бројките. Атланта 96, 26-тата Олимпијада на модерното време сигурно ќе остави посебен белег. Не само поради фактот што е во годината кога се слави 100-годишната од првите модерни ОИ одржани во Атина 1896, туку и поради фактот што таа ќе биде најмасовна досега, со учество на најголем број држави. Бројките се зашеметувачки:

-197 делегации со вкупен број од 10.800 спортисти од кои 3.779 спортистки ќе се натпреваруваат.

-15.000 новинари ќе ги следат Игрите.

-42.500 волонтери ќе му помагаат на организаторот.

-12.916 претставници на спонзорите на Игрите ќе ги следат збиднувањата.

-5.000 судии ќе ја делат спортската правда.

-4.933 медали ќе бидат поделени од 271 натпревари што ќе се одржат.

-11 милиони влезници се дистрибуирани низ светот.

-83.100 гледачи ќе има на отворањето на Игрите на Олимпискиот стадион во Атланта.

-7.000 луѓе ќе земат учество во спектаклот на отворањето на Игрите.

-400.000 деца му испратиле писма на Изи, маскотата на ОИ Атланта 96.

Лекција 9

Непознати зборови:

акредитиран	accredited
белег	mark
бројка	number
вкупен	total
влезница	admission ticket
волонтер	volunteer
гледач	spectator
годишен	annual
грандиозност	grandeur
делегација	delegation
дели	divide, distribute
дели правда	administer justice, adjudicate
дистрибуиран	distributed
досега	until now
држава	state, country
зашеметувачки	astonishing
збиднување	event
известува	report
испратиле	sent (л-past)
маскота	mascot
масовен	massive
медал	medal
натпревар	competition
се натпреварува <i>pf./impf.</i>	compete
новинар	journalist
се одржува/се одржи	occur, take place
ОИ = Олимписки Игри	Olympic Games
остави	remain
отворање	opening
поделен	distributed
потврдува/потврди	confirm
правда	justice, fair play
претставник	representative
присуствува	attend, be present
свет	world
се слави <i>impf.</i>	celebrate
следи <i>impf.</i>	follow
спектакл	event, spectacle
спонзор	sponsor
спортист(ка)	athlete
стадион (на)	stadium
учество	participation
факт	fact

Лекција 9

9.5 Telling time, continued

To ask at what time something will take place, or at what time something did take place, use the following: Во колку часот/саатот?

Во колку часот/саатот дојдоа? Во пет часот/саатот.
At what time did they come? At five o'clock.

Note that час is used in more formal contexts, саат in more colloquial contexts.

In Macedonian, the twenty-four hour clock is used in formal listings of times, e.g., schedules, timetables, shop openings and closings. When the twelve-hour clock is used, one may specify:

наутро/сабајле 'in the morning' (from 1:00 a.m. to noon)
претпладне 'before noon' (typically from 10:30/11:00 to noon)
напладне 'at noon'
попладне 'afternoon' (from 1:00 p.m. to 6:00)
навечер 'in the evening' (from 6:00 to midnight)
на полноќ 'at midnight'

Note how times are written in Macedonia: 7.30 10.05 14.25 23.30

Вежба 6: Convert the following twenty-four hour clock times to the twelve hour system according to the model:

22.00 = 10.00 дваесет и два часот е десет навечер

10.00 = 10.00 десет часот е десет претпладне

12.00
23.30
21.15
13.00
16.30
9.00
11.00
5.00
14.00
15.30
17.15
4.00

Вежба 7: Answer the following questions using the times in parentheses:

Кога ќе одиш? Ќе одам _____ (at 6:00)

Кога ќе почне филмот? _____ (at 7:30)

Лекција 9

Кога има сестра ти предавање? Сестра ми има предавање
_____ (at 10:10)

Кога ќе дојдеш? _____ (at 5:15)

Кога ќе дојдат кај нас? _____ (at 2:00)

Вежба 8: Look at the following television schedule and answer the questions in Macedonian:

17.05 Враќање во СССР (USSR) - игран филм, трилер

18.30 Чиста среќа - игран филм, комедија

20.15 Славни момчиња - игран филм, вестерн

22.00 Светот денес - информативна програма

22.10 Актуелно

22.20 Документарна емисија

22.45 Народна музика

23.30 Џастин Морган има коњ - игран филм, комедија

01.10 Сателитска програма: МТВ

1. Во колку часот е филмот „Џастин Морган има коњ“?
2. Во колку часот е емисијата „Светот денес“?
3. Каков филм е „Враќање во СССР“ и во колку часот се игра?
4. Што има на програмата во 8.15 навечер?

9.6 Days of the week

недела 'Sunday' (this also means 'week')

понеделник 'Monday'

вторник 'Tuesday'

среда 'Wednesday'

четврток 'Thursday'

петок 'Friday'

сабота 'Saturday'

Macedonian differentiates the following expressions:

this Monday, last Monday, next Monday, every Monday.

Compare the following.:

Денес е понеделник.

Today is Monday.

(There is no preposition preceding the day; the name of the day is indefinite.)

Секој понеделник

Every Monday

(The adjective meaning each/every and name of the day are indefinite.)

Лекција 9

Во понеделникот

Last Monday

(The preposition is во and the name of the day is definite.)

В понеделник

Next Monday

(The preposition is в and the name of the day is indefinite.)

Во понеделник

On Mondays

(The preposition is во and the name of the day is indefinite.)

Note: Not all speakers differentiate between в понеделник and во понеделник.

Вежба 9: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. Stojan watches television every Monday from 3:30 to 4:30.
2. My aunt came from Macedonia last Thursday at 6:00 in the evening.
3. I have classes on Wednesday from 1:00 to 2:00, but next Wednesday we will not have class.
4. On Saturdays, Branko likes to play with his friends.
5. Next Thursday my father has to travel to the United States.
6. Last Friday was Branko's birthday.
7. We have a test in chemistry every Thursday.
8. Today is Sunday.
9. Yesterday was Saturday.
10. Tomorrow will be Monday.

Лекција 9

Вежба 10: Look at the following schedule and answer the questions:

од СКОПЈЕ до	Понеделник	Вторник	Среда	Четврток	Петок	Сабота	Недела
АМСТЕРДАМ		07:00		07:00			
БЕРЛИН						14:30	
ВИЕНА			07:20		07:20		
ДИЗЕЛДОРФ			08:15			07:35	
ИСТАНБУЛ		17:10					
КОПЕНХАГЕН							07:30
МИНХЕН	07:40				14:40		
МОСКВА	06:15						
РИМ				15:30			15:30
ФРАНКФУРТ	15:10		15:10		15:10		
ХАМБУРГ			14:30			08:40	
ЦИРИХ			14:50		06:40	14:45	
ШТУТГАРТ				08:10		08:10	15:00
од ОХРИД до	Понеделник	Вторник	Среда	Четврток	Петок	Сабота	Недела
АМСТЕРДАМ	07:20						
КЕЛН							14:30
ЦИРИХ							07:45

Кога има авион од Скопје за Виена?

Дали има авион од Скопје за Келн? Дали има авион од Охрид за Келн? Кога?

Кога има авион од Скопје за Москва?

Каде можете да патувате во петок?

9.7 Months of the year; dates; ordinal numbers

All the months of the year are masculine and are similar to the months in English:

јануари, февруари, март, април, мај, јуни, јули, август, септември, октомври, ноември, декември.

To say that something happens in a certain month, use the preposition **во**:

Во кој месец си роден(а)? Во април, во март.
In what month were you born? In April, in March.

or, in more colloquial speech: Кој месец си роден(а)?

Лекција 9

To express the date, use the ordinal number for the day, followed by the month:

први мај, единаесетти септември

Listed below are the ordinal numerals from one to ten. Ordinal numerals are adjectives and will agree in number and gender with the noun they modify. e.g. in the masculine singular form, other genders take the usual adjectival endings: -а, -о, -и, e.g.: прва, прво, први. Definite forms are formed as for all other adjectives, e.g.: првиот, првата, првото, првите.

Note the special forms for the numerals from first to eighth. All ordinal numbers from девет to сто add -ти to the cardinal number for the masculine form:

први	first	седми	seventh
втори	second	осми	eighth
трети	third	деветти	ninth
четврти	fourth	десетти	tenth
петти	fifth	дваесетти	twentieth
шести	sixth	триесетти	thirtieth

The numerals 100-900 have two possible forms based on either: стоти, or стотен, e.g. 'hundredth' стоти/стотен, 'the hundredth' стотиот/стотниот, 'nine hundredth' деветстоти/деветстотен, 'the nine hundredth' деветстотиот/деветстотниот. Learn the forms in -ти since they are more common.

Ordinals for larger numbers include: илјаден 'thousandth', милионски, or милионити 'millionth' милијардски 'billionth'.

Remember that these ordinal numbers are adjectives and will agree with the noun they modify: втората вежба, првото место, шестиот ден, стотата книга.

To say that something occurred or will occur on a specific date, use the preposition на followed by the ordinal number for the day, followed by the month: Свадбата ќе биде на дваесет и втори август.

The year is read as an ordinal number, e.g., this is the one thousand nine hundred and ninety-eighth year. The first three numbers are cardinals, the last is the ordinal in the feminine form to agree with година 'year'

1998 Илјада деветстотини деведесет и осма година

2000 Двеилјадита

2003 Двеилјади и трета

The date is typically written in the following two ways:

17.XI 84 - The day in Arabic numerals followed by a period, the month in Roman numerals followed by the year in Arabic numerals.

17.11.84 - the date, month and year in Arabic numerals separated by periods.

Лекција 9

The date is read:

17.XI 84 седумнаесетти ноември илјада деветстотини осумдесет и четврта година

1.III.2002 први март двеилјади и втора година

Вежба 11: Read the following dates out loud:

2.VIII 1903

3.XI 75

6.2.82

25.12.55

14.VII 88

03.1.86

29.IV 91

30.5.2000

26.V. 2004

Вежба 12: Вие сте на „Семинарот за македонски јазик, литература и култура” во Охрид. Имате некоја програма за предавањата, но не е целосна. Разговарајте по двајца за да ја пополните својата програма. Не гледајте во другата програма.

You are at the Seminar for the Macedonian Language, Literature, and Culture. You have a program of lectures, but it is incomplete. Talk in groups of two in order to complete your program. Don't look at the other program.

модел:

Прашувајте: На кој датум е предавањето на Д-р Алексовски?

А.

Предавач	Тема	Датум	Предавач	Тема	Датум
1. Д-р Алексовски Стојан	историја		6. Калев Борис	музика	13.08
2. Белевска Нада	литература		7. Д-р Митева Кита	политички систем	15.08
3. Д-р Георгиева Светлана	фолклор		8. Д-р Нико Зоран	географија	21.08
4. Дуковски Горѓи	македонски јазик		9. Петров Димитар	етнологија	12.08
5. Д-р Златковска Елена	уметност		10. Стојанова Емилија	архитектура	19.08

Лекција 9

Б.

Предавач	Тема	Датум	Предавач	Тема	Датум
1. Д-р Алексовски Стојан	историја	18.08	6. Калев Борис	музика	
2. Белевска Нада	литература	14.08	7. Д-р Митева Крста	политички систем	
3. Д-р Георгиева Светлана	фолклор	11.08	8. Д-р Нико Зоран	географија	
4. Дуковски Горги	македонски јазик	20.08	9. Петров Димитар	етнологија	
5. Д-р Златковска Елена	уметност	22.08	10. Стојанова Емилија	архитектура	

Cultural note: Major holidays in the Republic of Macedonia

1. јануари - Нова година	2. август- Илинденското востание
7. јануари - Божиќ	8. септември - Ден на независноста на Република Македонија
8. март - Денот на жената	
1. мај - Денот на трудот	11. октомври - Денот на востанието против фашизмот
24. мај - Денот на просветата	

непознати зборови

востание	uprising
датум	date
етнологија	ethnology
Илинден	Ilinden, St. Elijah's Day
независност	independence
просвета	education
против	against
труд	labor
фашизм	Fascism
целосен	whole

Кога се поважните празници во вашата земја?

Вежба 13: Дали се сеќавате? Кажете ги годините.

-Која година почнавте да одите на училиште?

-Кога завршивте основно/средно училиште?

Лекција 9

- Која година научивте да читате?
- Кога научивте да возите велосипед/кола?
- Која година за првпат отидовте во странство (abroad)?
- Кога првпат летавте со авион?

9.8 Verb of liking

You have already learned the verb *сака*, which means to like, love, and want. This verb is used with *да* constructions and also with nouns, e.g.:

Сакам кафе.

I like coffee.

Те сакам.

I love you.

Сакам да гледам телевизија.

I want/like to watch television.

In this chapter, you learn the verb *допаѓа/допадне*. This verb is used to express the idea that a particular thing or event is liked by, or is pleasing to, a person. In constructions with this verb, keep in mind that it is the thing that is liked which is the subject. The person who does the liking is the indirect object. Compare the sentences in English:

I like this book. This book is pleasing to me. These books are pleasing to me.

Constructions with *допаѓа/допадне* are more like the second examples, i.e. Something is pleasing to someone. Compare the examples below. Note that the verb agrees in number with the item possessed and, if the possessor is named as in examples 2. and 3. below, you must have an indirect object clitic..

1. **Филмот му се допаѓа.** **Филмовите му се допаѓаат.**
He likes the film. He likes the films.
2. **Филмот му се допаѓа на Бранко.**
На Бранко му се допаѓа филмот.
Branko likes the movie.
3. **Новите чевли многу ѝ се допаѓаат на Весна.**
Vesna really likes the new shoes.

9.9 Order of clitics, review

You have already learned a number of clitic placement rules, which are summarized again for you here.

The clitics precede all finite verb forms. The indirect object clitic will always precede the direct object. In future and modal constructions with the particle *ќе*, *ќе* will precede indirect and direct object clitics.

Ќе му го дадам учебникот.
Ќе ѝ ги дадеме писмата на Елена.

If the future is formed with *не*, *не* will precede the particle *ќе*.

Не ќе му го дадам учебникот.
Не ќе ѝ ги дадеме писмата на Елена.

If the future is formed with *нема да*, then the clitics will follow *да* and precede the main verb.

Нема да ѝ ги дадеме писмата на Елена.

If the verb is made intransitive by the particle *се*, then *се* takes the place of the direct object. It will appear immediately after the indirect object clitic and directly before the verb.

Ќе ти се јавам.
I will call you.

Книгата ќе им се допадне на децата.
The children will like the book.

If these examples are negated, *не* will precede the particle *ќе*.

Не ќе ти се јавам.
Книгата не ќе им се допадне на децата.

In imperative constructions, the object clitics follow the imperative. Again, indirect object clitic precedes direct.

Дај му го учебникот.
Дајте ѝ ги писмата на Елена.
Не јавувај ми се!

Лекција 9

Вежба 14: Зборовите во овие реченици се измешани. Наредете ги во правилен редослед.

The words in these sentences are scrambled. Put them in correct order.

1. нема мачката му Ние ја Стојан купиме на да.
2. децата не На им се планина допадне ќе одморот на.
3. бутик кажеш Ќе новиот ми ли да како најдам го?
4. да неговото на сака Дедо раскажува за Петре децата село им.
5. гледаш в филмот Ќе ли „Титаник” го недела?
6. даде може не Весна да ти книгата ја сега ќе.
7. му на подарокот Не покажувај Бранко го.
8. ги децата Кажува летниот им на за плановите одмор.
9. даваш слики да Немој на му ги овие Владо.
10. на од покажеш Кога ќе Билјана ѝ ги сликите Македонија?

9.10 Diminutives, introduction

Diminutives are forms of nouns which are used to denote affection, smallness, youth, or familiarity. You will not be expected to form diminutives at this point, but you should recognize them. It is often difficult to translate a diminutive into English. If it is a diminutive of a name, a nickname may be suitable, or, as in the story on page 167 when Biljana calls Branko 'будалче', a translation like 'little fool' would be appropriate.

You have already been introduced to two diminutive suffixes:
-че and -уле, e.g., Стојче, будалче, кафуле

More examples of diminutive formation will be given in Лекција 16.

9.11 Vocative, introduction

When a person or object is being addressed, a special form called the vocative may be used. There is a tendency to avoid the use of the vocative, except with proper names, since it is felt by some speakers to be rude, humorous, or dialectal. You should, however, be able to recognize a vocative when you see or hear one. In the story on pages 165-166, for example, you encountered **мамо** and **Билјано**. There are songs with the line: **Македонијо!** This would be in English: O, Macedonia!

Only masculine and feminine singular nouns can take the special vocative ending, and even then not all nouns can form the vocative. For nouns that do form the vocative, the endings are:

Лекција 9

1) Masculine monosyllabic nouns usually add the ending -y, while others take the ending -e (but -e is sometimes generalized for all types):

Маж--Мажу! Професор--Професоре!

2) Feminine nouns ending in -ка and -ица take the ending -е, while other feminines take the ending -о:

Станка--Станке! Марица--Марице! Жена--Жено!

Именки

брег	coast; shore; bank
брод	boat
будала (м, ж); будалче ¹	fool; little fool (diminutive)
воз	train
денар	denar, Macedonian unit of currency
езеро	lake
запад (на запад)	west (in the west)
исток (на исток)	east (in the east)
југ (на југ)	south (in the south)
кутија	box
кученце	little dog (diminutive)
лав	lion
мамо	Mom! (vocative form)
ноќ (ж)	night
одмор (на одмор)	rest; vacation
океан	ocean
полноќ (ж)	midnight
свадба (на)	wedding
свет	world
север (на север)	north (in the north)
семејство	family
случај	event, occasion
Соединетите Американски Држави (САД)	The United States of America (USA)
стари крај	the old country (i.e., Macedonia)
телефон	telephone
чаша	glass
шише	bottle

Лекција 9

Придавки

важен	important
глупав	stupid
женет	married (said of a man)
омажена	married (said of a woman)
разведен	divorced
скап	expensive
среќен	fortunate; lucky
супер	super; excellent (note: invariant)

Прилози

вечерва	this evening
дома	at home, homeward
летово	this summer
напладне	at noon
наутро	in the morning
некаде	somewhere
понекогаш	sometimes
првпат	first time
речиси	nearly, almost, practically
сабајле	morning
скоро	soon
така	that way, in such a fashion

Предлози

кон	toward
крај	by, near, beside
по	after
пред	before; in front of; prior to; ago

Глаголи

влегува /влезе (аор. влегов/влезе)	enter
се грижи (за)	worry (about)
дискутира	discuss
се допаѓа/се допадне (кому)	to like (to be pleasing to someone)
се жени/се ожени (со кого)	to marry (said of a man)
засвонува/засвони	start to ring
избројува/изброи (аор. избројав/изброив)	count out
се јавува/се јави (кому)	to call/contact someone

Лекција 9

лае/залае (аор. залајав, залаја)	bark/start to bark
се мажи/се омажи (за кого)	to marry (said of a woman)
оздравува/оздрави	get well, recover
(аор. оздравев, оздраве)	
останува/остане	stay, remain
патува/отпатува	travel
планира/испланира	plan
поздравува/поздрави	greet
порачува/порача	order, i.e., in a restaurant
посетува/посети	visit
почнува /почне	begin
прославува/прослави	celebrate
се раѓа/се роди	be born
разбира/разбере	understand
(аор. разбрав, разбра)	
разведува/разведе	divorce
се сеќава/се сети	remember, recall
спие/заспие (аор. заснав, заспа) ²	sleep
трча/потрча	run/start to run
ќути/заќути	be quiet/start to be quiet
честита	congratulate

Други зборови и изрази

ало	hello (used only when answering telephone)
Голема работа!	Big deal!
Ела!	Come here!
леле!	oh, oh! (interjection)
па	particle for emphasis: well, so, but
среќен роденден	happy birthday

Броеви

сто	one hundred
двесте	two hundred
триста	three hundred
четирестотини, петстотини	four hundred, five hundred
илјада, две илјади	one thousand, two thousand
милион, два милиона	one million, two million
милијарда, две милијарди	one billion, two billion

Лекција 9

Месеци

јануари	January
февруари	February
март	March
април	April
мај	May
јуни	June
јули	July
август	August
септември	September
октомври	October
ноември	November
декември	December

Деновите во неделата

понеделник	<u>Days of the Week</u>
вторник	Monday
среда	Tuesday
четврток	Wednesday
петок	Thursday
сабота	Friday
недела	Saturday
	Sunday; a week

Notes on the vocabulary:

1. You have already learned in лекција 3 that there are a few nouns in Macedonian which have dual gender. The noun будала can take masculine or feminine modifiers, depending on the referent, e.g.:

Тој е таков будала!

Таа е таква будала!

2. The prefixed forms of the verb спие 'to sleep' have a unique aorist form which must be memorized:

заспав	заспавме
заспа	заспавте
заспа	заспаа

Вежба 15: Подароци

Работете во парови или групи:

1. Напишете кога имаат роденден некои ваши роднини или пријатели.
2. Дали се сеќавате што им купивте/што ќе им купите оваа година? Зошто го купивте тоа?
3. Кажете им за тоа на другите во групата.
4. Разговарајте за тоа во кои други случаи купувате подароци, кому и какви.

Вежба 16: Преведете ги следниве реченици:

1. Biljana gave her younger brother a dog for his birthday.
2. We are planning to travel to Macedonia on June 23rd.
3. Where will you celebrate the New Year? We will go to a restaurant with our best friends.
4. I bought your sister a CD for her birthday. I know that she wants a cat, but she has allergies.
5. Come in! How are you! What's new? Would you like something to drink?
6. Last year my brother moved into a smaller apartment, which is located nearer to my parents. On Saturdays, he comes and helps them.
7. Our neighbor received an interesting letter from a friend who is studying in Macedonia this summer.
8. My friends travel almost every year. Last year, they were in Boston a week. They liked it very much.
9. Are there mountains and lakes where you live?
10. Don't go into that room! Grandfather is sleeping.

Лекција 10

10. Weather

- 10.1 Imperfect, introduction
- 10.2 Proximate and distance forms of the definite article
- 10.3 Interrogatives, pronominal adjectives, and adverbs of quantity and quality
- 10.4 Impersonal constructions, introduction
- 10.5 Imperatives continued: нека and да constructions

Вчера Стојан сакаше да игра надвор но врнеше цел ден. Тој не знаеше што да прави со себеси. Досадно му беше. Се караше со Бранко, не играше добро со Зоки, не сакаше ни да чита ни да гледа телевизија. Му се јави на еден пријател, ама тој не беше дома. Баба Елена го викна и го праша дали сака да му раскаже една приказна, која таа многу ја сака. Тој седна до неа и почна да слуша...

Ајде да ја читаме заедно приказната на баба Елена....

Р а к а в и ц а 22 28/3 2013

Врвеше дедото низ шумата, а по него трчаше малечко кученце.

Одеше дедото, одеше, па си ја испушти ракавицата. Дотрча од некаде глувчицата, се вотна во ракавицата и рече: „Тука ќе живеам”.

Еве ти ја од некаде и жабата. Скок, скок - дојде до ракавицата и праша:

-Кој живее во ракавицата?

-Глувчица-опашица. А кој си ти?

-Јас сум жаба-скокајбаба. Пушти ме и мене!

-Влези!

Сега веќе се две. Но еве ти го, дотрча и зајкото.

Дојде до ракавицата и праша:

-Кој живее во ракавицата?

-Глувчица-опашица и жаба-скокајбаба. А кој си ти?

-Јас сум зајко-кокоражко. Пуштете ме и мене!

-Влези!

Сега веќе се тројца. Дотрча и лисицата:

- Кој живее во ракавицата?
- Глувчица-опашица, жаба-скокајбаба и зајко-
кокорајко. А кој си ти?
- Јас сум лисичка-сестричка. Пуштете ме и мене!
- Влези!

Еве, веќе се четворица. Кога ете ти го и волкот, трча кон
ракавицата и прашува:

- Кој живее во ракавицава?
- Глувчица-опашица, жаба-скокајбаба, зајко-
кокорајко, и лисичка-сестричка. А кој си ти?
- Јас сум волчко-сивоколчко. Пуштете ме и мене!
- Влези!

Влезе и тој. Веќе се петмина. А тогаш од ненадеж се најде
тука и дивиот вепар:

- Грок, грок, грок, кој живее во ракавицава?
- Глувчица-опашица, жаба-скокајбаба, зајко-
кокорајко, лисичка-сестричка и волчко-
сивоколчко. А кој си ти?
- Јас сум вепар-гониветар. Пуштете ме и мене!

Ете ти беља. Сите сакаат да влезат во ракавицата, ама
нема место.

- Не ќе можеш да влезеш!
- Ќе влезам некако, пуштете ме!
- Што да правиме со тебе? Влегувај!

Влезе и тој. Веќе се шестмина. Толку им е тесно та не
можат ни да се помрднат! А тогаш закрцкаа суви
гранчиња. Ете ти го медо, дојде и се доближи до
ракавицата. Замомоле:

- Кој живее во ракавицава?

Лекција 10

- Глувчица-опашица, жаба-скокајбаба, зајко-кокорајко, лисичка-сестричка, волчко-сивоколчко и вепар-гониветар. А кој си ти?
- У, у, у, у, колкумина сте се збутале внатре! Јас сум дедо-медо. Пуштете ме и мене!
- Како да те пуштиме? И без тебе е тесно.
- Пуштете ме некако!
- Тогаш влезе, само скраја!

Влезе и тој. Сега се седуммина и толку им е тесно, па може во секое време ракавицата да се скине.

За тоа време дедото забележа дека му ја нема ракавицата. Се врати назад да ја бара. Кученцето трчаше напред. Трчаше, трчаше и ја догледа: ракавицата лежи на земјата и мрда. Тогаш кученцето залаја:

-Ав, ав ав!

Животните се исплашија, истрчаа од ракавицата и се разбегаа низ шумата.

А дедото дојде и ја зеде ракавицата.

(превод Глигор Поповски, Детска Радост: Скопје)

Notes to the story:

You have already mastered most of the grammar needed to read the story above. The following notes are to clarify certain passages in the story, but you will not be held responsible for active use of these constructions at this time.

1. The indirect object clitic can be used in narratives and colloquial speech to heighten the listener's or reader's involvement in the text. The use of the indirect object clitic in this way is never obligatory; it is a stylistic device. As you become more fluent in the language, you will get a feel for when it is appropriate to use it. The following sentence is a good example:

Кога ете ти го и волкот.
When there to you it also the wolf.

Perhaps the best way to translate this sentence would be:

When, before you know it, here's the wolf, too.

Лекција 10

The indirect object does not mean literally that this is for you, but it is to pull you into the narrative.

Similarly, Macedonians will often use the indirect object reflexive clitic *си* with certain verbs, particularly verbs of motion, to heighten or emphasize the speaker's involvement in the action:

Ќе си одам.	Ќе си легнам.
I'll be going.	I'm going to lie down

2. Remember that *Еве!* - Here is!, *Ене!* - There is!, and *Ете!* - There is! are followed by the direct object clitic. Here are some additional examples:

Еве го Стојан!
Here is Stojan!

Каде е Билјана? Ене ја!
Where is Biljana? There she is!

Каде се Мира и Андреј? Ете ги!
Where are Mira and Andrej? There they are!

3. You have already learned the formation and use of the aorist. In this chapter, you will learn the formation and use of the imperfect. In the fairy tale you just read, there is another past tense verb form, one of the so-called l-forms.

-У, у, у, у, колкумина сте се збутале внатре!
Oh, oh, oh, how many of you have pushed inside!

In this context, the l-form is being used to express surprise. We will treat the l-forms in detail in chapters 12 and 13.

4. Below is the vocabulary used in the story. Only the words listed in the glossary at the end of the chapter, and those you have already had in earlier chapters, will be considered active vocabulary.

Непознати зборови

беља	misfortune
се бута / се збута	push, shove
вепар	boar
вепар-гониветар	boar-windchaser
внатре	inside
волк, мн. волци	wolf

Лекција 10

волчко-сивоколчко	wolfy-grey hair
се вотне	squeeze into
се враќа/се врати	return
врви	move
гљувчица	mouse
гљувчица-опашица	mousy-little tail
гони	chase
гранче	branch
грок	snort
дедо-медо	grandfather bear
див	wild
доближува/доближи	approach
догледува/догледа	catch sight of
дотрчува/дотрча	run up to
жаба-скокајбаба	frog-jumping granny
животно (мн.животни)	animal
забележува/забележи	notice
зајко-кокоражко	wide-eyed hare
замомоли	growl
се збута	push into, jostle
зема/земе (аор. зедев, зеде)	take
земја	ground, earth
испушти	let loose
колкумина	so many, how many
крцка/закрцка	crunch, crackle
лае/залае (аор. залајав, залаја)	bark/start to bark
лежи	lie
лисица-сестрица	sister fox
малечок	tiny, small
медо (мечка)	bear
место	place
мрда/мрдне	move
назад	back
напред	in front
некаде	somewhere
некако	somehow
од ненадеж	unexpectedly
се плаши/се исплаши	be frightened
по	after
помрднува/помрдне	move
праша	ask
пушта/пушти	let
се разбега	scatter, run away, disperse
ракавица	mitten
се скинува/се скине	tear
скок	jump

Лекција 10

скраја	on the side
сув	dry
та	and so
тесен	tight
толку	so much
трча/истрча	run, run away
шума	forest

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Ви се допаѓа ли приказната?
2. Какви животни има во приказната?
3. Што правите вие кога врне?
4. Какво е времето денес? мрачно? студено? топло? сончево?
5. Дали паѓа снег? Во кои месеци паѓа снег?
6. Дали врне често во вашата земја?
7. Дали носите чадор?
8. Дали ги знаете овие зборови?

ветар 'wind', дожд 'rain', магла 'fog', облак 'cloud', облачен 'cloudy', снег 'snow', сонце 'sun', сончев 'sunny', студен 'cold', топол 'warm'

Вежба 2: Read the following weather forecasts and answer the questions:
Additional vocabulary is on the next page.

1. Времето денес:

Облачно со дожд, а на планините слаб снег. Во утринските часови ќе има појава на магла. Температура ќе се движи од 4 до 10 степени.

Што мислите, дали е пролет 'spring', лето 'summer', есен 'fall', зима 'winter'?
Дали е потопло или постудено денес кај вас? Ќе врне ли?

2. Времето денес:

Умерено облачно со слаб дожд и умерен ветар. Минималната температура од минус 2 до 6, а максималната од 8 до 16 степени.

Што мислите, дали е пролет, лето, есен, зима?

Дали е потопло или постудено денес кај вас?

Ќе врне ли снег? Дали е студено кај вас во зима?

Лекција 10

3. Времето денес:

Променливо облачно на места со слаби врнежи од дожд а на планините појава на магла и слаби врнежи од снег. Дневната температура од 5 до 10 степени.

Што мислите, дали е пролет, лето, есен, зима?

Дали е времето денес добро или лошо?

Дали е потопло или постудено денес кај вас?

Како беше вчера, подобро или полошо? Врнеше или не?

4. Времето денес:

Сончево и топло со умерена локална облачност попладне.

Температурата ќе се движи од 30 до 36 степени.

Што мислите, дали е пролет, лето, есен, зима?

Дали е времето денес добро или лошо? Ќе има ли сонце?

Дали е потопло или постудено денес кај вас?

Кога е потопло? на пролет или на есен, на зима или на лето?

Непознати зборови:

врнежи - precipitation

се движи - to move

дневен - today's *adj.*

локален - local

максимален - maximal

минимален - minimal

облачност - cloudiness

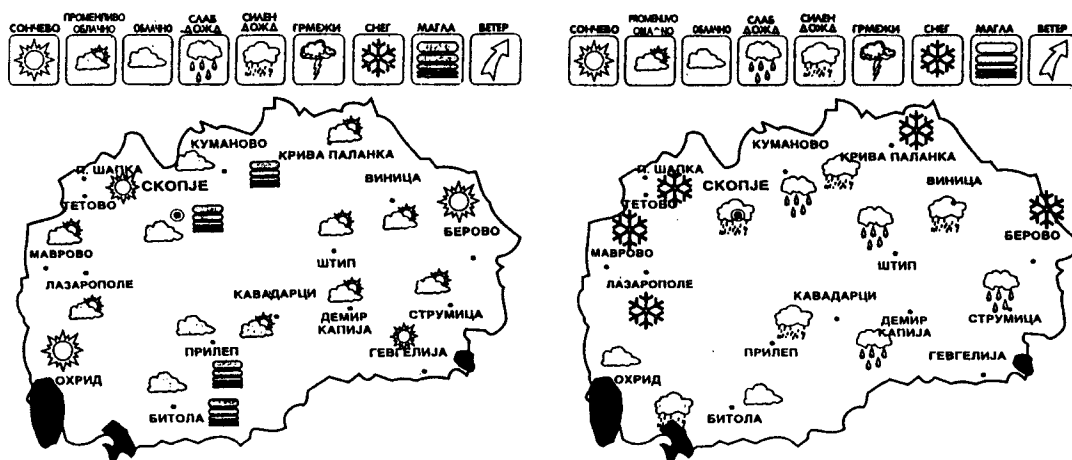
појава - appearance

променлив - changeable

степен - degree

умерен - moderate

утрински - morning *adj.*

Лекција 10

Now look at the weather maps on the preceding page and answer the questions:

1. Како е времето во Скопје? во Берово? во Битола?
2. Во кои градови има магла?
3. Каде ќе биде сончево?
4. Дали ќе врне? Каде?

10.1 Imperfect, introduction

10.1.1. Formation of the imperfect

The formation of the imperfect tense (called in Macedonian имперфект or минато определено несвршено време, the past definite incomplete tense) is one of the most regular in Macedonian verbal morphology. In fact, there are no exceptions other than the verb сум. The imperfect and aorist forms of сум are identical.

бев	бевме
беше	бевте
беше	беа

In order to form the imperfect of all other verbs, the following endings are added to the base form, that is, the third-person singular non-past, with the important change of the stem vowel **и** to **е** for all verbs of the **и** group. Also note that if three vowels occur in a row, the letter **ј** is written between the last two.

-в	-вме
-ше	-вте
-ше	-а

Below are some examples of verbs in the imperfect tense:

A-stem a-stem vowel remains in all forms

Чита

читав	читавме
читаше	читавте
читаше	читаа

Лекција 10

I-stem и-stem vowel changes to e in all forms

Прави

правев	правевме
правеше	правевте
правеше	правеа

Стои

стоев	стоевме
стоеше	стоевте
стоеше	стоеја*

*note j inserted when three vowels occur in a row

E-stem e-stem vowel remains in all forms

Може

можев	можевме
можеше	можевте
можеше	можеа

The imperfect tense is formed from verbs of both aspects, but in this chapter we will discuss only the uses of the imperfect tense formed from imperfective aspect verbs.

Вежба 3: Fill in the correct form of the imperfect tense:

1. Бранко _____ (живее) во Торонто.
2. Баба и дедо не _____ (зборува) англиски.
3. Марија _____ (работи) денеска.
4. Ние _____ (работи) овде.
5. Вие _____ (живее) во Скопје.
6. Тие _____ (прави) нешто.
7. Таа _____ (чита) вчера.
8. Јас _____ (сум) на концерт.
9. Тие _____ (има) слободно време.

Лекција 10

10. Ние _____	(зборува) македонски со него.
11. Тој _____	(чита) интересна книга.
12. Андреј _____	(свири) на тапан.
13. Вие _____	(игра) оро на игранката.
14. Таа _____	(доаѓа) кај нас секој понеделник.
15. Тие ве _____	(сака) многу.
16. Ти _____	(сум) на часови.
17. Ние _____	(сум) на Бит-пазар.
18. Јас _____	(слуша) радио.
19. Баба Елена _____	(гледа) телевизија.
20. Тие често _____	(добива) писма од Македонија.

10.1.2 Meaning of the imperfect tense

The imperfect emphasizes the duration of an action in the past. It focuses not on the action's completion, but on its progress through time. Repeated past actions also require the imperfect. A prominent function of this tense is to establish the background against which other events are highlighted. In forming the imperfect, verbs of either imperfective or perfective aspect may be used. In this chapter, however, we will deal only with imperfective verbs.

Recall from Лекција 8 that the aorist is used to express that an action took place in the past. The aorist, formed almost exclusively from perfective verbs, usually conveys a sense of completion. It is used to move the narrative along and to indicate the completion of an action. Again, the aorist functions to highlight events which occurred in the past, and the imperfect is often employed to indicate backgrounded information.

Вежба 4: Reread the narrative at the beginning of the chapter and underline the aorists and imperfects. Be prepared to discuss why each verb form has been selected. Remember: the aorist typically focuses on an action as complete or bounded in some way, the imperfect typically focuses on duration, progress of the action in time, or repetition.

10.2 Proximate and distance forms of the definite article

Earlier we discussed the demonstrative adjectives ОВОЈ, ОНОЈ, and ТОЈ. Macedonian also has separate forms of the definite article that express proximity and distance. These articles, -ОВ and -ОН, correspond to the demonstratives ОВОЈ and ОНОЈ. These articles have forms similar to that for -ОТ, which was described in Лекција 4:

Лекција 10

Оваа книга е нова. Книгава е нова.
Онаа книга е стара. Книгана е стара.

Овој студент е добар. Студентов е добар.
Оној студент е добар. Студентон е добар.

Овие луѓе се Македонци. Луѓево се Македонци.

The use of -ов and -он is particularly common in the spoken language:

Купи ми ја оваа книга! / Купи ми ја книгава!
Buy me this book!
Купи ми ја онаа книга! / Купи ми ја книгана!
Buy me that book!

These forms are not encountered as frequently as the neutral forms in -т; however, as stated above, they do occur fairly often in the spoken language. The forms in -в are used as well in written language, particularly journalistic style: државава, Републикава, etc., and also in time expressions such as годинава 'this year'.

Вежба 5: Препишете ги следниве фрази од демонстративна придавка и именка во именка со определен член според примерот:
Using the model as a guide, generate the appropriate noun plus definite article form for the following phrases consisting of demonstrative pronouns and nouns:

Пример: овој град -- градов
она село -- селоно

1. оние луѓе	6. оној парк
2. ова дете	7. овие денови
3. оваа куќа	8. овие села
4. оние кучиња	9. оваа зима
5. оваа зграда	10. овој студент

Лекција 10

10.3 Interrogatives, pronominal adjectives, and adverbs of quantity and quality

In Лекција 4, you learned the demonstrative pronouns **овој** 'this', **оној** 'that', and **тој** 'that.' In this chapter, you have been introduced to the proximate and distance forms of the definite article. There is, in addition, a series of pronominal adjectives and adverbs which convey similar demonstrative meaning, i.e., words which carry the sense of here, there, and over there, as well as meanings such as 'this way', 'that way', 'such a way'. You have already learned many of these words in previous chapters. A table is given below, but you will be responsible only for those forms that are in bold-face.

1. Adverbs

ШТО?	ова	this	она	that	тоа	that
каде?	овде	here	онде	there		
	вamu	this way, hither	онаму	that way, thither	таму	there, over that way
кога?	(сега)	now			тогаш	then, at that time
како?	вака	in this manner	онака	in that manner	така	in such a manner
колку?	олку	this amount	онолку	that amount	толку	so much, so many

2. Adjectives

кој?	овој	this one	оној	that one	тој	that one
каков?	ваков	this type	онаков	that type	таков	such a type
колкав?	олкав	this amount size	онолкав	that amount, size	толкав	such an amount, size

You can see from the table that not every potential form is an actual one, that is, there are empty spaces in the table. You can also see that some of the proximate 'this' forms have lost the initial consonant **в**-. Nonetheless, this table shows the systematic correspondences and should enable you to master these high-frequency words relatively easily. These adverbs and adjectives serve many different functions. Keep in mind that the first two columns are often used as opposites; the third column often does not have a strict locational or quantitative meaning, but refers to the topic of conversation. Compare:

Јас правам турско кафе вака, а таа онака.
I make Turkish coffee like this, but she makes it like that.

Лекција 10

Така се прави турско кафе!
This is how you make Turkish coffee!

Вежба 6: Прочитајте и преведете ги следниве примери:

Below are examples grouped by various contexts in which these words are used.

1. Contrasting two things in the narrative:

1. Танас има две шолји за чај (tea cups).

Танас: Овие две шолји се за Стојан и Бранко. Која ја сакаш ти, Бранко?

Бранко: (зема една од шолјите) Јас ја сакам оваа, зелената.

Стојан: И јас ја сакам таа шолја.

2. Лилјана и Стојан стојат пред фрижидерот за сладолед.

Лилјана: Каков сладолед сакаш, Стојан?

Стојан: (Стојан покажува) Сакам ваков, со чоколадо. А, може и ваков, со јагоди (strawberries). И онаков сакам многу.

Лилјана: Не може сите, Стојан. Земи еден.

3. Турист: Дали знаете каде има книжарница?

Горан: Еве, овде, зад овој агол има една, а онаму, кај поштата, има уште една.

4. Мира е кај една пријателка на кафе.

Вера: Колку шеќер сакаш во кафето, Мира?

Мира: Половина лажиче (half a teaspoon).

Вера: (става шеќер во лажичето и ѝ го покажува на Мира) Олку добро е?

Мира: Да. Фала.

2. Often, these words are used to refer to something mentioned earlier in the text. As you read the following examples, look at the underlined words and find their referent in the text.

Лекција 10

1. Моите пријатели решија да одат на одмор во Грција, но јас не сакам да одам таму. Затоа отидов со мајка ми во Охрид.
2. Патувањето почна многу лошо. Прво дојдоа околу 50 луѓе, а автобусот беше мал и немаше толку седишта (seats). По половина час дојде поголем автобус.
3. Во ова село има убаво дрво. И во нашето село има такво дрво, само помало.
4. Игор ни покажа неколку брошури за патувања, но сите тие беа за мај, а ние сакаме до одиме во април. Тогаш имаме одмор.
5. Во центарот на Торонто има многу високи згради. Толкави згради нема во Скопје.

3. These words are used in comparative constructions, as in the following:

1. Сакам такви чевли како на Весна.
2. Сакам толкав сладолед како/колку на Бранко.
3. Стојан не е толку висок како/колку Бранко.
4. Не е добро да се карате така како Бранко и Стојан.

4. These words are used in relative, subordinate clauses:

1. Тој оди таму каде што ќе му речат.
2. Ќе дојдам тогаш кога ќе имаш време.
3. Го видов во книжарницата оној роман за којшто зборувавме.

5. The adverbial forms are often used to emphasize the size or quality of the thing being spoken about:

1. Бррр, студено е! Во Скопје никогаш не е олку студено.
2. Колку се убави чевлите! Вера навистина има добар вкус.
3. Ана и Борис имаат голема куќа, а јас не сакам да имам толку голема куќа. Тоа чини многу пари.

Лекција 10

Ohrid Summer Festival billboard

Вежба 7: Прочитајте и пополнете со овие зборови (You will use each word in this list once):

таму, таму, толку, толку, тоа, тоа, тој, таа, така, така, таков, таква

Првпат сами на одмор

Кога првпат отидов сама на летување имав 16 години. Со две другарки од класот, постариот брат на едната и неговиот другар изнајмивме две приколки во кампот „Градиште” на Охридското Езеро. _____ беше вистинско доживување.

Во Охрид пристигнавме околу два часот попладне и од _____, со локален автобус, имаше уште 20 минути до кампот. Кога стигнавме бевме како сварени. _____ беше топло! Штом стигнавме ги фрливме ранците и торбите, и право во езерото. _____ ти е слобода. Мајка ми не ме пушташе да правам _____ кога одев со неа.

Навистина приколките не беа многу удобни, но нам тоа не ни пречеше. _____ малку време останувавме. Преку ден шетавме по плажата, а навечер по дискотеките и кафулињата. _____ живеевме неколку дена (да не испуштиме нешто), па потоа кога легнавме не можевме да се разбудиме.

Лекција 10

Што јадевме? Ха! За во ресторан немавме _____ пари.
Секој ден јадевме бурек. _____ беше ефтин и добар. За
среќа и пазарот _____ година не беше скап - зеленчук и овошје
колку што сакаш. _____ диета е добра за здравјето.

Десет дена поминаа како во сон. _____ одмор човек има
само еднаш во животот.

Зборови

вистинско	truly
диета	diet
доживување	experience
здравје	health
изнајмува/изнајми	hire, rent
испушта/испушти	omit
камп	camp
легнува/легне	lie down
летување	summer vacation <i>n.</i>
локален	local
навистина	really, indeed
плажа	beach
пречи кому	bother
тоа не ни пречеше	that didn't bother us
приколка	trailer, camper
пушти	allow
се разбудува/се разбуди	wake up
ранец	backpack
сварен	cooked
слобода	freedom
сон	dream
среќа, за среќа	luck; fortunately
стигнува/стигне	arrive
торба	bag
удобен	comfortable
штом	as soon as

Вежба 8: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. I didn't want such a wedding!
2. I make Turkish coffee like this; how do you make it?
3. She has so many friends.
4. Stojan is not as tall as Branko.
5. Why is the dog running over there? He will eat the tasty sandwiches!
6. She wanted to buy shoes like those which Vesna bought, but she couldn't find (наоѓа/најде) them.
7. It was so warm in Ohrid.

Лекција 10

Што јадевме? Ха! За во ресторан немавме _____ пари.
Секој ден јадевме бурек. _____ беше ефтин и добар. За
среќа и пазарот _____ година не беше скап - зеленчук и овошје
колку што сакаш. _____ диета е добра за здравјето.

Десет дена поминаа како во сон. _____ одмор човек има
само еднаш во животот.

Зборови

вистинско	truly
диета	diet
доживување	experience
здравје	health
изнајмува/изнајми	hire, rent
испушта/испушти	omit
камп	camp
легнува/легне	lie down
летување	summer vacation <i>n.</i>
локален	local
навистина	really, indeed
плажа	beach
пречи кому	bother
тоа не ни пречеше	that didn't bother us
приколка	trailer, camper
пушти	allow
се разбудува/се разбуди	wake up
ранец	backpack
сварен	cooked
слобода	freedom
сон	dream
среќа, за среќа	luck; fortunately
стигнува/стигне	arrive
торба	bag
удобен	comfortable
штом	as soon as

Вежба 8: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. I didn't want such a wedding!
2. I make Turkish coffee like this; how do you make it?
3. She has so many friends.
4. Stojan is not as tall as Branko.
5. Why is the dog running over there? He will eat the tasty sandwiches!
6. She wanted to buy shoes like those which Vesna bought, but she couldn't find (наоѓа/најде) them.
7. It was so warm in Ohrid.

Лекција 10

8. Place the glasses over there, on the table. Don't put them here on the floor (под).
9. "How many peppers do you want? This many?" "Yes, that many."
10. Such a tree grew (расте) near our grandparents' house, and we always climbed on it.

Market in Ohrid

10.4 Impersonal constructions, introduction

To express the idea that something is affecting you (e.g., that you are bored or that something is interesting), Macedonian requires the use of the neuter form of the adjective, which here functions as an adverb, the indirect object clitic, and the verb 'be'. Observe the following examples:

Досадно ми е. 'It is boring for me, I am bored'.
Интересно ни беше. 'It was interesting for us'.

Лекција 10

Another type of impersonal expression is formed with an imperfective verb plus the intransitive marker **се** and the indirect object clitic. In the positive, these forms express the desire or inclination to perform the action. They are used in the negative to express a disinclination to perform some action. The verb will always be in the third singular, e.g.:

Не ми се оди на работа. 'I don't feel like going to work'.
Не му се одеше на работа. 'He didn't feel like going to work'.
Не ми се јаде. 'I don't feel like eating; I'm not hungry'.
Ми се спие. 'I feel like sleeping; I'm tired'.
Им се спиеше. 'They felt like sleeping; they were tired'.

Вежба 9: Change the following sentences with the verb *сака* to impersonal constructions according to the model:

Не сакам да одам на работа. → Не ми се оди на работа.

1. Тој сака да спие.
2. Ние не сакаме да јадеме.
3. Таа сака да пие.
4. Вие сакате да одите во театар.
5. Ти сакаш да спиеш.
6. Тој сакаше да јаде.
7. Ние не сакавме да пиеме.
8. Тие сакаа да пијат кафе.

Вежба 10: Biljana is bored and calls some friends to see whether they want to do something. Unfortunately, no one is interested. Compose a short dialogue in which Biljana talks with her friends, e.g.:

-Стив, ајде да одиме во ресторан да јадеме нешто.
-Благодарам, ама не ми се оди, ми се спие.

10.5 Imperatives, continued: *нека* and *да* constructions

There are a number of different types of command constructions in Macedonian. In Лекција 7, you learned the forms of the second-person imperative, e.g.:

Дојди!
Дај ми ги парите!

Лекција 10

Влезете!

Покажете ми го писмото!

There are other kinds of imperative constructions. A sentence such as 'Let's go to the movies!' is an example of a first person plural command. These are used mainly as an invitation for others to take part in an activity. First person singular commands also exist, and convey the idea of 'Let me...', e.g.,

Да го читам весникот. 'Let me read the paper'.

You have already learned one type of first-person command:

Ајде да зборуваме со нив!
Let's speak with them!

Ајде да одиме на кино!
Let's go to the movies!

In the above examples, the interjection ајде strengthens the command or appeal, but is not obligatory. One can also extend a first-person command or appeal solely with да plus conjugated verb:

Да зборуваме со нив!
Let's talk with them!

Да одиме на кино!
Let's go to the movies!

The particle да can be used with all persons to issue a mild command; look at the following examples:

Кучето е мое да знаеш!
The dog is mine, you know/you should know.

Да дојдете утре попладне.
Come tomorrow afternoon/you should come tomorrow afternoon.

Да дојде и тој.
Let him come too/he should come too.

Лекција 10

The particle **нека** is most frequently used with third-person verbs to express the speaker's desire for someone to carry out the stated request. It can be used with both perfective and imperfective verbs.

Нека оди. Нека ми кажат.
Let him go. Let them tell me.

If there are direct or indirect object clitics, they will come between **нека** and the verb:

Нека ѝ ја покаже сликата на неа.
Let him show her the picture.

Вежба 11: Поврзете ги речениците од лево со оние што им одговараат од десно.
Connect the sentences on the left with the appropriate ones on the right.

1. На Ана ѝ се јаде.	а. Нека оди надвор.
2. На Иван и на Соња им е лошо во автобус.
(They are sick to their stomach.)	б. Нека останат дома.
3. На Владо му е топло.	в. Тогаш ајде да ручаме.
4. Нам ни е досадно дома.	г. Да направиме чај, ако сакаш.
5. На Весна не ѝ се оди сама.	д. Нека земаат таблети (pills).
6. На Јана и на Симона не им се оди на кино.	ѓ. Тогаш да оди Иван со неа.
7. Мене ми е многу студено.	е. Нека оди во својата соба.
8. На Томе му се спие.	ж. Ајде да одиме во парк.

Вежба 12: Прочитајте ја следната шега:
Read the following joke:

На првиот училишен час учителката им објаснува на малите ученици:
-Ако на некој од вас му се оди во WC*, нека крене бргу два прста.
-Мислите ли дека тоа ќе помогне? прашува малиот Владо.

On the first day of school, the teacher explains to the little pupils:
-If any of you needs to go to the bathroom, let him raise two fingers quickly.
-Do you think that will help? asks little Vlado.

* WC is sometimes written as it is pronounced, namely **веце**.

Лекција 10

Именки

беља	misfortune
веце	W.C. (water closet), bathroom
волк (мн. волци)	wolf
дожд	rain
дрво (мн. дрвја) ¹	tree
есен	autumn
животно (мн. животи)	animal
земја	ground, earth; country
кус расказ	short story
летување	summer vacation
магла	fog
место	place
мрак	darkness, gloom
небо	sky
облак	cloud
приказна	story
пролет (ж) (пролетта)	spring
ракавица	mitten
ред	order
седиште	seat
снег	snow
сонце	sun
чадор	umbrella
шолја	cup
шума	forest

Глаголи

вика/викне	call
се враќа/се врати	return
врне	rain, snow
добижува/добижи	approach
забележува/забележи	notice
зема/земе ²	take
(аор. зедев, зеде)	
изнајмува/изнајми	lease, hire, rent
лежи/полежи	lie, be in a lying position
се надева	hope
носи	carry, bring

Лекција 10

се плаши/се исплаши	be frightened
прашува/праша кого	ask
престанува/престане	stop, cease
пушта/пушти	let, permit
фрла/фрли	throw

Придавки

ваков	this type
досаден	boring
жежок (жешко)	hot
кус	short
минат, минатото лето	past, last summer
мрачен	dark, overcast
облачен	cloudy
онаков	that type
сам	alone, single
сив	grey
син	blue
слаб	weak; thin
сончев	sunny
студен	cold
сув	dry
таков	such a type
темен	dark; cloudy
топол	warm
цел	whole, entire

Прилози

вака	in this manner
ваму	this way, hither
внатре	inside
вчера	yesterday
завчера	day before yesterday
колку	how many
колкумина	so many, how many people
назад	back
напред	forward, ahead
некаде	somewhere
некако	somehow
никогаш	never

Лекција 10

одамна	long ago, for a long time
онаму	that way, thither
онде	over there
порано	earlier
постојано	constantly
синоќа	last night
тогаш	then, at that time
толку	so much, so many
често	often
штом	as soon as

Други зборови

еве, ене, ете!	Here is, there is, there is! (used with direct object clitic)
нека	let

Сврзник

та	and so...
----	-----------

Notes on the vocabulary:

1. The noun дрво means both 'tree' and 'wood'. In the latter meaning, the plural form is дрва.
2. The verb земе has a special form of the aorist:

зедов	зедовме
зеде	зедовте
зеде	зедоа

Вежба 13: Одговорете на следниве прашања:

1. Што правевте вие синоќа?
2. Што правевте минатото лето?
3. Што правевте пред пет години? Пред десет?
4. Што студиравте лани?
5. Што правеше Стојан кога врнеше?
6. Што јадевте вчера за појадок? за ручек? за вечера?
7. Какво беше времето вчера? Дали имаше облаци, магла, сонце?
Дали врнеше дожд или снег?

Лекција 10

Вежба 14: Create sentences putting the following verbs into the imperfect tense. Be sure to use a variety of subjects for each verb, e.g., јас, тој, ние, вие, Бранко и Стојан, and also include the time expressions listed below:

живее, игра, прави, дава, седи, чита, јаде, оди,
пишува, студира, кажува.

Use some of the following time expressions:

вчера, завчера, синоќа, минатата зима, лани, пред малку,
денес(ка) сабајле, попладне, постојано, долго време,
порано, често

Вежба 15: Прочитајте ги овие реченици. Во едната е употребен имперфект, а во другата аорист. Во која од нив можете да ги додадете зборовите што следат? Објаснете зошто.

Read these sentences. In one of them the imperfect is used, and in the other, the aorist. To which of them can you add the words that follow? Explain why.

1. а. Кога се враќав од работа почна да врне силен дожд.
б. Кога се вратив од работа почна да врне силен дожд.
- *за среќа јас имав чадор.*
2. а. Мери се пријавуваше на конкурсот за најдобар кус расказ.
б. Мери се пријави на конкурсот за најдобар кус расказ.
- *неколку години во ред.*
3. а. Во саботата ја читав книгата Пиреј.
б. Во саботата ја прочитав книгата Пиреј.
- *сега можам да ти ја дадам ако сакаш.*
4. а. Симо му плаќаше на келнерот.
б. Симо му плати на келнерот.
- *Потоа отидовме на кафе во „Тина“.*
5. а. Стојан и Бранко јадеа од колачите (cookies).
б. Стојан и Бранко ги изедоа колачите.
- *Но тие ѝ ги оставија колачите и на Билјана.*
6. а. Многу гости доагаа на роденденот на Билјана.
б. Многу гости дојдоа на роденденот на Билјана.
- *кога таа беше малечка.*

Лекција 10

7. а. Кога почнавме да работиме нашите пријатели доаѓаа во нашето кафеуле _____. Потоа престанаа.
б. Кога почнавме да работиме нашите пријатели дојдоа во нашето кафеуле _____. Потоа престанаа.
- еднаш
8. а. Утре Влатко има роденден. Денес мајка му _____ правеше торти и колачи.
б. Утре Влатко има роденден. Денес мајка му _____ направи торти и колачи.
- цел ден
9. а. Се селевме во новиот стан _____.
б. Се преселивме во новиот стан _____.
- цели три дена.
10. а. Милка вчера полагаше хемија, _____.
б. Милка вчера положи хемија, _____.
- резултатите ќе им ги кажат утре.

Вежба 16: Одберете го точниот глагол во следните реченици. Само едниот има смисла во дадената ситуација.

Choose the correct verb in the following sentences. Only one makes sense in the given context.

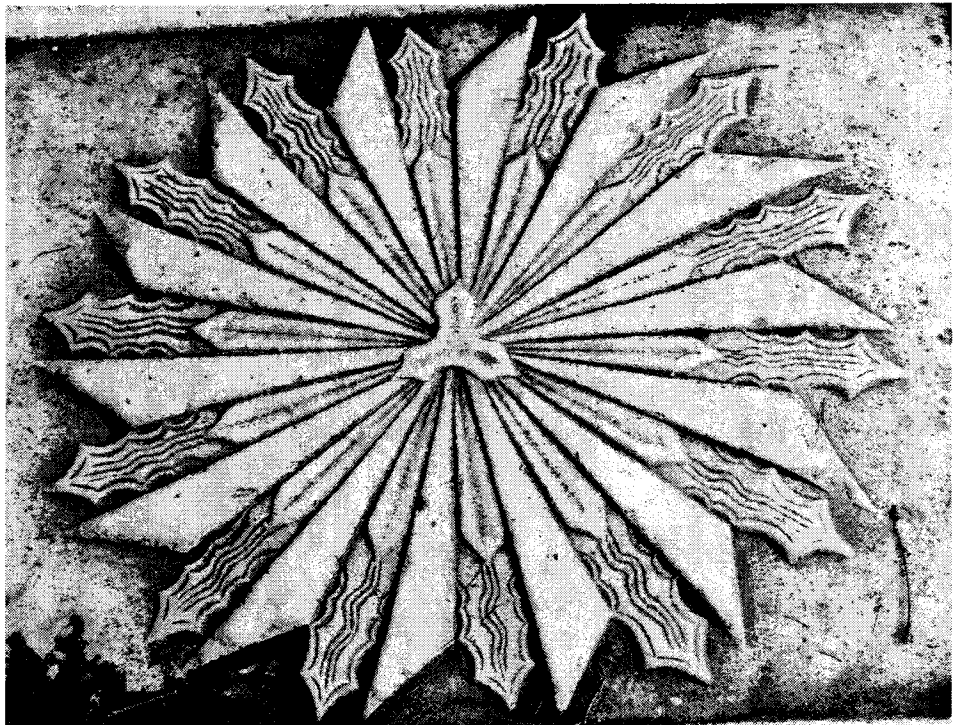
1. Ти се допаѓаат ли колачите? Ги **купував/купив** во новата продавница.
2. Утрово бев на пошта и ги **испраќав/испратив** писмата. Се надевам ќе стигнат на време.
3. Соња и Владо ги нема одамна. Порано често **доаѓаа/дојдоа**.
4. Кога бевме на летниот одмор, **останувавме/останавме** дома и секој ден **одевме/отидовме** некаде и не ни беше досадно.
5. Не знам дали е точно, но **слушав/слушнав** дека Васка Илиева ќе има концерт во Торонто. (Vaska Ilieva, who died in 2001, was one of the greatest performers of Macedonian folk songs.)
6. Кога влегов во продавницата немаше многу луѓе. Еден човек ја **прашуваше/праша** нешто продавачката, а уште тројца **чекаа/почекаа** да платат.
7. **Добивав/добив** некои нови проспекти од туристичката агенција. Сакаш ли да ги видиш?

Лекција 10

Вежба 17 : Преведете ги следниве реченици на македонски:

For this translation exercise, the verbs have been tagged for you
aorist (a) or imperfect (i):

1. When Steve entered (a) the room, we were talking (i) about him.
2. Last night we saw (a) your brother. He was eating dinner (i) in a restaurant with several friends.
3. While you were watching (i) television, I finished writing (a) the letter to my friend who lives in Bitola.
4. I told (a) you; why weren't you listening (i)?
5. Your roommate bought (a) the newspaper.
6. Yesterday, we returned (a) at eleven in the evening.
7. While I walked (i) through the market, it was raining (i). I carried (i) an umbrella.
8. Wolves lived (i) in the mountains and always frightened (i) the people who lived (i) in the villages.
9. We noticed (a) that our books were standing (i) on the table.
10. Let the children play (i) outside; it is sunny and warm today.
11. Grandmother did not let (a) the children play indoors. They were quarreling (i) and talking (i) loudly while grandfather was sleeping (i).
12. Why were (i) you bored in class this morning? I was (i) tired and felt like sleeping (i).
13. They should have told us (i of треба).

Gravestone carving, Church of the Holy Salvation, Skopje

Лекција 11

11. Appearance, Character, Relatives

11.1 Expectative conditionals

11.2 Perfective imperfect and future-in-the-past

11.3 Indirect speech, introduction

11.4 Verbal nouns, introduction

11.5 Verbal adverbs

1 x6p 20'3

- Стојан: Мамо, ако Мира се омажи за Андреј, тој ќе ми биде тетин, нели?
- Лилјана: Да, Стојан. Андреј ќе ти биде тетин.
- Стојан: А ако во иднина се роди дете, јас ќе му бидам чичко?
- Лилјана: Не, Стојане. Ти ќе му бидеш братучед. И Бранко, оти тој е исто така машко ќе му биде братучед, а Билјана, оти е женско ќе му биде на детето братучетка. Татко ти ќе му биде тетин. Јас ќе му бидам тетка.
- Билјана: Не знаеме многу за Андреј. Можеби е непријатен човек. Каков ли живот ќе има Мира со него?
- Лилјана: Билјана, немој сега за тоа. Сигурна сум дека е добар.
- Билјана: Кој знае? Таа ни рече дека работи со компјутери. Што значи тоа? Можеби нема работа. Свири во рок група и вози мотор.
- Стојан: А можеби не вози ни кола ни мотор. Можеби има коњ или магаре!
- Бранко: Како изгледа? Дали е низок или висок, дебел или слаб, убав или грд?
- Стојан: Можеби има големи уши и златна обетка, долга црна брада и мустаќи.
- Бранко: Зборува ли англиски? Знаеме дека сака музика и дека се шета по кафеани. А пуши ли? Има браќа или сестри?
- Лилјана: Имам слика, па ќе ви покажам како изгледа. Ако имате други прашања ќе треба да ја прашате тетка ви. Таа нека ви одговори ако сака. Сега да размислуваме за патувањето. Ќе имаме само три и пол недели во Македонија. Една недела ќе бидеме во Скопје, барем една недела ќе бидеме во Брајчино, а мислам би било добро да минеме неколку дена и во Охрид и во Струга.
- Билјана: Многу би сакала да одам во Охрид. И на вас, Бранко и Стојан, многу ќе ви се допадне.

Лекција 11

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

Како изгледате?

Какви очи имате? светли, темни, сини, црни, кафени, зелени

Дали носите очила, леќи?

Дали имате долга или кратка коса?

Имате ли темна или светла коса?

Имате ли виткана коса или права?

Дали дедо ви е ќелав?

Дали татко ви или мајка ви има побелена коса?

Дали имате брада или мустаќи?

Дали сте висок или низок? Дебел или слаб?

Како изгледа Андреј?

Дали е тој убав или грд? висок или низок? слаб или дебел?

Каква коса има? долга или кратка, темна или светла?

Дали има брада или мустаќи?

Каков човек е? добар, лош, (не)симпатичен, амбициозен?

(не)интелигентен

Каде работи? Дали е богат или сиромашен?

Andrej

Лекција 11

Роднини

You have already learned many terms for family relations:

баба, дедо
мајка, татко
тетка, чичко
сестра, брат

In this chapter, you will learn many more terms of relation. In traditional Macedonian society, familial terms are more complex than in the English system, which typically designates relatives only by generation and not according to maternal or paternal line. The terms given below exhibit some dialectal variation and difference in usage. Many speakers, though, use a good portion of them. You, however, will not be expected to learn them all; only those included in the vocabulary at the end of the chapter need to be mastered.

In traditional Macedonian culture, the bride typically would move and become part of the husband's extended household. Study the terms given below.

Children:

син son
ќерка daughter
машко male child, boy
женско girl child, girl

There are other terms for boy, e.g., момче, and girl: мома, момиче, девојка, девојче, чупа (a term used in some south and southwestern dialects), but when asking whether someone has a boy or girl, the neuter adjectives modifying the noun дете are used.

Husband's in-laws:

тест/дедо father-in-law (wife's father)
тешта/баба mother-in-law (wife's mother)
шура brother-in-law (wife's brother)
шурнеа sister-in-law (wife's brother's wife)
свеска (west), балд'за (east), свастика (north) sister-in-law (wife's sister)
баџанак brother-in-law (wife's sister's husband)

Лекција 11

Wife's in-laws:

свекор father-in-law (husband's father)
свекрва mother-in-law (husband's mother)
девер brother-in-law (husband's brother)
јатрва sister-in-law (husband's brother's wife)
золва sister-in-law (husband's sister)
золвин brother-in-law (husband's sister's husband)

Parents' in-laws:

снаа daughter-in-law (also frequently used for brother's wife)
зет son-in-law (also frequently used for sister's husband, husband's sister's husband)
домазет son-in-law who resides with the wife's family

Aunts and Uncles:

вујко uncle (mother's brother)
вујна aunt (mother's brother's wife)
чичко uncle (father's brother)
стрико uncle (father's brother)
стрина aunt (father's brother's wife)
тетин uncle (father's or mother's sister's husband)
тетка aunt (father's or mother's sister)

Other relations:

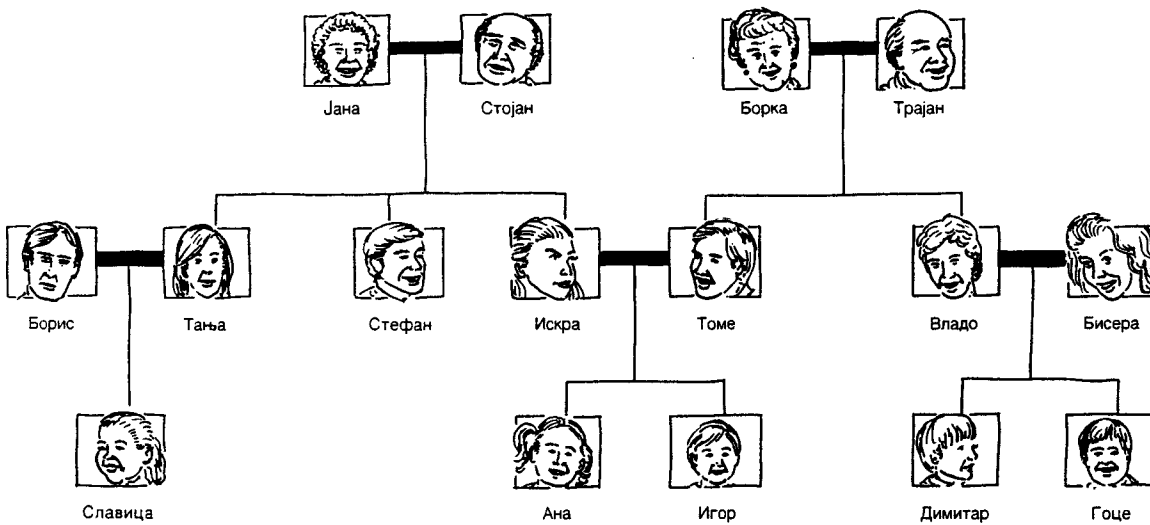
кум Godfather
кума Godmother
кумче Godchild

пеца older sister (west), дада (central and east)
батко older brother

братучед male cousin
братучетка female cousin

внук grandson, nephew
внука granddaughter, niece

Лекција 11

Вежба 2: Гледајте во семејното дрво и пополнете ги речениците:

1. Стефан им е вучко на Ана и Игор.
2. Искра ѝ е _____ на Славица.
3. Славица им е _____ на Ана и Игор.
4. Борка ѝ е _____ на Искра.
5. Борис им е _____ на Ана и на Игор.
6. Стојан му е _____ на Томе.
7. Искра му е _____ на Стефан.
8. Јана ѝ е _____ на Искра.
9. Борис му е _____ на Томе.
10. Искра им е _____ на Димитар и на Гоце.

Вежба 3: Напишете биографија за Андреј.

How does he look? What do you think his job really is? What is his family like? What are his interests? How did he meet Mira?

Вежба 4: Give opposites for the following phrases, according to the model:

Модел: Тој има светла коса, а таа има темна коса.

Лекција 11

1. Тој е вреден, а брат му е
2. Таа е ниска, а тетка ѝ е
3. Нашиот сосед е мрзлив, а
4. Мојот брат е слаб, а.....
5. Нивните деца се убави, а
6. Нејзината сестра е симпатична, а
7. Нивниот дедо е богат, а
8. Овие студенти се интелегентни, а
9. Вашиот пријател е чесен, а
10. Она дете има големи уши, а
11. Вера има светли очи, а
12. Стојан има кратка коса, а

Вежба 5: Find pictures of four people and write a brief description of them.

11.1 Expectative conditionals (conditionals with **ќе**)

A conditional sentence is typically made up of two parts - a protasis: the 'if' clause, and an apodosis: the 'then' clause.

If you give me money, then I will go to the store.

In English we usually delete the word 'then':

If you give me the money, I will go to the store.

There are different types of conditional constructions. The speaker chooses one according to the likelihood that a condition has been met. Time frame also is a factor in deciding which construction to use. Expectative conditionals are those conditions which the speaker presents as likely to be fulfilled in the future, or conditions which could have been fulfilled in the past. These conditionals always have the particle **ќе** in the then clause. We will begin discussion with future conditionals. The most frequently used construction for forming an expectative conditional in Macedonian is to use **ако** 'if' in the 'if' clause or protasis, and **ќе** in the 'then' clause, or apodosis.

Ако ми дадеш пари, ќе одам во продавницата.

There are several important things to note about **ако**:

1. **ако** can be followed by either an imperfective or perfective non-past verb, and imperfective or perfective imperfect, depending on context;

Лекција 11

2. **ако** may never be followed by the particle **ќе**;
3. **ако** is not as closely bound to the verb as **ќе**, **да**, and **нека** (see below).

Usually, the choice of an imperfective or perfective non-past verb is dependent on whether the action is a general statement, or refers to a unique future event. Compare sentences 1 and 2 with imperfective verbs after **ако** with 3 and 4 with perfective verbs :

1. **Ако зборувате со нив на македонски ќе ве разберат подобро.**
If you speak with them in Macedonian, they will understand you better.
2. **Ако читате секој ден, повеќе ќе знаете.**
If you read every day, you will know more.
3. **Ако ми дадеш пари, ќе одам во продавницата.**
If you give me money, I will go to the store.
4. **Ако ѝ го напишам писмото на Елена, ќе одам на пошта да го испратам.**
If I write the letter to Elena, I will go to the post office to mail it.

An imperfective verb may be used even for a one-time event, if the action itself is the focus rather than the result, e.g.:

Ако правам пита утре, ќе те викнам.
If I make pita tomorrow, I will call you.

Ако ѝ пишуваш на Сузана, поздрави ја од мене.
If you write to Susannah, greet her from me.

Ако usually occupies the first position in the 'if' clause. Note, however, that the 'if' clause may follow the 'then' clause:

Ќе одам во продавницата ако ми дадеш пари.
Ќе знаете повеќе ако читате секој ден.

Ако must precede the clitic chain. For stylistic effect, other words may be placed between **ако** and the clitics:

Ако му ги дадеш парите на Бранко, тој ќе оди во продавницата.
Ако на Бранко му ги дадеш парите, тој ќе оди во продавницата.
Ако парите му ги дадеш на Бранко, тој ќе оди во продавницата.

Лекција 11

The first sentence has neutral word order. The second one, however, emphasizes that Branko (and not someone else) is the person to whom the money is given. The last example highlights what is being given, namely the money.

The 'if' clause is also followed frequently by an imperative:

Ако пристигнете претпладне, јави ми се!
If you arrive before noon, call me!

Ако патуваш во Македонија, посети ги моите роднини!
If you travel to Macedonia, visit my relatives!

Ако одиш надвор, земи чадор со себе.
If you are going outside, take an umbrella with you.

If the clause with ќе is negated, use either не ќе or нема да:

Ако немаме време, нема да гледаме телевизија.
Ако немаме време, не ќе гледаме телевизија.
If we don't have time we won't watch television.

Вежба 6: Комплетирајте ги следниве реченици:

1. Ако не врне....
2. Ако имаме одмор....
3. Ако имам време....
4. Ако врне дожд...
5. Ако ми дадеш пари...
6.ќе одиме во Европа.
7.ќе ве чекаме пред библиотеката.
8.ќе купиме нешто.
9.ќе ти се јавам.
10.ќе патуваме со воз.

Лекција 11

Вежба 7: Комплетирајте ги дијалозите. Направете условни реченици со зборовите дадени во заграда. Внимавајте, некаде ќе треба да додадете куси заменки.

Complete the dialogues. Make conditional sentences with the words given in parentheses. Pay attention, as in some places you will need to add pronominal clitics.

пример: А: Што мислиш, ќе го положиш ли испитот?

Б: Не знам. (положи/чести) Ако го положам ќе честам.

1. А: Мислам дека си го заборавив учебникот кај тебе дома.

Б: Не грижи се. (најде/даде) _____

2. А: Имаш ли проблеми со новиот компјутер?

Б: Не. (има/се јави тебе) _____

3. А: Колку време ќе останете во Охрид?

Б: Не знам. (соседите се грижи за кучето/остане 3 дена) _____

4. А: Можеш ли да ми го купиш новиот речник?

Б: Се разбира. (има во книжарница/купи) _____

5. А: Велат дека попладнево ќе врне дожд.

Б: Се надевам дека тоа не е точно.

(врне/не може игра тенис) _____

Вежба 8: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. If we have free time, we will go to the movies.
2. If there is a train, we will leave at 9:30.
3. If I receive a letter from you, I will send you a letter.
4. If you are going to the store, please buy me the newspaper.
5. If you can, call me tonight.
6. If you want, come with us. We are going to see the film "Before the Rain".
7. If you are hungry, I will buy you a sandwich.
8. Donka will study in the faculty of law, if they accept her.
9. If you fight, you will have to play outside.
10. If the weather is sunny on Saturday, let's climb Mt. Vodno.

Color terminology

During this course, you have learned most of the basic colors in Macedonian. Here is a more complete list of color terminology. There are additional color words borrowed from Turkish: *ален* 'pink', *пембе* 'bright, light pink'. Additional terms for pink include: *розов* 'rose', and *каранфил* 'carnation'. Another word for 'blue' is *плав*, which is used colloquially and dialectally; *плава коса* means the same as *русa коса*, 'blond hair'.

бел	white
виолетова боја	violet color, purple
зелен	green
ЖОЛТ	yellow
кафеава, кафена боја	coffee color, brown
модар	deep blue
оранж, портокалова боја	orange
румен	pink
син	blue
сив	grey
црвен	red
црн	black

11.2 Perfective imperfect and future-in-the-past

In the past chapter, you learned the forms of the imperfect formed from imperfective verbs. In this lesson, you will learn the uses of the imperfect formed from perfective verbs.

Unlike the aorist, the forms of the perfective imperfect cannot occur independently. They must be preceded by one of the special modal words such as **ќе**, **да**, and **ако**.

You will recall from the last chapter that imperfect formation is regular. The stem vowels **-a** and **-e** remain unchanged before the imperfect endings, the stem vowel **-и** always changes to **-е**. The only exception to the rules is the verb *сум*. It is crucial that you keep this in mind when we look at formation of the perfective imperfect.

Look at the verbs on the next page and compare the forms of the perfective imperfect with the corresponding aorist. Do not worry about meaning right now; we will treat that later in this chapter. *The perfective imperfect is given preceded by the particle ќе, to remind you that this form never occurs independently.*

Лекција 11

Аорист Aorist

Имперфект Imperfect

а-група: прочита

прочитав прочитавме
прочита прочитавте
прочита прочитаа

ќе прочитав ќе прочитавме
ќе прочиташе ќе прочитавте
ќе прочиташе ќе прочитаа

и-група: направи

направив направивме
направи направивте
направи направија

ќе направев ќе направевме
ќе направеше ќе направевте
ќе направеше ќе направеа

е-група: почне

почнав почнавме
почна почнавте
почна почнаа

ќе почнев ќе почневме
ќе почнеше ќе почневте
ќе почнеше ќе почнеа

е-група: дојде

дојдов дојдовме
дојде дојдовте
дојде дојдоа

ќе дојдев ќе дојдевме
ќе дојдеше ќе дојдевте
ќе дојдеше ќе дојдеа

е-група: рече

реков рековме
рече рековте
рече рекоа

ќе речев ќе речевме
ќе речеше ќе речевте
ќе речеше ќе речеа

е-група: испие

испив испивме
испи испивте
испи испија

ќе испиев ќе испиевме
ќе испиеше ќе испиевте
ќе испиеше ќе испиеја

Лекција 11

Вежба 9: Put the following verbs into the aorist and the perfective imperfect, as in the preceding models:

затрча, одговори, се јави, се допадне, почне, најде,
влезе, земе, разбере

Uses of the imperfect with the particle *ќе*:

1. The perfective and imperfective imperfect may be used as a future-in-the-past (МИНАТО-ИДНО ВРЕМЕ). The name future-in-the-past derives from the use of this verb form to denote an action that would occur future to some other event in the past:

Се качија на возот што по десет минути ќе тргнеше за градот.
They boarded the train which in ten minutes would depart for the city.

Тие чекаа; нивните пријатели ќе дојдеа по еден саат.
They were waiting; their friends would arrive in an hour.

.. These verb forms can be used to denote actions which possibly were repeated or habitual in the past. Compare their use with the imperfective imperfect:

Секој ден ќе дојдеше кај нас. Секој ден доаѓаше кај нас.
Every day he **would come** to our place. Every day he **came** to our place.

Кога имав време, ќе им напишев писма.
When I had time, I **would write** them letters.

Кога имав време, им пишував писма.
When I had time, I **wrote** them letters.

3. The most frequent use of these verbs is, however, to describe a conditional which could have taken place in the past but didn't. The imperfect is used in both clauses. Note the two forms of negation in the example below, *не ќе* and *немаше да*.

Ако ми се јавевте, ќе дојдев.
If you had called me, I would have come.

Да не ми се јавевте, не ќе дојдев/немаше да дојдам.
If you hadn't called me, I wouldn't have come.

Лекција 11

In these past expectative conditionals, ако can be replaced by да with no change in meaning.

Да ми се јавевте, ќе дојдев.
If you had called me, I would have come.

Да го добиевме твоето писмо, ќе дознаевме за состојбата.
If we had received your letter, we would have learned of the situation.

The perfective imperfect is also often used with the expression За малку 'nearly', e.g.:

За малку ќе паднев.
I nearly fell.

За малку ќе задоцневме.
We were nearly late.

Вежба 10: Комплетирајте ги следниве реченици:

1. Ако знаевме дека ќе дојдете...
2. Да имав слободно време...
3. Да ми кажевте...
4. Ако можеа...
5. Да ме посетиа...
6. Ако ги прашавме...
7. Да се вратеше порано....
8. Да го добиев писмото...
9. Ако врнеше снег...
10. Ако се сретневме лани...
11. ...ќе знаевме.
12. ...ќе се омажеше за него.
13. ...ќе се оженише со неа.
14. ...ќе го примеа.
15. ...ќе дознаевте.
16. Трчавме и за малку....

Довршете ги овие кажувања. Изразите во заградата ќе ви помогнат.
Complete these narratives. The expressions in brackets will help you.

1. Требаше да излезам од дома порано. (испушти автобус)
Ако излезев од дома порано не ќе.....
2. Зошто јадев толку многу синоќа? (спие лошо)
3. За жал колата ни се расипа. (оди на излет)

Лекција 11

4. Требаше да завршиш средно училиште. (најде работа полесно)
5. За жал не учев англиски на училиште. (добие стипендија за Америка)
6. Зошто јадев од саламата кога знаев дека е стара. (ми е лошо)

Вежба 11: Преведете ги следниве реченици на македонски:

1. If they had had free time, they would have gone to the market.
2. If Tanas had returned sooner, he would have eaten dinner with us.
3. If I had received a letter from you, I would have written to you.
4. If you had not bought the paper, we would not have found out.
5. If I had been able, I would have called you.
6. If we had had money, we would have gone to the movies.
7. If you had been hungry, we would have bought you a sandwich.
8. Donka would have studied in the faculty of law, if they had accepted her.
9. If it hadn't rained, the children would have played outside with the neighbor's children.
10. If it had been sunny on Saturday, we would have climbed Mt. Vodno.
11. Last summer they would come to our house every day, and if the weather was nice, they would walk with us along the quay by the river.
12. Grandmother and grandfather would drink coffee every day, and they would talk about their life in the village.

11.3 Indirect speech, introduction

When we wish to renarrate an earlier conversation, to retell what someone has said, or to convey what we or others have thought, there are a number of different ways of doing this. In direct discourse, we quote what was said exactly as it was originally stated, e.g.:

1. She says, "I know this man."
2. She said, "I am going to the movies."
3. You wrote, "We will arrive today by train."
4. I thought, "It will be nice to visit Macedonia."

If instead of quoting directly we rephrase what was said or thought earlier, this is called indirect discourse. In English, when we paraphrase what was said, the verb shifts tense to agree with the main verb. The following examples are the sentences given above in indirect discourse:

1. She says that she knows this man.
2. She said that she was going to the movies.
3. You wrote that you would arrive today by train.
4. I thought it would be nice to visit Macedonia.

Лекција 11

In English, when the speaker is directly quoting something which was said or felt or thought in the past, the verb within the quote stays as it was in the original quotation. If, however, the speaker reformulates this quote in his own words as indirect discourse, the speaker shifts the quoted verb into a past tense.

In Macedonian, there is a different relationship between direct and indirect discourse. First, **all verbs in indirect discourse remain in the same tense as when originally spoken, written, or thought**. There are some possible alternations in verb choice, which will be introduced in lesson 13.

- 1а. Таа вели: Го знам овој човек.
1б. Таа вели дека го знае овој човек.
- 2а. Таа рече: Ќе одам на кино.
2б. Таа рече дека ќе оди на кино.
- 3а. Ти напиша: Ќе стигнеме денес со воз.
3б. Ти напиша дека ќе стигнете денес со воз.
- 4а. Мислев: Ќе биде добро да патувам во Македонија.
4б. Мислев дека ќе биде добро да патувам во Македонија.

Also, notice the way in which an imperative will shift to a да clause in reported speech:

Јас ти реков: Јави ми се!
Јас ти реков да ми се јавиш.

Тој ми вели: Купи ми нешто!
Тој ми вели да му купам нешто.

Вежба 12: Change the following direct quotes to indirect speech, according to the model:

Јас ти реков: Мира го чита писмото.
Јас ти реков дека Мира го чита писмото.

1. Тие ни рекоа: Татко ни живее во Куманово.
2. Тие рекоа: Живееме во Струга.
3. Таа вели: Ќе дојдам утре.
4. Таа ми вели: Дојди утре!

Лекција 11

5. Ти ми напиша: Јас сум во Охрид.
6. Тие ми напишаа: Танас и Лилјана ќе одат во Македонија.
7. Таа рече: Го знам овој човек.
8. Вие мислевте: Таа ќе дојде.
9. Јас ти велама: Биди добар!
10. Ние рековме: Тој ќе стигне денес од Чикаго.

Вежба 13: Дали се сеќавате? Ако не се сеќавате погледнете назад во лекциите и одговорете.

пример: Каде ја покани Ристо Билјана да одат? (Лекција 5)
Ристо ја покани Билјана да одат во еден нов македонски ресторан.

1. Што му рече Билјана на Ристо? (Лекција 5)
2. Што го праша Бранко дедо му? (Лекција 6)
3. Што предложи дедо му прво да прават? (Лекција 6)
4. Зошто ѝ се јави Весна на Мира? (Лекција 7)
5. Што ѝ објаснуваше Весна на Мира по телефон? (Лекција 7)
6. Што сакаше тетка ѝ на Билјана да знае? (Лекција 8)
7. Каков одговор доби Билјана од Универзитетот „Торонто“?
(Лекција 8)
8. Што ѝ кажа Мира на Лилјана по телефон? (Лекција 9)
9. Што мислите, што ја праша Мира? (Лекција 9)
10. Што прашаа сите животни што дојдоа до ракавицата?
(Лекција 10)
11. Зошто се грижи Билјана за тетка ѝ? (Лекција 11)
12. Што сака Бранко да знае за Андреј? (Лекција 11)

11.4 Verbal nouns (глаголска именка), introduction

The verbal noun is a form which denotes an activity derived from a verb. Often, this form corresponds to an -ing form in English: swimming, hiking, running, eating, smoking, studying, etc. You have already learned a number of verbal nouns in Macedonian: јадење, пиене, предјадење, предавање, прашање. Verbal nouns can be more verbal or more nominal. When they become more like nouns than like verbs, they can have a plural form, e.g.: прашање 'question', прашања 'questions'.

Лекција 11

Verbal nouns are formed exclusively from imperfective verbs (the one exception is the lexicalized verbal noun **венчање**, formed from the perfective verb **венча** 'to marry'). A verbal noun can be formed from all imperfective verbs and formation is regular:

Add the suffix **-ње** to the imperfective imperfect stem

In other words, **a**-verbs will have the stem vowel **a**- before the ending, while both **и**-group and **е**-group verbs will have the stem vowel **е**- before the suffix:

чита -- читање 'reading'
плива -- пливање 'swimming'

учи -- учење 'studying'
пуши -- пушење 'smoking'

јаде -- јадење 'eating; food'
пие -- пиење 'drinking; beverage'

The verbal noun denotes the name of an action, and often corresponds to an -ing form in English.

Сакате да пливате? Сакате пливање?
Do you like to swim? Do you like swimming?

Дали може да пушам овде? Дали е пушењето забрането?
Am I permitted to smoke here? Is smoking prohibited?

Verbal nouns are often used in phrases with the preposition **за** for designating the purpose or use of something, e.g.:

машина за перење 'washing machine', lit., 'machine for washing'
машина за пишување 'typewriter', lit., 'machine for writing'
вода за пиење 'potable water', lit., 'water for drinking'

Вежба 14: Form verbal nouns from the following verbs and guess at the meaning:

вози, гледа, учи, шета, трча, кара, пее, мисли, купува, скија

Лекција 11

Вежба 15: Прочитајте го следниот текст:

Во паркот

Почекај ме дури да се вратам
Најди добро место за седење
Не е важен разговорот
Може и да молчине.
Уште е топло,
иако сонцето заоѓа
Уште е светло,
иако се ближи мракот.

--Блаже Конески Златоврв, 1989

Непознати зборови

врв	summit
дури да	until
заоѓа/зајде	setting of the sun
злато	gold
иако	although
молчи/замолчи	be quiet
мрак	darkness
наоѓа/најде	find
разговор	conversation
светло	light

11.5 Verbal adverbs (глаголски прилог)

The verbal adverb is used to describe an action as taking place at the same time as another action. Stylistically, it is often used to set the background against which another, more foregrounded, action is taking place. Compare, for example, the following English sentences:

- She told a story about her grandmother, and began to cry.
 - While telling a story about her grandmother, she began to cry.
 - Beginning to cry, she told a story about her grandmother.
-
- They walked down the street and talked loudly.
 - While walking down the street, they talked loudly.
 - While talking loudly, they walked down the street.

Лекција 11

In the a. versions of the sentences, both actions are given equal weight. In the versions b. and c., it is the underlined portions which receive the most attention from the listener. The verbal adverb, then, is a stylistic device for combining two clauses and subordinating one action to another.

Formation:

Add the invariant suffix -јќи to the imperfect stem

In other words, the stem vowel will be **a** for **a**-group verbs, and **e**- for both **и**- and **е**-group verbs, e.g.:

зборува --> зборувајќи
чита --> читајќи
прави --> правејќи
стои --> стоејќи
пее --> пеејќи
се гриже --> грижејќи се

The verbal adverbs are always stressed on the second-to-last syllable, i.e., the penultimate. The verbal adverb is formed only from imperfective verbs, with the exception of **бидејќи**, which is no longer felt to be a verbal adverb, but has become a conjunction meaning 'because, since'.

NOTE: When clitics occur in the clause, they follow the verbal adverb.

Remember that though they follow the verbal adverb, indirect object clitics will still precede the direct object clitics:

Verbal adverb + indirect + direct

Читајќи му ја книгата, размислував за времето кога бев дете.
While reading him the book, I thought of the time when I was a child.

The verbal adverb is used to express the notion that two actions are occurring simultaneously. Note that the subject must be the same for both verbs. In other words, the same person or persons must be performing both actions. The verbal adverb does not itself have tense marking; you need to look at the main verb in the clause to determine whether the action is past or non-past. Also, the verb in the main clause may be perfective or imperfective. While the actions occur simultaneously, the time frame does not have to be identical. The action designated by the main verb may be completed, while the action designated by the verbal adverb is on-going, e.g.:

Лекција 11

- 1a. Зборувајќи со мене, Гоце пиеше кафе.
While talking with me, Goce drank coffee.
- b. Зборувајќи со мене, Гоце го испи кафето.
While talking with me, Goce drank up the coffee.
- c. Зборувајќи со мене, Гоце пие кафе.
While talking with me, Goce drinks coffee.
- 2a. Гледајќи телевизија, пишувавме писма.
While watching television, we wrote letters.
- b. Гледајќи телевизија, ги напишавме писмата.
While watching television, we wrote the letters.
- c. Гледајќи телевизија, пишуваме писма.
While watching television, we are writing letters.
- 3a. Зборувајќи заедно, јадевме полнети пиперки.
While talking together, we ate stuffed peppers.
- b. Зборувајќи заедно, ги изедовме полнетите пиперки.
While talking together, we ate up the stuffed peppers.
- c. Зборувајќи заедно, јадеме полнети пиперки.
While talking together, we are eating stuffed peppers.

Вежба 16: Combine the following sentences by changing the first finite verb into a verbal adverb. Pay attention: when you change the first clause to a verbal adverb, you will have to move the subject noun or pronoun to the second clause.

пример:

Таа одеше по улицата и зборуваше со себеси.
Одејќи по улицата, таа зборуваше со себеси.

- Не знаев каде да одам, и отидов во кино.
- Мислиме на тебе, и сакаме да ти се јавиме.
- Дедо му ја покажуваше книгата на Бранко, и зборуваше за народна музика.
- Владо се грижеше за работата, и не сакаше да зборува со нас.

Лекција 11

5. Кога им ги дававме книгите на учениците, им рековме да ги читаат.
6. Пееја песни и пиеја вино.
7. Пиеја вино и пееја песни.
8. Немаше можност да студира и почна да работи во ресторан.

Вежба 17: Form verbal adverbs from the following verbs, and use each of them in a sentence:

чита, се враќа, вози, пее, мисли, живее, купува, гледа, прави, трча

Именки

брада	beard
братучед, братучетка	cousin
внук, внука	grandson/nephew, granddaughter, niece
вујко, вујна	uncle and aunt (mother's brother and his wife)
живот	life
коњ	horse
коса	hair
леќи	contact lenses
магаре	donkey
можност (ж)	possibility
мома	girl
момче	boy
мотор	motorcycle
мустаќи	moustache
наочари	glasses
обетка	earring
одговор	answer
око (мн. очи)	eye, eyes
очила	glasses
патување	trip
пливање	swimming
прашање	question
рок група	rock group
салама	salami
скијање	skiing

Лекција 11

стрико, стрина	uncle, aunt (father's brother and his wife)
тетка, тетин	aunt, uncle (mother or father's sister and her spouse)
уво (мн. уши)	ear, ears
<u>Придавки</u>	
амбициозен	ambitious
богат	wealthy
виткан	curly
вреден	diligent, industrious
грд	ugly
дебел	fat
долг	long
женски	female, feminine
женско (дете)	female (girl child)
забранет	forbidden
златен	gold
(не)интелигентен	(un)intelligent
кафен	coffee-colored, brown
краток	short
машки	male, masculine
машко (дете)	male (boy child)
мрзлив	lazy
побелен	grey-haired
прав	straight; correct
(не)пријатен	(un)pleasant
руса коса	blond
светол	bright, light
симпатичен	nice
сиромашен	poor
сребрен	silver
темен	dark
ќелав	bald
(не)чесен	(dis)honest, (un)fair, (un)trustworthy
<u>Прилози</u>	
барем	at least
исто така	also, likewise
лесно	easily

Лекција 11

синоќа

last night

Глаголи

вози
заборава/заборави
значи¹
изгледа
се испушта/се испушти
моли/замоли
Ве молам
објаснува/објасни кому
одговара/одговори кому
предлага/предложи
пуши
се расипува/се расипе
чести

drive
forget
mean, signify
look, seem, appear
miss, omit
entreat
I beg you; please
explain
answer
suggest
smoke
to break down, to spoil
treat (someone to something)

Изрази

би сакала
добро би било
за жал
за малку
имаш/имате право
како изгледа?
што значи?

I would like
it would be good
unfortunately
nearly, just about
you are right.
how does he/she look?
what does it mean?

Сврзник

бидејќи

because, since

1. The verb *значи*, 'to mean, signify', is usually used only in the third person (Што значи овој збор? 'What does this word mean?'), but may be encountered less frequently in the second person in examples such as *Ти ми значиш многу* 'You mean a lot to me', *Вие многу значително за нашата компанија* 'You mean a lot to our company'.

Вежба 18: Прочитајте го следниот текст:

The following text was taken from a newspaper column entitled "On this day in history". Underlined words are glossed in the margin. Names marked with an asterisk are explained at the end of the text.

7 февруари

На денешен ден

1876. Во Цариград * <u>умре</u> Партенија Зографски (неговото родено име е Павле), прв македонски <u>учебникар</u> , <u>филолог</u> , <u>фолклорист</u> , еден од нај- <u>истакнатите</u> културни и црковни работници од 19. век во Македонија и прв македонски <u>митрополит</u> . Црквоната <u>дејност</u> му беше основна професија, а другата- <u>просветната</u> , филолошката, и книжевната работа - резултира од неговата образованост и од неговата <u>желба</u> да му помогне на својот народ не само преку <u>слаткоречиви</u> црковни <u>беседи</u> , туку и со пишан и <u>печатен збор</u> .	died
Основното образование го <u>доби</u> во <u>манастирот</u> „Свети Јован Бигорски*“.	textbook writer
Во 1835 година му <u>стана</u> ученик на Димитрија Миладинов*. Школувањето го <u>продолжи</u> во Атина, а во 1842 отиде во Русија, каде што ја заврши <u>Духовната</u> академија. Во 1857 година во Цариград го <u>издаде</u> првиот учебник на македонски јазик.	philologist, folklorist distinguished
Од големо значење за македонската културна историја е <u>преводот</u> на Климентовото* <u>житие</u> , што е, <u>всушност</u> , првиот и превод на ова житие кај <u>Јужните</u> Словени на македонски јазик.	metropolitan activity educational
Роден е во Галичник, Гостиварско* во 1818 година.	desire eloquent sermons, talks printed word received monastery became
	continued
	Theological published
	translation saint's life; in reality southern

Лекција 11

1. Цариград is the old Macedonian name for Constantinople, now Istanbul, Истанбул.
2. The monastery of Свети Јован Бигорски is located in western Macedonia. It is one of the country's most important cultural monuments.
3. Димитрија Миладинов and his brother Константин Миладинов were important nineteenth century writers, folklorists, and agitators for the Macedonian language. They both died young in prison.
4. St. Kliment was a scholar who lived in the ninth century and who is generally credited with devising the Cyrillic alphabet, named after his teacher, Cyril (formerly Constantine). He founded a school in Ohrid, that was one of the main centers of learning in the Middle Ages.
5. When referring to a village, the name of the region (typically named after the largest town in the vicinity) follows in adjectival form, e.g., Галичник, Гостиварско means: the village of Galichnik in the region of Gostivar.

Monastery of St. Jovan Bigorski

Лекција 12

12. Health

12.1 Verbal I-forms and formation of the I-past

12.2 Approximate numbers

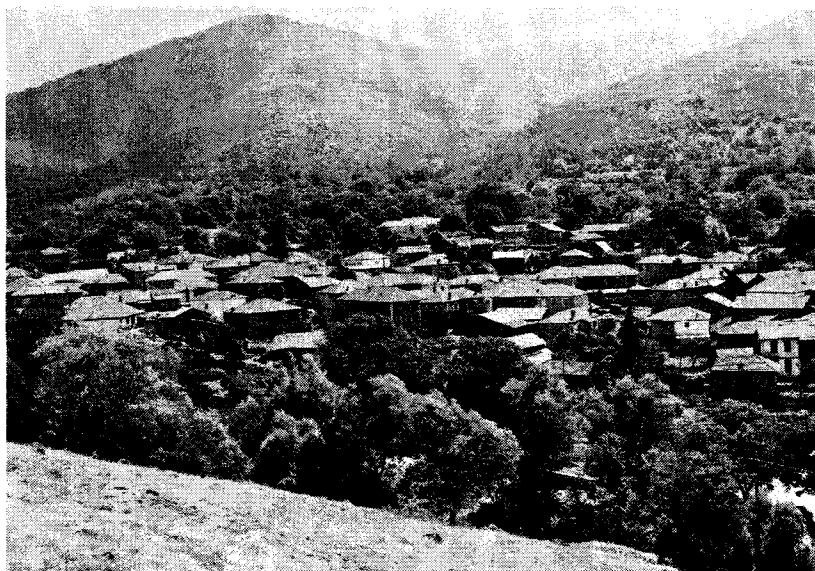
12.3 Compound conjunctions: без да, за да, пред да

12.4 The conjunction ШТОМ

12.6 Verbal prefix по- and the verbs of lying, sitting, standing

12.7 Aorist, continued

12.8 Reflexive verbs, continued

Brajčino

Драга Лиле,

2 867 903

Во Брајчино се случи нешто лошо и неочекувано. Но, опасноста веќе помина. Сепак, ќе ти кажам што се случи.

Пред пет-шест дена тато отишол во шумата над селото, за да набере печурки. Седнал да се одмори малку, кога, змија го каснала за десната рака. За среќа имало луѓе во околината и со нивна помош стигнал на време во амбулантата во Ресен. Отровот не бил многу јак и таму му дале серум, а потоа се вратил дома.

Немаше рана воопшто и раката не го болеше. Сепак, изгледа дека многу се исплашил. Го посетив вчера и ми раскажа нешто што му го раскажал неговиот дедо. Кога дедо му, нашиот прадедо, бил млад, некое седумгодишно дете играло по полињата околу селото без

Лекција 12

да знае дека има змии. Го каснала змија. Тогаш немало серум и детето умрело.

Лекарот му рекол дека треба да добие инјекција против тетанус но тој одбил да го стори тоа, па се надеваме дека ништо нема да му се случи.

Како сте сите вие таму во Торонто? Мислиме на вашето доаѓање во Скопје. Дали знаеш поточно кога ќе стигнете?

Ќе се видиме наскоро. Среќен пат. Поздрави до сите од мене и од Андреј.

Мира

* * * *

Рано утро во Торонто...

Лилјана: Бранко, Време е да станеш.

Бранко: Нејќам. Не сум баш добро.

Лилјана: Што ти е?

Бранко: Главата ме боли и многу сум уморен.

Лилјана: Да, имаш температура. Можеби имаш грип. Штом си болен, подобро би било да останеш дома денес.

Стојан: Дали и јас можам да останам дома? Не ми се оди на училиште.

Лилјана: Ајде Стојане. Немој да се жалиш. Не плачи. Да се спремиш, да се измиеш, да се облечеш, и да одиш на училиште. Подобро е да си здрав.

* * * *

Sayings from Marko Cepenkov, a nineteenth century collector of Macedonian folkstories and folklore:

-Здравјето е за човек најголемо богатство.

-Сè можеш да купиш, само здравје не можеш.

-Ах, златно здравје, кај си?

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

Како сте? Како си?
Што Ве боли?
Што ти е?
На што се жалите?

Одговори:

Не се чувствувам добро.
Не сум баш добро.
Ме боли стомакот.
Ме боли: грлото, главата, стомакот, увото
Ме болат нозете.
Ме боли окото.
Ме боли забот.
Имам кашлица, грип.
Имам висока температура.
Немам апетит.
Треба да одам на лекар.
Ми се лоши. (проблем со стомакот кога чувствувате дека ќе
повраќате)

Како е тој/таа?
Кого го боли главата? Кому му е лошо?
Дали има грип?

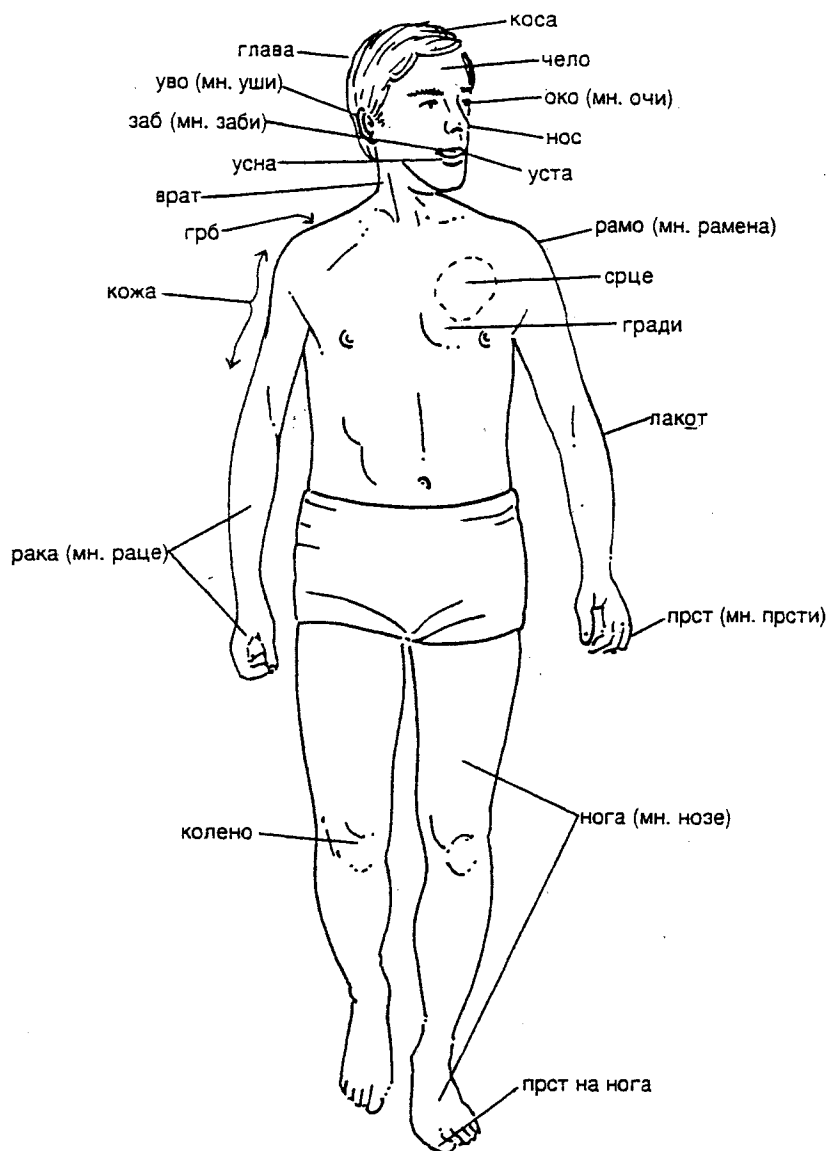
Не се чувствува добро.
Не е баш добро.
Има висока температура.
Го/ја боли: грлото, главата, стомакот, увото.
Го/ја болат нозете.
Го/ја боли окото.
Го/ја боли забот.
Има кашлица, грип.
Нема апетит.
Се жали на грлото.

Други, посериозни болести: инфаркт, рак, СИДА,
слепо црево (апендицит), скршена рака, скршена нога,
шеќерна болест, шината нога, рака (sprained foot, hand), итн.

Лекција 12

Body parts

глава head
коса hair
чело forehead
уво (мн. уши) ear
око (мн. очи) eye
нос nose
уста mouth
усна lip
заб (мн. заби) tooth
врат neck
рамо (мн. рамена) shoulder
грб back
гради chest
нога (мн. нозе) leg/foot
колено knee
рака (мн. раце) hand/arm
лакот elbow
прст (мн. прсти) finger
прст на нога toe
кожа skin
крв (ж) blood
срце heart
бели дробови lungs
црн дроб liver
бубрег kidney
стомак stomach

Вежба 2. Прочитајте за несреќните случки (incidents) што ги раскажуваат овие луѓе и одговорете на следниве прашања:

1. Каде биле кога се случила несреќата?
2. Што правеле?
3. Како се случила несреќата?
4. Како се чувствувале?

Бојан: На часот по физкултура игравме кошарка. Јас трчав со топката, а еден мој другар сакаше да ми ја земе. Тој ме удри по носот со раката, јас паднав и почна да ми тече крв

Лекција 12

од носот. Потоа брзо ми престана крвавењето, но носот ме болеше цела недела.

кошарка	basketball
крвавење	bleeding
престанува/престане	stop, cease
топка	ball
удира/удри	strike, hit

Елена: Ова се случи кога бев на зимување во Крушево со група ученици. Еден ден со моите другарки отидовме да се шетаме. Имаше длабок снег. Ние разговаравме и се смеевме гласно и јас не видов дека пред мене има дупка. Одеднаш паднав и почнав силно да викам. Ногата многу ме болеше. Лекарот рече дека е скршена и веднаш ме однесоа дома со колата за брза помош.

брза помош	first aid
вика/викне	call, shout
дупка	hole
одеднаш	suddenly, all at once
однесува/однесе	carry off
се смее/се засмее	laugh/start to laugh

Мирко: Кога бев мал мојата постара сестра ме водеше секаде со себе. Еднаш, кога имав пет години, стоевме на улицата и сестра ми и нејзината другарка Софка се скараа. Софка зеде еден камен и сакаше да ја удри сестра ми, но каменот ме удри мене право над окото. Почна да ми тече крв и многу се исплашив. Една сосетка ме одведе дома и мајка ми веднаш ме однесе на лекар. Раната бргу ми заздрави, но уште имам белег овде над левото око.

1. Describe an accident that happened to you or to a friend or relative. You may need the following expressions:

сообраќајна несреќа, пожар, крши/скрши нешто, паѓа/падне од нешто, труење со храна (или со друго нешто).

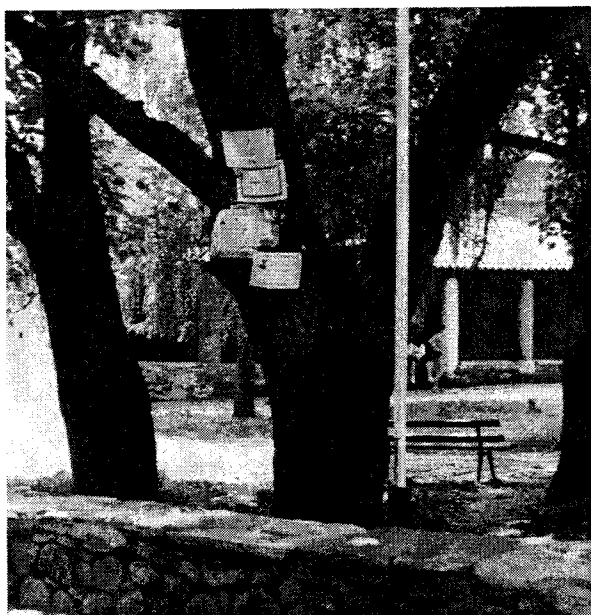
2. Call up a friend and explain that you cannot go out tonight because you are sick.

Лекција 12

Cultural Note: Customs associated with death and burial

When someone dies, printed notices of the death, together with a picture of the deceased, are posted on tree trunks, utility poles, etc., in the person's neighborhood to inform residents of the time and place of burial. Obituaries are also printed in the newspapers, often with a picture of the person. Friends and relatives visit the home of the deceased, bringing with them flowers in even-numbered bouquets. They often will light a candle in memory of the person who died, and say "Бог да го/ја прости!" 'God forgive him/her!' "Лесна му/и земја!" 'May he/she rest in peace'. The members of the household serve guests candy and rakija. The closest relatives will hold a wake through the night beside the body, with burial usually taking place between 12:00 and 2:00 in the afternoon. The household brings a dish of boiled wheat, into which has been placed a large candle; those present hold smaller candles, which remain lit while the priest says the funeral service. When the service ends, both the wheat and other dishes which family and friends have brought are served. The family members then invite guests back for a memorial meal, either at home or in a restaurant.

There are special memorials that take place at regular intervals after the death. The most important occur after forty days, six months, and a year. Notices of these anniversaries often are carried in newspapers. On each of these special days, the family and friends bring food to the cemetery. The family must also bring boiled wheat, which is distributed among the mourners after prayers have been said. On these occasions as well, the family will invite those present to share a meal at their home in honor of the deceased.

Public obituary notices, Ohrid

Лекција 12

3. Read the following description of the health care system in Macedonia and answer the following questions :

1. What levels of health care are available in Macedonia?
2. What are the different types of institutions providing health care (hospitals, out-patient clinics, etc.)?
3. Where are they located?
4. How many people are employed in health care?

Здравството во Република Македонија е организирано за да може на населението (population) да му обезбедува (provide, ensure) од примарна (primary) до врвна (highest level) специјалистичка здравствена заштита (protection). Секаде има амбуланти, и во поголемите градови или во одделни (separate) региони се организирани клинички центри или специјализирани болници. Заштитата на здравјето на населението се остварува (accomplished, carried out) во 17 болници од општ тип, 20 специјализирани клиници и 152 вонболнички стационари (outpatient clinics). Вкупно (in total) има 4.528 лекари, 2.605 специјалисти и 6.601 лице (persons) како помошен медицински и технички персонал.

Вежба 3: Imagine that you are in Macedonia and a friend has gotten sick. Explain in writing how you took him to the clinic and what you said to the doctor. How did you explain how your friend felt? What did the doctor say? Did you have to buy medicine?

12.1 Verbal l-forms and formation of the l-past

12.1.1 Formation

First we will look at how to form the verbal l-forms (глаголска л-форма), and then we will discuss their meanings. The verbal l-form is generated from both perfective and imperfective verbs. Unlike other verb forms which you have learned, the l-forms agree in number and gender with the subject.

To create the verbal l-form, take the first-person singular aorist or imperfect verb form, drop the -в, and add:

Лекција 12

-л masculine singular	направил
-ла feminine singular	направила
-ло neuter singular	направило
-ле for all plurals	направиле

гледав: гледал, гледала, гледало, гледале
правев: правел, правела, правело, правеле

прочитав: прочитал, прочитала, прочитало, прочитале
направив: направил, направила, направило, направиле
ќе направев: ќе направел, ќе направела, ќе направело, ќе направеле

As you can see from the above examples, there is an l-form for perfective aorists and both perfective and imperfective imperfects. In this chapter, although we will restrict our discussion of usage to the perfective aorist and imperfective imperfect l-forms, you will be asked to learn how to form the perfective imperfect l-form as well. Like the perfective non-past and the perfective imperfect, the perfective imperfect l-forms cannot be used independently, but must be preceded by one of the modal particles, e.g., да, ќе, ако (for a discussion of this form, see Лекција 16.1).

There are a number of very important exceptions to the above rules of formation that must be memorized, namely:

1. In the e/o alternating aorists, the -o drops when there is a vowel in the following syllable:
реков: рекол, рекла, рекло, рекле
донесов: донесол, донесла, донесло, донесле
2. A number of e/o aorist verbs lose both the o and the preceding dental consonant (d, t). The most common of these verbs that you have had are даде, изеде:
дадов: дал, дала, дало, дале
изедов: изел,изела, изело, изеле
3. The verb земе has the aorist зедов. In the l-form it loses both the d and o (see point 2):
зедов: зел, зела, зело, зеле
4. The verb донесе can conform either to type 1 or 2 above:
донесол, донесла or донел, донела

Лекција 12

5. Verbs based on the root meaning 'to go', e.g.:

The verbs *иде, дојде, отиде, појде, најде* all show the following changes in the aorist l-form:

the -д is replaced by -ш, and the -о drops out if there is a vowel in the following syllable. If there is a -j before -d it, too drops out, e.g.:

дошол - дошла, отишол - отишла, пошол - пошла, нашол - нашла.

6. The verb *види* has an l-form based on the second and third-person aorist, i.e., it has the stem vowel -е: *видел, видела, видело, виделе*

7. The l-form of the verb *сум* is: *бил, била, било, биле.*

Вежба 4: Ставете ги следниве глаголи во соодветната глаголска л-форма во трите рода еднина и во множина според примерот:

Put the following verbs into the verbal l-form for all three genders and the plural as in the example given:

	Аорист	Глаголска л-форма			
		М	Ж	С	Мн.
пример:					
земе	зедов	зел	зела	зело	зеле
1. прочита	прочитав				
2. направи	направив				
3. отиде	отидов				
4. заигра	заиграв				
5. изеде	изедов				
6. умре	умрев				
7. запее	запеав				
8. почне	почнав				
9. испрати	испратив				
10. види	видов				
11. рече	реков				
12. помине	поминав				
13. прошета	прошетав				
14. затвори	затворив				
15. собере	собрав				

	Имперфект	Глаголска л-форма			
		М	Ж	С	Мн.
1. се качува	се качував				
2. прави	правев				
3. пие	пиев				

Лекција 12

	Имперфект	Глаголска л-форма			
		М	Ж	С	Мн.
4. стои	стоев				
5. доаѓа	доаѓав				
6. собира	собирав				
7. крши	кршев				
8. се мие	се миев				
9. зборува	зборував				
10. јаде	јадев				
11. пишува	пишував				
12. учи	учев				
13. легнува	легнував				
14. одмора	одморав				
15. шета	шетав				

	Имперфект од свршен глагол	глаголска л-форма			
		М	Ж	С	Мн.
1. направи	ќе направев				
2. дојде	ќе дојдев				
3. падне	ќе паднев				
4. прочита	ќе прочитав				
5. собере	ќе соберев				
6. каже	ќе кажев				
7. влезе	ќе влезев				
8. легне	ќе легнев				
9. рече	ќе речев				
10. плати	ќе платев				
11. донесе	ќе донесев				
12. земе	ќе земев				
13. запее	ќе запеев				
14. изеде	ќе изедев				
15. заигра	ќе заиграв				

12.1.2 Formation of the l-past

The verb tenses learned up to now, present, aorist, and imperfect, have all been synthetic, namely, the verb itself changes form and there is no verbal auxiliary. In this chapter, you will begin to learn the analytic verb forms, namely, those forms composed of more than one verbal element, cf. English: I went vs. I was going, I have gone. A main function of the verbal l-form is to create the l-pasts. These are generated with the present tense of the verb sum and one of the l-forms, i.e., perfective aorist, perfective imperfect, or imperfective imperfect (called in Macedonian **минато неопределено време од свршен или несвршен глагол** 'the past indefinite tense from perfective or imperfective verb').

Лекција 12

Pay special attention to the third person forms, because they are not formed together with сум, but consist solely of the verbal l-form, cf.:

Јас сум прочитал(а)	Ние сме прочитале
Ти си прочитал(а)	Вие сте прочитале
Тој прочитал	Тие прочитале
Таа прочитала	
Тоа прочитало	
Јас сум дал(а)	Ние сме дале
Ти си дал(а)	Вие сте дале
Тој дал	Тие дале
Таа дала	
Тоа дало	

If there are clitics, they will come between the verb 'to be' and the verbal l-form; negation will precede the verb сум:

не + сум + indirect + direct + verbal l-form

Не сум му го дала писмото на Игор.
I have not given the letter to Igor.

Тој не ѝ ја дал книгата на Весна.
He has not given the book to Vesna.

Деновиве не сме го сретнале Павле.
We haven't run into Pavle recently [these days].

Си ја читал ли оваа книга?
Have you read this book?

Вежба 5: Put the following verbs into the l-past for all persons, as in the model:

Јас сум дал(а)	Ние сме дале
Ти си дал(а)	Вие сте дале
Тој дал	Тие дале
Таа дала	
Тоа дало	

Лекција 12

Имперфект:

1. чита	2. прави
3. игра	4. брои
5. доаѓа	6. може
7. свири	8. пие
9. јаде	10. знае

Аорист:

1. прочита	2. заигра
3. засвири	4. направи
5. умре	6. дојде
7. донесе	8. земе
9. испие	10. купи

Имперфект од свршен глагол:

1. ќе прочита	2. ќе заигра
3. ќе засвири	4. ќе направи
5. ќе отиде	6. ќе донесе
7. ќе земе	8. ќе испие
9. ќе отвори	10. ќе седне

12.1.3 The uses of the l-past, introduction

There are two main uses of the verb forms composed of *сум* plus the verbal l-form. The first is as a perfect tense, namely, to describe an action which took place in the past but which is in some way connected to the present. Like the aorist and the imperfect, it refers to an event which took place in the past, but unlike them, it highlights the relevance of the past action to the present, cf.:

I read Petre Andreevski's latest novel.
I have read Petre Andreevski's latest novel.

The first sentence is a statement of fact about a past event, and could be the beginning of a conversation introducing a new topic. The second sentence makes the reading of the novel somehow relevant to a conversation already taking place, and therefore somehow connected to the present.

The perfect can be used for past events, but not usually if there is a definite time reference which refers solely to the past, cf. English:

Лекција 12

I have been to Macedonia many times.

*I have been to Macedonia two years ago.

[the * designates an ungrammatical form that does not really exist]

The second major meaning of these verb forms is *non-confirmative*; Macedonian has developed a distinction between the aorist and imperfect on the one hand, and the l-past on the other. The aorist and imperfect are used when the speaker wishes to confirm the validity of the events being spoken about. When a speaker chooses the l-forms, he chooses not to commit or confirm the statement, or may imply that this information has been reported to him, is not based on first-hand observation, or is based on supposition. We will term this use of the l-past *non-confirmative*.

The two meanings of the l-past are usually distinguished by the context. As a rule of thumb, however, we can say that if the verb form is in the first-person, it is most often used as a present perfect. We rarely talk about actions we ourselves have performed as non-confirmative, though it is possible, as in the examples below:

Мајка ми ми кажуваше дека кога сум била мало дете сум била во Канада.

I heard from my mother that when I was a small child I was in Canada.

Ми рече дека сум ти го дал писмото, ама не сум сигурен.

He told me that I gave you the letter, but I am not sure.

If, however, the verb is used in the third person, there is a stronger possibility that the verb is being used as a non-confirmative, since we often talk about what we have heard or surmised about others. When the l-past is being used in the second-person, context will determine which meaning is dominant.

Вежба 6: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на глаголот според моделот:

Чувме дека Димче _____ (сум) во Струга лани.

Чувме дека Димче бил во Струга лани.

1. Милан не го најде весникот на масата. Некој го _____ (земе).

2. Чув дека Стојан ја _____ (скрши) раката кога _____ (падне) од столот.

3. Мајка ми ми рече дека кога сум имала две години ние _____ (се пресели) во Австралија.

Лекција 12

4. Весна не е дома, сигурно таа _____ (излезе) некаде.
5. Ние _____ (сум) неколку пати кај нив.
6. Чув дека вие _____ ги _____ (најде) вашите пари.
7. Тој рече дека ти веќе _____ ми ја _____ (даде) книгата.
8. Билјана и Бранко _____ (сум) во Македонија и ги _____ (посети) нивните роднини.
9. Дали ти _____ ги _____ (чуе) резултатите?
10. Мислам дека дедо ми ги _____ (набере) овие печурки.

Вежба 7: Одговорете на следниве прашања:

1. Дали некојпат сте скршиле рака или нога?
2. Дали сте биле на некој театар?
3. Си ја напишал ли домашната работа за утре?
4. Дали веќе си ги научил(а) новите зборови ?
5. Сте биле ли во Европа? Во Азија?
6. Дали си го купил весникот?
7. Живееле ли вашите роднини во Грција?
8. Дали вашите колеги го гледале филмот Преку езерото?
9. Кога сте биле дете, дали сте биле некојпат во болница?
10. Си јадел ли некогаш македонски специјалитети?

Вежба 8: A text written in the past with aorists and imperfects can be rewritten using the I-past if the narrator wishes to choose a non-confirmative telling of the story. Rewrite the following story, changing the underlined aorists and imperfects to the I-past.

Во средата Весна виде многу убави чевли во една продавница, но немаше доволно пари да ги купи. Реши да појде во банката на улица Партизанска, но немаше време да бара место за паркирање. Мислеше дека ќе ѝ треба само малку време и затоа ја остави колата пред банката. Немаше многу луѓе пред шалтерите, па реши да почека. Меѓутоа, човекот пред неа имаше некаков проблем со сметката. Најпосле дојде и таа на ред. Си ги зеде парите и брзо истрча надвор, но нејзината кола ја немаше никаде. Продавачот од трафиката за весници ѝ рече дека „пајакот” ѝ ја однел. Мораше да оди во полиција и наместо за нови чевли, парите ги даде за казна.

Лекција 12

Непознати зборови и изрази:

брзо	quickly
доволно	enough, sufficient
дојде и таа на ред	it came to her turn
се задржува/се задржи	delay; stay, spend time
казна	fine
наместо	in place of
пајак	spider; but here: tow truck
сметка	account
трафика	kiosk
шалтер	counter; bank window

Вежба 9: Прочитајте го текстот за Весна уште еднаш. Како можеше ситуацијата да биде поинаква? Завршете ги речениците:
Read the text about Vesna again. How could the situation have been different? Complete the sentences:

пример:

Ако Весна не ги видеше чевлите, _____

Ако Весна не ги видеше чевлите, немаше да ѝ требаат пари.

1. Да имаше доволно пари, _____
2. Весна ќе побараше место за паркирање ако _____
3. Весна немаше да чека во банката да _____
4. Да не се задржеше човекот пред неа толку долго, Весна _____
5. Ако Весна не се задржеше толку долго во банката, можеби пајакот _____

12.2 Approximate numbers

There are several ways of expressing an approximate number. One is to use the preposition околу which means 'around', 'approximately':

На игранката беа околу четириесет луѓе.

There were about forty people at the dance.

Ќе бидеме во Македонија околу три недели.

We will be in Macedonia about three weeks.

Лекција 12

Or, one can say two numbers together in sequence to express the idea of 'around', but only certain neighboring numbers are typical, e.g.:

Треба да остане во Прилеп уште два-три дена.

Нешто се случи пред пет-шест дена.

Во нашата група има пет-шеснаесет студенти.

Во овој град живеат седум-осум илјади луѓе.

For bigger numbers from ten to one hundred, the suffix -ина is added, for example, десетина "around ten" :

десетина, единаесетина, дваесетина, стотина

12.3 Compound conjunctions: без да, за да, пред да

There are three compound conjunctions composed of a preposition plus да. While their meanings and functions in the sentence are quite different, these three are presented here together since they are constructed in a similar fashion. The verb following да will always be in the non-past.

без да

The compound без да means 'without', but often in sentences it is best translated as 'without X-ing' , or 'not having X-d', e.g.:

Го барав без да знам дека не е дома.

I looked for him without knowing that he wasn't home.

Детето играло по полињата без да знае дека има змии.

The child played in the fields without knowing that there were snakes.

за да

The compound за да is used in sentences which express a goal. Often there will be a verb of motion in the main clause, followed by a subordinate clause beginning with за да. In these sentences, за can be deleted, but its presence strengthens the connection between the clauses. It is often best translated as 'in order to':

Отиде во шумата (за) да набере печурки.

He went to the forest (in order) to gather mushrooms.

Лекција 12

Тој дојде (за) да ме види.
He came (in order) to see me.

пред да

The compound *пред да* is used to sequence two events:

Пред да пиеме кафе, треба да си купиме шеќер.
Before we drink coffee, we need to buy sugar.

Прашај ја што ќе купи, пред да ѝ дадеш пари.
Ask her what she will buy, before you give her money.

Пред да ми се јави, тој зборуваше со тебе.
Before he called me, he talked to you.

Вежба 10: Преведете ги следниве реченици:

1. Tanas will talk with the doctor before he goes to work. His back hurts.
2. Vesna went to the store in order to buy herself new shoes.
3. Last summer we went to Europe in order to visit my mother's relatives.
4. Grandfather returned home without mailing the letter.
5. Stojan looked for his tasty sandwich without knowing that the dog ate it.
6. Before you complain that your head aches, take this medicine.
7. Let's go to the park before it rains.
8. Marko's sister is in the kitchen in order to make us coffee.
9. Ask him whether he has allergies before you give him these pills.
10. Stojan don't get dressed without washing up!

12.4 The emphatic verb нејќе

The verb *нејќе* is an emphatic negation of the verb *сака* 'to want'. Ordinarily, the negation is *не сака*. In colloquial language, if the speaker wishes to emphasize a complete lack of desire or unwillingness to perform an action, the emphatic verb may be used.

Сакам тој да оди со мене на кино, но нејќе.
I want him to go to the movies with me, but he doesn't want to.

Лекција 12

12.5 The conjunction ШТОМ

The conjunction ШТОМ has two different meanings: 'since, because' and 'as soon as'. When ШТОМ is followed by a present tense or an imperfective imperfect or imperfective imperfect I-form, it is best translated as 'since':

ШТОМ си тука, ќе зборуваме сега.
Since you're here, we'll talk now.

ШТОМ имаме време, ајде да се шетаме покрај реката.
Since we have time, let's walk along the river.

ШТОМ живееле во истиот град, често биле заедно.
Since they lived in the same city, they were often together.

When ШТОМ is followed by an aorist, aorist I-form, or a perfective non-past, it is best translated 'as soon as'. In the standard language, ШТОМ should not be followed directly by a perfective non-past; °e should precede the verb. Many speakers, however, accept ШТОМ plus perfective non-past:

ШТОМ дојдоа, седнавме да вечераме.
As soon as they arrived, we sat down to eat dinner.

ШТОМ ќе дојдат/ШТОМ дојдат, ќе седнеме да вечераме.
As soon as they arrive, we will sit down to eat dinner.

12.6 The verbal prefix ПО and verbs of lying, sitting, standing

The verbal prefix ПО- is widely used to form verbs which express the notion that an action has taken place for a little while, e.g., почека 'to wait awhile', поработува/поработи 'to work awhile'. This prefix is added to many verbs describing a position or state, thus giving the nuance of being in that position or state for a short time. Macedonian makes a distinction between the verbs which express the state of being in a standing, sitting or lying position, and those verbs which express the taking of that position, i.e., standing up, sitting down, or lying down. The verbs which indicate state have a perfective formed with the prefix ПО-; these can be translated as 'to sit, stand or lie for a brief period.' The verbs that express the taking of the position all end in the suffix -нува in the imperfective and -не in the perfective:

Verbs of being in position

стои /постои to be standing

седи/поседи to be sitting

лежи/полежи to be lying down

Verbs of taking position

станува/стане to stand up

седнува/седне to sit down

легнува/легне to lie down

Лекција 12

12.7 Aorist, continued

In this chapter, you are introduced to the remaining aorist subgroups, namely, e-stem verbs in which the stem vowel **e** stays **e**, and **e-stem** verbs in which the stem vowel **e** changes to **a** plus velar alternation.

The only common verb in which **e** stays **e** is the verb **умре** 'to die':

умре

умрев	умревме
умре	умревите
умре	умреа

The verb **заплаче**, which changes **ч** to velar **к**, has the following aorist:

заплаче

заплакав	заплакавме
заплака	заплакавите
заплака	заплакаа

12.8 Reflexive verbs, continued

You have already learned many verbs which are used with the intransitive marker **се**. Most of the verbs you have learned so far that take this particle usually, if not always, require it. In this chapter, you will learn the verbs to wash and to dress, two verbs which can be used both with and without the intransitive marker. When used with **се**, the verbs are reflexive, that is, the subject and direct object are the same person, e.g., I wash myself, I dress myself. In English, we often use the verbs reflexively without explicitly adding on the word 'myself', e.g., I am getting dressed, I am washing up, he is getting dressed, etc. In Macedonian, if the verbs are being used reflexively, the particle **се** must be used.

Се мијам. I am washing (myself).

Бранко се мие. Branko is washing (himself).

Билјана и Стојан се мијат. Biljana and Stojan are washing (themselves).

Unlike many of the **се** verbs which you have already encountered, these verbs can also be used without the particle **се**, and can take a direct object if the subject and direct object are different, e.g., I wash the baby. I dress the child. Compare the following in Macedonian:

Лекција 12

Вера се мие.
Vera is washing (herself)

Го мие бебето.
She is washing the baby.

Јован се облекува.
Jovan is dressing (himself).

Го облекува детето.
He is dressing the child.

Вежба 11: Преведете ги следниве реченици:

1. As soon as we arrived, it began to rain.
2. Since we have time, let's walk to the store together.
3. My grandmother is dressing my sister's child.
4. Before you eat dinner, you need to wash your hands.
5. Please wash the dishes before you start to watch television.
6. Since you are sick, lie down on the bed.
7. Where is Trajan? He is getting dressed. As soon as he comes, we will talk.
8. Since your leg hurts, why are you standing? Sit down over there.
9. They sat down for a while, but before they drank up the coffee, they stood up and went out of the room.
10. Branko got dressed without washing up.

Именки

амбуланта	clinic
ангина	sore throat, tonsillitis
апендицит	appendicitis
апетит	appetite
апче	pill, tablet
болка	pain
болница	hospital
брза помош	first aid
врат	neck
глава	head
гради	chest, breast
грб	back
грип	flu
грло	throat
доаѓање	arrival
заб (мн. заби)	tooth
забар	dentist
змија	snake
инјекција	shot, injection

Лекција 12

инфаркт	heart attack
кашлица	a cough
кожа	skin
колeно	knee
крв (ж)	blood
кревет	bed
лажица	spoon
лакoт	elbow
лек	medicine
лице	person; face
население	population
несреќа	accident
нож	knife
одаја	room
околина	vicinity
опасност (ж)	danger
операција	operation
отров	poison
пат (мн. пати)	time
под	floor
пожар	fire
поле	field
прозорец	window
прст (мн. прсти)/ прст на нога	finger/toe
рак	cancer
рамо (мн. рамена)	shoulder
рана	wound
рецепт	prescription
СИДА	AIDS
сообраќајна несреќа	traffic accident
спална	bedroom
срце	heart
стол	chair
стомак	stomach
температура	temperature
тетанус	tetanus
трпезарија	dining room
труење со храна	food poisoning
усна	lip
уста	mouth

Лекција 12

чело	forehead
чинија	plate, dish
шеќерна болест	diabetes
Глаголи	
бара/побара	seek, look for
боли/заболи	hurt
води	lead
се жали (на што)	complain about
здравува/здраве	heal
(аор. заздравев, заздраве)	
затвора/затвори	close
каса/касне	bite
крши/скрши	break
легнува/легне	lie down
лекува/излекува	heal
(се) мие/(се) измие	wash (oneself)
бере/набере (аор. набрав, набра)	gather
(се)облекува/(се) облече	dress (oneself)
(аор. облеков, облече)	
одбива/одбие	refuse, turn down
одведува/одведе	lead away
се одмора /се одмори	rest
отвора/отвори	open
отиде (аор. отидов, отиде)	depart, leave (perf.)
паѓа/падне	fall
плаче/заплаче	cry
(аор. заплакав, заплака)	
повраќа	vomit
се разболува/се разболи	fall ill, get sick
седи/поседи	sit, be in a sitting position
седнува/седне	sit down
се случува/се случи	to happen, to occur
собира/собере (аор. собрав, собра)	collect
станува/стане	get up, stand up
стигнува/стигне	arrive
труе/отруе (аор. отрув, отру)	poison
умира/умре (аор. умрев, умре)	die
се чувствува	feel

Лекција 12

Предлози

накај	toward
околу	by, near, around, approximately
според	according to

Сврзници

без да	without
за да	in order to
пред да	before
штом	since; as soon as

Придавки

болен	sick
затворен	closed
здрав	healthy
модар	dark blue, purplish
(не)очекуван	(un)expected
отворен	open
полн	full
празен	empty
страшен	terrible, awesome
точен	exact, precise

Прилози

бавно	slowly
брзо	quickly
воопшто	generally; at all
долу	below
сепак	however

Други зборови и изрази

баш	exactly (emphatic particle)
и така натаму, итн.	et cetera, etc.
среќен пат	Bon voyage! Have a good trip!

Вежба 12: Прочитајте ја сказната Трите мечки 'The Three Bears'

As you read the story, pay special attention to the verb forms. Underline each verb and be prepared to explain what tense and aspect is used and why. Note also that the word in the story for little girl is девојче. This word is grammatically neuter, so l-forms and pronominal forms referring to the girl are neuter! For example, тоа should be translated as she.

Трите мечки

Едно девојче отиде од дома в шума. Во шумата тоа заталка и почна да бара пат за накај дома, но не најде, туку дојде до една куќарка во шумата.

Вратата беше отворена. Тоа погледна низ вратата, гледа - во куќарката нема никого, и влезе. Во таа куќарка живееја три мечки. Мечокот беше таткото, го викаа Михајло. Тој беше грамаден. Втората беше мечка-мецана. Таа беше помала и ја викаа Нада. Третото беше малечко мече, и го викаа Мишутка. Мечките не беа дома - тие беа на прошетка во шумата.

Во куќарката имаше две одаи: едната беше трпезарија, втората спална. Девојчето влезе во трпезаријата и виде на масата три чинии со чорба. Првата чинија, многу голема, беше на Михајло. Втората чинија, помала, беше на Нада. Третата модра чиниичка беше на Мишутка. Крај секоја чинија имаше лажица: голема, средна и малечка.

Девојчето ја зеде најголемата лажица и сркна од најголемата чинија; потем ја зеде средната лажица и сркна од средната чинија, потем го зеде малечкото лажиче и посрка од модричката чиниичка, и чорбата на Мишутка ѝ се стори најубава.

Девојчето посака да седне и виде крај масата три стола: еден голем - на Михајло, вториот помал - на Нада, и третото, малечко, со модро перниче - на Мишутка. Тоа се качи на најголемиот стол и падна, потем седна на средниот стол, на него ѝ беше неудобно, потоа седна на малото столче и се насмеа - така беше убаво. Девојчето си ја зеде модрата чиниичка на коленици и почна да јаде. Ја изеде сета чорба и почна да се ниша на столот.

Столчето се скрши, и девојчето падна на подот. Стана, го крена столчето и отиде во другата одаја. Таму имаше три кревета: еден голем - на Михајло, вториот среден - на Нада, третото малечко - на Мишутка. Девојчето легна во големиот кревет - беше мошне

Лекција 12

прешироко, легна во средниот - беше мошне високо, легна на малечкото - креветчето се погоди токму како за него, и заспа.

А мечките дојдоа гладни и посакаа да јадат.

Големата мечка ја зеде својата чинија, погледна и ревно со страшен глас:

- Кој сркал од мојата чинија?

Нада погледна во својата чинија и зареве не толку силно:

- Кој сркал од мојата чинија?

А Мишутка ја виде својата празна чиниичка и запиште со тенко гласче:

-Кој сркал од мојата чиниичка и сркнал сè?

Михајло погледна на својот стол и ревно со страшен глас:

-Кој седел на мојот стол и го поместил од местото?

Нада погледна на својот стол и зареве не толку силно:

-Кој седел на мојот стол и го поместил од своето место?

А Мишутка погледна на своето скршено столче и испиште:

-Кој седел на мојот стол и го скршил?

Мечките дојдоа во другата одаја.

-КОЈ ЛЕЖЕЛ НА МОЈАТА ПОСТЕЛА И ЈА ИСТУТКАЛ?
ревна Михајло со страшен глас.

-КОЈ ЛЕЖЕЛ НА МОЈАТА ПОСТЕЛА И ЈА ИСТУТКАЛ?
ревна Нада не толку гласно.

А Мишутка се качи на своето креветче, и испиште со тенко гласче:

-КОЈ ЛЕЖЕЛ НА МОЈАТА ПОСТЕЛА?

И одеднаш тој го виде девојчето и почна да вика:

-Еве го! Држете го, држете го! Еве го! Еј-ееј! Држете го.

Тој сакаше да го касне девојчето.

Девојчето си ги отвори очите, ги виде мечките и потрча кон прозорецот.

Тој беше отворен, девојчето скокна низ прозорецот и избега.

И мечките не го довтасаа девојчето.

Лекција 12

Непознати зборови

грамаден	huge
довтасува/довтаса	catch up with
држи	grab, hold
заталкува/заталка	begin to wander
коленици	knees
крева/крене	lift up
куќарка	cottage, hut
мечка-мечана	she-bear
се насмева/се насмее	smile, laugh
се ниша/нишне	sway, totter
перниче	cushion
пишти/запишти, испишти	squeal
погодува/погоди	strike, hit
се погоди токму како за него	suited her exactly
поместува/помести	move
постела	bed
потем	afterward
прешироко	much too big
реве/ревне	roar
скокнува/скокне	jump
скршено	broken
срка/сркне	slurp
тенџ	thin, tenuous
тенџ глас	high-pitched voice
тутка/истутка	rumple up

(Adapted from *Трите Мечки*, Цветко Мартиновски - Детска радост, Скопје.
Translation from the Russian version of *The Three Bears* by Leo Tolstoy)

Вежба 13: Often folk tales are written using the l-past to distance the story. This functions to contrast it with the everyday retelling of events in the aorist or imperfect. Rewrite the following two Macedonian folk stories, replacing the aorist and imperfect with the l-past.

Волкот и Страчката

Еднаш волкот ѝ рече на страчката:

-Ајде да бегаме. Не можам веќе да живеам во оваа гора!

-Што не ти се допаѓа во горава? - го праша страчката. -Гледај колку е убава! Полна е со храна.

- Така е, - рече волкот - но сите се кренаа против мене. Каде и да стане нешто лошо, јас сум виновникот. А од кучињата и луѓето немам мир.

Лекција 12

- А каде ќе одиш? - праша страчката.

-Ќе одам во друга гора, - одговори волкот - каде што никој не ме познава. Таму сигурно луѓето се добри, а кучињата - кротки.

- Штом ќе одиш во друга гора, куме, ќе си ги оставиш ли овде навиките и забите?

-Ех, ама си глупава, страчко! Каде се чуло и видело да се остават навиките и забите?

Тогаш страчката одговори:

-Штом е така, каде и да отидеш нема да си поминеш добро.

Навиката ти е лоша, а забите ти се остри и затоа сите викаат против тебе.

Народна пословица:

Волкот си го менува влакното но не и навиките.

Непознати зборови:

бега/избега	run away
виновник	guilty party, offender
влакно	hair
гора	forest in the mountains
каде и да	wherever
се крене	rise up, raise
кроток	mild, meek, tame
мир	peace
навика	habit
остар	sharp
против	against
станува/стане	happen
страчка	magpie
храна	food

Двајца другари

Одеа в шума двајца другари и наеднаш пред нив изрипа мечка. Едниот избега, се качи на едно дрво и се сокри, а другиот остана на патот. Ништо не му остана туку правеше како да беше мртов.

Дојде мечката, почна да го душка, си рече дека е мртов и самата замина.

Тогаш слезе другиот од дрвото и почна да се смее: -Што ти шепотеше мечката на уво?

Ми рече - да не се дружам со луѓе што ги оставаат своите другари во невола.

Лекција 12

Народна пословица

Добриот другар во невола се познава.

непознати зборови

се дружи
душка
заминува/замине
како да
се крие/се сокрие
мртов
невола
рипа/изрипа
сам
самата
слегува/слезе
се смее/се засмее
шепоти

be friends with, associate with
sniff
leave, depart
as if
hide
dead
trouble
leap, jump
oneself
she, herself
come down
laugh
whisper

Public Health Clinic, Ohrid

Лекција 13

13. Housing

- 13.1 Hypothetical constructions with би
- 13.2 Other uses of the verbal l-forms: admirative and dubitative
- 13.3 Indirect speech, continued
- 13.4 Suppositional or reported forms of perfective imperfect constructions
- 13.5 The use of треба with nominal subject
- 13.6 Optatives

3 867 903

Пијејќи кафе во Кафе Ли, Андреј и Мира зборуваат за нивното идно сместување и се расправаат:

М: Би сакала заедно да живееме во мојот стан. Иако е помал од твојот, поблиску е до центар. Кога би живееле во твојот, ретко би можела да одам пеш на работа.

А: Ако се преселам во твојот, каде би го сместил компјутерот? Дали ќе ти пречи ако компјутерот седи на масата во кујната? Имаш дневна соба и мала спална. Кујната е темна и премала. Јас имам две спални.

М: А што ќе правиме со цимерот? Мислиш ли дека ќе живеам и со тебе и со твојот компјутер и со Драган?

А: Мира, Драган знае дека ќе се оженам летово. Ако му кажеме на време дека сакаме таму да живееме ќе се снајде. Ќе најде друго место.

М: Мојот стан е посончев, се наоѓа на втори кат. Твојот е на петти.

А: Ама има балкон и, како што знаеш, има добар пазар во близината. Автобуската станица е баш пред влезот на зградата и за петнаесет минути ќе стигнеш на работа. Има парк во близината, за Мурџо, па ќе имаш време да ги читаш англиските книги, кои секогаш ги купуваш.

М: Сепак, би сакала да останам во центар.

А: Ако во иднина ни се роди дете ќе имаме место. Нема да ни биде тесно.

Лекција 13

М: Од една страна не ми се преселува, од друга - имаш право.
Слушај, прашај го Драган дали би сакал тој да го земе мојот стан.
Киријата нема да му биде многу висока.

Cultural Note: Housing in Macedonia

Mira and Andrej are lucky to both have apartments. This is not typical of most young couples in Skopje, who would be lucky to have one. Very often, young people live with their parents until they marry, or even after.

Modern apartment building, Skopje

Вежба 1: Погледнете го списокот на мебел и други работи за стан и одговорете на следниве прашања:

кревет, маса, стол, килим, огледало, полици, шифоњер,
лампа, телевизор, двосед, тросед, фотелја, тоалет, када,
туш, шкаф, комода, мијалник, фрижидер, шпорет,
виљушки, лажици, ножеви, сапун

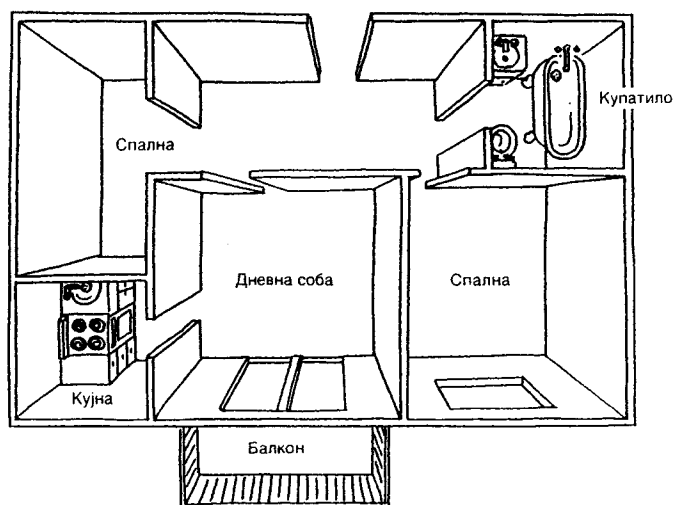
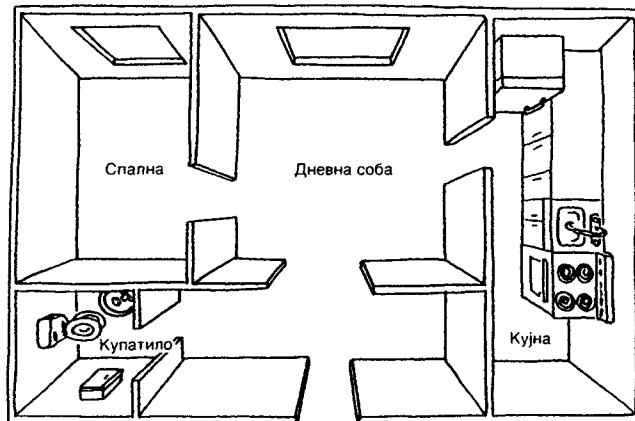
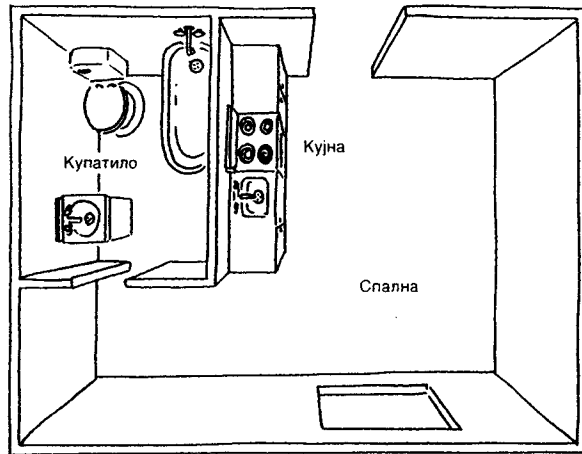
Што има во спалната? Што има во трпезаријата?

Што има во дневната соба? Што има во бањата?

Што има во кујната?

Лекција 13

Вежба 2: Below are sketches of several different apartments. Describe each one in as much detail as possible, and then compare them. In which one would you like to live?

Лекција 13

Useful expressions for comparison: толку...колку, толку...како 'as...as':

Тој не е толку висок, колку што сум јас/колку јас/како мене.
He is not as tall as I am.

Таа е исто толку висока, колку јас/колку што сум јас/како мене.
She is as tall as I am.

Мојот стан е исто толку голем, колку (што е) твојот/како твојот.
My apartment is as big as yours.

The prefix пре: пре- is added to adjectives to express the idea of excess, and is often translated by 'too' in English, e.g., *преголем*, *премал*:

Станов е премал за нивното семејство.
This apartment is too small for their family.

Овие чевли се преголеми за моето дете.
These shoes are too big for my child.

The adverb премногу: Alternatively, one can use the adverb *премногу* 'excessively, too much' before the adjective:

Станов е премногу мал за нивното семејство.

Вежба 3: After describing the apartments above, look again at the list of furniture and decide where you would put these items.

Како би го уредиле овој стан?
Каде би го ставиле мебелот?

Вежба 4: Read the following apartment ads. Which would be most suitable for you? For Dragan? For Mira and Andrej?

In answering these questions, use some of the expressions below that are used to introduce one's opinion:

Мислам дека...	I think that...
По мое мислење...	According to my thinking...
Според мене тоа е...	According to me that is...
Јас се согласувам, не се согласувам	I agree, I don't agree...
Од една страна...од друга страна	On the one hand...on the other...

Лекција 13

Што се однесува до мене, јас сум за/
против тоа бидејќи... As for me, I am for/
against this because...

Vocabulary used in the advertisements

агенција	agency
бара/побара	seek, look for
брачен пар, брачна двојка	married pair, married couple
вработен	employed
гаража	garage
гарсониера	bachelor apartment, studio apartment
гм (германски марки)	German marks (also abbreviated ДМ)
големина	size
договор (по договор)	agreement (by agreement)
евро	euro
издава/издаде	rent (verb)
кат	floor, story
квадратни метри (М ²)	square meters
кирија	rent (noun)
купатило	bathroom
(не)наместен	(un)furnished
населба (н.)	district of city (abbreviated as n. in ads)
однапред	in advance
парно (греење)	steam (heat)
посебен	separate
приземје	first floor, ground floor*
сам	alone, single

*The ground floor is what some people in English call 'the first floor', while Првиот кат 'the first floor' refers to 'the first floor above ground', called by many in English 'the second floor'.

Издавам

.....
Издавам ексклузивно наместен трособен стан 90 м² на први кат со парно и телефон. ☎ 091-692-772.
.....

Издавам празен двособен стан 56 м² со парно, телефон 350 гм месечно со 6 месеци однапред во н. Аеродром. ☎ 091-374-531
.....

Агенција издава двособен и едноособен стан под кирија во центар на градот, плаќање 6 месеци однапред. ☎ 091-417-314

Лекција 13

.....
Издавам приземје од куќа со гаража спроти главната железничка станица. ☎ 091-112-837.
.....

Издавам соба, со кујна, купатило со телефон и парно. Цена по договор во н. Драчево. ☎ 091-593-205.
.....

Издавам гарсонiera во центар со парно и телефон, наместена 25 м² за 180 евра. ☎ 091-224-371.
.....

Вежба 5: а. Еден млад брачен пар, Мери и Дарко Диневски, се во една агенција. Прочитајте го разговорот и одговорете на следниве прашања:

1. Каков стан бараат Мери и Дарко?

големина _____, место _____, кирија _____

2. Дали е важно за нив станот - да има парно греење?

- да има лифт?

- да има телефон?

- да биде на првиот кат?

- да има мебел?

Разговор: А - агентот, М - Мери, Д - Дарко

А: Добар ден. Повелете.

Д: Знаете, ние бараме стан под кирија, па би сакале вие да ни помогнете.

А: Каков стан барате?

Д: Двособен. Да има кујна, бања, дневна соба и една спална. Сè уште немаме деца.

М: Но сакаме станот да биде поблиску до центарот на градот. Да можам да одам пешки на работа.

А: Добро. А дали ви е важно да има парно и телефон?

Д: Па, би било добро да има телефон, но тоа не е толку важно. Ама парно греење би требало да има.

А: Становите околу центарот на градот се обично со парно греење. А дали е важно на кој кат ќе биде? Дали сакате на пониските катови?

М: Не, не е важно. Може да биде и повисоко. Се разбира, ако има лифт.

Лекција 13

А: Дали сакате наместен или ненаместен стан?

Д: Не сме размислувале за тоа. Ние имаме само малку мебел. Зависи. Ако е добра цената може да биде и наместен.

А: Колкава кирија би можеле вие да плаќате?

М: Па, не би сакале да биде повеќе од 300 ДМ месечно.

А: Добро, да видиме. Моментално имаме неколку станови во центар. Најдобро е прво да ги видите, па потоа ќе решите.

b. Now, working in groups of two or three, read the “apartment wanted” ads. One of you is an agent helping to locate an apartment. Find out if your clients intend to rent or purchase an apartment, which district they want to live in, how many rooms they want, etc. Those seeking an apartment should be prepared to describe what they are looking for, which floor, what amenities, what price, etc.

Барам

Барам гарсониера, еднособен стан или една соба од двособен стан, за вработена сама жена. ☎ 091-273-045.

.....

Барам празен и поевтин стан со телефон и парно греење на подолго време. Плаќам три месеци однапред. ☎ 091-332-436.

.....

Бараме станови од најмали до најголеми. Агенција ☎ 091-174-286.

.....

Брачна двојка без деца бара празен стан под кирија. ☎ 091-436-843.

.....

Брачен пар бара гарсониера или еднособен стан со телефон близу до државната болница. ☎ 091-282-511.

.....

Барам поголем ненаместен стан околу Универзитетот. Плаќам однапред. ☎ 091-364-781.

.....

Лекција 13

Cultural Note: Currency exchange rates

Today in Macedonia, prices are often calculated according to the current exchange between denars - euros (евра) or denar to the former German mark. People will pay in denars, but according to the value of the euro or mark. In the future, prices will most likely be calculated solely on the basis of denar to euro.

Sayings from Marko Cepenkov:

- Не купувај куќа без комшија.

-Ако е куќата мала, само да има пиење и веселба (happiness, gaiety)

13.1 Hypothetical constructions with **би**

In Macedonian, there is an invariant particle **би** which is used to express various types of hypothetical actions, namely, actions which the speaker views as potential, possible but not probable, hypothetical, or unlikely to take place. Like the future particle **ќе**, it is invariant. The particle is followed by either a perfective aorist I-form or an imperfective imperfect I-form. In these constructions, the verb **сум** is not used. Because the subject is not explicit in the verb itself, the personal pronouns must be used if the subject of the verb is not clear from the context.:

(јас)	би	сакал(а)	(ние)	би	сакале
(ти)	би	сакал(а)	(вие)	би	сакале
(тој)	би	сакал	(тие)	би	сакале
(таа)	би	сакала			
(тоа)	би	сакало			

(јас)	би	бил(а)	(ние)	би	биле
(ти)	би	бил(а)	(вие)	би	биле
(тој)	би	бил	(тие)	би	биле
(таа)	би	била			
(тоа)	би	било			

Лекција 13

Order of clitics with the particle би

neg.	+	hypothetical	+	indirect	+	direct	+	verb	
не		би		му		ја		дал	книгата

These constructions are often translated into English using 'would' or 'were,' e.g.:

Драган би сакал да дојде.
Dragan would like to come.

Ако имаме време, би гледале видео.
If we had time, we would watch a video.

Кога би зборувала со мене, би дознала.
If she were to talk with me, she would find out.

Some uses of hypothetical би include the following:

1. Actions viewed as unlikely to occur, whose completion is dependent on some unstated condition, or which might happen in the future:

[Мислам дека] Тој би дошол.
[I think that] He would come.

Не би можел да живее во некој друг град.
He wouldn't be able to live in some other city.

Таа би работела утре.
She would work tomorrow.

If we compare each of these three sentences with corresponding future constructions with ќе, you will begin to sense the difference in meaning. Sentences with the particle би always contain some nuance that the action is less likely to occur, or is somehow more dependent on external circumstances than constructions with the expectative ќе:

[Знам дека] Тој ќе дојде.
[I know that] He will come.

Лекција 13

Не ќе може да живее во некој друг град.
He won't/will not be able to live in some other city.

Таа ќе работи утре.
She will work tomorrow.

2. Polite commands or requests

Often, the particle **би** is used with verbs denoting wishes, desires, or requests. In these constructions, the speaker distances himself somewhat from the request or desire. This distancing is seen as a form of politeness. Just as in English, we don't simply blurt out requests, but try to phrase them in more polite ways. Compare the following:

Could you give me a glass of water?
Give me a glass of water!

I would like a Turkish coffee.
I want a Turkish coffee!

Would you open the window?
Open the window!

In Macedonian, there is a similar phenomenon, whereby a request using **би** plus the **l**-form is perceived as more polite. Compare these sentences in Macedonian:

Би можеле да ми дадете чаша вода?
Would you give me a glass of water?

Дај ми чаша вода!
Give me a glass of water!

Би сакала едно турско кафе.
I would like a Turkish coffee.

Сакам едно турско кафе.
I want a Turkish coffee.

Би можеле ли да ми го отворите прозорецот?
Would you open the window for me?

Отвори го прозорецот!
Open the window!

2. Hypothetical conditionals (би conditionals)

In Лекција 11, you learned how to form expectative ќе conditionals. These constructions indicate the speaker's view on the likelihood that an event could have taken place or will take place. Below are examples of expectative conditionals:

Ако секогаш зборувате со нив на македонски, ќе ве разбираат подобро.

If you always speak with them in Macedonian, they will understand you better.

Ако читате секој ден, повеќе ќе знаете.

If you read every day, you will know more.

Ако ми дадеш пари, ќе одам во продавницата.

If you give me money, I will go to the store.

Ако ѝ го напишам писмото на Елена, ќе одам на пошта да го испратам.

If I write the letter to Elena, I will go to the post office to mail it.

Ако немаме време, нема да гледаме телевизија.

Ако немаме време, не ќе гледаме телевизија.

If we don't have time, we won't watch television.

Another type of conditional is used to express the speaker's view that for some reason an action is conjectural, hypothetical, or less likely to occur. Such conditions are formed in several ways, but the most important feature is:

There must be the invariant particle би followed by a verbal 1-form in either the 'if' clause or 'then' clause---or even both clauses.

Hypothetical conditions are often rendered using the following formulas:

Кога би, би

Кога би живеел во центар, би можел да оди пеш на работа.
If he were to live downtown, he would be able to walk to work.

Кога би можело детето да зборува, би ни кажало што го боли.
If the child were able to talk, he would tell us what hurts him.

Лекција 13

Ако, би

Ако не доаѓа никој, би можеле ние да одиме порано.
If no one comes, we would be able to go earlier.

Ако можам, би дошла и јас.
If I could, I would come too.

Да, би

Да има тој денес слободно време, би дошол со нас.
If he had free time today, he would come with us.

Вежба 6: Одговорете на следниве прашања:

- a. Што би правеле вие ако добиете на лото?
на пример: Би си купиле голема куќа, би патувале...
- b. Каде би сакале вие да живеете? На село или во некој поголем или помал град? Дали би сакале да имате стан, да купите куќа, или да живеете со вашите родители за да имате можност да штедете пари ['to have the possibility to save money']?
- c. Додајте три свои желби и разговарајте за нив, на пример
Express three of your wishes and talk about them, e.g.:

Би сакала да имам повеќе време.
Кога би имала повеќе време, би читала повеќе.

Вежба 7: Пополнете ги следниве реченици:

1. Кога би имал(а) повеќе време
2. Ако времето е убаво, би.....
3. Да имам слободно време, би.....
4., би ти купил подарок.
5., би патувале таму.
6. Кога би дошол кај нас, ...
7. Да има подобри филмови на телевизија, би....
8., би можел да трчам брзо.
9. Ако немате часови утре,.....
10., би ти покажал.

Лекција 13

Вежба 8: Дискутирајте меѓу себе:

Што би направиле ако:

1. Вие сте во авион и некој пуши. Дали би му рекле да ја изгаси цигарата или не?
2. Кога би го виделе вашиот пријател да украде (steal) нешто, дали би им кажале на неговите родители?
3. Кога би нашле сто долари на улицата што би правеле?
4. Вие сте на часови и имате испит, а студентот до вас гледа во вашата работа. Дали би му кажале нешто на професорот?

Вежба 9: Прочитајте го следниот текст Народна приказна („Од убаво поубаво”, избор. Глигор Поповски, Култура, Скопје, 1987):

Кога би бил цар

Четири деца, пастирчиња, седеле крај својот добиток, в поле, во ладовина, под стар разгранет даб и за сешто си разговарале. Одеднаш едно од децата го запрашало своето другарче до себе:

-Што би правел ти кога би станал цар?

- Е, кога би станал цар, јас би заповедал да наполнат полна кола плева, па би легнал во онаа мека плева и би заповедал да ме возат цел ден.

-А што би правел ти кога би бил цар? - го запрашало второто дете.

-А јас би, братче, цел ден лежел под дабов во ладовина, а вие би го чувале и мојот добиток.

-Што би правел ти кога би бил цар? - го запрашало и третото дете.

-Јас би се хранел само со бела погача и чешниња лук.

Сега тројцата другари го запрашале него што би правел тој кога би станал цар.

-А што можам сега јас да избирам - рекло тоа. -Вие тројцата заграбивте сè што е убаво.

Непознати зборови

братче

даб

добиток

другарче

заграбува/заграби

заповеда

запрашува/запраша

избира/избере

кола

ладовина

diminutive of brother; here, friend

oak

live-stock

friend

grab

order, command

begin to ask

select

car; cart; carriage

shade

Лекција 13

легнува/легне	lie down
лук	garlic
мек	soft
наполнува/наполни	fill up
одеднаш	suddenly, all at once
пастир(че)	shepherd (little, young shepherd)
плева	chaff
погача	flat, round bread
разгранет	spreading; expansive
сешто	everything
храни	feed
цар	tsar; king
цел	all
чешне (мн. чешниња) лук	clove of garlic
чува	guard

13.2 Other uses of the verbal l-forms: admirative and dubitative

You have already learned three important uses of the verbal l-forms. In this chapter, you learned how to use the l-forms with the particle **би** without the verb **сум** to form various types of hypothetical constructions. In the last chapter, you learned that the l-past is a compound verb form composed of the present tense of the verb **сум** and the verbal l-form. You also learned that two main functions of the l-past include its use in present perfect and non-confirmative constructions. In addition to these, the l-past is used in other ways. It may be employed to distance the speaker from the narrated event. For instance, the speaker may express surprise at an unexpected event or fact (admirative), or sarcastically repeat the statement of another (dubitative). Examples of these uses are given here, but this is for passive knowledge only; you should be able to recognize them in written narrative. Experience will teach you how to use them colloquially.

1. The admirative is used when the speaker wishes to express surprise at an unexpected event or fact. You already saw one use of an admirative in the story **Ракавица**.(Lesson 10). Here are some additional examples:

Ама ти си бил Македонец, не знаев досега.
Why, you're a Macedonian, I didn't know that before.

Водата била топла!
Oh, the water's warm!
(said by a boat taxi driver upon putting his hand into Lake Ohrid)

А, ти си бил тука!
Oh, you're here!
(Someone walks in and unexpectedly finds you at home).

Лекција 13

2. The dubitative is used when the speaker wishes to cast doubt on the truth of a statement someone else has made.

- A: Зошто не дојде на предавањето на професорот од Америка? Многу беше добро.
B: Не знаев дека е претпладне.
A: Е сега, не си знаела! Имаше олкаво известување на вратата.
A: Why didn't you come to the lecture by the professor from America? It was very good.
B: I didn't know it was this morning.
A: Come on now, as if you didn't know! There was such a big notice on the door.

Вежба 10: Read the following dialogues. What meaning does the I-past have?

перфективност (perfect), незасведоченост (non-confirmative, non-witnessed), адмиративност (admirative), дубитативност (dubitative)

1. Марко доаѓа на автобуската постојка каде што го чекаат група другари и другарки за да одат во кино.

Марко: Здраво, здраво! О, и Ана дошла! Зошто Зоран ми рече дека нема да дојдеш?

Ана: Не се чувствував добро, но сепак решив да дојдам.

2. A: Мери и Дарко не живеат повеќе со неговите родители.

B: О, навистина!? *Куйиле нов стан или отишле под кирија?*

A: Не знам сигурно.

3. Две колешки разговараат.

A: Стефан многу го боли главата. Подобро да си оди дома.

B: Како не, *го болела главата!* Фудбалот почнува во еден саат.

Тоа него го боли.

4. A: Кате, готова ли си со домашната работа?

B: *Уште задачите по математика не сум ги напишала.*

13.3 Indirect speech, continued

You have already learned in Лекција 11 that when reporting speech, a speaker can either quote verbatim or paraphrase what was said. Here again are the examples given earlier:

Лекција 13

1а. Таа вели: “Го знам овој човек”.

1б. Таа вели дека го знае овој човек.

2а. Таа рече: “Ќе одам на кино”.

2б. Таа рече дека ќе оди на кино.

3а. Ти напиша: “Ќе стигнеме денес со воз”.

3б. Ти напиша дека ќе стигнете денес со воз.

4а. Мислев: “Ќе биде добро да патувам во Македонија”.

4б. Мислев дека ќе биде добро да патувам во Македонија.

The speaker may also choose to reformulate the statement using an l-past, if for some reason he does not want to confirm it, or else wishes to distance himself from it. Look at the following examples.. Note that in the first example, the use of an l-form is not possible, since both the verb of saying and the verb of knowing are in the present tense. In order for the l-form to be used, there has to be some reference to a past event (or preceding tense, e.g. present in relation to the future): Tenses will be given in parentheses next to each example..

direct: Тој вели: знам. (Present - present)
He says: “I know.”

indirect: Тој вели дека знае.

In this example, a switch to the l-form would be interpreted: He says that he knew.

direct: Тој вели: знаев/сум знаел. (Present - past)
He says: I knew.

indirect: Тој вели дека знаеше/знаел.

direct: Тој рече: знам. (Past - present)
He said: I know.

indirect: Тој рече дека знае/знаел.

direct: Тој рече: сум знаел. (Past - past)
He said: I knew.

indirect: Тој рече дека знаел.

direct: Тој ќе рече: знам. (Future - present)
He will say: I know.

indirect: Тој ќе рече дека знае/знаел.

Лекција 13

- direct: Тој ќе рече: сум знаел. (Future - past)
He will say: I knew.
- indirect: Тој ќе рече дека знаел.

Вежба 11: Change the following sentences from direct to indirect discourse, giving variants where possible:

1. Тие ни рекоа: Татко ни живееше во Брајчино.
2. Тие рекоа: Татко ни живее во Брајчино.
3. Таа вели: Ќе дојдам утре.
4. Ти ми напиша: Бев во Охрид.
5. Тие ми напишаа: Танас и Лилјана ќе одат во Македонија.
6. Таа рече: Го знам овој човек.
7. Вие рековте: Таа ќе дојде.
8. Ние рековме: Тој ќе стигне денес од Чикаго.

Вежба 12: Мира ѝ се јави на Лилјана и ѝ ги кажа овие работи:

1. Јас и Андреј решивме да живееме во неговиот стан. Прво не сакав, но потоа се согласив, бидејќи неговиот стан е поголем од мојот.
2. Купивме нова кујна.
3. Уште не сум ги преселила моите работи.
4. Мајка и татко дојдоа од Брајчино да ми помогнат.
5. Научив да играм две нови ора за да можам да играм на свадбата.
6. Резервиравме многу добар ресторан за свадбата. Имаат и одлична музичка група.
7. Ги добив касетите од вас и многу ми се допаѓаат.

Мира ја праша Лилјана:

1. Научи ли Бранко да свира на некој инструмент?
2. Полагаше ли Билјана некој испит?
3. Резервиравте ли карти за авион?
4. Дали слушнавте за концертот на македонскиот пијанист Симон Трпчески во Торонто? Тој е син на еден мој колега.

Лилјана му раскажува на Танас за разговорот со Мира. Напишете како таа ќе му каже што рече и што праша Мира.

Лекција 13

Пример: *Мира ми кажа дека таа и Андреј решиле да живеат во неговиот стан. Прво таа не сакала, но потоа се согласила бидејќи неговиот стан е љоголем. Мира ме праша дали Бранко научил да свири на некој инструмент.*

13.4 Suppositional or reported forms of perfective imperfect constructions

In Лекција 11 you learned various uses for the perfective imperfect, which must be preceded by one of the modal particles, e.g., ако, да, ќе. The uses of this verb form are summarized again for you here:

1. Past conditionals

Да знаеја дека баба Елена спие, не ќе влезеа во собата.
Had they known that Grandma Elena was sleeping, they wouldn't have entered the room.

Ќе паднеше ако седнеше на овој стол.
He would have fallen, had he sat down on this chair.

2. Repeated, habitual actions in the past expressed as potential

Кога ќе се сретнеа ќе се караа.
Whenever they would meet, they would quarrel.

3. Future in the past

Ја чекавме пред влезот, по десет минути ќе почнеше филмот.
We waited for her in front of the entrance; in ten minutes, the film would begin.

All the above sentences with perfective imperfects can be formed with the I-past if the speaker wishes to convey that the information is based on supposition or second-hand information. While it is not necessary for you to be able to form these actively at this point, you should be able to recognize them and translate them correctly. Below are given some conditional sentences using the perfective and imperfective imperfect verbal I-form with non-confirmative meaning.

Да знаел, сигурно ќе дојдел.
Had he known, he surely would have come.

Да знаеле дека баба Елена спие, не ќе влегле во собата.
Had they known that Grandma Elena was sleeping, they wouldn't have entered the room.

Лекција 13

Вежба 13: Change the following sentences with the imperfect to non-confirmative sentences with the correct form of the I-past.

модел:

Тој ќе одеше во театар, да си купеше карти.

Тој ќе одел во театар, да си купел карти.

1. Да имаше време, ќе зборуваше со мене.
2. Учителот ќе го избере, да доаѓаше на часови.
3. Ќе го уредеа станот подобро, да имаа полици за книги.
4. Не ќе дојдеше толку доцна, да имаше кола.
5. Да ви го издадеше станот, ќе живеете поблиску до нас.
6. Ќе ѝ купеше подарок, ако знаеше дека ѝ е роденден.
7. Да знаеше Бранко македонски подобро, ќе го читаше овој роман.
8. Да имаа телевизор, сигурно ќе го гледаа оној филм.
9. Ако не врнеше, моите пријатели ќе се качеа на Водно.
10. Да не му го земеше (ти) јадењето на кучето, немаше да те касне.

13.5 The use of треба with nominal subject

In Лекција 7, you learned the invariant modal verb треба. When the speaker wishes to convey the meaning that he or she should or ought to do something, треба is followed by a да-clause. In these sentences, треба is invariant:

Јас треба да одам на пазар.

Ти треба да одиш на пазар.

Тој треба да оди на пазар.

Ние треба да одиме на пазар.

Јас требаше да одам на лекар.

Децата требаше да се мијат.

Тој требало да оди на пазар.

Тие требало да одат на пазар.

Треба can also be used to express the idea that something (or somebody) is needed by someone. In this case, the person or thing desired is the grammatical subject of the sentence, and треба agrees with this subject. The individual expressing the need becomes the indirect object, e.g.:

Ми треба поголем стан.

I need a bigger apartment (literally: To me a bigger apartment is needed).

Лекција 13

Ни требаат полици во кујната.
We need shelves in the kitchen.

Вие ни требате.
We need you.

Ако не ти требам, тогаш што ме викаш?
If you don't need me, why are you calling me?

Уште тоа ми требаше.
I needed that as well.

Remember: when треба is followed by да plus a verb, it will translate as necessity, obligation, e.g., I need to, I ought to, I should. In these contexts, треба will be invariant. Look at the examples:

Јас треба да одам во аптеката.
Тој треба да се мие.
Ние треба да јадеме нешто.

Јас требаше да му се јавам пред да одам кај него.
Ти требаше да ни испратиш писмо.
Тие требало да пишуваат домашна работа.

If, however, треба is used to express the idea that someone or something is needed, треба will agree with the grammatical subject. Look at the following examples:

Ти ни требаш.
We need you.

Книгите ми требаат.
I need the books.

На Вера ѝ требаше лек.
Vera needed medicine.

На нив им требаа нови столови.
They needed new chairs.

Вежба 14: Преведете ги следниве реченици:

1. We need to buy fruit and vegetables.
2. Dragan needs a new computer. His old computer doesn't work.
3. You should have called your parents as soon as you arrived home.
4. I need to put these books on the shelf in the bedroom.
5. Their children need new shoes.
6. Pavle needs to wash the dishes before he makes coffee.
7. Dime should have spoken to me.
8. It's late, Stojan; you should get up and get dressed.
9. We need you. You need us. They need her. He needs me.
10. Dragan needs to find a new apartment.

13.6 Optatives

Optatives are constructions used to express wishes, blessings, curses, etc. They are formed in Macedonian with *да* constructions. You have already encountered many uses of the subordinating conjunction *да*. We will review these constructions before introducing the optatives. Most frequent is the use of *да* followed by a non-past verb after another verb, used in place of an infinitive:

Сака да чита.
She wants to read.

Почнавме да зборуваме.
We began to talk.

You have also used *да* for issuing types of commands or invitations to carry out some action:

Да дојде и тој.
Let him come, too.

Да одиме!
Let's go!

You have also learned to use *да* in constructions such as:

Добро е да знае многу јазици.
It is good to know many languages.

Кучето е мое, да знаеш.
The dog is mine, that you know it (just so you know it).

Лекција 13

Optatives are used in wishes, blessings, or curses. They are often part of formulaic expressions conveying the speaker's desire that an action be carried out or that it would have been completed sometime in the past.

Да ослепам ако лажам!
May I be blinded if I am lying!

Колера да те фати!
May cholera get you!

Чумата да ја удри!
May the plague strike her!

Орли и врани да те изедат!
May eagles and crows devour you!

Голем да пораснеш!
May you grow big (and strong)!

Да сме живи и здрави!
May we be alive and healthy!

Со здравје да го носиш!
Wear it in good health!
(This formula is used by the salesperson after you have bought clothing. The clitic will agree with the gender and number of the article purchased.)

Да ти се врати!
May it be returned to you!
(This formula is used by someone who wishes that some good fortune which has befallen him be passed on to someone else.)

Note also the following past-tense wishes:

Да сум знаела!
If only I had known!

Да ми се јавел порано!
If only you had called me earlier!

Лекција 13

Именки

автобуска постојка	bus stop
бавча ¹	garden
балкон	balcony
бања	bathroom
брачен пар, брачна двојка	married pair, married couple
визба	cellar
виљушка	fork
влез	entrance
вредност (ж)	value, worth
газда, газдарица	landlord, landlady
гарсонiera	bachelor apartment
градина ¹	garden
двосед	small couch; loveseat
дневна соба	living room
договор	agreement
долап ¹	cupboard
џезве	small pot for making Turkish coffee
сид	wall
излез	exit
када	bathtub
кат	floor (of building)
килим	kilim (flat-weave carpet)
кирија	rent
комода	chest of drawers
кревет	bed
кујна	kitchen
купатило	bathroom
лампа	lamp
лифт	elevator
маса, масичка	table, little table
мебел	furniture
мијалник	sink
можност (ж)	possibility
населба	city district
огледало	mirror
орман	large cupboard, wardrobe
парно греење	steam heat
печка	oven
подрум	basement

Лекција 13

полица	shelf
рерна	oven
решо	hot plate
рингла	burner
сапун	soap
скала, скали	stair, stairs
спална соба	bedroom
телевизор	television set
тенџере	pot
тоалет	toilet
тросед	couch, sofa
трпезарија	dining room
туш	shower
фиока	drawer
фотелја	armchair
фрижидер	refrigerator
шифоњер	wardrobe
шкаф ¹	cupboard
шпорет	oven

Глаголи

избира/избере (аор. избрав)	select
издава/издаде (аор. издадов, издаде)	rent; publish; give out
размислува/размисли (се) расправа	consider, think over to argue
се снајдува (снаоѓа)/се снајде (аор. се снајдов, се снајде)	get accustomed to, get used to, find one's way
става/стави	place
уредува/уреди	organize

Придавки

едно-, дво-, трособен (не)наместен	one-,two-, three-room (un)furnished
---------------------------------------	--

Прилози

доволно	sufficiently
обично	usually
однапред	beforehand, ahead, in advance
премногу	too much, excessively

Лекција 13

Предлог

зад	behind
меѓу	among, between

Изрази

под кирија	for rent
по договор	by agreement

Сврзници

иако	although, even though
поради тоа што	due to the fact that...

Notes on the vocabulary:

1. In this vocabulary, there are several doublets, with one member of Turkish origin and the other of Slavic. In each instance, the Turkish is more colloquial and more prevalent in spoken, colloquial Macedonian, e.g., *ќоше/агол*, *бавча/градина*. In the case of *долап/шкаф*, the Turkish word *долап* is now felt to be old-fashioned or dialectal.
2. The distinction for some speakers between the words *визба* and *подрум* corresponds roughly to the distinction between English cellar and basement.
3. The words referring to stove and oven, *печка*, *перна*, and *шпорет*, are distinguished as follows: the *перна* is the part of the stove in which one bakes, while both *печка* and *шпорет* refer to the whole cooking range.

Вежба 15: Прочитајте го следниов текст:

Мира се пресели во својот стан само пред шест месеци и многу го сака. Станот е на вториот кат. Има мала кујна, дневна соба, бања и спална. Нема трпезарија, но во дневната соба има место за маса. На едниот ѕид има полици за книги. Телевизорот и видеото стојат на една масичка во аголот. Нема ни тресед ни фотелја. Кога би имала, не би имала место за компјутерот и за полиците за книги. Мира има добиено стар килим од кумот и е наместен на подот. Многу млади луѓе не би ставиле килими мислејќи дека се селски, но за Мира килимот има вредност, дури и повеќе оти е подарок од кумот.

Лекција 13

Кујната не е толку сончева како дневната соба поради тоа што има само еден мал прозорец. Во кујната има шпорет со две рингли на струја и две на гас. Има фрижидер, шкаф со чинии и, се разбира, мијалник. Иако Мира пие капучино кога излегува со пријатели, дома пие само турско кафе и ѓезвето секогаш ѝ стои на решото.

Во спалната има кревет и многу книги насекаде. Мира би сакала да ги стави на полици, но сè уште нема полици во оваа соба. Има шифоњера каде што ги става алиштата.

непознати зборови и изрази

алишта (мн.)	clothing
дури и повеќе	even more
има добиено	she has received
насекаде	everywhere
сè уште	still
селски	village <i>adj.</i>
струја	electrical current

Вежба 16: Нацртајте (draw) една соба од нејзиниот стан.

Вежба 17: In as much detail as possible, write a description of your house, apartment or dormitory.

Вежба 18: Прочитајте како се вари турско кафе:

Во ѓезвето ставете толку филцани вода колку што има луѓе што сакаат да пијат кафе. Пред да зоврие водата во ѓезвето ставете толку лажици мелено кафе колку што има филцани вода. Потоа промешајте го кафето со водата и ставете го ѓезвето повторно на шпоретот. Кога кафето ќе се дигне тоа е знак дека е варено. Кренете го од шпоретот и пред да се сипе кафето, во секој филцан треба да ставите по малку кајмак од кафето.

Ако вашите гости сакаат слатко кафе, можете да ставите шеќер во ѓезвето пред да го ставите меленото кафе, или да служите шеќер со кафето, гостите сами да си го стават во кафето.

Лекција 13

непознати зборови

варен	cooked
врие/зоврие	boil
се дига/се дигне	rise up
знак	sign
кајмак	foam on Turkish coffee
крени	lift
мелен	ground (e.g., ground coffee)
меша/промеша	stir
сипа/сипе	pour
служи/служи	serve
филџан	small cup for Turkish coffee

Cultural note: Turkish coffee and слатко

Special guests are traditionally greeted with Turkish coffee and fruit preserves. The latter is a homemade fruit compote (in Macedonian, слатко), made from figs (смокви), cherries (црешни), plums (сливи), apricots (кајсии), pumpkin (тиква), and other varieties of fruit. A glass of water is served on the side. The guests take a small spoonful of the слатко and drink the water. At the end of the social event, coffee is again served.

Лекција 14

14. Geography of Macedonia, Travel

14.1 Verbal adjectives

14.2 Word order

14.3 Passive constructions with се

14.4 Conjunctions дури (да,не), додека (да,не)

Lake Ohrid

4 283 2013

- Л: Танас, каде се куферите? Сакам да почнам со пакување.
Т: Да не се во подрумот?
Л: Не знам. Бранко, помогни ми, слези долу да видиш каде се куферите и донеси ми ги. Треба да се спремиме оти има само една недела пред тргнувањето.
Б: Мамо, чекај малку, гледам во картата на Македонија и не можам да го најдам Брајчино.
Л: Дали ја гледаш јужната граница на Македонија меѓу Македонија и Грција?
Б: Да...
Л: Добро, дали ги гледаш езерата на југозапад, Охридското и Преспанското?
Б: Не, тука пишува Дојранско езеро.
Л: Бранко, Дојранското езеро се наоѓа на југоисток, ти реков-гледај на југозапад.
Б: А, еве ги!
Л: Добро, гледај на север од Преспанското езеро и ќе го видиш Ресен. Патот оди долу од Ресен до Претор. Потоа, има помал пат за Љубојно кој продолжува нагоре дури до Брајчино.

Лекција 14

- Б:** Многу е блиску до Грција! ... Не знаев дека има толку реки во Македонија. Еве ја реката Вардар. Тече дури до Егејското Море. Од Охридското Езеро има друга река - Црни Дрим. Гледај колку планини има!
- Л:** Да, ги има многу. Да беше зима ќе одевме на скијање.
- Б:** Најблиску до Битола се наоѓа Пелистер. Веќе сум слушнал за Водно блиску до Скопје. Галичица е блиску до Охрид. На картата има доста големи градови, не сум знаел - Битола, Скопје, Куманово, Прилеп, Велес, Тетово, Кочани, Струмица, Гевгелија... Дали сите овие градови се поврзани со железница или со автобус?
- Л:** Бранко, ќе имаме време во авионот да зборуваме подетално за географијата и транспортот во Македонија. Сега е подобро да мислиме на пакувањето. Донеси ми ги куферите. Имаме само една недела пред да тргнеме.
- Т:** Лиле, немој да ги заборашиш пасошите. Тие се на масата во спалната. Лошо би било да стигнеме на аеродромот без нив!

Вежба 1: Најдете ги следниве места на картата на Македонија:
Locate the following sites on the map of Macedonia printed inside the front cover:

Градови и села:

Кочани, Гевгелија, Радовиш, Крушево, Тетово, Куманово, Струмица, Берово

Кои од нив се на север? на исток? на запад? на југ?

Планини:

Пелистер, Царев Врв, Китка, Солунска Глава

Кој од нив е најголем?

Реки и езера:

Вардар, Црни Дрим, Треска, Охридско езеро, Преспанско езеро, Дојранско езеро, Мавровско езеро, Беровско езеро

Каде се наоѓаат секоја/секое од нив?

Лекција 14

Вежба 2: Одговорете на следниве прашања:

Каква е географијата на вашата земја? Дали има долини, шуми, рамнини, планини, езера, реки? Каде се наоѓаат? Кои планини се многу високи? Кои реки се најдолги? Кои градови се најпознати? Каква е климата во зима? во лето?

Вежба 3: Одговорете на следниве прашања за патувањето на семејството Наумовски:

Што им треба за три недели во Македонија?
Колку пара панталони, фармерки за сите?
Колку блузи или кошули?
Дали им требаат на Танас, на Бранко и на Стојан кравати?
Дали им требаат на Билјана и на Лилјана фустани и здолништа?
Колку?
Студено е навечер на планините и покрај езерата, што ќе земат:
сако? мантили? џемпери?

Вежба 4: Што друго би им советувале да понесат со себе?

Напишете список за нив, што треба секој да земе со себеси:

Лилјана Танас Билјана Бранко Стојан

гаќи, долна облека, чорапи, чевли, чадор, очила за сонце,
чешел, четка за заби, паста за заби, шампон, сапун,
брич, лекови, капа, костим за капење, пешкири/крпи

А што ќе прават во авионот? Ќе читаат ли? Ќе играат карти? Ќе спијат? Што правите вие кога патувате? Како го поминувате времето?

Вежба 5: Напишете нешто за вашите патувања, одговарајќи на следниве прашања.

- a. Дали сте биле во странство? Каде сте биле? Дали сте биле во Африка? Во Азија? Во Јужна Америка? Австралија? Колку време сте престојувале таму?
- б. Планирајте за себе патување. Каде ќе одите? Како ќе патувате? Со кого ќе патувате? Колку време ќе поминете по пат? Како ќе патувате? Со авион? со воз? со брод? со кола? Што ќе пакувате?

14.1 Verbal adjectives, introduction

Verbal adjectives (глаголска придавка) are adjectives which are formed from verbs, hence the term *verbal adjective*. You have already learned some verbal adjectives. In the sentences below, the verbal adjectives are underlined, for example:

Многу сакаме печени пиперки.
Во овој ресторан има одлична пржена риба.
Баба ми ќе прави полнети пиперки.
Се сретнавме со еден познат македонски автор.
Брат ми е женет.
Тетка му е мажена.
Тој веќе е побелен.

Like all other adjectives, the verbal adjectives must agree with the noun they modify in gender and number, e.g.:

masculine	пржен компир
feminine	пржена риба
neuter	пржено јајце
plural	пржени печурки

Лекција 14

14.1.1 Formation of verbal adjectives:

Verbal adjectives are formed from either the aorist stem or the imperfect stem. The stem vowel determines which form to use as the base. There are some verbs that have two possible stem-vowels, which we will explain below.

The aorist stem is used for all verbs which have the stem vowel -a in the aorist. This includes all a-stem verbs, the large class of e-stem verbs which change e--> a in the aorist, and the small class of i-stem verbs which change и--> a in the aorist. Look at the following examples of verbs with -a in the aorist:

future

тој ќе прочита

тој ќе изброи

тој ќе падне

aorist

тој прочита

тој изброја

тој падна

Add one of the following endings to this -a stem vowel:

a. If the stem vowel is preceded by -н or -њ, then add -т for masculine, -та for feminine, -то for neuter, -ти for plural:

падна: паднат, падната, паднато, паднати

бања (bathe): бањат, бањата, бањато, бањати

b. If the stem vowel is preceded by anything else other than these two consonants, add -н, -на, -но, -ни:

прочита: прочитан, прочитана, прочитано, прочитани

изброја: избројан, избројана, избројано, избројани

Лекција 14

Study the following table of a-stem aorists carefully:

3rd sing. non-past	Stem vowel aorist	Verbal adjective			
		masculine	feminine	neuter	plural
а-група прочита	прочит-а	прочитан	прочитана	прочитано	прочитани
и-група изброи	изброј-а	избројан	избројана	избројано	избројани
е-група покаже почне	покаж-а почн-а	покажан почнат	покажана почната	покажано почнато	покажани почнати

The imperfect stem is used for all other verbs. Remember that in the imperfect of both perfective and imperfective verbs there are no exceptions to the rule that -и changes to -е and -е stays -е. The choice between the -т endings and -н endings is the same as above: if the stem vowel is preceded by -н (there are no verbs in this group which end in -њ), add -т; if preceded by anything else, add -н:

3rd sing. non-past	Stem vowel imperfect	Verbal adjective			
		masculine	feminine	neuter	plural
и-група отвори покани	отвор-е покан-е	отворен поканет	отворена поканета	отворено покането	отворени поканети
е-група даде дојде	дад-е дојд-е	даден дојден	дадена дојдена	дадено дојдено	дадени дојдени

14.1.2 Verb types which have two possible stem-vowels

Two groups of verbs have alternative forms of the verbal adjective. The first is the class of verbs ending in -ере, e.g., *разбере*, *собере*, *избере*. The following are possible adjectival pairs for them: *разберен* - *разбран*, *соберен* - *собран*, *изберен* - *избран*. Note, however, that the forms *разбран*, *собран*, and *избран* are preferred. The second group is the group

Лекција 14

of и-stem verbs which has both an -и stem and an -а stem aorist (see p. 169), e.g., изброи which has two aorists: изброив and избројав. The two possible forms of the verbal adjective are изброен and избројан.

Вежба 6: Generate all possible verbal adjectives for the following verbs. Be sure to provide all forms in both the singular and plural:

1. уреди	5. избере	9. крши
2. седне	6. облече	10. земе
3. издаде	7. стигне	11. игра
4. легне	8. отвори	12. прочита

14.1.3 Uses of the verbal adjective

The verbal adjective has a number of important uses. In this chapter we will focus on four of these, namely:

1. simple adjective
2. formation of the passive voice
3. substitute for a relative pronoun and verb in a subordinate relative clause
4. perfect-like constructions with intransitive verbs + сум

• Simple adjective

You have already seen examples of the verbal adjective used as an adjective. It agrees with the noun it modifies in gender and number, and, like other adjectives, precedes the noun in neutral word order:

Многу сакаме да јадеме пржени компири.
Мајка ми ќе прави полнети пиперки за вечера.
Тој порача печено месо.

Вежба 7: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на глаголската придавка:

1. Киро седи таму во фотелјата со (затвори) _____ очи.
2. Тој секогаш зборува како (учи) _____ човек.
3. Таа спие со (отвори) _____ прозорци.
4. Порачавме (пече) _____ риба.
5. Во таа стара зграда има неколку (скрши) _____ прозорци.
6. Секое утро ние јадеме (вари) _____ јајца.
7. Тој не сака да јаде (пржи) _____ пиперки.
8. На телевизија вечерва има (игра) _____ филм од САД.

Лекција 14

9. Треба да купиме (меле) _____ кафе.
10. Таа не може да пишува со (скрши) _____ рака.

- **Passive voice**

The term voice refers to the grammatical relationship between the subject and direct object of a sentence. The main distinction in voice is between active voice and passive voice. When the grammatical subject of the sentence is the one who performs the action designated by the verb, the sentence is said to be in the active voice. The following sentences in both English and Macedonian are in the active voice:

Liljana wrote the letter.
Branko found Brajčino on the map.
Stojan is eating a tasty sandwich.

Лилјана го напиша писмото.
Бранко го најде Брајчино на картата.
Стојан јаде вкусен сендвич.

In sentences written in the passive voice, the verb expresses what is done to the subject by something or someone. In English, when an active sentence is changed to a passive one, the direct object becomes the grammatical subject, and the verb is changed to a compound form made up of the verb 'to be' plus a past participle, e.g., is written, is found, is eaten, etc. The original subject of the sentence, the agent of the action, is expressed in a prepositional phrase 'by ...'. Often, this prepositional phrase naming the agent is deleted. Compare the following English sentences:

active voice:	She	sent	the letter.
	subject	verb	direct object
passive voice:	The letter	was sent	(by her).
	subject	verb participle	(prep. pronoun)
active voice:	We	roasted	the peppers.
	subject	verb	direct object
passive voice:	The peppers	were roasted	(by us).
	subject	verb participle	(prep. pronoun)

As you can see in these examples, the direct object becomes the grammatical subject. The verb to be is then followed by a past passive participle. What had been the subject in the active sentence, the one who

Лекција 14

performed the action, can be expressed in the passive sentence using the prepositional phrase beginning with the preposition by. The agent does not need to be expressed, since the sentence is grammatical without it.

In Macedonian as well, an active sentence can be made passive. The direct object becomes the subject, the verb phrase is now expressed by сум and a verbal adjective. If the agent is named, it will be expressed using a prepositional phrase beginning with the preposition од. Compare the following sentences:

Active

Ние ги печевме пиперките.
We roasted the peppers

Јас го отворив прозорецот.
I opened the window.

Го изградија градот по реката.
They built the city along the river.

Го испрати писмото.
She sent the letter.

Passive

Пиперките се печени (од нас).
The peppers are roasted.

Прозорецот е отворен (од мене).
The window is open.

Градот е изграден по реката.
The city is built along the river.

Писмото е испратено (од неа).
The letter is sent.

Вежба 8: Put the following active sentences into the passive voice, according to the example:

модел: Трајан ја продаде колата.
Колата е продадена (од Трајан).

1. Моите роднини испратија писмо.

2. Професорот ги избра овие студенти.

3. Продавачот го отвори дуќанот.

4. Мира ја затвори вратата.

5. Авторот го напиша овој роман на македонски.

6. Ние ги вративме книгите.

7. Новите комшии го уредија станот.

8. Стојан ги скрши чиниите.

9. Учителката ги изброи учениците.

10. Студентите ја почнаа дискусијата.

- **Use of tense in passive constructions**

Look at the following English sentences:

The peppers are roasted.
The peppers were roasted.
The peppers will be roasted.

The letter is written.
The letter was written.
The letter will be written.

As you can see in each of these sentences, the verb to be determines the tense, but the passive participle roasted or written remains the same. The same is true for constructions with the verbal adjective in Macedonian. Tense is determined by the verb to be; the verbal adjective itself does not carry tense.

Now look at the next group of sentences in Macedonian:

Пиперките се печени.
Пиперките биле печени.
Пиперките беа печени.
Пиперките ќе бидат печени.

Писмото е напишано.
Писмото било напишано.
Писмото беше напишано.
Писмото ќе биде напишано.

In Macedonian formal style, as in English, the present tense is sometimes used in past narratives to convey something as more vivid, closer to the reader. When speaking or writing Macedonian, one must carefully choose which tense to put *сум* in, as there is not always a direct correspondence between the tenses in the two languages. For example, when the Macedonian

Лекција 14

verb is in the present tense in this type of passive construction, the correct rendering in English may require the past tense:

Тој е роден на 22 јануари 1909 година.
He was born on January 22, 1909.

Таква грешка е направена.
Such a mistake was made.

- **Relative clause function**

It is quite typical of Macedonian formal narrative style to use passive constructions with сум for narrating historical events. When the verbal adjective comes immediately after the noun it modifies, it is often best translated by a relative clause. Look at the following examples:

Зградата изградена минатата година е највисока во градот.
The building constructed last year is the tallest in the city.
The building, which was constructed last year, is the tallest in the city.

Notice, however, that the verbal adjective may come before the noun in constructions which are quite unlike English, e.g.:

Дојдениот човек ми го кажа тоа.
The man who arrived told me that.

- **Perfect-like constructions with the verbal adjective**

In Лекција 12, you learned that a perfect tense verb is one which describes an action which took place in the past but is in some way connected to the present. In Macedonian, a perfect-type construction can be formed with the past tense of сум and a verbal adjective. These constructions are almost exclusively formed with intransitive verbs, although there are a few exceptions, e.g., Веќе сум јаден.

These constructions are perfect-like in meaning, but unlike compound verbal tenses that you have learned which have fixed word-order, e.g., јас сум ти го дал писмото, the perfect-like constructions are syntactically freer. The verbal adjective can precede or follow the verb to be:

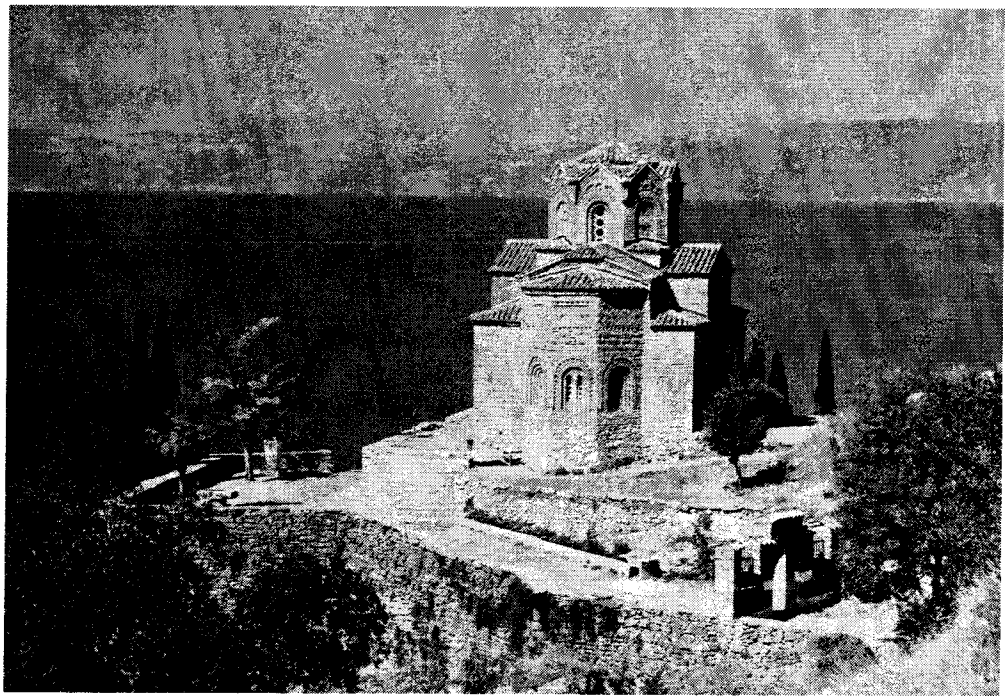
Дојден е професорот / Професорот е дојден.
The Professor has arrived.

Вежба 9: Read and translate the following text. Then underline all the verbal adjectives, giving the verbs from which they are derived.

Црквата Свети Јован Богослов-Канео
(од *Охрид и неговите ризници [treasures]*, Охрид 1994)

Црквата Свети Јован Богослов-Канео градена е и сликана кон крајот на XIII век. Ктиторот на црквата и сликарите на фреските не се познати. Архитектурата е мошне значајна за проучувањето на средновековните споменици на Охрид. Таа претставува успешна комбинација на византиски и ерменски елементи.

Црквата се наоѓа на едно од најубавите места на брегот од езерото. Изградена е на висока стена над некогашната рибарска населба Канео во стариот дел на Охрид.

St. Jovan the Blessed, Kaneo, Ohrid

Првобитниот изглед на црквата Св. Јован-Канео, еден од символите на древен Охрид, ѝ е вратен по конзерваторските работи во 1963 и 1964 година кога беше урната пропратата со камбанаријата, кои беа доградени во XIX век. Тогаш беа откриени фреските во кубето.

Лекција 14

Фреските се зачувани во кубето и во олтарниот простор. Тие прилично се оштетени. Причина за тоа е што подолго време, меѓу XVII и XIX век, црквата била делумно разурната и напуштена. Тогаш поголем дел од фреските бил уништен и засекогаш загубен.

непознати зборови

делумно	partially
доградува/догради	build on to, add on to
древен	ancient, old
ерменски	Armenian
гради/изгради	build, construct
загубува/загуби	lose
засекогаш	forever
зачува	preserve
значаен (значајна)	significant
изглед	view, appearance
камбанарија	bell tower
комбинација	combination
конзерваторски	conservation
ктитор	founder
кубе	dome
мошне	very
напушта/напушти	desert, abandon
некогашен	former
олтар	altar
оштетува/оштети	damage
попушта/попушти	deteriorate
првобитен	original
претставува	represent
прилично	considerably
причина	reason
пропрата	addition
простор	area, place
проучување	study
разурнат	destroyed
рибарски	fishing (<i>adj.</i>)
симбол	symbol
слика	to paint
сликар	painter
средновековен	medieval
стена	wall, rocky face
уништува/уништи	destroy
урнува/урне	ruin
успешен	successful
фреска	fresco

Вежба 10: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на глаголска придавка:

1. Книгата беше (падне) _____ на подот.
2. Моите книги се (стави) _____ на полиците.
3. Кафето треба да биде (меле) _____.
4. Мајка ти сè уште не е (дојде) _____ од работа.
5. Кога дојдовме, нашиот чичко беше (влезе) _____ во собата.
6. Ние излеговме од банката кога нашите пари беа (изброи) _____.
7. Каде е Бранко? Тој е веќе (излезе) _____.
8. Писмото беше (врати) _____.
9. Вера е (влезе) _____ во продавницата за чевли.
10. Марица е (роди) _____ на 14 јули 1988.
11. Зошто прозорците се (затвори) _____?
12. Дали беа (реша) _____ проблемите?

14.2 Word order

Having mastered the verbal adjectives and numerous past verbal forms, you now are able to read more sophisticated Macedonian texts. You have already learned that Macedonian word order is freer than that of English. In written Macedonian, for instance, it is quite typical for the subject of the sentence to follow the verb. It also is common for the verb to be preceded by the direct object. This ordering signals that the object is the focus of the sentence, e.g.:

Танас ја сака Лилјана.
Tanas loves Liljana.

Лилјана ја сака Танас.
It is Liljana that Tanas loves.

As you read Macedonian texts, you must pay close attention to word order. Notice that in the following examples, the subject comes after the verb to be and the verbal adjective precedes:

Во центарот на Скопје, на реката Вардар, изграден е монументален камен мост.

In the center of Skopje, on the river Vardar a monumental stone bridge was [literally 'is'] constructed.

Лекција 14

Вежба 11: Read the following paragraphs and underline all the passive constructions, noting in particular the tense of the verb 'to be':

Во центарот на Скопје, на реката Вардар, изграден е монументален камен мост, кој денес го поврзува стариот со новиот дел на градот.

Според некои турски извори, мостот е изграден во втората половина на XV век, во време на владеењето на султанот Мехмед II. Меѓутоа, постои друго мислење дека мостот е постар, односно подигнат во првата половина на XV век, за време на султанот Мурат II (1421-1455).

Во непосредна близина на Камениот мост, во стариот дел на Скопје, се наоѓа еден од најмонументалните споменици на исламската профана архитектура: амамот на Даут-паша.

Даут-пашиниот амам најверојатно е изграден во втората половина на XV век, односно во времето кога Даут-паша живеел во Скопје. Во пожарот од 1689 година амамот бил оштетен и препуштен на постепено пропаѓање. Во 1948 година извршена е реставрација на просториите за сместување на уметничката галерија.

Даут-пашиниот амам во земјотресот од 1963 година беше делумно оштетен, меѓутоа по извршеното санирање тој продолжи да ја врши функцијата на Уметничка галерија.

непознати зборови

амам	Turkish bath
близина	vicinity
владеење	rule, reign
врши (на)	function (as)
гради/изгради	build, construct
делумно	partially
земјотрес	earthquake
извор	source
извршува/изврши	carry out, complete
(нај)веројатно	(most) probably
непосреден	immediate
односно	or, in other words
оштетува/оштети	damage
поврзува/поврзе	connect, join
подигнува/подигне	raise
пожар	fire
половина	half
постепено	gradual

Лекција 14

постои	exist (imperfective)
препушта/препушти	leave, turn over, yield
продолжува/продолжи	continue
пропаѓање	decay
просторија	place, premise
профан	[here] secular
реставрација	restoration
санирање	restoration
сместување	accommodation, housing
споменик	monument
султан	sultan
уметничка галерија	art gallery
функција	function

14.3 Passive and inactive constructions with the particle **се**, introduction

In the section above, you learned how to form passive constructions with transitive verbs using the verb **сум** plus a verbal adjective. Another passive construction is formed with the particle **се**, for which you have already learned many uses. We will review these here and add several new ones.

1. Many intransitive verbs, i.e., verbs which do not take a direct object, are formed with this particle:

Се наоѓа, се случува, се качува

2. Reflexive verbs

You have also seen that some transitive verbs can be made reflexive with the particle **се**:

се мие, се облекува

3. Reciprocals

When the direct object has the meaning 'one another', these verbs have reciprocal meaning:

Тие се сакаат.
They love one another.

Тие се гледаат.
They look at one another.

Лекција 14

4. Се passive constructions.

In theory, any verb can be made passive or inactive with the particle *се*. In inactive sentences, there is no active subject and often no agent is expressed by a prepositional phrase either. This distinction can be illustrated by the following examples:

1. Active

Тие враќаат книги во библиотеката.
They return books to the library.

2. Reflexive

Тие се враќаат секој ден во 5.00.
They return every day at 5:00.

3. Inactive

Книгите се враќаат само дење.
Books are returned only during the day.

Compare also the following sentences:

Јас не те разбираам.
I don't understand you.

Се разбира дека ќе одиме.
It is understood [of course] we will go.

Тие ме гледаат.
They are looking at me.

Се гледа дека таков одговор е даден.
It can be seen that such an answer was (is) given.

When you are reading Macedonian, pay special attention to word order involving inactive constructions with *се*. Very often, the subject will come after the verb, e.g.:

На празници се пеат народни песни.
On holidays, folk songs are sung.

Лекција 14

Вежба 12: Read and translate the following two recipes. Underline all the *se* passive constructions and all verbal adjectives:

Печени пиперки како салата

8 пиперки	1 лажица магдонос
1 лажица масло	сол
1 лажица оцет (киселина)	2 чешниња лук

Измиените и избришаните пиперки се печат на жар или во рерна. Кога ќе бидат оладени се лупат, се сечат рачките и се исчистуваат од семето. Излупените пиперки се редат во длабока чинија и им се става лук, магдонос, масло и оцет. Печените пиперки како салата се служат со јадење од месо печено на скара.

непознати зборови

длабок	deep
избришува/избрише	wipe
се исчистува/се исчисти	to be cleaned
жар	coals
се лупи/се излупи	peel
магдонос	parsley
масло	oil
оладува/олади	cool
оцет	vinegar
рачка	stem
се реди	to be put in rows
семе	seed
се сече	cut
служи	serve
сол (ж)	salt
чешне (мн. чешниња) лук	clove of garlic

Овошје во ракија

Во добра домашна ракија може да се става разнo свежо или суво овошје. Стаклените садови во кои се става овошјето во ракијата треба да имаат широко грло за да може со лажица да се вадат овошјето. Покрај овошје, во ракија се ставаат и разни билки. Ракијата со билки се пие како пијалак или се употребува како домашен лек.

Лекција 14

Во ракијата се става здраво, чисто, измиено и исцедено овошје. Обично тоа се цреши, вишни, сливи и кајсии, а од суво овошје - сливи, круши, и резанки од јаболка.

непознати зборови

билка	herb
се вади/се извади	to be removed, taken out
вишна	sour cherry
домашен	homemade
исцеден	seeded
кајсија	apricot
круша	pear
пијалак	beverage
покрај	besides, in addition
ракија	rakija (type of brandy)
резанка	slice
сад	jar, vessel
свеж	fresh
слива	plum
стаклен (стакло)	glass <i>adj.</i> ; (glass <i>n.</i>)
сув	dry
се употребува/се употреби	use
цреша	cherry

Cultural note: Ракија: a potent drink

Ракија is a liqueur distilled from fermented fruit, e.g., grapes, plums, or mulberries. Many people make their own wine as well as ракија.

14.4 The conjunctions **дури (да, не), додека (да, не)**

When the conjunction **додека** is combined with an imperfective imperfect or imperfective non-past verb, it expresses the notion that two actions occur simultaneously. It is best translated as 'while', e.g.:

Треба да одам додека има време.
I need to go while there is time.

Додека јадевме, ни свиреа народни песни.
While we were eating, they played folk songs for us.

Додека спијат децата, ќе зборуваме.
While the children are sleeping, we will talk.

Лекција 14

The conjunctions *дури* and *додека* cannot be used independently with a perfective verb, but must be followed either by *да* or *не*. In these constructions, the conjunctions mean 'until'. Look at the following examples:

Нема да одиме додека не се договориме.
We won't leave until we agree.

Ќе работиме додека не ја завршиме работата.
We'll work until the job is done.

Ќе ги чекаме дури да дојдат.
We will wait until they come.

Ги чекавме дури да дојдат.
We waited until they came.

In the past, *дури не* and *додека не* are followed by a perfective aorist for a one time action, or a perfective imperfect for actions which repeated in the past, e.g.:

Не си отидовме додека не се договоривме.
We didn't leave until we agreed. (on this particular occasion)

Не си одевме додека не се договоревме.
We didn't leave until we agreed. (on repeated occasions)

If *да* follows rather than *не*, then the verb remains in the non-past, cf.:

Ги чекавме дури да дојдат *or* ги чекавме дури не дојдоа
We waited until they returned.

The conjunction *додека* is often preceded by *сè*, with no change in meaning, cf.:

Не си одевме сè додека не се договоревме.
We didn't leave until we agreed.

Работевме сè додека не ја завршивме работата.
We worked until the job was done.

Originally, the distinction between *дури да/не* and *додека да/не* seems to have been regional. Now both forms occur in the standard language. There is, however, a slight tendency for *додека* to be perceived as more formal, and *дури* as more colloquial. There is no difference in meaning between the compounds *дури да/дури не*, *додека да/додека не*. While in most constructions either *да* or *не* can be combined with the conjunction, the particle *не* must be chosen if the verb in the main clause is negative:

Лекција 14

Додека не се врати брат ми, нема да одам оттука.
Until my brother returns, I am not leaving here.

Не можеме да појдеме, дури не ги купиме картите.
We cannot leave until we buy the tickets.

Вежба 13: Преведете ги следниве реченици:

1. While you get the suitcases from the basement, I will look for our passports.
2. While they talked about theaters in Skopje, we drank white wine and talked about the newest movies.
3. We will look for our tickets until we find them.
4. Last night, Branko and Stojan argued until Tanas came home from work.
5. I won't go to their place until I buy a present.
6. You can't go to the movies until you clean your room!
7. While Mira and Andrej are drinking coffee together and arguing in the cafe, Dragan is in the apartment watching television.
8. While Liljana is packing, the children are looking at maps of Macedonia.
9. We will stay at home until our friends arrive from the airport.
10. While Tanas's father was buying presents for his relatives in Macedonia, his mother was helping Liljana prepare for the trip.

14.4.1 The emphatic adverb дури

The conjunction *дури* seen in the examples above should not be confused with the emphatic adverb *дури* (*и*). This other *дури* is best translated as 'even' and can modify any word in the sentence, e.g.:

Дури и сега мислам за него.
Even now I think of him.

Тој знае дури и да свира на тапан.
He even knows how to play the taran.

Тие би можеле да се преселат дури и во Прилеп.
They could even move to Prilep.

Дури и тогаш живеела во Буф.
Even at that time she lived in Buf.

Именки

авионска карта
багаж

airplane ticket
baggage

Лекција 14

блуза	blouse
брич	razor
гаќи	underpants
граница	border
документ	document
долина	valley
долна облека	underwear
железница	railroad
здолниште	skirt
капа	hat, cap
карта	map; ticket; card
клима	climate
костим за капење	bathing suit
кошула	shirt
кравата	necktie
крпа	towel; rag, cloth
куфер	suitcase
мантил	overcoat
микробранова (печка)	microwave (oven)
очила за сонце	sun glasses
пакување	packing
панталони	pants
пар	pair
пасош	passport
паста за заби	toothpaste
пешкир	towel
пиџами, пиџами	pyjamas
рало	pair
рамнина	plain
ремен	belt
сако	sports coat
скали	stairs
список	list
(во)странство	abroad
транспорт	transportation
фармерки	bluejeans
фустан	dress
четка	brush
четка за заби	toothbrush
чешел	comb

Лекција 14

чизма	boot
чифт	pair
чорап	sock
шампон	shampoo
џемпер	sweater

Глаголи

заборава/заборави	forget
испраќа/испрати	send off on a trip
менува/смени	change, exchange (e.g., money)
организира	to organize (perf. and imperf.)
се пакува	pack
понесува/понесе	carry along, take with
(аор. понесов, понесе)	
престојува	stay, reside, spend time
се сеќава/се сети	remember
слегува/слезе (аор. слегов, слезе)	descend, go down
советува (кому)	advise, counsel
се спрема/се спреми	prepare, get ready
тече/истече	flow
тргнува/тргне	set off, depart

Сврзници

додека (да, не)	while; until
дури (да, не)	until

Прилози

детално	in detail
нагоре	upward

Придавки

западен	western
источен	eastern
јужен	southern
северен	northern

Честица

дури	particle
	even

Вежба 14: Прочитајте го следниот текст:

(Од: *Запознавање на природата и општеството за трето отделение*)

Битола е втор град по големина во Македонија, веднаш по градот Скопје. Сместен е во рамнината Пелагонија во подножјето на планината Баба. Овој град е познат од нашето најдалечно минато. Сè уште има урнатини од најстариот град Хераклија.

Mosaic from Heracleia

Денес Битола е модерен град со убави згради и куќи, продавници и широки улици. Во него има повеќе основни и средни училишта, како и виши школи. Битола е и индустриски центар, бидејќи во него има повеќе фабрики. Околу градот се шири големата рамнина Пелагонија со плантажи од жито и шеќерна репа.

Во плодната Пелагонија, само на спротивниот нејзин крај, се наоѓа Прилеп. Овој град е познат во целиот свет по тутунот. Градот има и стар и нов дел. Посебно е убав новиот дел, во кој се изградени модерни згради, продавници, и улици.

Крушево е гратче сместено во планински предел кој е најблизок до Пелагонија. Скриено меѓу шума, тоа личи на орлово гнездо. Со прекрасни куќи од стар вид - тоа е град музеј. Гордо ги чува спомените од нашето крваво минато и зборува за херојството на борците за слобода од османлиското ропство. Во близина на градот има вештачко езеро и голем споменик на легендарните Питу Гули и Никола Карев.

Лекција 14

борец	fighter, combatant
вештачко езеро	artificial (man-made) lake
вид	form, appearance
виша школа	advanced (upper) school
гнездо	nest
гордо	proudly
жито	grain
како и	as well as
крвав	bloody
легендарен	legendary
личи на (нешто)	resemble, look like (something)
минато	past
орлов (орел)	eagle <i>adj.</i> , (eagle <i>n.</i>)
османлиското ропство	The Ottoman yoke
плантажа	plantation
плоден	fertile
подножје	base, foot
предел	region
скриен	hidden
слобода	freedom
сместен	set, located
спомен	memory, souvenir
тутун	tobacco
урнатини	ruins
фабрика	factory
херојство	heroism
чува	preserve
шеќерна репа	sugar beet
се шири	expand, spread out

Church of the Holy Salvation (Sveti Spas), Skopje

Вежба 15: Read the following poem written by Katica Kulavkova. As you read it, keep in mind that the model for her poem is the typical set of safety instructions given on airplanes during take-off.

Катица Ќулавкова е родена во 1951 во Велес. Таму го завршила основното образование и гимназија. Дипломирала на Универзитетот Св. Кирил и Методиј во Скопје на Филозофскиот Факултет. Докторирала во Загреб во 1986. Сега работи како Професор по теорија на литература на Филолошкиот факултет во Скопје.

5 2833 2013

Патување од мене до тебе

драги патници
времето е вонредно
тажно
целта неподатна
летаме на опасни височини
со душоломна брзина

само уште неколку илузии
и ќе се спуштиме
на почетокот

не мислете
и не напуштајте го седиштето
сè додека наполно не запре
работата на срцето

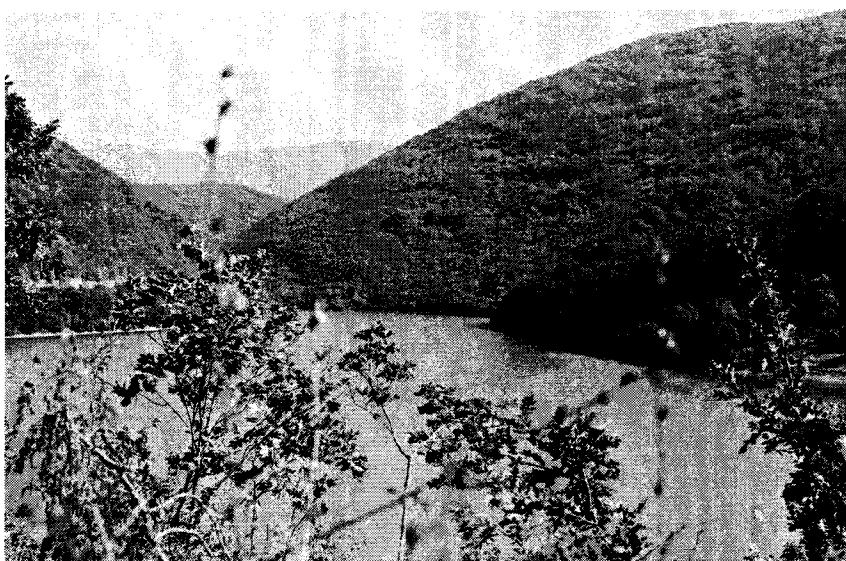
Внимание!

во недостаток на љубов
ружата на телото
инстинктивно се отвора
паѓајте слободно
законите не важат

Лекција 14

Непознати зборови

брзина	speed
важи	apply, be valid
височина	height
внимание	attention
вонреден	exceptional
душа	soul
душоломен	soul-breaking
закон	law
запира/запре	stop
инстинктивно	instinctively
ломи (се)	break (<i>imperf.</i>)
љубов (ж)	love
наполно	completely
напушта/напушти	leave, vacate
недостаток	lack, shortage, insufficiency
неподатен	inflexible
опасен	dangerous
патник	traveler
почеток	beginning
ружа	rose
седиште	seat
сè додека (не)	until
се спушта/се спушти	go down, descend, lower
тажен	sad, gloomy
цел (ж)	destination, goal, aim

View from the Debar road in Western Macedonia

15. Airport arrival, Sports

15.1 Има perfects, introduction

15.2 Dependent form of masculine personal names

15.3 Review of aspect distinctions and imperfective derivation

15.4 Introduction to verbal prefixes

15.5 Pronominal adjectives, pronouns and adverbs prefixed with не-, ни-, се-

15.6 Indefinite pronouns: кој било, кој и да е, кој годе

15.7 The conjunction како да

На аеродромот во Скопје - 4 август

6 2833 2013

Тоше: Здраво! Добро дојдовте!

Танас: Добро ве најдов!

Тоше: Каде се куферите, таму ли? Ајде, ќе ги земам. Чекај, чекај ќе се вратам веднаш.

Стојан: Мамо, како се вика овој човек? Не го познавам. Никогаш го немам видено.

Лилјана: Стојане, не се сеќаваш? Ти објаснив во авионот - ова е братучед на татко ти. Се вика Тоше. Ќе бидеме кај него и жена му во Скопје.

Стојан: А дали има деца? Каде ќе спијам? Дали можам нешто да јадам? Сè уште не сум јаден. Не ми се јадеше во авионот. Што е она таму?

Лилјана: Стојан! Не мрдај оттука. Седни си и чекај малку. Има гужва, немој да избегаш оттука.

Тоше: Ти си, Бранко? Голем човек си станал. Имаме чуено многу за тебе. Свириш на саксофон и на тапан, нели? Вистински Македонец.

Танас: Подобро да не зборуваме за тоа сега. Сакаше да ги донесе со себе инструментите.

Мира: Стојан, Бранко, гледајте таму! Дали ја гледате групата мажи што стојат пред излезот? Тие се членови на македонската државна фудбалска репрезентација. Имаат натпревар утре во Италија. Одлични се. Треба да ви кажам дека ги победија Канаѓаните лани.

Бранко: Јас многу сакам кошарка. Ја имаш ли гледано екипата од Чикаго? Страшни се.

Андреј: Сум слушнал за тоа. Ќе најдеме прилика да зборуваме за спорт додека си кај нас.

Лекција 15

- Тоше: Спиевте ли во авионот? Дали сте гладни? Да одиме дома. Жена ми ќе ви даде нешто за јадење, а потоа добро би било ако поспиете малку. Подоцна ќе ни дојдат гости.
- Лилјана: Каде е сега Стојан? Таму е. Толку уморен беше што не можеше ни да мрдне, а сега гледај како се растрчал!
- Танас: Веќе поминавме преку пасошката контрола и царинската и можеме слободно да одиме. Ќе има ли место за сите во колата?
- Мира: Имаме две коли. Билјана, дојди со нас во нашата кола.
- Билјана: Супер. Вие сигурно сте Андреј! Мило ми е што се запознавме.
- Андреј: Мило ми е. Одлично зборуваш македонски. Тетка ти ми раскажуваше многу за тебе. Колку пати си била веќе во Македонија?
- Билјана: Два пати. Пред пет години, и кога имав само седум години. Не сум била во Македонија откако стана Републиката самостојна. Не ми се верува дека сум тука. Имам читано многу за новите околности и имам намера сè да видам!

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Раскажете за пристигнувањето на семејството Наумовски во Скопје.
2. Ако сте биле во странство, раскажете за некое пристигнување во друга земја. Дали ви требала виза? Колку време сте престојувале таму? Каде сте менувале пари?
3. Дали сакате да зборувате за спорт? Што сакате повеќе, да спортувате, или само да гледате на телевизија? Кој спорт најмногу Ви се допаѓа?
4. Кои спортови се најпопуларни кај вас: фудбал, пливање, трчање, кошарка, ракомет, хокеј, безбол, боксирање?

15.1 Има perfects, introduction

In Лекција 11, you learned the formation and use of the l-past. In Лекција 13, you learned a perfect-like construction composed of the verb *сум* plus verbal adjective formed with intransitive verbs. There is another perfect construction in Macedonian, formed from the verb *има* followed by an invariant neuter singular form of the verbal adjective. This construction is typically used with transitive verbs:

Школувањето го има завршено во Битола.
He has completed his schooling in Bitola.

Веќе три недели го немам видено.
I haven't seen him for three weeks.

Тој ја има решено таа работа.
He has solved the matter.

The formation of the *има* perfect is quite straightforward. The present tense forms of *има/нема* form a compound tense with the invariant neuter form of the verbal adjective:

имамам/немам прочитано	имаме/немаме читано
имаш/немаш видено	имате/немаате видено
има/нема купено	имаат/немаат купено

If there are clitics in the sentence, they will precede the verb *има*:

indef.	+	def.	+	има.	+	neuter verbal adjective
му		го		имамам		дадено

Note, however, that if a question is formed with the particle *ли*, the interrogative particle will come after *има*:

Му ги имаш ли дадено книгите?
Have you given him the books?

Unlike the l-past, which has a number of different uses, e.g., perfect, non-confirmative, admirative, or dubitative, the *има* perfects always express the state resulting from a past action, and will best be translated by an English present perfect, e.g., *Го имам купено неговиот најнов роман*. 'I have bought his newest novel'. The use of the *има* perfect is not consistent across Macedonia. While it is a feature of the literary language, many speakers, particularly in the north and east, do not use it. Speakers from the southwest

Лекција 15

dialect areas, however, prefer the *има* perfect constructions. While there are differences in the two perfect constructions, these differences will not be treated here. Instead, we will be focusing on the contexts where the *има* and *сум* perfects may substitute for one another, e.g.:

Го немам гледано овој филм. - Не сум го гледал овој филм.

The verbal neuter adjective can be formed from either perfective or imperfective verbs. The choice of aspect is, as elsewhere, dependent on the boundedness of the verbal action. If the action is viewed as unbounded or repeated, the verbal adjective will be imperfective. If the action is bounded in some way, the verbal adjective will be perfective. Compare the examples below:

Дали имаш купувано книги од оваа книжарница?
Have you ever bought books from this bookstore?

Дали го имаш купено речникот?
Have you bought the dictionary?

In addition to recognizing these forms in print, you must also be able to form them correctly and translate them accurately. However, at this point it is not necessary for you to distinguish the nuances of the perfect meanings for the *сум* and *има* constructions.

Вежба 2: Одговорете на следниве прашања:

1. Имате ли патувано во Македонија?
2. Ги имате ли направено домашните задачи?
3. Имаш ли заборавено да им се јавиш на твоите родители?
4. Дали имате шетано кај езерото?
5. Имате ли работено во некој поголем град?
6. Им имаш ли испраќано писма на твоите пријатели?
7. Ја имате ли читано оваа лекција?
8. Имаш ли купено весник денес?
9. Дали имате слушано најнови компакт дискови од Македонија?
10. Имате ли гледано некои македонски филмови?

Вежба 3: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на глаголските форми со нема според примерот:

Тој _____ (дојде) кај нас.
Тој нема дојдено кај нас.

1. Бранко го _____ (гледа) овој филм.
2. Тие сè уште ја _____ (исплати) сметката.
3. Марко _____ (заврши) средно училиште.
4. Баба Елена _____ (чита) англиски книги.
5. Мира ѝ го _____ (испрати) ова писмо на сестра ѝ.
6. Никола ги _____ (заборави) пасошите.
7. Нашите комшии ја _____ (продаде) куќата.
8. Пријателите на Стојан _____ (јаде) полнети пиперки.
9. Таткото на Лилјана и Мира _____ (добие) инјекција.
10. Тој _____ (работи) во оваа продавница.

Вежба 4: Прочитајте ги следните текстови:

Петре Андреевски

Петре М. Андреевски е поет, раскажувач и драмски писател. Роден е во Слоештица, Демир Хисар, во 1934 година. Гимназија завршил во Битола, а студирал на Филозофскиот факултет во Скопје. Некои од неговите позначајни дела се: *И на небо и на земја* (поезија), *Седмиот ден* (раскази), *Неверни години* (раскази), *Време за пеење* (драма), *Пиреј* (роман), *Вечна куќа* (поезија), *Сите лице на смртта* (раскази). Во 1984 година излегоа и избрани дела во пет томови. Има објавено и две книги поезија за деца. Ги има добиено речиси сите позначајни награди за литература: 11 Октомври, Браќа Миладиновци (двапати), Рациново признание и Стале Попов (двапати).

Негови дела се преведени на српски, хрватски, француски, романски, англиски, шпански, јапонски и на други јазици. Застапен е во сите антологии на македонската поезија и проза.

Лекција 15

непознати зборови

антологија	anthology
вечен	eternal
драмски	dramatic, drama (adj.)
застапува/застапи	represent
значаен (значајна, значајно, значајни)	significant, notable
избрани дела	selected works
лирика	lyric poetry
лице	person; face
награда	award
(не)верен	(un)faithful
пиреј	couch grass (a type of weed)
писател	writer, author
признание	recognition, tribute
раскажувач	narrator, story-teller
смрт (ж)	death
том	volume

Cultural note: A literary luminary

The literary prizes awarded to Petre Andreevski are named after important Macedonian historical events or famous writers. The texts following will describe these people and events.

Браќа Миладиновци - Константин и Димитар (Димитрија)

Константин Миладинов е роден во Струга во 1830. Тој е познат како поет, основоположник на македонската поезија во XIX век. Неговиот брат е големиот преродбенски деец Димитар Миладинов. Студирал словенска филологија на Московскиот универзитет. Освен по својата лирика, познат е, заедно со својот брат, и по редактирањето и објавувањето на до денес ненадминатиот антологиски зборник на народни песни. Умрел со брат му во Цариград во 1862.

антологиски	anthological
деец	activist, accomplished person, important figure
зборник	collection, anthology
ненадминат	unsurpassed
објавување	publishing
основоположник	primary founder
преродбенски	renaissance; (here: national revival, rebirth) <i>adj.</i>
редактирање	editorship

Лекција 15

Кочо Рацин (Велес 1916 - Лопушник 1943)

Рацин е поет, прозаист, критичар и историски мислител. Тој е најпознат македонски интелектуалец меѓу двете светски војни. Неговата книга Бели мугри претставува едно од најзначајните поетски дела во македонската литература.

војна	war
критичар	critic
мислител	thinker
мугра	dawn, daybreak
претставува/претстави	represent
прозаист	prose writer

Стале Попов (Витолиште 1902 - Скопје 1965)

Стале Попов бил професор по македонски јазик, автор на многу раскази, една збирка хумористични приказни Итар Пејо, неколку новели и повеќе романи: *Крпен живот*, *Калеш Анѓа*, *Толе Паша*, и др. Познат е по користењето на фолклорот. Тој е еден од најсаканите и најчитаните раскажувачи.

збирка	collection
и др. (други)	and others
итар	clever, sly
калеш	swarthy
користи	use
крпен	ragged, patched
новела	novella
хумористичен	humorous

11 Октомври (адаптирано од *Историја за 8 одделение*)

На 11 октомври 1941 година, бил формиран Прилепскиот народноослободителен партизански одред „Гоце Делчев“. Според однапред подготвениот план, уште истиот ден одредот бил поделен на три групи, а потоа извршил напад на бугарската полициска станица, затворот, поштата и ПТТ врските во Прилеп. Денот кога бил извршен овој напад подоцна бил прогласен за Ден на востанието на македонскиот народ, и до ден денес, 11 октомври е еден од најважните празници во Република Македонија.

Лекција 15

важен	important
востание	uprising
врска	connection
затвор	prison
и до ден денес	and even until today
извршува/изврши	carry out
ист	same
напад	attack
народноослободителен	national liberation
одред	unit, detachment
подготовен	prepared
поделува/подели	divide, split
подоцна	later
полициски	police (adj)
прогласува/прогласи	proclaim
ПТТ	post, telegraph, telegram

15.2 Dependent form of masculine personal names

There is a special ending which may appear on some masculine personal names, kinship terms, some domestic animals, and the nouns **човек**, **бог** (God), **ѓавол** (devil), and **господ** (lord). These special forms designate that the noun is not the subject of the sentence. You may encounter these forms when the noun is the direct object, after prepositions, or after **ево!** **ене!** and **ете!** Many speakers do not use these forms at all, particularly younger people, but if you read Macedonian you are sure to encounter them. While you are not expected to know these forms actively, you should be aware that they exist and be alert for them in your reading.

Formation:

1. Nouns with a zero ending, i.e., ending in a consonant, add -a:

Стојан -- Стојана
син ми -- сина ми

Зборував со Стојана.
Еве го Наума.

2. Nouns in -o replace it with -a:

татко -- татка
Славко -- Славка

Немој да одиш надвор без татка ти.
Еве го Славка.

Лекција 15

3. Nouns in -e add -та:

Блаже -- Блажета
Петре -- Петрета

Многу го сакам Блажета.
Го видов Петрета.

Вежба 5: Прочитајте го следниот извадок од *Браќа*, од Ѓорѓи Абаџиев, адаптиран од *Македонија, во срце те носам*:
Read the following excerpt from *Браќа*, by Ѓорѓи Абаџиев:

In these texts, underline the special dependent forms of masculine names.

Ѓорѓи Абаџиев е македонски автор, роден е во Дојран во 1910. Умрел во Куманово во 1963. Тој е автор на раскази и романи со тематика од минатото на Македонија.

Браќа

...Директорот на затворот го прими љубезно Константина. Неговото европско облекло, неговото приветливо, бледо и умислено лице, неговото беспрекорно држење, вдахнуваше доверба. Но кога му соопшти зошто е дојден, директорот го погледна подозриво. И неговото држење се исполни со надмена ладнокрвност.

--Вие рековте дека Димитрија Миладинов е ваш брат? - запраша тој, иако Константин сосема јасно му го изговори името на својот брат.

--Би ве молел да ми објасните зошто е затворен, - гласот на Константина трепереше.

Непознати зборови

беспрекорен	irreproachable
блед	pale
вдахнува/вдахне	inspire
глас	voice
доверба	trust
држење	conduct
затворен	(in this context) imprisoned; closed
изговара/изговори	pronounce
се исполнува/се исполни	fill

Лекција 15

јасно	clearly
ладнокрвност	cold-bloodedness, coolness
љубезно	kindly
надмен	haughty
облекло	attire
погледнува/погледне	glance
подозриво	suspiciously
приветливо	affable
соопштува/соопшти	inform
сосема	entirely
тематика	subject matter
трепери	tremble
умислено	thoughtful

Read the following opening lines of the poem “Помен” (Commemoration) by Blaže Koneski and underline the special dependent forms of masculine names:

Јас сакам да го видам Коча Рацин,
а тие ми велат:
„Па ти знаеш,
тој е одамна загинат
на Лопушник*”
Јас сакам да го видам
Лазара Личеноски, галичанецот* шегобиецот*
а тие ми велат:
„Па ти знаеш,
тој почина ненајдено
по земјотресот”.

(Блаже Конески *Црква*, 1988 Мисла, Скопје)

галичанец - man from Galičnik
загинат - perished
Лопушник- a mountain in western Macedonia, where Racin died in 1943
ненајдено - not found
одамна - long ago
почине - die
шегобиец- joker

Лекција 15

15.3 Review of aspect distinctions and imperfective derivation

In Лекција 6, you learned various ways of predicting verbal aspect. You also learned the following guidelines to help you determine which of a verbal pair is perfective or imperfective:

1. non-prefixed imperfective vs. prefixed perfective:

пее - запее 'sing/begin to sing'

2. difference in suffix:

The suffix -ува marks a verb as imperfective:

купува - купи 'buy'
донесува - донесе 'bring'

The suffix -не frequently marks a verb as perfective:

почнува - почне 'begin'
слуша - слушне 'hear'

3. different prefix and suffix:

пишува - напише 'write'

4. completely different verb:

вели - рече 'say'
гледа - види 'see'
слуша - чуе 'hear'

You also learned that if you know both verbs of an aspectual pair, the following rules help determine which is imperfective and which is perfective:

1. If one of the pair of verbs is prefixed, it is perfective.
2. If the pair of verbs contrasts *ќ* with *т*, the form with *ќ* will be imperfective, e.g.: испраќа - испрати, се сеќава - се сети
3. Similarly, if the verbs contrast the consonant pair *р* with *д*, the form with *р* will be imperfective, e.g.: доаѓа - дојде, паѓа - падне.

In this chapter, we will look at other ways to predict verbal aspect, and also how to derive new imperfective verbs from perfective ones.

Лекција 15

1. You have already learned that there are many verbs in Macedonian which are bi-aspectual, that is, they can be both perfective and imperfective. Many if not most of these verbs are based on a foreign word which has been turned into a Macedonian verb by means of suffixation. The most common suffix for forming verbs from foreign words is *-ира*. The resulting verb is bi-aspectual. In these words, the stress always falls on the first syllable of the suffix *-ира*.

Вежба 6: Guess the meaning of the following verbs:

телефонира, инспирира, имитира, респектира,
документира, ликвидира, реновира, суспендира,
експлодира

Although these verbs may occur as both perfective and imperfective, as they become more commonly used, they tend to form new perfectives by adding a prefix.

2. Another suffix which forms many Macedonian verbs is *-ца*. Verbs formed with this suffix tend to be perfective and form imperfectives by adding the suffix *-ува*, e.g.:

боја 'color' бојадиса (perfective) - бојадисува (imperfective) 'color, paint'
калај 'tin' калаиса (perfective) - калаисува (imperfective) 'plate with tin'

3. There are a number of verb pairs in which the imperfective ends in the stem vowel *-а*, and the perfective ends in the stem-vowel *-и*:

фрла - фрли 'to throw'
заборава - заборава 'to forget'
става - стави 'to place'

4. There are a number of verb pairs in which the imperfective ends in the stem vowel *-а*, and the perfective ends in the stem-vowel *-е*:

зема - земе 'to take'
дава - даде 'to give'
умира - умре 'to die'

5. There are a number of verb pairs in which the imperfective ends in *-ива*, and the perfective ends in *-ие*:

заспива/заспие 'fall asleep'
побива/побие 'hit'

Вежба 7: In list A below, you are given a number of verbs with their definitions. Some of them are perfective, some imperfective. Using the rules for determining verbal aspect given above, find each verb's aspectual pair from list Б below and place the two verbs in the order imperfective - perfective:

А.
 постеле 'spread'
 навива 'wind up'
 започнува 'begin'
 ослабне 'weaken'
 раѓа 'bear'
 плукне 'spit'
 'ржи 'growl'
 врати 'return'
 фаќа 'grasp'
 ожние 'harvest'
 отме 'kidnap'

Б.
 започне
 за'ржи
 постила
 враќа
 отима
 навие
 плука
 ожнива
 роди
 ослабнува
 фати

15.4 Introduction to verbal prefixes

By far the most common method of deriving new imperfective verbs in Macedonian is by adding the suffix -ува to a prefixed perfective verb. You have already learned that there are pairs of verbs in which the imperfective has no prefix and the perfective has a prefix. Sometimes the prefix adds little meaning of its own to the verb; it mainly adds the notion of boundedness. In some verbs, the boundedness may refer to duration in time, as in the verbs meaning to sit for a while, stand for a while, and lie down for a while. Sometimes the prefix makes the verb refer to the start of an action, e.g., заспие, засвири, etc. Because the prefix can add a slight change in meaning, a new imperfective derived from this perfective will preserve that new shade of meaning, but it will not carry the meaning of boundedness.

Let us look in detail at how this process works. When a prefix is added, it gives the basic verb a different meaning. Furthermore, by attaching the suffix -ува to the new prefixed verb, the result is a derived imperfective. For example, look how the addition of different prefixes can alter the meaning of the basic verb трча 'run':

трча (imperfective) - потрча (perfective) 'run for a little while'

Prefixed perfective	Derived imperfective	Translation
втрча	втрчува	run into, burst/storm into
затрча (се)	затрчува (се)	begin to run
истрча	истрчува	run out of
дотрча	дотрчува	run as far as; come running
притрча	притрчува	run up to
(се) растрча	(се) растрчува	run in all directions
(се) стрча	(се) стрчува	flock, swarm around

Not every verb will take as many prefixes; nevertheless, prefixation is a powerful tool in vocabulary development. Because you will encounter many prefixed verbs, it is important to learn how to deduce the possible meanings that the prefixes may give to a verb. Verbal prefixes are derived, for the most part, from prepositions. Often, the meaning of the preposition gives a clue to the verbal nuance acquired through prefixation. Here are some examples:

The preposition **в** means 'in, into'. Look at the following verbs and see how the meaning of the prefix affects the meaning of the word.

вработи:	вработува	'employ'
влезе:	влегува	'enter, come in'
внесе:	внесува	'bring in, introduce'

The preposition **из** (ис- written before verbal roots beginning with a voiceless consonant) means 'out of'. Look at the following verbs and see how the meaning of the prefix affects the meaning of the word.

изработи:	изработува	'construct, engineer, manufacture'
излезе:	излегува	'exit, go out of'
изнесе:	изнесува	'take out, produce'

The meaning added to a verb by prefixation is not always as apparent as in the examples above. The more attention you pay to verbal prefixation, however, the faster you will build your reading vocabulary.

15.5 Pronominal adjectives, pronouns, and adverbs prefixed with не-, ни-, се-

Many interrogative words, such as кој 'who' and каде 'where' can take the following prefixes:

1. не- which adds the specific meaning 'some-'
2. ни- which adds the negative meaning 'no-'
3. се- which adds the general meaning 'every-'

Look at the following examples:

Кој

Некој те бара на телефон.
Someone is asking for you on the phone.

Никој не го сака.
No one likes him.

Секој би сакал да ја чита оваа книга.
Everyone would like to read this book.

Каде

Ајде да одиме некаде.
Come on, let's go somewhere.

Не ми се оди никаде.
I don't feel like going anywhere.

Кај си бил! Те баравме секаде!
Where have you been?! We looked for you everywhere!

The following additional interrogative words can all be prefixed in the same manner:

- кога 'when' (see also the note on page 339)
- што 'what'
- кој, кое, која, кои 'which'
- каков, какво, каква, какви 'what kind'
- колкав, колкаво, колкава, колкави 'what size, how big'

Лекција 15

Look at the table below:

кој? who?	никој	некој	секој
што?	ништо	нешто	сешто, сè
кој? which?	никој	некој	секој
каков?	никаков	некаков	секаков
колкав?	николкав	неколкав	секолкав
каде?	никаде	некаде	секаде
кога?	никогаш	некогаш	секогаш
како?	никако	некако	секако
колку	николку	неколку	-----

Notice in particular that **кога** becomes **-когаш** when the prefixes **ни-** and **се-** are added: **никогаш**, **секогаш**. When the prefix **не** is added, it is usually preceded by the prefix **по-**, meaning 'sometimes' - **понекогаш**.

Вежба 8: Преведете ги следниве реченици:

1. Кога си го добил писмото од Марјан? Никогаш не сум добил писмо од него.
2. Понекогаш Танас сака семејството да се пресели во Македонија.
3. Бранко секогаш зборува македонски со баба му и дедо му.
4. Мамо, купи ми нешто! Не Стојане, денес нема да ти купам ништо. Не можам да ти купувам сешто.
5. Некој ден ќе одиме на излет во Свети Наум.
6. Секој ден децата играат пред влезот на зградата.
7. Мојот син не јаде никакво сирење.
8. Какви весници продаваат во онаа трафика? Секакви.
9. Некаква змија ја касна за раката.

15.6 Indefinite pronouns: кој било, кој и да е, кој-годе

In addition to the concepts specificity ('some-'), negativity ('no-'), and inclusiveness ('all-'), there is also indefiniteness ('any-'). Macedonian employs three different constructions to express the idea of a non-specific indefinite, e.g., 'whenever, anyone at all, anything at all, whatever'. The three are roughly synonymous, but differ stylistically:

1. Place invariant **било** after the interrogative word. This construction is viewed as the most literary, high style:

кој било 'anyone' \ каде било 'anywhere' \ што било 'anything'
кога било 'anytime' \ кој било, која било 'whichever'

Можеш да ми се јавиш кога било.
You can call me anytime.

Кој било ќе ти го каже истото.
Anyone would tell you the same thing.

Во кој било град ќе ги најдете такви продавници.
In any city you will find such stores.

2. Add the phrase **и да е** after the interrogative. The **и** may be deleted. This construction is viewed as perhaps more colloquial:

кој и да е 'anyone' \ каде и да е 'anywhere' \ што и да е 'anything'
кога и да е 'anytime' \ кој, која и да е 'whichever'

Можеш да ми се јавиш кога и да е.
You may call me anytime.

Кој и да е ќе ти го каже истото.
Anyone would tell you the same thing.

Во кој и да е град ќе најдете такви продавници.
In any city you will find such stores.

3. Add the suffix **-годе** to the interrogative. This construction is the least common, and is viewed as slightly negative in meaning by some speakers, and archaic or dialectal by others:

кој-годе 'anyone' \ каде-годе 'anywhere' \ што-годе 'anything'
кога-годе 'anytime' \ кој, која-годе 'whichever'

Лекција 15

Можеш да ми се јавиш кога-годе.
You can call me anytime.

Кој-годе ќе ти го каже истото.
Anyone would tell you the same thing.

Во кој-годе град ќе најдете такви продавници.
In any city you will find such stores.

15.7 The conjunction како да

The conjunction како да means 'as if'. This compound conjunction is unusual for two reasons. First of all, the two elements can be separated, as follows:

Децата играат надвор како времето да не е студено.
The children are playing outside as if the weather weren't cold.

The second unusual thing about this conjunction is that any verb form can occur after да, including a future form preceded by ќе. Note the verb form after да in the following example:

Планираме како утре да ќе тргнеме.
We are planning as if we were setting off tomorrow.

Вежба 9: Преведете ги следниве реченици:

1. I can't believe that we arrived so late! I am tired.
2. My brothers always talk about sports. They'll talk about any sport, anytime, with anyone!
3. What types of books are sold in this bookstore? All kinds.
4. We looked everywhere for our passports. We will find them somewhere.
5. Let's go on an outing somewhere, anywhere!
6. We intend to travel sometime to Macedonia.
7. They never play handball, but sometime they would like to go to a match.
8. You can buy me anything at all for my birthday.
9. Someone is looking for you.
10. We don't have any plans for today.

Лекција 15

Именки

авион	airplane
аеродром	airport
безбол	baseball
бокс, боксирање	boxing
гужва	crowd, crush of people
државна репрезентација	national team
екипа	team
кошарка	basketball
менувацница	exchange office
намера	intention
натпревар	competition, match
одбојка, одбојкар(ка)	volleyball, volleyball player
околност	condition, circumstance
пасош	passport
пасошка контрола	passport control
пливање	swimming
пливач(ка)	swimmer
победник	winner
престој	stay
прилика	occasion, opportunity
противник	opponent
ракомет, ракометар(ка)	handball, handball player
речник	dictionary
спорт	sport
тенис	tennis
топка	ball
трчање	running
фудбал, фудбалер	soccer, soccer player
хокеј	hockey
царина	customs, duty (i.e., at a point of entry into a country)
член	member

Глаголи

се верува	it is believed
донесува/донесе	bring
мрда/мрдне	move around, toss, shift
објаснува/објасни (кому)	explain (to someone)
плива	swim

Лекција 15

победува/победи	win
проверува/провери	check
се растрчува/се растрча	run in all directions
се сеќава/се сети	remember
станува/стане	become

Придавки¹

вистински	real, authentic
државен	state, national
самостоен (самостојна, самостојни)	independent

Изрази

има гужва ²	it's crowded
има намера	intend to
не ми се верува дека...	I can't believe that...
оди на излет	go on an outing

Notes on the vocabulary:

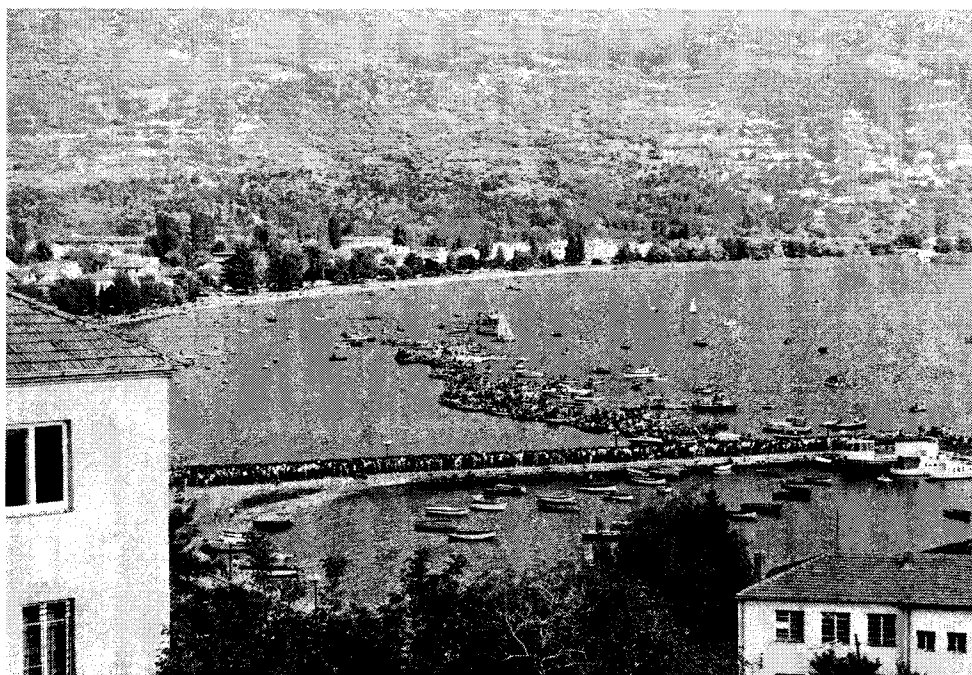
1. You also are responsible for the pronominal adjectives, pronouns, and adverbs prefixed with не-, ни-, and се- given earlier in the chapter.
2. The expression има гужва is colloquial. There are other words to describe a crowd, e.g., турканица, but they are seldom used.

Вежба 10: Прочитајте ги следниве текстови:

(The vocabulary to the texts in this exercise is given on page 346)

Секоја година во Охрид се одржува Охридскиот пливачки маратон. Оваа спортска манифестација за првпат беше организирана во 1962. Меѓународниот пливачки маратон е познат како еден од најуспешните спортски манифестации во Македонија. Пливачите пливаат од Свети Наум до пристаништето во Охрид. Многу луѓе се собираат да ги бодрат пливачите, дојдени од разни краишта на светот.

Лекција 15

The Ohrid Marathon

Програма на Охридскиот маратон 97

Четврток - 21 август

21.00 часот - Прием за пливачите кај градоначалникот на Охрид кој ќе им посака добредојде

Петок - 22 август

21.00 часот - Претставување на пливачите на граѓаните и туристите - центар на Охрид

Сабота - 23 август

Претпладне - старт од Свети Наум

21.00 часот -- свечено доделување на наградите - Хотел Гранит

Да читаме за македонските учесници во Маратонот 1997

Теодора Раптис

Моментно е на 12-то место на Светската ранг-листа. Сезонава ѝ е најуспешна откако се занимава со маратонско пливање. На маратонот во Атлантик Сити годинава се пласира на шестото место. На маратонот во Естергон (25 км) во Унгарија се пласира на првото место. На Охридскиот маратон минатата година го освои четвртото место. На Охридскиот маратон 1995 година беше трета. На

Лекција 15

Охридскиот маратон 1993 година го освои второто место. На првиот возобновен Охридски маратон 1992 година го освои првото место.

Васил Велков

Годинава настапи на серија маратони со одлични резултати и времиња. На маратонот Естергон (25 км) во Унгарија, што се плива во езеро, го освои петтото место. На Шабачкиот маратон (19км) во Југославија, се пласира на третото место.

Јане Карајованов

Годинава пливаше на маратонот Естергон (25 км) во Унгарија и го освои седмото место. На Охридскиот маратон 1995 година го освои 9-то место. На Охридскиот маратон 1994 година беше 16-ти.

(texts taken from a publication of the International Marathon Swimming Federation, August 23, 1997)

Читајте сега за други спортски манифестации:

ХЕТ-ТРИК на ШУМАХЕР

Германецот со сигурно и неприкосновено возење ја забележа последователно третата победа на патеката Спа Франкоршампс.

Победник на дванаесеттата трка од Светското првенство во Формула 1, која се возеше вчера за големата награда на Белгија на патеката Спа Франкоршампс, со должина од 6.986 метри (се возеа 44 круга) е Германецот Михаил Шумахер, возач на 'ферари'.

велосипедски маратон МАВРОВО - СКОПЈЕ

Денес во 9 часот од Маврови Анови ќе стартува третиот од серијата велосипедски маратони '97, што ќе се вози на релацијата Маврово - Скопје во должина од 110 км.

Лекција 15

бодри	cheer, encourage
велосипедски	bicycle <i>adj.</i>
возач	driver
возобновен	renewed
градоначалник	mayor
добредојде	welcome
доделување	allocation, distribution
должина	length
забележува/забележи	note
се занимава	be involved with; engage in
крај (мн. краишта)	region, part
круг	circle
манифестација	event
маратон	marathon
меѓународен	international
моментно	at present
награда	award
настапува/настапи	appear, participate
неприкосновен	untouchable
се одржува/се одржи	take place
освојува/освои	win, capture
откога	since
патека	track, path
се пласира	place
пливач	swimmer.
пливачки	swimming <i>adj.</i>
последователно	successive
претставување	presentation
прием	reception
пристаниште	harbor
првенство	championship
ранг-листа	ranking list
релација	route
свечен	ceremonial
сезона	season
серија	series
старт	start (in sports)
трка	race
Унгарија	Hungary
учесник	participant
хет-трик	hat trick - originally, a player scoring three goals in a hockey game; now, three major achievements in any sport.

Лекција 15

Вежба 11: Одговорете на следниве прашања:

Со какви спортови се занимавате?

Што е поинтересно за вас - американски фудбал или фудбал?

Дали сакате да гледате бокс?

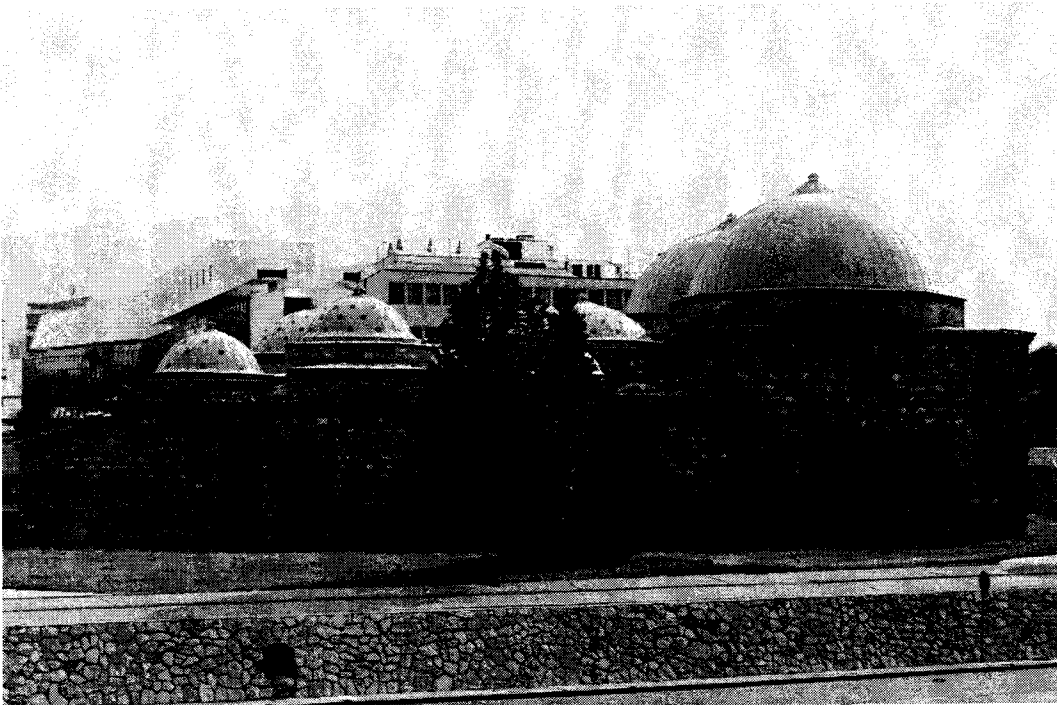
Дали знаете некои познати спортисти? Како се викаат? Што играат?

Што се по националност?

Дали е хокејот популарен во вашата земја? А ракометот?

Now interview a friend, class member, or family member. Ask at least the following questions:

1. Дали имаат гледано некои спортски манифестации? Кој играл?
Кој победил?
2. Дали се тие во спортска екипа? Дали се натпреваруваат во некој спорт?
3. Кој спорт најмногу сакаат да го гледаат?
4. Кој спорт најмногу сакаат да го играат?

Art Gallery, formerly the Turkish Bath of Daut Pasha (Даут пашиниот амам), Skopje

Лекција 16

16. Cultural sites in Macedonia

16.1 Pluperfects

16.2 Constructions with имал plus verbal adjective

16.3 Diminutives, continued

16.4 Review of prepositions

16.5 Collective plurals

7 2833 2013

Танас им пишува писмо на дедо Петре и баба Елена во Торонто...

Драги наши,

Како сте во Торонто? Чув дека времето таму било жешко. Стигнавме во Охрид пред три дена и овде времето е многу подобро отколку што беше во Скопје. Чисто е, дува пријатен, свеж ветар, само секој ден врне попладне. Уморни сме од свадбата, патувањето, одењето по гости. Децата се добри, се интересираат за сè. Во Брајчино Бранко и Стојан се качуваа на секое дрво и цел ден трчаа надвор. Утре одиме на излет до Свети Наум.

Monastery of St. Naum

Лекција 16

Во Скопје од нашата последна посета многу работи се измениле. Градот е помодерен, има насекаде нови трговски центри, кафулиња, продавници со секакви производи. Шетавме по чаршијата и на децата овој стар дел на градот им беше незаборавно доживување. На деветти се качивме на Водно до Пантелејмон, баш на празникот Св. Пантелејмон. Во селото Нерези сигурно имаше свадба оти ветрот повремено го носеше пискот на зурли. Во црквата запаливме свеќи и ручавме во ресторанот со поглед на Скопје. Градот се издолжува по текот на реката и тоа изгледа многу необично одозгора.

На патот од Скопје за Брајчино очекував суви, голи, жолти ридови, ама годинава сè беше зелено и здраво. Стоговите сено, овците, полињата со сончоглед и малите села во пазувите на планините ме вратија во годините на детството и младоста што ги поминав тука. По пат навративме во Курбиново каде што ја посетивме црквата Св. Ѓорѓија и ги разгледавме прекрасните фрески од дванаесеттиот век. Навистина оваа црква е мал бисер на човечката душа.

Свадбата беше весела. Андреј е добро момче. Кога живеел во Битола му бил комшија на еден мој добар пријател. Работи во една фирма за компјутери и добро заработува. Значи Лилјана не треба да се грижи за сестра ѝ. Стојан беше малку разочаран дека Андреј нема ни магаре ни рок група. Игравме до доцна - и Андреј и Бранко имаа шанса да ни свират на тапан. За малку ќе пукневме од јадење. Лилјана и Мира беа среќни што сите ние бевме заедно.

Се надеваме дека вие сте добри и здрави. Ние ќе се вратиме наскоро и ќе ви раскажеме за сите наши доживувања од родниот крај.

Бранко и Стојан порачуваат посебно да го поздравите Зоки од нив.

Останете со здравје,

Танас

Лекција 16

Вежба 1: Одговорете на следниве прашања:

1. Каде биле семејството Наумовски и што правеле до сега во Македонија? Кои места ги посетиле?
2. Ако сте биле во Македонија, кои места сте ги посетиле? Ако не сте биле, кои места би сакале да ги посетиле?
3. Како им се допаѓа Брајчино на Бранко и Стојан?
4. Што правеле на свадбата?
5. Што дознавме за Андреј?
6. Дали сте биле Вие на некоја свадба? Како беше? Како беа облечени невестата и младоженецот? Дали имаше музика? Каква музика имаше?
7. Зошто е Танас носталгичен? Дали понекогаш ве фаќа носталгија? Кога? Раскажувајте за едно сеќавање од вашето детство. Каде живеете? Што правевте? Со кого игравте?
8. Дали сте биле во некои цркви, синагоги или џамии? Како изгледаа?

16.1 Pluperfects

In this chapter, you will learn several new verb forms. The pluperfect, called in Macedonian *предминато време*, is used to specify that an action in the past was completed prior to another action in the past; that is, a pluperfect sequences two past actions. Look at the following examples from English:

The guests had already started eating when we arrived.
We raced to the train station, but the train had already left when we got there.

While both Macedonian and English have pluperfect forms which are similar in meaning, the Macedonian pluperfects are used much less often. In addition, speakers from different parts of Macedonia may use one of the pluperfects to the exclusion of the other. Nonetheless, you must learn to recognize these forms because they are used actively in the Macedonian standard language, particularly in written texts.

You have learned that Macedonian has two perfects: a *сум*-perfect and an *има*-perfect. Both of these verb forms have corresponding pluperfect constructions.

Лекција 16

16.1.1 Formation of the pluperfects

- **Беше pluperfect**

The беше pluperfect is formed with the imperfect of сум and the appropriate form of the aorist or imperfect verbal l-form:

бев живеел(а)	бевме живееле
беше живеел(а)	бевте живееле
беше живеел(а)	беа живееле
бев направил(а)	бевме направиле
беше направил(а)	бевте направиле
беше направил(а)	беа направиле

If there are clitics, they typically precede the imperfect of сум. The negative particle will precede the clitics:

не + indirect + direct + беше + l-form

Кога ти се разбуди, јас веќе ти го бев купил весникот.
When you woke up, I had already bought you the newspaper.

Кога стигнавме доцна на часови, професорката сè уште не им ги беше дала испитите на студентите.

When we arrived late to class, the teacher had still not given the students the exams.

There are many examples where the clitics come between the imperfect of сум and the verb, i.e.:

не + беше + indirect + direct + l-form

Кога ти се разбуди, јас веќе бев ти го купил весникот.

The word order in the pluperfect is not, then, as rigid as in the l-past.

Лекција 16

Вежба 2: Put the following verbs in the беше pluperfect for all persons, as in the table below: заработи, запали, разгледува, стигне, чита, испие, разбере, влезе

јас	бев	купил(а)	ние	бевме	купиле
ти	беше	купил(а)	вие	бевте	купиле
тој	беше	купил	тие	беа	купиле
таа	беше	купила			
тоа	беше	купило			

Вежба 3: Пополнете ја соодветната форма на предминато време со беше:

1. Кога Милан го бараше весникот на масата, некој веќе го _____ (земе).
2. Стојан ја _____ (скрши) раката пред да патува во Македонија.
3. Нашето семејство веќе _____ (се пресели) во Канада кога јас се родив.
4. Кога влеговме во театарот, филмот _____ (почне).
5. Ние _____ (отиде) неколку пати кај нив пред тие да дојдат еднаш кај нас.
6. Дали вие ги _____ (најде) вашите пари?
7. Не можеше да ме најде, затоа што _____ (излезе) порано.
8. Тој почна да вика. Ние никогаш порано не го _____ (виде) толку налутен.
9. Јас ја _____ (купи) книгата пред неколку дена.
10. Наум не сакаше да оди со нас на кино, филмот го _____ (гледа) минатата недела.

Вежба 4: Пополнете ги следниве реченици:

1. Кога стигнавме на железничката станица.....
2. Кога влезе тој во собата
3. Не купивме карти за филмот, затоа што...
4. Кога му се јавив.....

Лекција 16

• Имаше pluperfect

The *имаше* pluperfect is formed with the imperfect of *има* and the invariant neuter form of the verbal adjective:

имав направено	имавме направено
имаше направено	имавте направено
имаше направено	имаа направено

If there are clitics, they will precede the *има* verb form:

indirect + direct + <i>имаше/немаше</i> + neuter verbal adjective

Му го имав испратено писмото, пред тој да ми се јави.
I had sent him the letter before he called me.

Му го немав испратено писмото, пред тој да ми се јави.
I had not sent him the letter before he called me.

Вежба 5: Put the following verbs in the *имаше* pluperfect for all persons as in the table above:

напише, даде, јаде, гледа, исплати, заврши, испрати

Вежба 6: Пополнете ги следниве реченици со соодветната форма на предминато време со *имаше*:

1. Бранко го _____ (гледа) овој филм.
2. Сакавме да ги честиме, но тие веќе ја _____ (плати) сметката.
3. Марко _____ (заврши) средно училиште пред да се пресели во Канада.
4. Јас ќе го испратев писмото, но маж ми веќе го _____ (испрати).
5. Никола ќе ја купеше оваа куќа, но други луѓе ја _____ (купи).
6. Ристо не можеше да излезе со пријатели затоа што ги _____ (не заврши) домашните задачи.
7. Пријателите на Стојан _____ (јаде) полнети пиперки порано.
8. Без да знае, тој _____ (купи) две исти книги.
9. Снежана веќе два пати го _____ (гледа) овој филм.

Лекција 16

16.2 Constructions with **имал** plus neuter verbal adjective

In Лекција 12, you learned that Macedonian developed an opposition between the aorist and imperfect on the one hand, and the l-past on the other. When a speaker chooses to narrate a past event in the aorist and imperfect, he is vouching for the narrated facts; when narrating those same events using the l-past, he has chosen not to specify that he knows these facts by direct confirmation. The use of the l-past may, then, imply that the facts are known through second-hand information or supposition. A similar opposition occurs between the **има** perfect and **имаше** pluperfect on the one hand, and the constructions with **имал** on the other. The construction **имал** plus verbal neuter adjective takes the place of both the **има** perfect and **имаше** pluperfect when the speaker is narrating events based not on first-hand knowledge, but on supposition or hearsay. The verbal l-form will, of course, agree in gender and number with the subject, e.g.:

јас	сум	имал/а дојдено	ние	сме	имале дојдено
ти	си	имал/а дојдено	вие	сте	имале дојдено
тој		имал дојдено	тие		имале дојдено
таа		имала дојдено			
тоа		имало дојдено			

If there are clitics, they will come after the verb **сум** and before **има**:

ne + sum + indirect + direct + imal + neuter verbal adjective						
не	си	ми	го	имал	испратено	писмото

Вежба 7: Change the following sentences with **има** perfects and **имаше** pluperfects to the non-confirmative **имал** constructions:

1. Тие ја имаат свршено работата.
2. Вера имаше дојдено порано од факултет.
3. Стојан ги има направено домашните задачи.
4. Ти имаш прочитано многу книги.
5. Стрико ми го имаше купено подарокот за свадбата.
6. Вие ги имавте посетено роднините порано.
7. Билјана и Бранко се имаат качено на Водно.
8. Вие веќе имавте ручано кога ние стигнавме.
9. Дали му ја имаш дадено книгата на Кирил?
10. Тие се немаа расправано со директорот.

Лекција 16

16.3 Diminutives, continued

In Лекција 9, you learned that diminutives are forms of nouns which are used to denote either affection, smallness, youth, or familiarity. In this chapter, we will discuss some of the ways in which diminutives are formed, and you will read a passage to familiarize yourself with recognizing these forms. Forming diminutives is a common device in spoken Macedonian, so you will have to learn the dictionary form of a word and then recognize it in its diminutivized form. Nouns of all three genders form diminutives. The most common diminutive suffixes for masculine nouns are the following:

-ец	братец
-ок	синок
-е	брате, носе
-енце	братенце, прстенце
-че	братче, гратче
-ле	носле
-уле	братуле, носуле, прстуле

Note that according to Macedonian spelling rules, a voiced consonant will become unvoiced before the ending -че, e.g.: град -- гратче. The most common diminutive suffixes for feminine nouns are:

-ка	планинка
-ица	главица, водица, земјица, сестрица
-ичка	главичка, водичка, сестричка
-енце	моменце
-ле, -уле	книжле, книжуле

Note that if the stem of the feminine noun ends in a velar, the velar will most likely mutate before the endings, e.g.:

Книга: книже, книжица, книвче, книшка, книжуле

The most common endings for neuter nouns are:

-енце	писменце, поленце, кафенце
-це	for nouns ending in -о, e.g., селце, увце
-уле	детуле, јагнуле, кафуле

Лекција 16

Вежба 8: Прочитајте го следниот текст:
Underline all diminutive forms:

Од лошо полошо

В село била куќичка,
крај куќичка шталичка
в шталичка кравичка.
И молзела бабичка
млеко в мала тавичка.
Млекото измолзено
го сипала в каченце,
го ставила в коритце.

штала - stables

крава - cow

молзи - to milk

тава - pan

сипа - pour; каче - wooden tub, vat
корито - trough

Немирното маченце,
дошло, пие млекце,
а од дворот кучето,
се фрли на мачето
му го гризна увцето.
А наеднаш стапчето
го сожали мачето,
го истепа кучето,
му го скрши реброто.
А кучето квичело,
бегало и плачело.

гризне - bite, nip

стап - stick, cane

сожали - pity

истепа - beat

ребро - rib

квиче - to squeal

Печката се разжали,
стапчето го погали,
со огин го запали,
го сцрни и спепели.

разжали - feel sad

погали - stroke, pet

сцрни - blacken; спепели - turn to ash

Се налути водичка,
се плисна од рекичка
преку земја, камења.
и изгасна пламења.
Сега лута кравата
излезе од шталата
и ја испи водата.

се плисне - to spray, splash

камења - stones

изгасне - extinguish; пламења - flames

Лекција 16

Стана баба без млеко,
стана маче без уво,
стана куче без ребро,
стапче пепел станало,
печката изгаснала,
крава вода испила,
се подула, пукнала. се подуе - swell up

Славко Јаневски

(од *Македонијо, во срце тебе носам!*)

16.4 Review of prepositions

Given below is a table of Macedonian prepositions with their basic meanings. You have already learned many of them, but several new ones are introduced here:

без	without
близу (до)	near
в,во	in, into, to
врз	on, upon
во врска со	in connection with
далеку од	far from
до	up to, to, until, before
за	for, about, concerning, to, as, by
за време на	during
зад	behind
заради	because of, on account of
кај	at, to the house of
карши (= спроти/наспроти)	opposite
кон	toward, to
крај	near by, next to
меѓу, помеѓу	between, among
на	on, at, to, of, per
над	over, above
надвор од	outside of
наместо	instead of
низ	through, throughout
од	away from, out of, by, of

Лекција 16

околу	around, about
освен	except, besides
по	according to, after, along, after, in (e.g., a test in history: испит по историја)
под	under, beneath
покрај	beside, near, in spite of
поради	because of, due to
пред	before, in front of; ago
преку	across, through, during
при	near, by
против	against
со	with, by (vehicle)
според	according to
спрема	toward, according to
спроти	opposite
у (= кај)	at, by (rarely used)

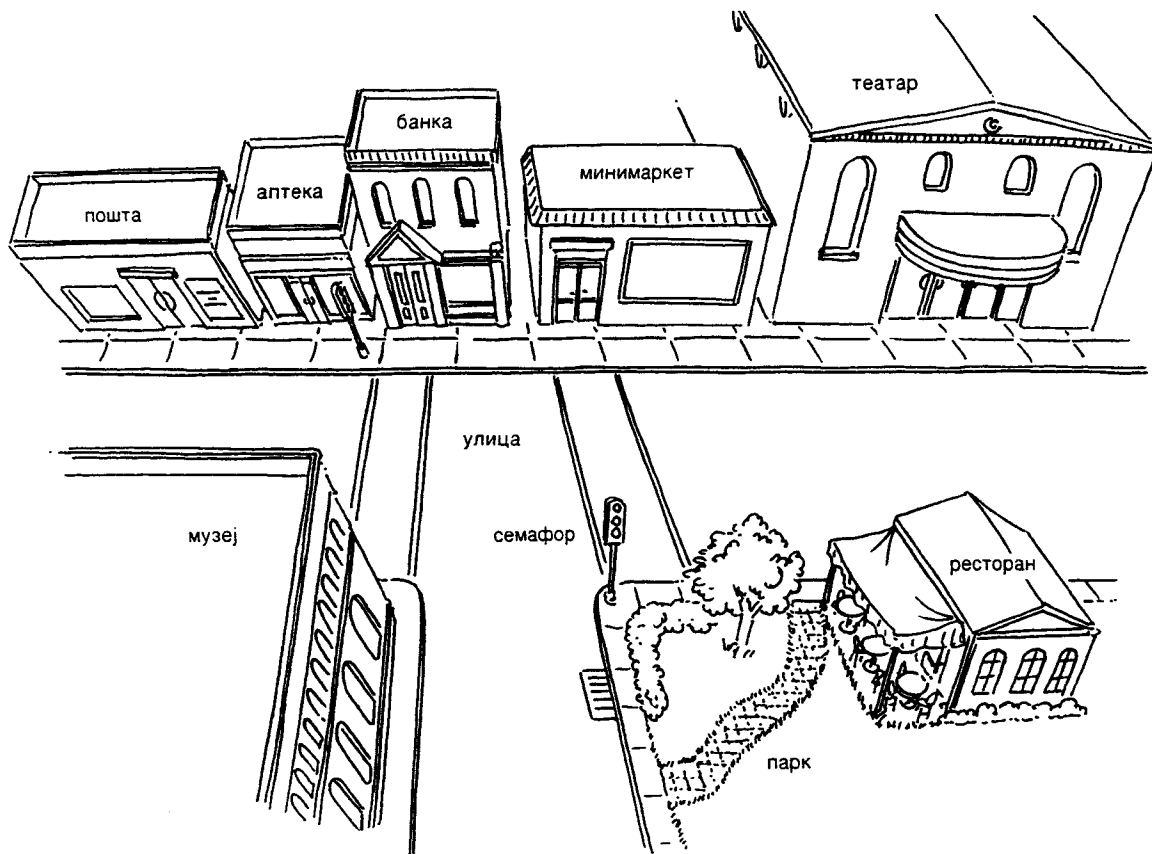
Вежба 9: Пополнете со предлози:

1. _____ мене, тој ќе треба да брза (hurry) ако не сака да задоцни (be late).
2. Нашата куќа се наоѓа блиску _____ железничката станица.
3. Како ќе одиш _____ работа денес? Ќе одам _____ автобус.
4. Што има _____ кутијата? Има подарок _____ брат ми.
5. _____ Скопје живеат разни националности.
6. _____ Втората светска војна, моите роднини живееле во САД.
7. _____ дождот, ќе одиме во паркот.
8. Не ќе можеме да се качиме _____ врвот на планината.
9. Тој живее _____ од мене и затоа ќе треба да одам со такси.
10. Го чекавме еден саат и _____ него доцнавме на кино.
11. САД се наоѓа _____ Канада и Мексико.
12. _____ од Македонија има скоро милион луѓе коишто зборуваат македонски.
13. Тие шетаа _____ чаршијата и зборуваа.
14. Утре имам испит _____ историја.
15. Ние живееме на оваа страна на реката, а тој живее _____ реката, на другата страна.

Лекција 16

Вежба 10: Look at the drawing below and make up questions like the following:

Каде е банката? Банката е меѓу аптеката и минимаркетот, спроти музејот.

Именки

бисер

врв

детство

доживување

душа

земјотрес

излет

кафуле

младоженец

младост (ж)

pearl

summit

childhood

experience

soul

earthquake

outing

small cafe

groom, but in plural may refer to both bride and groom

youth

Лекција 16

носталгија	nostalgia
овца	sheep
пазува ¹	bosom, breast
пискот	shrill sound; screech, scream
поглед	view, sight, outlook
помош (ж)	help
посета	visit
производ	product
рид	hill
свеќа	candle
сеќавање	reminiscence, recollection
сено	hay
синагога	synagogue
сончоглед	sunflower
стог (сено)	hayrick, haystack
тек	course
фирма	company
фреска	fresco

Придавки

весел	joyful, merry, happy
гол	naked, bare
модерен	modern
(не)заборавен	(un)forgettable
(не)обичен	(un)usual
носталгичен	nostalgic
последен	last
прекрасен	beautiful, splendid, magnificent
пријатен	pleasant
разочаран	disappointed
свеж	fresh
чист	clean
човечки	human <i>adj.</i>

Прилози

одозгора	from up above
повремено	sporadically, occasionally

Глаголи

дува	blow
------	------

Лекција 16

заработува/заработи	earn
(се) издолжува/(се) издолжи	extend, stretch out
се изменува/се измени	change, exchange
се интересира (за)	to be interested in
(се) навраќа/(се)наврати	drop by
се надева	hope
очекува	expect
пали/запали	light <i>v.</i>
пука/пукне	burst
разгледува/разгледа	survey, examine; consider
руча	eat lunch
фаќа/фати	grasp, grip

Notes on the vocabulary:

1. The noun *пазува* has a literal meaning of 'bosom, breast', but here it is used to mean that the villages are nestled among the hills.

16.5 Collective Plurals

The ending *-je* can be added to nouns of all genders, forming a collective noun, which in turn forms a collective plural in *-ja*. From *лоза* 'vine' we get a regular plural *лози* 'vines, but also a collective form *лозје* 'vineyard' which in turn has the plural *лозја* 'vineyards'. These forms, except in isolated nouns such as *дрво-дрвја*, are not widely used in the standard language. When this suffix is added to a noun stem, it causes the following changes in the final consonant of the stem. Notice that in some endings the *j* is no longer present after the mutation of the consonant.

н --> њ, e.g. година --> годиње
д --> ѓ, e.g. ливада --> ливаѓе (meadows)
зд --> з, e.g. грозд --> грозје (grapes)
ст --> с, e.g. лист --> лисје
т --> ќ, e.g. работа --> рабоќе

You now have learned three types of plurals: regular plural endings (обична множина), counting plurals (избројана множина), and collective plurals (збирна множина).

Вежба 11: The following exercise on plurals is from a Macedonian grammar for students in the sixth grade. Read the following text and identify all three types of plurals:

Два јавора

(според Глигор Поповски, од *Македонски јазик за 6 одделение*)

Во една дамнешна пролет, во ист ден, на чекор-два, еднoдoдpyгo, никнаа две јаворчиња. Отпрво имаа само по шест листа. Му се израдуваа на сонцето и на синото небо, му се израдуваа на ветарот, на планињето, на ридјето, на дабјето по нив, на дрвјата во близината - се израдуваа и почнаа да растат.

Весело им поминаа детските години, заедно ја израснаа својата бујна младост. Беа еднакви по висина, по убавина и по среќа...

А малку потаму, на едно друго полјанче, растеа две брези со треперливи лисје. И дење и ноќе си шепотеа една на друга најубави приказни. Само зимно време молчеа бессилни и заспани. Тогаш немаа ни по два-три листа за да можат да си шепотат.

бессилен	powerless
близина	vicinity
бреза	birch
буен (бујна)	vibrant, turbulent
весело	happily
висина	height
даб	oak
дамнешен	long ago
еднаков	the same
еднoдoдpyгo	one next to another
се израдува	be happy about
израсне	grow up
јавор	maple tree
лист	leaf
молчи	be silent
никне	sprout
отпрво	at first
полјана	meadow, glade
расте	grow
треперлив	trembling
чекор-два	one or two steps
шепоти	whisper

Лекција 16

Вежба 12: Прочитајте ги следниве текстови за земјотресот во Скопје:

На 26 јули 1963 во Скопје се случи силен земјотрес. Беше петок и утрото изгледаше обично. Многу малку луѓе беа на нозе во 5 часот и 17 минути. Кога земјата почна да се тресе, повеќето беа сè уште во кревет и не знаеја што им се случува. По неколку минути градот беше во урнатини. Куќите паѓаа како да се од картон. За миг многу луѓе останаа без своите домови и без своите блиски. Земјотресот однесе 1.070 жртви.

Веднаш по катастрофата во Скопје почна да пристигнува помош, прво од поранешните југословенски републики, а потоа од сите страни на светот. На почетокот беше најважно да се најдат преживеаните под урнатините и да им се помогне на повредените. Требаше да се обезбеди храна за преживеаните. По два дена градот пак имаше струја и вода. Меѓутоа, многу луѓе немаа покрив над главата. Затоа беа направени кампови со шатори и привремени засолништа. По првиот дожд во август на сите им беше јасно дека така не ќе можат да живеат кога ќе почне есента.

Со помошта што пристигна градот беше бргу расчистен. Во околината беа изградени нови населби со монтажни бараки и уште есента во нив се вселија оние што останаа без домови. Центарот на градот доби сосема поинаков изглед. По неколку години се чинеше дека трагите од земјотресот исчезнаа. Сепак граѓаните на Скопје што го паметат сè уште жалат по оној град од пред земјотресот.

барака	barracks
бргу	quickly
важно	importantly
се вселува/се всели	move in
граѓанин, граѓанка (мн. граѓани)	citizen
жртва	victim
засолниште	sanctuary, haven
изглед	appearance
исчезнува/исчезне	disappear
јасно	clearly
камп	campsite
картон	cardboard box, carton
катастрофа	catastrophe

Лекција 16

миг	instant, second
минута	minute
монтажен	prefabricated
се обезбедува/се обезбеди	secure, obtain
однесува/однесе	carry off
паметува/памети	remember
повреден	wounded
поинаков	different, unlike
покрив	cover, roof
поранешен	former
преживеани	survivors
пристигнува/пристигне	arrive, come
привремен	temporary
расчистен	cleaned up
сепак	nonetheless
се случува/се случи	happen, occur
сосема	entirely
трага	trace
(се) тресе	shake
урнатини	ruins
се чини (ми се чини)	it seems, appears (it seems to me)
шатор	tent

Вежба 13: Одберете го точниот одговор:

Select the correct answer:

1. Земјотресот во Скопје се случи _____.
а. доцна попладне б. доцна навечер в. рано наутро
2. Голем дел од куќите _____.
а. беа малку оштетени б. беа сосема уништени в. беа делумно урнати
3. Во Скопје брзо пристигна помош _____.
а. од соседните земји б. од поранешните југословенски републики
в. од секаде
4. Во деновите по земјотресот во градот _____.
а. луѓето живееја нормално б. немаше основни работи за живот
в. никој не се грижеше за ништо

Лекција 16

5. Кога заврна во август _____.
- луѓето се исплашија како ќе ја поминат зимата
 - луѓето беа сигурни во камповите
6. Луѓето чишто домови паднаа се вселија _____.
- во нови згради во центарот на градот
 - во нови куќи на местото на старите
 - во монтажни куќи надвор од градот

Еве што велат некои граѓани на Скопје 30 години по земјотресот:

- Стојан Белевски (49), архитект
Мислам дека Скопје беше многу поубав град пред земјотресот. Имаше свој идентитет. Во обновата на градот никој не се грижеше да го задржи. Не требаше да се урнат сите оние згради што беа гордост на градот - Офицерскиот дом, Народниот театар, банката...Никој тогаш не мислеше за нивна санација или реконструкција. Сите беа воодушевени од новата, современа визија за градот.

визија	vision	индентитет	identity
воодушевени	entranced	обнова	renewal, restoration
гордост (ж)	pride	санација	preservation
задржи	maintain	се урнува/се урне	destroy

- Илина Мешкова (50), лекар

Пред земјотресот Скопје имаше околу 150 000 жители. Сега има над 600 000. По катастрофата Скопје беше отворен град и многу што дојдоа да помагаат останаа тука. Мислам дека не требаше градот толку многу неконтролирано да се зголеми. Поради тоа сега има многу проблеми со дивите градби, со водоводот и канализацијата, со хигиената.

водовод	waterworks	се зголеми	grow bigger
градба	construction,building	канализација	sewage system
див	unlawful, wild	(не)контролиран	(un)controlled
жител	inhabitant	хигиена	hygiene

Лекција 16

- Трајан Стојков (65), пензионер

По земјотресот Скопје беше големо градилиште. Светските архитекти сакаа да направат модерен град. Нашите архитекти требаше да бидат покритични кон критичните проекти. Некои од тие проекти имаат лоши последици. Градскиот сид, на пример, (оние високи згради во центарот) стојат токму на патот на воздушните струења. Велат дека тоа е причина за сè пожешките лета и за маглите на зима.

воздушни струења	air currents
градилиште	construction site
жежок	hot
критичен	critical
пензионер	pensioner
последица	consequence
причина	cause, reason
проект	project
токму	precisely

- Зора Вардан (55), учителка

Според мене, Скопје беше мало провинциско (provincial) гратче пред земјотресот. Помошта што пристигна по катастрофата помогна тој да стане современ град - со широки улици и булевари и современи згради со убави станови. Па пред земјотресот и куќите во центарот немаа вода и канализација, а да не зборуваме за другите. Некои луѓе имаат премногу романтична слика за Скопје пред земјотресот.

Кој:

1. ја критикува политиката на населување по земјотресот?
2. го критикува уривањето (destruction) на старите вредни згради?
3. го критикува мислењето на луѓето што жалат по Старо Скопје?
4. го критикува планирањето на градот по земјотресот?

Лекција 16

Вежба 14: You have now read Tanas's account of their trip in Macedonia and these narratives about the Skopje earthquake. Write your own descriptive paragraph about one of the following:

1. a significant event in the history of your city or country
2. a travelogue describing a trip you have taken
3. a memorable incident from your childhood

Mustafa Pasha Mosque, Skopje

Supplementary Readings

Now that you have mastered the basics of Macedonian grammar, you are ready to read longer and more complex texts. This appendix contains a variety of texts, both fiction and non-fiction, to help further develop your reading skills. Words given in earlier lessons, which are included in the end glossary, are not generally included here. All the words used in these readings are also included in the final glossary. The entries in the glossary are labeled r. (reading) followed by the number of the text in this appendix.

There are, unfortunately, no short cuts to mastering vocabulary, and at first you may find reading to be slow and difficult. Vocabulary is enriched by reading, and the more you read the easier it will become. There are many wonderful Macedonian authors, some of whom you have been introduced to in this grammar, whose works have not been translated into English. It is my hope that this course and these supplementary readings will provide you with the desire to seek out additional texts in Macedonian.

1. Причина

од Неџати Зекерија

Неџати Зекерија

Неџати Зекерија е роден во 1928 година во Скопје. Многу години бил уредник на детските списанија на турски јазик, како и одговорен уредник на весникот „ Бирлик“. Пишува поезија и проза за деца на турски јазик, но е мошне сакан писател и кај другите деца. Најпознати дела му се *Децата од нашата улица*, *Што е убаво*, *а што грдо*, *Орхан - дете и улица*.

Причина

Вчера, додека Орхан излегуваше од дома, една птица престана да пее. Зошто? Бидејќи Орхан не ги напиша домашните задачи.

-Орхан, испеј ја песничката што ја учевме вчера. - рече учителот.

-Не можам, ме боли прстот! - одговори Орхан.

За време на одморот учителот ги собра учениците во дворот и им ја даде топката да играат, при што на Орхан му рече да застане и гледа отстрана.

-И јас сакам да играм! - не издржи Орхан.

-Неее, никако, - рече учителот, што ќе рече прстот?

Почна и вториот час.

-Орхан, покажи ги домашните задачи...

-Не ги напишав, ме болеа забите...

Appendix 1

Учителот потоа почна да раскажува за црешите. На крајот на учениците им ги раздаде црешите што ги беше донел за предавањето. И додека другите ученици слатко си ги јадеа, Орхан викна:

-А мене?

-Не, никако, - рече учителот, - ќе се лутат забите.

Денеска, при излегувањето на Орхан од дома птицата пак запеа. Зошто? Бидејќи Орхан ги напиша домашните задачи.

(од *Македонија, во срце те носам*, Скопје, 1980)

„ Бирлик”

дело
застане
издржи
испее
се лути
мошне
одговорен
отстрана
писател
поезија
престане
причина
при што
проза
птица
раздаде
сакан
собира/собере
топка
уредник

Turkish for “Unity”, a newspaper in
Skopje
work, creation
stop, pause; stand
endure, bear, hold out
sing through
get angry
very, extremely
responsible
from the side
writer
poetry
cease, stop
reason, cause
however
prose
bird
distribute
beloved
collect
ball
editor

2. Пиреј (извадок - excerpt)

од Петре Андреевски

Petre Andreevski's novel *Пиреј* tells the story of Jon and Velika during the difficult times in World War I Macedonia. The story opens at Velika's burial. In this excerpt, the priest has asked for the names of deceased friends and relatives of Velika so that he could pray for them. Her dead children are mentioned, but not her departed spouse, Jon. He asks why Jon is not to be included in the prayers, and what follows is the answer he is given, which provides the narrative frame of the novel. The novel tells, in alternating chapters, the parallel stories of Jon and Velika...

...Ами мажот ѝ, зошто не ѝ го кажавте мажот ѝ?

- Тие беа скарани, попе, рече Уља Мегленоска, стрина му на Роден Мегленоски. Се налутија пред да го прости господ, рече, и таа не сакаше да ја закопаме заедно со него. Еднаш ме заколна за душата од децата: кога ќе умрам, сестрице, ми рече, закопај ме кај децата, ама подалеку од Јона. Овој век ми помина без него, ми рече, и оној нека ми врви без него.

- Ама таму ќе се смират, рече попот, само што ќе се сретнат и ќе се смират. Таму нема бегање, нема разминување, рече.

Гробарите веќе ја ринеа земјата, си плукаа во рацете и ја ринеа земјата, ја нафрлаа со лопатите на сандакот, го засипуваа гробот. Жените се наведнуваа, се наведна и Роден Мегленоски, се наведна и Дуко Вендија, се наведнаа уште два-тројца старци и сите заграбуваа земја меѓу прстите и фрлаа врз моштите од Велика Мегленоска. ...А зошто не го сакала и во гробот, праша Роден Мегленоски, бришејќи си ги очите.

-Зашто некои работи остануваат запаметени и за по смртта, рече Дуко Вендија, и зашто староста го расчинува човекот и затоа никој не ја сака, рече и зеде варена пченица од жените коишто раздаваа за душа. За испустената душа од Велика Мегленоска.

-Каж ми, рече Роден Мегленоски.

-Ќе ти кажам, рече Дуко Вендија, ама ќе ти кажам како што ми кажуваше мајка ти, Велика, и како што ми кажуваше татко ти, Јон, и како што ми се кажуваше мене...

Appendix 1

ами	but, as well
бегање	running, escape
брише	wipe
врви	pass by
господ	lord
гроб	grave
гробар	grave-digger
еднаш	once
заграбува	take, grasp
заколнува/заколне	swear, take an oath
закопа	bury
запаметен	remembered
засипува	bury, cover up
испустен	departed
лопата	shovel
се лути/се налути	get angry
мошти	remains
се наведнува/се наведне	bow
нафрла	toss, cast
останува	remain
си плука	spit
поп	priest
прости	forgive
пченица	wheat
раздава/раздаде	distribute
разминување	separation
расчинува/расчини	degrade
рине	shovel <i>v.</i>
сандак	box; coffin
сестрица	sister (diminutive)
скарани	quarreled
се смири	make up, make peace
смрт (ж)	death
старец	old man
старост (ж)	old age

3. Колку е сладок медот (извадок)

од Мето Јовановски

Мето Јовановски, современ македонски автор, е роден на петти октомври 1928 година во селото Брајчино, Преспанско. Завршил Педагошка Академија во Скопје и потоа работел како учител по македонски јазик и македонска национална историја, почнувајќи од октомври 1945. Работел како новинар и за весникот „Нова Македонија“ исто така за книгоиздателството „Македонска книга“. Од 1963 па до пензионирањето во 1987 работел како уредник на Радио-Телевизија Скопје. Бил секретар и претседател на Македонскиот ПЕН центар.

Тој е автор не само на раскази и поеми, туку и на седум романи. Неговиот најпознат расказ е „Човекот во сина облека“ кој е преведен на петнаесет јазици меѓу кои и англискиот.

The following excerpt is taken from the short story, *Колку е сладок медот*. This story, written in January 1983, appears in the collection of stories *Крстопат кон спокојот*, published in Skopje in 1987. While you are reading, pay special attention to the use of perfective and derived imperfective verbs based on the verb *чита*.

Ние дома си читаме. Одамна. Обично за време на викендите, кога никаде не одиме. Си читаме на глас. Саботите и неделите пред пладне додека го прелистуваме дневниот печат и неделните списанија. Жената зачитува нешто и оди да го дочита во кујната каде што го прави ручекот. Синот крснозе седнат на душето чита со слушалки на ушите. Јас просто седам во фотелјата крај радиото пуштено и читам со ред, меѓувремено ги слушам истите вести во кои одвај се уфрлува по некоја нова. И така повремено некој од нас туку ќе свика:

- Слушајте го ова, - вели и по начинот на кој тоа го соопштува знаеш дали е нешто страшно или смешно.

Денеска јас бев тој што се пријави за гласно читање.

Ја погледнав жената, го погледнав синот. Видов дека ќе ме поднесат и почнав:

„Моето семејство, пишува некој, обраќа големо внимание на здравата исхрана. За таа цел ние читаме сè што во врска со тоа се објавува и ги порачуваме сите можни книги. Така, по консултирањето по весниците и списанијата медот го воведовме најредовно во нашата исхрана. Мислам дека добро направивме. Сега

Appendix 1

имаме композирано една таква исхрана што заедно со начинот на живеењето и слободата на мислењето претставува навистина целосен холистички однос кон животот и здравјето. Како прв резултат од сето тоа е фактот што никој во моето семејство веќе трета година не добил ни настинка. Така можните трошоци за лекар и лекови ги издвојуваме на посебна книшка..

Тука го прекинав читањето и на моите слушатели им објаснив:

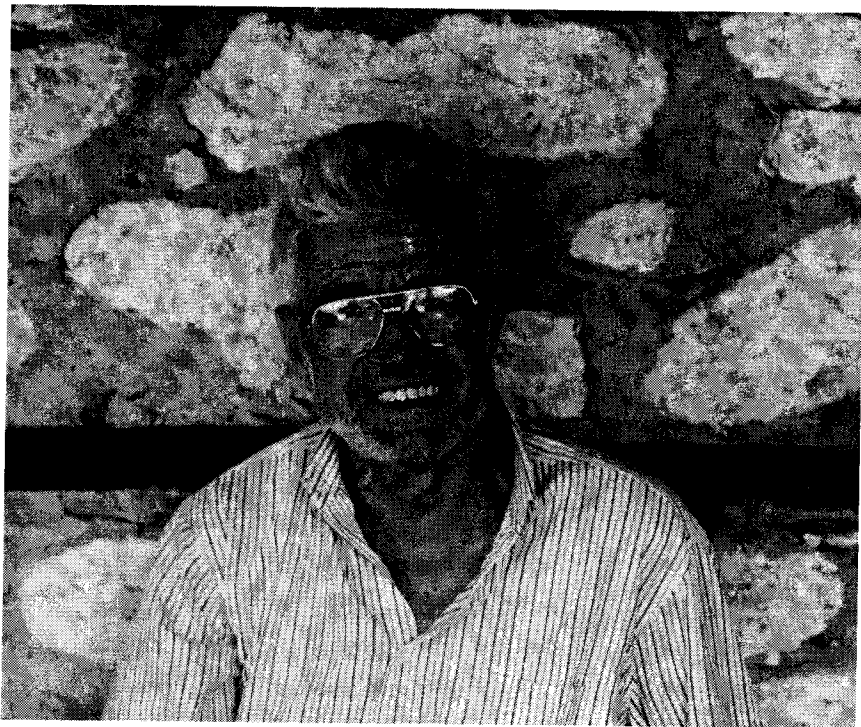
-Овде еден дел прескокам, - реков, затоа што се однесува на некои детали кои се оддалечуваат од она поради што овој текст ви го читам. Јас сакам да ви го прочитам само она што се однесува на медот...

вести	news
воведува/вовеве	introduce
гласно	aloud
детал	detail
дневен	daily
душеме	floor, ground
издвојува/издвои	separate; put aside
ист	same
исхрана	diet, nutrition
книгоиздателство	book publishing company
книшка	booklet
композиран	composed
консултирање	consultation
крснозе	cross-legged
мед	honey
крстопат	crossroad
меѓувремено	meanwhile
мислење	thought
можен	possible
навистина	in fact, truly
на глас	out loud
најредовно	most regularly
настинка	cold <i>n.</i>
неделен	weekly
обично	usually
се објавува/се објави	publish, announce
објаснува/објасни (кому)	explain (to someone)
обраќа/обрати	turn to, address
обраќа внимание	pay attention
одамна	for a long time
одвај	hardly, barely, just
се оддалечува	distance, move away from
се однесува	relate to
однос	relation
печат	press
поема	poem
повремено	periodically, occasionally
погледнува/погледне	glance

Appendix 1

поднесува/поднесе	tolerate, submit
почнува/почне	begin
прекинува/прекине	interrupt, cut off
прелистува/прелиста	skim through, leaf through
прескока	skip, omit
претседател	president
претставува	present, represent
се пријави	report, notify
пуштено	turned on
резултат	result
свика	call out
седнат	seated
сето тоа ¹	all of that
слушалки	headphones
слушател	listener
смешно	funny
соопштува/соопшти	announce; report
спокој	tranquility
страшно	terrible
трошоци	expenses
се уфрлува	insert, break in
целосен	complete, whole
холистички	holistic
читање	reading

1. сето is the neuter singular form of the pronominal adjective *сиот*. This pronominal adjective means 'all' and has the following forms: *сиот* (masc.), *сето* (neuter), *сета* (fem.) *сите* (plural).

Meto Jovanovski

4. Учебници и книги на македонски народен јазик (извадок)

од *Историја за III класс гимназија*, Александар Трајановски

Првите учебници и книги за потребите на македонските училишта биле напишани со црковна содржина, главно препишувани од свештениците и учениците. Тие биле пишувани со кирилско писмо во почетокот на прост народен јазик, за да може народот подобро да ги разбере. Први македонски преродбеници и писатели кои пишувале такви книги и учебници се Јоаким Крчовски и Кирил Пејчиновиќ. Така почнал да се шири македонскиот јазик. Во учебниците, книгите и речниците на подоцнежните македонски автори: Никола Филипов (од Банско), Партенија Зографски, Димитар Македонски, Кузман Шапкарев, Ѓорѓи Пулевски и други, сè повеќе имало елементи на книжевниот македонски народен јазик.

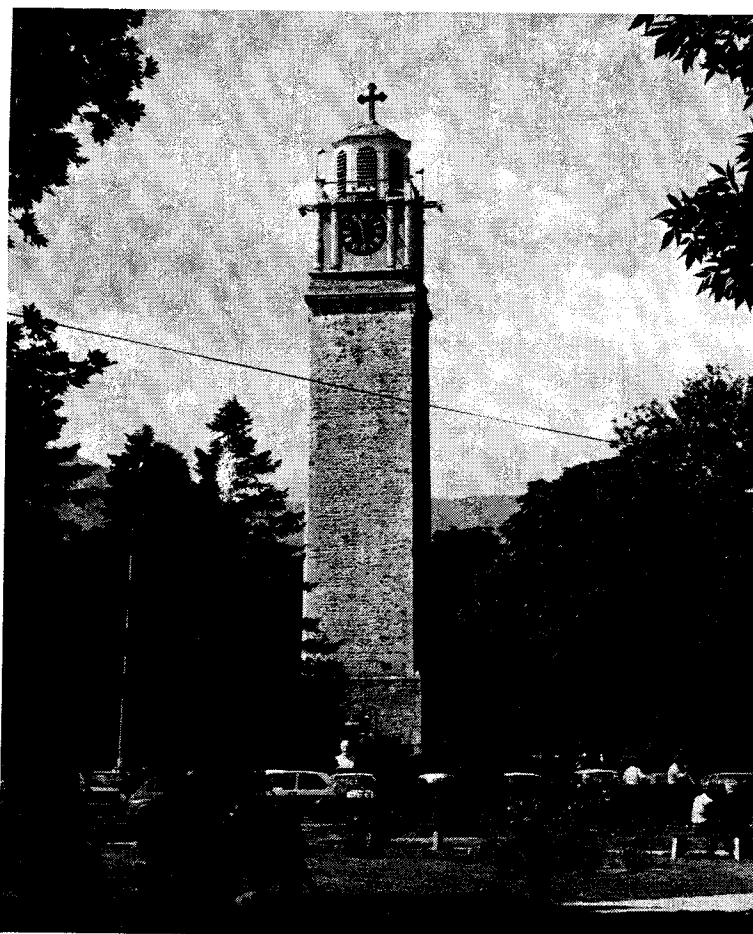
Првите македонски книги и учебници биле печатени во градовите на соседните земји (Виена, Будим, Белград, Цариград). Бидејќи печатењето било доста тешка и скапа работа, македонското граѓанство се ангажирало да отвори печатница во Македонија. Така, ако првиот обид (1830) на П. Зографски бил неуспешен, тогаш дојранчанецот Теодосиј Синаитски успеал во 1838 година во Солун да отвори прва македонска печатница. Во неа биле печатени доста македонски книги и учебници. По нејзиното уништување, има претпоставки дека нејзините остатоци се пренесле во селото Ваташа, Тиквешко. Така по неколку години (1845) проработила Ваташката печатница на Даскал Камче.

Од 1850 до 1870 година во Солун работела печатницата на Константин Држиловиќ. Во неа биле отпечатени многу книги на македонски јазик, но со грчки букви.

се ангажира	engage, hire, commit to
буква	letter of the alphabet
главно	mainly
граѓанство	citizenry
грчки	Greek <i>adj.</i>
дојранчанец	person from Dojran
доста	enough, sufficient
книжевен	literary
обид	attempt
остаток	remainder
печатен	published, printed
печатење	publishing, printing
печатница	publishing house
подоцнежен	subsequent
потреба	need <i>n.</i>
почеток	beginning
препишува	transcribe
се пренесува/се пренесе	transfer

Appendix 1

перодбеник	reformer
претпоставка	supposition
проработи	begin to work
прост	simple
речник	dictionary
свештеник	priest
содржина	content <i>n.</i>
соседен	neighboring
уништување	destruction
успева/успее	succeed
црковен	church <i>adj.</i> , religious
се шири	spread

The Bitola clock tower

5. Свадби во Македонија

These two readings describe wedding customs. The first text describes traditional wedding customs from Штип, the second describes contemporary wedding customs in Скопје. The vocabulary for both texts is given at the end of the second reading.

A. Традиционална штипска свадба

(адаптирано од *Фолклорното богатство на Штипи*,
Александар Донски, Друштво за наука и уметност, Штип, 1989)

Обичаите започнуваат во среда. Од страна на момчето се испраќа стара жена (стројничница) која на невестата ѝ донесува специјален костим за капење, сапун и крпа. На домашните на невестата им дава дарови (подароци) - обично кошули, а од нив пак исто добива подароци. При доаѓањето, стројничницата носи со себе тас (тепсицак) полн со бонбони и леблебија, а на одење, невестата ѝ го полни со ориз. На овој ден невестата добива фустан во кој мора да биде облечена за време на адетите во петокот.

Во четвртокот кај двајцата младоженци дома се месат погачи. Нив ги месат две млади деца (машко и женско) со сукалка која по замесувањето се става на греда каде „ноќева“ до саботата. Истото утро невестата ја водат на бања. Придружувана е со десетина роднини од двете страни, а по нив оди жена со дајре, која за цело време додека ја бањаат невестата чука по него. Кога невестата влегува во бањата, над главата ѝ се крши погача од која подоцна се раздава за здравје. После капењето се пеат песни и се играат ора.

Во петокот истата „стројничница“ од страна на момчето, оди кај невестата да ја кани за свадба. Потоа следи канењето на другите гости. Стројничницата и овој пат добива дарови. Предвечер кај двајцата младоженци дома, се прави замесок од квасец, и се јаде грав, ориз и чорба. Се пејат специјални за таа прилика песни, а помошничките (обично млади девојки) добиваат бели крпи.

Во сабота кај невестата се замесува невестинската погача. Ја замесува немажена девојка со сукалката од четвртокот на која се врзуваат прстен, китки, црвен и бел конец. Потоа погачата се крши над главата на невестата и се служи на гостите со шеќер или мед. Истата вечер невестата од момчето го добива невестинскиот фустан, а тој од неа алишта што ќе ги носи на свадбата.

Во недела на невестата во градите се става парче леб за да биде венчана со касмет. До венчавката не смее да јаде. Потоа, доаѓаат сватовите од страна на момчето да ја водат со себе. По нив оди музика, а невестата се „крие“ во една од собите пред чија врата стојат нејзини млади роднини кои ја „продаваат“ на шаферот (брат или братучед на момчето). Откако ќе биде „продадена“ невестата излегува. Шаферот ѝ дава пар чевли кои два пати

одбива да ги облече, а на третиот (откога овој ќе стави пари во нив) го прави тоа. Исто така од него добива венец и букет цвеќиња. Венецот на три пати се става на главата на невестата, а потоа таа го дарува шаферот со крпа. Од куќата ја изнесуваат родителите и братот, и му ја предаваат на шаферот, кој ја води до црквата. На излегувањето од црквата, кумот фрла зад грбот на невестата ситни пари, бонбони и леблебија. Потоа ја водат во куќата на момчето. Три пати се поклонува пред свекорот и свекрвата и ги дарува. Пред нозете ѝ постилаат црвен килим, под мишките ѝ ставаат два леба и две шишиња вино. Штом влезе во нејзиниот иден дом, ја водат кај огништето и ѝ ја „удираат“ главата од оцакот за да биде добра домаќинка. Во skutот ѝ ставаат машко дете за да биде добра мајка. За тоа време свекрвата прави шербет и секој со секого, од најблиските, го пијат на три пати за да им биде „благ“ животот.

По свадбата момчето е должно родителите на невестата да ги ословува со „бабо“ и „дедо“, а невестата неговите со „мамо“ и „тате“.

Денес, некои од овие обичаи исчезнале, но голем број успеале да се зачуваат.

Б. Како се прави свадба денес во Скопје

Лилјана Митковска

Пред да се прави свадба, обично родителите на младоженецот и некои поблиски роднини одат на гости кај родителите на невестата. Тогаш се прави веридба. Порано веридбата била голем настан. Родителите на невестата ги поканувале своите најблиски. Тогаш сватовите се запознавале и правеле договор за свадбата. Родителите на младоженецот носеле подароци за невестата (најчесто накит и облека), а родителите на невестата морале да кажат каков чеиз и бовчалаци ќе дадат. (чеиз значи предмети за домаќинството што младиот брачен пар ќе ги користи, но понекогаш и многу поголеми работи, бовчалаци значи подароци за роднините на младоженецот што ги подготвува невестата). Сега на веридбите присуствуваат само членовите на потесното семејство и тогаш невестата им дава бовчалаци. И невестата добива подароци од родителите на младоженецот.

Традиционално свадбите се правеле во недела, од утро до вечер. Сега се прават свадби и во недела навечер и во сабота, кога ќе се најде термин во ресторан. Регистрацијата во матичната служба е задолжителна, а сè повеќе парови сакаат венчавање и во црква. Обично свадбата почнува претходниот ден. Тоа е повеќе забава за младите. Младоженецот со роднините и пријателите оди во домот на невестата да го земат чеизот. Во минатото тоа биле работи што невестата сама ги правела: ткаени килими, везени и плетени работи, меѓутоа, сега е повеќе симболично. Младите се забавуваат, има и музика, а работите на невестата се обично неколку кутии што таа намерно ги оставила.

На денот на свадбата гостите на младоженецот се собираат во неговиот дом, а оние на невестата во нејзиниот. Одбрани гости на

Appendix 1

младоженецот (обично најблиските) одат по невестата во нејзиниот дом. Таму на вратата ги пречекуваат две девојчиња коишто ги китат сватовите, а тие им оставаат ситни пари. Тие им закачуваат зелено гранче врзано со светликава лента, но сега може да се купат и специјални китки од ткаенина или од суво цвеќе. Сватовите седнуваат по подготвените маси, а деверот и група млади одат да ја земат невестата (девер е обично помал брат на младоженецот, братучед или поблизок роднина, но не смее да биде женет). Таа е затворена во својата соба, а нејзините другарки и братучетки ја чуваат. Деверот мора да плати за да му ја отворат вратата: тој се обидува да ги измами, а тие се обидуваат да му земат што повеќе пари. Кога деверот ќе влезе, невестата е облечена во невестинскиот фустан, којшто ѝ го купил младоженецот. Тој ги носи чевлите што сега невестата треба да ги обуе. Таа се преправа дека ѝ се големи, за деверот да ѝ стави пари во нив да се пополни празнината. Потоа една од девојките му ја врзува панделката на деверот околу раката, а за тоа време во гостинската соба се случува чинот на осватувањето. Свекрвата (мајката на младоженецот) донесува погача и ја става на масата. Таткото на невестата (дедото) и таткото на младоженецот (свекорот) ја фаќаат погачата, едниот на едниот крај, другиот на другиот, и ја кршат.

Тие се натпреваруваат кај кого ќе остане поголемото парче. Потоа ги разменуваат половините од погачата. Кога невестата ќе биде подготвена, а гостите најадени и напиени, сите заедно тргнуваат кон матичната служба на регистрација. На излегување од домот се пее песната „Черешна се од

корен корнеше”, а невестата го води орото (и обично на сите жени ќе им се насолзат очите).

Во матичната служба регистрацијата е куса и формална процедура. Се читаат извадоци од *Заколот за бракот*, матичарот прашува: Дали се познавате? Дали сте роднини? Дали доброволно стапувате во брак? Потоа младоженците и сведоците се потпишуваат. Сите гости по ред им честитаат, ја бакнуваат невестата. На излезот кумата (понекогаш и свекрвата) фрлаат бонбончиња и ситни пари и се прави групна фотографија.

После регистрацијата се оди на венчавање во црква. Попот чита извадоци од Библијата и ја спроведува процедурата по определен редослед. Со едно платно, што го донесува кумата, им се врзуваат рацете на младенците, а на главите им се ставаат круни. Максимумот е кога попот, па двајцата сведоци со по една рака ги фаќаат круната на младоженецот и круната на невестата и ги разменуваат трипати, при што треба да внимаваат да не ги удрат една од друга коешто би значело несреќен брак.

Тука ги разменуваат и бурмите, откако попот ќе ги освети. На излезот свекрвата фрла леблебии, бонбончиња и ситни пари и пак сите се сликаат со младенците.

Потоа сите заедно одат во ресторан. Сега обично сите свадби се прават во ресторани, ретко кој има простор дома, а и има ресторани за сечиј џеп. Сите гости не одат на регистрација и во црква, некои доаѓаат директно во ресторанот, им честитаат на младенците и им го предаваат подарокот. Додека се собираат гостите се свири инструментална музика. Играњето започнува со валцер за младенците. Потоа се свират и се пеат народни песни: прво оро води невестата, па младоженецот, па свекрвата, свекорот, бабата, дедото (тоа се родителите на невестата) и

Appendix 1

кумот, кумата. Играњето продолжува додека не се послужи ручекот. Потоа младенците одат по масите и се сликат со оние што сакаат. Пред крајот на веселбата младенците ја сечат тортата. Немажените и неженетите се собираат околу младенците, бидејќи тие први имаат право да добијат од тортата.

На крајот, пред да се разотидат гостите невестата го фрла букетчето преку глава во групата немажени девојки и која ќе го фати, се смета дека прва ќе се омажи.

адет	custom, habit
бакнеж	kiss <i>n.</i>
бакнува/бакне	kiss <i>v.</i>
бакшиш	gift; tip; bribe
библија	Bible
богатство	wealth
бонбончиња	candies
бовчалак	wedding gift presented by the bride
браќ	marriage
букет, букетче	bouquet
бурма	wedding ring
валцер	waltz
везен	embroidered
венец	wreath
венчавање	marriage ceremony
венчавка	marriage ceremony
венчан	married
веридба	engagement, betrothal
веселба	festivity
внимава	pay attention
врзува	bind, tie up
гостински <i>adj.</i>	guest
грав	beans
гранче	small branch
греда	beam, joist
група	group
дајре	tambourine
дар	gift
дарува	give a gift
девер	best man, usually the groom's younger brother; an unmarried male relative of the groom
доброволно	voluntarily
должен	obligated
домаќин(ка)	head of house, housewife
домаќинство	housekeeping
домашните	people living at home

Appendix 1

друштво	friendship, society
задолжителен	obligatory, required
закачува	attach
закон	law
замена	exchange
замесок	mixture
замесува	mix
замесување	mixing
иден	future
извадок	excerpt
изнесува/изнесе	bring out
измамува/измами	trick, deceive
инструментален <i>adj.</i>	instrumental
кани/покани	invite
касмет	luck, fortune
квасец	yeast
кити	decorate
китка	bouquet
конец	string, thread
корен	root
корне	uproot
круна	crown
леблебија	roasted chickpeas
лента	ribbon, tape
максимум	peak, best moment, maximum
матичар	registrar
матична служба	registry office
мед	honey
меси	knead, make bread
меша	mix
мишка	armpit
младенци	newlyweds
најаден <i>adj.</i>	sated, eaten one's fill
накит	jewelry
намерно	intentionally
напиен <i>adj.</i>	drunk one's fill
насолзува/насолзи	fill with tears
настан	event, incident
невеста	bride
ноќева	spend the night
обидува/обиде	try, attempt
обичај	custom, habit
облечен	dressed
се обува/се обуе	put shoes on
огниште	fireplace, hearth
определен	definite, defined

Appendix 1

ориз	rice
осватување	ritual of becoming in-laws
осветува/освети	bless
ословува/ослови	address (someone by name, title)
оџак	chimney
панделка	ribbon
платно	linen; cloth
плетен	knitted, woven
подготвен	ready, prepared
се поклонува/се поклони	bow; kneel down
половина	half
помошник, помошничка	assistant
поп	priest
постила	spread
потпишување	signing
празнина	emptiness, gap, vacancy
предава	hand over, deliver
предвечер	toward evening
преправа/преправи	act, pretend
претходен	preceding
придружуван	accompanied by
процедура	procedure
прстен	ring
се раздава/се раздаде	distribute
разменува/размени	exchange
регистрација	registration
редослед	order, schedule, turn
ретко	rarely
решение	decision
сват	wedding guest
сведок	witness
светликав	bright-colored
симболичен	symbolic
ситни пари	change, i.e., coins
ситуација	situation
скут	lap
следи	follow
служи/служи	serve
се смета	consider, it is believed
смее	be permitted; dare
спроведува/спроведе	perform, carry out
стапува/стапи	enter
стројник, стројничца	matchmaker
сукалка	rolling pin
тас (тепсиџак)	large dish
термин	period of time, term

Appendix 1

ткаен	woven
уметност	arts
успева/успее	succeed
фаќа/фати	grasp
фотограф	photographer
фрла/фрли	throw
цвеќе	flower
церемонија	ceremony
чеиз	dowry, trousseau
чин	act, performance, deed
чука	bang
џеб	pocket
шафер	best man (at wedding)
шербет	sweet drink, syrup, sherbet

6. Широк Сокак, Празниците, Знамињата и *Panta Rei* *

(извадок)

Константин Дораковски

* (*Panta Rei* is an expression meaning 'Everything is in flux', from Heraclitus)

Константин Дораковски е роден 1949 година. Основно училиште и гимназија завршил во Битола, а Правен факултет во Скопје. Со литература се занимава подолго време. Автор е на неколку драми, а го има објавено романот *Триџе брега на душата*.

In this excerpt, Dorakovski writes about his childhood in Bitola in the 1960s and reflects on changes which have taken place in his home city over the recent decades.

Нашата куќа се наоѓа во центарот на градот, меѓу првите куќи на почетокот од Широк сокак, главната улица. Таа почнуваше од широк плоштад со парк и Саат кулата, на спротивната страна Исак џамија а преку реката Јени џамија. Зад Исак џамијата, во сокаците на старата чаршија, се забележуваа остатоците на еврејската синагога. За жал се изгубија нејзините остатоци во модернизирањето на старото трговско јадро на градот. Подолу, по тесниот Широк сокак, кој водеше до другиот плоштад со Народниот театар, изграден на местото на стари турски гробишта уште во далечната 1908 година, се наоѓа други верски објекти, на друга религија, со други мириси и поинаква внатрешност. Тоа е Католичката црква од која во тие времиња често излегуваа сестрите со огромните бели паларии и долги фустања од темно сино платно.

Звуците од камбанариите на тие верски објекти од различна религија лоцирани на така мала површина, со години опстојуваа и го мешаа верското

Appendix 1

во граѓаните на градот, со меѓусебна почит и толеранција. Во одредено време на денот првин ќе зачукаа своната на Католичката црква, веднаш потоа, само што нивниот звук не се изгубил по улицата, ќе одсвонеа своната на камбанаријата од Св. Димитрија. Во моето детство го немаше гласот на мујезинот од џамијата, ниту звукот на проповедта од рабините. Исак џамија беше претворена во галерија на ликовни уметности, а Јени џамија остана на муслиманските верници но без јавување на оцата од минарето. Во дамнешните времиња и тие звуци се мешале со звуците на отчукувањето на христијанските објекти. Кон нив, се приклучуваше и градскиот часовник, Саат кулата... Понекогаш кон тие звуци ќе се придружеа и своната на подалечните цркви, чии камбани се слушаа во мирните неделни денови...

Наспроти почетокот на Широк сокак, накај реката почнуваше старата чаршија, прво со автобуската станица, и понатаму со тесните сокаци и улочки нанижани со дуќанчиња на старите занаети, слаткарници, буреќилници, анови и др. Тој простор беше за друга дружина, друго детство и таму се собираа децата од друго маало, од друго училиште.

Секој имаше љубов кон одреден простор.

И градот се менуваше, не само што се изградија згради по угледот на советските социјалистички сателески населби, туку и сè поретко се гледаа низите со жолт тутун, со кромид и суви пиперки обесени по балконите, а да не зборувам за белегот на секоја куќа, јаболката, дуњите и теглите со слатко наредени на шифоњерите и нивниот опоен мирис. Знаете ли денес како мириса покосена ливада или сено, го паметите ли мирисот на јоргован или ружи, имате ли чувство како звучат првите петли, во зазорувањето на некој нов светол ден. Да, знаете и замислувате, но со импресии добиени преку телевизиските екрани и разнобојните списанија.

Не е во тоа што *McDonald's* и пепси цивилизацијата навлегува во оваа колоритна земја, туку што со тоа се губи духот на тоа поднебје.

Но светот се менува и нели, од век и памтивек, само човекот и природните законитости остануваат исти, а другото сè е *panta rei*.

ан	inn
буреќилница	burek shop
верник	believer
верски	religious
верско	faith
внатрешност (ж)	interior
гобишта (мн.)	graveyard
се губи	lose
далечен	distant
дружина	group of friends, party, crowd
дуња	melon
дуќанче	small store
дух	spirit
еврејски	Jewish
екран	screen

Appendix 1

зазорување	dawn
законитост (ж)	law, legality
замислува	think about, ponder
занает	craft, trade
звук	sound <i>n.</i>
звучи <i>impf</i>	sound <i>v.</i>
знаме	flag, banner
звоно	bell
изграден	constructed, built
се изгуби <i>pf</i>	lose
импресија	impression
јавување	calling
јадро	core
јоргован	lilac
камбана	bells
камбанарија	bell tower
католички	Catholic
колоритен	colorful
кромид	onion
ливада	meadow
лоциран	located
мало	neighborhood
меѓусебен	mutual
минаре	minaret
мирис	smell, odor
мирен	peaceful
мириса <i>impf</i>	smell <i>v.</i>
модернизирање	modernization
муџезин	muezzin
муслимански	Muslim
навлегува/навлезе	enter
накај	beside
нанижан	strung
нареден	ordered, arranged
наспроти	opposite
низа	chain, string
ниту	neither, nor
обесен	hung
објект	building, object
огромен	very large, enormous
одсвони <i>pf</i>	ring out
одреден	certain, specified
опоен	narcotic, intoxicating
опстои/опстојува	exist
остаток	remains
отчукување	stroke (of a bell)

Appendix 1

оца	hodja: Imam, Muslim priest
паларија	hat (archaic)
памети	recall
памтивек	from time immemorial
петел	rooster, cock
платно	linen
плоштад	square (as in a city)
површина	area
поднебје	environment
подолу	below, beyond
покосен	scythed, mowed
понатаму	further on
почит (ж)	respect
претворен	transformed
се придружува/се придружи	accompany, join
се приклучува/се приклучи	join
природен	nature <i>adj.</i>
проповед (ж)	sermon
рабин	rabbi
разнобоен	multicolored
религија	religion
саат кула	clock tower
сателиски	satellite
слаткарница	pastry shop
советски	Soviet
сокак	street
социјалистички	socialist
толеранција	tolerance
тутун	tobacco
углед	view
фустање	skirts
христијански	Christian <i>adj.</i>
цивилизација	civilization
чувство	feeling
чука/зачука	strike, knock

Grammatical Summaries

I - Nouns

Examples of the plural formation of masculine nouns:

студент	лекар	колега	судија	град	број	татко
студенти	лекари	колеги	судии	градови	бројеви	таткови
брат	маж	оган	ветар	пат 'time, occurrence'		пат 'road'
браќа	мажи	огнови	ветрови	пати		патишта

Examples of the plural formation of feminine nouns:

книга	девојка	националност	новост
книги	девојки	националности	новости
рака	нога		
раце	нозе		

Examples of the plural formation of neuter nouns:

јајце	училиште	прашање	списание	маче	дрво 'tree'
јајца	училишта	прашања	списанија	мачиња	дрвја
интервју	дете				
интервјуа	деца				

Quantitative plurals.

Nouns which take the quantitative plural add the suffix -a:

два дена, три часа

The addition of this suffix does not cause the loss of a fleeting vowel.

1.2 Definite article

Еднина			Множина		
-от	-ов	-он	-те	-ве	-не
-та	-ва	-на			
-то	-во	-но			

Appendix 2

The addition of the article does not cause the loss of a fleeting vowel.

прозорец - прозорецот

1. Masculine nouns ending in a consonant take the singular ending -от.

студентот, столот

2. All nouns ending in -а, regardless of gender or number, add the suffix -та.

feminine	книгата, вратата
masculine	судијата
plural	селата, прашањата

3. Feminine nouns ending in a consonant add -та. See p. 52 for rules concerning the doubling of final -т.

националноста, крвта, вечерта; смртта

4. All remaining singulars, i.e., neuter nouns in -о/-е; foreign words ending in -и or -у, masculine nouns ending in -о, and collectives, including луѓе 'people', add -то.

neuter	селото, интервјуто, таксито
masculine	таткото, чичкото
collective plural	луѓето

5. In the plural, all other nouns except those given above take the article -те.

студентите, учениците, зградите, книгите,
рацете, нозете, двете

Appendix 2

II - Pronouns

2.1 Personal pronouns

Subject	Direct	Clitic	Indirect	Clitic
јас	мене	ме	мене	ми
ти	тебе	те	тебе	ти
тој	него	го	нему	му
тоа	него	го	нему	му
таа	неа	ја	нејзе	ѝ
ние	нас	не	нам	ни
вие	вас	ве	вам	ви
тие	нив	ги	ним	им
-----	себе(си)	се	себе(си)	си
кој	кого	го	кому	му

2.2 Possessive pronoun adjectives

<u>Indefinite</u>	<u>masculine</u>	<u>feminine</u>	<u>neuter</u>	<u>plural</u>
Whose	чиј	чија	чие	чи
1st singular 'my'	мој	моја	мое	мои
2nd singular 'your'	твој	твоја	твое	твои
3rd singular masculine 'his' and neuter 'its'	негов	негова	негово	негови
3rd singular feminine 'her'	нејзин	нејзина	нејзино	нејзини
1st plural 'our'	наш	наша	наше	наши
2nd plural 'your'	ваш	ваша	ваше	ваши
3 rd plural 'their'	нивн	нивна	нивно	нивни
Reflexive 'one's own'	свој	своја	свое	свои
<u>Definite</u>	<u>masculine</u>	<u>feminine</u>	<u>neuter</u>	<u>plural</u>
1st singular 'my'	мојот	мојата	моето	моите
2nd singular 'your'	твојот	твојата	твоето	твоите
3rd singular masculine 'his' and neuter 'its'	неговиот	неговата	неговото	неговите
3rd singular feminine 'her'	нејзиниот	нејзината	нејзиното	нејзините
1st plural 'our'	нашиот	нашата	нашето	нашите
2nd plural 'your'	вашиот	вашата	вашето	вашите
3rd plural 'their'	нивниот	нивната	нивното	нивните
Reflexive 'one's own'	својот	својата	своето	своите

2.3 Demonstrative pronoun adjectives

masculine	кој	овој	оној	тој
neuter	кое	ова	она	тоа
feminine	која	оваа	онаа	таа
plural	кои	овие	оние	тие

Appendix 2

III Order of clitics

1. Clitics come immediately before all finite verb forms. Negation precedes the future marker ќе and the hypothetical marker би, which in turn precede the indirect and direct object clitics. The indirect object always precedes the direct object.

Не ќе му ја дадам книгата. Не би му ја дала книгата.
Не ќе му ја дадев книгата, да знаев дека нема да ми ја врати.

Analytic verb forms:

- a. Verbal I-form
clitics are placed between the sum auxiliary and the verbal I-form:

Не сум му ја дала книгата.

- b. Има perfect
the clitics precede има:

Му ја имам дадено книгата.

- c. Имаше pluperfect
clitics precede имаше/немаше:

Му ја немав дадено книгата.

- d. Беше pluperfect
clitics can either precede беше or come in between the auxiliary and verbal I-form:

Не му ја бев дала книгата. Не бев му ја дала книгата.

2. In да constructions, the clitics will follow да:

Сакам да му ја дадам книгата.

3. The clitics follow the non-finite verb forms: the imperative and the verbal adverb. Remember, indirect will still precede direct:

Дај му ја книгата! Давајќи му ја книгата...

IV - Adverbs and adjectives of quantity and quality

1. Adverbs

ШТО?	ова this	она that	тоа that
каде?	овде here	онде there	
	ваму this way, hither	онаму that way, thither	таму there, over that way
кога?	сега now		тогаш then, at that time
како?	вака in this manner	онака in that manner	така in such a manner
колку?	олку this amount	онолку that amount	толку so much, so many

2. Adjectives

кој?	овој this one	оној that one	тој that one
каков?	ваков this type	онаков that type	таков such a type
колкав?	олкав this amount, size	онолкав that amount, size	толкав such an amount, size

V - Pronominal pronouns, adjectives, and adverbs prefixed with не-, ни-, се-

кој? who?	никој	некој	секој
што?	ништо	нешто	сешто, сè
кој? which?	никој	некој	секој
каков?	никаков	некаков	секаков
колкав?	николкав	неколкав	секолкав
каде?	никаде	некаде	секаде
кога?	никогаш	некогаш	секогаш
како?	никако	некако	секако
колку	николку	неколку	

Appendix 2

VI - Verbs

The following verb tables (based on Friedman, 1993) provide sample conjugational patterns for a-stem, и-stem, and e-stem verbs. Due to the complexities in the aorist, a separate table shows all the various subgroups. Remember the following:

- present tense is formed only from imperfective verbs.
- perfective verbs must be used together with one of eight particles, including: **ќе, да, ако, нека, дури (да/не), додека (да/не), доколку** 'if; insofar as', **ли** 'if'
- The future expectative particle **ќе** can form future constructions with both perfective and imperfective verbs (see Лекција 6). Negated futures are formed either with **не ќе**, or **нема да**.
- The imperfect is formed from both perfective and imperfective verbs, but perfective verbs must be preceded by one of the particles listed above.
- The aorist is formed almost exclusively from perfective verbs in contemporary standard Macedonian.
- Hypothetical constructions with the particle **би** are formed exclusively with the perfective aorist I-form and the imperfective imperfect I-form.
- There is an I-past based on both the imperfective and perfective I-forms. The I-past of the perfective imperfect must be preceded by one of the particles.
- Verbal nouns and adjectives are formed from imperfective verbs.
- Verbal adjectives are formed from both imperfective and perfective stems.

SYNTHETIC SERIES

(про)чита

(на)прави

(за)пее

present (лекција 3)

читам	читаме	правам	правиме	пеам	пееме
читаш	читате	правиш	правите	пееш	пеете
чита	читаат	прави	прават	пее	пеат

aorist (лекции 8, 9, 12 - see also tables on pages 397-398)

прочитав	прочитавме	направив	направивме	запеав	запеавме
прочита	прочитавте	направи	направивте	запеа	запеавте
прочита	прочитаа	направи	направија	запеа	запеаја

3 *imperfect (лекција 10)*

читав	читавме	правев	правевме	пеев	пеевме
читаше	читате	правеше	правевте	пееше	пеевте
читаше	читаа	правеше	правеа	пееше	пееја

ANALYTIC SERIES*4 L-past
*сум + aorist l-form (лекција 12)***Прочита**

сум	прочитал(а)	сме	прочитале
си	прочитал(а)	сте	прочитале
	прочитал(а/о)		прочитале

Направи

сум	направил(а)	сме	направиле
си	направил(а)	сте	направиле
	направил(а/о)		направиле

Запее

сум	запеал(а)	сме	запеале
си	запеал(а)	сте	запеале
	запеал(а/о)		запеале

*сум + imperfect l-form (лекција 12)***Чита**

сум	читал(а)	сме	читале
си	читал(а)	сте	читале
	читал(а/о)		читале

Прави

сум	правел(а)	сме	правеле
си	правел(а)	сте	правеле
	правел(а/о)		правеле

Пее

сум	пеел(а)	сме	пееле
си	пеел(а)	сте	пееле
	пеел(а/о)		пееле

*for exceptions to formation of the verbal l-form, see лекција 12

Appendix 2

Pluperfect Series

беше aorist (лекција 16)

Прочита

бев	прочитал(а)	бевме	прочитале
беше	прочитал(а)	бевте	прочитале
беше	прочитал(а/о)	беа	прочитале

Направи

бев	направил(а)	бевме	направиле
беше	направил(а)	бевте	направиле
беше	направил(а/о)	беа	направиле

Запее

бев	запеал(а)	бевме	запеале
беше	запеал(а)	бевте	запеале
беше	запеал(а/о)	беа	запеале

беше imperfect (лекција 16)

Чита

бев	читал(а)	бевме	читале
беше	читал(а)	бевте	читале
беше	читал(а/о)	беа	читале

Прави

бев	правел(а)	бевме	правеле
беше	правел(а)	бевте	правеле
беше	правел(а/о)	беа	правеле

Пее

бев	пеел(а)	бевме	пееле
беше	пеел(а)	бевте	пееле
беше	пеел(а/о)	беа	пееле

Ima Series

има perfect (лекција 15)

(про)чита

има	(про)читано	имаме	(про)читано
имаш	(про)читано	имате	(про)читано
има	(про)читано	имаат	(про)читано

(на)прави

има	(на)правено	имаме	(на)правено
имаш	(на)правено	имате	(на)правено
има	(на)правено	имаат	(на)правено

(за)пее

има	(за)пеено	имаме	(за)пеено
имаш	(за)пеено	имате	(за)пеено
има	(за)пеено	имаат	(за)пеено

Appendix 2

имаше pluperfect (лекција 16)

(про)чита

имав	(про)читано	имавме	(про)читано
имаше	(про)читано	имавте	(про)читано
имаше	(про)читано	имаа	(про)читано

(на)прави

имав	(на)правено	имавме	(на)правено
имаше	(на)правено	имавте	(на)правено
имаше	(на)правено	имаа	(на)правено

(за)пее

имав	(за)пеено	имавме	(за)пеено
имаше	(за)пеено	имавте	(за)пеено
имаше	(за)пеено	имаа	(за)пеено

имал perfect (лекција 16)

(про)чита

сум	имал(а)	(про)читано	сме	имале	(про)читано
си	имал(а)	(про)читано	сте	имале	(про)читано
	имал(а/о)	(про)читано		имале	(про)читано

(на)прави

сум	имал(а)	(на)правено	сме	имале	(на)правено
си	имал(а)	(на)правено	сте	имале	(на)правено
	имал(а/о)	(на)правено		имале	(на)правено

(за)пее

сум	имал(а)	(за)пеено	сме	имале	(за)пеено
си	имал(а)	(за)пеено	сте	имале	(за)пеено
	имал(а/о)	(за)пеено		имале	(за)пеено

Hypothetical Conditional (лекција 13)

би	читал(а/о/е)	би	прочитал(а/о/е)
би	правел(а/о/е)	би	направил(а/о/е)
би	пеел(а/о/е)	би	запеал(а/о/е)

Appendix 2

NON-FINITE SERIES

Imperative: (про)читај! (про)читајте! (лекција 9)
 (на)прави! (на)праве!те!
 (за)пеј! (за)пејте!

Verbal Adverb: читајќи, правејќи, пеејќи (лекција 11)
Verbal Noun: читање, правење, пеење (лекција 11)
Verbal Adjective: прочитан, направен, запеан (лекција 14)

AORIST FORMATION

А-група	И-група		
<u>1</u>	<u>2а</u>	<u>2б</u>	<u>2с</u>
<i>прочита</i>	<i>направи</i>	<i>оздрави</i>	<i>изброи</i>

прочитав	направив	оздравев	избројав
прочита	направи	оздраве	изброја
прочита	направи	оздраве	изброја
прочитавме	направивме	оздравевме	избројавме
прочитавте	направивте	оздравевте	избројавте
прочитаа	направија	оздравеа	избројаа

Е-група					
<u>3а</u>	<u>3б</u>	<u>3с</u>	<u>3д</u>	<u>3е</u>	<u>3ф</u>
<i>запее</i>	<i>зайлаче</i>	<i>разбере</i>	<i>умре</i>	<i>донесе</i>	<i>даде</i>

запеав	заплакав	разбрав	умрев	донесов	дадов
запеа	заплака	разбра	умре	донесе	даде
запеа	заплака	разбра	умре	донесе	даде
запеавме	заплакавме	разбравме	умревме	донесовме	дадовме
запеавте	заплакавте	разбравте	умревте	донесовте	дадовте
запеаја	заплакаа	разбраа	умреа	донесоа	дадоа

<u>3г</u>	<u>3h</u>
<i>рече</i>	<i>испие</i>

реков	испив
рече	испи
рече	испи
рековме	испивме
рековте	испивте
рекоа	испија

Appendix 2

Key to the table:

1 = a-stem verbs

2 = i-stem verbs

a = i-aorist

b = e-aorist

c = a-aorist

3 = e-stem

a = a-aorist

b = a-aorist + velar alternation

c = a-aorist + -ere-->ra

d = e-aorist

e = o-aorist

f = o-aor + C (=dental)>#/aorist 1-form, e.g., дадов, даде, дал

g = o-aorist + velar alternation

h = #-aorist

Note the following irregularities:

- (1) When -ст and -л are separated by a fleeting vowel, the resulting cluster simplifies to -сл- when the vowel drops: постеле 'spread' has first singular aorist: послав (type 3c).
- (2) The verb види 'see' and prefixed forms of седи 'sit' have type 3 o-aorists:
видов, виде, виде, видовме, видовте, видоа
доседов, доседе, доседе, доседовме, доседовте, доседоа
- (3) Prefixed forms of спие 'sleep' have the first singular aorist -спав
заспие: заспав, заспа, заспа, заспавме, заспавте, заспаа
- (4) The prefixed forms of the verb меле 'grind', e.g., измеле, have the aorist:
измлев, измле, измле, измлевме, измлевте, измлеа
- (5) The verb земе 'take' forms the e-o aorist:
зедов, зеде, зеде, зедовме, зедовте, зедоа

Bear in mind that there is a strong tendency to regularize verbs. Many of the i-stem verbs of types 2b and 2c have alternate forms conforming to the i-aorist.

Сум

<i>Present</i>		<i>Aorist and imperfect</i>		<i>l-past</i>			
сум	сме	бев	бевме	сум	бил(а)	сме	биле
си	сте	беше	бевте	си	бил(а)	сте	биле
е	се	беше	беа		бил(а/о)		биле

Imperative

биди! бидете!

Appendix 2

VII - Numbers

Cardinals

0	нула	30	триесет
1	еден, една, едно	40	четириесет
2	два, две	50	педесет
3	три	60	шеесет
4	четири	70	седумдесет
5	пет	80	осумдесет
6	шест	90	деведесет
7	седум	100	сто
8	осум	200	двесте
9	девет	300	триста
10	десет	400	четиристотини
11	единаесет	500	петстотини
12	двнаесет	600	шестотини
13	тринаесет	700	седумстотини
14	четиринаесет	800	осумстотини
15	петнаесет	900	деветстотини
16	шеснаесет	1.000	илјада
17	седумнаесет	2.000	две илјади
18	осумнаесет	3.000	три илјади
19	деветнаесет	1 million	милион
20	дваесет	2 million	два милиона
21	дваесет и еден	3 million	три милиона
		1 billion	милијарда
		2 billion	две милијарди
		3 billion	три милијарди

Ordinals

1 st	прв(и)	5 th	петти
2 nd	втор	6 th	шести
3 rd	трет	7 th	седми
4 th	четврти	8 th	осми

Other ordinals up to 100 add -ти to the cardinal form, e.g.

9th деветти, 10th десетти

100 th	стотен / стоти 'hundredth'	1000 th	илјаден 'thousandth'
1 millionth	милионски / милионити	1 billionth	милијардски

Appendix 2

Male human and mixed groups:

двајца
тројца
четворица
петмина
шестмина
седуммина
осуммина
деветмина
десетмина
стомина
илјадамина

Couple making ajvar (roasted pepper relish), Dračevo

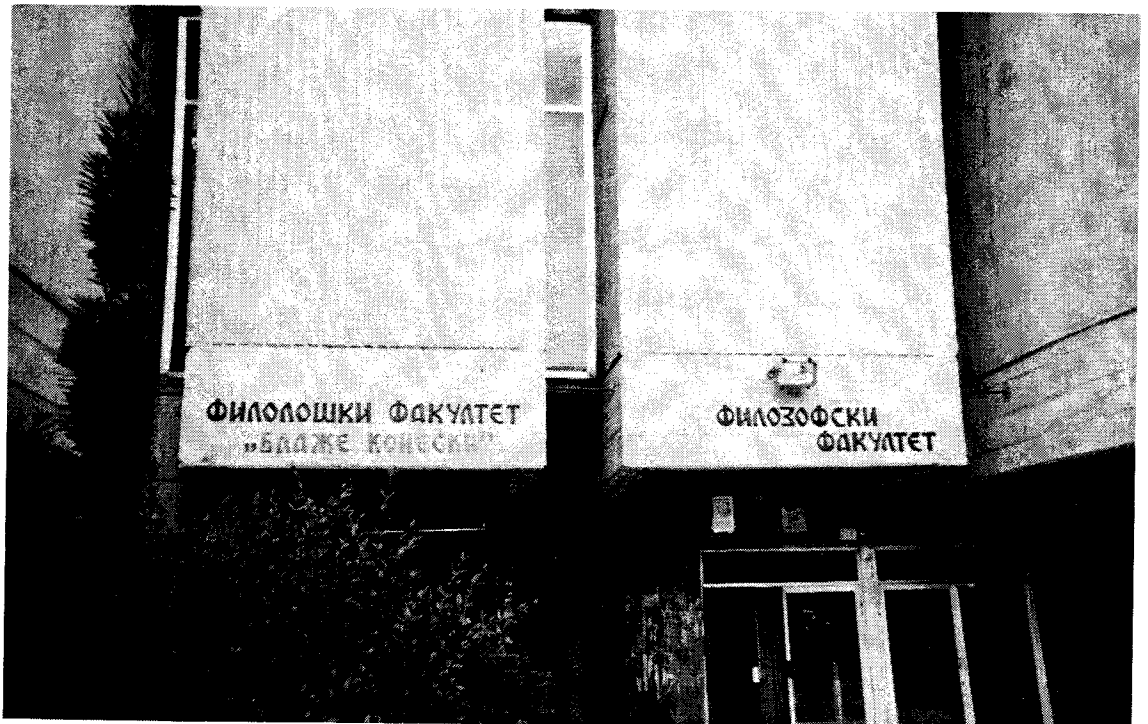
Македонска Граматичка Терминологија

This table is not intended to be exhaustive. It provides a basic vocabulary of grammatical terms, many of which were introduced in this textbook.

Именка	Noun
(не)определеност	(in)definiteness
род	gender
машки	masculine
женски	feminine
среден	neuter
број	number
еднина	singular
множина	plural
обична	ordinary
збирна	collective
избројана	counting
други форми	other forms
објективна форма	objective form
вокатив	vocative
глаголска именка	verbal noun
Придавка	Adjective
позитив, компаратив, суперлатив	positive, comparative, superlative
глаголска придавка	verbal adjective
Заменки	Pronouns
лични	personal
кратки и долги форми	short (clitic) and long forms
показни	demonstrative
лично-предметни	relative
Прилог	Adverb
глаголски прилог	verbal adverb
Глагол	Verb
род и број	number and gender
лице	person
вид	aspect
(не)свршен	(im)perfective
<u>време</u>	<u>tense</u>
--сегашно време	--present tense
--минато време	--past tense
--определено свршено (аорист)	--past definite complete (aorist)
--определено несвршено (имперфект)	--past definite incomplete (imperfect)

Glossary of Basic Grammatical Terminology

--неопределено (не)свршено	--past indefinite (I-past)
--предминато	--pluperfect
--идно	--future
--минато-идно	--future-in-the-past
--идно-прекажано	--future-reported
<u>начин</u>	<u>mood</u>
--исказен	--indicative
--заповеден	--imperative
--можен	--hypothetical
--условен	--conditional
<u>залог</u>	<u>voice</u>
--активен, пасивен	--active, passive
Предлог	Preposition
Сврзник	Conjunction
Частица	Particle
Реченица	Sentence
подмет, прирок	subject, predicate
дополнение	complement

Language and Philosophy Departments, University of Sts. Cyril and Methodius, Skopje

Using the Glossaries

The glossaries contain all of the vocabulary encountered in the sixteen lessons and in the supplementary readings. The following information will help you use the glossaries effectively:

- Most verbs are given in imperfective/perfective pairs. In all cases, the imperfective verb is listed first. Perfective verbs are cross-referenced to the double verb entry. In cases where both aspects of the verb are not given, or if the verb is bi-aspectual, this is noted in the glossary. Not all aorist and 1-past forms are given, only unusual patterns that might cause the student difficulty.
- Nouns are given in the singular. Gender is noted only if it is unpredictable. Plural forms are given only if they are exceptions to the basic word-formation rules.
- Adjectives are glossed in the masculine singular.
- Irregular stresses are highlighted in boldface and fleeting vowels are underlined.
- Numbers refer to the chapter in which the word is introduced. If there is more than one number, either the first introduction was in a reading for passive knowledge, or the word has multiple meanings which are introduced in different chapters. The notation r. followed by a number refers to the supplementary readings, e.g. r. 1 refers to a word from the first reading selection in Appendix 1.

Abbreviations:

аор.	аорист	aorist
мн.	множина	plural
род	род	gender
м.	машки	masculine
ж.	женски	feminine
с.	среден	neuter

adj.	adjective
adv.	adverb
conj.	conjunction
impf.	imperfective
inter.	interjection
n.	noun
num.	number
pf.	perfective
prep.	preposition
pro.	pronoun
r.	reading, from Appendix 1 Supplementary Readings. The number following the r. refers to the specific text in the appendix.
v.	verb

Macedonian-English Glossary

A

<p>а 2 август 9 авион 15 авионска карта 14 Австралиец, Австралијка (Австралијци) 2 Австралија 12 автобус 7 автобуска постојка 13 автобуска станица 8 автомобил 7 автор 15 агент 13 агенција 13 агол 5 адвокат 2 адет г. 5 аеродром 15 Азија 12 ајде 6 ако 8 акредитиран 10 Албанец/Албанка, (мн. Албанци) 7 ален 11 алергија 4 алишта (мн.) 13 ало 9</p> <p>ама 4 амам 7,14 амбициозен 11 амбуланта 12 Американец, Американка (Американци) 2 ами г. 2 ан г. 6 се ангажира г. 4 ангина 12 англиски 3 антологија 15 антологиски 15 апендицит 12 апетит 12 април 9 аптека 3 апче 12 архитект 2 архитектонски 8</p>	<p>and, but <i>conj.</i> August <i>n.</i> airplane <i>n.</i> airplane ticket <i>n.</i> Australian (Australians) <i>n.</i> Australia <i>n.</i> bus <i>n.</i> bus stop <i>n.</i> bus station <i>n.</i> automobile <i>n.</i> author <i>n.</i> agent <i>n.</i> agency <i>n.</i> corner <i>n.</i> lawyer <i>n.</i> custom, habit <i>n.</i> airport <i>n.</i> Asia <i>n.</i> come on! <i>interj.</i> if <i>conj.</i> accredited <i>adj.</i> Albanian <i>n.</i> pink <i>adj.</i> allergy <i>n.</i> clothing <i>n.</i> hello (used only when answering telephone) <i>interj.</i> but <i>conj.</i> Turkish bath <i>n.</i> ambitious <i>adj.</i> clinic <i>n.</i> American (Americans) <i>n.</i> but, as well <i>conj.</i> inn <i>n.</i> engage, hire, commit to <i>v.</i> sore throat, tonsillitis <i>n.</i> English <i>adj.</i> anthology <i>n.</i> anthological <i>adj.</i> appendicitis <i>n.</i> appetite <i>n.</i> April <i>n.</i> drugstore <i>n.</i> pill, tablet <i>n.</i> architect <i>n.</i> architecture <i>adj.</i></p>
---	--

Б

<p>баба 2, 11</p>	<p>grandmother; mother-in-law</p>
-------------------	-----------------------------------

Macedonian-English Glossary

бавно	(wife's mother) <i>n.</i>
бавча 13	slowly <i>adv.</i>
багаж 14	garden <i>n.</i>
Бадник 8	baggage <i>n.</i>
баклава 5	Christmas eve <i>n.</i>
бакнеж г. 5	baklava, pastry of phyllo, nuts and honey <i>n.</i>
бакнува/бакне г. 5	kiss <i>n.</i>
бакшиш г. 5	kiss <i>v.</i>
балд'за 11	gift; tip; bribe <i>n.</i>
	sister-in-law (wife's sister - eastern variant) <i>n.</i>
Балкан 6	The Balkans, Balkan peninsula <i>n.</i>
балкон 13	balcony <i>n.</i>
банана 5	banana <i>n.</i>
банка 3	bank <i>n.</i>
бања 7,13	bath, bathroom <i>n.</i>
(се) бања 14	bathe <i>v.</i>
бара/побара 4, 12	seek, look for <i>v.</i>
барака 16	barracks <i>n.</i>
барем 11	at least <i>adv.</i>
батко 11	older brother <i>n.</i>
баџанак 11	brother-in-law (wife's sister's husband) <i>n.</i>
	exactly <i>emphatic particle</i>
баш 12	run away
бега/избега 12	running, escape <i>n.</i>
бегање г. 2	without <i>prep.</i>
без	without <i>conj.</i>
без да 12	baseball <i>n.</i>
безбол 15	white <i>adj.</i>
бел 5,11	mark; scar <i>n.</i>
белег 9, 12	lungs <i>n.</i>
бели дробови 12	misfortune <i>n.</i>
беља 10	gather <i>v.</i>
бере/набере (аор. набрав, набра) 12	talk, sermon <i>n.</i>
беседа 11	irreproachable <i>adj.</i>
беспрекорен 15	powerless <i>adj.</i>
бесилен 16	would <i>hypothetical modal particle</i>
би 11	bible <i>n.</i>
библија г. 5	library <i>n.</i>
библиотека 5	to be (future <i>see сум</i>) <i>v.</i>
биде (бев, беше; бил) <i>pf</i> 6	because, since <i>conj.</i>
бидејќи 8, 11	businessman <i>n.</i>
бизнесмен 3	herb <i>n.</i>
билка 14	biology <i>n.</i>
биологија 8	Turkish for "Unity", [a Turkish language newspaper in Skopje]
Бирлик г.1	pearl <i>n.</i>
	market (flea market) <i>n.</i>
бисер 16	sweet <i>adj.</i>
Бит-пазар 7	thank you (thank <i>v.</i>)
благ 5	pale <i>adj.</i>
благодарам (благодари) <i>impf</i> 5	vicinity <i>n.</i>
блед 15	
близина 14, 16	

Macedonian-English Glossary

<p> близу 16 блиску 4 блуза 7, 14 бовчалак г. 5 бог 15 богаство г. 5 богат 11 бод 8 бодри <i>impf</i> 15 Божик 8 боја 11 бокс, боксирање 15 болен 12 боли/заболи 12 болка 12 болница 12 бомбончиња г. 5 бонбон, бонбониера 9 борец 14 брада 11 браќ г. 5 брат (мн. браќа) 2, 3 братучед, братучетка 11 братче 13 брачен пар 13 брачна двојка 13 бргу 16 брза 16 брег 9,14 бреза 16 брич 14 брише г.2 брза помош 12 брзина 14 брзо 12 брод 9 број (мн. броеви) 3, 6 бројка 9 бубрег 12 будала (м., ж.); будалче 9 буен (бујна)16 буква г. 4 букет, букетче г. 5 булевар 7 бурек 5 бурекџилница г. 6 бурма г. 5 се бута/се збута 10 бутик 7 </p>	<p> <i>near prep.</i> <i>nearby adv.</i> <i>blouse n.</i> <i>wedding gift presented by the bride n.</i> <i>God n.</i> <i>wealth n.</i> <i>wealthy adj.</i> <i>point, mark (e.g. on a test) n.</i> <i>cheer, encourage v.</i> <i>Christmas n.</i> <i>color n.</i> <i>boxing n.</i> <i>sick adj.</i> <i>hurt v.</i> <i>pain n.</i> <i>hospital n.</i> <i>candies n.</i> <i>candy, box of candy n.</i> <i>fighter, combatant n.</i> <i>beard n.</i> <i>marriage n.</i> <i>brother [brothers] n.</i> <i>cousin n.</i> <i>diminutive of brother (here: friend) n.</i> <i>married pair n.</i> <i>married couple n.</i> <i>quickly adv.</i> <i>hurry v.</i> <i>coast; shore; bank n.</i> <i>birch n.</i> <i>razor n.</i> <i>wipe v.</i> <i>first aid n.</i> <i>speed n.</i> <i>quickly adv.</i> <i>boat n.</i> <i>number n.</i> <i>number n.</i> <i>kidney n.</i> <i>fool; little fool (diminutive) n.</i> <i>vibrant, turbulent adj.</i> <i>letter (i.e. of the alphabet) n.</i> <i>bouquet n.</i> <i>boulevard n.</i> <i>burek, meat or cheese filled pastry n.</i> <i>burek shop n.</i> <i>wedding ring n.</i> <i>push, shove v.</i> <i>boutique n.</i> </p>
--	--

В

в 2

in prep.

Macedonian-English Glossary

се вади/се извади 14	remove, take out <i>v.</i>
важен 9, 15	important <i>adj.</i>
важи 5	fine, ok, agreed <i>inter.</i>
важи <i>impf</i> 14	apply, be valid <i>v.</i>
важно 16	importantly <i>adv.</i>
вака 10	in this manner <i>adv.</i>
ваков 10	this type <i>adj.</i>
валцер г. 5	waltz <i>n.</i>
вам 6	you (indirect object) <i>pro.</i>
вamu 10	this way, hither <i>adv.</i>
Вардарска Македонија 2	Vardar Macedonia
варен 13	cooked <i>adj.</i>
вари/повари 7	boil; cook <i>v.</i>
вас 4	you (direct object pronoun) <i>pro.</i>
ваш 7	your <i>adj.</i>
вдахне	<i>see</i> вдахнува
вдахнува/вдахне 15	inspire <i>v.</i>
ве 5	you (direct object clitic) <i>pro.</i>
веднаш 5, 7	immediately <i>adv.</i>
вежба 8	exercise <i>n.</i>
везен г. 5	embroidered <i>adj.</i>
век 8	century <i>n.</i>
вели/рече (реков, рече, рекол) 2, 6	say <i>v.</i>
велосипед 7	bicycle <i>n.</i>
велосипедски 15	bicycle <i>adj.</i>
венец г. 5	wreath <i>n.</i>
венчавање г. 5	marriage ceremony <i>n.</i>
венчавка г. 5	marriage ceremony <i>n.</i>
венчан г. 5	married <i>adj.</i>
венчање 11	wedding <i>n.</i>
вепар 10	boar <i>n.</i>
верен 15	faithful <i>adj.</i>
веридба 9	engagement <i>n.</i>
верник г. 6	believer <i>n.</i>
веројатно 14	probably <i>adv.</i>
верски г. 6	religious <i>adj.</i>
верско г. 6	faith <i>n.</i>
се верува <i>impf</i> 15	it is believed <i>v.</i>
—не ми се верува дека... 15	—I can't believe that...
весел 16	joyful, merry, happy <i>adj.</i>
веселба г. 5	festivity <i>n.</i>
весело 16	happily <i>adv.</i>
весник 6	newspaper <i>n.</i>
вести г.3	news <i>n.</i>
ветар (мн. ветрови) 3	wind [winds] <i>n.</i>
веќе 4	already <i>adv.</i>
веце 10	w.c. [water closet], bathroom <i>n.</i>
вечен 15	eternal <i>adj.</i>
вечер (ж) 3	evening <i>n.</i>
—добра вечер	—good evening
вечера 5	dinner <i>n.</i>
вечера 5	eat dinner <i>v.</i>
вечерва 9	this evening <i>adv.</i>

Macedonian-English Glossary

<p>вештачко езеро 14 ви 2, 6 вид 14 видео касета 6 види вие 2 визба 13 визија 16 вика/викне 10 се вика <i>impf</i> 2, 3 —Како се викаш/како се викате? 2 викенд 4 викне виљушка 13 виновник 12 виола 6 виолетова боја 11 виолина 6 виолончело 6 висина 16 висок 3 височина 14 вистински 15 вистинско 10 виткан 11 виша школа 14 вишна 14 вкупен 9 вкупно 9 вкус 7 вкусен 3 Влав, Влаинка (мн. Власи) 7 влaдеење 14 влакно 12 влегува /влезе (аор. влегов, влезе) 9 влез 13 влезе влезница 9 внатре 10 внатрешност (ж) г. 6 внимава г. 5 внимание 14 внук 11 внука 11 во 2 вовeде воведува/вовeде г.3 вода 5 води <i>impf.</i> 12 водич 7 водовод 16</p>	<p>artificial [man-made] lake <i>n.</i> you (indirect object clitic) <i>pro</i> view, aspect <i>n.</i> video cassette <i>n.</i> <i>see</i> гледа you <i>pro.</i> cellar <i>n.</i> vision <i>n.</i> call <i>v.</i> be called <i>v.</i> —What is your name? weekend <i>n.</i> <i>see</i> вика fork <i>n.</i> guilty party, offender <i>n.</i> viola <i>n.</i> violet color/purple <i>adj.</i> violin <i>n.</i> 'cello <i>n.</i> height <i>n.</i> tall <i>adj.</i> height <i>n.</i> real, authentic <i>adj.</i> truly <i>adv.</i> curly <i>adj.</i> advanced (upper) school <i>n.</i> sour cherry <i>n.</i> total <i>adj.</i> together, in total <i>adv.</i> taste <i>n.</i> tasty <i>adj.</i> Vlah <i>n.</i> rule, reign <i>n.</i> hair <i>n.</i> enter <i>v.</i> entrance <i>n.</i> <i>see</i> влегува admission ticket <i>n.</i> inside <i>adv.</i> interior <i>n.</i> pay attention <i>v.</i> attention <i>n.</i> grandson; nephew <i>n.</i> granddaughter; niece <i>n.</i> in <i>prep.</i> <i>see</i> воведува introduce <i>v.</i> water <i>n.</i> lead <i>v.</i> guide <i>n.</i> waterworks <i>n.</i></p>
---	--

Macedonian-English Glossary

воз 9
 возач 15
 воздушни струења 16
 вози *impf.* 11
 возобновен 15
 војна 15
 волк (мн. волци) 10
 волонтер 9
 вонболнички стационар 12
 вонреден 14
 воодушевен 16
 воопшто 12
 востание 9, 15
 се вотне 10
 вработен 13
 врат 12
 врата 7
 се врати
 се враќа/се врати 7, 10
 врв 11, 16
 врвен 12
 врви *impf.* 10, r. 2
 вреден 11
 вредност (ж) 13
 време 4
 во последно време 7
 врз 16
 врзува/врзе r. 5
 врие/зоврие 13
 врне 10
 врнежи 10
 врска 15
 —во врска со
 врши (на) *impf.* 14
 се всели
 се вселува/се всели 16
 всушност 11
 втор 8
 вторник 9
 вујко 11
 вујна 11
 вчера 10

train *n.*
 driver *n.*
 air currents *n.*
 drive, ride *v.*
 renewed *adj.*
 war *n.*
 wolf *n.*
 volunteer *n.*
 outpatient clinic *n.*
 exceptional *adj.*
 entranced *adj.*
 generally; at all *adv.*
 uprising *n.*
 squeeze into *v.*
 employed *adj.*
 neck *n.*
 door *n.*
 see се враќа
 return *v.*
 summit *n.*
 summit, top, highest level *adj.*
 move, pass by *v.*
 diligent, industrious *adj.*
 value, worth *n.*
 time; weather *n.*
 lately *adv.*
 upon *prep.*
 bind, tie up *v.*
 boil *v.*
 rain, snow *v.*
 precipitation *n.*
 connection *n.*
 —in connection with
 function (as) *v.*
 see се вселува
 move in *v.*
 in reality *adv.*
 second *adj.*
 Tuesday *n.*
 uncle (mother's brother) *n.*
 aunt (mother's brother's wife) *n.*
 yesterday *adv.*

Г

газда, газдарица 13
 гајда 6
 галерија 14
 гаража 13
 гарсонiera 13
 гаќи 14
 географија 4
 ги 4

landlord, landlady *n.*
 gajda (type of bagpipes) *n.*
 gallery *n.*
 garage *n.*
 bachelor apartment *n.*
 underpants *n.*
 geography *n.*
 them (direct object clitic) *pro.*

Macedonian-English Glossary

гимназија 8	high school <i>n.</i>
гитара 6	guitar <i>n.</i>
глава 12	head <i>n.</i>
главен 7	main <i>adj.</i>
главен град 7	capital <i>n.</i>
главно г. 4	mainly <i>adv.</i>
глагол	verb <i>n.</i>
гладен 3	hungry <i>adj.</i>
глас 15	voice <i>n.</i>
—на глас г. 3	—out loud
гласен 6	loud, noisy; aloud <i>adj.</i>
гласно г. 3	aloud <i>adv.</i>
гледа/види 4, 6	see, watch, look at <i>v.</i>
гледач 9	spectator <i>n.</i>
глувчица (глушец) 10	mouse <i>n.</i>
глупав 9	stupid <i>adj.</i>
гнездо 14	nest <i>n.</i>
го 4	him (direct object clitic) <i>pro.</i>
говедско месо 5	beef <i>n.</i>
година 4	year <i>n.</i>
годишен 9	annual <i>adj.</i>
гол 16	naked, bare <i>adj.</i>
голем 3	large <i>adj.</i>
—голема работа! 9	—big deal!
големина 13, 14	size <i>n.</i>
гора 12	forest in the mountains <i>n.</i>
гордо 14	proudly <i>adv.</i>
гордост (ж) 16	pride <i>n.</i>
господ 15, г. 2	lord <i>n.</i>
господин (г.) 3	Mr. <i>n.</i>
госпоѓа (г-ѓа) 3	Mrs. <i>n.</i>
госпоѓица (г-ца) 3	Miss <i>n.</i>
гостин(ка), мн. гости 6	guest <i>n.</i>
гостински г. 5	guest <i>adj.</i>
грав г. 5	beans <i>n.</i>
град 2	city <i>n.</i>
градба 16	construction, building <i>n.</i>
градежен 8	engineering <i>adj.</i>
гради 12	chest, breast <i>n.</i>
гради/изгради 14	build, construct <i>v.</i>
градилиште 16	construction site <i>n.</i>
градина 13	garden <i>n.</i>
градоначалник 15	mayor <i>n.</i>
градски 7	city, urban <i>adj.</i>
градски крем 7	urban elite <i>n.</i>
граѓанин, граѓанка (мн. граѓани) 16	citizen <i>n.</i>
граѓанство г. 4	citizenry; citizenship <i>n.</i>
гр. (грам) 7	gram <i>n.</i>
грамаден 12	huge <i>adj.</i>
грандиозност (ж) 9	grandeur <i>n.</i>
граница 14	border <i>n.</i>
гранче 10	branch <i>n.</i>
грб 12	back <i>n.</i>

Macedonian-English Glossary

грд 11
 греда г. 5
 грешка 14
 се грижи *impf* 9
 гризе, гризнува/гризне 16
 грип 12
 грло 12
 гроб 7
 гробар г.2
 гробишта (мн.) г. 6
 грозје (грозд) 16
 грок 10
 група 5
 грчки г. 4
 се губи/ се изгуби г. 6
 гужва 15
 —има гужва 15

ugly adj.
beam, joist n.
error, mistake n.
worry v.
nip, bite, snap at
flu n.
throat n.
grave n.
grave-digger n.
graveyard n.
grapes, (cluster of grapes) n.
snort n.
group n.
Greek, adj.
lose v.
crowd, crush of people n.
 —it's crowded

Д

да 2
 даб 13, 16
 дава/даде (дадов, даде; дал; дај!) 6
 дада 11
 даде
 дајре г. 5
 далеку од 7, 16
 далечен г. 6
 дали 2
 дамнешен 16
 дар г. 5
 дарува/дари г. 5
 датум 9
 два, две 3
 дваесет 3
 дваесетти 8
 двајца 9
 дванаесет 3
 двесте 9
 се движи 10
 двор 7
 двосед 13
 двособен 13
 дебел 11
 деведесет 7
 девер 11, г. 5

 девет 3
 деветнаесет 3
 деветти 8
 девојка 11
 девојче 11

yes adv.
oak n.
give v.
older sister (central and eastern variant) n.
see дава
tambourine n.
far from prep.
distant adj.
whether interrogative particle, conj.
long ago adj.
gift n.
give a gift v.
date n.
two num.
twenty num.
twentieth adj.
twosome
twelve num.
two hundred num.
to move v.
courtyard, yard n.
small couch; loveseat n.
two-room adj.
fat adj.
ninety num.
brother-in-law (husband's brother)
best man, usually the groom's younger brother;
an unmarried male relative of the groom n.
nine num.
nineteen adj.
ninth adj.
girl n.
young girl n.

Macedonian-English Glossary

дедо 2	grandfather; father-in-law (wife's father) <i>n.</i>
деец 15	activist, one who accomplishes things <i>n.</i>
дејност (ж) 11	activity
дека 6	that <i>conj.</i>
декември (м) 8,9	December <i>n.</i>
дел 7, 8	part, region <i>n.</i>
делегација 9	delegation <i>n.</i>
дели 9	divide, distribute <i>v.</i>
дело г.1	work (creation) <i>n.</i>
делумно 14	partially <i>adv.</i>
ден 3	day <i>n.</i>
денар 9	denar <i>n.</i> , Macedonian unit of currency
денес/денеска 3	today <i>adv.</i>
десен 7	right <i>adj.</i>
десерт 5	dessert <i>n.</i>
десет 3	ten <i>num</i>
десетти 8	tenth <i>adj.</i>
десно 7	right <i>adv.</i>
детал г.3	detail <i>n.</i>
детално 14	in detail <i>adv.</i>
дете (мн. деца) 3	child (children) <i>n.</i>
детство 16	childhood <i>n.</i>
див 10, 16	unlawful, wild <i>adj.</i>
се дига/се дигне 13	rise up <i>v.</i>
се дигне	<i>see</i> се дига
диета 10	diet <i>n.</i>
дипломира <i>pf</i> , <i>impf</i>	graduate, get a bachelor's degree <i>v.</i>
дискотека 7	discotheque <i>n.</i>
дискусија 14	discussion <i>n.</i>
дискутира <i>pf</i> , <i>impf</i> 9	discuss <i>v.</i>
дистрибуиран 9	distributed <i>adj.</i>
длабок 14	deep <i>adj.</i>
дневен 10, г.3	today's; daily <i>adj.</i>
дневна соба 13	living room <i>n.</i>
до 4	by, up to, beside <i>prep.</i>
доаѓа/дојде (дојдов, дојде; дошол) 4, 6	come, arrive <i>v.</i>
доаѓање 12	arrival <i>n.</i>
добар 3	good <i>adj.</i>
добар ден! 3	good day! <i>inter.</i>
добива/добие (аор. добив, доби) 8	receive <i>v.</i>
добие	<i>see</i> добива
добиток 13	live-stock <i>n.</i>
дближи	<i>see</i> доближува
дближува/дближи 10	approach <i>v.</i>
добредојде 15	welcome <i>inter.</i>
добро утро! 3	good morning! <i>inter.</i>
доброволно г. 5	voluntarily <i>adv.</i>
доверба 15	trust <i>n.</i>
доволно 12, 13	sufficiently <i>adv.</i>
довтаса	<i>see</i> довтасува
довтасува/довтаса 12	catch up with <i>v.</i>
догледа	<i>see</i> догледува
догледува/догледа 10	catch sight of <i>v.</i>

Macedonian-English Glossary

- договор 13
 —по договор 13
 догради
 доградува/догради 14
 додава/додаде 7
 додаде
 додека 7
 додека (да, не) 14
 доделување 15
 дожд 10
 доживување 10, 16
 дознава/дознае (аор. дознав, дозна) 8
 дознае
 дојде
 дојранчанец г. 4
 докторира *pf*, *impf*
 документ 7, 14
 долап 13
 долг 11
 долета
 должен г. 5
 должина 15
 долина 14
 долна облека 14
 долу 12
 дом 5
 дома 5, 9
 домаг 5
 домазет 11
 домаќин(ка) г. 5
 домаќинство г. 5
 домашен 14
 домашна задача
 домашните г. 5
 донесе
 донесува/донесе(донесов, донесе,
 донесол/донел) 15
 се допадне
 се допаѓа/се допадне (кому) 9
 досаден 10
 досега 9
 доста г. 4
 дотрча
 дотрчува/дотрча 10
 доцна 7
 доцнува/доцни 16
 др., и други 15
 драг 4
 драгстор 3
 драма 7
 драмски 15
 драмски уметности 8
- agreement *n.*
 —by agreement
see доградува
 build on to, add on to *v.*
 add to *v.*
see додава
 while *adv.*
 while; until *conj.*
 allocation, distribution *n.*
 rain *n.*
 experience *n.*
 find out *v.*
see дознава
see доаѓа
 person from Dojran *n.*
 graduate, get a doctor's degree
 document *n.*
 cupboard *n.*
 long *adj.*
see лета
 obligated *adj.*
 length *n.*
 valley *n.*
 underwear *n.*
 below *adv.*
 home *n.*
 at home, homeward *adv.*
 tomato *n.*
 son-in-law residing with wife's parents *n.*
 head of house, housewife *n.*
 housekeeping *n.*
 homemade *adj.*
 home work assignment *n.*
 people living at home *n.*
see донесува, носи
- bring *v.*
see се допаѓа
 to like (to be pleasing to someone) *v.*
 boring *adj.*
 until now *adv.*
 enough, sufficient *adv.*
see дотрчува
 run up to *v.*
 late *adv.*
 late (be -) *v.*
 other; and others
 dear *adj.*
 convenience store *n.*
 drama *n.*
 dramatic *adj.*
 theatre arts *n.*

Macedonian-English Glossary

<p>дрво (мн. дрва) дрво (мн. дрвја) 10 древен 14 држава 9 државен 15 државна репрезентација 15 држење 15 држи 12 друг 6 другар(ка), другарче 8 дружење 8 се дружи <i>impf.</i> 12 дружина г. 6 друштво г. 5 дува <i>impf.</i> 16 дуња г. 6 дупка 12 дури 14 дури (да, не) 14 дури и повеќе 13 дуќан 3 дуќанче г. 6 дух г. 6 душа 14, 16 душеме г. 3 душка 12</p>	<p>wood <i>n</i> tree <i>n</i>. ancient, old <i>adj</i>. state, country <i>n</i>. state, national <i>adj</i>. national team <i>n</i>. conduct <i>n</i>. grab, hold <i>v</i>. other, different <i>adj</i>. friend <i>n</i>. friend (diminutive) <i>n</i>. friendship <i>n</i>. be friends with <i>v</i>. group of friends, party, crowd friendship, society <i>n</i>. blow <i>v</i>. melon <i>n</i>. hole <i>n</i>. even, only (after) <i>emphatic particle</i> until <i>conj</i>. even more store <i>n</i>. small store <i>n</i>. spirit <i>n</i>. soul <i>n</i>. floor, ground <i>n</i>. sniff <i>v</i>.</p>
--	---

Ѓ

<p>ѓавол 15 ѓезве 13</p>	<p>devil <i>n</i>. small pot for making Turkish coffee <i>n</i>.</p>
------------------------------	--

Е

<p>е 2 еве (го ја)! 10 евро 13 еврејски г. 6 Европа 12 Егејска Македонија 2 еден, едно, една 3 единаесет 3 еднаков 16 еднаш 8 еднододруго 16 езеро 9 екипа 15 економски 8 екран г. 6 експлозија 8 ексклузивен 7</p>	<p>(s)he/it is (<i>see</i> сум) <i>v</i>. here is! <i>Particle</i> euro <i>n</i>. Jewish <i>adj</i>. Europe <i>n</i>. Aegean Macedonia <i>n</i>. one <i>adj</i>. eleven <i>num</i>. the same <i>adj</i>. once <i>adv</i>. one next to another <i>adv</i>. lake <i>n</i>. team <i>n</i>. economic <i>adj</i>. screen <i>n</i>. explosion <i>n</i>. exclusive <i>adj</i>.</p>
---	---

Macedonian-English Glossary

експериментира 8
 ела! 9
 ене (го, ја) 10
 ерменски 14
 есен (ж) 10
 ете (го, ја)! 10
 етнологија 9
 ефтин 7, 10

experiment *v.*
 come here! *inter.*
 there is! *particle*
 Armenian *adj.*
 autumn *n.*
 there is! *particle*
 ethnology *n.*
 cheap, inexpensive *adj.*

Ж

жаба 10
 се жали (на што) *impf* 12
 жар 14
 жежок (жешко) 10, 16
 желба 11
 железница 14
 железничка станица 8
 жена 3
 женет 9
 се жени/се ожени (со кого) 9
 женски 11
 женско (дете) 11
 живее 3
 живот 7, 11
 животно (мн. животини) 10
 житарици 5
 жител 16
 житие 11
 жито 14
 жолт 11
 жртва 16

frog *n.*
 complain about *v.*
 coals *n.*
 hot *adj.*
 wish, desire *n.*
 railroad *n.*
 train station *n.*
 wife, woman *n.*
 married (said of a man) *adj.*
 to marry (said of a man) *v.*
 female, feminine *adj.*
 female girl child) *adj.*
 live *v.*
 life *n.*
 animal *n.*
 cereal *n.*
 inhabitant *n.*
 saint's life *n.*
 grain *n.*
 yellow *adj.*
 victim *n.*

З

за 4
 за да 7, 12
 за жал 11
 за малку 11
 заб (мн. заби) 12
 забава 7
 се забавува *impf* 7
 забар 12
 забележи
 забележува/забележи 10
 заболи
 заборава/заборави 1
 забранет 11
 зависи од 8
 завршува/заврши 8
 завчера 10
 загинува/загине 15
 заграби

for *prep.*
 in order to *con.*
 unfortunately
 nearly, just about *adv.*
 tooth *n.*
 entertainment *n.*
 enjoy oneself *v.*
 dentist *n.*
see забележува
 notice, note *v.*
see боли
 forget *v.*
 forbidden *adj.*
 depend on *v.*
 complete *v.*
 day before yesterday *adv.*
 perish *v.*
see заграбува

Macedonian-English Glossary

заграбува/зграби 13, г. 2	grab <i>v.</i>
загуби	<i>see</i> загубуа
загубува/загуби 14	lose <i>v.</i>
зад 16	behind <i>prep.</i>
задолжителен г. 5	obligatory, required <i>adj.</i>
се задржи	<i>see</i> задржува
се задржува/се задржи 12	delay; stay, spend time <i>v.</i>
заедно 5	together <i>adv.</i>
заздравува/заздрави (аор. заздравев) 12	heal <i>v.</i>
зазорување г. 6	dawn <i>n.</i>
засвони	<i>see</i> засвонува
засвонува/засвони 9	start to ring <i>v.</i>
заигра	<i>see</i> игра
зајко 10	hare <i>n.</i>
закачува/закачи г. 5	attach <i>n.</i>
заколнува/заколне г. 2	swear, take an oath <i>v.</i>
закон 14	law <i>n.</i>
законитост (ж) г. 6	law, legality <i>n.</i>
закопа г. 2	bury <i>v.</i>
закрцка	<i>see</i> крцка
залае	<i>see</i> лае
залева/залее 7	pour <i>v.</i>
залее	<i>see</i> залева
замена г. 5	exchange <i>n.</i>
заменка	pronoun <i>n.</i>
замесок г. 5	mixture <i>n.</i>
замесува/замеси г. 5	mix <i>v.</i>
замесување г. 5	mixing <i>n.</i>
замине	<i>see</i> замнинува
заминува/замине 12	leave, depart <i>v.</i>
замислува г. 6	think about, ponder <i>v.</i>
замоли	<i>see</i> моли
замоли 10	growl <i>v.</i>
занает г. 6	craft, trade <i>n.</i>
се занимава 15	be involved with, engage in <i>v.</i>
запад (на запад) 9	west (in the west) <i>n.</i>
западен 14	western <i>adj.</i>
запали	<i>see</i> пали
запаметен г. 2	remembered <i>adj.</i>
запее	<i>see</i> пее
запира/запре 14	stop <i>v.</i>
се запише	<i>see</i> се запишува
се запишува/се запише 8	register; enroll <i>v.</i>
запишување 8	registration, enrollment <i>n.</i>
заплаче	<i>see</i> плаче
заповеда 13	order, command <i>n.</i>
се запознава/се запознае 8	meet, get to know <i>v.</i>
запуши	<i>see</i> пуши
заработува/заработи 16	earn <i>v.</i>
заради 8	on account of; for the sake of <i>prep.</i>
засвири	<i>see</i> свири
засекогаш 14	forever <i>adv.</i>
засипува г. 2	bury, cover up <i>v.</i>

Macedonian-English Glossary

се засмее
 засолниште 16
 застане г. 1
 застапи
 застапува/застапи 15
 заталка
 заталкува/заталка 12
 затвор 15
 затвора/затвори 12
 затворен 12, 15
 затвори
 затоа 8
 затоа што 4
 закути
 зафатен 8
 зачува
 зашметувачки 9
 заштита 12
 зашто
 збивнување 9
 збирка 15
 збор 11
 зборник 15
 зборува 3
 се збута
 звук г. 6
 звучи *impf* г. 6
 се зголемува/се зголеми 16
 зграда 3
 здолниште 14
 здрав 4, 12
 здравје 10
 здраво! 10
 здравствен 12
 зелен 7
 зелка 5
 зеленило 7
 зеленчук 5
 зема/земе (аор. зедев, зеде; зел) 10
 земе
 земја 2, 10
 земјоделски 8
 земјотрес 14, 16
 зет 11
 зима 4
 зимски 8
 зимување 12
 златен 11
 злато 11
 змија 12
 знае (јас знам) 3
 знак 13
 значаен (значајна, значајно, начајни) 15

see се смее
 sanctuary, haven *n.*
 stop, pause; stand
see застапува
 represent *v.*
see заталкува
 begin to meander, wander *v.*
 prison *n.*
 close *v.*
 closed; imprisoned *adj.*
see затвора
 therefore *adv.*
 because *conj.*
see кути
 busy, occupied *adj.*
see чува
 astonishing *adv.*
 protection *n.*
 because *conj.*
 event *n.*
 collection *n.*
 word *n.*
 collection, anthology *n.*
 talk *v.*
see се бута
 sound *n.*
 sound *v.*
 enlarge, expand *v.*
 building *n.*
 skirt *n.*
 healthy *adj.*
 health *n.*
 hello, hi! *inter.*
 health *adj.*
 green *adj.*
 cabbage *n.*
 greenery *n.*
 vegetables *n.*
 take *v.*
see зема
 country, ground, earth *n.*
 agriculture *adj.*
 earthquake *n.*
 son-in-law *n.*
 winter *n.*
 winter
 winter holiday *n.*
 gold *adj.*
 gold *n.*
 snake *n.*
 know *v.*
 sign *n.*
 significant, notable *adj.*

Macedonian-English Glossary

значење 12
 значи *impf* 11
 —што значи? 11
 зоврие

золва 11
 золвин 11
 зошто 4
 зурла 6

S

своно г. 6
 сид 13

И

и 2, 4
 ѝ 3, 6
 и...и 5
 и до денес 15
 и така натаму, и.т.н.
 иако 11, 13
 игра/заигра 6
 игран филм 7
 игранка 8
 идеја 5
 идентитет 16
 иден г. 5
 иднина 8
 избега 12
 избере
 избира/избере (аор. избрав, избра) 13
 избор 6
 избрани дела 15
 избришува/избрише 14
 избројува/изброи (избројав, изброив) 9
 се извади
 извадок г. 5
 известување 13
 извини, извинете 5
 извор 14
 извршува/изврши 14, 15
 изгаснува/изгасне 16
 изглед 14, 16
 изгледа *impf* 11
 —како изгледа? 11
 изговара/изговори 15
 изговори
 изгради
 изграден г. 6
 се изгуби

meaning, significance *n.*
 mean, signify *v.*
 —what does it mean?
see врие

sister-in-law (husband's sister) *n.*
 brother-in-law (husband's sister's husband) *n.*
 why *adv.*
 zurla (double-reeded instrument) *n.*

bell
 wall *n.*

and; also *conj.*
 her (indirect object clitic) *pro.*
 both...and *conj.*
 and even to today
 et cetera, etc. 12
 although, even though *conj.*
 dance; play/begin to dance; play *v.*
 live action movie *n.*
 dance *n.*
 idea *n.*
 identity *n.*
 future *adj.*
 the future *n.*
 run away *v.*
see избира
 select *v.*
 choice *n.*
 selected works *n.*
 wipe *v.*
 count out *v.*
see вади
 excerpt *n.*
 announcement *n.*
 excuse me *v.*
 source *n.*
 carry out, complete *v.*
 extinguish *v.*
 view, appearance *n.*
 look, seem, appear *v.*
 —how does he/she look?
 pronounce *v.*
see изговара
see гради
 constructed, built *adj.*
see се губи

Macedonian-English Glossary

издава/издаде (аор. издадов, издаде) 13	rent, publish; give out <i>v.</i>
издаде	<i>see</i> издава
издателство	publishing house <i>n.</i>
издвојува/издвои <i>r.</i> 3	separate; put aside
се издолжи	<i>see</i> се издолжува
се издолжува/се издолжи 16	extend, stretch out <i>v.</i>
издржи <i>r.</i> 1	endure, bear, hold out
изеде	<i>see</i> јаде
излегува/излезе 7	exit <i>v.</i>
излез 13	exit <i>n.</i>
излезе	<i>see</i> излегува
излекува	<i>see</i> лекува
излет 16	outing <i>n.</i>
—оди на излет 15	—go on an outing
изложба 7	exhibit <i>n.</i>
се излупи 14	<i>see</i> се лупи
измамува/измами <i>r.</i> 5	trick, deceive <i>v.</i>
измати	<i>see</i> изматува
изматува/измати 7	mix <i>v.</i>
се измени	<i>see</i> се изменува
се изменува/се измени 16	exchange, change <i>v.</i>
(се) измие	<i>see</i> (се) мие
изморен 3	tired <i>adj.</i>
изнајми	<i>see</i> изнајмува
изнајмува/изнајми 10	lease, hire, rent <i>v.</i>
изнесува/изнесе <i>r.</i> 5	bring out <i>v.</i>
се израдува 16	rejoice <i>v.</i>
израз	expression <i>n.</i>
израсне <i>pf</i> 16	grow up <i>v.</i>
изрипа	<i>see</i> рипа
иконостасис 7	iconostasis (wall of icons in an Orthodox church) <i>n.</i>
или, или... или 5	or; either...or <i>conj.</i>
Илинден 9	Illinden, St. Elijah's Day <i>n.</i>
илјада 9	thousand <i>n.</i>
илузија 14	illusion <i>n.</i>
им 6	them (indirect object clitic) <i>pro.</i>
има/нема 3	have/don't have; there is/there isn't <i>v.</i>
име 2	name <i>n.</i>
именден 9	name day <i>n.</i>
именка	noun <i>n.</i>
импресија <i>r.</i> 6	impression <i>n.</i>
индустриски 14	industrial <i>adj.</i>
инженер 2	engineer <i>n.</i>
инјекција 12	shot, injection <i>n.</i>
инстинктивно 14	instinctively
инструмент 6	instrument <i>n.</i>
инструментален <i>r.</i> 5	instrumental <i>adj.</i>
интелигентен 11	intelligent <i>adj.</i>
интересен 7	interesting <i>adj.</i>
се интересира (за) <i>impf</i> 16	to be interested (in) <i>v.</i>
инфаркт 12	heart attack <i>n.</i>
исече 7	<i>see</i> сече

Macedonian-English Glossary

испее *perf. r.* 1
 испие 3, 6
 испит 5
 испланира
 исплаќа/исплати 8
 се исплаши
 исполни
 се исполнува/исполни 15
 испрати
 испраќа/испрати 6, 14
 испустен *p.* 2
 се испушта/се испушти 10, 11
 се испушти
 ист 8, 15
 истакнат 11
 истепа
 истече
 исто така 8, 11
 исток (на исток) 9
 историја 4
 историчар 4
 источен 14
 истрча
 истутка
 исхрана *r.* 3
 исчезне
 исчезнува/исчезне 16
 исчисти
 исчистува/исчисти 7, 14
 итар 15

J

ја 4, 5
 јаболко 5
 се јави
 јавор 16
 се јавува/се јави (кому) 9
 јавување *p.* 6
 јагне, јагнешко месо 5
 јагода 10
 јаде/изеде (изедов, изеде, изел) 3, 6
 јадење 5
 јадро *p.* 6
 јазик 7
 јајце 5
 јануари (м) 9
 јапонски
 јас 2
 јасно 15, 16
 јатрва 11
 јогурт 5
 јоргован *r.* 6

sing through
see пие
 test *n.*
see планира
 pay *v.*
see се плаши
see се исполнува
 fill *v.*
see испраќа
 send; send off on a trip *v.*
 departed *adj.*
 miss, omit, lose *v.*
see се испушта
 same *adj.*
 distinguished *adj.*
see тепа
see тече
 also, likewise *adv.*
 east (in the east) *n.*
 history *n.*
 historian *n.*
 eastern *adj.*
see трча
see тутка 12
 diet, nutrition
see исчезнува
 disappear *v.*
see исчистува
 clean *v.*
 clever, sly *adj.*

her (direct object clitic) *pro.*
 apple *n.*
see се јавува
 maple tree *n.*
 to call/ contact (someone) *v.*
 calling *n.*
 lamb *n.*
 strawberry *n.*
 eat *v.*
 food *n.*
 core *n.*
 language, tongue *n.*
 egg *n.*
 January *n.*
 Japanese *adj.*
 I *pro.*
 clearly *adv.*
 sister-in-law (husband's brother's wife) *n.*
 liquid, drinkable yoghurt *n.*
 lilac *n.*

Macedonian-English Glossary

југ (на југ) 9
 јужен 14
 јули (м) 9
 јуни (м) 9

south (in the south) *n.*
 southern *adj.*
 July *n.*
 June *n.*

К

кавал 6
 када 13
 кадаиф 5

 каде 2
 каде и да 12
 каже
 кажува/каже 6
 казна 12
 кај 5
 кајмак 13
 кајсија 14
 како 2, 16
 како да 12
 како и 14
 како^в 6, 10
 кале 7
 калеш 15
 камбана г. 6
 камбанарија г. 6
 камен (мн. камења) 7
 камп 10, 16
 канадски 3
 Канаѓанец, Канаѓанка 2
 Канаѓани 2
 канализација 16
 кани/покани г. 5
 кантри музика 7
 капа 14
 се кара/се скара 7, 8
 каранфил 11
 карта 14
 картон 16
 карши 5
 каса/касне 12
 касета 6
 касмет р. 5
 касне
 кат 13
 катастрофа 16
 католички г. 6
 кафанче 4
 кафе 3
 кафеава/кафена боја 11
 кафеана 4
 кафич 7

kaval (type of flute) *n.*
 bathtub *n.*
 kadaif, pastry made with shredded wheat *in*
 sweet syrup *n.*
 where *adv.*
 where ever *adv.*
 see кажува
 tell *v.*
 fine *n.*
 by; at someone's place *prep.*; where *adv.*
 foam on Turkish coffee *n.*
 apricot *n.*
 how, as, like *adv.*
 as if *conj.*
 as well as
 what kind of?
 fortress, citadel *n.*
 swarthy *adj.*
 bells *n.*
 'bell tower *n.*
 stone *n.*
 campsite *n.*
 Canadian
 Canadian *n.*
 Canadians *n.*
 sewage system *n.*
 invite *v.*
 country music *n.*
 hat, cap *n.*
 argue; quarrel
 carnation; pink *n.*
 map; ticket; card *n.*
 cardboard box, carton *n.*
 opposite *prep.*
 bite *v.*
 cassette tape *n.*
 luck, fortune
 see каса
 floor, story (of a building) *n.*
 catastrophe *n.*
 Catholic *adj.*
 cafe *n.*
 coffee *n.*
 coffee color/brown *adj.*
 small restaurant *n.*
 small cafe *n.*

Macedonian-English Glossary

<p> кафуле 16 каче 16 се качи се качува/ се качи 7 кашлица 12 квасец р. 5 квичи <i>impf.</i> 16 кеј (мн. кејови) 7 келнер 5 кикиритки 9 килим 13 кино 2 кирија 13 —под кирија 13 кисел 5 кисела вода 5 кисела зелка 5 киселина 14 кисело млеко 5 кити <i>impf.</i> г. 5 китка г. 5 клавир 6 кларинет 6 класичен 7 клима 14 клиника 12 клиничка 12 клуб 7 книга 4 книгоизаделство г. 3 книжарница 4 книжевен г. 4 клиника 12 клинички 12 книшка г. 3 кога 2 кого 5 кожа 12 кој 2 кој, кое, која, кои? 4 Кока-кола 3 кола 7, 13 колач 9, 10 колега (м.), колешка 4 Коледе 8 коленици 12 колено 12 колера 16 колку 10 колкумина 10 колоквиум 8 колоритен г. 6 комбанарија 14 </p>	<p> small cafe <i>n.</i> vat, wooden tub <i>n.</i> see се качува climb up; ascend; get on <i>v.</i> cough <i>n.</i> yeast <i>n.</i> squeal <i>v.</i> quay <i>n.</i> waiter <i>n.</i> peanuts <i>n.</i> kilim (flat-weave carpet) <i>n.</i> movie theatre <i>n.</i> rent <i>n.</i> —for rent, under lease sour <i>adj.</i> mineral water <i>n.</i> cabbage <i>n.</i> vinegar <i>n.</i> yogurt <i>n.</i> decorate <i>v.</i> bouquet <i>n.</i> piano <i>n.</i> clarinet <i>n.</i> classical <i>adj.</i> climate <i>n.</i> clinic <i>n.</i> clinical <i>adj.</i> club <i>n.</i> book <i>n.</i> book publishing house, <i>n.</i> bookstore <i>n.</i> literary <i>adj.</i> clinic <i>n.</i> clinical <i>adj.</i> booklet when <i>adv.</i> whom (direct object) <i>pro.</i> skin <i>n.</i> who <i>pro.</i> which? <i>adj.</i> Coca-cola <i>n.</i> car; cart; carriage <i>n.</i> cookie <i>n.</i> colleague, co-worker <i>n.</i> Day before Christmas knees <i>n.</i> knees <i>n.</i> cholera <i>n.</i> how many <i>adv.</i> so many people, how many people <i>adv.</i> mid-year exam <i>n.</i> colorful <i>adj.</i> bell tower <i>n.</i> </p>
--	---

Macedonian-English Glossary

<p> комбинација 14 комедија 7 компакт диск (мн. компакт дискови) 7 компанија 16 компјутер 4 компониран г. 3 кому 6 комшија (м) 6 кон 9 конец г. 5 конзерваторски 14 конзервација конкурирање 8 консултирање г. 3 коњ 11 корен г. 5 корне <i>impf</i> г. 5 корисен 7 користи <i>impf</i> 15 корито 16 коса 11 костен 8 костим за капење 14 кошарка 15 кошула 14 крава 16 кравата 14 краде/украде 13 крај (мн. краишта) 15 крај (мн. краеви) 7 крај 9 крап 5 краставица 5 краток 11 крв (ж) 12 крвав 14 се крева/се крене 12, 13 кревет 12, 13 креветче 12 крем 8 кременадла 5 се крене се крие/сокрие 12 критичар 15 критичен 16 кромид г. 6 кроток 12 крпа 14 крснозе г. 3 крстопат г. 3 круг 15 круна г. 5 круша 14 </p>	<p> combination <i>n.</i> comedy <i>n.</i> compact disc <i>n.</i> company <i>n.</i> computer <i>n.</i> composed whom (indirect object) <i>pro.</i> neighbor <i>n.</i> towards <i>prep.</i> string, thread <i>n.</i> conservation <i>adj.</i> conservation <i>n.</i> application procedure <i>n.</i> consultation <i>n.</i> horse <i>n.</i> root <i>n.</i> uproot <i>v.</i> useful <i>adj.</i> use <i>v.</i> trough <i>n.</i> hair <i>n.</i> chestnut <i>n.</i> bathing suit <i>n.</i> basketball <i>n.</i> shirt <i>n.</i> cow <i>n.</i> necktie <i>n.</i> steal <i>v.</i> region, part <i>n.</i> edge; end <i>n.</i> by, near, beside <i>prep.</i> carp <i>n.</i> cucumber <i>n.</i> short <i>adj.</i> blood <i>n.</i> bloody <i>adj.</i> lift up, rise up, raise <i>v.</i> bed <i>n.</i> bed (diminutive) <i>n.</i> cream, elite <i>n.</i> pork chop <i>n.</i> see се крева hide <i>v.</i> critic <i>n.</i> critical <i>adj.</i> onion <i>n.</i> mild, meek, tame <i>adj.</i> towel; rag, cloth <i>n.</i> cross-legged <i>adv.</i> crossroad <i>n.</i> circle <i>n.</i> crown <i>n.</i> pear <i>n.</i> </p>
---	---

Macedonian-English Glossary

крцка/закрцка 10
 крши/скрши 12
 ктитор 14
 кубе 14
 кујна 13
 кула г. 6
 култура 9
 кум 11
 кума 11
 купатило 13
 купи
 купува/купи 4,6
 курс (мн. курсеви) 8
 кус 10
 кус расказ 10
 кутија 9
 куќа 3
 куќарка 10
 куфер 14
 куче 4
 кученце 9

crunch, crackle *v.*
 break *v.*
 founder *n.*
 dome *n.*
 kitchen *n.*
 tower *n.*
 culture *n.*
 godfather *n.*
 godmother *n.*
 bathroom *n.*
 see купува
 buy *v.*
 course, class *n.*
 short *adj.*
 short story *n.*
 box *n.*
 house *n.*
 cottage, hut *n.*
 suitcase *n.*
 dog *n.*
 little dog (diminutive) *n.*

Л

лав 9
 ладен 7
 ладнокрвност (ж) 15
 ладовина 13
 лажица 12
 лажиче 12
 лае/залае (залајав, залаја) 9
 лакот 12
 лампа 13
 лани 8
 леб 3
 леблебија г. 5
 лев 7
 лево 7
 легендарен 14
 легне
 легнува/легне 10, 12, 13
 лежи/полежи 10
 лек 12
 лекар(ка) 2
 лекува/излекува 12
 леле 9
 лента г. 5
 лесен 8
 лесно 11
 лета/долета 9
 летен 8
 лето 4
 летово 9

lion *n.*
 cold *adj.*
 cold-bloodedness *n.*
 shade *n.*
 spoon *n.*
 teaspoon *n.*
 bark/start to bark *v.*
 elbow *n.*
 lamp *n.*
 last year *adv.*
 bread *n.*
 roasted chickpeas *n.*
 left *adj.*
 left *adv.*
 legendary *adj.*
 see легнува
 lie down *v.*
 lie *v.*
 medicine *n.*
 doctor *n.*
 heal *v.*
 oh, oh! *inter.*
 ribbon, tape *n.*
 easy *adj.*
 easily *adv.*
 fly *v.*
 summer *adj.*
 summer *n.*
 this summer *adv.*

Macedonian-English Glossary

летување 10
 леќи 11
 лешник 8
 ли 2
 ливада 16. г. 6
 ликовни уметности 8
 лирика 15
 лисица 10
 лист (мн. лисја) 16
 л. (литар) 7
 литература 8
 лифт 13
 лице 12, 15
 личи на (нешто) 14
 лична замена
 лоза 16
 лозје 16
 локален 10
 ломи (се) 14
 лопата г. 2
 лоциран г. 6
 лош 7
 луѓе 3
 лук 13
 се лупи/се излупи *impf* 14
 лут 5
 се лути/се налуту г. 1

summer vacation *n.*
 contact lenses *n.*
 hazelnut *n.*
 interrogative particle
 meadow *n.*
 fine arts *n.*
 lyric poetry *n.*
 fox *n.*
 leaf *n.*
 litre *n.*
 literature *n.*
 elevator *n.*
 person, face *n.*
 resemble, look like [something] *v.*
 personal pronoun *n.*
 vine *n.*
 vineyard *n.*
 local *adj.*
 break *v.*
 shovel *n.*
 located *adj.*
 bad *adj.*
 people, *see* човек
 garlic *n.*
 peel *v.*
 spicy; angry *adj.*
 get angry

Љ

љубезен 15
 љубов (ж) 14

kind *adj.*
 love *n.*

М

маало г. 6
 магаре 11
 магнонос 14
 магла 10
 маж (мн. мажи) 3
 се мажи/се омажи (за кого) 9
 мај 9
 мајка 2
 Македонец, Македонка (мн. Македонци) 2
 македонски 3
 максимален 10
 максимум г. 5
 мал 3
 малечок 10
 малку 4
 мама 4
 манастир 11
 манефестација 15

neighborhood *n.*
 donkey *n.*
 parsley *n.*
 fog *n.*
 husband, man (husbands, men) *n.*
 to marry (said of a woman) *v.*
 May *n.*
 mother *n.*
 Macedonian (pl. Macedonians) *n.*
 Macedonian
 maximum *adj.*
 peak, best moment; maximum *n.*
 small *adj.*
 tiny, small *adj.*
 little, few *adv.*
 mom *n.*
 monastery *n.*
 event *n.*

Macedonian-English Glossary

мантил 14	overcoat <i>n.</i>
манџа 5	type of stew <i>n.</i>
маратон 15	marathon <i>n.</i>
маратонски 15	marathon <i>adj.</i>
марка 8	stamp <i>n.</i>
март 9	March <i>n.</i>
маса, масичка 4, 13	table, little table <i>n.</i>
маскота 9	mascot <i>n.</i>
масло 14	oil <i>n.</i>
масовен 9	massive <i>adj.</i>
математика 4	mathematics <i>n.</i>
матичар <i>r.</i> 5	registrar <i>n.</i>
матична служба <i>r.</i> 5	registrar office <i>n.</i>
матурира <i>pf, impf</i> 8	graduate from high school <i>v.</i>
мачка 4	cat <i>n.</i>
машина 11	machine <i>n.</i>
машко 11	male (boy child) <i>adj.</i>
ме 4	me (direct object clitic) <i>pro.</i>
мебел 13	furniture <i>n.</i>
мед <i>r.</i> 3	honey
медал 9	medal <i>n.</i>
медицински 8	medicine <i>adj.</i>
меѓу 13, 16	among, between <i>prep.</i>
меѓувремено <i>r.</i> 3	meanwhile
меѓународен 15	international <i>adj.</i>
меѓусебен <i>r.</i> 6	mutual <i>adj.</i>
меѓутоа 6	however <i>adv.</i>
мек 13	soft <i>adj.</i>
мелен 13	ground (e.g. coffee) <i>adj.</i>
мене 5	me (direct and indirect object) <i>pro.</i>
менува/смени 14	change, exchange (e.g. money) <i>v.</i>
менувачница 15	exchange office <i>n.</i>
меса <i>impf r.</i> 5	mix <i>v.</i>
месечно 13	monthly <i>adj.</i>
месец 9	month <i>n.</i>
меси <i>r.</i> 5	knead, make bread <i>v.</i>
месо 5	meat <i>n.</i>
место 7, 10	place <i>n.</i>
место на живеење 2	place of residence <i>n.</i>
метал 7	metal; (here) heavy metal music <i>n.</i>
метар 7	meter <i>n.</i>
метро 7	subway <i>n.</i>
мечка 10	bear <i>n.</i>
мечка-мечана 12	bear <i>n.</i>
мешан 5	mixed <i>adj.</i>
меша/промеша 13	stir <i>v.</i>
мешајќи 7	while mixing <i>adv.</i>
ми 2, 6	me (indirect object clitic) <i>pro.</i>
миг 16	instant, second <i>n.</i>
(се) мие/(се) измие 12	wash (oneself) <i>v.</i>
мијалник 13	sink <i>n.</i>
микробранова (печка) 14	microwave (oven) <i>n.</i>
милијарда 9	billion <i>n.</i>

Macedonian-English Glossary

<p>милијардски 9 милион 9 милионски 9 мило ми е, —мило ми е што се запознавме 3 минаре г. 6 минат 10 минато 14 мине минимален 10 минува/мине 7 минута 16 мир 12 мирен г. 6 мирис г. 6 мириса <i>impf</i> г. 6 мислење 13 мисли/помисли 3, 6 мислител 15 митрополит 11 мишка г. 5 млад 3 младенци г. 5 младоженец 16 младост (ж) 16 млеко 5 многу 4 мобилен модар 11, 12 модар патлиџан 5 модерен 7, 16 модернизирање г. 6 модрички 12 може <i>impf</i> 5 можеби 5 можен г. 3 можност (ж) 11 мој 7 молзи/измолзи 16 моли /замоли 7 —Ве молам 7, 11 молчи 16 мома 11 момент 7 —во моментот 7 моментално 13 моментно 15 момиче 11 момче 11 монтажен 16 мора <i>impf</i> 5 мост 7 мотор 11</p>	<p>billionth <i>adj.</i> million <i>n.</i> millionth <i>adj.</i> I'm pleased —pleased to meet you minaret <i>n.</i> past <i>adj.</i> past <i>n.</i> <i>see</i> минува minimum <i>adj.</i> pass, go through <i>v.</i> minute <i>n.</i> peace <i>n.</i> peaceful <i>adj.</i> smell, odor <i>n.</i> smell <i>v.</i> thinking, thought <i>n.</i> think <i>v.</i> thinker <i>n.</i> metropolitan <i>n.</i> armpit <i>n.</i> young <i>adj.</i> newlyweds <i>n.</i> groom,(plural refers to bride and groom) <i>n.</i> youth <i>n.</i> milk <i>n.</i> many, much; very <i>adv.</i> mobile (telephone), <i>adj.</i> dark blue , purplish <i>adj.</i> eggplant, aubergine <i>n.</i> modern <i>adj.</i> modernization <i>n.</i> purplish (diminutive) <i>adj.</i> can; be able <i>v.</i> perhaps <i>adv.</i> possible <i>adj.</i> possibility <i>n.</i> my <i>adj.</i> milk <i>v.</i> beg <i>v.</i> —I beg you, please be silent <i>v.</i> girl <i>n.</i> moment <i>n.</i> —at present momentarily, at present <i>adv.</i> at present <i>adv.</i> little girl <i>n.</i> boy <i>n.</i> prefabricated <i>adj.</i> must; have to <i>v.</i> bridge <i>n.</i> motorcycle <i>n.</i></p>
--	---

мошне 14
 мошти г.2
 мрак 10
 мрачен 10
 мрда/мрдне 10, 15
 мрдне
 мрзлив 11
 мрто̀в 12
 му 3, 6
 мугра 15
 музеј 4
 музика 6
 музичка уметност 8
 муџезин г. 6
 муслимански г. 6
 мустаќи 11

very *adv.*
 remains *n.*
 darkness, gloom *n.*
 dark, overcast *adj.*
 move around, toss, shift *v.*
see мрда
 lazy *adj.*
 dead *adj.*
 his (indirect object clitic) *pro.*
 dawn, day break *n.*
 museum *n.*
 music *n.*
 music arts *n.*
 muezzin *n.*
 Muslim *adj.*
 moustache *n.*

Н

на 3, 4
 на отворено 7
 се наведнува/се наведне г. 2
 навечер 8
 навика 12
 навистина 10
 навлегува/навлезе г. 6
 (се) наврати 10
 (се)навраќа/ (се)наврати 16
 нагоре 14
 награда 15
 над 16
 надвор 4
 надвор од 16
 се надева *impf* 10, 16
 надмен 15
 назад 7, 10
 најаден г. 5
 најмногу 7
 најде
 се најде
 најредовно г.3
 накај 12, г. 6
 накит г. 5
 се налути г.1
 нам
 намера 15
 —има намера 15
 намерно г. 5
 наместен 13
 наместо 12, 16
 нанижан г. 6
 наоѓа/најде (најдов, најде; нашол) 11
 се наоѓа/се најде (најдов, најде; нашол) 5

of, about; in, to; on *prep.*
 outside *adv.*
 bow *v.*
 in the evening *adv.*
 habit *n.*
 truly, indeed, in fact *n.*
 enter *v.*
see (се) навраќа
 drop by *v.*
 upwards *adv.*
 award *n.*
 over, above *prep.*
 outside *adv.*
 outside of *prep.*
 hope *v.*
 haughty *adj.*
 back *prep.*
 sated, eaten one's fill *adj.*
 most *adv.*
see наоѓа
see се наоѓа
 most regularly *adv.*
 towards, beside *prep.*
 jewelry *n.*
see се лути
 us (indirect object)*pro.*
 intention *n.*
 —intend to
 intentionally
 furnished *adj.*
 instead of *prep.*
 strung *adj.*
 find *v.*
 to be located *v.*

Macedonian-English Glossary

наочари 11	glasses <i>n.</i>
напад 15	attack <i>n.</i>
напиен г. 5	quenched one's thirst; drunk one's fill <i>adj.</i>
напише	<i>see</i> пишува
накладне 9	at noon <i>adv.</i>
наполни	<i>see</i> наполнува
наполно 14	completely <i>adv.</i>
наполнува/наполни 13	fill up <i>v.</i>
направи	<i>see</i> прави
напред 10	forward, ahead <i>adv.</i>
напушта/напушти 14	desert, abandon, leave, vacate <i>v.</i>
напушти	<i>see</i> напушта
нареден г. 6	ordered, arranged <i>adj.</i>
народен 6	folk; national <i>adj.</i>
народна носија 7	folk costume; traditional clothing <i>n.</i>
народно-ослободителен 15	national liberation <i>adj.</i>
нас 5	us (direct object) <i>pro.</i>
насекаде 13	everywhere <i>adv.</i>
населба 13	city district <i>n.</i>
население 12	population <i>n.</i>
наскоро 16	soon <i>adv.</i>
се насмева/се насмее 12	smile, laugh <i>v.</i>
се насмее	<i>see</i> се насмева
насолзува/насолзи г. 5	fill with tears <i>v.</i>
наспроти г. 6	opposite <i>prep.</i>
настан г. 5	event, incident <i>n.</i>
настапи	<i>see</i> настапува
настапува/настапи 15	appear, participate <i>v.</i>
настинка г.3	cold <i>n.</i>
натпревар 9, 15	competition <i>n.</i>
се натпреварува <i>impf., pf.</i> 9	compete <i>v.</i>
науци	<i>see</i> учи
наутро 8	in the morning <i>adv.</i>
нафрла г. 2	toss, cast <i>v.</i>
националност (ж) 2	nationality <i>n.</i>
начин 5	manner, method <i>n.</i>
наш 7	our <i>adj.</i>
не 2	no; negative marker
неè 5	us (direct object clitic)
неа 5	her (direct object) <i>pro.</i>
небо 10	sky <i>n.</i>
неверен 15	unfaithful <i>adj.</i>
невеста г. 5	bride <i>n.</i>
невола 12	trouble <i>n.</i>
него 5	him (direct object) <i>pro.</i>
негов 7	his <i>adj.</i>
недела 6,9	week; Sunday <i>n.</i>
неделен г. 3	weekly
недостаток 14	lack, shortage, insufficiency <i>n.</i>
незаборавен 16	unforgettable <i>adj.</i>

Macedonian-English Glossary

независност (ж) 9	independence <i>n.</i>
неинтелигентен 11	unintelligent <i>adj.</i>
нејзе 6	her (indirect object) <i>pro.</i>
нејзин 7	her <i>adj.</i>
нека 10	let <i>particle</i>
некаде 7	somewhere <i>adv.</i>
некако 10	somehow <i>adv.</i>
некогашен 14	former <i>adj.</i>
некој, некое, некоја, некои 4	some sort, a certain... <i>adj.</i>
неколку 4	several <i>adv.</i>
неконтролиран 16	uncontrolled <i>adj.</i>
нели 5	tag question asking for confirmation, -e.g. eh? <i>particle</i>
	don't have, there isn't, there aren't
нема 2	him (indirect object) <i>pro.</i>
нему 6	unsurpassed <i>adj.</i>
ненадминат 15	unfurnished <i>adj.</i>
ненаместен 13	unusual <i>adj.</i>
необичен 16	unexpected <i>adj.</i>
неочекуван 12	inflexible <i>adj.</i>
неподатен 14	immediate <i>adj.</i>
непосреден 14	unpleasant <i>adj.</i>
непријатен 11	untouchable <i>adj.</i>
неприкосновен 15	accident <i>n.</i>
несреќа 12	unfortunate, unlucky <i>adj.</i>
несреќен 8	dishonest, unfair, untrustworthy <i>adj.</i>
нечесен 11	something <i>pro.</i>
нешто 3	us (indirect object clitic) <i>pro.</i>
ни 6	neither...nor <i>conj.</i>
ни...ни 5	them (direct object) <i>pro.</i>
нив 5	their <i>adj.</i>
нивен 7	through <i>prep.</i>
низ 7	chain, string <i>n.</i>
низа г. 6	low, short <i>adj.</i>
низок (ниска) 3	we <i>pro.</i>
ние 2	nowhere <i>adv.</i>
никаде 15	no way <i>adv.</i>
никако 15	no sort <i>adj.</i>
никаков 15	sprout <i>v</i>
никнува/никне 16	never <i>adv.</i>
никогаш 10, 15	no one <i>pro.</i>
никој 15	them (indirect object) <i>pro.</i>
ним 6	neither, nor <i>conj.</i>
ниту г. 6	sway, totter <i>v.</i>
се ниша/се нишне 12	see се ниша
се нишне	nothing <i>pro.</i>
ништо 3	but <i>prep.</i>
но 4	new <i>adj.</i>
нов 3	journalist <i>n.</i>
новинар 9	newly composed <i>adj.</i>
новокомпониран 7	foot, leg <i>n.</i>
нога (мн. нозе) 4	November <i>n.</i>
ноември (м) 9	knife <i>n.</i>
нож 12	

Macedonian-English Glossary

нормален 5
носи/донесе 6
носталгичен 16
носталгија 16
ноќ (ж) 9
ноќева г. 5
ноќен 7
нула 3

normal *adj.*
bring, carry *v.*
nostalgic *adj.*
nostalgia *n.*
night *n.*
spend the night *v.*
night *adj.*
zero *n.*

O

се обезбедува/се обезбеди 12, 16
обесен г. 6
обетка 11
обид г. 4
обидува/обиде г. 5
обичај г. 5
обичен 8
обично 13
се објавува/се објави г. 3
објавување 15
објасни
објаснува/објасни (кому) 11, 15
објект г. 6
облак 10
облачен 10
облачност 10
облека 7
облекло 15
(се)облекува/(се) облече 12
(се) облече
облечен г. 5
обнова 16
обоа 6
образование 8
обрати
обраќа/обрати г. 3
—обраќа/обрати внимание
се обува/се обуе г. 5
ова 2, 10
овде 3
овој 4
овошје 5
—овошен сок 5
овца 16
оган 7
огледало 13
огниште г. 5
огромен г. 6
од 2, 4
одаја 12
одамна 10
одбива/одбие 12

secure, obtain, provide *v.*
hung *adj.*
earring *n.*
attempt *n.*
try, attempt *v.*
custom, habit *n.*
usual, normal *adj.*
usually *adv.*
publish, announce
publishing *n.*
see објаснува
explain (to someone) *v.*
building, object *n.*
cloud *n.*
cloudy *adj.*
cloudiness *n.*
clothing *n.*
attire *n.*
dress (oneself) *v.*
see (се) облекува
dressed *adj.*
renewal *n.*
oboe *n.*
education *n.*
see обраќа
address; turn to *v.*
—pay attention
put shoes on *v.*
this [neuter singular] *pro.*
here *adv.*
this *adj.*
fruit *n.*
—fruit juice
sheep *n.*
fire *n.*
mirror *n.*
fireplace, hearth *n.*
very large, enormous *adj.*
from, by *prep.*
room *n.*
long ago, for a long time *adv.*
refuse, turn down *v.*

Macedonian-English Glossary

одбојка 15	volleyball
одбојкар(ка) 15	volleyball player <i>n.</i>
одвај г. 3	hardly, barely, just
одведе	<i>see</i> одведува
одведува/одведе 12	lead away <i>v.</i>
одговара/одговори (кому) 11	answer <i>v.</i>
одговор 11	answer <i>n.</i>
одговорен г. 1	responsible <i>adj.</i>
се оддалечува г. 3	distance, move away from
одделен 12	separate, distinct <i>adj.</i>
отделение 8	class, grade in school <i>n.</i>
одеднаш 12, 13	suddenly, all at once <i>adv.</i>
одзвони	<i>see</i> одзвонува
одзвонува/одзвони г. 6	ring out <i>v.</i>
оди/отиде(отидов, отиде; отишол) 3, 6	go <i>v.</i>
одличен 5, 6	excellent <i>adj.</i>
одлично 5	excellently <i>adv.</i>
одмор (на одмор) 9	rest; vacation <i>n.</i>
се одмора /се одмори 12	rest <i>v.</i>
однапред 13	beforehand, ahead, in advance <i>adv.</i>
одненадеж 10	unexpectedly <i>adv.</i>
однесе	<i>see</i> однесува
однесува/однесе 12, 16	carry off <i>v.</i>
однос г. 3	relation
односно 14	or, in other words <i>adv.</i>
одозгора 16	from above <i>adv.</i>
одоздолу	from below <i>adv.</i>
одред 15	unit, detachment <i>n.</i>
одреден г. 6	certain, specified <i>adj.</i>
се одржи	<i>see</i> се одржува
се одржува/се одржи 9, 15	take place <i>v.</i>
се ожени	<i>see</i> жени
оздрави	<i>see</i> оздравува
оздравува/оздрави (аор. оздравев, оздраве) 9	get well, recover <i>v.</i>
океан 9	ocean <i>n.</i>
око (мн. очи) 11	eye, eyes <i>n.</i>
околина 12	vicinity <i>n.</i>
околност (ж) 15	condition, circumstance <i>n.</i>
околу 12	by, near, around, approximately <i>prep.</i>
октомври (м) 9	October <i>n.</i>
олади	<i>see</i> оладува
оладува/олади 14	cool <i>v.</i>
олкав 10	this amount, this size <i>adv.</i>
олку 10	this amount, this
олтар 14	altar <i>n.</i>
омажена 9	married (said of a woman) <i>adj.</i>
се омажи	<i>see</i> се мажи
омилен 5	favorite <i>adj.</i>
она 10	that <i>adv.</i>
онака 10	that way <i>adv.</i>
онаков 10	that type <i>adj.</i>
онаму 10	that way, thither <i>adv.</i>
онде 10	over there <i>adv.</i>

Macedonian-English Glossary

- оној 4
 онолкав 10
 онолку 10
 опасен 14
 опасност (ж) 12
 опера 6
 операција 12
 опоен г. 6
 определен г. 5
 опстои/опстојува г. 6
 општ 8
 општа медицина 8
 оранж 11
 организира 14
 орев 8
 орел 14
 ориз г. 5
 орлов 14
 орман 13
 оро 6
 осватување г. 5
 освен 8, 16
 осветува/освети г. 5
 освои
 освојува/освои 15
 ослепува/ослепи 13
 ословува/ослови г. 5
 османлиското ropство 14
 осми 8
 основно училиште 8
 основоположник 15
 остане
 останува/остане 7, 9
 остар 12
 остаток г. 4
 се остварува/се оствари 12
 осум 3
 осумдесет 7
 осумнаесет 3
 отвора/отвори 12
 отворање 9
 отворен 12
 —на отворено 7
 отвори
 оти 8
 отиде (аор. отидов, отиде) *pf* 12
 откако 7
 откакога 15
 отколку
 отпатува
 отпрво 16
 отров 12
 отруе
 that *adj.*
 that amount, that size *adj.*
 that amount, that much *adv.*
 dangerous *adj.*
 danger *n.*
 opera *n.*
 operation *n.*
 narcotic, intoxicating *adj.*
 definite, defined *adj.*
 exist *v.*
 general
 general medicine *n.*
 orange *adj.*
 to organize *v.*
 walnut *n.*
 eagle *n.*
 rice *n.*
 eagle *adj.*
 large cupboard, wardrobe *n.*
 dance *n.*
 ritual of becoming in-laws *n.*
 except *prep.*
 bless *v.*
 see освојува
 win, capture *v.*
 blind *v.*
 address (someone by name, title) *v.*
 The Ottoman yoke *n.*
 eighth *adj.*
 primary school *n.*
 primary founder *n.*
 see останува
 stay, remain *v.*
 sharp *adj.*
 remainder, remains *n.*
 accomplish *v.*
 eight *num.*
 eighty *num.*
 eighteen *num.*
 open *v.*
 opening *n.*
 open *adj.*
 —outdoors *adv.*
 see отвора
 that; because *conj.*
 depart, leave (perf.) *v.*
 after *adv.*
 since *adv.*
 than
 see патува
 at first *adv.*
 poison *n.*
 see труе

Macedonian-English Glossary

отстрана г. 1
оттаму 7
оттука 14
отчукување г. 6
оцет 14
очекува *impf* 16
очекуван 12
очила 1 1
очила за сонце 14
оџа р. 6
оџак г. 5
оштети
оштетува/оштети 14

from the side *adv.*
from there *adv.*
from here *adv.*
stroke (of a bell) *n.*
vinegar *n.*
expect *v.*
expected *adj.*
glasses *n.*
sun glasses *n.*
hodja *n.*
chimney *n.*
see оштетува
damage *v.*

П

па 7, 9
паѓа/падне 12
пазар 7
пазува 16
пајак 12
паќ 6
се пакува *impf* 14
паларија г. 6
пали/запали 16
памети *impf* 16
памтивек г. 6
панделка г. 5
панкер 7
пантелони (мн.) 14
пар 14
пари (мн.) 5
парк 3
парно греење 13
парче 7
пасош 15
пасошка контрола 15
паста за заби 14
пастир(че) 13
пастрмка 5
пат (мн. пати) 12
пат (мн. патишта) 12
—Среќен пат!
патека 15
патлиџан 5
патник 14
патува/отпатува 9
патување 11
педагошки 8
педесет 7
пее/запее 6
пејач(ка) 5
пеиџер 7

well, so, but *particle*
fall *v.*
market *n.*
bosom, breast *n.*
spider; tow truck *n.*
again *adv.*
pack *v.*
hat (archaic term) *n.*
light *v.*
remember *v.*
from time immemorial *n.*
ribbon *n.*
punk fan *n.*
pants *n.*
pair *n.*
money *n.*
park *n.*
steam heat *n.*
piece *n.*
passport *n.*
passport control *n.*
toothpaste *n.*
shepherd (little, young shepherd) *n.*
trout *n.*
time *n.*
route, path, way; trip
—Bon voyage! Have a good trip!
track, path *n.*
tomato *n.*
traveler *n.*
travel *v.*
trip *n.*
pedagogical, educational *adj.*
fifty *num.*
sing/begin to sing *v.*
singer *n.*
pager *n.*

Macedonian-English Glossary

пембе 11	pink (invariant) <i>adj.</i>
пензионер 16	pensioner <i>n.</i>
перниче 12	cushion <i>n.</i>
персонал 12	personnel
песна 6	song <i>n.</i>
пет 3	five <i>num.</i>
петел г. 6	rooster, cock <i>n.</i>
петнаесет 3	fifteen <i>num.</i>
петок 9	Friday <i>n.</i>
петти 8	fifth <i>adj.</i>
печат г.3	press <i>n.</i>
печатен г. 4	published, printed <i>adj.</i>
печатење г. 4	publishing, printing <i>n.</i>
печатница г. 4	publishing house <i>n.</i>
печен 5	roasted <i>adj.</i>
печка 13	oven <i>n.</i>
печурка 5	mushroom <i>n.</i>
пеш(ки) 4	on foot <i>adv.</i>
пешкир 14	towel <i>n.</i>
пиво 5	beer <i>n.</i>
пиење 5	drink <i>n.</i>
пијалак 14	beverage <i>n.</i>
пијано 6	piano <i>n.</i>
пиле, пилешко месо 5	chicken <i>n.</i>
пиперка 5	pepper <i>n.</i>
пиреј 15	couch grass (a type of weed) <i>n.</i>
Пиринска Македонија 2	Pirin Macedonia
писател 15	writer <i>n.</i>
пискот 16	shrill sound; screech, scream <i>n.</i>
писмен 8	written, literate <i>adj.</i>
писмо 4	letter <i>n.</i>
пита 5	meat or cheese filled pastry similar to burek <i>n.</i>
пица 4	pizza <i>n.</i>
пиџами, пиџами 14	pajamas <i>n.</i>
пишува/напише/пише 3, 6, 8	write <i>v.</i>
плав 11	blue <i>adj.</i>
плава (коса) 11	blond <i>adj.</i>
пладне	noon, mid-day <i>n.</i>
плажа 10	beach <i>n.</i>
пламен (пламени, пламења) 16	flame <i>n.</i>
план 7	plan <i>n.</i>
планина 7	mountain <i>n.</i>
планира/испланира 9	plan <i>v.</i>
плантажа 14	plantation <i>n.</i>
се пласира <i>pf i impf</i> 15	place (in a competition) <i>v.</i>
плати	see плаќа
платно г. 5	linen; cloth <i>n.</i>
плаќа/плати 8	pay <i>v.</i>
плаќање 8	paying, payment <i>n.</i>
плаче/заплаче (заплавав, заплака) 12	cry <i>v.</i>
се плаши/се исплаши 10	be frightened <i>v.</i>
плева 13	chaff <i>n.</i>
плескавица 5	spiced beef patty similar to hamburger <i>n.</i>

плетен г. 5	knitted, woven <i>adj.</i>
плива 15 <i>impf</i>	swim <i>v.</i>
пливање 11	swimming <i>n.</i>
пливач(ка) 15	swimmer <i>n.</i>
пливачки 15	swimming <i>adj.</i>
плиснува/плисне 16	splash, spray <i>v.</i>
плоден 14	fruitful <i>adj.</i>
плоштад г. 6	square (as in a city) <i>n.</i>
си плука г.2	spit <i>v.</i>
по 2, 9	by, along; after <i>prep.</i>
побара	see бара
победи	see победува
победник 15	winner <i>n.</i>
победува/победи 15	win <i>v.</i>
побелен 11	grey-haired <i>adj.</i>
повари	see вари
повелете 5	please; your welcome; help yourself <i>v.</i>
повеќе 6	more, greater <i>adv.</i>
повраќа <i>impf</i> 12	vomit <i>v.</i>
повремено 16	sporadically, from time to time <i>adv.</i>
поврзува/поврзе 14	bind, connect <i>v.</i>
повреден 16	wounded <i>adj.</i>
површина г. 6	area <i>n.</i>
повторно 13	repeatedly, once again <i>adv.</i>
погалува/погали 16	stroke, pet <i>v.</i>
погача 13	flat, round bread <i>n.</i>
поглед 16	view, sight, outlook <i>n.</i>
погледнува/погледне 15, г.3	glance <i>v.</i>
погодува/погоди 12	strike, hit
под 12	floor <i>n.</i>
под	under <i>prep.</i>
подарок 8	present <i>n.</i>
подготвен 15	prepared, ready <i>adj.</i>
поделен 9	distributed <i>adj.</i>
подели	see поделува
поделува/подели 15	divide, split <i>v.</i>
подигнува/подигне 14	raise <i>v.</i>
поднебје г. 6	environment <i>n.</i>
поднесе	see поднесува
поднесува/поднесе 8	submit, present <i>v.</i>
подножје 14	base <i>n.</i>
подобро 6	better <i>adv.</i>
подозрив 15	suspicious <i>adj.</i>
подолу г. 6	below, beyond <i>adv.</i>
подоцна 15	later <i>adv.</i>
подоцнежен г. 4	subsequent
подрум 13	basement <i>n.</i>
се подуе 16	swell up <i>n.</i>
поезија г.1	poetry <i>n.</i>
поема г.3	poem <i>n.</i>
поет 15	poet <i>n.</i>
пожар 12	fire <i>n.</i>
пожели	see пожелува

Macedonian-English Glossary

пожелува/пожели 8	wish for; desire <i>v.</i>
поздрави	<i>see</i> поздравува
поздравува/поздрави 9	greet <i>v.</i>
познат 7	famous <i>adj.</i>
поинаков 16	different, unlike <i>adj.</i>
појава 10	appearance <i>n.</i>
појадок 5	breakfast <i>n.</i>
покаже	<i>see</i> покажува
покажува/покаже 6	show <i>v.</i>
покани	<i>see</i> кани
се поклонува/се поклони <i>r.</i> 5	bow; kneel down <i>v.</i>
покосен <i>r.</i> 6	scythed, mowed <i>adj.</i>
покрај 7, 16	beside, in spite of <i>prep.</i>
покрив 16	cover, roof <i>n.</i>
полага/положи (испит) 8	write/pass an exam <i>v.</i>
поле 12	field <i>n.</i>
полежи	<i>see</i> лежи
политика 8	politics <i>n.</i>
полица 13	shelf <i>n.</i>
полициски 15	police <i>adj.</i>
полјана 16	meadow, glade <i>n.</i>
полн 12	full <i>adj.</i>
полнет 5	stuffed, filled <i>adj.</i>
полноќ (ж) 9	midnight <i>n.</i>
половина	half <i>n.</i>
положи	<i>see</i> полага
помага/помогне (кому) 8	help (give help to someone) <i>v.</i>
помести	<i>see</i> поместува
поместува/помести 12	move <i>v.</i>
помине	<i>see</i> поминува
поминува/помине 7	pass <i>v.</i>
помисли	<i>see</i> мисли
помогне	<i>see</i> помага
помош (ж) 16	help <i>n.</i>
помошен 12	helpful <i>adj.</i>
помошник, помошничка <i>r.</i> 5	assistant <i>n.</i>
помрдне	<i>see</i> помрднува
помрднува/помрдне 10	move <i>v.</i>
понатаму <i>r.</i> 6	further on <i>adv.</i>
понеделник 9	Monday <i>n.</i>
понекогаш 8, 9	sometimes
поп <i>r.</i> 2	priest <i>n.</i>
попладне 11	afternoon
пополни	<i>see</i> пополнува
пополнува/пополни 8	fill out <i>v.</i>
поради <i>prep.</i> 8	due to, because of <i>prep.</i>
поради (тоа што) 8, 13	due (to the fact that...)
порано 10	earlier <i>adv.</i>
поранешен 16	former <i>adj.</i>
пораснува/порасне 13	grow up <i>v.</i>
порача	<i>see</i> порачува
порачува/порача 5, 9	order (in a restaurant) <i>v.</i>
портокалова боја 11	orange <i>adj.</i>

Macedonian-English Glossary

порција 9	portion <i>n.</i>
посебен 8, 13	special; separate <i>adj.</i>
посета 16	visit <i>n.</i>
посети	<i>see</i> посетува
посетува/посети 9	visit <i>v.</i>
после 16	after <i>prep.</i>
последен 16	last <i>adj.</i>
последница 16	consequence <i>n.</i>
последователно 15	successive <i>adv.</i>
послужи	<i>see</i> служи
постдипломски студии 8	post-graduate study <i>n.</i>
постела 12	bed <i>n.</i>
постепено 14	gradually <i>adv.</i>
постила г. 5	spread <i>v.</i>
постои	<i>see</i> стои
постојано 10	constantly <i>adv.</i>
потврди	<i>see</i> потврдува
потврдува/потврди	confirm <i>v.</i>
потем 12	afterwards <i>adv.</i>
потоа 6	later, then <i>adv.</i>
потпишување г. 5	signing <i>n.</i>
потреба г. 4	need <i>n.</i>
потрча	<i>see</i> трча
почека	<i>see</i> чека
почеток 7	beginning <i>n.</i>
почит (ж) г. 6	respect <i>n.</i>
почине 15	die, perish <i>v.</i>
почне	<i>see</i> почнува
почнува /почне 9	begin <i>v.</i>
пошта 7	post office <i>n.</i>
прабаба 12	great-grandmother <i>n.</i>
прав 11	correct, straight <i>adj.</i>
—имаш/имате право 11	—you are right.
правда 9	justice, fair play <i>n.</i>
правен 8	law <i>adj.</i>
прави/направи 3	make, do <i>v.</i>
право 8, 15	law <i>n.</i>
прадедо 12	great-grandfather <i>n.</i>
празен 12	empty <i>adj.</i>
празник 8	holiday <i>n.</i>
празнина г. 5	emptiness, gap, vacancy <i>n.</i>
праша	<i>see</i> прашува
прашање 11	question <i>n.</i>
прашува/праша кого 10	ask <i>v.</i>
прв 8	first <i>adj.</i>
првин г. 6	first <i>adv.</i>
прво 5	first of all <i>adv.</i>
првенство 15	championship <i>n.</i>
првпат 9	first time <i>adv.</i>
преведи	<i>see</i> преведува
преведува/преведи	translate <i>v.</i>
превод 11	translation <i>n.</i>
пред 5, 9, 13	before, in front of, prior to; ago <i>prep.</i>

Macedonian-English Glossary

<p> пред да 12 предава/предаде г. 5 предавање 8 предвечер г. 5 предел 14 предјадење 5 предлага/предложи 11 предлог предложи предмет 8 преживеани 16 презиме 2 прекинува/прекине г.3 прекрасен 16 преку 8, 16 прелистува/прелиста г.3 премногу 13 се пренесува/се пренесе г. 4 препушта/препушти 14 препушти препишува//препише г. 4 преправа/преправи г. 5 преродбенски 15 преродбеник г. 4 се пресели се преселува/се пресели 8 прескока г.3 престане престанува/престане 10 престој 15 престојува 14 претворен г. 6 претпладне 9 претпоставка г. 4 претседател г. 5 претстава 8 претстави претставник 9 претставува/претстави 15 претставување 15 претходен г. 5 пречи кому 10 —тоа не ни пречеше 10 преширок 12 пржен 5 при 16 при што г.1 приватен 4 приветлив 15 привремен 16 придавка се придружува/се придружи г. 6 придружуван г. 5 </p>	<p> before <i>conj.</i> hand over, deliver <i>v.</i> lecture <i>n.</i> towards evening <i>adv.</i> region, zone <i>n.</i> appetizers <i>n.</i> suggest <i>v.</i> proposition <i>n.</i> see предлага subject <i>n.</i> survivors <i>n.</i> last name <i>n.</i> interrupt, cut off <i>v.</i> beautiful, splendid, magnificent <i>adj.</i> across, through skim through, leaf through <i>v.</i> excessive, too much <i>adv.</i> transfer yield, turn over <i>v.</i> see препушта transcribe <i>v.</i> act, pretend <i>v.</i> renaissance <i>adj.</i> reformer <i>n.</i> see се преселува move; change residence <i>v.</i> skip, omit <i>v.</i> see престанува cease, stop <i>v.</i> stay <i>n.</i> stay <i>v.</i> transformed <i>adj.</i> before noon <i>adv.</i> supposition <i>n.</i> president <i>n.</i> performance <i>n.</i> see претставува representative <i>n.</i> represent <i>v.</i> presentation <i>n.</i> preceding <i>adj.</i> bother <i>v.</i> —that didn't bother us too big <i>adj.</i> fried <i>adj.</i> near, by <i>prep.</i> however private <i>adj.</i> affable <i>adj.</i> temporary <i>adj.</i> adjective <i>n.</i> accompany, join <i>v.</i> accompanied by <i>adj.</i> </p>
--	--

Macedonian-English Glossary

прием 15	reception <i>n.</i>
приемен испит 8	entrance exam <i>n.</i>
приземје 13	first floor <i>n.</i>
признание 15	recognition, tribute <i>n.</i>
пријава 8	application <i>n.</i>
се пријави	<i>see</i> се пријавува
се пријавува/се пријави 8	apply; report notify <i>v.</i>
пријавување 8	application <i>n.</i>
пријател(ка) 4	friend <i>n.</i>
пријатен 11, 16	pleasant <i>adj.</i>
пријатно! 3	good-bye; enjoy! bon appetite! <i>adv., inter.</i>
приказна 10	story <i>n.</i>
се приклучува/се приклучи г. 6	join <i>v.</i>
приколка 10	trailer, camper <i>n.</i>
прилика 15	occasion, opportunity <i>n.</i>
прилично 14	relatively <i>adv.</i>
прилог	adverb <i>n.</i>
прима/прими 8	accept; receive; admit <i>v.v.</i>
примарен 12	primary <i>adj.</i>
примен 8	admitted, accepted <i>adj.</i>
пример 7	example <i>n.</i>
прими	<i>see</i> прима
природен г. 6	nature <i>adj.</i>
пристаниште 15	harbour <i>n.</i>
пристигне	<i>see</i> пристигнува
пристигнува/пристигне 16	arrive <i>v.</i>
присуствува <i>impf.</i> 9	attend, be present <i>v.</i>
причина 16	cause, reason <i>n.</i>
проблем 5	problem <i>n.</i>
—нема проблем 5	—no problem
провери	<i>see</i> проверува
проверува/провери 15	check <i>v.</i>
провинциски 16	provincial <i>adj.</i>
прогласи	<i>see</i> прогласува
прогласува/прогласи 15	proclaim <i>v.</i>
програма 8	program <i>n.</i>
продавач, продавачка 3	salesclerk <i>n.</i>
продавница 3	store <i>n.</i>
продолжи	<i>see</i> продолжува
продолжува/продолжи 11	continue
проект 16	project <i>n.</i>
проза г. 1	prose <i>n.</i>
прозаист 15	prose writer <i>n.</i>
прозорец 10, 12	window <i>n.</i>
производ 16	product <i>n.</i>
пролет (пролетта) 10	spring <i>n.</i>
променлив 10	changeable <i>n.</i>
промеша	<i>see</i> меша
проповед (ж) г. 6	sermon <i>n.</i>
проработи	<i>see</i> проработува
проработува/проработи г. 4	begin to work <i>v.</i>
просвета 9	education <i>n.</i>
просветен 11	education <i>adj.</i>

Macedonian-English Glossary

прослави
 прославува/прослави 9
 прост г. 4
 прости г.2
 простор 14
 против 9, 12
 противник 15
 профан 14
 професија 2
 професор(ка) 2
 процедура г. 5
 процент 8
 прочита
 прошета
 прст (мн. прсти)/ прст на нога 12
 прстен г. 5
 психологија 8
 птица г. 1
 ПТТ 15
 пука/пукне 16
 пукне
 путер 5
 пуши/запуши 11
 пушта/пушти 10
 пуштен г. 3
 пушти
 пченица г. 2

see прославува
 celebrate *v.*
 simple *adj.*
 forgive *v.*
 area *n.*
 against *prep.*
 opponent *n.*
 secular *adj.*
 profession *n.*
 high school teacher, professor *n.*
 procedure *n.*
 percent *n.*
see чита
see шета
 finger/toe *n.*
 ring *n.*
 psychology *n.*
 bird
 post, telegraph, telegram *n.*
 burst *v.*
see пука
 butter *n.*
 smoke *v.*
 let, permit *v.*
 turned on *adj.*
see пушта
 wheat *n.*

Р

рабин г. 6
 работа 3
 работи *impf* 3
 работник, работничка 3
 радио 2
 се раѓа/се роди 9
 се разбега *pf* 10
 се разбира 5
 се разболи
 се разболува/се разболи 12
 се разбуди *pf* 10
 разгледа
 разгледува/разгледа 16
 разговара *impf* 4
 разговор 11
 разгранет 13
 раздава/раздаде г. 1
 разен 6
 разжалува/разжали 16
 разлика 8
 различен 7
 разменува/размени г. 5
 разминување г. 2

rabbi *n.*
 work *n.*
 work *v.*
 worker *n.*
 radio *n.*
 to be born *v.*
 scatter, run in all directions *v.*
 of course; it's understood
see се разболува
 fall ill, get sick *v.*
 wake up *v.*
see разгледува
 survey, examine; consider *v.*
 converse *v.*
 conversation *n.*
 spreading; expansive *adj.*
 distribute *v.*
 various, different *adj.*
 feel sad *v.*
 difference *n.*
 distinct, different *adj.*
 exchange *v.*
 separation *n.*

Macedonian-English Glossary

размисли	<i>see</i> разгмислува
размислува/размисли 13	consider <i>v.</i>
разнобоен г. 6	multi-colored <i>adj.</i>
разочаран 16	disappointed <i>adj.</i>
разурнат 14	destroyed <i>adj.</i>
рак 12	cancer <i>n.</i>
рака (мн. раце) 4	hand, arm <i>n.</i>
ракавица 10	mitten <i>n.</i>
ракија 14	rakija, type of brandy <i>n.</i>
ракомет, ракометар(ка) 15	handball, handball player <i>n.</i>
рало 14	pair <i>n.</i>
рамнина 14	plain <i>n.</i>
рамо (мн. рамена) 12	shoulder <i>n.</i>
рана 12	wound <i>n.</i>
ранг-листа 15	ranking list <i>n.</i>
ранец 10	backpack <i>n.</i>
рано 7	early <i>adv.</i>
се расипе	<i>see</i> се расипува
се расипува/се расипе 11	to break down, to spoil <i>v.</i>
раскажувач 15	narrator, story-teller <i>n.</i>
расказ 10	story <i>n.</i>
раскрсница 7	intersection <i>n.</i>
(се) расправа <i>impf</i> 13	to argue <i>v.</i>
распуст 8	vacation; school break <i>n.</i>
расте 16	grow <i>v.</i>
се растрча	<i>see</i> се растрчува
се растрчува/се растрча 15	run in all directions <i>v.</i>
расчинува/расчини г. 2	degrade
расчистен 16	cleaned up <i>adj.</i>
рачка 14	stem <i>n.</i>
ребро 16	rib <i>n.</i>
реве/ревне 12	roar <i>v.</i>
ревне	<i>see</i> peve
регион 12	region <i>n.</i>
регистрација г. 5	registration <i>n.</i>
ред 10	order <i>n.</i>
—сè е во ред. 4	—everything is in order, everything is ok
редактирање 15	editorship <i>n.</i>
се реди <i>impf</i> 14	put in rows <i>v.</i>
редовен г.3	regular; ordinary
редослед г. 5	order, schedule, turn <i>n.</i>
резанка 14	slice <i>n.</i>
резервира 13	reserve <i>v.</i>
резултат г.3	result <i>n.</i>
река 7	river <i>n.</i>
релација 15	route <i>n.</i>
религија г. 6	religion <i>n.</i>
ремен 14	belt <i>n.</i>
рерна 13	oven <i>n.</i>
реставрација 14	restoration <i>n.</i>
ресторан 3	restaurant <i>n.</i>
ретко г. 5	rarely <i>adv.</i>
рецепт 12	prescription <i>n.</i>

Macedonian-English Glossary

рече
 речиси 9
 речник 15
 решава/реши 8
 реши
 решение г. 5
 решо 13
 риба 5
 рибарски 14
 рид 16
 рингла 13
 рине г. 2
 рипа/изрипа 12
 роденден 5
 —среќен роденден 9
 се роди
 родител 4
 роднина (м) 3
 розов 11
 рок група 11
 рок музика 7
 рокер 7
 Ром/Ромка (мн. Роми) 7
 роман 4
 романски 15
 ружа 14
 румен 11
 руски 7
 ручек 5
 руча 5, 16

see вели
 nearly, almost, practically *adv.*
 dictionary *n.*
 decide, solve *v.*
see решава
 decision *n.*
 hot plate *n.*
 fish *n.*
 fishing *adj.*
 hill *n.*
 burner *n.*
 shovel *v.*
 leap, jump *v.*
 birthday *n.*
 —happy birthday
see се раѓа
 parent *n.*
 relative *n.*
 pink; rose-colored *adj.*
 rock group *n.*
 rock music *n.*
 rock music fan .
 Rom (Gypsy) *n.*
 novel *n.*
 Romanian *adj.*
 rose *n.*
 pink *adj.*
 Russian *adj.*
 lunch *n.*
 eat lunch *v.*

С

саат 6, 7
 саат кула г. 6
 сабајле 9
 сабота 8
 САД 2
 сад 7, 14
 сака *impf* 4
 сакан г. 1
 сако 14
 саксофон 6
 сала за концерти 7
 салама 11
 салата 5
 сам 10, 13
 сам 12
 само 6
 самостоен (самостојна, самостојни) 15
 санација 16
 сандак г. 2
 санирање 14

clock; hour *n.*
 clock tower *n.*
 morning *n.*
 Saturday *n.*
 USA
 container, vessel, dish *n.*
 want; love, like *v.*
 beloved *adj.*
 sport coat *n.*
 saxophone *n.*
 concert hall *n.*
 salami *n.*
 salad *n.*
 alone, single *adj.*
 oneself *pro.*
 only *adv.*
 independent *adj.*
 preservation *n.*
 box; coffin *n.*
 restoration *n.*

Macedonian-English Glossary

сапун 13	soap <i>n.</i>
сарма 8	sarma [stuffed vegetables, e.g. cabbage leaves or grape leaves] <i>n.</i>
сателиски г. 6	satellite <i>adj.</i>
свадба (на) 9	wedding <i>n.</i>
се сварува/се свари 7	boil down <i>v.</i>
свастика 11	sister-in-law (wife's sister, northern term) <i>n.</i>
сват г. 5	wedding guest <i>n.</i>
сведок г. 5	witness <i>n.</i>
свеж 14, 16	fresh <i>adj.</i>
свекор 11	father-in-law (husband's father)
свекрва 11	mother-in-law (husband's mother)
свеска 11	sister-in-law (wife's sister, western term) <i>n.</i>
свет 9	world <i>n.</i>
светликав г. 5	bright-colored <i>adj.</i>
светол 11	bright, light <i>adj.</i>
светски 8	world <i>adj.</i>
свеќа 16	candle <i>n.</i>
свечен 15	ceremonial <i>adj.</i>
свештеник г. 4	priest <i>n.</i>
свика г. 3	call out <i>v.</i>
свинско месо 5	pork <i>n.</i>
свири/засвири 6	play /start to play an instrument <i>v.</i>
свој 7	one's own <i>adj.</i>
сврзник	conjunction <i>n.</i>
сврти	<i>see</i> свртува
свртува/сврти 7	turn <i>v.</i>
се 2	they are <i>v.</i>
се 5	one's self (direct object clitic) <i>pro.</i>
сè 5	everything <i>pro.</i>
сè додека (не) 14	until <i>adv.</i>
себе(си) 5,6	one's self (direct and indirect) <i>pro.</i>
север (на север) 9	north (in the north) <i>n.</i>
северен 14	northern <i>adj.</i>
сега 3	now <i>adv.</i>
седи/поседи 12	sit, be in a sitting position <i>v.</i>
седиште 10, 14	seat <i>n.</i>
седми 8	seventh <i>adj.</i>
седнат г.3	seated <i>adj.</i>
седне	<i>see</i> седнува
седнува/седне 12	sit down <i>v.</i>
седум 3	seven <i>num.</i>
седумдесет 7	seventy <i>num.</i>
седумнаесет 3	seventeen <i>num.</i>
сезона 15	season <i>n.</i>
секаде 7	everywhere
секако 5	indeed, by all means <i>adv.</i>
секаков 6	all sorts of <i>adj.</i>
секогаш 4	always <i>adv.</i>
секој 6, 8, 10	each, every <i>adj.</i>
село 3	village <i>n.</i>
селски 13	village <i>adj.</i>
семафор 7	traffic light <i>n.</i>

Macedonian-English Glossary

семе 14	seed <i>n.</i>
семејство 9	family <i>n.</i>
семинар 9	seminar <i>n.</i>
сендвич 3	sandwich <i>n.</i>
сено 16	hay <i>n.</i>
сепак 12, 16	however, nonetheless <i>adv.</i>
септември (м) 9	September <i>n.</i>
серија 15	series <i>n.</i>
серум 12	serum <i>n.</i>
сестра 2	sister <i>n.</i>
сестрица г. 2	sister (diminutive) <i>n.</i>
се сети	see се сеќава
сето г. 3	see сиот
се сеќава/се сети 9, 14	remember <i>v.</i>
сеќавање 16	reminiscence, recollection <i>n.</i>
се сече/исече 7,14	cut <i>v.</i>
сешто 13	everything <i>pro.</i>
си 2	you are <i>v.</i>
си 5	one's self (indirect object clitic) <i>pro.</i>
сив 10	grey <i>adj.</i>
сигурен 6	certain, sure, assured <i>adj.</i>
сигурно 5,6	surely <i>adv.</i>
СИДА 12	AIDS <i>n.</i>
силен 3	strong <i>n.</i>
симбол 14	symbol <i>n.</i>
симболичен г. 5	symbolic <i>adj.</i>
симпатичен 11	nice <i>adj.</i>
син 4	son <i>n.</i>
син 10	blue <i>adj.</i>
синагога 16	synagogue <i>n.</i>
синоќа 11	last night <i>adv.</i>
сиот (сет , сето, сета, сети) г. 3	all <i>adj.</i>
сипа/сипе 13	pour <i>v.</i>
сипе	see сипа
сирење 5	cheese <i>n.</i>
сиромашен 11	poor <i>adj.</i>
систем 8	system <i>n.</i>
сите 5	everyone, all, every <i>pro.</i>
ситни пари г. 5	change, i.e. coins <i>n.</i>
ситуација г. 5	situation <i>n.</i>
скала, скали 13, 14	stair, stairs <i>n.</i>
скап 7	expensive <i>adj.</i>
скара 5	grilled meat <i>n.</i>
се скара	see кара
скаран г. 2	quarreled <i>adj.</i>
скијање 11	skiing <i>n.</i>
се скине	see се скинува
се скинува/се скине 10	tear <i>v.</i>
скок 10	jump <i>n.</i>
скокне	see скокнува
скокнува/скокне 12	jump <i>v.</i>
скоро 8, 9	soon, nearly <i>adv.</i>
скраја 10	on the side <i>adv.</i>

Macedonian-English Glossary

скриен 14	hidden <i>adj.</i>
скршен 12	broken <i>adj.</i>
скрши	<i>see</i> крши
скут г. 5	lap <i>n.</i>
слаб 10	weak; thin <i>adj.</i>
слава 9	patron saint's day, lit. glory, fame <i>n.</i>
се слави <i>impf</i> 9	celebrate <i>v.</i>
сладок (слатка) 3	sweet <i>adj.</i>
сладолед 5	ice cream <i>n.</i>
слаткарница г. 6	pastry shop <i>n.</i>
слатко 13	sweet desert, fruit compote <i>n.</i>
слаткоречив 11	eloquent <i>adj.</i>
слегува/слезе (аор. слегов, слезе) 12, 14	descend, go down <i>v.</i>
следен 6, 8	next; following <i>adj.</i>
следи г. 5	follow <i>v.</i>
слезе	<i>see</i> слегува
слива 13, 14	plum <i>n.</i>
слика 6	picture <i>n.</i>
слика 14	paint <i>v.</i>
сликар 14	painter <i>n.</i>
слобода 10, 14	freedom <i>n.</i>
слободен 7	free; unoccupied <i>adj.</i>
служи/послужи 13, 14	serve <i>v.</i>
случај 9	event, occasion <i>n.</i>
се случи	<i>see</i> се случува
случка 12	event, incident <i>n.</i>
се случува/се случи 12, 16	to happen, to occur <i>v.</i>
слуша/слушне, чуе 4, 6	hear, listen <i>v.</i>
слушалки г. 3	headphones <i>n.</i>
слушател г. 3	listener <i>n.</i>
слушне	<i>see</i> слуша
сме 2	we are <i>v.</i>
смее г. 5	dare; be permitted <i>v.</i>
се смее/се засмее 12	laugh <i>v.</i>
смени	<i>see</i> менува
местен 14	set, located <i>adj.</i>
местување 14	accommodation, housing <i>n.</i>
се смета г. 5	consider, it is believed <i>v.</i>
метка 12	account, bill <i>n.</i>
смешен г. 3	funny <i>adj.</i>
се смирува/се смири г. 2	make up, make peace
смисла 10	sense, meaning <i>n.</i>
—има смисла	—to make sense
смоква 13	fig <i>n.</i>
смрт (ж) 15	death <i>n.</i>
снаа 11	daughter-in-law
се снајдува(снаоѓа)/ се снајде 13	find one's way, get used to <i>v.</i>
снег 10	snow <i>n.</i>
со 3	with <i>prep.</i>
соба 3	room <i>n.</i>
собере	<i>see</i> собира
собира/собере (аор. собрав, собра) 12	collect <i>v.</i>
се собира/се собере 7	gather <i>v.</i>

Macedonian-English Glossary

советски г. 6	Soviet <i>adj.</i>
советува (кому) <i>impf</i> 14	advise, council <i>v.</i>
современ 6	contemporary <i>adj.</i>
содржина г. 4	content <i>n.</i>
сожалува/сожали 16	pity, feel sorry for <i>v.</i>
Соединетите Американски Држави (САД) 9	United States of America (USA) <i>n.</i>
сок 5	juice <i>n.</i>
сокак г. 6	street <i>n.</i>
сокрие	<i>see</i> се крие
сол (ж) 14	salt <i>n.</i>
сон 10	dream <i>n.</i>
сонце 10	sun <i>n.</i>
сончев 13	sunny <i>adj.</i>
сончоглед 16	sunflower <i>n.</i>
сообраќајна несреќа 12	traffic accident <i>n.</i>
соопштува/соопшти 15	inform <i>v.</i>
сосед 6	neighbor <i>n.</i>
соседен г. 4	neighboring <i>adj.</i>
сосема 10, 16	entirely <i>adv.</i>
социологија 8	sociology <i>n.</i>
социјалистички г. 6	socialist <i>adj.</i>
спална 12, 13	bedroom <i>n.</i>
спектакл 9	event, spectacle <i>n.</i>
спепели 12	turn to ash <i>v.</i>
специјализиран 12	specialized <i>adj.</i>
специјалист 12	specialist <i>n.</i>
специјалитет 5	specialty <i>n.</i>
спие/заспие(аор. заспав, заспа) 12	sleep/fall asleep <i>v.</i>
списание 5	magazine <i>n.</i>
список 14	list <i>n.</i>
спокој г. 3	tranquility <i>n.</i>
спомен 14	memory; souvenir <i>n.</i>
споменик 14	monument <i>n.</i>
спонзор 9	sponsor <i>n.</i>
според 12	according to <i>prep.</i>
спорт 15	sport <i>n.</i>
спортист(ка) 9	athlete <i>n.</i>
спрема 16	according to <i>prep.</i>
се спрема/се спреми 14	prepare, get ready <i>v.</i>
се спреми	<i>see</i> се спрема
спроведува/спроведе г. 5	perform, carry out <i>v.</i>
спроти 5	opposite <i>prep.</i>
спротивен 7	opposite <i>adj.</i>
се спушта /се спушти 14	go down, descend, lower <i>v.</i>
се спушти	<i>see</i> се спушта
Србин(ка) (мн. Срби) 7	Serb <i>n.</i>
срдечно 4	sincerely <i>adv.</i>
сребрен 11	silver <i>adj.</i>
среда 9	Wednesday <i>n.</i>
среден	middle, average; neuter (gender) <i>adj.</i>
средно училиште 8	middle school, high school <i>n.</i>
средновековен 14	medieval <i>adj.</i>
се сретне	<i>see</i> се сретнува

Macedonian-English Glossary

се сретнува/се сретне 8	meet <i>v.</i>
среќа,	luck <i>n.</i>
—за среќа 10	—fortunately
среќен 9	fortunate; lucky <i>adj.</i>
срка/сркне 12	slurp <i>v.</i>
сркне	see срка
српски 7	Serbian <i>adj.</i>
срце 12	heart <i>n.</i>
става/стави 7, 13	place <i>v.</i>
стави	see става
стадион (на) 9	stadium <i>n.</i>
стаклен 14	glass <i>adj.</i>
стакло 14	glass (material) <i>n.</i>
стан 3	apartment <i>n.</i>
стане	see станува
станица 8	station <i>n.</i>
станува/стане 11, 12, 15	get up, stand up <i>v.</i> ; happen <i>v.</i> ; become <i>v.</i>
стап 16	stick <i>n.</i>
стапува/стапи <i>r.</i> 5	enter <i>v.</i>
стар 3	old <i>adj.</i>
старец <i>r.</i> 2	old man <i>n.</i>
стари крај 9	the old country (i.e. here -Macedonia) <i>n.</i>
старост (ж) <i>r.</i> 2	old age <i>n.</i>
старт 15	start (in sports) <i>n.</i>
сте 2	you are <i>v.</i>
стена 14	wall, rocky face <i>n.</i>
степен 10	degree <i>n.</i>
стигне	see стигнува
стигнува/стигне 10, 12	arrive; reach a destination <i>v.</i>
стил 6, 7	style <i>n.</i>
стипендија 8	fellowship award <i>n.</i>
сто 9	one hundred <i>num.</i>
стог (сено) 16	hayrick, haystack <i>n.</i>
стои/постои 3	stand <i>v.</i>
стол 12	chair <i>n.</i>
столче 12	little chair (diminutive) <i>n.</i>
стомак 12	stomach <i>n.</i>
страна 7	side <i>n.</i>
странец 4	foreigner <i>n.</i>
(во) странство 14	abroad <i>n.</i>
страчка 12	maggie <i>n.</i>
страшен 12	terrible, awesome <i>adj.</i>
стрико 11	uncle (father's brother) <i>n.</i>
стрина 11	aunt (father's brother' wife) <i>n.</i>
стројник, стројничница <i>r.</i> 5	matchmaker <i>n.</i>
струја 13	electrical current <i>n.</i>
стручен 8	technical, (here: narrowly focused on a specific field) <i>adj.</i>
студен 7, 10	cold <i>adj.</i>
студент(ка) 2	student <i>n.</i>
студентски дом 8	dormitory <i>n.</i>
студија, студии 8	study, studies <i>n.</i>
студира <i>pf</i> , <i>impf</i> 4	study <i>v.</i>

Macedonian-English Glossary

сув 10
судија (м) 2
сукалка г. 5
султан 14
сум (бев, беше; бил) 2
супа 5
супер (*invariant*) 8, 9
сцрни 16

T

та 10
таа 2
тава 16
тавче гравче 5
тажен 14
тазе (*invariant*) 8
така 7, 9
таков 8, 10
такси (с) 7
тамбура 6
таму 4
тапан 6
тас (тепсиџак) г. 5
татко 2
тато 4
твој 7
тврдина 7
те 5
театар 3
тебе 5,6
тежок (тешка) 7
тек 6, 16
—во текот на 6
текст
телевизија 2
телевизор 13
телефон 9
телефонира *pf, impr* 5
тема 7
тематика 15
темен 10
температура 12
тенис 15
тенок 12
тенок глас
тенџере 13
теорија 14
тепа/истепа 16
термин г. 5
тесен 7, 10
тест 11
тетанус 12

dry *adj.*
judge *n.*
rolling pin *n.*
sultan *n.*
I am *v.*
soup *n.*
super; excellent *adj.*
blacken *v.*

and so... *conj.*
she, it
pan *n.*
baked bean casserole *n.*
sad, gloomy *adj.*
fresh *adj.*
that way, in such a fashion *adv.*
such a type *adj.*
taxi *n.*
tambura (type of stringed instrument) *n.*
there *adv.*
tapan (type of drum) *n.*
large dish *n.*
father *n.*
dad *n.*
your *adj.*
fortification; fortress *n.*
you (direct object clitic) *pro.*
theatre *n.*
you (direct and indirect object) *pro.*
difficult, heavy *adj.*
course *n.*
—in the course of...
text *n.*
television *n.*
television set *n.*
telephone *n.*
telephone *v.*
theme *n.*
subject matter, theme *n.*
dark *adj.*
temperature *n.*
tennis *n.*
slender, thin *adj.*
high squeaky voice
pot *n.*
theory *n.*
beat *v.*
period of time, term *n.*
narrow, tight *adj.*
father-in-law (wife's father); test *n.*
tetanus *n.*

Macedonian-English Glossary

тетин 11	uncle (mother or father's sister 's brother) <i>n.</i>
тетка 3	aunt (mother or father's sister) <i>n.</i>
технаџија 7	(here) techno-music fan <i>n.</i>
тече/истече 14	flow <i>v.</i>
тешта 11	mother-in-law (wife's mother) <i>n.</i>
ти 2	you <i>pro.</i>
ти 2	you (indirect object clitic) <i>pro.</i>
тивок	quiet
тие 2	they <i>pro.</i>
тиква 13	pumpkin <i>n.</i>
тип 12	type <i>n.</i>
ткаен г. 5	woven <i>adj.</i>
тоа 2	it <i>pro.</i>
тоалет 13	toilet <i>n.</i>
тогаш 10	then, at that time
тој 2	he , it <i>pro.</i>
тој, таа, тоа 4	that <i>adj.</i>
токму 16	precisely <i>adv.</i>
толеранција р. 6	tolerance <i>n.</i>
толкав 10	such an amount, such a size <i>adv.</i>
толку 10	so much, so many <i>adv.</i>
том 15	volume <i>n.</i>
топка 12, 15	ball <i>n.</i>
топол 10	warm <i>adj.</i>
торба 10	bag <i>n.</i>
торта 5	cake <i>n.</i>
точен 12	exact, precise <i>adj.</i>
точно 7	exactly <i>adv.</i>
трага 16	trace <i>n.</i>
трае <i>impf</i> 7	last, persist <i>v.</i>
транспорт 14	transportation <i>n.</i>
трафика 12	kiosk <i>n.</i>
тргне	<i>see</i> тргнува
тргнува/тргне 14	set off, depart <i>v.</i>
трговски центар 7	shopping center <i>n.</i>
треба 7	should; ought to; need to <i>v.</i>
трепери <i>impf</i> 15	tremble <i>v.</i>
треперлив 16	trembling <i>adj.</i>
тресе <i>impf</i> 16	shake <i>v.</i>
трет 8	third <i>adj.</i>
три 3	three <i>num.</i>
триесет 7	thirty <i>num.</i>
трилер 7	thriller <i>n.</i>
тринаесет 3	thirteen <i>num.</i>
триста 9	three hundred <i>num.</i>
трка 15	race <i>n.</i>
тромбон 6	trombone <i>n.</i>
тросед 13	couch, sofa <i>n.</i>
трошоци г.3	expenses <i>n.</i>
трпезарија 12	dining room <i>n.</i>
труба 6	trumpet <i>n.</i>
труд 9	labor <i>n.</i>
труе/отруе (аор. отрув, отру)	poison <i>v.</i>

Macedonian-English Glossary

труење со храна 12
 трча/истрча 10
 трча/потрча 9
 трчање 15
 тука 7
 туку и 6
 туризам 4
 турист 4
 Турчин(ка) (мн. Турци) 7
 туршија 4
 тутка/истутка 12
 тутун 14
 туш 13

Ќ

ќе 6
 ќелав 11
 ќерка 4
 коше 5
 кути/закути 9

У

у 16
 убав 3
 уво (мн. уши) 11
 углед г. 6
 удира/удри 12
 удобен 10
 удри
 украде
 улица 3
 уличка 7
 умерен 10
 уметничка галерија 7, 14
 уметност г. 5
 умира/умре (аор. умрев, умре) 11, 12
 умислен 15
 уморен 3
 умре
 Унгарија 15
 универзитет 8
 уништи
 уништува/уништи 14
 уништување г. 4
 употреби
 употребува/употреби 14
 употреби
 уреди
 уредник г.1
 уредува/уреди 13
 урнатини 16

food poisoning *n.*
 run, run away *v.*
 run/start to run *v.*
 running *n.*
 here *adv.*
 and even *conj.*
 tourism *n.*
 tourist *n.*
 Turk *n.*
 pickled foods *n.*
 rumple up *v.*
 tobacco *n.*
 shower *n.*

will future/modal particle
 bald *adj.*
 daughter *n.*
 corner *n.*
 be quiet/start to be quiet *v*

at, by *prep.*
 pretty *adj.*
 ear (ears) *n.*
 view *n.*
 hit *v.*
 comfortable *adj.*
see удира
see краде
 street *n.*
 narrow street, alleyway *n.*
 moderate *adj.*
 art gallery *n.*
 arts *n.*
 die *v.*
 thoughtful *adj.*
 tired *adj.*
see умира
 Hungary
 university *n.*
see уништува
 destroy *v.*
 destruction *n.*
see употребува
 use *v.*
see употребува
see редува
 editor *n.*
 organize *v*
 ruins *n.*

Macedonian-English Glossary

урне
урнува/урне 16
усна 12
успева/успее г. 4, 5
успех, мн. успеси 8
успешен 14
устен, усна, усно, усни 8
утре 5
утрински 10
утро 2
се уфрлува/уфрли г. 3
учебник 4
учебникар 11
ученик, ученичка 2
учесник 15
учество 9
учи/научи 5
училиште 8
учител(ка) 2
учтив 8
уште 8
уште еднаш 8
уште малку 7

Ф

фабрика 14
факт 9
факултет 8
фала многу! 4
фармацевтски 8
фармерки 14
фати
фаќа/фати 13, 16
фашизм 9
февруари (м) 8, 9
фестивал 6
фиде 7
физика 7
филм 5
филолог 11
филологија 11
филозовски 8
филолошки 8
филхармонија 6
филџан 13
фиока 13
фирма 16
фискултура 8
фолклорист 11
фотелја 13
фотограф г. 5
француски 15

see урнува
ruin *v.*
lip *n.*
succeed *v.*
success *n.*
successful *adj.*
oral *adj.*
tomorrow *adv.*
morning *adj.*
morning *n.*
insert, break in *v.*
textbook *n.*
textbook writer *n.*
student [primary and secondary] *n.*
participant *n.*
participation *n.*
study; learn *v.*
school *n.*
teacher *n.*
polite *adj.*
still; yet *adv.*
once again *adv.*
a little longer *adv.*

factory *n.*
fact *n.*
department (in a university) *n.*
thanks a lot! *inter.*
pharmacy *n.*
blue jeans *n.*
see фаќа
grasp, grip *v.*
Fascism *n.*
February *n.*
festival *n.*
noodles *n.*
physics *n.*
movie *n.*
philologist *n.*
philology *n.*
philosophy *adj.*
philological (language and literature) *adj.*
philharmonic *n.*
small cup for Turkish coffee *n.*
drawer *n.*
company *n.*
physical education *n.*
folklorist *n.*
armchair *n.*
photographer *n.*
French *adj.*

Macedonian-English Glossary

фреска 16
фрижидер 5
фрла/фрли 10
фрли
фудбал 13, 15
фудбалер 15
функција 14
фустан 14
фустање г. 6

fresco *n.*
refrigerator *n.*
throw *v.*
see фрла
soccer *n.*
soccer player *n.*
function *n.*
dress *n.*
skirts *n.*

X

хамбургер 3
хармоника 6
хемија 8
херој 7
херојство 14
хет-трик 15

hamburger *n.*
accordion *n.*
chemistry *n.*
hero *n.*
heroism *n.*
hat trick (originally, to score three goals in a hockey game, now three major sports achievements)
hygiene *n.*
(popular) hit *n.*
hockey *n.*
holistic *adj.*
horror [film] *n.*
hotel *n.*
food *n.*
feed *v.*
Croatian *adj.*
Christian *adj.*
humorous *adj.*

хигиена 16
хит 7
хокеј 15
холистички г.3
хорор 7
хотел 7
храна 12
хране *impf* 13
хрватски 15
христијански г. 6
хумористичен 15

Ц

цар 13
царина 15
цвеќе г. 5
цел 10
цел (ж) 14
целосен 9
центар 4
—во центар 4
церемонија г. 5
цеца 11
цивилизација г. 6
цимер(ка) 8
црвен 7
цреша 13, 14
црква 7
црковен г. 4
црн 5

tsar; king *n.*
customs, duty (i.e. at a point of entry into a country) *n.*
flower *n.*
whole, entire *adj.*
destination, goal, aim *n.*
complete *adj.*
center; downtown *n.*
—downtown *adv.*
ceremony *n.*
older sister (western variant) *n.*
civilization *n.*
roommate *n.*
red *adj.*
cherry *n.*
church *n.*
church *adj.*, religious *adj.*
black *adj.*

Macedonian-English Glossary

црн патлиџан 5
 црн дроб 12
 цртан филм 7

eggplant, aubergine *n.*
 liver *n.*
 animated film *n.*

Ч

чадор 10
 чај 5
 чао 5
 чаршија 7
 час 7, 8
 часовник 7
 чаша 9
 чевел 7
 чеиз г. 5
 чек 8
 чека/почека 7
 чекор 16
 чело 12
 чесен 11
 чести
 честита 8, 9
 често 8, 10
 четврт 7
 четврти 8
 четврток 9
 четири 3
 четириесет 7
 четиринаесет 3
 четиристотини 9
 четка 14
 четка за заби 14
 чешел 14
 чешне (мн. чешниња) лук 14
 чизма 14
 чиј 5
 чин г. 5
 чини 8
 се чини *impf* 16
 —ми се чини
 чиниичка 12
 чинија 12
 чист 16
 чита/прочита 3, 6
 читање г.3
 чифт 14
 чичко 3
 член 15
 човек (мн. луѓе) 3
 човечки 16
 чорап 14
 чорба 5
 чува/зачува 13, 14

umbrella *n.*
 tea *n.*
 ciao *inter.*
 market place *n.*
 class, hour *n.*
 clock *n.*
 glass *n.*
 shoe *n.*
 dowry, trousseau *n.*
 check *n.*
 wait *v.*
 step *n.*
 forehead *n.*
 honest, fair, trustworthy *adj.*
 treat (someone to something) *v.*
 congratulate *v.*
 often *adv.*
 quarter *n.*
 fourth *adj.*
 Thursday *n.*
 four *num.*
 forty *num.*
 fourteen *num.*
 four hundred *num.*
 brush *n.*
 toothbrush *n.*
 comb *n.*
 clove of garlic *n.*
 boot *n.*
 whose *adj.*
 act, deed *n.*
 cost *v.*
 it seems, appears *v.*
 —it seems to me
 little dish (diminutive) *n.*
 plate, dish *n.*
 clean *adj.*
 read *v.*
 reading *n.*
 pair *n.*
 uncle *n.*
 member *n.*
 person [people] *n.*
 human *adj.*
 sock *n.*
 thick soup; chowder *n.*
 guard, preserve *v.*

Macedonian-English Glossary

се чувствува 12
 — како се чувствуваш/се чувствувате?
 чувство р. 6
 чуден 8
 чуе
 чука/зачука р. 6
 чука/чукне р. 5
 чума 13
 чупа. чупе 11

Ц

џамија 7
 џеб р. 5
 џез 6
 џемпер 14
 џигер

Ш

шалтер 12
 шампон 14
 шанса 8
 шатор 16
 шафер г. 5
 шега 15
 шегобиец 15
 шеесет 7
 шепоти *impf* 12, 16
 шербет г. 5
 шеснаесет 3
 шест 3
 шести 8
 шета/прошета 7
 шеќерна болест 12
 шеќерна репа 14
 се шири *impf* 14
 широк 7
 шифоњер 13
 шише 9
 шкаф 13
 шолја 10
 шопска салата 5
 шпагети 5
 шпански 15
 шпорет 13
 штала 16
 што 2
 штом 12
 шума 10
 шумарство 7
 шура 11
 шурнеа 11

feel *v.*
 — How do you feel?
 feeling *n.*
 strange *n.*
 see слуша
 strike, knock *v.*
 bang; knock *v.*
 plague *n.*
 girl (south and southwestern variant) *n.*

mosque *n.*
 pocket *n.*
 jazz *n.*
 sweater *n.*
 liver

wicket (as in a bank) *n.*
 shampoo *n.*
 chance *n.*
 tent *n.*
 best man (at wedding) *n.*
 joke *n.*
 joker, jester *n.*
 sixty *num.*
 whisper *v.*
 sweet drink, syrup, sherbet
 sixteen *num.*
 six *num.*
 sixth *adj.*
 stroll; go for walk *v.*
 diabetes *n.*
 sugar beet *n.*
 expand, spread out *v.*
 wide *adj.*
 wardrobe *n.*
 bottle *n.*
 cupboard *n.*
 cup *n.*
 type of salad *n.*
 spaghetti *n.*
 Spanish *adj.*
 oven *n.*
 stable *n.*
 what *pro.*
 since; as soon as *conj.*
 forest *n.*
 forestry *n.*
 brother-in-law (wife's brother) *n.*
 sister-in-law (wife's brother's wife) *n.*

A

able (to be -) <i>v.</i>	може 5
about <i>prep.</i>	за 4, по 9, на 4
above <i>prep.</i>	над 7, 16
abroad <i>n.</i>	(во) странство 14
accept <i>v.</i>	прима/прими 8
accepted <i>adj.</i>	примен 8
accident <i>n.</i>	несреќа 12
accommodation, (housing) <i>n.</i>	сместување 14
accompanied by <i>adj.</i>	придружуван <i>r.</i> 5
accompany <i>v.</i>	се придружува/се придружи <i>r.</i> 6
accomplish <i>v.</i>	се остварува/се оствари 12
according to <i>prep.</i>	според 12, спрема 16
accordion <i>n.</i>	хармоника 6
account <i>n.</i>	сметка 12
accredited <i>adj.</i>	акредитиран 9
accustom, get accustomed to <i>v.</i>	се снајдува (снаоѓа)/се снајде 13
across <i>prep.</i>	преку 8, 16
act <i>n.</i>	чин <i>r.</i> 5
act <i>v.</i>	преправа/преправи <i>r.</i> 5
activist <i>n.</i>	деец 15
activity <i>n.</i>	дејност (ж) 11
add to <i>v.</i>	додава/додаде 7
address (someone by name, title) <i>v.</i>	ословува/ослови <i>r.</i> 5
adjective <i>n.</i>	придавка
admission ticket <i>n.</i>	влезница 9
admitted <i>adj.</i>	примен 8
adverb <i>n.</i>	прилог
advise <i>v.</i>	советува (кому) <i>impf</i> 14
Aegean Macedonia <i>n.</i>	Егејска Македонија 2
affable <i>adj.</i>	приветлив 15
after <i>adv.</i>	откако, 7, после 16
after <i>prep.</i>	по 2, 9
afterwards <i>adv.</i>	потем 12
again <i>adv.</i>	пак 6
against <i>prep.</i>	против 9, 12
agent <i>n.</i>	агент 13.
agency <i>n.</i>	агенција 13
ago <i>prep.</i>	пред 5, 9, 13
agreed (ok) <i>inter.</i>	важи 4
agreement <i>n.</i>	договор 13
— by agreement <i>n.</i>	—по договор 13
agriculture <i>adj.</i>	земјоделски 8
ahead <i>adv.</i>	напред 10
AIDS <i>n.</i>	СИДА 12
aim <i>n.</i>	цел (ж) 14
air currents <i>n.</i>	воздушни струења 16
airplane <i>n.</i>	авион 15
airplane ticket <i>n.</i>	авионска карта 14
airport <i>n.</i>	аеродром 15
Albanian <i>n.</i>	Албанец/Албанка (мн. Албанци) 7
all <i>adj.</i>	сиот (сет, сето, сета, сети) <i>r.</i> 3

English-Macedonian Glossary

all sorts of <i>adj.</i>	секаков 6
allergy <i>n.</i>	алергија 4
alley <i>n.</i>	уличка 7
allocation <i>n.</i>	доделување 15
almost <i>adv.</i>	речиси 9
alone <i>adj.</i>	сам 10,13
along <i>prep.</i>	по 2, 9
already <i>adv.</i>	веќе 4
also <i>conj.</i>	и 2, 4
altar <i>n.</i>	олтар 14
although <i>conj.</i>	иако 11, 13
always <i>adv.</i>	секогаш 4
ambitious <i>adj.</i>	амбициозен 11
American <i>n.</i>	Американец, Американка 2
Americans <i>n.</i>	Американци 2
ancient <i>adj.</i>	древен 14
and <i>conj.</i>	и 2, 4, а 2
and even <i>conj.</i>	туку и 6
and so... <i>conj.</i>	та 10
angry <i>adj.</i>	лут 5
angry, get <i>v.</i>	се лути/се налути г.1
animal <i>n.</i>	животно (мн. животни) 10
animated film <i>n.</i>	цртан филм 7
announce <i>v.</i>	се објавува/се објави г.3
announcement <i>n.</i>	известување 13
annual <i>adj.</i>	годишен,9
answer <i>n.</i>	одговор 11
answer <i>v.</i>	одговара/одговори кому 11
anthological <i>adj.</i>	антологиски 15
anthology <i>n.</i>	антологија, зборник 15
apartment <i>n.</i>	стан 3
appear in <i>v.</i>	настапува/настапи 15
appear <i>v.</i>	изгледа 11
—How does (s)he look?	—Како изгледа? 11
appearance <i>n.</i>	појава 10, изглед 14, 16, вид 14
appendicitis <i>n.</i>	апендицит 12
appetite <i>n.</i>	апетит 12
appetizers <i>n.</i>	предјадење 5
apple <i>n.</i>	јаболко 5
application <i>n.</i>	пријава 8
apply <i>v.</i> (be valid)	важи 14
apply <i>v.</i>	се пријавува/се пријави 8
applying <i>n.</i>	пријавување 8
approach <i>v.</i>	дближува/ дближи 10
approximately <i>adv.</i>	околу 12 <i>prep.</i>
apricot <i>n.</i>	кајсија,14
architect <i>n.</i>	архитект 2
architecture <i>adj.</i>	архитектонски 8
area <i>n.</i>	површина г. 6, простор 14
argue <i>v.</i>	се кара/се скара, расправа 8
arm <i>n.</i>	рака (мн. раце) 4
armpit <i>n.</i>	мишка г. 5
armchair <i>n.</i>	фотелја 13

English-Macedonian Glossary

<p>Armenian <i>adj.</i> arranged <i>adj.</i> arrival <i>n.</i> arrive <i>v.</i> arrive <i>v.</i> art gallery <i>n.</i> artificial <i>adj.</i> —artificial (man- made) lake <i>n.</i> arts <i>n.</i> as if <i>conj.</i> as well as <i>adv.</i> ascend <i>v.</i> Asia <i>n.</i> ask <i>v.</i> assistant <i>n.</i> astonishing <i>adj.</i> at <i>prep.</i> at first <i>adv.</i> at least <i>adv.</i> at present <i>adv.</i> athlete <i>n.</i> attack <i>n.</i> attempt <i>n.</i> attend <i>v.</i> attention <i>n.</i> attire <i>n.</i> aubergine (eggplant) <i>n.</i> aunt (father's brother's wife) <i>n.</i> aunt (mother's brother's wife) <i>n.</i> aunt (mother's or father's sister) <i>n.</i> Australian <i>n.</i> Australians <i>n.</i> authentic <i>adj.</i> author <i>n.</i> autumn <i>n.</i> automobile <i>n.</i> average <i>adj.</i> award <i>n.</i> awesome <i>adj.</i></p>	<p>ерменски 14 нареден г. 6 доаѓање 12 пристигнува/ пристигне 16 стигнува/стигне 10, 12 уметничка галерија 7, 14 вештачки 14 —вештачко езеро 14 уметност г. 5 како да 12 како и 14 се качува/ се качи 7 Азија 12 прашува/праша кого 10 помошник, помошничка г. 5 зашеметувачки 12 кај 16, у (dialectal) отпрво 16 барем 11 моментно 15 спортист(ка) 9 напад 15 обид г. 4 присуствува обидува/обиде г. 5 внимание 14 облекло 15 црн/ модар патлиџан 5 стрина 11 вујна 11 тетка 3 Австралиец, Австралијка 2 Австралијци 2 вистински 15 автор 15, писател 15 есен 10 автомобил 7 среден награда 15 страшен 12</p>
---	--

B

<p>bachelor apartment <i>n.</i> back <i>n.</i> back <i>prep.</i> backpack <i>n.</i> bag <i>n.</i> baggage <i>n.</i> baklava (pastry of phyllo dough, nuts and honey) <i>n.</i> balcony <i>n.</i> baked bean casserole <i>n.</i></p>	<p>гарсионiera 13 грб 12 назад 7, 10 ранец 10 торба 10 багаж 14 баклава 5 балкон 13 тавче гравче 5</p>
--	--

English-Macedonian Glossary

bald <i>adj.</i>	ќелав 11
Balkans, Balkan peninsula <i>n.</i>	Балкан 6
ball <i>n.</i>	топка 12, 15
banana <i>n.</i>	банана 5
bang <i>v.</i>	чука/чукне г. 5
bank <i>n.</i>	банка 3
banner <i>n.</i>	знаме г. 6
bare <i>adj.</i>	гол 16
barely <i>adv.</i>	одвај г.3
bark <i>v.</i>	лае/залае 9
barrack <i>n.</i>	барака 16
base <i>n.</i>	подножје 14
baseball <i>n.</i>	безбол 15
basement <i>n.</i>	визба, подрум 13
basketball <i>n.</i>	кошарка 15
bath <i>n.</i>	бања 7,13
bathing suit <i>n.</i>	костим за капење 14
bathroom <i>n.</i>	бања 7, 13, купатило 13, веце 10
bathtub <i>n.</i>	када 13
be to-: <i>v.</i>	сум/биде 2
—I am, you are	—јас сум, ти си
—he/she/it is	—тој/таа/тоа е
—we are, you are	—ние сме, вие сте
—they are	—тие се
beach <i>n.</i>	плажа 10
bean casserole <i>n.</i>	тавче гравче 5
bear <i>n.</i>	медо (мечка) 10
beard <i>n.</i>	брада 11
beat <i>v.</i>	тепа/истепа 16
beautiful <i>adj.</i>	прекрасен 16
because <i>conj.</i>	бидејќи 8, затоа што 4, оти 8
become <i>v.</i>	станува/стане 11, 15
bed <i>n.</i>	кревет 12, постела 13
bed (diminutive) <i>n.</i>	креветче 12
bedroom <i>n.</i>	спална 12, 13
beef <i>n.</i>	говедско месо 5
beer <i>n.</i>	пиво 5
before <i>conj.</i>	пред да 12
before <i>prep.</i>	пред 5, 9, 13
beforehand <i>adv.</i>	однапред 13
beg <i>v.</i>	моли /замоли 7
—I beg you (please)	—Ве молам 7
begin <i>v.</i>	почнува /почне 9
beginning <i>n.</i>	почеток 7
behind <i>prep.</i>	зад 13
believe <i>v.</i>	верува 15
—it is believed	— се верува 15
—I can't believe that...	—не ми се верува дека... 15
bell tower <i>n.</i>	комбанарија 14
bells <i>n.</i>	камбана г. 6
beloved <i>adj.</i>	сакан г.1
below <i>adv.</i>	долу 12, подолу г. 6
belt <i>n.</i>	ремен 14

English-Macedonian Glossary

<p>beside <i>prep.</i> best man (at wedding) <i>n.</i> better <i>adv.</i> beverage <i>n.</i> beyond <i>adv.</i> bicycle <i>n.</i> bicycle <i>adj.</i> big <i>adj.</i> —Big deal! bill <i>n.</i> billion <i>n.</i> billionth <i>adj.</i> bind <i>v.</i> biology <i>n.</i> birch <i>n.</i> bird birthday <i>n.</i> —happy birthday bite <i>v.</i> black <i>adj.</i> blacken <i>v.</i> bless <i>v.</i> blind <i>v.</i> blond <i>adj.</i> blood <i>n.</i> bloody <i>adj.</i> blue <i>adj.</i> blue (dark blue, purplish) <i>adj.</i> blue jeans <i>n.</i> boar <i>n.</i> boat <i>n.</i> boil <i>v.</i> boil down <i>v.</i> bon voyage! book <i>n.</i> book publishing house, <i>n.</i> booklet bookstore <i>n.</i> boot <i>n.</i> border <i>n.</i> boring <i>adj.</i> born <i>v.</i> born <i>adj.</i> bosom <i>n.</i> both...and <i>conj.</i> bother <i>v.</i> —that didn't bother us bottle <i>n.</i> boulevard <i>n.</i> boutique <i>n.</i> box <i>n.</i></p>	<p>до 4, покрај 7, 16, накај г. 6 шафер г. 5 подобро 6 пијалак 14 долу 12 велосипед, точак 15 велосипедски 15 голем 3 —Голема работа! 9 сметка 12 милијарда 9 милијард ски 9 поврзува/поврзе 14 биологија 8 бреза 16 птица г. 1 роденден 5 —среќен роденден 9 каса/касне 12 црн 5 сцрни 16 осветува/освети г. 5 ослепува/ослепи 13 плава (коса) 11 крв (ж) 12 крвав 14 плав 11 син 10 модар 11, 12 фармерки 14 вепар 10 брод 9 вари/повари 7, врие/зоврие 13 се сварува/ се свари 7 среќен пат! 12 книга 4 книгоизаделство г 3 книшка г.3 книжарница 4 чизма 14 граница 14 досаден 10 раѓа/се роди 9 роден 11 пазува 16 и...и 5 пречи кому 10 —тоа не ни пречеше 10 шише 9 булевар 7 бутик 7 кутија 9, сандак г. 2</p>
--	--

English-Macedonian Glossary

boxing <i>n.</i>	бокс, боксирање 15
boy <i>n.</i>	момче 11
bow <i>v.</i>	се наведнува/се наведне г. 2
bow (kneel down) <i>v.</i>	се поклонува/се поклони г. 5
branch <i>n.</i>	гранче 10
bread <i>n.</i>	леб 3
bread (special flat, round loaf) <i>n.</i>	погача 13
break <i>v.</i>	крши/скрши 12, ломи (се) 14
break down <i>v.</i>	се расипува/ се расипе 11
breakfast <i>n.</i>	појадок 5
breast <i>n.</i>	гради 12, пазува 16
bride <i>n.</i>	невеста г. 5
bridge <i>n.</i>	мост 7
bright <i>adj.</i>	светол 11
bright colored <i>adj.</i>	светликав г. 5
bring <i>v.</i>	носи/донесе 6, донесува/донесе 15
broken <i>adj.</i>	скршен 12
brother <i>n.</i>	брат (мн. браќа) 2, 3
brother (older brother) <i>n.</i>	батко 11
brother-in-law (husband's brother)	девер 11, г. 5
—brother-in-law (wife's brother) <i>n.</i>	шура 11
—brother-in-law (husband's sister's husband) <i>n.</i>	золвин 11
—brother-in-law (wife's sister's husband) <i>n.</i>	баџанак 11
brother (diminutive) here: friend <i>n.</i>	братче 13
brown <i>adj.</i>	кафеава/кафена боја 11
brush <i>n.</i>	четка 14
build on to <i>v.</i>	доградува/догради 14
build, construct <i>v.</i>	гради/изгради 14
building <i>n.</i>	објект г. 6
burek (meat or cheese filled pastry) <i>n.</i>	бурек 5
burner <i>n.</i>	рингла 13
burst <i>v.</i>	пука/пукне 16
bus <i>n.</i>	автобус 7
bus station <i>n.</i>	автобуска станица 8
bus stop <i>n.</i>	автобуска постојка 13
businessman <i>n.</i>	бизнисмен 3
busy <i>adj.</i>	зафатен 8
but <i>conj.</i>	ама 4
but <i>prep.</i>	но 4
butter <i>n.</i>	путер 5
buy <i>v.</i>	купува/купи 4,6
by <i>prep.</i>	кај 5, у (dialectal) 16
by all means <i>adv.</i>	секако 5
bad <i>adj.</i>	лош 7
by <i>prep.</i>	по 2, 9

C

cabbage <i>n.</i>	зелка 5
cafe <i>n.</i>	кафанче, кафич, кафуле 4, 16
cake <i>n.</i>	торта 5
call <i>v.</i>	вика/викне 10

English-Macedonian Glossary

— be called	— се вика 2, 3
—What is your name?	—Како се викаш/Како се викате? 2
call (someone) <i>v.</i>	се јавува/се јави (кому) 9
call out <i>v.</i>	свика <i>r.</i> 3
camper <i>n.</i>	приколка 10
campsite <i>n.</i>	камп 10, 16
can <i>v.</i>	може 5
Canadian <i>adj.</i>	канадски 3
Canadian <i>n.</i>	Канаѓанец, Канаѓанка 2
Canadians <i>n.</i>	Канаѓани 2
cancer <i>n.</i>	рак 12
candle <i>n.</i>	свеќа 16
candy <i>n.</i>	бонбон 9
—candies (box of candy) <i>n.</i>	бонбониера 9
capital <i>n.</i>	главен град 7
capture <i>v.</i>	освојува/освои 15
car <i>n.</i>	кола 7, 13
card <i>n.</i>	карта 14
cardboard box <i>n.</i>	картон 16
carnation <i>n.</i>	каранфил 11
carp <i>n.</i>	крап 5
carriage <i>n.</i>	кола 7, 13
carry <i>v.</i>	носи/донесе 6, донесува/донесе 15
carry out (perform) <i>v.</i>	спроведува/спроведе <i>r.</i> 5
carry off <i>v.</i>	однесува/однесе 12, 6
cart <i>n.</i>	кола 7, 1
cassette tape <i>n.</i>	касета 6
cast <i>v.</i>	нафрла <i>r.</i> 2
cat <i>n.</i>	мачка 4
catastrophe <i>n.</i>	катастрофа 16
catch sight of <i>v.</i>	догледува/ догледа 10
catch up with <i>v.</i>	довтаса 12
Catholic <i>adj.</i>	католички <i>r.</i> 6
cause <i>n.</i>	причина 16
cease <i>v.</i>	престанува/престане 10
celebrate <i>v.</i>	прославува/прослави 9, се слави <i>impf</i> 9
cello <i>n.</i>	виолончело 6
cellar <i>n.</i>	визба, подрум 13
center <i>n.</i>	центар 4
century <i>n.</i>	век 8
cereal <i>n.</i>	житарици 5
ceremonial <i>adj.</i>	свечен 15
ceremony <i>n.</i>	церемонија <i>r.</i> 5
certain <i>adj.</i>	сигурен 6
certain (specific) <i>adj.</i>	одреден <i>r.</i> 6
chaff <i>n.</i>	плева 13
chain <i>n.</i>	низа <i>r.</i> 6
chair <i>n.</i>	стол 12
championship <i>n.</i>	првенство 15
chance <i>n.</i>	шанса 8
change <i>v.</i>	се изменува/се измени 16
change, i.e. coins <i>n.</i>	ситни пари <i>r.</i> 5
changeable <i>n.</i>	променлив 10

English-Macedonian Glossary

cheap <i>adj.</i>	ефтин 10
check <i>n.</i>	чек 8
check <i>v.</i>	проверува/провери 15
cheer <i>v.</i>	бодри 15
cheese <i>n.</i>	сирење 5
chemistry <i>n.</i>	хемија 8
cherry <i>n.</i>	цреша 13, 14
—sour cherry <i>n.</i>	—вишна 14
chest <i>n.</i>	гради 12
chestnut <i>n.</i>	костен 8
chickpeas <i>n.</i>	леблебија <i>r.</i> 5
chicken <i>n.</i>	пиле, пилешко месо 5
child (children) <i>n.</i>	дете (мн. деца) 3
childhood <i>n.</i>	детство 16
chimney <i>n.</i>	оџак <i>r.</i> 5
choice <i>n.</i>	избор 6
cholera <i>n.</i>	колера 16
chowder <i>n.</i>	чорба 5
Christian <i>adj.</i>	христијански <i>r.</i> 6
Christmas <i>n.</i>	Божик 8
Christmas eve <i>n.</i>	Бадник 8
—day before Christmas	—Коледе 8
church <i>adj.</i>	црковен <i>r.</i> 4
church <i>n.</i>	црква 7
ciao <i>inter.</i>	чао 5
circle <i>n.</i>	круг 15
circumstance <i>n.</i>	околност (ж) 15
citizen <i>n.</i>	граѓанин, граѓанка (мн. граѓани) 16
city <i>n.</i>	град 2
city <i>adj.</i>	градски 7
civilization <i>n.</i>	цивилизација <i>r.</i> 6
clarinet <i>n.</i>	кларинет 6
class (course) <i>n.</i>	час 7, 8
classical <i>adj.</i>	класичен 7
clean <i>adj.</i>	чист 16
cleaned up <i>adj.</i>	расчистен 16
clearly <i>adv.</i>	јасно 16
clever <i>adj.</i>	итар 15
climate <i>n.</i>	клима 14
climb up <i>v.</i>	се качува/се качи 7
clinic <i>n.</i>	амбуланта 12, клиника 12
clinical <i>adj.</i>	клинички 12
clock <i>n.</i>	часовник 7, саат 6, 7
clock tower <i>n.</i>	саат кула <i>r.</i> 6
close <i>v.</i>	затвора/затвори 12
closed <i>adj.</i>	затворен 12
cloth <i>n.</i>	крпа 14, платно <i>r.</i> 5
clothing <i>n.</i>	алишта 13, облека 7
cloud <i>n.</i>	облак 10
cloudiness <i>n.</i>	облачност 10
cloudy <i>adj.</i>	облачен 10
clove of garlic <i>n.</i>	чешне (мн. чешниња) лук 14
club <i>n.</i>	клуб 7

English-Macedonian Glossary

coals <i>n.</i>	жар 14
coast <i>n.</i>	брег 9, 1
Coca-Cola <i>n.</i>	Кока-кола 3
cock <i>n.</i>	петел г. 6
coffee color <i>adj.</i>	кафеава/кафена боја 11
coffee <i>n.</i>	кафе 3
coffee pot for making Turkish coffee <i>n.</i>	ѓезве 13
coffin <i>n.</i>	сандак г. 2
cold <i>adj.</i>	студен 7, 10
colleague <i>n.</i>	колега (м.), колешка 13
company <i>n.</i>	компанија 16
congratulate <i>v.</i>	честита 8, 9
conjunction <i>n.</i>	сврзник
connect <i>v.</i>	поврзува/поврзе 14
connection <i>n.</i>	врска 15
consequence <i>n.</i>	последица 16
conservation <i>adj.</i>	конзерваторски 14
consider, think over <i>v.</i>	размислува/размисли 13
consider (it is considered) <i>v.</i>	се смета г. 5
construct <i>v.</i>	гради/изгради 14
construction <i>n.</i>	градба 16
construction site <i>n.</i>	градилиште 16
consultation <i>n.</i>	консултирање г. 3
contact lenses <i>n.</i>	леќи 11
contact someone <i>v.</i>	се јавува/се јави (кому) 9
container <i>n.</i>	сад 7, 14
contemporary <i>adj.</i>	современ 6
constantly <i>adv.</i>	постојано 10
content <i>n.</i>	содржина г. 4
continue <i>v.</i>	продолжува/продолжи 11
convenience store <i>n.</i>	драгстор 3
conversation <i>n.</i>	разговор 11
converse <i>v.</i>	разговара <i>impf</i> 4
cooked <i>adj.</i>	варен 13
cookie <i>n.</i>	колач 9, 10
cool <i>v.</i>	оладува/олади 14
core <i>n.</i>	јадро г. 6
corner <i>n.</i>	агол 5, ќоше 5
correct <i>adj.</i>	прав 11
cost <i>v.</i>	чини 8
cottage <i>n.</i>	куќарка 10
couch grass (a type of weed) <i>n.</i>	пиреј 15
couch <i>n.</i>	двосед 13, тросед 13
cough <i>n.</i>	кашлица 12
council <i>v.</i>	советува (кому) <i>impf</i> 14
count out <i>v.</i>	избројува/изброи 9
country <i>n.</i>	земја 2,10
country music <i>n.</i>	кантри музика 7
course, class <i>n.</i>	курс (мн. курсеви), час 8
course (of time, of a river) <i>n.</i>	тек 6, 16
—in the course of...	—во текот на 6
courtyard <i>n.</i>	двор 7
cousin <i>n.</i>	братучед, братучетка 11

English-Macedonian Glossary

cover *n.*
 cow *n.*
 crackle *v.*
 craft (trade) *n.*
 cream filling *n.*
 critic *n.*
 critical *adj.*
 Croatian *adj.*
 cross-legged *adv.*
 crossroad *n.*
 crowd, crush of people *n.*
 —it's crowded
 crown *n.*
 cry *v.*
 cucumber *n.*
 culture *n.*
 cup *n.*
 cup for Turkish coffee *n.*
 cupboard *n.*
 curly *adj.*
 cushion *n.*
 custom *n.*
 customs, duty (i.e., at a point of entry
 into a country) *n.*
 cut *v.*
 cut off (interrupt) *v.*

покрив 16
 крава 16
 крцка/закрцка 10
 занает г. 6
 крем 8
 критичар 15
 критичен 16
 хрватски 15
 крснозе г. 3
 крстопат г. 3
 гужва 15
 —има гужва 15
 круна г. 5
 плаче/заплаче (аор. заплакав, заплака) 12
 краставица 5
 култура 9
 шолја 10
 филџан 13
 долап 13, орман 13, шкаф 13
 виткан 11
 пернице 12
 обичај г. 5, адет
 царина 15

 се сече/исече 7, 14
 прекинува/прекине г. 3

D

dad *n.*
 damage *v.*
 dance *n.*
 dance *v.*
 danger *n.*
 dangerous *adj.*
 dare *v.*
 dark *adj.*
 darkness *n.*
 date *n.*
 daughter *n.*
 daughter-in-law
 day *n.*
 day before yesterday *adv.*
 dawn *n.*
 dead *adj.*
 dear *adj.*
 death *n.*
 deceive *v.*
 December *n.*
 decide *v.*
 decision *n.*
 decorate *v.*

тато 4
 оштетува/оштети 14
 игранка 8, оро 6
 игра/заигра 6
 опасност (ж) 12
 опасен 14
 смее г. 5
 темен 10
 мрак 10
 датум 9
 ќерка 4
 снаа 11
 ден 3
 завчера 10
 мугра 15
 мртџв 12
 драг 4
 смрт (ж) 15
 измамува/измами г. 5
 декември (м) 8,9
 решава/реши 8
 решение г. 5
 кити *impf.* г. 5

English-Macedonian Glossary

deed <i>n.</i>	чин <i>г.</i> 5
deep <i>adj.</i>	длабок 14
definite <i>adj.</i>	определен <i>г.</i> 5
defined <i>adj.</i>	определен <i>г.</i> 5
degree <i>n.</i>	степен 10
degrade <i>v.</i>	расчинува/расчини <i>г.</i> 2
degree <i>n.</i>	степен 10
delay <i>v.</i>	се задржува/се задржи 12
delegation <i>n.</i>	делегација 9
deliver <i>v.</i>	предава/предаде <i>г.</i> 5
denar (Macedonian unit of currency) <i>n.</i>	денар 9
dentist <i>n.</i>	забар 12
depart <i>v.</i>	заминува/замине 12, иде/отиде
	—(аор. отидов, отиде) 12, тргнува/тргне 14
departed <i>adj.</i>	испустен <i>г.</i> 2
department (in a university) <i>n.</i>	факултет 8
depend on <i>v.</i>	зависи од 8
descend <i>v.</i>	слегува/слезе (аор. слегов, слезе) 12, 14
desire <i>n.</i>	желба 11
desire <i>v.</i>	пожелува/пожели 8
dessert <i>n.</i>	десерт 5, слатко 13
destination <i>n.</i>	цел (ж)14
destroy <i>v.</i>	уништува/уништи 14
destroyed <i>adj.</i>	разурнат 14
destruction <i>n.</i>	уништување <i>г.</i> 4
detain <i>v.</i>	се задржува/се задржи 12
devil <i>n.</i>	ѓавол 15
diabetes <i>n.</i>	шеќерна болест 12
dictionary <i>n.</i>	речник 15
die <i>v.</i>	умира/умре (аор. умрев, умре) 11, 12
	почине 15
diet <i>n.</i>	диета 10
diet (food, nutrition)	исхрана <i>г.</i> 3
difference <i>n.</i>	разлика 8
different <i>adj.</i>	друг 6, разен 6, поинаков 16, различен 7
difficult <i>adj.</i>	тежок 7
diligent <i>adj.</i>	вреден 11
dining room <i>n.</i>	трпезарија 12
dinner <i>n.</i>	вечера 5
— eat dinner <i>v.</i>	—вечера 5
disappear <i>v.</i>	исчезнува/исчезне 16
disappointed <i>adj.</i>	разочаран 16
discotheque <i>n.</i>	дискотека 7
discuss <i>v.</i>	дискутира 9
discussion <i>n.</i>	дискусијаа 14
dish <i>n.</i>	чинија 12, сад 7, 14, тас (тепсиџак) <i>г.</i> 5
dishonest <i>adj.</i>	нечесен 11
distinct <i>adj.</i>	различен 7
distinguished <i>adj.</i>	истакнат 11
distributed <i>adj.</i>	дистрибуиран 9, поделен 9
distribute <i>v.</i>	поделува/подели <i>г.</i> 1, раздава/раздаде <i>г.</i> 1

English-Macedonian Glossary

distributed <i>adj.</i>	дистрибуиран 9, поделен 9
district (in city) <i>n.</i>	населба 13
distance <i>v.</i>	се оддалечува г. 3
divide <i>v.</i>	дели 9, поделува/подели г. 1
divided <i>adj.</i>	поделен 9
do (make) <i>v.</i>	прави/направи 3
doctor <i>n.</i>	лекар(ка) 2
document <i>n.</i>	документ 14
dog <i>n.</i>	куче 4, кученце (<i>diminutive</i>) 9
dome <i>n.</i>	кубе 14
donkey <i>n.</i>	магаре 11
door <i>n.</i>	врата 7
dormitory <i>n.</i>	студентски дом 8
downtown <i>n.</i>	центар 4
downtown <i>adv.</i>	во центар 4
dowry <i>n.</i>	чеиз г. 5
drama <i>n.</i>	драма 7
dramatic <i>adj.</i>	драмски 15
drawer <i>n.</i>	фиока 13
dream <i>n.</i>	сон 10
dress <i>n.</i>	фустан 14
dress (oneself) <i>v.</i>	(се)облекува/(се) облече 12
dressed <i>adj.</i>	облечен г. 5
drink <i>n.</i>	пијалак 14
drink <i>v.</i>	пие/испие 3, 6
drive <i>v.</i>	вози 11
drop by <i>v.</i>	(се) навраќа/ (се)наврати 16
drugstore <i>n.</i>	аптека 3
drunk one's fill <i>adj.</i>	напиен г. 5
dry <i>adj.</i>	сув 10
due to <i>prep.</i>	поради 8
— due (to the fact that...) <i>prep.</i>	—поради (тоа што...) 8, 13

E

each <i>adj.</i>	секој 6, 8, 10
eagle <i>n.</i>	орел 14
eagle <i>adj.</i>	орлов 14
ear (ears) <i>n.</i>	уво (мн. уши) 11
earlier <i>adv.</i>	порано 10
early <i>adv.</i>	рано 7
earn <i>v.</i>	заработува/заработи 16
earring <i>n.</i>	обетка 11
earth <i>n.</i>	земја 2, 10
earthquake <i>n.</i>	земјотрес 14, 16
easily <i>adv.</i>	лесно 11
east (in the east) <i>n.</i>	исток (на исток) 9
eastern <i>adj.</i>	источен 14
easy <i>adj.</i>	лесен 8
eat dinner <i>v.</i>	вечера 5
eat lunch <i>v.</i>	руча 5, 16
eat <i>v.</i>	јаде/изеде 3, 6

English-Macedonian Glossary

economic <i>adj.</i>	економски 8
edge <i>n.</i>	крај 7
editor <i>n.</i>	уредник г. 1
editorship <i>n.</i>	редактирање 15
education <i>n.</i>	просвета 9
education <i>adj.</i>	просветен 11
egg <i>n.</i>	јајце 5
eggplant <i>n.</i>	црн/ модар патлиџан 5
either....or <i>conj.</i>	или....или 5
eight <i>num.</i>	осум 3
eighteen <i>num.</i>	осумнаесет 3
eighth <i>adj.</i>	осми 8
eighty <i>num.</i>	осумдесет 7
either....or <i>conj.</i>	или....или 5
elbow <i>n.</i>	лакот 12
electrical current <i>n.</i>	струја 13
elevator <i>n.</i>	лифт 13
eleven <i>num.</i>	единаесет 3
elite <i>n.</i>	крем 8
eloquent <i>adj.</i>	слаткоречив 11
embroidered <i>adj.</i>	везен г. 5
employed <i>adj.</i>	вработен 13
emptiness <i>n.</i>	празнина г. 5
empty <i>adj.</i>	празен 12
end <i>n.</i>	крај 7
encourage <i>v.</i>	бодри 15
engagement <i>n.</i>	веридба 9
engineer <i>n.</i>	инженер 2
engineering <i>adj.</i>	градежен 8
English <i>adj.</i>	англиски 3
enjoy! (bon appetite!)	пријатно 3
enjoy oneself <i>v.</i>	се забавува 7
enlarge <i>v.</i>	се зголемува/се зголеми 16
enormous <i>adj.</i>	огромен г. 6
enroll <i>v.</i>	се запишува/се запише 8
enrollment <i>n.</i>	запишување 8
enter <i>v.</i>	влегува/влезе (аор. влегов, влезе) 9
	стапува/стапи г. 5. навлегува/ навлезе г. 6
entertainment <i>n.</i>	забава 7
entire <i>adj.</i>	цел 10
entirely <i>adv.</i>	сосема 10, 16
entrance <i>n.</i>	влез 13
entrance exam <i>n.</i>	приемен испит 8
entranced <i>adj.</i>	воодушевен 16
entreat <i>v.</i>	моли/замоли 11
environment <i>n.</i>	поднебје г. 6
error <i>n.</i>	грешка 14
et cetera, etc.	и така натаму, итн. 12
eternal <i>adj.</i>	вечен 15
ethnology <i>n.</i>	етнологија 9
euro <i>n.</i>	евро 13
Europe <i>n.</i>	Европа 12
even <i>emphatic particle</i>	дури 14

English-Macedonian Glossary

even more	дури и повеќе 13
evening <i>n.</i>	вечер (ж)
—in the evening <i>adv.</i>	—навечер 8
—this evening <i>adv.</i>	—вечерва 9
— towards evening <i>adv.</i>	—предвечер г. 5
event <i>n.</i>	случај 9, настан г. 5
event (spectacle) <i>n.</i>	збиднување 9, манифестација 15, спектакл 9
every <i>adj.</i>	секој 6, 8, 10
everyone <i>pro.</i>	сите 5
everything <i>pro.</i>	сè 5, сешто 13
—everything is okay	—сè е во ред 4
everywhere	секаде 7
exact <i>adj.</i>	точен 12
exactly <i>adv.</i>	точно 7
exam <i>n.</i>	испит 5
— mid-year exam	—колоквиум 8
examine <i>v.</i>	разгледува/разгледа 16
example <i>n.</i>	пример 7
excellent <i>adj.</i>	одличен 5, 6
excellently <i>adv.</i>	одлично 5
except <i>prep.</i>	освен 8, 16
exceptional <i>adj.</i>	вонреден 14
excessively, (too much) <i>adv.</i>	прмногу 13
exchange (e.g., money) <i>v.</i>	менува/смени 14
exchange <i>v.</i>	разменува/размени г. 5
exchange office <i>n.</i>	менувачница 15
exclusive <i>adj.</i>	ексклузивен 7
excuse me <i>v.</i>	извини, извинете 5
exercise <i>n.</i>	вежба 8
exhibit <i>n.</i>	изложба 7
exist <i>v.</i>	опстои/опстојува г. 6
exit <i>n.</i>	излез 13
exit <i>v.</i>	излегува/излезе 7
expand <i>v.</i>	се зголемува/се зголеми 16, се шири <i>impf</i> 14
expect <i>v.</i>	очекува <i>impf</i> 16
expected <i>adj.</i>	очекуван 12
expenses <i>n.</i>	трошоци г. 3
expensive <i>adj.</i>	скап 7
experience <i>n.</i>	доживување 10, 16
experiment <i>v.</i>	експериментира 8
explain <i>v.</i>	објаснува/објасни кому 11, 15
expression <i>n.</i>	израз
extend <i>v.</i>	се издолжува/се издолжи 16
expansive <i>adj.</i>	разгранет 13
explosion <i>n.</i>	експлозија 8
extinguish <i>v.</i>	изгаснува/изгасне 16
eye, eyes <i>n.</i>	око, мн. очи 11

F

face <i>n.</i>	лице 12
fact <i>n.</i>	факт 9

English-Macedonian Glossary

factory <i>n.</i>	фабрика 14
fair play <i>n.</i>	правда 9
faithful <i>adj.</i>	верен 15
fall <i>v.</i>	паѓа/падне 12
fall ill <i>v.</i>	се разболува/се разболи 12
family <i>n.</i>	семејство 9
famous <i>adj.</i>	познат 7
far <i>adv.</i>	далеку 7
—far from <i>prep.</i>	—далеку од 7, 16
Fascism <i>n.</i>	фашизм 9
fat <i>adj.</i>	дебел 11
father <i>n.</i>	татко 2
father-in-law (husband's father)	свекор 11
—father-in-law (wife's father) <i>n.</i>	баба, тест 11
favorite <i>adj.</i>	омилен 5
February <i>n.</i>	февруари (м) 8,9
feed <i>v.</i>	хране <i>impf</i> 13
feel <i>v.</i>	се чувствува 12
—How do you feel?	—Како се чувствуваш/чувствувате?
feeling <i>n.</i>	чувство г. 6
fellowship award <i>n.</i>	стипендија 8
female <i>adj.</i>	женски 11
—girl child <i>adj.</i>	—женско (дете) 11
festival <i>n.</i>	фестивал 6
few <i>adv.</i>	малку 4
field <i>n.</i>	поле 12
fifteen <i>num.</i>	петнаесет 3
fifth <i>adj.</i>	петти 8
fifty <i>num.</i>	педесет 7
fig <i>n.</i>	смоква 13
fighter <i>n.</i>	борец 14
fill <i>v.</i>	се исполнува/исполни 15
fill out <i>v.</i>	пополнува/пополни 8
fill up <i>v.</i>	наполнува/наполни 13
filled <i>adj.</i>	полнет 5
film <i>n.</i>	филм 5
find <i>v.</i>	наоѓа/најде (најдов, најде, нашол) 11
find one's way <i>v.</i>	се снајдува(снаоѓа)/се снајде 13
find out <i>v.</i>	дознава/дознае (аор. дознав, дозна) 8
fine <i>n.</i>	казна 12
fine (ok, agreed) <i>inter.</i>	важи 4
fine arts <i>n.</i>	ликовни уметности 8
finger <i>n.</i>	прст (мн. прсти) 12
fire <i>n.</i>	пожар 12, оган 7
fireplace <i>n.</i>	огниште г. 5
first <i>adj.</i>	прв 8
first <i>adv.</i>	првин г. 6
first aid <i>n.</i>	брза помош 12
first floor <i>n.</i>	приземје 13
first of all <i>adv.</i>	прво 5, првин г. 6
first time <i>adv.</i>	првпат 9
fish <i>n.</i>	риба 5
fishing <i>adj.</i>	рибарски 14

English-Macedonian Glossary

five <i>num.</i>	пет 3
flag <i>n.</i>	знаме г. 6
flame <i>n.</i>	пламен (пламени, пламења) 16
floor <i>n.</i>	под 12
floor (of a building) <i>n.</i>	кат 13
flow <i>v.</i>	тече/истече 14
flower <i>n.</i>	цвеќе г. 5
flu <i>n.</i>	грип 12
fly <i>v.</i>	лета/долета 9
foam (on Turkish coffee) <i>n.</i>	кајмак 13
fog <i>n.</i>	магла 10
folk <i>adj.</i>	народен 6
folk costume <i>n.</i>	народна носија 7
folklorist <i>n.</i>	фолклорист 11
follow <i>v.</i>	следи 9
following <i>adj.</i>	следен б, 8
food <i>n.</i>	јадење 5, храна 12
food poisoning <i>n.</i>	труење со храна 12
fool <i>n.</i>	будала (м., ж.); будалче (diminutive) 9
foot <i>n.</i>	нога (мн. нозе) 4
—on foot <i>adv.</i>	—пеш, пешки 4
for <i>prep.</i>	за 4
forbidden <i>adj.</i>	забранет 11
forehead <i>n.</i>	чело 12
foreigner <i>n.</i>	странец 4
forest in the mountains <i>n.</i>	гора 12
forest <i>n.</i>	шума 10
forestry <i>n.</i>	шумарство 7
forever <i>adv.</i>	засекогаш 14
forget <i>v.</i>	заборава/заборави 14
forgive <i>v.</i>	прости г. 2
fork <i>n.</i>	виљушка 13
form <i>n.</i>	вид 14
former <i>adj.</i>	некогашен 14, поранешен 16
fortification <i>n.</i>	тврдина 7
fortress <i>n.</i>	кале 7
fortune (luck) <i>n.</i>	касмет г. 5
fortunate <i>adj.</i>	среќен 9
—fortunately	—за среќа
forty <i>num.</i>	четириесет 7
forward <i>adv.</i>	напред 10
founder <i>n.</i>	ктитор 14
four <i>num.</i>	четири 3
four hundred <i>num.</i>	четиристотини 9
fourteen <i>num.</i>	четиринаесет 3
fourth <i>adj.</i>	четврти 8
fox <i>n.</i>	лисица 10
free (unoccupied) <i>adj.</i>	слободен 7
freedom <i>n.</i>	слобода 10, 14
French <i>adj.</i>	француски 15
fresco <i>n.</i>	фреска 16
fresh <i>adj.</i>	свеж 14, 16, тазе (invariant) 8
Friday	петок 9

English-Macedonian Glossary

fried *adj.*
 friend *n.*
 — be friends with *v.*
 friendship *n.*
 frightened, be- *v.*
 frog *n.*
 from *prep.*
 from here *adv.*
 from there *adv.*
 from down below *adv.*
 from the side *adv.*
 from there *adv.*
 from up above *adv.*
 fruit *n.*
 fruit *adj.*
 fruit compote *n.*
 fruitful *adj.*
 full *adj.*
 function *n.*
 function (as) *v.*
 funny *adj.*
 furnished *adj.*
 furniture *n.*
 further on *adv.*
 future *n.*

пржен 5
 пријател(ка) 4
 —се дружи 12
 дружење 8
 се плаши/се исплаши 10
 жаба 10
 од 2, 4
 оттука 14
 оттаму 7
 одоздолу
 отстрана г. 1
 оттаму 7
 одозгора 16
 овошје 5
 овошен 5
 слатко 13
 плоден 14
 полн 12
 функција 14
 врши (на) 14
 смешен г. 3
 наместен 13
 мебел 13
 понатаму г. 6
 иднина 8

G

gajda (Macedonian bagpipe) *n.*
 gallery *n.*
 garage *n.*
 garden *n.*
 garlic *n.*
 gather *v.*
 general *adj.*
 general medicine *n.*
 generally *adv.*
 geography *n.*
 get *v.*
 get angry
 get up, stand up *v.*
 get well *v.*
 girl *n.*
 give *v.*
 glade *n.*
 glass *n.*
 glass (material) *n.*
 glass *adj.*
 glasses *n.*
 gloom *n.*
 gloomy (sad) *adj.*

гајда 6
 галерија 14
 гаража 13
 градина 13, бавча 13
 лук 13
 бере/набере (аор. набрав, набра) 12
 општ 8
 општа медицина 8
 воопшто 12
 географија 4
 добива/добие (аор. добив, доби) 8
 се лути/се налути г. 1
 станува/стане 12
 оздравува/оздрави 9
 девојка, девојче 11, мома, момиче 11, чупа.
 чупе (south and southwestern variant) 11
 дава/даде 6
 полјана 16
 чаша 9
 стакло 14
 стаклен 14
 очила 11, наочари
 мрак 10
 тажен 14

English-Macedonian Glossary

go v.	оди/отиде 3,6
go down v.	се спушта /се спушти 14, слегува/слезе (аор. слегов, слезе) 12, 14
goal n.	цел (ж) 14
God n.	бог 15
godfather n.	кум 11
godmother n.	кума 11
gold n.	злато 11
gold adj.	златен 11
good adj.	добар 3
good day! inter.	добар ден! 3
good evening! inter.	добра вечер! 3
good morning! inter.	добро утро! 3
good-bye inter.	пријатно! 3 (see note in chapter vocab.)
grab v.	заграбува/заграби 13
grab hold of v.	држи 12
grade in school n.	одделение 8
gradually adv.	постепено 14
graduate from high school v.	матурира <i>pf</i> , <i>impf</i> 8
graduate, get a bachelor's degree	дипломира <i>pf</i> , <i>impf</i> 14
graduate, get a doctor's degree	докторира <i>pf</i> , <i>impf</i> 14
grain n.	жито 14
gram n.	гр. (грам) 7
grandeur n.	грандиозност 9
granddaughter n.	внука 11
grandfather n.	дедо 2
grandmother n.	баба 2
grandson n.	внук 11
grapes, (cluster of grapes) n.	грозје (грозд) 16
grasp v.	фаќа/фати 16
grave n.	гроб 7
great-grandfather n.	прадедо 12
great-grandmother n.	прабаба 12
green adj.	зелен 7
greenery n.	зеленило 7
greet v.	поздравува/поздрави 9
grey adj.	сив 10
grey-haired adj.	побелен 11
grilled meat n.	скара 5.
greet v.	поздравува/поздрави 9
grey adj.	сив 10
grey-haired adj.	побелен 11
grilled meat n.	скара 5
grip v.	фаќа/фати 16
groom (plural refers to the bride and groom) n.	младоженец 16
ground (e.g., coffee) adj	мелен 13
ground n.	земја 2, 10
group n.	група 5
grow v.	расте 16
grow up v.	пораснува/порасне 13
growl v.	замомоли 10
guard v.	чува/зачува 13, 14
guest n.	гостин(ка), мн. гости 6

English-Macedonian Glossary

guide *n.*
 guilty party *n.*
 guitar *n.*

водич 7
 виновник 12
 гитара 6

Н

habit *n.*
 hair *n.*
 half *n.*
 hamburger *n.*
 hand *n.*
 hand over *v.*
 handball *n.*
 handball player *n.*
 happen *v.*
 happen *v.*
 happily *adv.*
 happy *adj.*
 —happy birthday
 harbor *n.*
 hardly *adv.*
 hare *n.*
 hat *n.*
 hat trick (originally, to score three goals
 in a hockey game, now, three major
 achievements in any sport) *n.*
 haughty *adj.*
 have *v.*
 —don't have
 haven *n.*
 hay *n.*
 hayrick *n.*
 haystack *n.*
 hazelnut *n.*
 he *pro.*
 head *n.*
 headphones *n.*
 heal *v.*
 health *n.*
 health *adj.*
 healthy *adj.*
 hear *v.*
 heart attack *n.*
 heart *n.*
 hearth *n.*
 heavy *adj.*
 height *n.*
 hello (used only when answering the
 telephone) *interj.*
 hello, hi! *interj.*
 help *n.*
 help (give help to someone) *v.*

навика 12, обичај г. 5
 коса 11, влакно 12
 половина
 хамбургер 3
 рака (мн. раце) 4
 предава/предаде г. 5
 ракомет 15
 ракометар(ка) 15
 станува/стане 12
 се случува/се случи 12, 16, станува/стане 12
 весело 16
 весел 16
 —среќен роденден 9
 пристаниште 15
 одвај г. 3
 зајак 10
 капа 14, паларија (archaic term) г. 6
 хет-трик 15
 надмен 15
 има 3
 —нема 3
 засолниште 16
 сено 16
 стог (сено) 16
 стог (сено) 16
 лешник 8
 тој 2
 глава 12
 слушалки г. 3
 лекува/излекува 12, здравува/зздрави
 (аор. заздравев) 12
 здравје 10
 здравствен 12
 здрав 4, 12
 слуша/слушне, чуе (аор. чув, чу) 4, 6
 инфаркт 12
 срце 12
 огниште г. 5
 тежок (тешка) 7
 висина 16, височина 14
 ало 9
 здраво! 2
 помош (ж) 16
 помага/помогне (кому) 8

English-Macedonian Glossary

helpful <i>adj.</i>	помошен 12
her <i>adj.</i>	нејзин 7
her <i>pro.</i>	неа (direct object) 5, ja (direct object clitic) 5, нејзе (indirect object) 6, ѝ (indirect object clitic) 3, 6
herb <i>n.</i>	билка 14
here <i>adv.</i>	овде 3, тука 7
here is! <i>particle</i>	еве (го ja)! 10
hero <i>n.</i>	херој 7
heroism <i>n.</i>	херојство 14
hide <i>v.</i>	се крие/се сокрие 12
hidden <i>adj.</i>	скриен 14
high school <i>n.</i>	гимназија 8, средно училиште 8
high school teacher <i>n.</i>	професор(ка) 2
hill <i>n.</i>	рид 16
him <i>pro.</i>	него (direct object) 5, го (direct object clitic) 4, нему (indirect object) 6, му (indirect object clitic) 3, 6
his <i>adj.</i>	негов 7
historian <i>n.</i>	историчар 4
history <i>n.</i>	историја 4
hit <i>v.</i>	удира/удри 12
hit ((popular) <i>n.</i>	хит 7
hither <i>adv.</i>	вamu 10
hockey <i>n.</i>	хокеј 15
hodja <i>n.</i>	оџа г. 6
hold <i>v.</i>	држи 12
hole <i>n.</i>	дупка 12
holiday <i>n.</i>	празник 8
holistic <i>adj.</i>	холистички г. 3
home <i>n.</i>	дом 5
—at home,	—дома 5, 9
—homeward <i>adv.</i>	—дома 5, 9
homemade <i>adj.</i>	домашен 14
honest <i>adj.</i>	чесен 11
honey <i>n.</i>	мед г. 3
hope <i>v.</i>	се надева 10, 16
horror [film] <i>n.</i>	хорор 7
horse <i>n.</i>	коњ 11
hospital <i>n.</i>	болница 12
hot <i>adj.</i>	жежок 10, 16
hot plate <i>n.</i>	решо 13
hotel <i>n.</i>	хотел 7
hour <i>n.</i>	саат 6; час 8
house <i>n.</i>	куќа 3
—at home <i>adv.</i>	—дома 9
housing <i>n.</i>	сместување 14
how <i>adv.</i>	како 2
how many <i>adv.</i>	колку 10
however <i>adv.</i>	при што г.1, сепак 12, 16
huge <i>adj.</i>	грамаден 12

English-Macedonian Glossary

<p>human <i>adj.</i> hundred <i>num.</i> Hungary hungry <i>adj.</i> hurt <i>v.</i> husband <i>n.</i> hut <i>n.</i> hygiene <i>n.</i></p>	<p>човечки 16 сто 9 Унгарија 15 гладен 3 боли/заболи 12 маж (мн. мажи) 3 куќарка 10 хигиена 16</p>
I	
<p>I <i>pro.</i> ice cream <i>n.</i> iconostasis (wall of icons in an Orthodox church) <i>n.</i> idea <i>n.</i> identity <i>n.</i> if <i>conj.</i> illusion <i>n.</i> immediate <i>adj.</i> immediately <i>adv.</i> important <i>adj.</i> importantly <i>adv.</i> in <i>prep.</i> —in advance <i>adv.</i> —in detail <i>adv.</i> —in front of <i>prep.</i> —in order to <i>conj.</i> —in this manner <i>adv.</i> incident <i>n.</i> increase <i>v.</i> indeed (by all means) <i>adv.</i> indeed (truly) <i>adv.</i> independence <i>n.</i> independent <i>adj.</i> industrial <i>adj.</i> inexpensive <i>adj.</i> inform <i>v.</i> inhabitant <i>n.</i> injection <i>n.</i> insert <i>v.</i> inside inspire <i>v.</i> instant <i>n.</i> instead of <i>prep.</i> instinctively <i>adv.</i> instrument <i>n.</i> instrumental <i>adj.</i> insufficiency <i>n.</i> intelligent <i>adj.</i> intend to <i>v.</i></p>	<p>јас 2 сладолед 5 иконостасис 7 идеја 5 идентитет 16 ако 8, да илузија 14 непосреден 14 веднаш 5, 7 важен 9, 15 важно 16 в, во 2; на 4 —однапред 13 —детално 14 —пред 5, 9, 13 —за да 7, 12 —вака 10 случај 9, случка 12, настан <i>r.</i> 5 се зголемува/ се зголеми 16 секако 5 навистина 10 независност 9 самостоен (самостојна, самостојни) 15 индустриски 14 ефтин 10 соопштува/соопшти 15 жител 16 инјекција 12 се уфрлува/уфрли <i>r.</i> 3 внатре 10 вдахнува/вдахне 15 миг 16 наместо 12, 16 инстинктивно 14 инструмент 6 инструментален <i>r.</i> 5 недостаток 14 интелигентен 11 има намера 15</p>

English-Macedonian Glossary

intention <i>n.</i>	намера 15
intentionally	намерно г. 5
interested in <i>v.</i>	се интересува (за) 16
interesting <i>adj.</i>	интересен 7
international <i>adj.</i>	меѓународен 15
<i>interrogative particle</i>	ли 2
interrupt <i>v.</i>	прекинува/прекине г.3
intersection <i>n.</i>	раскрсница 7
intoxicating <i>adj.</i>	опоен г. 6
invite <i>v.</i>	кани/покани г. 5
irreproachable <i>adj.</i>	беспрекорен 15
it <i>pro.</i>	тоа (тој to refer to masculine inanimate nouns, таа to refer to feminine inanimate nouns) 2

J

Japanese <i>adj.</i>	јапонски
January <i>n.</i>	јануари (м) 9
jazz <i>n.</i>	џез 6
jewelry <i>n.</i>	накит г. 5
join <i>v.</i>	се приклучува/се приклучи г. 6 се придружува/ се придружи г. 6
joke <i>n.</i>	шега 15
joker <i>n.</i>	шегобиец 15
journalist <i>n.</i>	новинар 9
joyful <i>adj.</i>	весел 16
judge <i>n.</i>	судија (м) 2
juice <i>n.</i>	сок 5
July <i>n.</i>	јули (м) 9
jump <i>n.</i>	скок 10
jump <i>v.</i>	скокнува/скокне 12
June <i>n.</i>	јуни (м) 9
just barely <i>adv.</i>	одвај г. 3
justice <i>n.</i>	правда 9

K

kadaif (pastry made with shredded wheat in syrup) <i>n.</i>	кадаиф 5
kaval (type of end-blown flute) <i>n.</i>	кавал 6
kidney <i>n.</i>	бубрег 12
kilim (flat-weave carpet) <i>n.</i>	килим 13
kind <i>adj.</i>	љубезен 15
kiosk <i>n.</i>	трафика 12
kitchen <i>n.</i>	кујна 13
knead <i>v.</i>	меси г. 5
knee <i>n.</i>	колено (мн. колена) 12
kneel down <i>v.</i>	се поклонува/се поклони г. 5
knees <i>n.</i>	коленици 12
knife <i>n.</i>	нож 12
knitted <i>adj.</i>	плетен г. 5.

English-Macedonian Glossary

knock *v.*
know *v.*

чука/чукне/зачука г. 6
знае (јас знам)

L

labor <i>n.</i>	труд 9
lack <i>n.</i>	недостаток 14
lake <i>n.</i>	езеро 9
lamb <i>n.</i>	јагне, јагнешко месо 5
lamp <i>n.</i>	лампа 13
landlady <i>n.</i>	газдарица 13
landlord <i>n.</i>	газда 13
language <i>n.</i>	јазик 7
lap <i>n.</i>	скут г. 5
large <i>adj.</i>	голем 3
last <i>adj.</i>	последен 16
last name <i>n.</i>	презиме 2
last night <i>adv.</i>	синоќа 11
last (persist) <i>v.</i>	трае <i>impf</i> 7
late <i>adv.</i>	доцна 7
late (be -) <i>v.</i>	доцнува/доцни 16
lately <i>adv.</i>	во последно време 7
later <i>adj.</i>	подоцнежн г. 4
later <i>adv.</i>	подоцна 15
later (afterward, then) <i>adv.</i>	потоа 6
laugh <i>v.</i>	се смее/се засмее 12
law <i>n.</i>	право 8, 15
law <i>adj.</i>	правен 8
lawyer <i>n.</i>	адвокат 2
lazy <i>adj.</i>	мрзлив 11
lead <i>v.</i>	води <i>impf</i> 12
lead away <i>v.</i>	одведува/одведе 12
leaf <i>n.</i>	лист (мн. лисја) 16
leaf through <i>v.</i>	прелистува/прелиста г. 3
leap <i>v.</i>	рипа/изрипа 12
learn <i>v.</i>	учи/научи 5
lease <i>v.</i>	изнајмува/изнајми 10
leave <i>v.</i>	заминува/замине 12, напушта/напушти 14
lecture <i>n.</i>	предавање 8
leg <i>n.</i>	нога (мн. нозе) 4
legendary <i>adj.</i>	легендарен 14
left <i>adj.</i>	лев 7
left <i>adv.</i>	лево 7
length <i>n.</i>	должина 15
let <i>particle</i>	нека 10
let (permit) <i>v.</i>	пушта/пушти 10
letter <i>n.</i>	писмо 4
library <i>n.</i>	библиотека 5
lie down <i>v.</i>	легнува/легне 10, 12, 13
lie <i>v.</i>	лежи/полежи 10
life <i>n.</i>	живот 7, 11
light <i>v.</i>	пали/запали 16

English-Macedonian Glossary

like (to be pleasing to someone) <i>v.</i>	се допаѓа/се допадне (кому) 9
like <i>v.</i>	сака 4
likewise <i>adv.</i>	исто така 8, 11
lilac <i>n.</i>	јоргован <i>г.</i> 6
linen <i>n.</i>	платно <i>г.</i> 5
lion <i>n.</i>	лав 9
lip <i>n.</i>	усна 12
list <i>n.</i>	список 14
listen <i>v.</i>	слуша/слушне, чуе 4, 6
listener <i>n.</i>	слушател <i>г.</i> 3
literate <i>adj.</i>	писмен 8
literature <i>n.</i>	литература 8
literary <i>adj.</i>	книжевен <i>г.</i> 4
litre <i>n.</i>	л. (литар) 7
little <i>adv.</i>	малку 4
little longer <i>adv.</i>	уште малку 7
live <i>v.</i>	живее 3
live-stock <i>n.</i>	добиток 13
liver <i>n.</i>	црн дроб 12, цигер 5
living room <i>n.</i>	дневна соба 13
local <i>adj.</i>	локален 10
located, to be- <i>v.</i>	се наоѓа/се најде 5
located <i>adj.</i>	сместен 14, лоциран <i>г.</i> 6
long <i>adj.</i>	долг 11
long ago <i>adj.</i>	дамнешен 1
long ago <i>adv.</i>	одамна 10.
longer (a little longer) <i>adv.</i>	уште малку 7
look at <i>v.</i>	гледа/види 4, 6
look for <i>v.</i>	бара/побара 4, 12
lord <i>n.</i>	господ 15
lose <i>v.</i>	загубува/загуби 14
loud <i>adj.</i>	гласен 6
love <i>n.</i>	љубов (ж) 14,
love <i>v.</i>	сака 4
loveseat <i>n.</i>	двосед 13
low <i>adj.</i>	низок 3
luck <i>n.</i>	среќа 10, касмет <i>г.</i> 5
lucky <i>adj.</i>	среќен 9
lunch <i>n.</i>	ручек 5
— eat lunch	—руча 5, 16
lungs <i>n.</i>	бели дробови 12
lyric poetry <i>n.</i>	лирика 15

M

Macedonian <i>adj.</i>	македонски 3
Macedonian <i>n.</i>	Македонец, Македонка, Македонци 2
machine <i>n.</i>	машина 11
magazine <i>n.</i>	списание 5
magpie <i>n.</i>	страчка 12
man <i>adj.</i>	главен 7
maintain <i>v.</i>	задржува/задржи 16
make <i>v.</i>	прави/направи 3

English-Macedonian Glossary

make up (make peace) <i>v.</i>	се смирува/се смири г. 2
male <i>adj.</i>	машки 11
—boy child	—машко (дете) 11
man <i>n.</i>	маж (мн. мажи) 3
manner <i>n.</i>	начин 5
many <i>adv.</i>	многу 4
map <i>n.</i>	карта 14
maple tree <i>n.</i>	јавор 16
marathon <i>n.</i>	маратон 15
marathon <i>adj.</i>	маратонски 15
March <i>n.</i>	март 9
mark <i>n.</i>	белег 9
market <i>n.</i>	пазар 7
market place <i>n.</i>	чаршија 7
married <i>adj.</i>	женет (said of a man) 9, омажена (said of a woman) 9
married couple <i>n.</i>	брачна двојка 13
married pair <i>n.</i>	брачен пар 13
marry <i>v.</i>	се жени/се ожени (со кого) (said of a man) 9 се мажи/се омажи (за кого) (said of a woman) 9
mascot <i>n.</i>	маскота 9
massive <i>adj.</i>	масовен 9
matchmaker <i>n.</i>	стројник, стројничка г. 5
mathematics <i>n.</i>	математика 4
May <i>n.</i>	мај 9
mayor <i>n.</i>	градоначалник 15
maximum <i>adj.</i>	максимален 10
me <i>pro.</i>	мене 5 (direct and indirect object). ме 4 (direct object clitic), ми 6 (indirect object clitic)
meadow <i>n.</i>	полјана 16, ливада г. 6
mean <i>v.</i>	значи 11
—what does it mean?	—што значи? 11
meander <i>v.</i>	заталкува/заталка 12
meaning <i>n.</i>	смисла 10, значење 12
meanwhile <i>adv.</i>	меѓувремено г. 3
meat <i>n.</i>	месо 5
medal <i>n.</i>	медал 9
medicine <i>n.</i> (course of study)	медицина 8
medicine (course of study) <i>adj.</i>	медицински 8
medicine <i>n.</i>	лек 12
medieval <i>adj.</i>	средновековен 14
meek <i>adj.</i>	кроток 12
meet <i>v.</i>	се сретнува/се сретне 8
meet (get acquainted) <i>v.</i>	се запознаваа/ се запознае 8
member <i>n.</i>	член 15
memory <i>n.</i>	спомен 14
metal <i>n.</i>	метал 7
meter <i>n.</i>	метар 7
method <i>n.</i>	начин 5
metropolitan <i>n.</i>	митрополит 11

English-Macedonian Glossary

microwave (oven) <i>n.</i>	микробранова (печка) 14
midday <i>n.</i>	пладне 9
middle <i>adj.</i>	среден
middle school <i>n.</i>	средно училиште 8
midnight <i>n.</i>	полноќ (ж) 9
mid-term exam <i>n.</i>	колоквиум 8
mild (meek) <i>adj.</i>	кроток 12
milk <i>n.</i>	млеко 5
million <i>n.</i>	милион 9
mineral water <i>n.</i>	кисела вода 5
minimum <i>adj.</i>	минимален 10
minute <i>n.</i>	минута 16
mirror <i>n.</i>	огледало 13
misfortune <i>n.</i>	беља 10
mistake <i>n.</i>	грешка 14
mitten <i>n.</i>	ракавица 10
mix <i>v.</i>	изматува/измати 7, меса <i>impf</i> г. 5
mixed <i>adj.</i>	мешан 5
mixing <i>adv.</i>	мешајќи 7
moderate <i>adj.</i>	умерен 10
modern <i>adj.</i>	модерен 7, 16
modernization <i>n.</i>	модернизирање г. 6
mom <i>n.</i>	мама 4
moment <i>n.</i>	момент 7
—at the moment	—во моментот 7
momentarily <i>adv.</i>	моментално 13
monastery <i>n.</i>	манастир 11
Monday <i>n.</i>	понеделник 9
money <i>n.</i>	пари (мн.) 5
month <i>n.</i>	месец 9
monthly <i>adj.</i>	месечно 13
monument <i>n.</i>	споменик 14
more <i>adv.</i>	повеќе 6
morning <i>n.</i>	сабајле 9, утро 2
—good morning	—добро утро 3
—in the morning	—наутро 8
morning <i>adj.</i>	утрински 10
mosque <i>n.</i>	џамија 7
most <i>adv.</i>	најмногу 7
mother <i>n.</i>	мајка 2
mother-in-law (husband's mother)	свекрва 11
—mother-in-law (wife's mother) <i>n.</i>	баба 11, тешта 11
motorcycle <i>n.</i>	мотор 11
mountain <i>n.</i>	планина 7
mouse <i>n.</i>	глувчица (глушец) 10
moustache <i>n.</i>	мустаќи 11
move (change place) <i>v.</i>	поместува/помести 12
move <i>v.</i>	помрднува/помрдне 10
move (change residence) <i>v.</i>	се преселува/се пресели 8
move around <i>v.</i>	врви 10, се движи 10, мрда/мрдне 10, 15, -помрднува/помрдне 10
move in <i>v.</i>	се вселува/се всели 16
movie <i>n.</i>	филм 5

English-Macedonian Glossary

—live action movie
 —animated movie
 movie theater *n.*
 mowed *adj.*
 much *adv.*
 —too much *adv.*
 muezzin *n.*
 museum *n.*
 mushroom *n.*
 music *n.*
 music arts *n.*
 must *v.*
 multi-colored *adj.*
 mushroom *n.*
 Muslim *adj.*
 must (have to) *v.*
 mutual *adj.*
 my *adj.*

— игран филм 7
 —фиртан филм 7
 кино 2
 покосен г. 6
 многу 4
 —премногу 4
 муџезин г. 6
 музеј 4
 печурка 5
 музика 6
 музичка уметност 8
 мора 5
 разнобоен г. 6
 печурка 5
 муслимански г. 6
 мора 5
 меѓусебен г. 6
 мој 7

N

naked *adj.*
 name *n.*
 name day *n.*
 narcotic *adj.*
 narrator *n.*
 narrow street *n.*
 narrow *adj.*
 national *adj.*
 national liberation *adj.*
 national team *n.*
 nationality *n.*
 nature *n.*
 nature *adj.*
 near *prep.*
 nearby *adv.*
 nearly (practically, almost all) *adv.*
 nearly (almost) *adv.*
 neck *n.*
 necktie *n.*
 need *n.*
 need to *v.*
 neighbor *n.*
 neighborhood *n.*
 neighboring *adj.*
 neither...nor *conj.*
 nephew *n.*
 nest *n.*
 neuter (gender) *adj.*
 never *adv.*
 new *adj.*
 newly composed *adj.*
 newlyweds *n.*

гол 16
 име 2
 именден 9
 опоен г. 6
 раскажувач 15
 уличка 7
 тесен 7, 10
 народен 6
 народно-ослободителен 15
 државна репрезентација 15
 националност (ж) 2
 природа 14
 природен г. 6
 при 16
 блиску 4
 речиси 9
 за малку 11, скоро 8, 9
 врат 12
 кравата 14
 потреба г. 4
 треба 7
 комшија (м) 6, сосед 6
 маало г. 6
 соседен г. 4
 ни...ни 5, ниту...ниту г. 6
 внук 11
 гнездо 14
 среден
 никогаш 10, 15
 нов 3
 новокомпониран 7
 младенци г. 5

English-Macedonian Glossary

newspaper *n.*
 next *adj.*
 next to *prep.*
 nip *v.*
 nice *adj.*
 niece *n.*
 night *n.*
 —good night
 —night, spend the - *v.*
 night *adj.*
 nine *num.*
 nineteen *num.*
 ninety *num.*
 ninth *adj.*
 no *particle*
 nonetheless *adv.*
 noodles *n.*
 noon *n.*
 —at noon *adv.*
 no one *pro.*
 normal *adj.*
 north (in the north) *n.*
 northern *adj.*
 no sort *adj.*
 nostalgia *n.*
 nostalgic *adj.*
 notable *adj.*
 note *v.*
 nothing *pro.*
 notice (announcement) *n.*
 notice *v.*
 noun *n.*
 novel *n.*
 November *n.*
 now *adv.*
 no way *adv.*
 nowhere *adv.*
 number *n.*

весник 6
 следен 6, 8
 крај 9
 гризе, гризнува/гризне 16
 симпатичен 11
 внука 11
 ноќ (ж) 9
 —добра ноќ
 —ноќева г. 5
 ноќен 7
 девет 3
 деветнаесет 3
 деведесет 7
 деветти 8
 не 2
 сепак 12, 16
 фиде 7
 пладне 9
 —напладне 9
 никој 15
 нормален 5
 север (на север) 9
 северен 14
 никаков 15
 носталгија 16
 носталгичен 16
 значаен (значајна, значајно, значајни) 15
 забележува/забележи 10
 ништо 3, 15
 известување 13
 забележува/забележи 10
 именка 2
 роман 4
 ноември (м) 9
 сега 3
 никако 15
 никаде 15
 број (мн. броеви) 3, 6, бројка 9

O

oak *n.*
 object *n.*
 obligatory *adj.*
 oboe *n.*
 obtain *v.*
 occasion *n.*
 occasionally *adv.*
 occupied *adj.*
 occur *v.*
 ocean *n.*
 October *n.*
 odor *n.*

даб 13, 16
 објект г. 6
 задолжителен г. 5
 обоа 6
 се обезбедува/се обезбеди 16
 прилика 15
 привремено 16
 зафатен 8
 се случува/се случи 12, 16
 океан 9
 октомври (м) 9
 мирис г. 6

English-Macedonian Glossary

<i>of prep.</i>	на 4
<i>of course (it's understood) inter.</i>	се разбира 5
<i>often adv.</i>	често 8
<i>oh, oh! inter.</i>	леле 9
<i>oil n.</i>	масло 14
<i>ok (agreed) inter.</i>	важи 5
<i>old adj.</i>	стар 3
<i>old age n.</i>	старост (ж) г. 2
<i>old country (i.e., Macedonia) n.</i>	стари крај 9.
<i>old man n.</i>	старец г. 2
<i>omit v.</i>	се испушта/се испушти 10, 11
<i>on prep.</i>	на 3, 4
<i>on foot adv.</i>	пеш, пешки 4
<i>on the side adv.</i>	скраја 10
<i>once adv.</i>	еднаш 8
<i>once again adv.</i>	уште еднаш 8
<i>one adj.</i>	еден, едно, една 3
<i>one hundred num.</i>	сто 9
<i>one hundredth adj.</i>	стоти, стотен 9
<i>one next to another adv.</i>	еднодруго 16
<i>one's own adj.</i>	свој 7
<i>oneself</i>	себе(си) (direct and indirect) 5, 6
	-се (direct object clitic) 5
	-си (indirect object clitic)
	сам 12
	само 6
<i>oneself pro.</i>	отворен 12
<i>only adv.</i>	отвора/отвори 12
<i>open adj.</i>	отворање 9
<i>open v.</i>	опера 6
<i>opening n.</i>	операција 12
<i>opera n.</i>	противник 15
<i>operation n.</i>	прилика 15
<i>opponent n.</i>	спротивен 7
<i>opportunity n.</i>	спроти 5, наспроти г. 6
<i>opposite adj.</i>	или 5
<i>opposite prep.</i>	односно 14
<i>or conj.</i>	устен, усна, усно, усни 8
<i>or (in other words) adv.</i>	портокалова боја 11, оранж 11
<i>oral adj.</i>	запева 13
<i>orange adj.</i>	ред 10, редослед г. 5
<i>order (command) n.</i>	— сè е во ред 4
<i>order n.</i>	порачува/порача 5,9
<i>—everything is in order</i>	нареден г. 6
<i>order (in a restaurant) v</i>	уредува/уреди 13, организира 14,
<i>ordered adj.</i>	се реди 14
<i>organize v.</i>	првобитен 14
	друг 6
<i>original adj.</i>	османлиското ропство 14
<i>other adj.</i>	треба 7
<i>Ottoman yoke n.</i>	наш 7
<i>ought to v.</i>	на отворено 7, надвор 4
<i>our adj.</i>	излет 16
<i>outdoors adv.</i>	
<i>outing n.</i>	

English-Macedonian Glossary

—go on an outing
 outlook *n.*
 outpatient clinic *n.*
 outside *adv.*
 oven *n.*
 over there *adv.*
 overcast *adj.*
 overcoat *n.*

—оди на излет 15
 поглед 16
 вонболнички станционар 12
 надвор 4, на отворено 7
 печка 13, перна 13, шпорет 13
 онде 10
 мрачен 10
 мантил 14

P

pack *v.*
 pager *n.*
 pain *n.*
 paint *v.*
 painter *n.*
 pair *n.*
 pajamas *n.*
 pale *adj.*
 pan *n.*
 pants *n.*
 parent *n.*
 park *n.*
 parsley *n.*
 part *n.*
 partially *adv.*
 participant *n.*
 participate *v.*
 participation *n.*
 pass *v.*
 passport *n.*
 passport control *n.*
 past *n.*
 past *adj.*
 pastry shop *n.*
 path *n.*
 patron saint's day (lit. glory, fame) *n.*
 pay *v.*
 pay attention *v.*
 payment *n.*
 peace *n.*
 peaceful *adj.*
 peak (best moment) *n.*
 peanuts *n.*
 pear *n.*
 pearl *n.*
 pedagogical (education) *adj.*
 peel *v.*
 pensioner *n.*
 pepper *n.*
 percent *n.*
 perform *v.*

се пакува 14
 пейџер 7
 болка 12
 слика 14
 сликар 14
 пар 14, рало 14, чифт 14
 пиџами, пиџами 14
 блед 15
 тава 16
 пантелони (мн.) 14
 родител 4
 парк 3
 магнонос 14
 дел 7, 8
 делумно 14
 учесник 15
 настапува/настапи 15
 учество 9
 минува/мине 7, поминува/помине 7
 пасош 15
 пасошка контрола 15
 минато 14
 минат 10
 слаткарница г. 6
 пат (мн. патишта) 12, патека 15
 слава 9
 плаќа/плати 8
 обраќа/обрати внимание 14
 плаќање 8
 мир 12
 мирен г. 6
 максимум г. 5
 кикиритки 9
 круша 14
 бисер 16
 педагошки 8
 се лупи/се излупи 14
 пензионер 16
 пиперка 5
 процент 8
 спроведува/спроведе г. 5

English-Macedonian Glossary

performance <i>n.</i>	претстава 8
perhaps <i>adv.</i>	можеби 5
period of time (term) <i>n.</i>	термин г. 5
perish <i>v.</i>	загинува/загине 15
permit <i>v.</i>	пушта/пушти 10
person [people] <i>n.</i>	човек (мн. луѓе) 3, лице 12, 15
personal pronoun <i>n.</i>	лична заменка
personnel	персонал 12
pharmacy <i>adj.</i>	фармацевтски 8
philharmonic <i>n.</i>	филхармонија 6
philological (language and literature) <i>adj.</i>	филолошки 8
philologist <i>n.</i>	филолог 11
philology <i>n.</i>	филологија 11
philosophy <i>adj.</i>	филозовски 8
photographer <i>n.</i>	фотограф г. 5
physical education <i>n.</i>	фискултура 8
physics <i>n.</i>	физика 7
piano <i>n.</i>	пијано 6
pickled foods <i>n.</i>	туршија 4
picture <i>n.</i>	слика 6
piece <i>n.</i>	парче 7
pill <i>n.</i>	апче 12
pink (invariant) <i>adj.</i>	ален, каранфил, пембе (invariant)
	румен 11, розов 11
Pirin Macedonia	Пиринска Македонија 2
pita (meat or cheese filled pastry, similar to burek) <i>n.</i>	пита 5
pity <i>v.</i>	сожалува/сожали 16
pizza <i>n.</i>	пица 4
place <i>n.</i>	место 7, 10
— place of residence <i>n.</i>	—место на живеење 2
place (in a competition) <i>v.</i>	се пласира <i>pf i impf</i> 15
place <i>v.</i>	става/стави 7,13
plague <i>n.</i>	чума 13
plain <i>n.</i>	рамнина 14
plan <i>n.</i>	план 7
plan <i>v.</i>	планира/испланира 9
plantation <i>n.</i>	плантажа 14
plate <i>n.</i>	чинија 12
play /start to play an instrument <i>v.</i>	свири/засвири 6
pleasant <i>adj.</i>	пријатен 11, 16
please (be pleasing to someone) <i>v.</i>	се допаѓа/се допадне (кому) 9
please (help yourself) <i>v.</i>	повелете 5
—please <i>inter.</i>	—Ве молам 7
— pleased to meet you	—мило ми е, мило ми е што се запознавме 3
plum <i>n.</i>	слива 13, 14
pocket <i>n.</i>	џеб г. 5
poem <i>n.</i>	поема г.3
poet <i>n.</i>	поет 15
poetry <i>n.</i>	поезија г.1
point (e.g., on a test) <i>n.</i>	бод 8
poison <i>n.</i>	отров 12
poison <i>v.</i>	трое/отруе (аор. отрув, отру)

English-Macedonian Glossary

police <i>adj.</i>	полициски 15
polite <i>adj.</i>	учтив 8
politics <i>n.</i>	политика 8
ponder <i>v.</i>	замислува г. 6
poor <i>adj.</i>	сиромашен 11
pork <i>n.</i>	свинско месо 5
pork chops <i>n.</i>	кременадли 5
portion <i>n.</i>	порција 9
possibility <i>n.</i>	можност (ж) 11
post-graduate study <i>n.</i>	постдипломски студии 8
post office <i>n.</i>	пошта 7
post, telegraph, telegram <i>n.</i>	ПТТ 15
pot <i>n.</i>	тенцере 13
pour <i>v.</i>	сипа/сипе 13
powerless <i>adj.</i>	бессилен 16
practically <i>adv.</i>	речиси 9
preceding <i>adj.</i>	претходен г. 5
precipitation <i>n.</i>	врнежи 10
precise <i>adj.</i>	точен 12
precisely <i>adv.</i>	токму 16
prefabricated <i>adj.</i>	монтажен 16
prepare <i>v.</i>	се спрема/се спреми 14
prepared <i>adj.</i>	подготовен 15
preposition <i>n.</i>	предлог
prescription <i>n.</i>	рецепт 12
present <i>n.</i>	подарок 8, дар г. 5
presentation <i>n.</i>	претставување 15
preservation <i>n.</i>	санација 16
preserve (guard) <i>v.</i>	чува/зачува 13, 14
president <i>n.</i>	претседател г. 5.
press <i>n.</i>	печат г. 3, печатница г. 4
pretend <i>v.</i>	преправа/преправи г. 5
pretty <i>adj.</i>	убав 3
pride <i>n.</i>	гордост (ж) 16
priest <i>n.</i>	свештеник г. 4, поп г.2
primary <i>adj.</i>	примарен 12
primary founder <i>n.</i>	основоположник 15
primary school <i>n.</i>	основно училиште 8
prison <i>n.</i>	затвор 15
private <i>adj.</i>	приватен 4
probably <i>adv.</i>	веројатно 14
problem <i>n.</i>	проблем 5
procedure <i>n.</i>	процедура г. 5
proclaim <i>v.</i>	прогласува/прогласи 15
product <i>n.</i>	производ 16
profession <i>n.</i>	професија 2
professor <i>n.</i>	професор(ка) 2
program <i>n.</i>	програма 8
project <i>n.</i>	проект 16
pronoun <i>n.</i>	заменка
pronounce <i>v.</i>	изговара/изговори 15
proposition <i>n.</i>	предлог

English-Macedonian Glossary

<p> <i>prose n.</i> <i>prose writer n.</i> <i>protection n.</i> <i>proudly adv.</i> <i>provide v.</i> <i>provincial adj.</i> <i>psychology n.</i> <i>publishing n.</i> <i>publisher n.</i> <i>publish v.</i> </p> <p> <i>published, printed adj.</i> <i>publishing house n.</i> <i>publishing n.</i> <i>pumpkin n.</i> <i>punk fan n.</i> <i>purple adj.</i> <i>push v.</i> <i>put in rows v.</i> <i>put shoes on v.</i> </p>	<p> проза г.1 прозаист 15 заштита 12 гордо 14 обезбедува/обезбеди 12 провинциски 16 психологија 8 печатење г. 4 издателство г. 4 се објавува/се објави г.3, издава/издаде (аор. издадов, издаде) 13 печатен г. 4 книгоиздателство г. 3, печатница г. 4 се објавување 15, печатење г. 4 тиква 13 панкер 7 виолетова боја 11 се бута/се збута 10 се реди <i>impf</i> 14 се обува/се обуе г. 5 </p>
--	---

Q

<p> <i>quarrel v.</i> <i>quarreled adj.</i> <i>quarter n.</i> <i>quay n.</i> <i>quenched one's thirst adj.</i> <i>question n.</i> <i>quickly adv.</i> <i>quiet adj.</i> —be quiet/start to be quiet v </p>	<p> кара/се скара 8 скаран г. 2 четврт 7 кеј (мн. кејови) 7 напиен г. 5 прашање 11 бргу 16, брзо 12 тивок 7 —кути/закути 9 </p>
--	---

R

<p> <i>rabbi n.</i> <i>race n.</i> <i>radio n.</i> <i>rag n.</i> <i>railroad n.</i> <i>rain n.</i> <i>rain v.</i> <i>raise v.</i> <i>rakija (type of brandy) n.</i> <i>ranking list n.</i> <i>rarely adv.</i> <i>razor n.</i> <i>read v.</i> <i>reading n.</i> <i>real adj.</i> <i>really adv.</i> <i>reason n.</i> </p>	<p> рабин г. 6 трка 15 радио 2 крпа 14 железница 14 дожд 10 врне 10 се крева/се крене 12, 13, подигнува/ подигне 14 ракија 14 ранг-листа 15 ретко г. 5 брич 14 чита/прочита 3, 6 читање г. 3 вистински 15 навистина 8 причина 16 </p>
--	---

English-Macedonian Glossary

receive <i>v.</i>	добива/добие 8
reception <i>n.</i>	прием 15
recognition <i>n.</i>	признание 15
recollection <i>n.</i>	сеќавање 16
red <i>adj.</i>	црвен 7
reformer <i>n.</i>	преродбеник г. 4
refrigerator <i>n.</i>	фрижидер 5
refuse <i>v.</i>	одбива/одбие 12
region <i>n.</i>	регион 12, предел 14
register <i>v.</i>	се запишува/се запише 8
registrar <i>n.</i>	матичар г. 5
registrar office <i>n.</i>	матична служба г. 5
registration <i>n.</i>	регистрација г. 5
regular <i>adj.</i>	редовен г. 3
reign <i>n.</i>	владеење 14
rejoice <i>v.</i>	се израдува 16
relation	однос г. 3
relative <i>n.</i>	роднина (м) 3
relatively <i>adv.</i>	прилично 14
religion <i>n.</i>	религија г. 6
remain <i>v.</i>	останува/остане 7, 9
remainder <i>n.</i>	остаток г. 4
remains <i>n.</i>	мошти г. 2
remember <i>v.</i>	памети <i>impf</i> 16
remember <i>v.</i>	се сеќава/се сети 9, 14
reminiscence <i>n.</i>	сеќавање 16
remove <i>v.</i>	се вади/се извади 14
renaissance <i>adj.</i>	преродбенски 15
renewed <i>adj.</i>	возобновен 15
rent <i>n.</i>	кирија 13
—rented, under lease	—под кирија 13
rent <i>v.</i>	издава/издаде (аор. издадов, издаде) 13
	изнајмува/изнајми 10
	повторно 13.
repeatedly <i>adv.</i>	претставува/претстави 15
represent <i>v.</i>	претставник 9
representative <i>n.</i>	задолжителен г. 5
required <i>adj.</i>	личи на (нешто) 14
resemble (something) <i>v.</i>	резервира 13
reserve <i>v.</i>	почит (ж) г. 6
respect <i>n.</i>	одговорен г. 1
responsible <i>adj.</i>	се одмора /се одмори 12
rest <i>v.</i>	ресторан 3, кафеана 4
restaurant <i>n.</i>	реставрација 14, санирање 14, обнова 16
restoration <i>n.</i>	резултат г. 3
result <i>n.</i>	се враќа/се врати 10
return <i>v.</i>	ребро 16
rib <i>n.</i>	лента г. 5, панделка г. 5
ribbon <i>n.</i>	ориз г. 5
rice <i>n.</i>	десен 7
right <i>adj.</i>	десно 7
right <i>adv.</i>	прав 11
right (correct) <i>adj.</i>	—имаш/имате право 11
—you are right.	

English-Macedonian Glossary

<p>ring <i>n.</i> ring <i>v.</i> ring out <i>v.</i> rise up <i>v.</i> river <i>n.</i> roar <i>v.</i> roasted <i>adj.</i> roasted chickpeas <i>n.</i> rock group <i>n.</i> rock music <i>n.</i> rock music fan <i>n.</i> rolling pin <i>n.</i> Rom (Gypsy) <i>n.</i> Romanian <i>adj.</i> room <i>n.</i> roommate <i>n.</i> rooster <i>n.</i> root <i>n.</i> rose <i>n.</i> rose-colored <i>adj.</i> route <i>n.</i> ruin <i>v.</i> ruins <i>n.</i> rule (reign) <i>n.</i> rumple up <i>v.</i> run in all directions <i>v.</i> run, run away <i>v.</i> run/start to run <i>v.</i> running <i>n.</i> Russian <i>adj.</i></p>	<p>прстен <i>г.</i> 5 засвонува/засвони 9 одсвонува/одсвони <i>г.</i> 6 се дига/се дигне 13 река 7 реве/ревне 12 печен 5 леблебија <i>г.</i> 5 рок група 11 рок музика 7 рокер 7 сукалка <i>г.</i> 5 Ром/Ромка (мн. Роми) 7 романски 15 соба 3 цимер(ка) 8 петел <i>г.</i> 6 корен <i>г.</i> 5 ружа 14 розов 11 релација 15 урнува/урне 16 урнатини 16 владеење 14 тутка/истутка 12 се растрчува/се растрча 15 трча/истрча 10 трча/потрча 9 трчање 15 руски 7</p>
---	--

S

<p>sad <i>adj.</i> sad (to feel -) <i>v.</i> Saint Elijah's Day <i>n.</i> saint's life <i>n.</i> sake of <i>prep.</i> salad <i>n.</i> salami <i>n.</i> salesclerk <i>n.</i> salt <i>n.</i> same <i>adj.</i> sanctuary <i>n.</i> sandwich <i>n.</i> sarma (stuffed vegetables) <i>n.</i> sated <i>adj.</i> satellite <i>adj.</i> Saturday <i>n.</i> saxophone <i>n.</i> say <i>v.</i> scar <i>n.</i> scatter (run off) <i>v.</i></p>	<p>тажен 14 разжалува/разжали 16 Илинден 9 житие 11 заради 8 салата 5 салама 11 продавач(ка) 3 сол (ж) 14 еднаков 16, ист 8, 15 засолниште 16 сендвич 3 сарма 8 најаден <i>г.</i> 5 сателиски <i>г.</i> 6 сабота 8 саксофон 6 вели/рече 5,6 белег 12, 15 се разбега <i>pf</i> 10</p>
---	---

English-Macedonian Glossary

school <i>n.</i>	училиште 8
—primary school <i>n.</i>	—основно училиште 13
—high school <i>n.</i>	—гимназија 13, средно училиште 13
—advanced (upper) school <i>n.</i>	—виша школа 14
screech <i>n.</i>	пискот 16
scythed <i>adj.</i>	покосен г. 6
season <i>n.</i>	сезона 15
seat <i>n.</i>	седиште 10, 14
seated <i>adj.</i>	седнат г. 3
second <i>adj.</i>	втор 8
second (instant) <i>n.</i>	миг 16
secular <i>adj.</i>	профан 14
see <i>v.</i>	гледа/види 4, 6
seed <i>n.</i>	семе 14
seek <i>v.</i>	бара/побара 4, 12
seems <i>v.</i>	се чини 16
— it seems to me	— ми се чини 16
select <i>v.</i>	избира/избере (аор. избрав, избра) 13
selected works <i>n.</i>	избрани дела 15
seminar <i>n.</i>	семинар 9
send, send off on a trip <i>v.</i>	испраќа/испрати 6, 14
sense <i>n.</i>	смисла 10
separate <i>v.</i>	издвојува/издвои г. 3
separate <i>adj.</i>	посебен 8, 13, одделен 12
separation <i>n.</i>	разминување г. 2
September <i>n.</i>	септември (м) 9
Serb <i>n.</i>	Србин(ка) (мн. Срби) 7
Serbian <i>adj.</i>	српски 7
series <i>n.</i>	серија 15
sermon <i>n.</i>	проповед (ж) г. 6
serum <i>n.</i>	серум 12
serve <i>v.</i>	служи/послужи 13, 14
set (located) <i>adj.</i>	сместен 14
set off <i>v.</i>	тргнува/тргне 14
seven <i>num.</i>	седум 3
seventeen <i>num.</i>	седумнаесет 3
seventh <i>adj.</i>	седми 8
seventy <i>num.</i>	седумдесет 7
several <i>adv.</i>	неколку 4
sewage system <i>n.</i>	канализација 16
shade <i>n.</i>	ладовина 13
shake <i>v.</i>	тресе <i>impf</i> 16
shampoo <i>n.</i>	шампон 14
sharp <i>adj.</i>	остар 12
she <i>pro.</i>	таа 2
sheep <i>n.</i>	овца 16
shelf <i>n.</i>	полица 13
shepherd (little, young shepherd) <i>n.</i>	пастир(че) 13
shirt <i>n.</i>	кошула 14
shoe <i>n.</i>	чевел 7
shoe (put shoes on) <i>v.</i>	се обува/се обуе г. 5
shopping center <i>n.</i>	трговски центар 7
short <i>adj.</i>	краток 11, кус 10

English-Macedonian Glossary

short <i>adj.</i>	низок 3
short story <i>n.</i>	кус расказ 10
shot <i>n.</i>	инјекција 12
should <i>v.</i>	треба 7
shoulder <i>n.</i>	рамо (мн. рамена) 12
shovel <i>n.</i>	лопата г. 2
shovel <i>v.</i>	рине г. 2
show <i>v.</i>	покажува/покаже 6
shower <i>n.</i>	туш 13
shrill sound <i>n.</i>	пискот 16
sick <i>adj.</i>	болен 12
sicken, get sick <i>v.</i>	се разболува/се разболи 12
side <i>n.</i>	страна 7
—from the side <i>adv.</i>	—отстрана г. 1, скраја 10
sign <i>n.</i>	знак 1
significance <i>n.</i>	значење 12
significant <i>adj.</i>	значаен (значајна, значајно, значајни) 15
signing <i>n.</i>	потпишување г. 5
silent, be - <i>v.</i>	молчи 16
silver <i>adj.</i>	сребрен 11
simple <i>adj.</i>	прост г. 4
since <i>adv.</i>	откога 15
since (being that) <i>conj.</i>	штом 12
sincerely <i>adv.</i>	срдечно 4
sing/begin to sing <i>v.</i>	пее/запее 6
sing through <i>v.</i>	испее <i>perf.</i> г. 1
singer <i>n.</i>	пејач(ка) 5
sink <i>n.</i>	мијалник 13
sister <i>n.</i>	сестра 2
sister (diminutive) <i>n.</i>	сестрица г. 2
sister (older sister) <i>n.</i>	дада (central and eastern variant) 11, цеца (western variant) 11
sister-in-law (husband's sister) <i>n.</i>	золва 11
—sister-in-law (wife's brother's wife) <i>n.</i>	шурнеа 11
—sister-in-law (wife's sister—eastern term)	балд'за 11
—sister-in-law (wife's sister—northern term)	свастика 11
—sister-in-law (wife's sister—western term) <i>n.</i>	свеска 11
—sister-in-law (husband's brother's wife) <i>n.</i>	јатрва 11
sit down <i>v.</i>	седнува/седне 12
sit, be in a sitting position <i>v.</i>	седи/поседи 12
situation <i>n.</i>	ситуација г. 5
six <i>num.</i>	шест 3
sixteen <i>num.</i>	шеснаесет 3
sixth <i>adj.</i>	шести 8
sixty <i>num.</i>	шеесет 7
size <i>n.</i>	големина 13, 14
skiing <i>n.</i>	скијање 11
skim through <i>v.</i>	прелистува/прелиста г. 3
skin <i>n.</i>	кожа 12
skip (omit) <i>v.</i>	прескока г. 3
skirt <i>n.</i>	здолниште 14, фустање г. 6
sky <i>n.</i>	небо 10
sleep/fall asleep <i>v.</i>	спие/заспие(аор. заснав, заспа) 12

English-Macedonian Glossary

slender <i>adj.</i>	тенок 12
slice <i>n.</i>	резанка 14
slowly <i>adv.</i>	бавно
slurp <i>v.</i>	срка/сркне 12
sly <i>adj.</i>	итар 15
small <i>adj.</i>	мал 3
smell <i>n.</i>	мирис г. 6
smell <i>v.</i>	мириса <i>impf</i> г. 6
smile <i>v.</i>	се насмева/се насмее 12
smoke <i>v.</i>	пуши/запуши 11
snake <i>n.</i>	змија 12
sniff <i>v.</i>	душка 12
snort <i>n.</i>	грок 10
snow <i>n.</i>	снег 10
—to snow <i>v.</i>	—паѓа снег
so <i>particle</i>	па 7, 9
so, and so <i>conj.</i>	та 10
so many people, how many people <i>adv.</i>	колкумина 10
so much, so many <i>adv.</i>	толку 10
soap <i>n.</i>	сапун 13
soccer <i>n.</i>	фудбал 13, 15
soccer player <i>n.</i>	фудбалер 15
socialist <i>adj.</i>	социјалистички г. 6
sociology <i>n.</i>	социологија 8
sock <i>n.</i>	чорап 14
sofa <i>n.</i>	тресед 13
soft <i>adj.</i>	мек 13
solve <i>v.</i>	решава/реши 8
some sort, a certain... <i>adj.</i>	некој, некое, некоја, некои 4
somehow <i>adv.</i>	некако 10
something <i>pro.</i>	нешто 3
sometimes <i>adv.</i>	понекогаш 8, 9
somewhere <i>adv.</i>	некаде 7
son <i>n.</i>	син 4
son-in-law <i>n.</i>	зет 11
son-in-law residing with wife's parents <i>n.</i>	домазет 11
song <i>n.</i>	песна 6
soon <i>adv.</i>	скоро 8, 9
soul <i>n.</i>	душа 14, 16
sound <i>n.</i>	звук г. 6
sound <i>v.</i>	звучи <i>impf</i> г. 6
soup <i>n.</i>	супа 5, чорба 5
sour <i>adj.</i>	кисел 5
sour cherry <i>n.</i>	вишна 14
source <i>n.</i>	извор 14
south (in the south) <i>n.</i>	југ (на југ) 9
southern <i>adj.</i>	јужен 14
souvenir <i>n.</i>	спомен 14
Soviet <i>adj.</i>	советски г. 6
spaghetti <i>n.</i>	шпагети 5
Spanish <i>adj.</i>	шпански 15
special <i>adj.</i>	посебен 8, 13
specialist <i>n.</i>	специјалист 12

English-Macedonian Glossary

specialized <i>adj.</i>	специјализиран 12
specialty <i>n.</i>	специјалитет 5
specific <i>adj.</i>	одреден г. 6
spectacle <i>n.</i>	спектакл 9
spectator <i>n.</i>	гледач 9
speed <i>n.</i>	брзина 14
spicy <i>adj.</i>	лут 5
spider <i>n.</i>	пајак 12
spirit <i>n.</i>	дух г. 6
spit <i>v.</i>	си плука г. 2
splash <i>v.</i>	плиснува/плисне 16
splendid <i>adj.</i>	прекрасен 16
spoil <i>v.</i>	се расипува/се расипе 11
sponsor <i>n.</i>	спонзор 9
spoon <i>n.</i>	лажица 12
sporadically, (from time to time) <i>adv.</i>	повремено 16
sport coat <i>n.</i>	сако 14
sport <i>n.</i>	спорт 15
spray <i>v.</i>	плиснува/плисне 16
spread <i>v.</i>	постила г. 5
spread out <i>v.</i>	се шири <i>impf</i> 14
spreading <i>adj.</i>	разгранет 13
spring <i>n.</i>	пролет (пролетта) 10
sprout <i>v.</i>	никне 16
square (in a city) <i>n.</i>	плоштад г. 6
squeal <i>v.</i>	пишти/запишти 12, квичи <i>impf.</i> 16
squeeze into <i>v.</i>	вотне 10
stable <i>n.</i>	штала 16
stadium <i>n.</i>	стадион (на) 9
stair, stairs <i>n.</i>	скала, скали 13, 14
stamp <i>n.</i>	марка 8
stand <i>v.</i>	стои/постои 3
stand up <i>v.</i>	станува/стане 12
start (in sports) <i>n.</i>	старт 15
state <i>n.</i>	држава 9
state <i>adj.</i>	државен 15
station <i>n.</i>	станица 8
stay (sojourn) <i>n.</i>	престој 15
stay <i>v.</i>	престојува 14
stay (remain) <i>v.</i>	останува/остане 7, 9
steal <i>v.</i>	краде/украде 13
steam heat <i>n.</i>	парно греење 13
stem <i>n.</i>	рачка 14
step <i>n.</i>	чекор 16
stew <i>n.</i>	манџа 5
stick <i>n.</i>	стап 16
still <i>adv.</i>	уште 8
stir <i>v.</i>	меша/промеша 13
stomach <i>n.</i>	стомак 12
stone <i>n.</i>	камен (мн. камења) 7
stone <i>adj.</i>	камен 6

English-Macedonian Glossary

stop <i>v.</i>	запира/запре 14, застане г. 1
store <i>n.</i>	продавница 3, дуќан 3 дуќанче г. 6
story <i>n.</i>	расказ 10, приказна 10
story (of a building) <i>n.</i>	кат 13
story-teller <i>n.</i>	раскажувач 15
straight <i>adj.</i>	прав 11
strange <i>n.</i>	чуден 8
strawberry <i>n.</i>	јагода 10
street <i>n.</i>	улица 3, сокак г. 6
stretch out <i>v.</i>	се издолжува/се издолжи 16
strike	погодува/погоди 12, чука/зачука г. 6
string <i>n.</i>	конец г. 5
stroke (of a bell) <i>n.</i>	отчукување г. 6
stroke (pet) <i>v.</i>	погали 16
stroll <i>v.</i>	шега/прошета 7
strong <i>n.</i>	силен 3
strung <i>adj.</i>	нанижан г. 6
student [primary and secondary] <i>n.</i>	ученик, ученичка 2
student <i>n.</i>	студент(ка) 2
study <i>v.</i>	студира <i>pf</i> , <i>impf</i> 4, учи/научи 5
study, studies <i>n.</i>	студија, студии 8
stuffed <i>adj.</i>	полнет 5
stupid <i>adj.</i>	глупав 9
style <i>n.</i>	стил 6, 7
subject <i>n.</i>	предмет 8
subject matter <i>n.</i>	тематика 15
submit <i>v.</i>	поднесува/поднесе 8
subsequent	подоцнежен г. 4
subway <i>n.</i>	метро 7
succeed <i>v.</i>	успева/успее г. 4
success <i>n.</i>	успех, мн. успеси 8
successful <i>adj.</i>	успешен 14
successive <i>adv.</i>	последователно 15
such a type <i>adj.</i>	таков 8, 10
such an amount, such a size <i>adv.</i>	толкав 10
suddenly <i>adv.</i>	одеднаш 12, 13
sufficiently <i>adv.</i>	доволно 12, 13
sugar beet <i>n.</i>	шеќерна репа 14
suggest <i>v.</i>	предлага/предложи 11
suitcase <i>n.</i>	куфер 14
sultan <i>n.</i>	султан 14
summer <i>n.</i>	лето 4
—(this) summer <i>adv.</i>	—летово 9
summer <i>adj.</i>	летен 8
summer vacation <i>n.</i>	летување 10
summit <i>n.</i>	врв 16
summit <i>adj.</i>	врвен 12
sun glasses <i>n.</i>	очила за сонце 14
sun <i>n.</i>	сонце 10
Sunday <i>n.</i>	недела 9
sunflower <i>n.</i>	сончоглед 16
sunry <i>adj.</i>	сончев 13
super (excellent) <i>adj.</i>	супер (invariant) 8, 9

supposition *n.*
surely *adv.*
survey *v.*
survivors *n.*
suspicious *adj.*
swarthy *adj.*
sway *v.*
swear an oath *v.*
sweater *n.*
sweet *adj.*
sweet dessert *n.*
swell up *n.*
swim *v.*
swimmer *n.*
swimming *n.*
swimming *adj.*
symbol *n.*
symbolic *adj.*
synagogue *n.*
syrup *n.*
system *n.*

претпоставка *г.* 4
сигурно 5,6
разгледува/разгледа 16
преживеани 16
подозрив 15
калеш 15
се ниша/се нишне 12
заколнува/заколне *г.* 2
џемпер 14
сладо^к 3
слатко 13
се подуе 16
плива *imperf.*
пливач(ка) 15
пливање 11
пливачки 15
симбол 14
симболичен *г.* 5
синагога 16
шербет *г.* 5
систем 8

T

table *n.*
tablet *n.*
take *v.*
take out *v.*
take place *v.*
talk *v.*
tall *adj.*
tambourine *n.*
tambura (type of stringed instrument) *n.*
tapan (type of drum) *n.*
tape *n.*
taste *n.*
tasty *adj.*
taxi *n.*
tea *n.*
teacher *n.*
—high school teacher *n.*
team *n.*
tear (fill with - s) *v.*
tear *v.*
teaspoon *n.*
technical *adj.*
techno music fan *n.*
telephone *n.*
telephone *v.*
television *n.*
television set *n.*
tell *v.*
temperature *n.*

маса, масичка 4, 13
апче 12
зема/земе (аор. зедев, зеде) 10
се вади/се извади 14
се одржува/се одржи 9, 15
зборува 3
висок 3
дајре *г.* 5
тамбура 6
тапан 6
лента *г.* 5
вкус 7
вкусен 3
такси (с) 7
чај 5
учител(ка) 2
—проферор(ка) 2
екипа 15
насолзува/насолзи *г.* 5
се скинува/се скине 10
лажиче 12
стручен 8
технација 7
телефон 9
телефонира *pf, impr* 5
телевизија 2
телевизор 13
кажува/каже 6
температура 12

English-Macedonian Glossary

temporary <i>adj.</i>	привремен 16
ten <i>num.</i>	десет 3
tennis <i>n.</i>	тенис 15
tent <i>n.</i>	шатор 16
tenth <i>adj.</i>	десетти 8
term (period of time,) <i>n.</i>	термин г. 5
terrible <i>adj.</i>	страшен 12
test <i>n.</i>	испит 5
tetanus <i>n.</i>	тетанус 12
text <i>n.</i>	текст
textbook <i>n.</i>	учебник 4
textbook writer <i>n.</i>	учебникар 11
than	отколку
thank you (thank) <i>v.</i>	благодарам (благодари) 4
thanks a lot! <i>inter.</i>	фала многу! 4
that <i>adv.</i>	она 10
that (yonder) <i>adj.</i>	оној 4
that <i>adj.</i>	тој, таа, тоа 4
that <i>conj.</i>	дека 6, оти 8
that much, that amount <i>adv.</i>	онолку 10
that size, that amount <i>adj.</i>	онолкав 10
that type <i>adj.</i>	онаков 10
that way <i>adv.</i>	онака 10, така 7, 9
that way, in such a fashion <i>adv.</i>	така 9
that way, thither <i>adv.</i>	онаму 10
theater <i>n.</i>	театар 3
theater arts <i>n.</i>	драмски уметности 8
their <i>adj.</i>	нивен 7
them <i>pro.</i>	нив (direct object) 5, ги (direct object clitic) 4
	ним (indirect object) 6, ги (indirect object clitic) 6
	тема 7, тематика 15
theme <i>n.</i>	тогаш 10
then, at that time	потоа 6
then (later) <i>adv.</i>	теорија 14
theory <i>n.</i>	таму 4
there <i>adv.</i>	ене (го, ја)!, ете (го, ја)! 10
there is! <i>particle</i>	затоа 8
therefore <i>adv.</i>	тие 2
they <i>pro.</i>	слаб 10, тенок 12
thin <i>adj.</i>	мисли/помисли 3, 6
think <i>v.</i>	замислува г. 6
think about <i>v.</i>	мислител 15
thinker <i>n.</i>	мислење 13
thinking <i>n.</i>	трет 8
third <i>adj.</i>	тринаесет 3
thirteen <i>num.</i>	триесет 7
thirty <i>num.</i>	ова (neuter singular) 2, 10
this <i>pro.</i>	овој 4
this <i>adj.</i>	олку 10
this amount. this much <i>adv.</i>	олкав 10
this amount. this size <i>adv.</i>	ваков 10
this type <i>adj.</i>	ваму 10
this way thither <i>adv.</i>	

English-Macedonian Glossary

thoughtful <i>adj.</i>	умислен 15
thousand <i>n.</i>	илјада 9
thread <i>n.</i>	конец <i>г.</i> 5
three hundred <i>num.</i>	триста 9
three <i>num.</i>	три 3
thriller <i>n.</i>	трилер 7
throat <i>n.</i>	грло 12
through <i>prep.</i>	низ 7, преку 8, 16
throw <i>v.</i>	фрла/фрли 10
Thursday <i>n.</i>	четврток 9
ticket <i>n.</i>	карта 14
time <i>n.</i>	време 4, 10
time immemorial <i>n.</i>	памтивек <i>г.</i> 6
time (occasion) <i>n.</i>	пат (мн. пати) 12
tiny one <i>n.</i>	малечок 10
tired <i>adj.</i>	изморен 3, уморен 3
to <i>prep.</i>	в, во, на 4
tobacco <i>n.</i>	тутун 14
today <i>adv.</i>	денес/денеска 3
—and even until today	—и до денес 15
today's <i>adj.</i>	дневен 10
toe <i>n.</i>	прст (мн. прсти) на нога 12
together <i>adv.</i>	заедно 5
toilet <i>n.</i>	тоалет 13
tolerance <i>n.</i>	толеранција <i>г.</i> 6
tomato <i>n.</i>	патлиџан 5, домати 5
tomorrow <i>adv.</i>	утре 5
tongue <i>n.</i>	јазик 7
tooth <i>n.</i>	заб (мн. заби) 12
toothbrush <i>n.</i>	четка за заби 14
toothpaste <i>n.</i>	паста за заби 14
toss <i>v.</i>	нафрла <i>г.</i> 2
total <i>adj.</i>	вкупен 9
—in total <i>adv.</i>	—вкупно 9
tourism <i>n.</i>	туризам 4
tourist <i>n.</i>	турист 4
tow truck <i>n.</i>	пајак (<i>literally: spider</i>) 12
toward <i>prep.</i>	кон 7, 9, накај 12
towel <i>n.</i>	крпа 14, пешкир 14
tower <i>n.</i>	кула <i>г.</i> 6
trace <i>n.</i>	трага 16
track <i>n.</i>	пат (мн. патишта) 12, патека 15
trade (craft) <i>n.</i>	занаџ <i>г.</i> 6
traffic accident <i>n.</i>	сообраќајна несреќа 12
traffic light <i>n.</i>	семафор 7
trailer <i>n.</i>	приколка 10
train <i>n.</i>	воз 9
train station <i>n.</i>	железничка станица 8
tranquility <i>n.</i>	спокој <i>г.</i> 3
transcribe <i>v.</i>	препишува//препише <i>г.</i> 4
transfer <i>v.</i>	се пренесува/се пренесе <i>г.</i> 4
transformed <i>adj.</i>	претворен <i>г.</i> 6
translate <i>v.</i>	преведува/преведи

English-Macedonian Glossary

translation *n.*
 transportation *n.*
 travel *v.*
 traveling
 traveler *n.*
 treat (someone to something) *v.*
 tree *n.*
 tremble *v.*
 trembling *adj.*
 trick *v.*
 trip *n.*
 trombone *n.*
 trouble *n.*
 trough *n.*
 trousseau *n.*
 trout *n.*
 truly *adv.*
 trumpet *n.*
 trust *n.*
 try *v.*
 tsar *n.*
 Tuesday *n.*
 turbulent *adj.*
 Turk *n.*
 Turkish bath *n.*
 Turkish coffee *n.*
 Turkish coffee cup *n.*
 turn *v.*
 turn over *v.*
 turn to *v.*
 turned on *adj.*
 twelve *num.*
 twentieth *adj.*
 twenty *num.*
 two *num.*
 two hundred *num.*
 two-room *adj.*
 twosome *n.*
 type *n.*

превод 11
 транспорт 14
 патува/отпатува 9
 патување 11
 патник 14
 чести 11
 дрво (мн. дрвја) 10
 трепери *impf.* 15
 треперлив 16
 измамува/измами *г.* 5
 патување 11
 тромбон 6
 невола 12
 корито 16
 чеиз *г.* 5
 пастрмка 5
 вистинско 10, навистина 8
 труба 6
 доверба 15
 обидува/обиде *г.* 5
 цар 13
 вторник 9
 буен (бујна) 16
 Турчин(ка) (мн. Турци) 7
 амам 7, 14
 турско кафе 13
 филџан 13
 свртува/сврти 7
 препушта/препушти 14
 обраќа/обрати *г.* 3
 пуштено *г.* 3
 дванаесет 3
 дваесетти 8
 дваесет 3
 два, две 3
 двесте 9
 двособен 13
 двајца 9
 тип 12

U

ugly *adj.*
 umbrella *n.*
 uncle
 —father's brother *n.*
 —mother or father's sister's husband
 —mother's brother *n.*
 uncontrolled *adj.*
 under *prep.*
 underpants *n.*
 understand *v.*
 underwear *n.*

грд 11
 чадор 10
 чичко 3
 —стрико 11
 —тетин 11
 —вујко 11
 неконтролиран 16
 под
 гаќи 14
 разбира/разбере (аор. разбрав, разбра) 9
 долна облека 14

English-Macedonian Glossary

unexpected <i>adj.</i>	неочекуван 12
unexpectedly <i>adv.</i>	одненадеж 10
unfaithful <i>adj.</i>	неверен 15
unforgettable <i>adj.</i>	незаборавен 16
unfortunate <i>adj.</i>	несреќен 8
unfortunately <i>adv.</i>	за жал 11
unfurnished <i>adj.</i>	ненаместен 13
unintelligent <i>adj.</i>	неинтелигентен 11
unit <i>n.</i>	одред 15
United States of America (USA) <i>n.</i>	Соединетите Американски Држави (САД) 9
university <i>n.</i>	универзитет 8
unlucky <i>adj.</i>	несреќен 8
unoccupied <i>adj.</i>	слободен 7
unpleasant <i>adj.</i>	непријатен 11
unsurpassed <i>adj.</i>	ненадминат 15
until <i>adv.</i>	сè додека (не) 14
until <i>conj.</i>	(сè) додека (да, не) 14, дури (да, не) 14
until now <i>adv.</i>	досега 9
untouchable <i>adj.</i>	неприкосновен 15
unusual <i>adj.</i>	необичен 16
up to <i>prep.</i>	до 4
uprising <i>n.</i>	востание 9, 15
uproot <i>v.</i>	корне <i>impf</i> г. 5
upwards <i>adv.</i>	нагоре 14
urban <i>adj.</i>	градски 7
urban elite <i>n.</i>	градски крем 7
us <i>pro.</i>	нас (direct object) 5, нè (direct object clitic) 5
	нам (indirect object) 5, ни (indirect object clitic) 6
	САД 2
	употребува/употреби 14, користи 15
	се снајдува (снаоѓа)/се снајде 13
	корисен 7
	обичен 8
	обично 4
V	
vacate <i>v.</i>	напушта/напушти 14
vacation <i>n.</i>	одмор (на одмор) 9, распуст 8
valid, be - <i>v.</i>	важи 14
valley <i>n.</i>	долина 14
value <i>n.</i>	вредност (ж) 13
various <i>adj.</i>	разен 6
vat <i>n.</i>	каче 16
vegetables <i>n.</i>	зеленчук 5
verb <i>n.</i>	глагол
very <i>adv.</i>	многу 4, мошне 14
vessel (dish) <i>n.</i>	сад 7, 14
vibrant <i>adj.</i>	буен (бујна) 16
vicinity <i>n.</i>	близина 14, 16, околина 12
victim <i>n.</i>	жртва 16

English-Macedonian Glossary

video cassette *n.*
 view *n.*
 village *n.*
 village *adj.*
 vine *n.*
 vinegar *n.*
 vineyard *n.*
 viola *n.*
 violet color *adj.*
 violin *n.*
 vision *n.*
 visit *n.*
 visit *v.*
 Vlah *n.*
 Vlah *adj.*
 voice *n.*
 volleyball *n.*
 volleyball player *n.*
 volume *n.*
 voluntarily *adv.*
 volunteer *n.*
 vomit *v.*

видео касета 6
 вид 14, поглед 16, углед г. 6
 село 3,
 селски 13
 лоза 16
 киселина 14, оцет 14
 лозје 16
 виола 6
 виолетова боја 11
 виолина 6
 визија 16
 посета 16
 посетува/посети 9
 Влав, Влаинка (мн. Власи) 7
 влашки 7
 глас 15
 одбојка 15
 одбојкар(ка) 15
 том 15
 доброволно г. 5
 волонтер 9
 повраќа *impf* 12

W

wait *v.*
 waiter *n.*
 wake up *v.*
 walk, go for a - *v.*
 wall *n.*
 wall (rocky cliff) *n.*
 walnut *n.*
 waltz *n.*
 want *v.*
 war *n.*
 wardrobe *n.*
 warm *adj.*
 wash (oneself) *v.*
 watch *v.*
 watch *n.*
 water *n.*
 waterworks *n.*
 w.c. (water closet) *n.*
 we *pro.*
 weak *adj.*
 wealth *n.*
 wealthy *adj.*
 weather *n.*
 wedding *n.*
 wedding gift presented by the bride *n.*
 wedding guest *n.*
 wedding ring *n.*
 Wednesday *n.*

чека/почека 7
 келнер 5
 се разбуди *pf* 10
 шета/прошета 7
 сид 13
 стена 14
 орев 8
 валцер г. 5
 сака *impf* 4
 војна 15
 орман 13, шифоњер 13
 топол 10
 (се) мие/(се) измие 12
 гледа/види 4, 6
 саат 6
 вода 5
 водовод 16
 веце 10
 ние 2
 слаб 10
 богаство г. 5
 богат 11
 време 4, 10
 свадба (на) 9, венчање 11
 бовчалак г. 5
 сват г. 5
 бурма г. 5
 среда 9

English-Macedonian Glossary

week <i>n.</i>	недела 6, 9
weekend <i>n.</i>	викенд 4
weekly <i>adj.</i>	неделен г. 3
welcome <i>inter.</i>	добредојде 15
well <i>particle</i>	па 7, 9
west (in the west) <i>n.</i>	запад (на запад) 9
western <i>adj.</i>	западен 14
what <i>pro.</i>	што 2
what type, what kind of <i>adj.</i>	каков 6, 10
wheat <i>n.</i>	пченица г. 2
when <i>adv.</i>	кога 2
where <i>adv.</i>	каде 2, кај (colloquial)
wherever <i>adv.</i>	каде и да 12
whether <i>conj.</i>	дали 2 <i>interrogative particle</i>
which <i>adj.</i>	кој, кое, која, кои? 4
while <i>adv.</i>	додека 7
while <i>conj.</i>	додека (да, не) 14
whisper <i>v.</i>	шепоти <i>impf</i> 12, 16
white <i>adj.</i>	бел 5, 11
who <i>pro.</i>	кој 2
whole <i>adj.</i>	цел 10
whom <i>pro.</i>	кого (direct object) 5, кому (indirect object) 6
whose <i>adj.</i>	чиј 5
why <i>adv.</i>	зошто 4
wicket (as in a bank) <i>n.</i>	шалтер 12
wide <i>adj.</i>	широк 7
wife <i>n.</i>	жена 3
wild <i>adj.</i>	див 10
will	ќе 6 <i>future/modal particle</i>
win <i>v.</i>	победува/победи 15
win (capture) <i>v.</i>	освојува/освои 15
wind (winds) <i>n.</i>	ветар (мн. ветрови) 3
window <i>n.</i>	прозорец 10, 12, пенцере
winner <i>n.</i>	победник 15
winter <i>n.</i>	зима 4
winter <i>adj.</i>	зимски 8
winter holiday <i>n.</i>	зимување 12
wipe <i>v.</i>	избришува/избрише 14, брише г. 2
wish <i>n.</i>	желба 11
wish for <i>v.</i>	пожелува/пожели 8
with <i>prep.</i>	со 3
without <i>prep.</i>	без 16
without <i>conj.</i>	без да 12,
witness <i>n.</i>	сведок г. 5
wolf <i>n.</i>	волк, мн. волци 10
woman <i>n.</i>	жена 3
wood <i>n.</i>	дрво, мн. дрва 7
word <i>n.</i>	збор 11
wooden tub <i>n.</i>	каче 16
work <i>n.</i>	работа 3
work (creation) <i>n.</i>	дело г. 1
work <i>v.</i>	работи <i>impf</i> 3
—begin to work <i>v.</i>	—проработува/проработи г. 4

English-Macedonian Glossary

worker <i>n.</i>	работник, работничка 3
world <i>n.</i>	свет 9
world <i>adj.</i>	светски 8
worry <i>v.</i>	се грижи 9
worth <i>n.</i>	вредност (ж) 13
would	би <i>hypothetical modal particle</i> 11
wound <i>n.</i>	рана 12
wounded <i>adj.</i>	повреден 16
woven <i>adj.</i>	плетен г. 5, ткаен г. 5
wreath <i>n.</i>	венџ г. 5
write <i>v.</i>	пишува/напише/пише 3, 6, 8
write/pass an exam <i>v.</i>	полага/положи (испит) 8
writer <i>n.</i>	писател 15
written <i>adj.</i>	писмен 8

Y

year <i>n.</i>	година 4
—last year <i>adv.</i>	—лани 8
yeast <i>n.</i>	квасец г. 5
yellow <i>adj.</i>	жолт 11
yes <i>adv.</i>	да 2
yesterday <i>adv.</i>	вчера 10
yet <i>adv.</i>	уште 8
yield <i>v.</i>	препушта/препушти 14
yogurt <i>n.</i>	кисело млеко 5, јогурт (liquid type) 5
you (second person singular) <i>pro.</i>	ти (subject pronoun) 2
	тебе (direct and indirect object) 5, 6
	те (direct object clitic) 5, ти (indirect object clitic) 2, 6
you (second person singular and formal) <i>pro.</i>	вие (subject pronoun) 2
	вас (direct object) 4, ве (direct object clitic) 5
	вам (indirect object) 6, ви (indirect object clitic) 2, 6
young <i>adj.</i>	млад 3
your <i>adj.</i>	твој 7
your <i>adj.</i>	ваш 7
youth <i>n.</i>	младост (ж) 16

Z

zero <i>n.</i>	нула 3
zone <i>n.</i>	предел 14
zurla (type of double-reed instrument) <i>n.</i>	зурла 6

Лекција 1

Вежба 7: архитект, баба, брат, вампир, гулаб, да, дедо, феврек, елек, земја, свезда, и, каде, лекар, љубов, мајка, не, њујоршки, од, пинг-понг, работа, сестра, судија, татко, ќерка, универзитет, фантом, хокеј, црн, чичко, цабе, шутка

Лекција 2

Вежба 2: 1. Тој е. 2. Ние сме. 3. Ана е. 4. Вие сте. 5. Бранко и Стојан се. 6. Дедо Петре е. 7. Баба и јас сме. 8. Јас сум. 9. Ти и Драган сте. 10. Тие се.

Вежба 3: ж = жеснки род (feminine gender) с = среден род (neuter gender)
м = мажки род (masculine gender)
аптека (ж), вино (с), време (с), задача (ж), Илија (м), клуб (м),
Марко (м), можност (ж), победа (ж), професор (м), работа (ж),
република (ж), роман (м), саатчија (м), село (с), удар (м)

Вежба 5: 1. и, 2. а, 3. и, 4. и, 5. а.

Вежба 6 1. Мајка ми е Американка. По професија таа е учителка/професорка/Таа е учителка/професорка по професија. 2. Дали сестра ти/ви се вика Марија? Да./Сестра ти, Марија ли се вика? 3. Што е дедо ти/ви по националност? Тој е Канаѓанец. Тој е во Торонто. 4. Како се викаш/се викате? Том Мекдоналд. Што си/сте по националност? Јас сум Канаѓанец./Канаѓанец сум. Што си/сте по професија? Јас сум лекар/Лекар сум. Кој е ова? Тоа е брат ми. Тој е судија. 5. Од каде сте (вие)? Ние сме од САД/Од САД сме. 6. Стојан е ученик и Бранко е ученик, но Билјана е студент/студентка.

Лекција 3

Вежба 1: инженери, адвокати, архитекти, лекари, работници, бизнисмени, луѓе, продавачи, ресторани, театри, хотели, сендвичи, хамбургери, предлози

Вежба 2 архитекте, браќа, ветрови, глаголи, дедовци, работници, ресторани, сендвичи, станови, судии, чичковци, луѓе

Вежба 3: болести, глава, девојки, жени, згради, книги, можности, нозе, раце, слики, ќерки

Вежба 4: добар човек, добар татко, добра баба, добра книга, добро море, нова куќа, нова улица, нов стан, ново место, нов град, македонски филм, македонско село, македонски роман, македонско кафе, македонска куќа

Answer Key

- Вежба 5: 1. Баба ми е стара. 2. Дедо ти е стар. 3. Сестра ми е млада.
4. Јас сум Македонец / Македонка. 5. Ти си во Торонто. / Вие сте во Торонто. 6. Тие се во Скопје. 7. Чикаго е голем град.
8. Скопје е стар град. 9. Брајчино е мало село.
10. Стојан е добар брат. 11. Торонто е добар град.
12. Ова е слатко кафе.
- Вежба 6: 1. млади студенти 2. нови универзитети 3. големи банки
4. добри браќа 5. убави куќи 6. стари згради 7. стари татковци
8. високи ученици 9. уморни луѓе 10. нови професии
11. големи градови 12. канадски лекари 13. убави синови
14. вкусни лебови 15. македонски професори 16. силни ветрови
- Вежба 7: 1. живее 2. зборуваат 3. работи, 4. работиме 5. живеете 6. прават
7. чита 8. читаме 9. стојат 10. пијам
- Вежба 8: 1. Јас зборувам англиски и македонски. 2. Каде оди Бранко? Не знам.
3. Тие живеат во убава куќа на улица Гарден (Гарден Стрит). 4. Мира живее во нов стан во Скопје. Сестра ѝ живее во стара куќа во Торонто.
5. Што правиш? Ништо. 6. Што прават Билјана и Бранко? (Тие) Читаат нешто. 7. Што правиш (ти) денес / денеска? Работам.
8. Баба ти и дедо ти стојат овде. 9. (Ние) пиеме кафе со дедо ти во еден македонски ресторан. 10. Мира и Андреј се гладни. Тие јадат сендвичи.
- Вежба 11: 1. Не, немам/немаме нов стан. 2. Не, не се вика Бранко. 3. Не, тие не живеат во Скопје. 4. Не, не пијам слатко кафе. 5. Не, Андреј нема работа денес. 6. Не, нема добри ресторани во Торонто. 7. Не, не се викам Снежана. 8. Не, не зборувам/не зборуваме македонски. 9. Не, дедо Петре не пишува англиски. 10. Елена не јаде вкусен сендвич.

Лекција 4

- Вежба 2: машки род: балкони, билети, возачи, градови, гробови,
јазици, кревети, куфери, луѓе, мажи, татковци, чичковци
- женски род: баби, згради, капи, книжарници, куќи, можности,
националности, реки, сестри, тетки, улици
- среден род: бебиња, деца, јаболка, јајца, пенкала, списанија
- Вежба 3: 1. Овие браќа се во Торонто. 2. Оние луѓе се Македонци.
3. Оваа книга е интересна, но онаа не е интересна.
4. Овој универзитет е нов. 5. Овие татковци се млади.
6. Овој град е убав. 7. Оние градови се убави.
8. Тој професор е интересен човек. 9. Кои се тие луѓе?

Answer Key

10. Ова село е мало, но она е големо.

Вежба 4: 1. Студентот е Канаѓанец. 2. Луѓето гледаат телевизија.
3. Тие / Оние учебници се на масата. 4. Овие деца јадат хамбургери. 5. Тој / Оној стан е нов. 6. Овие градови се големи.
7. Татковците пијат кафе. 8. Браќата читаат книги.
9. Становите се стари. 10. Куќата е убава.

Вежба 5: 1. Liljana is reading the letter from Mira/Mira's letter.
2. Mira is reading the novel by Petre Andreevski.
3. Tanas is reading the book. 4. For whom are you looking?
I am looking for the professor. 5. Are you buying the books?
6. I don't like the textbooks. 7. Stojan is eating the sandwich.
8. I don't know the worker. 9. Baba Elena is drinking the coffee.
10. They don't like these children.

Вежба 6: 1. го. 2. ги. 3. Ја. 4. го. 5. Го. 6. ја. 7. Ги. 8. го. 9. ги. 10. го.

Вежба 7: 1. (Јас) ги знам овие студенти. 2. Тетка Мира има англиски книги. Таа не ги гита. (Таа) нема време. 3. Браќата стојат во ресторанот. 4. Родителите пијат кафе. 5. Билјана јаде сендвич.
6. Билјана го јаде сендвичот. 7. Бранко и Стојан ја јадат пицата.
8. Баба Елена го пишува писмото. 9. Дедо Петре пишува писма.
10. Јас сакам слатко кафе, но браќа ми (моите браќа) не сакаат слатко кафе.

Вежба 10: 1. купуваме 2. зборува 3. пијат 4. јадат 5. знаеш 6. мислам
7. купувате 8. прават 9. разговара 10. работат

Вежба 11: 1. студирам, живеам, имаме, јадеме, си одам, прави
2. имаат, доаѓаат, разговарат, работи, знае, зборува

Лекција 5

Вежба 2: 1. белото сирење 2. црното вино 3. добрите студенти
4. печената пиперка 5. малото село 6. големата зграда
7. нискиот човек 8. новата година 9. македонските студенти
10. гладниот ученик 11. добриот татко 12. уморните студенти
13. високата зграда 14. убавиот парк 15. младото дете

Вежба 3: 1. го 2. Не 3. Ја 4. Ги 5. Го 6. Ве 7. Ги 8. Го 9. Те 10. Ги

Вежба 5: го, #, го, ги, го, го, #, ја, ја

Вежба 7: 1. со неа 2. со вас 3. нас 4. нив 5. нас 6. него 7. тебе
8. вас 9. мене 10. Неа

Answer Key

Вежба 9: 1. Лилјана сака да го чита писмото. 2. Стојан не може да ја чита книгата. 3. Танас може да прави полнети пиперки. 4. Бранко мора да ја чита книгата. 5. Тие не можат да одат со нив. 6. Дедо Петре сака Баба Елена да гледа телевизија со него. 7. Билјана и Ристо сакаат да јадат шопска салата со нив. 8. Стив сака Бранко да оди со него во кино. 9. Сакам ти да зборуваш со неа. 10. Ристо и Кате не сакаат Билјана да оди со нив.

Вежба 10: 1. 1.- в, 2.- г, 3.- б, 4.- д, 5.- а

Вежба 12: 1. Чие 2. Чија 3. Чиј 4. Чиј 5. Чија 6. Чии 7. Чии 8. Чие 9. Чии 10. чиј

Вежба 13: 1. Лилјана не знае каде е Бранко. 2. Билјана не знае зошто гледа телевизија. 3 Извинете, дали знаете каде е библиотеката / знаете ли каде е библиотеката? Се разбира. Ене ја! 4. (Ние) не знаеме чии пари се на масата. 5. (јас) не знам зошто Ристо зборува со Билјана. 6. Таа не знае кој работи во библиотеката денес. 7. Знаеш ли / дали знаеш од каде е дедо Петре? 8.(Ние) не знаеме што е ова. 9. Стив не знае каде живее Кате. 10. (Тие) не знаат чии се овие книги / чии книги се овие.

Лекција 6

Вежба 2: 1. им 2. ми 3. ѝ 4. им 5. ни 6. Ви

Вежба 3: 1. тебе 2. нејзе 3. мене 4. нему 5. вам 6. ним 7. Нам

1. на тебе 2. на неа 3. на мене 4. на него 5. на вас 6. на нив
7. на нас

Вежба 4: 1. му го 2. му ја 3. ѝ ја 4. му го 5. ѝ ја 6. му го 7. си го
8. им ги 9. ти ги 10. ѝ ги

Вежба 5: 1. Можеш ли да ми купиш? 2. Можеш ли да му го прочиташ писмото од Мира? 3. Можеш ли да ѝ го дадеш на баба ти? 4. Можеш ли да ни покажеш? 5. Можеш ли да им дадеш вечера? 6. Можеш ли да го испратиш?

Вежба 6: 1. We are going to the concert. 2. Naum is at the concert.
3. Liljana's husband is giving the letter to Jovan's neighbor. / Liljana's husband is giving the neighbor's letter to Jovan.
4. Marija's mother wants/likes to live in Elena's sister's house.
5. Stojan's brother's books are on the table.

Answer Key

Вежба 7: 1. дадам 2. носи 3. дојде 4. доаѓа 5. гледаш 6. игра/заигра
7. пеат 8. купувам, купам 9. читам 10. читам/прочитам

Вежба 8: 1. Баба ми не ќе дојде/нема да дојде од Прилеп.
2. Не ќе одиме /нема да одиме на концерт.
3. Не ќе му ги дадеме парите/ нема да му ги дадеме парите на татко ни.
4. Не ќе ѝ го прочитам/ нема да ѝ го прочитам писмото на Весна.
5. Утре не ќе ви ги покажеме/ нема да ви ги покажеме сликите од Македонија.
6. Децата не ќе гледаат/ нема да гледаат телевизија.
7. Билјана и Ристо не ќе јадаат/ нема да јадаат шопска салата и не ќе пијат/ нема да пијат чај.
8. Не ќе пиете/ нема да пиете бело вино.
9. Не ќе ми го донесеш/ нема да ми го донесеш романот од Петре Андреевски.
10. Баба не ќе знае/нема да знае.

Вежба 9: 1. ќе бидам 2. ќе бидат 3. ќе биде 4. ќе биде 5. ќе бидете
6. ќе бидат 7. ќе биде 8. ќе бидеме 9. ќе бидеш 10. ќе бидат

Вежба 11: купи, свири, пеат, пее, дојдете, свири, испратиш

Лекција 7

Вежба 2: 1. понова 2. пониска 3. поубав 4. повисока 5. постар
6. помало 7. послатка 8. поуморна 9. поголемо 10. потежок

Вежба 4: 1. Монреал е стар град, но/ ама Скопје е постар град.
2. Сестра ми е помлада од сестра ти. (Мојата сестра е помлада од твојата (сестра). 3. Зградата на Зоран е повисока од оваа зграда.
4. Лилјана е постара од Мира; Мира е помлада од Лилјана.
5. Стојан е понизок од брат му (својот/ неговиот брат).
6. Буф е помало село од Брајчино. 7. Ова овошје е покисело од она /тоа овошје. 8. Овој нов роман е подобар од стариот роман.
9. Овие пиперки се лути, но/ ама оние/тие пиперки се полугути.

Вежба 6: 1. My mother lives in London. 2. His house is beautiful. 3. Their child is named Angel. 4. My friends will go/are going to the movies. 5. Your sister doesn't like to/doesn't want to study. 6. Your grandfather lives in California. 7. His village is small. 8. Your books are on the table. 9. Her brother works here. 10. Our house is beautiful. 11. Her dog is called Alex. 12. Her eyes are green. 13. Their apartment is big. 14. My uncle doesn't speak English. 15. Your child is named Jovan. 16. His brothers live in Skopje.

Answer Key

Вежба 7: 1. нејзината 2. нашите 3. неговата 4. чие 5. твоите/вашите
6. моите 7. нивниот 8. нејзината 9. неговиот 10. твоите/вашите 11. нашата
12. нивната 13. мојот 14. нејзините 15. чиј

Вежба 8: 1. доаѓај! 2. запејте! 3. чекајте! 4. дај! 5. купи!
6. дојдете! 7. пиј! 8. пејте! 9. јади! 10. читајте!

Вежба 9: 1. Покажете им ги сликите! 2. пиј млеко секој ден!
3. Дојдете утре! 4. Читај ѝ ја интересната книга на ќерка ми!
5. Дајте ми ги парите! 6. Купи ни го весникот! 7. Пејте им ги
песните! 8. Покажи му ја сликата на Танас! 9. Правете вечера сега!
10. Кажи ми!

Вежба 10: 1. ја, ја 2. им, им, им 3. му, го

Вежба 12: земете, исчистете, исечете, залејте, варете, додајте, изматете,
додајте, ставајте, ставете, поварете

Вежба 13: 1 Бранко треба да го чита својот/ неговиот учебник. 2. Стојан, мораш да
му ја дадеш книгата на брат ти./мораш да му ја дадеш на брат ти неговата
книга. 3. Треба да му напишеш писмо на дедо ти.
4. Треба да им го донесеш на нашите пријатели писмото од Скопје. /Треба
да им го донесеш писмото од Скопје на нашите пријатели.
5. Треба да си купам нови чевли. 6. (Тие) треба да му кажат на Бранко
кога треба да дојде кај нас денес/ денеска. 7. Треба да го изедеш вкусниот
сендвич. 8. Таа треба да ни каже каде е ресторанот. 9. (Јас) морам да одам
на работа денес/денеска.
10. (Тие) мораат да ни кажат кога ќе дојдат.

Лекција 8

Вежба 2: 1. прочитав 2. прошета 3. заиграа 4. почекавте 5. прочита
6. заигравме 7. прошетаа 8. почека 9. прочитавте 10. прочитаа

Вежба 3: 1. пополни 2. испратив 3. купивме 4. помисливте 5. купи
6. испратија 7. направи 8. купив 9. купија 10. прими

Вежба 4: 1. поминавме 2. помина 3. кажа 4. покажавме 5. покажа
6. слушнавте 7. поминаа 8. покажав 9. покажа 10. сретнавме

Вежба 5: 1. отидов 2. даде 3. виде 4. видовме 5. донесоа 6. дадовте
7. даде 8. дојдоа 9. видов 10. изедоа 11. дадоа

Вежба 6: 1. прочита 2. прочитавме 3. пристигнавте 4. пристигнав
5. направи 6. направија 7. прочитав 8. пристигнаа

Answer Key

9. напиша 10. напишавме 11. пристигна 12. беше
13. испивме 14. рече 15. рекоа 16. дојдовте 17. дојде
18. изедов 19. прочитаа 20. кажавте

Вежба 7: 1. Учителката му го даде учебникот по македонски.
2. Мајка ми ми донесе кафе. 3. Билјана дојде. 4. Бранко
и Стојан отидоа во 7.00. 5. Го виде Бранко? 6. Вие заигравте оро.
7. Децата запеаја. 8. Кога дојдовте од Скопје? 9. Ние купивме
весници. 10. Јас ги прочитав писмата. 11. Ние ви испративме слики.
12. Бевме таму. 13. Таа беше овде. 14. Бев во Охрид.
15. Беа кај нас.

Вежба 9: почнав, се преселивме, завршив, се запишав, се запишаа, решив,
поднесов, примија, завршив, почнав

Вежба 11: 1. Не знам дали е Стојан во трето одделение. 2. Знаеш ли / Дали
знаеш дали Лилјана доби писмо од сестра си? 3. Не знам дали ќе
ќе го положам испитот. 4. Дали знаеш / Знаеш ли зошто се караат
децата / децата се караат? 5. Студентите / Учениците не знаат
дека ове е тешка лекција. 6. (Ние) не знаеме дали Стив може да
ни помогне. 7. Знаеш ли / Дали знаеш чиј учебник е ова. 8. Баба
Елена не знае дали Бранко сака да слуша народна музика.
9. Дали твоите родители знаат / Знаат ли твоите родители дека не
го положи испитот? 10. Знаеш ли / Дали знаеш дали Мира има
куче или мачка?

Вежба 13: 1. Мостот на Вардар што / којшто / кој го поминаа се вика
Камени мост.
2. Старата турска бања што / којашто / која е сега уметничка галерија се
вика Даут пашиниот амам.
3. Црквата во чиј / чијшто двор се наоѓа гробот на Гоце Делчев се вика
Свети Спас. 4. Музејот во којшто / кој ги видоа народните носии е
Музејот на Македонија.
5. Пазарот каде што купија овошје се вика Бит-пазар.
6. Цамијата покрај којашто / која поминаа на патот за музејот се вика
Мустафапашина цамија.

Вежба 15: 1. Тања оди во „Багдат Кафе“, во коешто / во кое доаѓаат многу рокери.
Тања оди во „Багдат Кафе“, каде што доаѓаат многу рокери
2. Скопскиот крем слуша само таква музика што / којашто / која е хит
во моментот. 3. Владо свири во еден клуб што / којшто / кој се наоѓа до
Градскиот парк. 4. Дискотеката во Градскиот парк, каде што оди Таша, е
многу позната.
5. Ова е мојот другар Борис, со кого често одам на Водно.
6. Емилија, која / којашто знае многу јазици, студира на филолошкиот
факултет.
7. Гоце, чиј / чијшто брат е познат бизнисмен, секаде се шета со пеицер.

Лекција 9

Вежба 2: 1. разбраа 2. разбрав 3. избројаа / изброија 4. разбравте 5. избројавме / изброивме 6. засвири / засвири 7. засвирија / засвириа 8. разбра 9. оздраве 10. оздравеа

Вежба 3: две нови книги, дваесет и една голема зграда, сто триесет и пет деца, шест благи пиперки, осумдесет и седум вкусни сендвичи, четириесет дена и четириесет ноќи, сто и едно куче, седумдесет и шест инструменти, дванаесет месеци

Вежба 9: 1. Стојан гледа телевизија во понеделник /секој понеделник од три и пол до четири и пол. 2. Тетка ми дојде од Македонија во четвртокот / минатиот четврток во шест навечер. 3. (Јас) имам часови во среда од еден до два, но в среда / идната среда нема да имаме / не ќе имаме часови. 4. Во сабота / Во саботите Бранко сака да си игра со своите / неговите другари. 5. В четврток / следниот четврток татко ми треба да патува во / за Америка / САД / Соединетите Држави. 6. Во петокот / минатиот петок беше роденденот на Бранко / на Бранко му беше роденден. 7. Во четврток / секој четврток имаме испит (тест) по хемија. 8. Денес / денеска е недела. 9. Вчера беше сабота. 10. Утре ќе биде понеделник.

Вежба 14: (There may be other possible solutions, but here is one set of possibilities.)

1. Ние нема да му ја купиме мачката на Стојан.
2. На децата не ќе им се допадне одморот на планина.
3. Ќе ми кажеш ли како да го најдам новиот бутик?
4. Дедо Петре сака да им раскажува на децата за неговото село / Дедо Петре сака да им раскажува за неговото село на децата.
5. Ќе го гледаш ли филмот „Титаник“ в недела? 6. Весна не ќе може да ти ја даде книгата сега. 7. Не покажувај му го подарокот на Бранко / на Бранко подарокот. 8. Кажи им на децата плановите за летниот одмор .
9. Немој да му ги даваш овие слики на Владо. 10. Кога ќе ѝ ги покажеш сликите од Македонија на Билјана?

Вежба 16: 1. Билјана му подари / даде на својот / нејзиниот помал брат куче за роденден. 2. (Ние) планираме да патуваме во / за Македонија на дваесет и трети јуни. 3. Каде ќе славите Нова Година? Ќе одиме во еден ресторан со нашите најдобри пријатели. 4. Ѐ купив на сестра ти компакт диск за роденден. (Јас) знам дека (таа) сака мачка, но / ама има алергија. 5. Влези / Влезете! Како си / Како сте? Што има ново? Сакаш ли / Сакате ли нешто да се напиете / нешто за пиење? 6. Минатата година / Лани брат ми се пресели во помал стан, којшто се наоѓа / е поблиску до моите родители. Во сабота / Во

Answer Key

саботите тој оди и им помага. 7. Нашиот сосед / комшија доби интересно писмо од еден пријател кој/ којшто/ што студира / учи во Македонија ова лето / летово. 8. Скоро секоја година, моите пријатели планираат да патуваат за време на одморот / распустот. Лани / Минатата година беа една недела во Бостон. Многу им се допадна. 9. Има ли / Дали има планини и езера каде што живееш (ти)?/ живеете (вие)? 10. Не влегувај / Немој да влегуваш во собата! Дедо спие.

Лекција 10

Вежба 3: 1. живееше 2. зборуваа 3. работеше 4. работевме 5. живеевте 6. правеа 7. читаше 8. бев 9. имаа 10. зборувавме 11. читаше 12. свиреше 13. игравте 14. доаѓаше 15. сакаа 16. беше 17. бевме 18. слушав 19. гледаше 20. добиваа

Вежба 5: 1. луѓено 2. детево 3. куќава 4. кучињана 5. зградава 6. паркон 7. деновие 8. селава 9. зимава 10. студентов

Вежба 7: тоа, таму, толку, тоа, така, таму, така, толку, тој, таа, таква, таков

Вежба 8: 1. (Јас) не сакав таква свадба. 2. Јас правам турско кафе вака, како го правиш ти? 3. Таа има толку многу пријатели. 4. Стојан не е (толку) висок колку Бранко. 5. Зошто кучето трча онаму? Ќе ги изеде вкусните сендвичи. 6. Таа сакаше да купи чевли како оние што ги купи Весна, но не можеше да најде такви. 7. Беше толку (многу) топло во Охрид. 8. Стави ги чашињата онаму, на масата. Не ставај ги / Немој да ги ставаш овде на подот. 9. „Колку пиперки сакаш, Олку?“ „Да, толку.“ 10. Такво дрво растеше до куќата на баба ни и дедо ни, и ние секогаш се качувавме на него.

Вежба 9: 1. Му се спие. 2. Не ни се јаде. 3. ѝ се пие. 4. ви се оди. 5. ти се спие. 6. му се јаде. 7. не ни се пие. 8. им се пие.

Вежба 11: 1. - в. 2. - д. 3. - а. 4. - ж. 5. - ѓ. 6. - б. 7. - г. 8. - е.

Вежба 15: 1. а. 2. а. 3. б. 4. б. 5. а. 6. а. 7. б. 8. а. 9. а. 10. а.

Вежба 16: 1. купив 2. испратив 3. доаѓаа 4. останавме, одевме 5. слушнав 6. прашуваше, чекаа 7. добив

Вежба 17: 1. Кога Стив влезе во собата, ние зборувавме за него. 2. Синоќа го видовме брат ти. Вечераше во еден ресторан со

Answer Key

неколку пријатели. / Вечераше со неколку пријатели во еден ресторан. 3. Додека ти гледаше телевизија, јас го завршив писмото до / за мојот пријател кој / којшто / што живее во Битола. 4. (Јас) ти кажав, зошто не слушаше? 5. Твојот цимер / Твојата цимерка го купи весникот. 6. Вчера се вративме во единаесет навечер. 7. Додека шетав по пазарот / одев низ пазарот, врнеше (дожд). (Јас) носев чадор. 8. Во планините живееја волци и секогаш ги плашеа луѓето кои / коишто / што живееја во долините / котлините. 9. (Ние) забележавме дека нашите книги стоеја / стојат на масата. 10. Пушти / Пуштете ги децата да си играат надвор, денес е сончево и топло. 11. Баба не ги пушти децата да (си) играат внатре. Тие се караа и зборуваа гласно додека дедо спиеше. 12. Зошто ти беше досадно утрово на час / часот? Бев уморен / уморна и ми се спиеше. 13. (Тие) требаше да ни кажат.

Лекција 11

Вежба 2: 1. вујко 2. тетка 3. братучетка 4. свекрва 5. тетин 6. тест / дедо
7. сестра 8. мајка 9. баџанак 10. стрина

Вежба 4: 1. невреден / мрзлив 2. висока 3. вреден 4. дебел (if слаб means *thin*) силен (if слаб means *weak*) 5. грди 6. несимпатична 7. сиромашен
8. неинтелигентни 9. нечесен 10. мали уши 11. темни очи
12. долга коса

Вежба 7: 1. Ако го најдам, ќе ти го дадам. 2. Ако имам, ќе ти се јавам.
3. Ако соседите се грижат за кучето, ќе останеме три дена.
4. Ако го има во книжарница, ќе ти го купам.
5. Ако врне, не ќе можам да играм тенис.

Вежба 8: 1. Ако имаме слободно време, ќе одиме на / во кино.
2. Ако има воз, ќе тргнеме во девет и пол / девет и триесет.
3. Ако добијам писмо од тебе, (јас) ќе ти испратам писмо.
4. Ако одиш во / до продавницата, те молам купи ми весник.
5. Ако можеш, јави ми се вечерва.
6. Ако сакаш, дојди со нас. (Ние) ќе го гледаме филмот „Пред дождот“.
7. Ако си гладен / гладна, ќе ти купам сендвич.
8. Донка ќе студира на Правен факултет / Правниот факултет, ако ја примат.
9. Ако се карате, ќе морате да играте надвор.
10. Ако биде сончево в недела, ајде да одиме / да се качуваме на Водно.

Answer Key

Вежба 9:	<u>Аорист</u> aorist		<u>Имперфект од свршен глагол</u> perfective imperfect	
	затрчав	затрчавме	ќе затрчав	ќе затрчавме
	затрча	затрчавте	ќе затрчаше	ќе затрчавте
	затрча	затрчаа	ќе затрчаше	ќе затрчаа
	одговорив	одговоривме	ќе одговорев	ќе одговоревме
	одговори	одговорите	ќе одговореше	ќе одговоревте
	одговори	одговорија	ќе одговореше	ќе одговореа
	се јавив	се јавивме	ќе се јавев	ќе се јавевме
	се јави	се јавивте	ќе се јавеше	ќе се јавевте
	се јави	се јавија	ќе се јавеше	ќе се јавеа
	се допаднав	се допаднавме	ќе се допаднев	ќе се допадневме
	се допадна	се допаднавте	ќе се допаднеше	ќе се допадневте
	се допадна	се допаднаа	ќе се допаднеше	ќе се допаднеа
	почнав	почнавме	ќе почнев	ќе почневме
	почна	почнавте	ќе почнеше	ќе почневте
	почна	почнаа	ќе почнеше	ќе почнеа
	најдов	најдовме	ќе најдев	ќе најдевме
	најде	најдовте	ќе најдеше	ќе најдевте
	најде	најдоа	ќе најдеше	ќе најдеа
	влегов	влеговме	ќе влезев	ќе влезевме
	влезе	влеговте	ќе влезеше	ќе влезевте
	влезе	влегоа	ќе влезеше	ќе влезеа
	зедов	зедовме	ќе земев	ќе земевме
	зеде	зедовте	ќе земеше	ќе земевте
	зеде	зедоа	ќе земеше	ќе земеа

- Вежба 11: 1. Ако / Да имаа слободно време, (тие) ќе отидеа на пазар.
 2. Ако Танас се вратеше порано, (тој) ќе вечераше со нас. / Да се вратеше порано, Танас ќе вечераше со нас. / Да се вратеше Танас порано, (тој) ќе вечераше со нас. 3. Ако / Да добиев писмо од тебе, (јас) ќе ти пишев.
 4. Ако (ти) / (Ти) да не го купеше весникот, (ние) немаше да дознаеме / не ќе дознаевме. 5. Ако / Да можев, (јас) ќе ти се јавев. 6. Ако / Да имавме пари, (ние) ќе отидевме во кино. 7. Да / Ако беше гладен / гладна, ќе ти купевме сендвич. 8. Донка ќе студираше на правниот факултет, ако да ја примеа. 9. Да / Ако не врнеше, децата ќе си играа надвор со децата на соседите / комшиите. 10. Да / Ако беше сончево во саботата, (ние) ќе се качувавме / се качевме на Водно. 11. Минатото лето секој ден тие ќе

дојдеа кај нас, и ако времето беше убаво, ќе шетаа со нас по кејот на реката. / Минатото лето тие доаѓаа кај нас секој ден, и ако времето беше убаво, шетаа со нас по кејот на реката. 12. Секој ден баба и дедо ќе пиеја кафе и ќе разговараа за нивниот / својот живот во селото. / Баба и дедо пиеја кафе секој ден и разговараа за нивниот / својот живот во селото.

Вежба 12: 1. Тие ни рекоа дека татко им живее во Куманово. 2. Тие рекоа дека живеат во Струга. 3. Таа вели дека ќе дојде утре. 4. Таа ми вели да дојдам утре. 5. Ти ми напиша дека си во Охрид. 6. Тие ми напишаа дека Танас и Лилјана ќе одат во Македонија. 7. Таа рече дека го знае овој човек. 8. Вие мислевте дека таа ќе дојде. 9. Јас ти велам да бидеш добар. 10. Ние рековме дека тој ќе стигне денес од Чикаго.

Вежба 14: возење, гледање, учење, шетање, трчање, карање, пеење, мислење, купување, скијање

Вежба 16: 1. Не знаејќи каде да одам, (јас) отидов во кино. 2. Мислејќи на тебе, ние сакаме да ти се јавиме. 3. Покажувајќи му ја книгата на Бранко, дедо зборуваше за народна музика. 4. Грижејќи се за работата, Владо не сакаше да зборува со нас. 5. Давајќи им ги книгите на учениците, им рековме да ги читаат. 6. Пеејќи песни, тие пиеја вино. 7. Пиејќи вино, тие пееја песни. 8. Немајќи можност да студира, (тој) почна да работи во ресторан.

Лекција 12

Вежба 4: 1. прочитал, прочитала, прочитало, прочитале 2. направил, направила, направило, направиле 3. отишол, отишла, отишло, отишле 4. заиграл, заиграла, заиграло, заиграле 5. изел, изела, изело, изеле, 6. умрел, умрела, умрело, умреле 7. запеал, запеала, запеало, запеале 8. почнал, почнала, почнало, почнале 9. испратил, испратила, испратило, испратиле 10. видел, видела, видело, виделе 11. рекол, рекла, рекло, рекле 12. поминал, поминала, поминало, поминале 13. прошетал, прошетала, прошетало, прошетале 14. затворил, затворила, затворило, затвориле 15. собрал, собрала, собрало, собрале

1. се качувал, се качувала, се качувало, се качувале 2. правел, правела, правело, правеле 3. пиел, пиела, пиело, пиеле 4. стоел, стоела, стоело, стоеле 5. доаѓал, доаѓала, доаѓало, доаѓале 6. собирал, собирала, собирало, собирале 7. кршел, кршела, кршело, кршеле 8. се миел, се миела, се миело, се миеле 9. зборувал, зборувала, зборувало,

Answer Key

зборувале 10. јадел, јадела, јадело, јаделе 11. пишува, пишува, пишува, пишува, пишува, пишува 12. учел, учела, учело, учеле 13. легнувал, легнувала, легнувало, легнувале 14. одморал, одморала, одморало, одморале 15. шетал, шетала, шетало, шетале

1. ќе направел, ќе направела, ќе направело, ќе направеле
2. ќе дошол, ќе дошла, ќе дошло, ќе дошле
3. ќе паднел, ќе паднела, ќе паднело, ќе паднеле
4. ќе прочитал, ќе прочитала, ќе прочитало, ќе прочитале
5. ќе соберел, ќе соберела, ќе соберело, ќе собереле
6. ќе кажел, ќе кажела, ќе кажело, ќе кажеле
7. ќе влезел, ќе влезела, ќе влезело, ќе влезеле
8. ќе легнел, ќе легнела, ќе легнело, ќе легнеле
9. ќе речел, ќе речела, ќе речело, ќе речеле
10. ќе плател, ќе платела, ќе платело, ќе плателе
11. ќе донесел, ќе донесела, ќе донесело, ќе донеселе
12. ќе земел, ќе земела, ќе земело, ќе земеле
13. ќе запеел, ќе запеела, ќе запеело, ќе запееле
14. ќе изедел, ќе изедела, ќе изедело, ќе изеделе
15. ќе заиграл, ќе заиграла, ќе заиграло, ќе заиграле

Вежба 5: Имперфект

1. јас сум читал(а)
ти си читал(а)
тој читал
таа читала
тоа читало	ние сме читале
вие сте читале
тие читале
2. јас сум правил(а)
ти си правил(а)
тој правил
таа правила
тоа правило	ние сме правиле
вие сте правиле
тие правиле
3. јас сум играл(а)
ти си играл(а)
тој играл
таа играла
тоа играло	ние сме играле
вие сте играле
тие играле
4. јас сум броил(а)/бројал(а)
ти си броил(а)/бројала
тој броил/бројал
таа броила/бројала
тоа броило/бројало	ние сме броиле/бројале
вие сте броиле/бројале
тие броиле/бројале
5. јас сум доаѓал(а)
ти си доаѓал(а)
тој доаѓал
таа доаѓала
тоа доаѓало	ние сме доаѓале
вие сте доаѓале
тие доаѓале
6. јас сум можел(а)
ти си можел(а)
тој можел
таа можела
тоа можело	ние сме можеле
вие сте можеле
тие можеле

Answer Key

<p>7. јас сум свирил(а) ние сме свириле ти си свирил(а) вие сте свириле тој свирил тие свириле таа свирила тоа свирило</p>	<p>8. јас сум пиел(а) ние сме пиеле ти си пиел(а) вие сте пиеле тој пиел тие пиеле таа пиела тоа пиело</p>
--	--

<p>9. јас сум јадел(а) ние сме јаделе ти си јадел(а) вие сте јаделе тој јадел тие јаделе таа јадела тоа јадело</p>	<p>10. јас сум знаел(а) ние сме знаеле ти си знаел(а) вие сте знаеле тој знаел тие знаеле таа знаела тоа знаело</p>
--	---

Аорист

<p>1. јас сум прочитал(а) ти си прочитал(а) тој прочитал таа прочитала тоа прочитало</p>	<p>није сме прочитале вие сте прочитале тие прочитале</p>
--	---

<p>2. јас сум заиграл(а) ти си заиграл(а) тој заиграл таа заиграла тоа заиграло</p>	<p>није сме заиграле вие сте заиграле тие заиграле</p>
---	--

<p>3. јас сум засвирил(а)/засвирел(а) ти си засвирил(а)/засвирел(а) тој засвирил/засвирел таа засвирила /засвирела тоа засвирило /засвирело</p>	<p>није сме засвириле/засвиреле вие сте засвириле/засвиреле тие засвириле/засвиреле</p>
---	---

<p>4. јас сум направил(а) ти си направил(а) тој направил таа направила тоа направило</p>	<p>није сме направиле вие сте направиле тие направиле</p>
--	---

<p>5. јас сум умрел(а) ти си умрел(а) тој умрел таа умрела тоа умрело</p>	<p>није сме умреле вие сте умреле тие умреле</p>
---	--

<p>6. јас сум дошол/дошла ти си дошол/дошла тој дошол таа дошла тоа дошло</p>	<p>није сме дошле вие сте дошле тие дошле</p>
---	---

Answer Key

7. јас сум донесол/донесла // донел(а) ние сме донесле // донеле
ти си донесол/донесла // донел(а) вие сте донесле // донеле
тој донесол // донел тие донесле // донеле
таа донесла // донел(а)
тоа донесло // донело
8. јас сум зел(а) ние сме зеле 9. јас сум испил(а) ние сме испиле
ти си зел(а) вие сте зеле ти си испил(а) вие сте испиле
тој зел тие зеле тој испил тие испиле
таа зела
тоа зело таа испила
тоа испило
10. јас сум купил(а) ние сме купиле
ти си купил(а) вие сте купиле
тој купил тие купиле
таа купи
тоа купи

Имперфект од свршен глагол

1. јас ќе сум прочитал(а) ние ќе сме прочитале
ти ќе си прочитал(а) вие ќе сте прочитале
тој ќе прочитал тие ќе прочитале
таа ќе прочитал
тоа ќе прочитало
2. јас ќе сум заиграл(а) ние ќе сме заиграле
ти ќе си заиграл(а) вие ќе сте заиграле
тој ќе заиграл тие ќе заиграле
таа ќе заиграла
тоа ќе заиграло
3. јас ќе сум засвирел(а) ние ќе сме засвиреле
ти ќе си засвирел(а) вие ќе сте засвиреле
тој ќе засвирел тие ќе засвиреле
таа ќе засвирела
тоа ќе засвирело
4. јас ќе сум направел(а) ние ќе сме направеле
ти ќе си направел(а) вие ќе сте направеле
тој ќе направел тие ќе направеле
таа ќе направела
тоа ќе направело

Answer Key

- 5 . јас ќе сум отидел(а) ние ќе сме отиделе
ти ќе си отидел(а) вие ќе сте отиделе
тој ќе отидел тие ќе отиделе
таа ќе отидела
тоа ќе отидело
- 6 . јас ќе сум донесел(а) ние ќе сме донеселе
ти ќе си донесел(а) вие ќе сте донеселе
тој ќе донесел тие ќе донеселе
таа ќе донесела
тоа ќе донесело
- 7 .јас ќе сум земел(а) ние ќе сме земеле
ти ќе си земел(а) вие ќе сте земеле
тој ќе земел тие ќе земеле
таа ќе земела
тоа ќе земело
- 8 .јас ќе сум ислиел(а) ние ќе сме ислиеле
ти ќе си ислиел(а) вие ќе сте ислиеле
тој ќе ислиел тие ќе ислиеле
таа ќе ислиела
тоа ќе ислиело
- 9 .јас ќе сум отворел(а) ние ќе сме отвореле
ти ќе си отворел(а) вие ќе сте отвореле
тој ќе отворел тие ќе отвореле
таа ќе отворела
тоа ќе отворело
- 10 .јас ќе сум седнел(а)) ние ќе сме седнеле
ти ќе си седнел (а) вие ќе сте седнеле
тој ќе седнел тие ќе седнеле
таа ќе седнела
тоа ќе седнел

Вежба 6: 1. зел 2. скршил, паднал 3. сме се преселиле 4. излегла 5. сме биле
6. сте ги нашле 7. си мија дал(а) 8. биле 9. си ги чул(а) 10. набрал

Вежба 10: 1. Танас ќе зборува со лекарот пред да оди на работа. Го боли грбот.
/ Грбот го боли. 2. Весна отиде во продавницата (за) да си купи нови
чевли. 3. Минатото лето / Лани летото отидовме во Европа (за) да ги
посетиме роднините на мајка ми. 4. Дедо се врати дома без да го
испрати писмото. 5. Стојан го бараше својот / неговиот вкусен сендвич
без да знае дека кучето го изеде. 6. Пред да се жалиш дека те боли
главата, испиј го овој лек. 7. Ајде да одиме во паркот пред да
заврне. 8. Сестра му на Марко е во кујната (за) да ни прави кафе.

9. Прашај го дали има алергија пред да му ги дадеш тие апчиња 10. Стојан / Стојане ! не облекувај се без да се миеш!

Вежба 11: 1. Штом / Само што пристигнавме / стигнавме, почна да врне.
2. Штом имаме време, ајде да одиме во продавницата заедно.
3. Баба ми го облекува детето на сестра ми. 4. Пред да вечераш треба да си ги измиеш рацете. 5. Те молам измиј ги чиниите пред да почнеш да гледаш телевизија. 6. Штом си болен / болна, легни си (в / во кревет).
7. Каде е Трајан? (Тој) се облекува. (Веднаш) штом дојде, ќе разговараме. 8. Штом / Кога те боли ногата, зошто / што стоиш? Седни онаму. 9. Тие поседоа / седеа малку, но / ама пред да го испијат кафето, станаа и излегоа од собата. 10. Бранко се облече без да се измие.

Лекција 13

Вежба 10: 1. адмиративност (admiration) 2. незасведоченост (non-confirmative, non-witnessed) 3. дубитативност (dubitative) 4. перфективност (perfect)

Вежба 11: 1. Тие ни рекоа дека татко им живеел во Брајчино
2. Тие рекоа дека татко им живее / живеел во Брајчино
3. Таа вели дека ќе дојде / дека ќе дошла 4. Ти ми напиша дека беше / бил(а) во Охрид 5. Тие ми напишаа дека Танас и Лилјана ќе одат / ќе оделе 6. Таа рече дека знае / знаела 7. Вие рековте дека таа ќе дојде / ќе дошла 8. Ние рековме дека тој ќе стигне / ќе стигнел

Вежба 13: 1. Да имал(а), ќе зборувал(а) 2. ќе го изберел, да доаѓал 3. Ќе го уределе, да имале 4. не ќе дојдел(а), да имал(а) 5. Да ви го издадел(а), ќе сте живееле 6. Ќе ѝ купел(а), ако знаел(а) 7. Да знаел, ќе го читал
8. Да имале, ќе го гледале 9. Ако не врнело, ќе се качеле 10. да не му го земел(а), немало

Вежба 14: 1. Треба да купиме овошје и зеленчук. 2. На Драган му треба нов компјутер. Неговиот стар компјутер не работи. / Стариот компјутер не му работи. 3. Требаше да им се јавите / јавиш на вашите / твоите родители (веднаш) штом стигнавте / стигна дома. 4. Треба да ги ставам овие книги на полицата во спалната. 5. На нивните деца им требаат нови чевли. 6. Павле треба да ги измие садовите / чиниите пред да направи кафе. 7. Диме требаше да зборува со мене. 8. Доцна е, Стојан / Стојане, треба да станеш и да се облечеш. 9. (Ти / Вие) ни требаш / требате. (Ние) ти / ви требаме. (Јас) му треба на него / на него. 10. Драган треба да (си) најде нов стан.

Лекција 14

Вежба 6: 1. уреден, уредена, уредено, уредени 2. седнат, седната, седнато, седнати
3. издаден, издадена, издадено, издадени 4. легнат, легната, легнато,
легнати 5. избран, избрана, избрано, избрани / избран, избрана,
избрано, избрани 6. облечен, облечена, облечено, облечени 7. стигнат,
стигната, стигнато, стигнати 8. отворен, отворена, отворено, отворени
9. кршен, кршена, кршено, кршени 10. земен, земена, земено, земени
11. игран, играна, играно, играни 12. прочитан, прочитана, прочитано,
прочитани

Вежба 7: 1. затворени 2. учен 3. отворени 4. печена 5. скршени 6. варени
7. пржени 8. игран 9. мелено 10. скршена

Вежба 8: 1. писмо е испратен (од моите родители) 2. овие студенти се избрани
3. дуќанот е отворен 4. вратата е отворена 5. овој роман е напишан
6. книгите се вратени 7. станот е уреден 8. чиниите се скршени
9. учениците се избројани/изброени 10. дискусијата е почната

Вежба 10: 1. падната 2. ставени 3. мелено 4. дојдена 5. влезен 6. изброени / избројани
7. излезен 8. вратено 9. влезена 10. родена 11. затворени 12. решени

Вежба 13: 1. Додека / дури ти да ги донесеш нашите куфери од подрумот / визбата.
јас ќе ги барам / побарам пасошите. 2. Додека тие зборуваа /разговараа за
театрите во Скопје, ние пиевме бело вино и зборувавме / разговаравме за
најновите филмови. 3. Ќе ги бараме картите сè додека не / дури да ги
најдеме. 4. Синоќа Бранко и Стојан се караа (сè) додека Танас не се врати
од работа. 5. Нема да одам кај нив (сè) додека не / дури не купам
подарок. 6. Не може да одиш во кино (сè) додека не /дури не си ја
исчистиш собата. 7. Додека Мира и Андреј пијат кафе заедно и се караат
во кафулето, Драган е во станот и гледа телевизија.
8. Додека Лилјана пакува, децата ја гледаат картата на Македонија.
9. (Ние) ќе останеме дома додека нашите пријатели не се вратат од
аеродромот / дури нашите пријатели да / не се вратат од аеродромот.
10. Додека татко му на Танас купуваше подароци за неговите роднини /
роднините во Македонија, мајка му ѝ помагаше на Лилјана да се подготви
за патувањето.

Лекција 15

Вежба 3: 1. нема гледано 2. немаат исплатено 3. нема завршено 4. нема читано
5. нема испратено 6. нема забравено 7. немаат продадено 8. немаат
јадено 9. нема добиено 10. нема работено

Вежба 7: постила/постеле, навива/навие, започнува/започне, ослабнува/ослабне,
раѓа/роди, плука/прукне, 'ржи/за'ржи, враќа/врати, фаќа/фати,
ожнива/ожние, отима/отме

Answer Key

Вежба 8: 1. When did you receive a letter from Marjan? I have never received a letter from him. 2. Sometimes Tanas wants his family to move to Macedonia. 3. Branko always talks Macedonian with his grandmother and grandfather. 4. Mom, buy me something! No, Stojan, today I am not going to buy you anything. I can't buy you everything. 5. Someday we will go on an outing to Sveti Naum. 6. Every day the children play in front of the entrance to the building. 7. My son doesn't eat any sort of cheese. 8. What kinds of newspapers are sold at that kiosk? All kinds. 9. Some kind of snake bit her hand.

Вежба 9: 1. Не ми се верува дека стигнавме толку доцна! Уморен / Уморна сум.
2. Моите браќа секогаш зборуваат за спорт. Тие би зборувале за кој било / кој и да е спорт, во кое било / кое да е време, со кого било / со кого и да е!
3. Какви книги се продаваат во оваа книжарница? Секакви.
4. Ги баравме пасошите секаде / насекаде. Ќе ги најдеме некаде.
5. Ајде да одиме на излет некаде, каде било / каде и да е.
6. Ние имаме намера некогаш да патуваме за / во Македонија.
7. Тие никогаш не играат ракомет, но би сакале да отидат на натпревар некогаш.
8. Можеш да ми купиш што било / што и да е за роденден.
9. Некој те / ве бара.
10. (Ние) немаме никакви планови за денес.

Лекција 16

Вежба 3: 1. го беше зел 2. беше скршил 3. се беше преселило / беше се преселило
4. беше почнал 5. бевме отишле 6. бевте нашле 7. бев излегол / излегла
8. бевме виделе 9. бев купил / купила 10. беше гледал

Вежба 5: јас имав напишано, ти имаше напишано, тој, таа, тоа имаше напишано
ние имавме напишано, вие имавте напишано, тие имаа напишано

јас имав дадено, ти имаше дадено, тој, таа, тоа имаше дадено
ние имавме дадено, вие имавте дадено, тие имаа дадено

јас имав јадено, ти имаше јадено, тој, таа, тоа имаше јадено
ние имавме јадено, вие имавте јадено, тие имаа јадено

јас имав гледано, ти имаше гледано, тој, таа, тоа имаше гледано
ние имавме гледано, вие имавте гледано, тие имаа гледано

јас имав исплатено, ти имаше исплатено, тој, таа, тоа имаше исплатено
ние имавме исплатено, вие имавте исплатено, тие имаа исплатено

јас имав завршено, ти имаше завршено, тој, таа, тоа имаше завршено
ние имавме завршено, вие имавте завршено, тие имаа завршено

Answer Key

јас имав испратено, ти имаше испратено, тој, таа, тоа имаше испратено
ние имавме испратено, вие имавте испратено, тие имаа испратено

Вежба 6: 1. имаше гледано 2. имаа платено 3. има завршено 4. имаше испратено
5. имаа купено 6. немаше завршено 7. имаа јадено 8. имаше купено
9. имаше гледано

Вежба 7: 1. имале свршено 2. имала дојдено 3. имал направено 4. имал / имала
прочитано 5. имал купено 6. имале посетено 7. се имале качено
8. имале ручано 9. имал / имал дадено 10. се немале расправано

Вежба 9: 1. според 2. до 3. на, со 4. во, за 5. во 6. до, пред, по, за време на
7. пред, по 8. до, на 9. далеку 10. поради, заради 11. меѓу 12. надвор
13. низ, по 14. по 15. преку

INDEX

adjectives:

- agreement with nouns 32-33
- comparative 110-111
- definite forms 66-68
- demonstrative adjectives 50-51, 390
- plural formation 32
- possessive pronominal adjectives 113-116
- pronominal adjectives prefixed with не-, ни-, се- 339, 392
- quantity and quality 202-204, 392
- superlative 110-111
- verbal adjectives 301-307

admirative 283

adverbs:

- introductory remarks 48
- adverbs 48
- comparative, superlative 113
- дури 317
- indefinite 340-341
- prefixed with не-, ни-, се- 339, 392
- quantity and quality 202-204, 392
- verbal adverbs 234-236

alphabet 2, 9

aorist :

- introductory remarks 138
- formation 139-143, 169-170, 213, 260

aspect:

- introductory comments 95-96
- bi-aspectual verbs 335
- formation 101-102, 334-335
- in conditional sentences 223
- in да constructions 96
- in future constructions 97
- in the imperative 118, 120
- in the imperfect 199, 223, 226, 228
- in verbal l-forms 249
- prefixation and imperfectivization 259-260, 336-338

clitics: see also *pronouns*

- order of clitics 54, 74, 92, 96, 98, 118, 183-184, 210, 223, 235, 278, 326, 351, 353-354, 391

collective plural 361

comparative:

- adjectives 110-111
- adverbs 113

conditionals:

- expectative conditionals (with ќе) 222, 224-228, 287-288
- hypothetical conditional (with би) 280-282

conjunctions :

- coordinating (and, or, but) 19, 57, 81
- compound conjunctions: без да, за да, пред да 257-258
- дури (да,не), додека (да,не) 315-317
- како да 341
- subordinating
 - causal (because) 161
 - temporal (when, after, since, as soon as) 259, 315-317
 - purposive (so that, in order to) 257-258
 - concessive (although) 294
 - conditional (if, whether) 80, 148, 222-223, 280-281

cultural notes:

- Andreevski, Petre 329
- birth of children, birthdays, and name days 167-168
- color terminology 226
- currency exchange rates 277
- death and burial 247
- holiday celebrations 137-138
- holidays in the Republic of Macedonia 182
- housing 271
- names 24
- ракија 315
- throwing a party 173
- Turkish coffee 296

да:

- imperative 209
- in conditional sentences 228-229, 281
- in compound conjunctions без да, за да, пред да 257-258
- infinitive replacement 74-76, 147
 - contrast with дека 102-103
 - with modal verbs 76-78, 122-123
- optatives 290-291

definiteness:

- definite articles 51-52, 200-201, 388-389
- definite direct objects 53-55, 69-71
- definiteness of adjective plus noun phrases 66-68

demonstrative adjectives 50-51, 390

dependent form of masculine personal names 331-332

direct objects 53-55, 69-71

dubitative 284

fleeting vowels:

- adjectives 30-31, 32
- adjectives derived from verbs 85

Index

- nouns 45, 171
- future constructions:
 - formation 96-98
 - future-in-the-past 226, 287
 - negative future 98-99
 - use of future marker *ќе* in conditional sentences 222, 224-228, 287-288
- gender:
 - introductory remarks 14
 - dual gender 45, 189
 - suffixation with nouns of profession and nationality 22
- grammatical terminology 401-402
- hypothetical constructions with *би* 277-282
- imperative:
 - introductory remarks 116-117
 - aspect in the imperative 118
 - concessive (*нека*) 208-210
 - exhorting (*ајде, да*) 105, 209
 - formation 116-118
 - order of clitics with imperative 119
 - polite requests with *би* 279
 - third-person imperatives formed with *да, нека* 208-210
- imperfect:
 - introductory remarks 200
 - formation 198-199
 - perfective imperfect formation 226-227
 - introductory remarks 228-229
 - suppositional or reported forms of perfective imperfect 287
- imperfective aspect *see aspect*
- impersonal constructions 207-208, 312-313
- indirect speech 230-232, 284-286
- indirect objects 89-91, 193-194
- interrogatives:
 - introductory remarks 17-18
 - embedded questions 80-81
 - indirect questions 149-150
 - interrogative/relative pronouns 151-154
 - interrogative adverbs and adjectives of quantity and quality 202
 - tag question *нели* 84
- intransitive verbs 156
- l-past:
 - admirative 283
 - dubitative 284
 - formation 248-249, 251-253
 - in indirect discourse 284-286
 - suppositional or reported forms of perfective imperfect 287
 - uses of 253-254

Index

- modal verbs:
 - obligation and necessity 76-77, 122-123, 288-289
 - permission, possibility 76-77
- names: 24-25
 - dependent form of masculine personal names 331-332
 - diminutives 185, 355-357
 - vocatives 185-186
- negation:
 - conditionals 224, 228
 - future constructions 98
 - imperative 120-121
 - interrogatives 18
 - нема 38
 - order of negative не with clitics *see clitics*
 - pronominal adjectives prefixed with не- 339, 392
- nouns:
 - collective plural 361
 - definite 51-52
 - dependent form of masculine personal names 331-332, 388
 - diminutives 185, 355-357
 - dual gender 45
 - gender of nouns, introductory remarks 14
 - plural formation 27-30, 49, 388
 - quantitative plural 170-171, 388
 - verbal nouns 232-233
 - vocatives 185-186
- numbers:
 - approximate 256-257
 - cardinal 39-40, 123-125, 171-172
 - numbers designating male human beings 173
 - ordinal 161, 179-180
 - summary 399-400
- optatives 290-291
- passive constructions 304-307, 312-313
- perfect:
 - има perfect
 - introductory remarks 326
 - formation 326-327
 - suppositional имал perfect 354
 - сум perfect (I-past)
 - introductory remarks 253-254
 - formation 251-253
- perfective imperfect:
 - introductory remarks 228-229
 - formation 226-227
 - suppositional or reported forms of perfective imperfect 287

Index

- pluperfect:
 - беше pluperfect
 - introductory remarks 350
 - formation 351-352
 - имаше pluperfect
 - introductory remarks 350
 - formation 352-353
 - suppositional имал pluperfect 354
- possession:
 - има/нема 38
 - with prepositions на/од 56-57
 - with short form indirect object pronouns 22, 45
 - possessive pronominal adjectives 113-114
 - 'whose' 79
- prepositions:
 - в/на 79
 - на 61, 94
 - review of prepositions 357-358
 - stressed with pronouns 73
- present tense:
 - conjugation patterns 33-35
 - negation 36
- pronouns:
 - clitic ordering *see clitics*
 - demonstrative pronoun adjectives 390
 - direct object pronouns 69, 90, 92
 - indefinite pronouns: кој било, кој и да е, кој годе 340-341
 - indirect and direct object pronouns 92-93, 390
 - prefixed with не-, ни-, се- 339, 392
 - personal pronouns - summary 390
 - possessive pronominal adjectives 113-114, 390
 - relative 153-154
 - subject pronouns 13
 - with prepositions 73
- pronunciation 3-7
- reflexive verbs 23, 260-261
- relative clauses 151-154
- spelling rules 6, 31, 35, 140, 198
- stress :
 - introductory remarks 6-7
 - accentual unit of imperative and clitic 120
- 'there is/there isn't'
 - има/нема 38, 71
- time expressions:
 - clock time 125-126, 176
 - dates 179-181

Index

- days of the week 177
- months of the year 179
- 'To be':
 - aorist and imperfect 144
 - future 99
 - imperative 118
 - l-past 250
 - present tense 13
- verbal adjectives:
 - description 301-307
 - formation 301-303
 - passive constructions 304-305
- verbal adverbs 234-236
- verbal l-form: *see also l-past*
 - formation 248-250
- verbal noun 232-233
- verbs *see also separate headings, e.g., aorist, aspect, imperfect, etc.*
 - summary 393--398
- Word order *see also clitics*
 - 14, 18, 54-56, 69, 75-76, 91-93, 98, 118, 120, 184, 223-224, 303, 307, 310, 313

Women in traditional costume